

พิพิธภัณฑวัตถุวรรณกรรมรำลึก

นางสาว พัทธดา อินแปลง

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานศึกษาความพิเศษ

สถาบันศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมและการวางแผน

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีการศึกษา 2555 - 2556

พิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึก
Literary Memorial Museum

T134110

นางสาว พัทธดา อินแปลง

ร/น.

พ 516 พ
๒๕๕๕-๒๕๕๖

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน **134110**
วัน,เดือน,ปี..... 4 พ.ย. 2557

b.12640360
i.....

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมและการวางแผน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2555-56

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญา
สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

รองศาสตราจารย์ บุญสนอง รัตนสุนทรากุล
คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รศ.ดร.ปรีชญา รังสิรักษ์

รศ.วรวรรณ ไรจนไพบูลย์

ผศ.ไกรทอง โชติวุฒิปัทธนา

ผศ.วนัสสุดา ไชยมนตรี

ดร.สมโชค สิ้นบุญกุล

ประธานคณะกรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการและเลขานุการ

อาจารย์สิริลักษณ์ แสงสงวน

อาจารย์ที่ปรึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์

พิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึก

LITERARY MEMORIAL MUSEUM

นักศึกษา

นางสาวพัชรดา อินแปลง

รหัสนักศึกษา

51020049

ปริญญา

สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต

สาขาวิชา

สถาปัตยกรรม

ปีการศึกษา

2555-2556

บทคัดย่อ

ข้อปัญหา

โครงการพิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึก มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสถาปัตยกรรมพื้นที่สาธารณะในการเรียนรู้เฉพาะทางของวงการวรรณกรรม เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการอ่านแก่ทุกคนโดยผ่านที่ว่างในรูปแบบการจัดแสดงและนิทรรศการ ดึงดูดผู้ออกแบบพื้นที่สนับสนุนและรองรับการจัดเก็บต้นฉบับวรรณกรรมอันทรงคุณค่าเพื่อเผยแพร่และพื้นที่การอ่านที่เปิดเสรีและมีความน่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมีผลต่อรูปแบบทางวรรณกรรมที่เปลี่ยนแปลงลักษณะตามยุคสมัยและเป็นผลให้เกิด “นักเขียน” และพฤติกรรมการอ่านที่เปลี่ยนแปลงซึ่งทำหน้าที่เป็นเสียงสะท้อนในวงการวรรณกรรมมากมาย ซึ่งในความเป็นจริงผลงานวรรณกรรมร่วมสมัยทั้งประเทศไทยและต่างประเทศส่วนใหญ่ยังไม่ถูกเผยแพร่ในวงกว้าง และมักถูกเก็บรวบรวมและสะสมจากเหล่านักอ่าน และบุคคลากรในวงการหนังสือซึ่งเป็นกลุ่มเฉพาะมากกว่าการถูกรวบรวมโดยหน่วยงานหรือองค์กรจากภาครัฐ เพื่อเผยแพร่อย่างเป็นทางการ เมื่อได้รับการดูแลจากหอสมุดแห่งชาติก็มักจะมีกระบวนการเข้าถึงจากสาธารณะชนที่ซับซ้อนทำได้ยากและการขาดวัฒนธรรมการแสดงความคิดเห็นของสาธารณะชนต่องานวรรณกรรม จากที่มาดังกล่าววงการวรรณกรรมต้องการพื้นที่ในการเก็บรวบรวมผลงานที่มีมาตรฐานและยกระดับคุณค่าเพื่อจุดประสงค์ทั้งการรักษาและเผยแพร่ จัดเก็บต้นฉบับให้ปลอดภัยจากการสูญหาย และการทำลายจากปัจจัยภายนอก รวมไปถึงพื้นที่สาธารณะในการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นของคนในวงการวรรณกรรมและสังคมภายนอกที่มีลักษณะความหลากหลายทางกิจกรรม ส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านและเข้าถึงสาธารณะชนทั่วไปมากยิ่งขึ้น

ซึ่งจากการศึกษาทำให้เกิดพื้นที่ตอบสนองต่อการใช้งานทางการอ่านในหลากหลายรูปแบบ ในบริบทของ “พื้นที่สาธารณะ” ซึ่งซับซ้อนทับกันอย่างน่าสนใจในเชิงสังคม และเกิดการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงกับพฤติกรรมของผู้ใช้พื้นที่เดิม ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาโครงการใกล้เคียงและโครงการอื่นๆ ในโอกาสต่อไป เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

โครงการพิพิธภัณฑสถานธรรมรำลึก ได้จัดทำขึ้นสำเร็จสมบูรณ์ได้อันเนื่องมาจากความช่วยเหลือและการสนับสนุนต่างๆจากบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ผู้ซึ่งให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้จัดทำจึงใคร่ขอขอบพระคุณ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ อาจารย์ศิริลักษณ์ แสงสงวน อาจารย์ที่ปรึกษาที่คอยเป็นทั้งอาจารย์และเพื่อนคิดมาโดยตลอด ขอขอบคุณน้องๆ และเพื่อนทุกคนที่เป็นลมใต้ปีกในขณะที่ท้อแท้และเผชิญกับความเหนื่อยหน่ายจากวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณทุกกำลังใจ ครอบครัว และขอให้สิ่งเหล่านี้กลับคืนสู่ทุกคน ด้วยใจที่ปรารถนาดี

ขอขอบคุณคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ประจำปีการศึกษา 2555-2556 ที่ให้โอกาส ได้เรียนรู้และทดสอบศักยภาพทั้งความคิด สติปัญญา อารมณ์ และให้โอกาสศึกษาหัวข้อที่สนใจจนจบโครงการ ขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ คณิสันท์ ดันวัฒนานันท์, ภควดี อามาตยกุล, ศุภางค์ ยุทธาคณี, พชร สิงห์เรือง, เลิศวลัย นิเวศเจริญไพศาล และ สถาบันตรี สร้อยจำปา กัลยาณมิตร ที่คอยช่วยเหลือคำจูน ทั้งร่างกายแรงใจ ในยามที่ท้อแท้และสับสน ระหว่างการทำงานที่ยาวนาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่ามีโอกาสจะได้ตอบแทนน้ำใจและได้มีโอกาสดูแลกัน ต่อไปในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
พัชรดา อินแปลง
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
วันที่ 5 มีนาคม 2556

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ

กิตติกรรมประกาศ

สารบัญ

I

สารบัญรูปภาพ

IV

สารบัญตาราง

X

บทที่ 1 บทนำ

1.1	ความเป็นมาของโครงการ	1-1
1.1.1	วรรณกรรม	1-1
1.1.2	วรรณกรรมร่วมสมัยกับสังคมไทย	1-1
1.1.3	พิพิธภัณฑ์วรรณกรรม	1-3
1.2	วัตถุประสงค์ของโครงการ	1-7
1.3	ประโยชน์โครงการ	1-8
1.3.1	ประโยชน์ของโครงการ	1-8
1.3.2	ประโยชน์จากการศึกษาโครงการ	1-8
1.4	ขอบเขตและวิธีการศึกษาโครงการ	1-9
1.4.1	ขอบเขตโครงการ	1-9
1.4.2	วิธีการศึกษาโครงการ	1-10
1.5	องค์ประกอบของโครงการ	1-11
1.5.1	องค์ประกอบหลัก-ด้านการเผยแพร่และจัดแสดง	1-11
1.5.2	องค์ประกอบรอง-ด้านพื้นที่การอ่านสาธารณะ	1-11
1.5.3	องค์ประกอบเสริม	1-12

บทที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโครงการ

2.1	พิพิธภัณฑ์และจุดกำเนิดของพิพิธภัณฑ์	2-1
2.1.1	ความหมายและประเภทของพิพิธภัณฑ์	2-1
2.1.2	จุดกำเนิดของพิพิธภัณฑ์	2-2
2.1.3	พิพิธภัณฑ์วรรณกรรมร่วมสมัย	2-4
2.1.4	ปรากฏการณ์นิทรรศการกับพิพิธภัณฑ์ร่วมสมัย	2-5
2.2	โครงสร้างบุคลากรและการบริหารโครงการ	2-10

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.1	โครงสร้างการบริหาร	2-10
2.2.2	สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย	2-12
2.2.3	การกำหนดส่วนการดำเนินงานของโครงการ	2-13
2.2.4	การแจกแจงจำนวนเจ้าหน้าที่ประจำโครงการ	2-17
2.3	วรรณกรรมไทย	2-19
2.3.1	ประเภทของวรรณกรรม	2-20
2.3.2	วิวัฒนาการทางวรรณกรรมไทย	2-28
2.3.3	วรรณกรรมรำลึก “วรรณกรรมเพื่อชีวิต”	2-36
2.3.4	อัตชีวประวัตินักเขียนผู้สร้าง “วรรณกรรมเพื่อชีวิต”	2-65

บทที่ 3 การศึกษาอาคารตัวอย่าง

3.1	การศึกษาอาคารตัวอย่างภายในประเทศ	3-2
3.1.1	หอวัฒนธรรมพื้นบ้านไท – ยวน จังหวัดสระบุรี	3-2
3.1.2	สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ Museum Siam	3-9
3.1.3	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ศิลป์ พีระศรี อนุสรณ์	3-20
3.2	การศึกษาอาคารตัวอย่างภายนอกประเทศ	3-25
3.2.1	Museum of Modern Literature – Marbach Germany	3-25
3.2.2	Kyoto International Manga Museum – Kyoto Japan	3-31
3.2.3	Yad Vashem Holocaust Museum –Jerusalem Israel	3-37
3.2.4	Yusuhara Wooden Bridge Museum – Yusuhara Japan	3-43
3.2.5	LiYuan Library - Beijing China	3-47

บทที่ 4 การศึกษาและวิเคราะห์โครงการ

4.1	การวิเคราะห์ผู้ใช้โครงการ	4-1
4.1.1	ประเภทผู้ใช้โครงการ	4-1
4.1.2	วิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้โครงการ	4-11
4.2	การวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ	4-14
4.2.1	องค์ประกอบของโครงการ	4-14
4.2.2	การกำหนดองค์ประกอบโครงการย่อย	4-19
4.2.3	การกำหนดและศึกษารายละเอียดประกอบโครงการ	4-23
4.3	สรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการ	4-60
4.4	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ	4-65

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5 การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

5.1	แนวทางการเลือกที่ตั้งโครงการ	5-1
5.2	การวิเคราะห์และพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ	5-2
5.2.1	การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับมหภาค (Macro Scale)	5-2
5.2.2	การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับย่าน (Zoning)	5-3
5.2.3	การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับที่ตั้ง (Site)	5-10
5.2.4	สรุปที่ตั้งโครงการ	5-20
5.3	การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ	5-21
5.3.1	การวิเคราะห์ลักษณะการใช้ที่ดินเดิม Land Use Analysis	5-22
5.3.2	การวิเคราะห์ภูมิอากาศและมลพิษในพื้นที่ข้างเคียง Climate Loop And Pollution Analysis	5-23
5.3.3	การวิเคราะห์การใช้พื้นที่ข้างเคียงกับความสัมพันธ์ของ ผู้ใช้งาน User Loop Analysis	5-24
5.3.4	การวิเคราะห์การเข้าถึงที่ตั้งโครงการ Accessibility Analysis	5-25
5.3.5	การวิเคราะห์มุมมองที่ตั้งโครงการ Viewpoint Analysis	5-26
5.3.6	การวิเคราะห์สาธารณูปโภคในที่ตั้งโครงการ Facility Analysis	5-28

บทที่ 6 งานระบบที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

6.1	ระบบโครงสร้างของอาคารและการใช้วัสดุของอาคาร	6-1
6.2	ระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง	6-11
6.3	ระบบปรับอากาศ	6-13
6.4	ระบบป้องกันและควบคุมอัคคีภัย	6-14
6.5	ระบบสุขาภิบาล	6-17
6.6	ระบบรักษาความปลอดภัย	6-19
6.7	ระบบการนำเสนอสื่อ	6-21
6.8	ระบบกำจัดขยะ	6-22

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 7 ผลการออกแบบ

7.1 กระบวนการออกแบบ

7-1

7.2 ผลการออกแบบ

7-3

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูปภาพ

หน้า

รูปที่ 1-1	แสดงถึงสถิติการอ่านหนังสือของคนไทย แยกชายหญิง จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2551	1-3
รูปที่ 1-2	แสดงสถิติการใช้เวลาว่างของประชากรอายุ 10 ปีขึ้นไป จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปีพ.ศ. 2551	1-4
รูปที่ 1-3	สถิติสถานการณ์การอ่านของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน จัดทำโดยโครงการ "กรุงเทพมหานครแห่งการอ่าน 2555"	1-4
รูปที่ 1-4	แผนผังขอบเขตและลักษณะของพิพิธภัณฑ์วรรณกรรม	1-6
รูปที่ 2-1	การถกเถียงเรื่องพิพิธภัณฑ์และพื้นที่สาธารณะของชุมชน	2-6
รูปที่ 2-2	การฉายภาพยนตร์ "FLY STORIES"	2-7
รูปที่ 2-3	นิทรรศการบ่มรัก โดย จันทนา แจ่มทิม	2-8
รูปที่ 2-4	แผนภูมิโครงสร้างการบริหารของกระทรวงวัฒนธรรม	2-10
รูปที่ 2-5	แผนภูมิแสดงโครงสร้างการบริหารของสำนักศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย	2-12
รูปที่ 2-6	แผนภูมิแสดงโครงสร้างการบริหารของพิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึก	2-16
รูปที่ 2-7	วิวัฒนาการทางวรรณกรรมในยุโรปซึ่งส่งผลต่อวรรณกรรมไทยในแต่ละยุคสมัย	2-35
รูปที่ 2-8	ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช	2-65
รูปที่ 2-9	ศรีบูรพา หรือ กุหลาบ สายประดิษฐ์	2-68
รูปที่ 2-10	จิตร ภูมิศักดิ์	2-72
รูปที่ 2-11	สุชาติ สวัสดิ์ศรี	2-74
รูปที่ 3-1	บรรยากาศของพิพิธภัณฑ์เรือลุ่มแม่น้ำป่าสัก	3-3
รูปที่ 3-2	บรรยากาศของพิพิธภัณฑ์เรือลุ่มแม่น้ำป่าสัก	3-3
รูปที่ 3-3	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านกับบริบททางธรรมชาติ	3-4
รูปที่ 3-4	ลักษณะการเข้าถึงโครงการ	3-4
รูปที่ 3-5	ภาพถ่ายทางอากาศ แสดงบริเวณที่ตั้งโครงการ	3-5
รูปที่ 3-6	มุมมองจากโครงการสู่ม่าน้ำป่าสัก	3-5
รูปที่ 3-7	บริเวณทางเข้าพิพิธภัณฑ์เรือลุ่มแม่น้ำป่าสัก	3-6
รูปที่ 3-8	การใช้ "ลาน" เชื่อมต่อตัวนิทรรศการ	3-7
รูปที่ 3-9	แผนผังเส้นทางสัญจรและลำดับการเข้าถึงตัวอาคาร	3-7
รูปที่ 3-10	พื้นที่กิจกรรมสำหรับเยาวชนซึ่งไม่ได้เจาะจงแต่สามารถประยุกต์ใช้ทุกส่วนในโครงการได้	3-8

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สำนักงานวัฒนธรรมได้จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่และแจกจ่ายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ด้านการศึกษา
ไม่ว่ากรณีใดๆก็ตาม สำนักงานวัฒนธรรมขอสงวนสิทธิ์ในสิ่งที่ปรากฏในเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3-11	ทัศนียภาพภายนอกอาคารและบรรยากาศด้านหน้าโครงการ	3-9
รูปที่ 3-12	ผังบริเวณโครงการและการเข้าถึง	3-11
รูปที่ 3-13	การจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ผู้คนและดินแดนของอาคเนย์	3-12
รูปที่ 3-14	นิทรรศการเครื่องมือสร้างชาติ และลักษณะความเป็นชาติไทย	3-13
รูปที่ 3-15	ผังพื้นที่ชั้นที่ 1 แสดงการสัญจรและการจัดนิทรรศการ	3-15
รูปที่ 3-16	ผังพื้นที่ชั้น 3 แสดงการสัญจรและการจัดนิทรรศการ	3-16
รูปที่ 3-17	ผังพื้นที่ชั้น 2 แสดงการสัญจรและการจัดนิทรรศการ	3-17
รูปที่ 3-18	รูปอาคารกระทรวงพาณิชย์เก่า เมื่อแรกสร้างปี 2465	3-19
รูปที่ 3-19	รูปอาคารพิพิธภัณฑ์สถาบันการเรียนรู้แห่งชาติปัจจุบัน	3-19
รูปที่ 3-20	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ศิลป์ พีระศรี อนุสรณ์	3-20
รูปที่ 3-21	บริบทของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ศิลป์ พีระศรี อนุสรณ์	3-21
รูปที่ 3-22	ห้องทำงาน อาจารย์ศิลป์ พีระศรี	3-22
รูปที่ 3-23	ห้องเก็บรวบรวมผลงานประติมากรรมต้นแบบ	3-23
รูปที่ 3-24	ทัศนียภาพ Museum of Modern Literature Marbach Germany	3-25
รูปที่ 3-25	ห้องวรรณกรรมต้นฉบับ เก็บรักษาต้นฉบับเยอรมัน	3-26
รูปที่ 3-26	ส่วนจัดแสดงผังตัวโน้ตในนิตินดินของพื้นที่ภูมิทัศน์เดิม	3-26
รูปที่ 3-27	มุมมอง การเข้าถึงส่วนจัดแสดงของโครงการเดิมกับโครงการใหม่	3-27
รูปที่ 3-28	ผังพื้นที่โครงการ	3-28
รูปที่ 3-29	ห้องทางเข้านิทรรศการ	3-29
รูปที่ 3-30	ห้องจัดแสดง ภาพพิมพ์ทางวรรณกรรม ศิลปะที่เกี่ยวกับวรรณกรรม	3-29
รูปที่ 3-31	ทัศนียภาพภายนอกโครงการ	3-30
รูปที่ 3-32	ลานทางเข้า-ลานกิจกรรม Kyoto International Museum	3-31
รูปที่ 3-33	Manga Wall	3-32
รูปที่ 3-34	รูปแบบนิทรรศการ	3-32
รูปที่ 3-35	นิทรรศการที่ 1 และ 2	3-33
รูปที่ 3-36	นิทรรศการที่ 3 และ 4	3-34
รูปที่ 3-37	นิทรรศการที่ 5 และ 6	3-34
รูปที่ 3-38	นิทรรศการที่ 7 และ 8	3-35
รูปที่ 3-39	นิทรรศการที่ 9 และ 10	3-35
รูปที่ 3-40	ลานพื้นที่อ่านหนังสือสาธารณะ	3-36

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น

ไม่ว่ากรณีใดๆ กรุณาแจ้งเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3-41	ทัศนียภาพภายนอกโครงการ Yad Vashem Holocaust Museum	3-37
รูปที่ 3-42	ลักษณะการวางแนวอาคารเจาะทะลุของเขาเพื่อประโยชน์ของการใช้แสงธรรมชาติ	3-38
รูปที่ 3-43	การจัดนิทรรศการตามแนวแกน และการแบ่งพื้นที่บริการสาธารณะ	3-38
รูปที่ 3-44	ผนังทรงกรวยบันที่กรายชื่อเหยื่อของเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์	3-39
รูปที่ 3-45	ลักษณะการจัดแสดงนิทรรศการ	3-39
รูปที่ 3-46	ลักษณะการใช้แสงธรรมชาติในตัวพิพิธภัณฑ์	3-40
รูปที่ 3-47	ผังโดยรวมของโครงการ	3-40
รูปที่ 3-48	ภาพ sketch แสดงแนวคิดและ section ตัวโครงการ	3-41
รูปที่ 3-49	ลักษณะการใช้แสง ผนังนิทรรศการบันที่กรายชื่อเหยื่อ	3-41
รูปที่ 3-50	ลักษณะ Circulation ในตัวพิพิธภัณฑ์	3-42
รูปที่ 3-51	Yusuhara Wooden Bridge Museum	3-43
รูปที่ 3-52	ระบบขึ้นส่วประกอบของงานไม้ประยุกต์ประเพณีญี่ปุ่น	3-44
รูปที่ 3-53	การวางผังอาคารโดยรวม และมุมมองจากถนนโครงการ	3-44
รูปที่ 3-54	ทางเชื่อมภายใน และห้องปฏิบัติงานไม้	3-45
รูปที่ 3-55	ลักษณะทางเดินภายในโครงการและระบบการวางไม้ของโครงสร้าง	3-45
รูปที่ 3-56	บรรยากาศภายในพื้นที่อ่านหนังสือ	3-47
รูปที่ 3-57	บริบทแวดล้อมบริเวณโครงการ	3-47
รูปที่ 3-58	ลักษณะการใช้วัสดุพื้นถิ่นเป็น Cladding อาคาร	3-48
รูปที่ 3-59	รูปตัดแสดงระดับพื้นของพื้นที่อ่านหนังสือ	3-48
รูปที่ 3-60	แสดงการสัญจรที่สามารถเชื่อมต่อสองฝั่งของตัวอาคารได้	3-49
รูปที่ 3-61	ผังพื้นที่ แยกลักษณะพื้นที่การอ่านหนังสือและพื้นที่ View Frame	3-50
รูปที่ 3-62	ลักษณะการใช้พื้นที่ภายในส่วนอ่านหนังสือ	3-51
รูปที่ 4-1	แผนภูมิแสดงการบริหารพิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึก	4-2
รูปที่ 4-2	แผนภูมิแสดงจำนวนผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์เด็ก กรุงเทพมหานครโดยเฉลี่ยต่อวัน	4-8
รูปที่ 4-3	Diagram อธิบายการแบ่งห้องนิทรรศการ	4-26
รูปที่ 4-4	การจัดห้องแสดงสี่เหลี่ยมจัตุรัส	4-26
รูปที่ 4-5	แผนภูมิแสดงการชอยผังห้องนิทรรศการแบบต่างๆ	4-27
รูปที่ 4-6	Diagram อธิบายประเภทการเข้าถึงห้องนิทรรศการ	4-28
รูปที่ 4-7	Diagram อธิบายประเภททางสัญจรในห้องนิทรรศการ	4-28

รูปที่ 4-8	ลักษณะการมองของมนุษย์	4-29
รูปที่ 4-9	ขอบเขตการมองเห็นของสายตาศาปกติ	4-29
รูปที่ 4-10	มุมมองทางด้านหน้าของมนุษย์	4-30
รูปที่ 4-11	แสดงระยะแบบดูแสดง	4-32
รูปที่ 4-12	แสดงลักษณะการจัดแผนภาพจัดแสดง	4-32
รูปที่ 4-13	แสดงแบบกล่องแสดงนิทรรศการ	4-33
รูปที่ 4-14	แสดงแบบแสดงตั้งพื้นนิทรรศการ	4-33
รูปที่ 4-15	INTERIOR GRAPHIC แสดงระยะการจัดวางนิทรรศการ	4-34
รูปที่ 4-16	INTERIOR GRAPHIC แสดงระยะการจัดวางนิทรรศการ	4-34
รูปที่ 4-17	INTERIOR GRAPHIC แสดงระยะการจัดวางนิทรรศการ	4-35
รูปที่ 4-18	ขนาดพื้นที่ในการติดตั้งนิทรรศการ	4-36
รูปที่ 4-19	เทคนิคการจัดแสดงต่างและขนาดพื้นที่ที่ใช้	4-36
รูปที่ 4-20	สรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนนิทรรศการตาม INTERIOR GRAPHIC	4-37
รูปที่ 4-21	กราฟฟิกแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่นิทรรศการทั้ง 4 นิทรรศการ	4-39
รูปที่ 4-22	แผนภาพอธิบายการจัดแสดงนิทรรศการห้องที่ 1	4-40
รูปที่ 4-23	แผนภาพอธิบายการจัดแสดงนิทรรศการห้องที่ 2	4-41
รูปที่ 4-24	แผนภาพอธิบายการจัดแสดงนิทรรศการห้องที่ 3	4-42
รูปที่ 4-25	แผนภาพอธิบายการจัดแสดงนิทรรศการห้องที่ 4	4-43
รูปที่ 4-26	แสดงระยะการใช้โต๊ะของผู้พิการ	4-45
รูปที่ 4-27	ระยะการใช้งานในห้องสมุด	4-46
รูปที่ 4-28	แสดงส่วนงานระบบ	4-57
รูปที่ 4-29	แผนภูมิแสดงสัดส่วนขององค์ประกอบต่อพื้นที่ทั้งหมดของโครงการ	4-65
รูปที่ 4-30	แผนภูมิความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ	4-65
รูปที่ 4-31	แสดงลักษณะการเข้าถึงโครงการและลักษณะความสัมพันธ์ของทางสัญจรหลัก	4-66
รูปที่ 4-32	แสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนนิทรรศการ	4-66
รูปที่ 4-33	ผังความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนบริหาร	4-67
รูปที่ 4-34	ผังความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนบริการทางการศึกษา	4-67

เอกสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี หน้า 5-31

ไม่ว่ากรณีใดๆ รูปที่ 5-2 ทั้งแนวนอนและแนวตั้ง แสดงการแบ่งย่านของกรุงเทพมหานครตามข้อกำหนดทางผังเมือง ไปใช้ 5-4

รูปที่ 5-3	โครงข่ายระบบขนส่งมวลชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลระยะ 20 ปี (2553-2572)	5-5
รูปที่ 5-4	ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 414 (พ.ศ.2549) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518	5-6
รูปที่ 5-5	ภาพถ่ายทางอากาศและขอบเขต Site Alternative A	5-10
รูปที่ 5-6	ผังสีการใช้ประโยชน์ที่ดินของ Site Alternative A	5-10
รูปที่ 5-7	วิเคราะห์ Climate Analysis และ View Point Analysis : Site Alternative A	5-11
รูปที่ 5-8	Site Alternative A : View Point A	5-11
รูปที่ 5-9	Site Alternative A : View Point B	5-12
รูปที่ 5-10	Site Alternative A : View Point C	5-12
รูปที่ 5-11	Site Alternative A : View Point D	5-12
รูปที่ 5-12	ภาพถ่ายทางอากาศและขอบเขต Site Alternative B	5-13
รูปที่ 5-13	ผังสีการใช้ประโยชน์ที่ดินของ Site Alternative B	5-14
รูปที่ 5-14	วิเคราะห์ Climate Analysis - View Point Analysis : Site Alternative B	5-15
รูปที่ 5-15	Site Alternative B : View Point A	5-15
รูปที่ 5-16	Site Alternative B : View Point B	5-16
รูปที่ 5-17	Site Alternative B : View Point C	5-16
รูปที่ 5-18	Site Alternative B : View Point D	5-16
รูปที่ 5-19	ภาพถ่ายทางอากาศและขอบเขต Site Alternative C	5-17
รูปที่ 5-20	ผังสีการใช้ประโยชน์ที่ดินของ Site Alternative C	5-18
รูปที่ 5-21	Site Alternative C : View Point A	5-18
รูปที่ 5-22	Site Alternative C : View Point B	5-18
รูปที่ 5-23	ขอบเขตและภาพถ่ายทางอากาศของที่ตั้งโครงการและบริเวณใกล้เคียง	5-21
รูปที่ 5-24	ขนาดที่ตั้งโครงการ	5-21
รูปที่ 5-25	ลักษณะกิจกรรมการใช้ที่ดินเดิม	5-22
รูปที่ 5-26	แผนภาพการวิเคราะห์สภาพภูมิอากาศและลักษณะมลภาวะแวดล้อม ของที่ตั้งโครงการ	5-23
รูปที่ 5-27	แผนภาพวิเคราะห์ลักษณะพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ เติมน้ำไปใช้ประโยชน์ด้าน	5-24
รูปที่ 5-28	แผนภาพวิเคราะห์การเข้าถึงที่ตั้งโครงการโดยวิธีการเดินทางต่างๆ การนำไปใช้	5-25
รูปที่ 5-29	มุมมองภายในที่ตั้งโครงการ 1	5-26

	หน้า
รูปที่ 5-30 มุมมองภายในที่ตั้งโครงการ 2	5-27
รูปที่ 5-31 แผนภาพการวิเคราะห์สาธาณูปโภคในที่ตั้งโครงการ	5-28
รูปที่ 5-32 ขนาดที่ตั้งโครงการ	5-21
รูปที่ 5-33 ขนาดที่ตั้งโครงการ	5-21
รูปที่ 6-3 ผังแสดงตำแหน่งเสาไฟฟ้าบริเวณโครงการและท่อต่อน้ำสำหรับอัคคีภัย	6-11
รูปที่ 6-4 ระบบสายฉีดดับเพลิง	6-14
รูปที่ 6-3 ระบบเตือนภัยเพลิงไหม้	6-15
รูปที่ 6-3 Smoke Detector	6-16
รูปที่ 7-1 กระบวนการออกแบบ 1	7-1
รูปที่ 7-2 กระบวนการออกแบบ 2	7-2
รูปที่ 7-3 ผังบริเวณ	7-3
รูปที่ 7-4 ผังพื้นที่ชั้น 1	7-3
รูปที่ 7-5 ผังพื้นที่ชั้น 3	7-4
รูปที่ 7-6 รูปด้าน	7-5
รูปที่ 7-5 รูปตัด	7-6
รูปที่ 7-5 ทศนิยมภาพ	7-6
รูปที่ 7-6 โมเดล	7-7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 4-1	แสดงโครงสร้างบริหารและอัตรากำลังบุคลากร	4-3-5
ตารางที่ 4-2	สถิติการใช้งานหอสมุดแห่งชาติประจำปี 2543 - 2547	4-7
ตารางที่ 4-3	จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์เด็ก กรุงเทพฯ ในช่วงสองไตรมาสแรก เปรียบเทียบ 5 ปีย้อนหลัง	4-8
ตารางที่ 4-4	จำนวนผู้เข้าชมอาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ ปี 2553-2555	4-9
ตารางที่ 4-5	จำนวนผู้เข้าชม พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร, อาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ และ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ศิลป์ พีระศรี อนุสรณ์	4-9
ตารางที่ 4-6	สรุปจำนวนผู้ใช้โครงการพิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึก	4-10
ตารางที่ 4-7	แสดงพฤติกรรมในการใช้พื้นที่	4-11
ตารางที่ 4-8	แสดงพฤติกรรมการใช้งานของผู้ชมโดยทั่วไป	4-13
ตารางที่ 4-9	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเวลาและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่	4-14
ตารางที่ 4-10	สรุปความสัมพันธ์ของผู้ใช้งาน กิจกรรมที่เกิดขึ้นตามเวลา และองค์ประกอบอื่น เกิดจากการใช้โครงการ	4-15-17
ตารางที่ 4-11	อ้างอิงการกำหนดองค์ประกอบย่อยของโครงการ	4-19-23
ตารางที่ 4-12	พื้นที่นิทรรศการห้องที่ 1	4-40
ตารางที่ 4-13	พื้นที่นิทรรศการห้องที่ 2	4-41
ตารางที่ 4-14	พื้นที่นิทรรศการห้องที่ 3	4-42
ตารางที่ 4-15	พื้นที่นิทรรศการห้องที่ 4	4-43
ตารางที่ 4-16	สรุปพื้นที่นิทรรศการถาวรทั้งหมด	4-44
ตารางที่ 4-17	ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการส่วนนิทรรศการ และส่วนบริการพิพิธภัณฑ์	4-60
ตารางที่ 4-18	สรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนบริการทางการศึกษา	4-61
ตารางที่ 4-19	สรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนบริหารโครงการ	4-62
ตารางที่ 4-20	สรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนบริการสาธารณะ	4-63
ตารางที่ 4-21	สรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนงานระบบและบริการอาคาร	4-63
ตารางที่ 4-22	สรุปพื้นที่จอดรถโครงการ	4-64
ตารางที่ 4-23	สรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการทั้งหมด	4-64
ตารางที่ 5-1	แสดงการประเมินความเหมาะสมในระดับย่านที่ตั้งโครงการ	5-8

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในและใช้แบบเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น ผู้ที่นำข้อมูลไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมายได้

	หน้า
ตารางที่ 5-2 แสดงความเหมาะสมในการเลือกย่านของที่ตั้งโครงการในเขต กรุงเทพมหานคร	5-9
ตารางที่ 5-3 ตารางสรุปการวิเคราะห์เลือกที่ตั้งโครงการ	5-20
ตารางที่ 6-1 เปรียบเทียบการใช้แสงธรรมชาติและแสงประดิษฐ์	6-12

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

1.1.1 วรรณกรรม

วรรณกรรม คือ งานเขียนที่ถูกยกย่องยอมรับว่ามีความงามทาง “วรรณศิลป์” และทำหน้าที่ยกระดับคุณค่าทางจิตใจนับเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่ตั้งคมไทยให้การยอมรับมาอย่างยาวนานและมีวิวัฒนาการทางภาษาและรูปแบบเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ถูกใช้ในหลากหลายรูปแบบทั้งเป็นเครื่องมือสร้างชาติ ปลุกฝังค่านิยม สร้างความบันเทิงและตั้งคำถามกับสังคม ณ แต่ละช่วงเวลา จึงอาจกล่าวได้ว่า “วรรณกรรม” มีลักษณะเป็น “โครงสร้างทางความรู้สึก” ที่ถ่ายทอดจากแต่ละสังคม ซึ่งหมายรวมถึง ค่านิยม ความรู้สึก ชีวิตจิตใจและทัศนคติในการดำเนินชีวิตของตัวบุคคลที่ถูกส่งผ่านวัฒนธรรมที่เรียกว่า “ภาษา” จากรุ่นสู่รุ่น

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้มีการค้นคว้าเกี่ยวกับวรรณกรรมมายาวนาน มีคำกล่าวว่ารูปแบบของวรรณกรรมขึ้นอยู่กับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีประเด็นสำคัญร่วมกันประการหนึ่งคือ วรรณกรรมทั้งในอดีตและปัจจุบันมีหน้าที่แปรรูปเข้าสู่กระบวนการทางสังคม โดยทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสื่อสารแนวความคิด การศึกษา และทัศนคติของคนในยุคหนึ่ง ในทางกลับกัน วรรณกรรมเองก็เป็นผลผลิตการแสดงทางสังคมชนิดหนึ่งเช่นกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าวรรณกรรมเป็นรูปแบบหนึ่งของการแสดงออกของสังคม ซึ่งสามารถสร้างประสบการณ์ร่วมแก่มนุษย์จากต่างช่วงเวลาได้ ช่วงเวลาเหล่านี้ทำให้เกิดการตีค่าทางวรรณกรรมเช่นเดียวกับงานศิลปะ และสถาปัตยกรรม ผลงานที่ถูกผลิตซ้ำจากยุคสู่ยุคนั้นถือว่ามีควมร่วมสมัยและมีคุณค่าเหนือกาลเวลา วรรณกรรมก็เช่นกันในจำนวนงานเขียนจำนวนมหาศาลที่เกิดขึ้นบนโลกจะมีงานจำนวนหนึ่งซึ่งถูกยกย่องจากสาธารณชนให้ผลงานนั้นมีค่าและดำรงอยู่ในสังคมหรือกล่าวว่าเป็น “วรรณกรรมร่วมสมัย”

1.1.2 วรรณกรรมร่วมสมัยกับสังคมไทย

แม้ในสังคมไทยจะยกย่องงานวรรณกรรมเป็นศิลปะระดับชาติมายาวนาน แต่พื้นที่ที่สนับสนุนและรองรับการจัดเก็บต้นฉบับวรรณกรรมอันทรงคุณค่าเพื่อเผยแพร่และพื้นที่การอ่านที่เปิดเสรีและมีความน่าสนใจยังมีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานานาชาติ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ เว้นแต่ได้รับอนุญาตก่อนหน้าจากเจ้าของลิขสิทธิ์และเนื้อหาอื่นที่เกี่ยวข้อง (This document is reserved for international academic use only. No part of this document may be reproduced for commercial purposes without prior written permission from the copyright holder and any other related content.) จาก Rene Wellek and Austin Warren, Literature and Society. In Theory of Literature: Penquin Book, 1973 ไปใช้

คำกล่าวต่อมา เช่น “วรรณกรรมเป็นคั่นช่องของยุคสมัย (Art mirrors the age.)” บรรจง บรรจิดศิลป์ จาก ศิลป

วรรณคดีและชีวิต

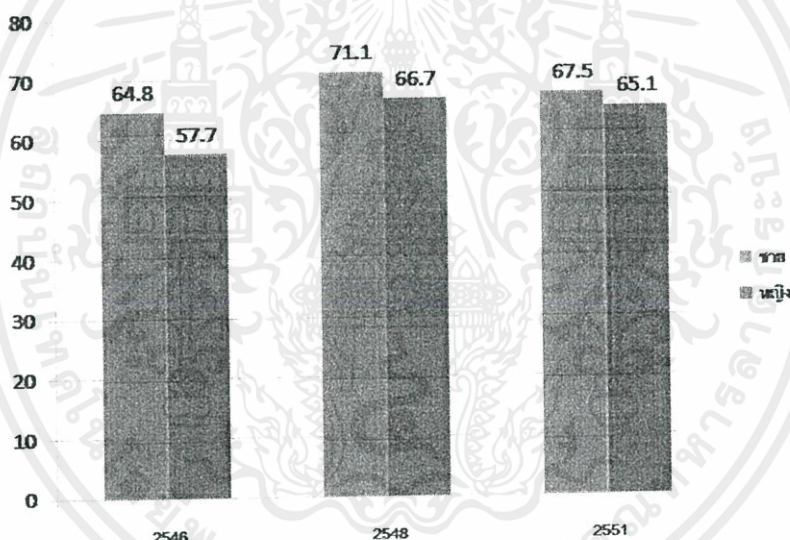
มีผลต่อรูปแบบทางวรรณกรรมที่เปลี่ยนแปลงลักษณะตามยุคสมัยอย่างยาวนานและเป็นผลให้เกิด “นักเขียน” และพฤติกรรมการณ์การอ่านซึ่งทำหน้าที่เป็นเสียงสะท้อนในวงการวรรณกรรมมากมาย นักเขียนเหล่านี้นับเป็นผู้มีคุณูปการทางสังคมและนำพาทิศทางทางวรรณกรรมให้ขยายขอบเขตและพัฒนา รูปแบบอยู่อย่างไม่หยุดนิ่ง อาทิเช่น กุหลาบ สายประดิษฐ์ หรือศรีบูรพา, มนัส จรรย์งค์, ฉัตรชัย วิเศษสุวรรณภูมิ หรือ พนมเทียน, หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช, เสณีย์ เสาวพงศ์, รงค์ วงษ์สวรรค์ และนักเขียนชั้นครูผู้ซ่อนตัวอยู่ในห้องสมุดอีกมากมาย คนเหล่านี้มีชีวิตในแต่ละยุคสมัยเป็นทำหน้าที่นำเสนอทางเลือกให้กับสังคมวรรณกรรมและวิพากษ์วิจารณ์สังคมภายนอก นับเป็นบุคคลที่ควรได้รับการยกย่องและสนับสนุนทางงานเขียนจากทั้งภาครัฐและเอกชน แต่ในความเป็นจริงผลงานวรรณกรรมร่วมสมัยทั้งประเทศไทยและต่างประเทศส่วนใหญ่มักถูกเก็บรวบรวมและสะสมจากเหล่านักอ่าน และบุคคลากรในวงการหนังสือซึ่งเป็นกลุ่มเฉพาะมากกว่าการถูกรวบรวมโดยหน่วยงานหรือองค์กรจากภาครัฐเพื่อเผยแพร่อย่างจริงจัง หน่วยงานที่สนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในการส่งเสริมผลงาน จัดเก็บรวบรวมต้นฉบับงานพิมพ์ และเผยแพร่ยังมีน้อยและกระจัดกระจาย เมื่อได้รับการดูแลจากหอสมุดแห่งชาติก็มักจะมีกระบวนการเข้าถึงจากสาธารณะชนที่ซับซ้อนทำได้ยากและไม่มีการแนะนำความรู้ รวมทั้งสร้างประสบการณ์ทางการอ่านที่น่าสนใจอย่างเพียงพอ

ในประเทศไทย ผลงานวรรณกรรมร่วมสมัยทั้งผลงานนักเขียนไทยและนักเขียนต่างประเทศนั้นถูกเก็บรวบรวมโดยบุคคลมากกว่าองค์กร ยกตัวอย่างกรณีผลกระทบจากเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ปีพุทธศักราช 2554 ผลงานวรรณกรรมหลายพันฉบับซึ่งถูกเก็บรวบรวมโดยนักเขียนนามปากกา “สิงห์สนามหลวง” หรือสุชาติ สวัสดิ์ศรี ผู้ก่อตั้งรางวัล ช่อการะเกด และศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ปีพุทธศักราช 2554 ซึ่งถูกยกย่องเป็น “คลังวรรณกรรมร่วมสมัย” ได้รับผลกระทบและเสียหายอย่างใหญ่หลวง ทั้งหนังสือที่จมน้ำและถูกความชื้นทำให้เสียหายโดยไม่ได้รับการช่วยเหลือในการขนย้ายหรือซ่อมแซมจากภาครัฐและเอกชนแต่อย่างใด รวมไปถึงกรณีพิพาทในการแสดงความคิดเห็นในพื้นที่สาธารณะของการชุมนุมนักเขียนต่อหัวข้อทางสังคมและการเมือง หอศิลป์วัฒนธรรมกรุงเทพมหานครเกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่า จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้สังคมได้เรียนรู้ว่านอกจากห้องสมุดทั่วไปที่บริการยืมและคืนและพื้นที่อ่านหนังสือแล้ว วงการวรรณกรรมต้องการพื้นที่ในการเก็บรวบรวมผลงานที่มีมาตรฐานและยกระดับคุณค่าเพื่อจุดประสงค์ทั้งการรักษาและเผยแพร่ จัดเก็บต้นฉบับให้ปลอดภัยจากการสูญหาย และการทำลายจากปัจจัยภายนอก รวมไปถึงพื้นที่สาธารณะในการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นของคนในวงการวรรณกรรมและสังคมภายนอกที่มีลักษณะความหลากหลายทางกิจกรรม ส่งเสริมพฤติกรรมการณ์การอ่านและเข้าถึงสาธารณะชนทั่วไปมากยิ่งขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในเท่านั้น ไม่สามารถนำออกเผยแพร่ได้ และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.1.3 พิพธิภณัฑ์วรรณกรรม

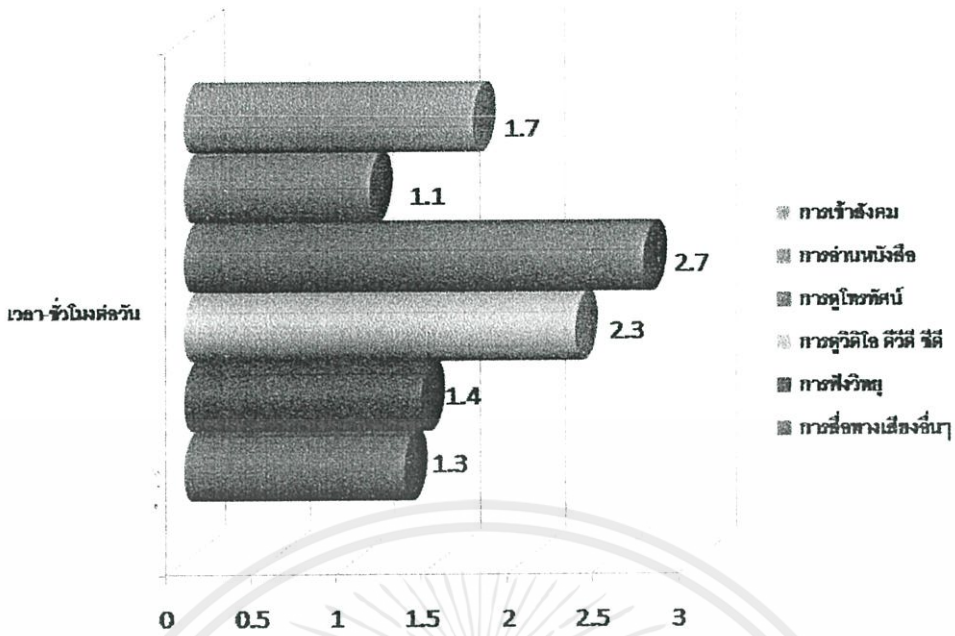
จากเป้าหมายของการพัฒนาคนไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 และนโยบายการศึกษาของรัฐบาลในปัจจุบัน ได้ดำเนินการนโยบายด้านพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพโดยมีความตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องเร่งสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ในระบบ และนอกระบบ ในและนอกห้องเรียน เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ไม่หยุดนิ่งในการพัฒนาความรู้ ดังนั้น รัฐบาลจะร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อสร้างแหล่งบริการองค์ความรู้ให้กระจายไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศอย่างสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น อาทิ ระบบห้องสมุดสมัยใหม่ หรืออุทยานการเรียนรู้ พิพธิภณัฑ์เพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ เป็นต้น โดยเหตุที่รัฐบาลจำเป็นต้องให้การสนับสนุนด้านนโยบายการพัฒนาคนและสังคมให้เกิดคุณภาพทัดเทียมกับนานาประเทศ อันเนื่องจากข้อมูลสถิติการอ่านหนังสือของคนไทยและนโยบายร่วมของกรุงเทพมหานคร ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติเมื่อปี พ.ศ.2551 และโครงการ Bangkok World Book Capital 2013 ดังนี้

รูปที่ 1-1 แสดงถึงสถิติการอ่านหนังสือของคนไทย แยกชายหญิง จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2551

จากแผนภูมิขั้นต้นพบว่าเมื่อเปรียบเทียบกับการสำรวจพบว่า แนวโน้มสถิติการอ่านหนังสือลดลงและประชากรเพศชายมีสถิติอ่านหนังสือมากกว่าประชากรเพศหญิง โดยพบว่าสัมพันธ์กับการสำรวจสถิติการใช้เวลาว่างของประชากรอายุ 10 ปีขึ้นไปของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2551 ได้ข้อมูลดังนี้

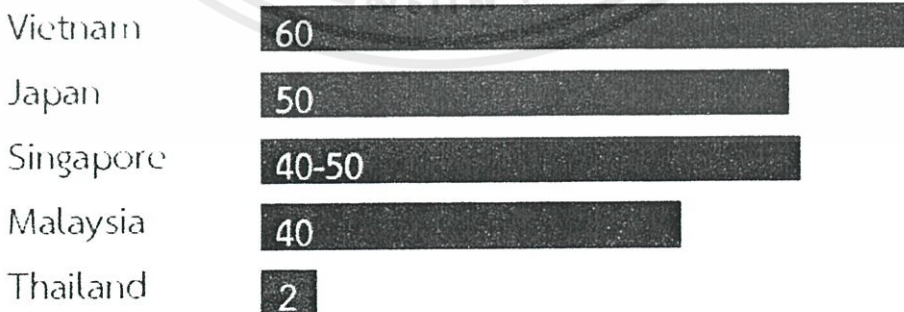
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 1-2 แสดงสถิติการใช้เวลาว่างของประชากรอายุ 10 ปีขึ้นไป จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปีพ.ศ. 2551

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า สถิติการใช้เวลาว่างด้วยการอ่านนั้นมีสถิติต่ำที่สุดจากทุกกิจกรรม ในขณะที่ข้อมูลการสำรวจสถิติการอ่านจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2548 พบว่าประชากรมีผู้ที่ไม่อ่านหนังสือเป็นจำนวนถึง 22.4 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 40 ของประชากรทั้งประเทศ ส่งผลให้สถิติการอ่านหนังสือของคนไทยโดยเฉลี่ยแล้วมีเพียงปีละ 2 เล่มตรงกับผลการสำรวจเพื่อเปรียบเทียบอัตราการอ่านของประเทศต่างๆในเอเชีย ดังนี้

Average Books Read Per Year

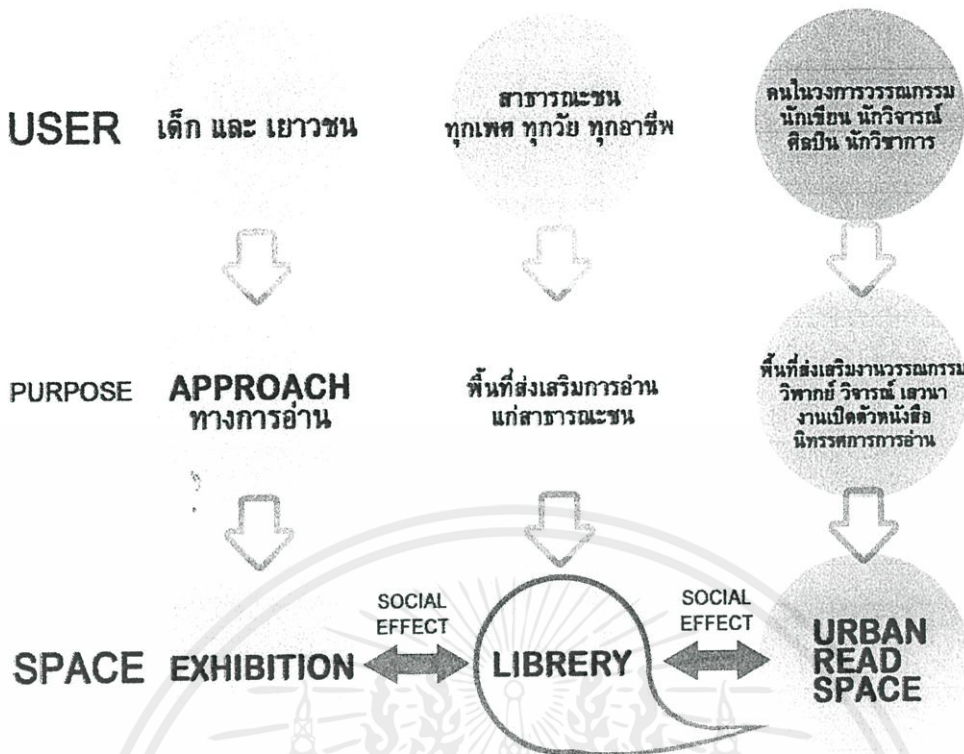

เอกสารนี้เป็นเอกสารสถิติสถานการณ์การอ่านของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน จัดทำโดยโครงการ “กรุงเทพมหานครแห่งการอ่าน 2555”

จากสถิติการอ่านดังกล่าว ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าอัตราการอ่านหนังสือของคนไทยกำลังก้าวเข้าสู่ภาวะวิกฤต และพบว่าพฤติกรรมการอ่านของคนไทยที่อยู่ในภาวะวิกฤตเกิดจากปัจจัยหลายๆอย่าง ทั้งขาดพื้นที่การอ่านในสังคมที่เพียงพอ และทัศนคติเกี่ยวกับการอ่านที่ผูกติดกับเพียงการเรียนในห้องเรียนและไม่ได้นำมาประยุกต์หรือวิพากษ์วิจารณ์สังคมอย่างที่น่าที่ของวรรณกรรมและการอ่านควรเป็น ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวจึงมีการเร่งผลักดันและส่งเสริมนโยบายด้านการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้ตระหนักถึงคุณค่าทางการอ่านและการเผยแพร่หนังสือที่มีคุณค่า และเพิ่มศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างประชาชนมากขึ้น

จากแผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2552 – พ.ศ.2555 ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการพัฒนาศักยภาพเมืองให้เป็นมหานครแห่งการเรียนรู้อันเป็นยุทธศาสตร์ด้านสังคมและวัฒนธรรมซึ่งให้การส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ รวมไปถึงนโยบายในการสนับสนุนให้มีการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร และส่งเสริมให้กรุงเทพเป็น “มหานครแห่งการอ่าน” ตามมาด้วยโครงการ Bangkok World Book Capital 2013 โดยได้ประกาศพื้นที่การอ่านต้นแบบ และประกาศเกียรติคุณให้พื้นที่หลากหลายรูปแบบในกรุงเทพมหานครให้เป็นพื้นที่แห่งการอ่าน ซึ่งประกอบด้วย หอสมุดประชาชน 34 แห่ง, หอสมุดมติใหม่ 8 แห่ง, หอสมุดโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร 436 แห่ง, บ้านหนังสือในชุมชน 124 แห่ง, รถห้องสมุดเคลื่อนที่ 7 คัน และหน่วยงานต่างๆที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการอ่านทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งร้านหนังสือและพื้นที่ห้องสมุดเอกชนหลากหลายรูปแบบ ซึ่งยุทธศาสตร์ของโครงการประกอบไปด้วยตั้งแต่การพยายามสื่อสารกับสาธารณชนเพื่อปรับกระบวนทัศน์ทางสังคมไปจนถึงพัฒนาและขยายพื้นที่ส่งเสริมการอ่าน และส่งเสริมการอ่านที่หลากหลาย (อันได้แก่กลุ่มเด็ก – เยาวชน, การวิจารณ์วรรณกรรม, การสร้างเครือข่ายกับสำนักพิมพ์และนักเขียน) ดังจะเห็นได้ว่าโครงการส่งเสริมการอ่านดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายนอกเหนือจากเพียงการอ่าน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรมีพื้นที่เฉพาะเพื่อเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน และเปิดพื้นที่การอ่านสู่สาธารณชนตามนโยบายของรัฐบาลและกรุงเทพมหานครอีกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 1-4 แผนผังขอบเขตและลักษณะของพิพิธภัณฑ์วรรณกรรม

โครงการพิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึกซึ่งเป็นโครงการเสนอแนะเชิงนโยบายภายใต้การบริหารของสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการที่มีนโยบายในการส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่กิจกรรมการสร้างสรรค์เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวรรณศิลป์ ซึ่งเป็นศิลปะร่วมสมัยที่สามารถประยุกต์ใช้ในสังคมให้เกิดประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าทางจิตใจ อันได้แก่ สุนทรียะ และประโยชน์เพื่อการดำรงชีวิต โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการรวบรวม จัดเก็บ และเผยแพร่คุณค่าวรรณกรรมผ่านนิทรรศการ สร้างพื้นที่การอ่านที่น่าสนใจและเอื้อต่อการเกิดกิจกรรมในหลากหลายรูปแบบ รวมทั้งรำลึกถึงนักเขียนชั้นครูในวงการวรรณกรรมไทยโดยการเรียนรู้อัตชีวประวัติเพื่อเห็นคุณค่าของวรรณกรรมร่วมสมัยที่ควรค่าแก่การรักษา รวมทั้งเผยแพร่และแปรรูปกลับสู่สังคมผ่านสาธารณะชน วิทยาลัยในการบริหารจัดการงานศิลปวัฒนธรรมเป็นเชิงรุกภายใต้การบริหารงานของศูนย์หอศิลป์จะเป็นเครือข่ายศูนย์กลางทางศิลปวัฒนธรรมผ่านการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ ดังนั้นการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึกจึงสามารถสร้างการเรียนรู้บทบาทพื้นที่ที่มีคุณค่าและเป็นพื้นที่ตัวอย่างของการอ่านเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้คนทุกเพศทุกวัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เป็นพื้นที่เรียนรู้ทางสังคม และเป็นพื้นที่เฉพาะทางของวงการวรรณกรรมโดยทำหน้าที่ส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านและสร้างความตระหนักถึงคุณค่าทางวรรณกรรม
2. เพื่อเกิดศูนย์กลางทางการอ่านที่สามารถสร้างวัฒนธรรมการอ่านแก่คนทุกวัยในกรุงเทพมหานครและเป็นแหล่งดำเนินการเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมการอ่านต่างๆที่จะเกิดในอนาคตได้
3. เพื่อออกแบบพื้นที่ทางสถาปัตยกรรมที่รองรับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เข้าถึงสาธารณชน และเป็นพื้นที่แสดงความคิดเห็น จัดเสวนา และกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอื่นๆ
4. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และการเข้าใจถึงคุณค่าทางวรรณกรรม ผ่านลักษณะพิเศษของที่ว่างในรูปแบบการจัดแสดงและนิทรรศการ และพื้นที่กลางในลักษณะต่างๆ
5. เพื่อเป็นแหล่งเก็บรวบรวม เก็บรักษา และจัดแสดงต้นฉบับทางวรรณกรรม หรือ หลักฐานสำคัญเกี่ยวกับวรรณกรรมร่วมสมัยต่างๆให้ปลอดภัยจากการสูญหาย และจากการทำลายจากปัจจัยภายนอก สำหรับเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า และการวิจัยซึ่งเป็นพื้นที่เก็บรักษาผลงานที่มีมาตรฐานและยกระดับคุณค่าเพื่อการรักษาและเผยแพร่ผลงานดังกล่าวด้วย
6. เพื่อรำลึกถึงคุณค่าและคุณูปการของนักเขียนผู้สร้างหลักยึดและหลอมรวม “วงการวรรณกรรม” ซึ่งนับเป็นบุคคลสำคัญของชาติ โดยสร้างการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และอัตชีวประวัติของบุคคลเหล่านี้ผ่าน “พิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึก”
7. เพื่อเกิดการพัฒนาระยะยาวตามกรอบโครงสร้างเชิงนโยบายตามแนวทางการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับภูมิภาคและระดับประเทศต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3 ประโยชน์ของโครงการ

1.3.1 ประโยชน์ของโครงการ

1. เป็นพื้นที่ส่งเสริมกิจกรรมการอ่านที่เข้าถึงสาธารณชน รวมทั้งเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการโครงการทางการอ่านและกิจกรรมเสวนา วิจารณ์วรรณกรรม พื้นที่พบปะพูดคุยสำหรับคนในวงการวรรณกรรมและสาธารณชนเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีทางการอ่านสู่สังคม
2. เป็นสถานที่เก็บรวบรวม เก็บรักษา จัดแสดงต้นฉบับทางวรรณกรรมร่วมสมัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อจุดประสงค์หลักในการเผยแพร่ความรู้ทางการอ่านผ่านรูปแบบที่ว่างและนิทรรศการ รวมถึงตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน คุณค่าของวรรณกรรมและนักเขียนในสังคมไทย
3. เป็นพื้นที่เปิดสาธารณะในการทำกิจกรรมทางการอ่าน และเป็นแหล่งหนังสือและวรรณกรรมของคนในสังคม ทุกเพศ ทุกวัย

1.3.2 ประโยชน์ของการศึกษาโครงการ

1. ได้ศึกษาและค้นคว้าองค์ความรู้เฉพาะทางเกี่ยวกับวรรณกรรมร่วมสมัยที่มีคุณค่าและควรได้รับการเก็บรักษาและเผยแพร่ออกสู่สังคม
2. ได้ศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการออกแบบสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์พื้นที่จัดแสดง ตลอดจนได้แนวทางและแนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรมใหม่ที่รองรับกิจกรรมที่บูรณาการพื้นที่สาธารณะกับสังคม
3. ได้ศึกษาแนวทางเกี่ยวกับระบบการจัดรูปแบบ, ประโยชน์การใช้สอยและเทคนิคต่างๆในการ จัดแสดงอาคารประเภทพิพิธภัณฑ์ ซึ่งต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆเช่น บุคลิกเฉพาะ ของประเภทอาคาร สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ ลักษณะสถาปัตยกรรมซึ่งสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่เฉพาะ เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และงานระบบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับอาคาร
4. ศึกษาการวางผังขององค์ประกอบต่างๆเพื่อให้เกิดความปลอดภัยของผู้ใช้โครงการ (และการเชื่อมโยงของพื้นที่ทางการอ่านสู่พื้นที่สาธารณะ)
5. ได้ศึกษาขนาดพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบต่างๆให้เหมาะสมกับลักษณะการใช้งานจริง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4 ขอบเขตและวิธีการศึกษาโครงการ

พิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึก จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเก็บรวบรวมต้นฉบับของวรรณกรรมร่วมสมัยเพื่อเผยแพร่และรำลึกถึงคุณค่าของวรรณกรรมและนักเขียนร่วมสมัยที่สร้างสรรค์งานวรรณกรรม ผ่านพื้นที่ทางการอ่านและพื้นที่ทางสังคม ซึ่งปรับตัวและประยุกต์เข้ากับพฤติกรรมการอ่านปัจจุบันด้วยลักษณะทางกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งทำหน้าที่เป็นพื้นที่สาธารณะที่เชื่อมโยงการอ่านกับคนในสังคมในการสร้างประสบการณ์และวัฒนธรรมการอ่านที่สร้างสรรค์โดยมีขอบเขตดังนี้

1.4.1 ขอบเขตโครงการ

1. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของโครงการ
 - ศึกษาองค์ประกอบในเชิงกายภาพและสังคมที่เกี่ยวข้องกับลักษณะวัฒนธรรมการอ่านของคนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งนำมาสู่แนวความคิดและลักษณะทางที่วางทางกายภาพในส่วนจัดแสดงและตัวโครงการ
2. ศึกษาข้อมูล โครงการและหน่วยงานที่สนับสนุนการอ่านเชิงนโยบายในกรุงเทพมหานคร
 - ศึกษาข้อมูล โครงการและหน่วยงานที่ส่งเสริมการเผยแพร่งานวรรณกรรมสู่สาธารณะชนอย่างเอาใจจริงเอาใจ
 - ศึกษาอาคารที่มีลักษณะรองรับพฤติกรรมการอ่านของสาธารณะชนในประเภทเดียวกัน
3. การศึกษาองค์ประกอบโครงการ
 - ศึกษาและวิเคราะห์ประโยชน์ใช้สอยของแต่ละองค์ประกอบ การดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างขององค์ประกอบกับวัฒนธรรมการอ่านรูปแบบพื้นที่การอ่านในสังคมที่มีความน่าสนใจซึ่งนำไปสู่องค์ประกอบภายในโครงการ
 - ศึกษาพฤติกรรมของคนในวงการวรรณกรรม ผู้อ่านทั่วไปและการอ่านในชีวิตประจำวันของสาธารณะชนทั่วไปทุกเพศ ทุกวัย
 - ศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของโครงการและขนาดพื้นที่ใช้สอย
4. การศึกษาที่ตั้งโครงการ
 - ศึกษาความสัมพันธ์เชิงกายภาพและศึกษาบริบทของวัฒนธรรมการอ่านในพื้นที่สาธารณะซึ่งส่งผลต่อที่ตั้งโครงการ เพื่อสร้างความสัมพันธ์เชิงฟังก์ชันทางการท่องเที่ยวและการเรียนรู้บนพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่ใช้งานร่วมกันของโครงการตามเกณฑ์การประเมินหาที่ตั้งโครงการอย่างเหมาะสม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์อื่นใดได้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์

- ศึกษารายละเอียด สภาพแวดล้อม และรายละเอียดการใช้ที่ดินของที่ตั้งโครงการ
5. ศึกษาปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการออกแบบโครงการ
- รายละเอียดข้อมูลทางด้านโครงสร้างวิศวกรรมที่เหมาะสม
 - รายละเอียดข้อมูลงานระบบในโครงการ
 - นโยบายและรายละเอียดกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
 - ศึกษาการออกแบบที่ว่างเพื่อการจัดนิทรรศการ

1.4.2 วิธีการศึกษาโครงการ

1. สืบค้นข้อมูลทบทวนวรรณกรรมจากหนังสือ สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสังเขป
2. เรียนรู้เชิงประจักษ์โดยการเข้าไปศึกษาพื้นที่และค้นหาองค์ประกอบในเชิงกายภาพ และสังคมของวัฒนธรรมการอ่านในบริเวณพื้นที่โครงการ ความเชื่อมโยงในการใช้พื้นที่ ทั้งลักษณะการใช้พื้นที่จนถึงปฏิสัมพันธ์ของผู้ใช้พื้นที่ในการอ่านลักษณะต่างๆ
3. สัมภาษณ์เชิงคุณภาพ สังเกตอย่างมีส่วนร่วม และสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ใช้พื้นที่ ประกอบด้วยผู้มีส่วนร่วมในพื้นที่การอ่านปัจจุบันและผู้สนใจในการอ่าน และความคิดเห็นของบุคคลทั่วไปที่มีต่อวัฒนธรรมการอ่านในพื้นที่สาธารณะ
4. วิเคราะห์ข้อมูล และสังเคราะห์สู่กระบวนการออกแบบทางสถาปัตยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5 องค์ประกอบของโครงการ

พิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึกนอกจากส่วนบริการทางการอ่านแล้ว มีลักษณะสำคัญของโครงการคือส่วนจัดแสดงนิทรรศการมีลักษณะในการนำเสนอโดยสร้างการมีส่วนร่วมทางการเรียนรู้ให้กับผู้เข้าชมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดแสดงทางวรรณกรรม โดยสร้างความอยากในการอ่านและบูรณาการรูปแบบความน่าสนใจงานวรรณกรรมสูงงานแขนงอื่นโดยการปรับใช้พื้นที่อย่างเหมาะสม จากลักษณะดังกล่าวสามารถแบ่งองค์ประกอบได้ดังนี้

1.5.1 องค์ประกอบหลัก – ด้านการเผยแพร่และจัดแสดง

1. ส่วนนิทรรศการหลัก

- ส่วนจัดแสดงหลัก จัดแสดง รวบรวมเก็บรักษาวรรณกรรมร่วมสมัยเพื่อเผยแพร่ซึ่งแบ่งย่อยตามลำดับดังนี้
 - ห้อง “อ่านสร้างสรรค์” เชิญชวนเข้าสู่พื้นที่แห่ง “แรงบันดาลใจ” จากการอ่านเล่าผ่านบุคคลและเรื่องราวสร้างสรรค์ทั่วโลกที่เกิดจากการอ่าน เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอ่านในสังคม
 - ห้อง “รอยน้ำหมึก” แสดงวิวัฒนาการทางวรรณกรรมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อิทธิพลทางวรรณกรรมจากอีกซีกโลกและความเป็น “ปัจจุบัน” ของวรรณกรรมไทย
 - ห้อง “ต้นฉบับ” รวบรวมจัดแสดงต้นฉบับทางวรรณกรรมของไทยที่ได้รับยกย่องในด้านคุณค่าทางวรรณศิลป์และวรรณกรรมท้องถิ่นเพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชนอย่างเป็นระบบระเบียบ
 - ห้อง “ห้องนักเขียน” เปิดโลกสู่การเรียนรู้งานเขียนผ่านวัตถุศิลปะที่เรียกว่าประสบการณ์ชีวิตของเหล่านักเขียนร่วมสมัยชั้นครู ตำนานผู้มีชีวิตอยู่เหนือกาลเวลา เป็นส่วนยกย่องคุณค่าของนักเขียนผู้ภาคภูมิใจปัจจุบันก้าวผ่านกาลเวลาเรียนรู้สิ่งต่างๆจากงานวรรณกรรมร่วมสมัย

2. ส่วนนิทรรศการหมุนเวียน

จัดแสดงนิทรรศการติดตั้งหมุนเวียน (Installation Exhibition) นำเสนอผ่านบริบทของพื้นที่ว่าง เรื่องราวทางวรรณกรรมที่ถูกแปรรูปสู่ สังคม ในรูปแบบศิลปะและวิถีชีวิตในแต่ละช่วงเวลา ตามฤดูกาลทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นหมุนเวียนไป

2. ส่วนนิทรรศการกลางแจ้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกิจกรรมที่เปลี่ยนแปลง
ไม่ว่ากรณีใดๆ 1.5.2 องค์ประกอบรอง – ด้านพื้นที่การอ่านสาธารณะ

1. ส่วนห้องสมุดวรรณกรรมและบริการทางการศึกษา

ห้องสมุดเก็บรวบรวมหนังสือวรรณกรรม สิ่งพิมพ์ต่างๆ ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติ
ทางการอ่าน บริการให้ยืม-คืนหนังสือและเอกสารทางวิชาการทั้งในรูปแบบรูปเล่ม
และรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

- ห้องสัมมนาวิชาการ ห้องประชุม และส่วนบรรยาย

2. ส่วนบริหารและอำนวยการ
 3. ส่วนบริการพิพิธภัณฑ์
 4. ส่วนบริการสาธารณะ
- 1.5.3 องค์ประกอบเสริม
1. ส่วนงานระบบและบริการอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโครงการ

ข้อมูลสนับสนุนโครงการเป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาคณะวิเคราะห์ และนำไปสู่ขั้นตอนการออกแบบต่อไป โดย ได้แบ่งการศึกษาเป็นส่วนคือข้อมูลเพื่อสนับสนุน การออกแบบ ซึ่งจะศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบพิพิธภัณฑ์ โครงสร้างบุคคลากรต่างๆ วรรณกรรมร่วมสมัยไทย และอัตชีวประวัติรำลึก รงค์ วงษ์สวรรค์

2.1 พิพิธภัณฑ์และจุดกำเนิดของพิพิธภัณฑ์

2.1.1 ความหมายและประเภทของพิพิธภัณฑ์

ความหมายของพิพิธภัณฑ์ ตามที่สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ หรือ ICOM (International Council of Museums) ได้ให้คำจำกัดความไว้กล่าวว่า " พิพิธภัณฑ์ " คือ "หน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไร เป็นสถาบันถาวรในการรวบรวม สงวนรักษา ศึกษาวิจัย สื่อสาร และจัดแสดงนิทรรศการ ให้บริการแก่สังคมเพื่อการพัฒนา โดยมีความมุ่งหมายเพื่อการค้นคว้าการศึกษา และความเพลิดเพลิน โดยแสดงหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวกับมนุษย์และสภาพแวดล้อม สิ่งซึ่งสงวนรักษาและจัดแสดงนั้นไม่ใช่เป็นเพียงวัตถุ แต่ได้รวมถึงสิ่งที่มีชีวิตด้วยโดยรวมไปถึง สนวนสัตว์ สนวนพฤกษชาติ สวนอุทยาน สถานที่สงวนสัตว์น้ำ และสถานที่อื่นจัดเป็นเขตสงวนอื่นๆ รวมทั้งโบราณสถานและแหล่งอนุสรณ์สถาน ศูนย์วิทยาศาสตร์และห้องฟ้าจำลองรวมอยู่ด้วย "

เราจึงสามารถแบ่งจำแนกหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ ได้ดังนี้

1. การรวบรวม (Collect)
2. การสงวนรักษา (Conserve)
3. การจัดแสดง (Exhibits)
4. การสื่อสาร (Communicate)
5. การศึกษาวิจัย (Research)

"พิพิธภัณฑ์สถาน" มีความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ว่า สถานที่เก็บรวบรวมและแสดงสิ่งต่างๆที่มีความสำคัญด้านวัฒนธรรม หรือด้านวิทยาศาสตร์ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และก่อความเพลิดเพลินใจ

ตามที่ระบุไปข้างต้น คำจำกัดความของพิพิธภัณฑ์ครอบคลุมทั้งด้านวัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และธรรมชาติ พิพิธภัณฑ์นั้นแบ่งประเภทตามการจัดแสดง และไม่ว่าการวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการจัดแสดงตามหลักสากล ดังนี้

1. พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะร่วมสมัย (Gallery of Contemporary Arts) จัดแสดงเกี่ยวกับศิลปะวัตถุทุกประเภท โดยแบ่งออกเป็น พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะประยุกต์ แสดงวัตถุที่เป็นงานฝีมือ เครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ หอศิลป์ แสดงงานศิลปะประเภทจิตรกรรม ประติมากรรม, พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะสมัยใหม่จะคล้ายกับหอศิลป์ แต่จะเป็นศิลปะสมัยใหม่ของศิลปินร่วมสมัยในยุคหลัง, พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะประเภทการแสดง และพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะแรกเริ่ม แสดงงานศิลปะดั้งเดิมของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์

2. พิพิธภัณฑ์สถานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Museum of Science and Technology) เนื้อหาหลักคือแสดงวิวัฒนาการความก้าวหน้าของวัตถุที่มนุษย์คิดค้นประดิษฐ์ขึ้น

3. พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา (Natural History Museum) จัดแสดงเรื่องราวของธรรมชาติเกี่ยวกับเรื่องของโลก ทรัพยากรทางธรรมชาติต่างๆ และยังรวมไปถึง สุนัขตัว สุนัข พืชชาติ วนอุทยาน พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ-สัตว์บกด้วย

4. พิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์และโบราณคดี (Museum of History and Archaeology) แสดงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แยกย่อยได้เป็นพิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์ แสดงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับการเมือง ทหาร สังคม และเศรษฐกิจ, บ้านประวัติศาสตร์ คือการนำเสนอสถานที่ซึ่งเคยเป็นที่อยู่อาศัยของผู้ที่มีชื่อเสียงในอดีต, โบราณสถาน, อนุสาวรีย์ และสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรมต่างๆ รวมถึงเมืองประวัติศาสตร์ และพิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์ โบราณคดี

5. พิพิธภัณฑ์สถานทางมานุษยวิทยาและชาติพันธุ์วิทยา (Museum of Anthropology and Ethnology) แสดงชีวิตความเป็นอยู่ในทางวัฒนธรรมและสังคมของมนุษย์และชาติพันธุ์ต่างๆ

6. พิพิธภัณฑ์สถานพื้นบ้าน (พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น) (Regional Museum) โดยจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้พื้นบ้าน และพิพิธภัณฑ์สถานกลางแจ้ง เป็นการจำลองภาพในอดีตด้วยการนำอาคารเก่า หรือจำลองสิ่งปลูกสร้างต่างๆ มาไว้ในบริเวณเดียวกัน โดยพยายามสร้างสภาพแวดล้อมรวมถึงบรรยากาศให้เหมือนเช่นในอดีต

7. พิพิธภัณฑ์สถานแบบพิเศษ (Specialized Museum)

8. พิพิธภัณฑ์สถานของมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษา (University Museum)

2.1.2 จุดกำเนิดของพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์, พิพิธภัณฑ์สถาน หรือ ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Museum (มิวเซียม)¹ แต่เดิมหมายถึงสถานที่ที่สร้างขึ้นมาเพื่อบูชาเทพเจ้ามิวส์ (Muse) ซึ่งตามความเชื่อกรีกโบราณเชื่อว่าเป็นเอกสาร์นี้เป็นเอกสาร์ที่ส่งงานไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นานมานี้ให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

¹ Museum (มิวเซียม) มีรากศัพท์มาจากภาษากรีก "Mouseion" ซึ่งประกอบมาจากรากศัพท์สองคำคือ

Mousai (พหูพจน์ของ Mousa) ที่ภาษาอังกฤษรับมาในรูปของ Muse หมายถึงคณะเทพธิดามิวส์ทั้งเก้าองค์ตาม

เทพเจ้าที่ดลบันดาลให้มนุษย์มีศิลปวิทยาการต่างๆ จึงสามารถกล่าวได้ว่าที่มาของพิพิธภัณฑ์แต่เดิมมีลักษณะเป็นสถานที่สำหรับเก็บรวบรวมและเผยแพร่ศิลปวิทยาการและความรู้แขนงต่างๆ

พิพิธภัณฑ์ หรือ มิวเซียมในโลกตะวันตกแต่เดิมจึงสัมพันธ์อยู่กับความเชื่อทางศาสนาและมีลักษณะเป็นสถานที่เพื่อการเรียนรู้มากกว่าโรงเก็บสะสมของหรือภัณฑาคาร (Warehouse) แต่ในประเทศไทยคำว่า “พิพิธภัณฑ์สถาน” มาจากคำบาลีและสันสกฤตโดย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ทรงเป็นผู้บัญญัติศัพท์คำนี้ขึ้นมา โดย “พิพิธ” แปลว่า ต่างๆกัน “ภัณฑ” หมายถึง สิ่งของเครื่องใช้ “สถาน” หมายถึงสถานที่ แหล่งที่ตั้ง ดังนั้นคำว่า “พิพิธภัณฑ์สถาน” จึงแปลว่า สถานที่สำหรับรวบรวมสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ อาทิ โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์สถานที่เก่าแก่ที่สุดในโลกตามที่มีการบันทึกไว้ตั้งอยู่ที่เมืองอเล็กซานเดรีย (Alexandria) ประเทศอียิปต์ ซึ่งถือเป็นสถานที่บูชาเทพเจ้ามิวส์ที่สร้างขึ้นรอบสุสานพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช (Alexander the great, 356-323 ปีก่อนคริสตกาล) ซึ่งพิพิธภัณฑ์แห่งแรกของโลกนี้มักถูกขนานนามว่า “หอสมุดแห่งอเล็กซานเดรีย”² ซึ่งเป็นสถานที่ที่ใกล้เคียงกับห้องสมุด เพราะถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ใหญ่โตและมีข้อมูลมากมายที่สุดในยุคโบราณ ถือเป็นกุญแจในการไขภูมิปัญญาแห่งยุคโบราณ ซึ่งถูกสันนิษฐานว่าหากไม่เกิดไฟไหม้ครั้งใหญ่ในยุคโบราณที่เผาทำลายม้วนกระดาษปาปิรุสซึ่งเก็บรวบรวมความรู้ไว้มากมายหลายแสนฉบับจะทำให้ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance period) มาถึงเร็วกว่าประวัติศาสตร์ 200-300 ปี ดังนั้นมิวเซียมในอดีตจึงนับเป็นแหล่งเก็บรวบรวมความรู้หลากหลายแขนงที่มีความสำคัญต่อวิวัฒนาการทางความรู้ที่สำคัญในแต่ละช่วงสมัย ดังนั้นพิพิธภัณฑ์ในปัจจุบันจึงควรทำหน้าที่ทั้งการเป็นศูนย์กลางข้อมูลที่ต้องปฏิบัติการทั้งรวบรวม เผยแพร่ สนับสนุน ดลบันดาลใจ และสร้างสรรค์งานในรูปแบบต่างๆ นอกเหนือการจัดแสดงวัตถุหรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องเพียงอย่างเดียว

สำหรับคำว่า “พิพิธภัณฑ์สถาน” ในประเทศไทยเกิดจากการเก็บรวบรวมวัตถุสิ่งของมีค่าภายใต้แนวความคิดของลัทธินิยมของเก่าช่วงยุคอาณานิคม ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 16-17 โลกตะวันตกเกิดการตื่นตัวในด้านการเก็บรวบรวมและสะสมทรัพย์สมบัติ และมรดกต่างๆทั้งที่เป็นวัตถุ สิ่งของมีค่า สิ่งเก่าแก่ ที่หายากเพื่อเป็นหลักฐานทางมรดกวัฒนธรรมของชาติอันเป็นการแสดงถึงความเป็นใหญ่และมั่นคงของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เด่นชัด ซึ่งเอกลักษณ์ทาง

ความเชื่อกรีกโบราณที่ดลบันดาลใจให้มนุษย์มีศิลปวิทยา ประกอบรวมกับปัจจัย -ลัย / suffix -on ซึ่งในภาษาสันสกฤตหมายถึงที่สถิตในทางศิลปวิทยาและความเชื่อ เช่น วิทยา-ลัย, หิมา-ลัย, เทวา-ลัย เป็นต้น โยชน์ด้านการค้า

² ศิริพจน์ เหล่ามานะเจริญ, 2555, 26 กรกฎาคม. “การเพลง,ดนตรี, Muse, Music, Museum.” หนังสือพิมพ์

ศิลปวัฒนธรรมนั้นจะปรากฏขึ้นต่อเมื่อชาตินั้นๆได้มีการรวบรวมหลักฐานที่เป็นศิลปวัตถุ โบราณวัตถุสิ่งประดิษฐ์จากการคิดค้นหรือสิ่งแวดล้อมที่เป็นสมบัติของชาติมาประมวลเป็นหลักฐาน

สำหรับประเทศไทยนั้น ผู้ริเริ่มดำเนินการรวบรวมวัตถุสิ่งต่างๆเป็นคนแรกได้แก่ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยทรงกรุณาโปรดเกล้าฯให้มีการจัดพิพิธภัณฑ์สถานส่วนพระองค์ ที่พระที่นั่งราชฤทธิเป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นที่จัดตั้งแสดงสิ่งสะสมในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงรวบรวมไว้ตั้งแต่ก่อนเสด็จขึ้นครองราชย์ ซึ่งต่อมาได้ย้ายมาจัดแสดงที่พระที่นั่งประพาสพิพิธภัณฑ์ อันเป็นที่มาของคำว่า “พิพิธภัณฑ์” ในเวลาต่อมา ในเวลาต่อมาเมื่อมาถึงรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการจัดตั้ง “มิวเซียม” ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์สถานสำหรับประชาชนแห่งแรกขึ้นในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2417 ซึ่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานหมู่พระที่นั่งทั้งหมดในพระราชวังบวรสถานมงคล จัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์สถานสำหรับพระนครดูแลด้านโบราณคดี วรรณคดี ซึ่งมีการเปลี่ยนชื่อหน่วยงานรับผิดชอบเรื่อยๆ จนกระทั่งได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการใน พ.ศ. 2518 จัดตั้งกองพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์จึงเข้าถึงประชาชนมากขึ้นและพัฒนาจากที่เก็บสรรพสิ่งทั่วไปซึ่งไม่กำหนดประเภทแน่นอนมาเป็นพิพิธภัณฑ์สถานมากมายหลายประเภทตามลักษณะของการแบ่งประเภทของสภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติหรือ International Council of Museum³

2.1.3 พิพิธภัณฑ์วรรณกรรมร่วมสมัย

พิพิธภัณฑ์วรรณกรรม (Literature Museum) จัดเป็นพิพิธภัณฑ์สถานแบบพิเศษ (Specialized Museum) ซึ่งเก็บรวบรวมรวบรวมรักษาผลงานวรรณกรรมต้นฉบับของนักเขียนที่มีผลงานที่ได้รับการยอมรับยาวนานและมีคุณค่าเหนือกาลเวลา ซึ่งจัดเป็น“วรรณกรรมร่วมสมัย” โดยแบ่งส่วนการจัดแสดงสำหรับวัตถุจัดแสดงออกจากส่วนเผยแพร่เพื่อการศึกษา ประกอบด้วยผลงานตีพิมพ์ต้นฉบับจากการเก็บรวบรวมและบริจาค ส่วนวิวัฒนาการทางวรรณกรรมของไทยสู่ช่วงวรรณกรรมร่วมสมัย หอเกียรติยศนักเขียนซึ่งบอกเล่าเรื่องราวชีวิตนักเขียนและเชื่อมโยงสู่แรงบันดาลใจแก่คนรุ่นต่อมา โดยวิธีทางการจัดแสดงนั้นเนื่องจากงานโดยส่วนใหญ่มีลักษณะเป็น

³ สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ หรือ ICOM (International Council of museums) เป็นองค์การระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นโดยการสนับสนุนจาก UNESCO ปัจจุบันมีประเทศต่างๆ เป็นสมาชิก 113 ประเทศทั่วโลก

รวมทั้งประเทศไทย ไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า เป็นองค์การอิสระที่ไม่ขึ้นกับรัฐบาลใด มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ประกอบไปด้วยหน่วยงานหลัก 2 หน่วยงาน คือ สำนักงานเลขานุการ และศูนย์ข้อมูลด้านพิพิธภัณฑ์ของ UNESCO และ ICOM ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกของ ICOM ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2490

งานเขียน เพื่อการเข้าถึงเนื้อหาของงานวรรณกรรมของผู้อ่านและผู้ชมนิทรรศการจำเป็นต้องอาศัยเทคนิคการจัดแสดงตั้งแต่ระดับเทคนิคทางนิทรรศการ เทคนิคทางสถาปัตยกรรมซึ่งบริบททางพื้นที่และการมีส่วนร่วมของผู้ชมควรมีส่วนในการสร้างนิทรรศการให้สมบูรณ์โดยมีการนำรูปแบบพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตมาใช้ในบางส่วนของนิทรรศการ รวมถึงลักษณะการบูรณาการกิจกรรมสู่พื้นที่สาธารณะ ทำให้เนื้อหาทางวรรณกรรมไม่ได้จำกัดอยู่เพียงตัวหนังสือแต่สามารถโลดแล่นและแปรรูปสู่สาธารณะชนได้ในรูปแบบที่น่าสนใจอื่นๆ ทั้งบทเพลง บทละคร บทภาพยนตร์ รวมถึงการพูดคุยเสวนาต่างๆ ด้วย

สำหรับส่วนบริการทางการศึกษามีห้องสมุดสำหรับเยี่ยมผลงานสำเนางานเขียนเพื่อใช้อ้างอิงทางการศึกษาและวิชาการและสำหรับการอ่านทั่วไปและพื้นที่อ่านเฉพาะ ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์และจัดเป็นห้องสมุดเฉพาะสำหรับวรรณกรรมไทย วรรณกรรมต่างชาติซึ่งมีคุณค่าทางงานเขียนและเหมาะสมต่อการเผยแพร่แก่สาธารณะชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนในปัจจุบัน ส่วนประชุมอบรมสัมมนา ส่วนพบปะสังสรรค์และส่วนจัดแสดงนิทรรศการภายนอกสำหรับงานอ่านบทกวีแสดงดนตรี และงานศิลปะอื่นๆ

2.1.4 ปรัชญาการณินิทรรศการกับพิพิธภัณฑ์ร่วมสมัย

จากปรากฏการณ์ทางนิทรรศการที่มีในช่วง 5 – 10 ปีที่ผ่านมา พิพิธภัณฑ์ถูกตั้งคำถามถึงลักษณะของการเป็น “สถาบันศิลปะ” ซึ่งมีหน้าที่เผยแพร่องค์ความรู้ทุกแขนงสู่สาธารณะชนผ่านที่ว่าง แต่ช่องว่างระหว่างนิทรรศการกับสาธารณะชนที่เข้าถึงการจัดแสดงได้ยากเกิดขึ้นในพิพิธภัณฑ์ครั้งแล้วครั้งเล่า ดังนั้นการมีพื้นที่จัดแสดงที่มีความหมายมากกว่าสิ่งที่มองเห็นได้ในเชิงกายภาพ และเกินเลยไปกว่าการสร้างอาคารเพื่อนำกิจกรรมเข้าไปได้ในฐานะที่เป็นตัวกลางระหว่างนิทรรศการและสาธารณะชน ก็ย่อมหมายความว่าหน้าที่ของพื้นที่ทางการจัดแสดงไม่ได้มีเพียงการรองรับผลงานเท่านั้น แต่ยังมีพันธกิจต่อสังคมด้วย สิ่งเหล่านี้นำไปสู่กลวิธีใดบ้างในการเข้าถึงสังคม ปรากฏการณ์ใหม่ๆทางการจัดนิทรรศการ และศิลปะในช่วงปลายศตวรรษ 1960 ไม่ว่าจะเป็น Happening Art, Performance art หรืองานจำพวก Fluxus⁴ ได้นำเสนอรูปแบบใหม่ที่เปิดโอกาสให้ผู้ชมได้มีส่วนร่วมในผลงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ศิลปะแบบมีส่วนร่วม” หรือ Participative Art ซึ่งมีความคาบเกี่ยวกับการเป็น “กิจกรรม” ผลงานการจัดนิทรรศการและงานศิลปะหลายต่อหลายชิ้นที่ทำให้คนดูเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์ผลงาน คือมีบทบาทคล้ายตัวศิลปิน งานในลักษณะนี้ทำให้ผู้ชมกลายเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ ขณะเดียวกันงานประเภทนี้ก็สร้างความ

⁴ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับอาจารย์งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

⁴ Fluxus หรือ ฟลักซุส คือความเคลื่อนไหวในวงการทัศนศิลป์ที่สนใจในการ “แสดง” และ “กระบวนการ” ในศิลปะแบบทัศนศิลป์และเป็นต้นแบบสำหรับศิลปะแบบ Performance และ Conceptual Art ซึ่งเน้นแนวความคิดเป็นสำคัญตั้งแต่ยุคศตวรรษ 1950

ผลิตเพลินและการเรียนรู้ด้วยการให้ประสบการณ์ตรง พิพิธภัณฑที่จัดแสดงนิทรรศการในลักษณะนี้ได้ทำลายกฎที่ว่าด้วย “การห้ามจับต้อง” วัตถุในพิพิธภัณฑที่ลงอย่างสิ้นเชิง

ลักษณะเช่นนี้ทำให้หอศิลป์ และพิพิธภัณฑที่ต้องปรับตัวกับการนำเสนอรูปแบบใหม่โดยผ่านกรอบการออกแบบที่แตกต่างกันเพื่อลดความเป็นวัตถุของนิทรรศการแต่มีลักษณะเป็นเหตุการณ์มากขึ้น โดยการจัดแสดงวิธีนี้ทำให้แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนและผู้คนที่ได้รับความสนใจขึ้น

ตัวอย่างการสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างการจัดนิทรรศการกับสาธารณชน⁵

นิทรรศการ “สุดขอบฟ้า” (Fly With Me To Another World)

เป็นโครงการศิลปะกับชุมชนในระยะเวลา 1 ปี มีพื้นที่ปฏิบัติการในจังหวัดลำพูน และจังหวัดเชียงใหม่ ริเริ่มโดย นาวิณ ลาวัลย์ชัยกุล ศิลปินที่ได้รับแรงบันดาลใจจากการเดินทางของอินสณธ์ วงศ์สาม ที่เต็มไปด้วยการปะทะสังสรรค์ระหว่างคนจากหลากหลายสาขาอาชีพโดยเชื่อว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการทำงาน กลุ่มคนที่เข้าร่วมจึงแตกต่างกันไปต่างความเหมาะสมของแต่ละโครงการ และครอบคลุมประเด็นที่ส่งผลต่อชุมชนในหลากหลายสาขา โดยแต่ละโครงการก็เกิดขึ้นในพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไป

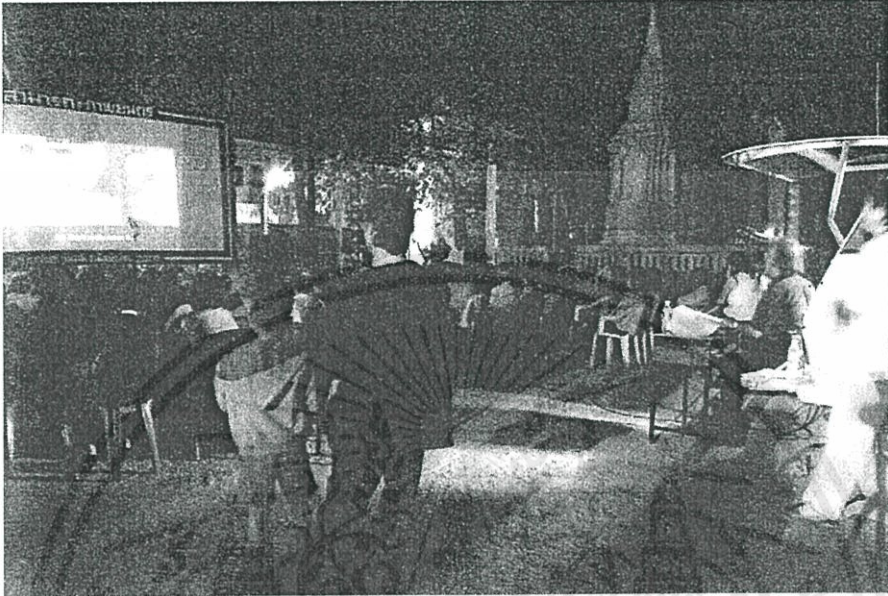

รูปที่ 2-1 การถกเถียงเรื่องพิพิธภัณฑที่และพื้นที่สาธารณะของชุมชน

ท่ามกลางกระแสของการแสวงหาพื้นที่ วิธีคิดของ “สุดขอบฟ้า” คือการเลือกที่จะเข้าไปหาสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่แล้ว (โดยใช้สถานที่อย่างพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหริภุญชัย และวัดหลายแห่งในเชียงใหม่เป็นสถานที่) โดยในช่วงท้ายของโครงการได้มีการสัมมนาที่ถกเถียงถึงความสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑที่กับชุมชน คำถามที่มีการหยิบยกขึ้นมาคือ จำเป็นหรือไม่ที่สาธารณะชนจะต้องเข้าใจว่าสิ่งที่ปรากฏอยู่ตรงหน้านั้นคือ “การจัดนิทรรศการ” โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสิ่งเหล่านั้นหลุด

⁵ ธนาวิ โชติประดิษฐ. ปรากฏการณ์นิทรรศการ : สำนักพิมพ์สมมติ, 2553

นอกจากพื้นที่ทางศิลปะอย่างพิพิธภัณฑ์แล้ว การตั้งคำถามเหล่านี้แสดงให้เห็นบทบาท ความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ที่เป็นตัวกลางสำคัญในการสร้างความเข้าใจให้แก่สาธารณชน พิพิธภัณฑ์จึงจำเป็นต้องปรับตัวแทนที่จะเป็นพิพิธภัณฑ์แบบเดิมที่คงความเป็นเอกเทศ ที่พื้นที่การจัดแสดงกับพื้นที่สาธารณะแยกออกจากกันอย่างชัดเจน เปลี่ยนไปสู่การทลายกำแพงของตน

รูปที่ 2-2 การฉายภาพยนตร์ "FLY STORIES"

เหตุการณ์หนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงประเด็นดังกล่าวคือ นิทรรศการ "Fly Stories" การฉายหนังกลางแปลงที่วัดสวนดอกในคืนวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2548 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในการสัมมนา ช่วงเวลาดังกล่าวตรงกับช่วงเทศกาลงานวัดที่ทางวัดจัดขึ้นพอดี วัดสวนดอกจึงเต็มไปด้วยมหรสพต่างๆ รวมทั้งหนังกลางแปลงที่เป็นสีสันอย่างหนึ่งของงานวัดไทย

Fly Stories แทรกตัวเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของงานวัดด้วยการใช้รูปแบบหนังกลางแปลงซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวบ้านทั่วไปเข้าถึงได้ง่าย ซึ่งอาจมองว่านี่คือความพยายามที่จะเอา "นิทรรศการ" ออกสู่โลกภายนอกพิพิธภัณฑ์ โดยใช้พื้นที่สาธารณะอย่างประนีประนอม Fly Stories เข้าถึงคนดู 2 กลุ่มด้วยการอาศัยลูกเล่นทางภาพและเสียง กล่าวคือ "เนื้อ" ของหนังทั้งหมดที่นำมาฉายเป็นภาพยนตร์ศิลปะพร้อมบทบรรยายภาษาอังกฤษ ซึ่งทำให้ผู้ชมชาวต่างชาติและบุคคลในแวดวงศิลปะสามารถเข้าถึงได้ในความเป็นภาพยนตร์ศิลปะว่าแต่ละเรื่องนั้นเกี่ยวกับอะไร ขณะเดียวกัน เสียงพากย์ที่เป็นภาษาล้านนาจากนักพากย์มืออาชีพ ก็เป็นตัวสื่อสารให้แก่คนอีกกลุ่มหนึ่ง คือชาวพื้นเมืองเชียงใหม่ที่มาเที่ยวงานวัด โดยนักพากย์ได้ผสมการด้นสด มีลูกเล่น ความตลกขบขันตามแบบการฉายหนังกลางแปลงที่มีมาแต่โบราณเข้าไป

กิจกรรมนี้จึงถูกทำให้กลืนเข้าไปในความเป็นท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็คงเนื้อหา "นิทรรศการ" ที่ต้องการสื่อสาร คนดูศิลปะคนดูทั่วไปจึงสามารถใช้พื้นที่เดียวกันได้ โดยการจ้องมองไปที่

ภาพยนตร์เรื่องเดียวกันแต่รับรู้ด้วยวิธีการคนละแบบ การปรากฏตัวของ “นิทรรศการ” ในพื้นที่สาธารณะจึงอาศัยกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อแทรกตัวเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ดังกล่าว

นิทรรศการบ่มรัก โดย จันทนา แจ่มทิม About Studio กรุงเทพฯ, 2547

รูปที่ 2-3 นิทรรศการบ่มรัก โดย จันทนา แจ่มทิม

เมื่อเราพูดถึงงานประเพณี เรากำลังพูดถึงการสร้างสรรคบางอย่างที่มาจากมโนทัศน์แบบหนึ่ง มโนทัศน์เรื่อง “ช่างฝีมือ” จันทนา แจ่มทิม ผู้สร้างสรรคนิทรรศการ “บ่มรัก” เป็นศิลปินที่ได้รับการศึกษาศิลปะตามแนวทางแบบตะวันตก จันทนาเลือกใช้ลายรดน้ำเป็นเทคนิคในการทำงาน โดยที่ผ่านมาเป็นผลงานจิตรกรรมทั้งหมดและจิตรกรรมนี้เองที่หมายถึงการเป็นงานศิลปะแบบสมัยใหม่ แม้ว่าจะใช้เทคนิคแบบที่ช่างไทยโบราณทำสืบทอดกันมา แต่ก็ไม่ทั้งหมด จันทนาเลือกที่จะตัดขั้นตอนบางอย่างออก เช่น การปรุกระดาษเพื่อตบดินสอพอง หรือการสร้างลายใหม่ตามจินตนาการของตน วิธีการเช่นนี้เป็นการตีตัวออกห่างจากงานแบบประเพณีดั้งเดิม ลายรดน้ำที่ปกติติดอยู่กับตู้พระธรรม หรือบานประตูหน้าต่าง คือองค์ประกอบที่อยู่ร่วมกับสิ่งอื่นเพื่อให้คุณค่าและหน้าที่แก่สิ่งนั้น จันทนาดึงเอาลายรดน้ำออกจากกรให้คุณค่าและความหมายแก่สิ่งอื่นมาเป็นการนำเสนอตนเองในฐานะงานจิตรกรรม

การที่ “ลายรดน้ำ” ซึ่งเคยอิงอยู่กับสิ่งอื่นได้กลายมาเป็นวัตถุที่เสร็จสัมบูรณ์ในตัวเองนี้ อาจเรียกได้ว่าเป็นมุมมองแบบสมัยใหม่โดยแท้ แต่ในนิทรรศการนี้ จันทนาได้ก้าวเลยการนำเสนอลายรดน้ำที่เสร็จแล้วผ่านกรอบสี่เหลี่ยมไปสู่การนำเสนอขั้นตอนการทำงาน จาก “ผลลัพธ์” กลายเป็น

“กระบวนการ” จากปลายทาง เป็น ระหว่างทาง ด้วยรูปแบบ Installation ศิลปินยกจำลองห้องทำงานอันเคยสงวนเป็นพื้นที่ส่วนตัวมาเปิดเผยในพื้นที่สาธารณะ (แกลเลอรี) โดยหยิบเอากระบวนการในแต่ละขั้นตอนในการลงมือทำลายรดน้ำออกมาให้ดู พร้อมแสดงตัววัตถุ และเป็นวัตถุที่ทั้งหมดที่ใช้การได้จริง

ตลอดช่วงเวลาของนิทรรศการ ศิลปินจะเข้ามาทำงานเพื่อเผยให้ผู้ชมเห็นถึงความซับซ้อนและระยะเวลาที่ใช้ในการสร้างลายรดน้ำ ในแต่ละสัปดาห์ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นบนแผ่นไม้ถูกนำเสนอในฐานะงานศิลปะ แผ่นไม้เหล่านั้นไม่ได้เป็นเพียงตัวรองรับลายสีของอีกต่อไป แต่ตัวมันถูกให้ค่าเช่นเดียวกับวัตถุศิลปะอื่นๆ ทั้งหมดที่จัดวางไว้ แต่ช่วงมีไฮไลท์ของตนที่จับขึ้นมาสร้างเป็นผลงานได้ วัตถุศิลปะอย่าง “สมุก” ทั้งหลาย “หรดานทองคำเปลว” แสดงค่าตัวของมันเองออกมาด้วยการแซ่แซ่กระบวนการไว้กลางคัน แม้ขั้นตอนแต่ละช่วงจะถูกหยุดเพื่อนำเสนอในฐานะสิ่งทีเสร็จ แต่ความเป็นกระบวนการของนิทรรศการทั้งหมด ก็ก่อพลวัตให้ไหลเวียนไปพร้อมความเคลื่อนไหวของศิลปิน ด้วย

ศิลปะแบบกระบวนการ (Process Art) ที่เผยให้เห็นเบื้องหลังของการทำงานนี้แฝงไว้ด้วยมโนทัศน์เชิงสัมพัทธ์ที่สิ่งต่างๆ ไม่ได้เสร็จสิ้นภายในตนเองในที่นี้เรื่องราวดำเนินไปโดยเชื่อมโยงขั้นตอนของการทำลายรดน้ำ ทำให้คนเกิดการเรียนรู้โดยตรงต่อด้านนิทรรศการไปด้วย

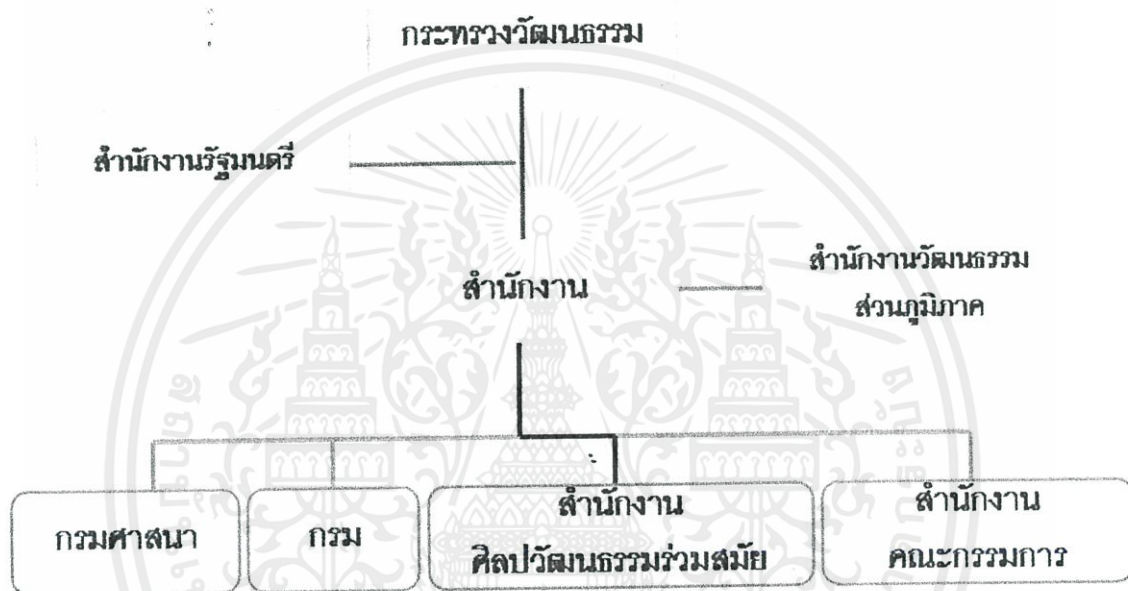
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 โครงสร้างบุคลากรและการบริหารงานโครงการ

2.2.1 โครงสร้างการบริหาร

จากการศึกษา พบว่าสามารถนำมาเปรียบเทียบโครงสร้างของการบริหารได้ ดังนี้

พิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึก เป็นองค์กรภายใต้การกำกับดูแลของ ศูนย์หอศิลป์ สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานใหม่ของกระทรวงวัฒนธรรม มีโครงสร้างการบริหารงานตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม พ.ศ. 2545 ดังนี้

รูปที่ 2- 4 แผนภูมิโครงสร้างการบริหารของกระทรวงวัฒนธรรม

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่กิจกรรมการสร้างสรรคงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย เพื่อเพิ่มพูนภูมิปัญญา และประยุกต์ใช้ในสังคม โดยได้จำแนกงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยเป็น ๙ สาขา ประกอบด้วย ทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง วรรณศิลป์ ดนตรีและการขับร้อง สถาปัตยกรรม มัณฑนศิลป์ เรขศิลป์ ภาพยนตร์ การออกแบบเครื่องแต่งกาย และการออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งงานศิลปะร่วมสมัยในแต่ละสาขานั้นล้วนเกิดจากจินตนาการ การต่อยอดภูมิปัญญา ผสมด้วยความคิดสร้างสรรค์ หลอมรวมให้เกิดเป็นผลงานศิลปะร่วมสมัย อันทรงคุณค่าในรูปแบบต่างๆ เป็นประโยชน์ทั้งในส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าทางจิตใจ อันได้แก่สุนทรีย์ และประโยชน์เพื่อการดำรงชีวิต ตามประเภทหรือคุณลักษณะของผลงานศิลปะนั้นๆ โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่กิจกรรม สร้างสรรค์งานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย เพื่อเพิ่มพูนปัญญา และประยุกต์ใช้ในสังคม
- ส่งเสริมสนับสนุน และจัดให้มีหอศิลป์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้งานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
- ส่งเสริม และพัฒนาการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
- บูรณาการบริหารจัดการงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยเชิงรุก
- เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายในการพัฒนางานศิลปะร่วมสมัยอย่างยั่งยืน
- ส่งเสริมการสร้างสรรคศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย

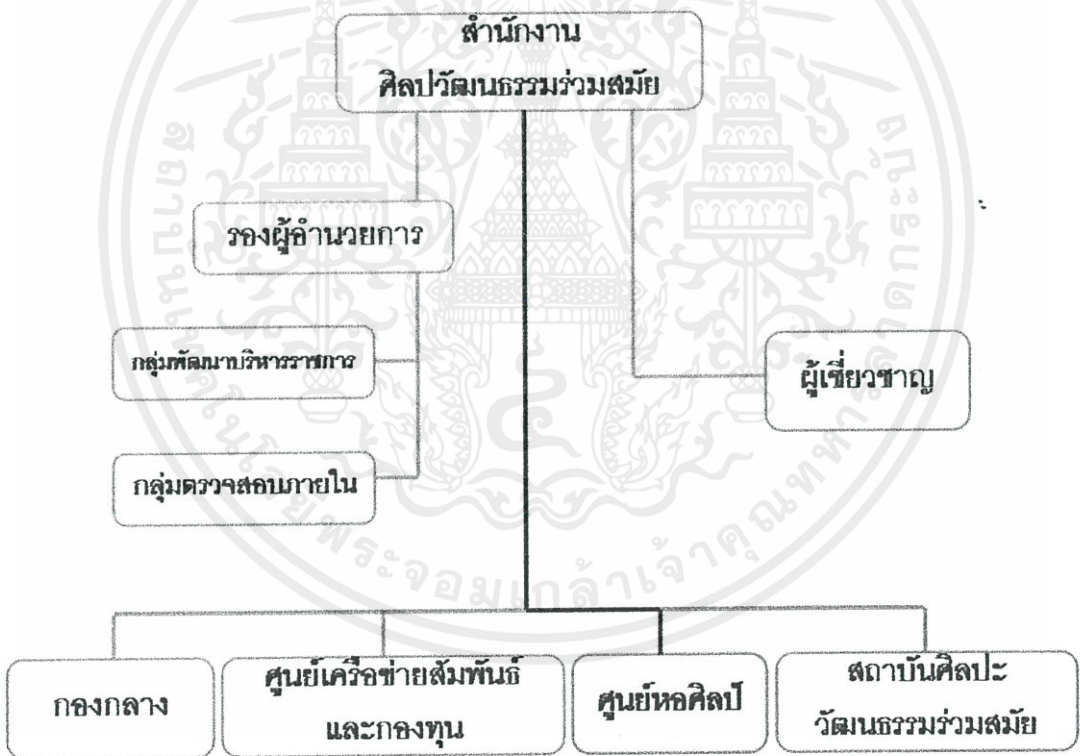
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2 สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย

แบ่งส่วนราชการ ภายนอกเป็น 4 หน่วยงานดังนี้

- กองกลาง ได้แก่กลุ่มงานอำนวยความสะดวก ซึ่งประกอบไปด้วย กลุ่มแผนงาน กลุ่มคลังและพัสดุ และกลุ่มบริหารบุคคลทั่วไป
- ศูนย์เครือข่ายสัมพันธ์และแหล่งทุน ได้แก่กลุ่มระดมทรัพยากร บริหารกองทุนและประเมินผล
- ศูนย์หอศิลป์ ได้แก่ กลุ่มส่งเสริมการจัดการหอศิลป์ และกลุ่มเครือข่ายหอศิลป์
- สถาบันศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ได้แก่กลุ่มงานวิจัย เผยแพร่และสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปวัฒนธรรม

ซึ่งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อยู่ในกำกับดูแลของศูนย์หอศิลป์ สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยจะประสานงานกับพิพิธภัณฑสถาน และภัณฑารักษ์เพื่อจัดเผยแพร่รวมทั้งจัดกิจกรรมที่มีประโยชน์ เพื่อยกระดับวรรณกรรมศิลป์ให้เป็นไปตามนโยบายของหน่วยงาน

รูปที่ 2-5 แผนภูมิแสดงโครงสร้างการบริหารของสำนักศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย

อำนาจหน้าที่ของศูนย์หอศิลป์

- ส่งเสริม สนับสนุน ละจัดให้มีหอศิลป์เพื่อเผยแพร่งานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่หรือใช้ซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เป็นศูนย์กลางเครือข่ายหอศิลป์ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
- เป็นแหล่งเผยแพร่ผลงาน การจัดนิทรรศการ และถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ร่วมสมัยต่างๆ
- ส่งเสริม ยกย่อง เชิดชูเกียรติศิลปินและผู้สร้างงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
- แสวงหา และจัดหาผลงาน ความรู้ทางวัฒนธรรมเพื่อรักษาเป็นสมบัติของชาติ
- ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ชุมชนและประชาชนทั่วไปตามที่ได้รับมอบหมาย

2.2.3 การกำหนดส่วนการดำเนินงานของโครงการ

1. ส่วนสำนักงานบริหาร

1.1 ฝ่ายบริหาร

- ประสานงาน และร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการของกิจกรรม/จัดทำแผนงบประมาณ/แผนปฏิบัติการรวมทั้งติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน โดยรวม
- รับและดำเนินตามแนวนโยบายของศูนย์หอศิลป์ เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามเป้าหมายของการดำเนินการของพิพิธภัณฑ์

1.2 ฝ่ายธุรการ

ดำเนินงานในระดับปฏิบัติการต่างๆเพื่อบริหาร จัดควบคุม ให้พิพิธภัณฑ์ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ส่วนส่งเสริมการศึกษาและบริการทางวิชาการ

2.1 ฝ่ายวิจัยและพัฒนา

ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยเรื่องราวและรูปแบบของวรรณกรรม อัตลักษณ์ของวรรณกรรมซึ่งส่งผลต่อยุคสมัยและสังคม รวมถึงภูมิปัญญาทางภาษาที่อุ้มชูวรรณกรรมร่วมสมัยทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในอนาคตเพื่อดำเนินการจัดแสดงงานเขียนและเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆอย่างมีความพร้อม

2.2 ฝ่ายบริหารการศึกษา

- จัดกิจกรรมบรรยายสัมมนา และพูดคุยถกเถียงในเชิงสุนทรียศาสตร์ในโอกาส และหัวข้อต่างๆ

- ให้บริการค้นคว้าเอกสาร โสตทัศน ทัศนียภาพ เหตุ ที่เกี่ยวข้อง

2.3 หอสมุดภูมิปัญญา

- เป็นห้องสมุดเฉพาะทางด้านวรรณกรรมร่วมสมัย และรวบรวมอัตชีวประวัติของนักเขียนผู้ทรงคุณูปการแก่แวดวงวรรณกรรม
- ฝายให้บริการสืบค้นข้อมูลประวัติ รายละเอียดของงานเขียน ความเป็นมาและลักษณะพิเศษทางวรรณกรรมเพื่อนำไปศึกษา อ้างอิง หรืออ่านเพื่อความบันเทิง
- ให้บริการ ยืม-คืน หนังสือ และสื่อชนิดต่างๆ
- ซ่อมบำรุงรักษาหนังสือและวัตถุที่เป็นสื่อการแสดงที่เกี่ยวข้อง

3. ส่วนนิทรรศการ

3.1 ฝายจัดแสดงงานนิทรรศการ

- จัดแสดงวัตถุ สิ่งของทางประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการทางวรรณกรรมไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- พัฒนาการจัดแสดงนิทรรศการถาวร ให้สอดคล้องกับโลกปัจจุบันและกระแสทางวรรณกรรมผนวกเข้ากับเทคโนโลยีความรู้ทางเทคนิคการจัดแสดง รวมทั้งเทคนิคการจัดแสดงที่สร้างประสบการณ์และกระตุ้นการเรียนรู้แก่ผู้เยี่ยมชมโครงการ

3.2 ฝายการจัดการแสดงศิลปะการแสดงและการสื่อสาร

ส่วนนี้เป็นผลผลิตจากวรรณกรรมแปรรูปมาเป็นการสื่อสารประกอบด้วยพื้นที่จัดแสดงในบริเวณพื้นที่สาธารณะ ลาน หรือเชื่อมโยงกับตัวที่ตั้งโครงการ เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์ทางการชมนิทรรศการให้เกิดการสัมผัสเชื่อมโยงทัศนียภาพจริงและประสบการณ์ภายในของผู้เยี่ยมชมจากการอ่าน หรือการจัดเสวนาทางศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนสร้าง เทศกาลทางวรรณกรรมของท้องถิ่นให้เกิดการใช้พื้นที่ร่วมกันระหว่างนักอ่านและนักเขียน

4. ส่วนประชาสัมพันธ์มวลชน

- เผยแพร่ข้อมูลโครงการในรูปแบบเอกสารทางวิชาการ แผ่นพับ คอมพิวเตอร์ และสื่อ อื่นๆ
- จัดแถลงข่าวประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่เกิดภายในโครงการต่อผู้เยี่ยมชม นักท่องเที่ยว และชาวบ้านในชุมชน
- จัดกิจกรรม หรือพื้นที่ทำกิจกรรมให้ประชาชนมีส่วนร่วมร่วมกับโครงการ
- ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการประชาสัมพันธ์ของกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการ
- การให้บริการใช้สถานที่ภายในโครงการ

5. ส่วนงานสาธารณะ

5.1 ส่วนบริการสาธารณะ

- ให้บริการทั่วไปแก่ผู้เข้าใช้โครงการ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์
- การให้บริการด้านสุขอนามัย การปฐมพยาบาล

5.2 ส่วนบริการอาคาร

5.3 ส่วนบำรุงรักษาความสะอาดและรักษาความปลอดภัยของสถานที่

5.4 ส่วนบริการที่จอดรถและดูแลความปลอดภัยของยานพาหนะ

6. ส่วนงานเทคนิค

6.1 ฝ่ายดำเนินการพิพิธภัณฑ์

- ดูแลประสานงานการให้บริการของส่วนต่างๆ ภายในโครงการให้มีความสอดคล้องเพื่อบริการแก่ผู้ใช้โครงการ
- ประสานงานด้านเทคนิคและการบริการต่างๆ เช่น ระบบอุปกรณ์ แสงเสียง รวมถึงเทคนิคการจัดแสดงที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

6.2 ฝ่ายงานคลังวัตถุจัดแสดง

- ฝ่ายทะเบียนคลังวัตถุทำหน้าที่ตรวจ ดูแล จัดเก็บ รวบรวม บันทึกข้อมูล และซ่อมแซมเพื่อเตรียมสำหรับการจัดแสดง

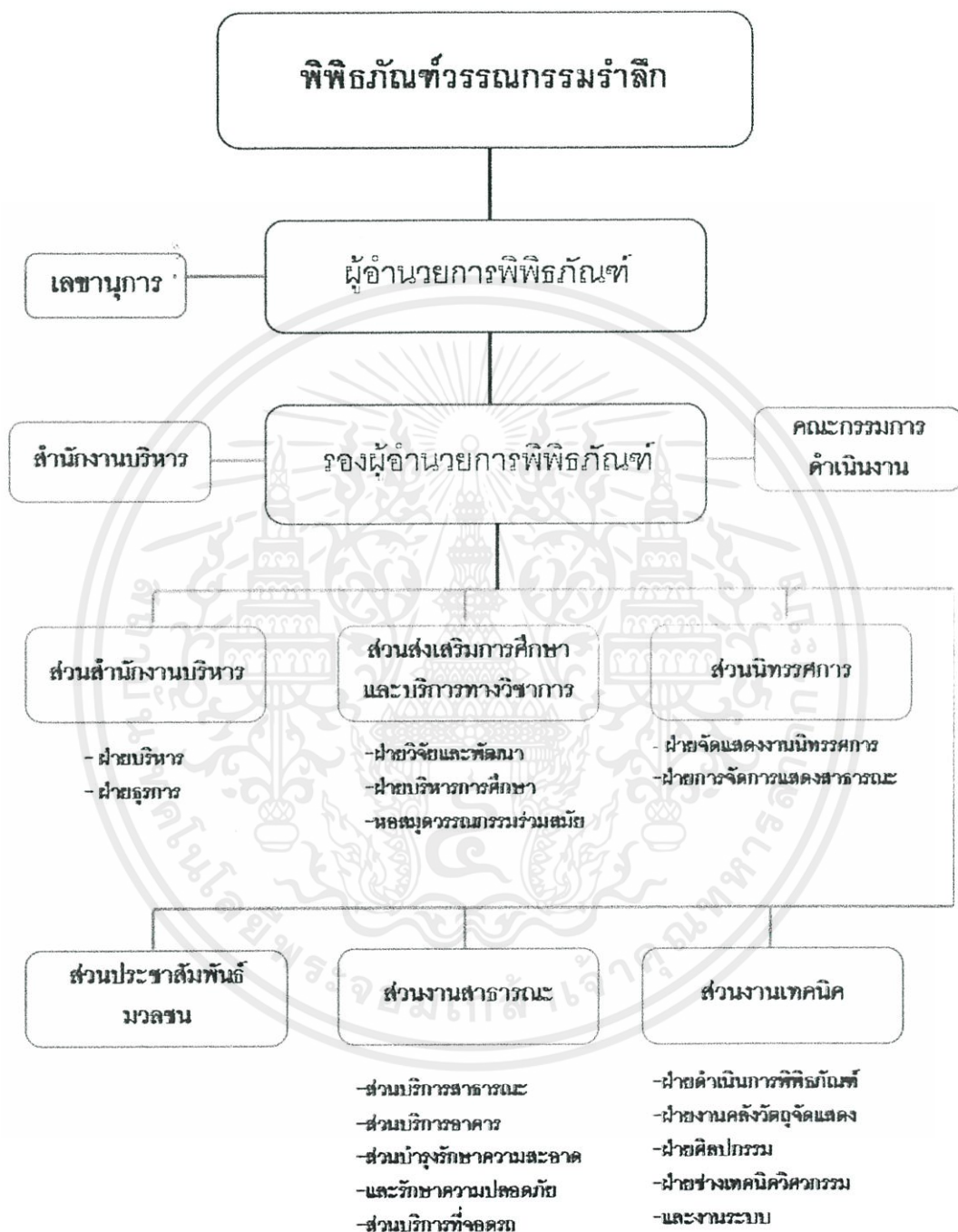
6.3 ฝ่ายศิลปกรรม

6.4 ฝ่ายช่างเทคนิควิศวกรรมและงานระบบ

- ดูแลความเรียบร้อยทางด้านเทคนิค งานอาคารสถานที่ งานซ่อมบำรุง และงานระบบโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยสามารถจำแนกเป็นแผนภูมิโครงสร้างการบริหารของพิพิธภัณฑ์วรรณกรรม
รำลึก ได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2-6 แผนภูมิแสดงโครงสร้างการบริหารของพิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึก

2.2.4 การแจกแจงจำนวนเจ้าหน้าที่ประจำโครงการ

จำนวนเจ้าหน้าที่โครงการทั้งหมด ได้จากการวิเคราะห์ตามนโยบายการบริหารงานของศูนย์หอศิลป์ สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย

1. ส่วนสำนักงาน

1.1 ฝ่ายบริหาร

1.1.1	ผู้อำนวยการ	1 ตำแหน่ง
1.1.2	รองผู้อำนวยการ	1 ตำแหน่ง
1.1.3	เลขานุการ	1 ตำแหน่ง
1.1.4	คณะกรรมการดำเนินงานโครงการ	3 ตำแหน่ง

1.2 ฝ่ายธุรการ

1.2.1	หัวหน้าฝ่าย	1 ตำแหน่ง
1.2.2	รองหัวหน้าฝ่าย	1 ตำแหน่ง
1.2.3	เจ้าหน้าที่แผนกธุรการ	2 ตำแหน่ง
1.2.4	เจ้าหน้าที่ประสานงาน	1 ตำแหน่ง
1.2.5	เจ้าหน้าที่แผนกสารบรรณ	1 ตำแหน่ง
1.2.6	เจ้าหน้าที่แผนกการเงินและพัสดุ	1 ตำแหน่ง
1.2.7	เจ้าหน้าที่แผนกกองทุนส่งเสริมพิพิธภัณฑ์	1 ตำแหน่ง

2. ส่วนส่งเสริมการศึกษาและบริการทางวิชาการ

2.1	หัวหน้าฝ่ายวิจัยและพัฒนา	1 ตำแหน่ง
2.1.1	นักวิชาการวัฒนธรรม	1 ตำแหน่ง
2.1.2	ผู้ช่วยดำเนินการวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ	2 ตำแหน่ง
2.2	หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษา	1 ตำแหน่ง
2.2.1	เจ้าหน้าที่บริการสื่อโสตทัศนอุปกรณ์	1 ตำแหน่ง
2.2.2	เจ้าหน้าที่ดำเนินงานด้านเอกสาร	1 ตำแหน่ง
2.3	บรรณารักษ์	1 ตำแหน่ง
2.3.1	ผู้ช่วยบรรณารักษ์	3 ตำแหน่ง

3. ส่วนงานนิทรรศการ

3.1	ภัณฑารักษ์อาวุโส	1 ตำแหน่ง
3.2	ผู้ช่วยภัณฑารักษ์	2 ตำแหน่ง
3.3	เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ	2 ตำแหน่ง
3.4	เจ้าหน้าที่รับฝากของ	1 ตำแหน่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบริการวิชาการแก่การศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ส่วนงานประชาสัมพันธ์

4.1	หัวหน้าฝ่าย	1 ตำแหน่ง
4.2	เจ้าหน้าที่ดำเนินการประชาสัมพันธ์	1 ตำแหน่ง
4.3	เจ้าหน้าที่ฝ่ายศิลป์	1 ตำแหน่ง

5. ส่วนงานสาธารณะ

5.1	เจ้าหน้าที่บริการผู้มาติดต่อและประชาสัมพันธ์	1 ตำแหน่ง
5.2	หัวหน้าแผนกอาคารสถานที่	1 ตำแหน่ง
5.2.1	เจ้าหน้าที่แผนก	1 ตำแหน่ง
5.2.2	พนักงานทำความสะอาด	4 ตำแหน่ง
5.2.3	พนักงานดูแลสวนและจัดแต่งบริเวณ	2 ตำแหน่ง
5.2.4	พนักงานขับรถ	1 ตำแหน่ง
5.3	หัวหน้าเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	1 ตำแหน่ง
5.3.1	เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	2 ตำแหน่ง
5.3.2	เจ้าหน้าที่ดูแลยานพาหนะ	2 ตำแหน่ง

6. ส่วนงานเทคนิค

6.1	หัวหน้าฝ่ายดำเนินงาน	1 ตำแหน่ง
6.1.1	เจ้าหน้าที่ดำเนินงานพิพิธภัณฑ์	3 ตำแหน่ง
6.2	หัวหน้าฝ่ายคลังวัตถุ	1 ตำแหน่ง
6.2.1	เจ้าหน้าที่ทะเบียนศิลปวัตถุ	2 ตำแหน่ง
6.2.2	เจ้าหน้าที่ซ่อมแซมจัดทำทะเบียนศิลปวัตถุ	2 ตำแหน่ง
6.3	หัวหน้าฝ่ายศิลปกรรม	1 ตำแหน่ง
6.3.1	นักวิชาการช่างศิลป์	1 ตำแหน่ง
6.3.2	ช่างศิลปกรรม	1 ตำแหน่ง
6.3.3	เจ้าหน้าที่แผนกอุปกรณ์แสง-เสียง ฉาก	2 ตำแหน่ง

รวมอัตราเจ้าหน้าที่และบุคลากรประจำโครงการทั้งสิ้น 63 ตำแหน่ง

โดยรวมรวบรวมจากนโยบาย และการกระจายงานแก่ภาคเอกชน ในส่วนงานเทคนิคและงานบริการทางวิชาการและผู้เชี่ยวชาญบางส่วนจะจัดจ้างเจ้าหน้าที่เอกชนเข้ามาทำงาน รวมถึงจัดจ้างคนในพื้นที่ทำงานในบางตำแหน่งในส่วนงานสาธารณะและส่วนงานประชาสัมพันธ์ ด้วยเหตุผลทางการมีส่วนร่วมของชุมชนที่สามารถสร้างความผูกพัน และสามารถเดินทางมาทำงานได้ โดยระยะทางไม่ไกล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาติให้ไปใช้ประโยชน์ในการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น มิฉะนั้นทำมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกรนำไปใช้

2.3 วรรณกรรมไทย

วรรณคดี⁶ หมายถึง งานเขียนในสมัยใดสมัยหนึ่ง เป็นงานประพันธ์ที่ได้รับการยกย่องจากนักวิจารณ์ และผู้อ่านทั่วไป สำหรับในภาษาไทย วรรณคดี ปรากฏครั้งแรกในหนังสือพระราชกฤษฎีกาตั้งวรรณคดีสโมสร วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2457 โดยมีความหมายคือ หนังสือที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งดี นั่นคือมีการใช้ภาษาทางวรรณศิลป์อย่างดี มีศิลปะการแต่งที่ยอดเยี่ยมทั้งด้านศิลปะการใช้คำ ศิลปะการใช้โวหารและถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และภาษานั้นให้ความหมายชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตามไปด้วย และหนังสือที่ทำให้เกิดความรู้สึกดีมีค่าดังกล่าวนี้จะต้องเป็นความรู้สึกชั้นสูง คือทำให้เกิดอารมณ์ความนึกคิดในทางที่ดีงาม ไม่ชักจูงในทางที่ผิดศีลธรรมอันดีงาม

วรรณคดี หรืองานเขียนที่ยกย่องกันว่าดี มีสาระ และมีคุณค่าทาง "วรรณศิลป์" การใช้คำว่า วรรณคดีเพื่อประเมินค่าของวรรณกรรมเกิดขึ้นในพระราชกฤษฎีกาตั้งวรรณคดีสโมสรในสมัยรัชกาลที่ 6 โดยงานเขียนที่ถูกยกย่องว่าเขียนดี มีคุณค่า สามารถทำให้อ่านเกิดอารมณ์สะท้อนใจ มีความคิดเป็นแบบแผน ใช้ภาษาที่ไพเราะ เหมาะแก่การให้ประชาชนได้รับรู้ เพราะสามารถยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น จึงถูกเรียกว่า "วรรณกรรม"

การศึกษาวรรณคดีโดยวิเคราะห์ตามประเภท สามารถแบ่งได้เป็นประเภทต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

- วรรณคดีคำสอน
- วรรณคดีศาสนา
- วรรณคดีนิทาน
- วรรณคดีลิลิต
- วรรณคดีนิราศ
- วรรณคดีเสภา
- วรรณคดีบทละคร
- วรรณคดีเพลงยาว
- วรรณคดีคำฉันท์
- วรรณคดียอพระเกียรติ
- วรรณคดีคำหลวง
- วรรณคดีปลุกใจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วรรณกรรม (Literature) หมายถึง งานเขียนที่แต่งขึ้นหรืองานศิลปะ ที่เป็นผลงานอันเกิดจากการคิด และจินตนาการ แล้วเรียบเรียง นำมาบอกเล่า บันทึก ขับร้อง หรือสื่อออกมาด้วยกลวิธีต่างๆ โดยทั่วไปแล้ว จะแบ่งวรรณกรรมเป็น 2 ประเภท คือ “วรรณกรรมลายลักษณ์” คือ วรรณกรรมที่บันทึกเป็นตัวหนังสือ และ “วรรณกรรมมุขปาฐะ” อันได้แก่วรรณกรรมที่เล่าด้วยปาก ไม่ได้จดบันทึก ด้วยเหตุนี้ วรรณกรรมจึงมีความหมายครอบคลุมกว้าง ถึง ประวัติ นิทาน ตำนาน เรื่องเล่า ขำขัน เรื่องสั้น นวนิยาย บทเพลง คำคม เป็นต้น

2.3.1 ประเภทของวรรณกรรม

เนื่องจาก วรรณคดี เป็นส่วนหนึ่งของวรรณกรรม ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว แม้จะมีความแตกต่างบ้างก็ตาม แต่เมื่อกล่าวถึงประเภทของวรรณกรรม ก็จะกล่าวถึง ประเภทของวรรณคดีด้วยเช่นกัน ซึ่งได้แบ่งประเภทตามเกณฑ์และลักษณะต่าง ๆ มากมาย ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

2.3.1.1 แบ่งตามลักษณะการประพันธ์ มี 2 ประเภท คือ

1. วรรณกรรมร้อยแก้ว คือ วรรณกรรมที่ไม่กำหนดบังคับคำหรือฉันทลักษณ์ เป็นความเรียงทั่วไป การเขียนในลักษณะนี้ยังแบ่งย่อยออกเป็น

1.1 **บันเทิงคดี (Fiction)** คือ วรรณกรรมที่มุ่งให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านเป็นประการสำคัญ และให้ข้อคิด คตินิยม หรือ สอนใจ แก่ผู้อ่านเป็นวัตถุประสงค์รอง ดังที่ ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวว่า “บันเทิงคดี เป็นวรรณกรรมที่ผู้ประพันธ์มีจุดประสงค์ที่ให้ความเพลิดเพลิน แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าบันเทิงคดีเป็นวรรณกรรมที่ไร้สาระ บันเทิงคดีอาจมีสาระในด้านปรัชญา ด้านความเข้าใจการเมือง หรือประวัติศาสตร์ดีกว่าหนังสือสารคดีบางเรื่องก็ได้” วรรณกรรมประเภทนี้ผู้ประพันธ์มุ่งหมายให้ความบันเทิง ต้องกระชับอารมณ์ผู้อ่าน มิใช่สำหรับให้ผู้อ่านได้ความรู้หรือความคิดเห็น บันเทิงคดีสามารถจำแนกย่อยได้ดังนี้

- **นวนิยาย (Novel)** คือ การเขียนผูกเรื่องราวของชีวิตอันมีเหตุการณ์ร่วมกัน มีความสัมพันธ์กัน ในลักษณะจำลองสภาพชีวิตของสังคมส่วนหนึ่งส่วนใด โดยมีความมุ่งหมายให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน คือให้ผู้อ่านเกิดสะท้อนอารมณ์ไปกับเนื้อเรื่องอย่างมีศิลปะ

- **เรื่องสั้น (Short Story)** คือ การเขียนเรื่องจำลองสภาพชีวิตในช่วงสั้น คือมุมหนึ่งของชีวิต หรือเหตุการณ์หนึ่ง หรือช่วงระยะหนึ่งของชีวิต เพื่อให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจผู้อ่าน หรือนิยามอีกอย่างหนึ่งว่า เรื่องสั้น คือ วิกฤตการณ์ชุดหนึ่ง มีความสัมพันธ์สืบเนื่องกัน และนำไปสู่จุดยอดหนึ่ง (Climax)⁷

- **บทละคร (Drama)** คือการเขียนที่ใช้ประกอบการแสดงเพื่อให้เกิดความบันเทิง เช่น บทละครวิทยุ บทละครพูด และบทละครโทรทัศน์ เป็นต้น

1.2 **สารคดี (Non-Fiction)** คือ วรรณกรรมที่มุ่งให้ความรู้ หรือ ความคิด เป็นคุณประโยชน์

⁷ รัช ปุณโณทก, *วิวัฒนาการภาษาไทยและอักษรไทย* .กรุงเทพมหานคร:ไทยวัฒนาพานิช ,2545

สำคัญ อาจจะเขียนเชิงอธิบายเชิงวิจารณ์ เชิงพรรณนาสิ่งสอน โดยอธิบายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อย่างมีระบบมีศิลปะในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อมุ่งตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นให้แก่ผู้อ่าน และก่อให้เกิดคุณค่าทางปัญญาแก่ผู้อ่าน ซึ่งแบ่งย่อยได้ดังนี้

- ความเรียง (Essay) คือ การถ่ายทอดความรู้ อาจจะได้มาจากการประสบ หรือตำราวิชาการ มาเป็นถ้อยความตามลำดับขั้นตอนเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจตามความรู้ ความคิดที่ผู้เขียนเสนอมา บางครั้งมีผู้เรียกว่า "สารคดีวิชาการ"

- บทความ (Article) คือความคิดเห็นของผู้เขียนต่อเรื่องราวที่ประสบมาหรือต่อข้อเขียนของผู้อื่น หรือต่อเหตุการณ์อย่างหนึ่งอย่างใด ในการเขียนบทความผู้เขียนมุ่งที่จะบอกถึงความเห็น ความรู้สึกนึกคิดมากกว่าที่จะถ่ายทอดความรู้เหมือนความเรียง

- สารคดีท่องเที่ยว (Travelogue) คือ การบันทึกการท่องเที่ยวและเรื่องราวต่าง ๆ ที่ประสบพบเห็นขณะที่ท่องเที่ยวไป โดยมุ่งที่จะให้ความรู้แก่ผู้อ่านและให้ความเพลิดเพลินด้วย

- สารคดีชีวประวัติ (Biography) คือ การบันทึกพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลิกภาพหนึ่งมุ่งที่จะให้เห็นสภาพชีวิตประสบการณ์ของบุคคลิกภาพนั้นทุกแง่มุม แต่ไม่ใช่ประวัติศาสตร์ และนิยาย

- อนุทิน (Diary) คือการบันทึกประจำวันที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง จะเป็นการบันทึกความรู้สึกนึกคิดของตนเองในประจำวัน หรืออาจจะบันทึกประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน หรือบันทึกเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเตือนความจำ

- จัดหมายเหตุ (Archive) คือ การบันทึกเหตุการณ์สำคัญ ๆ ของทางราชการ หรือบันทึกเหตุการณ์สำคัญ ๆ ของสถาบัน หน่วยงานหรือตระกูล โดยมีความมุ่งหมายเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานเชิงประวัติเหตุการณ์ของชาติ หรือของสถาบัน หรือหน่วยงานราชการ หรือของตระกูล

2. วรรณกรรม ร้อยกรอง คือ วรรณกรรมที่การเขียนมีการบังคับรูปแบบด้วยฉันทลักษณ์ต่าง ๆ เช่น บังคับคณะ บังคับคำ และแบบแผนการสัมผัสสัมผัสต่าง ๆ บางครั้งเรียกงานเขียนประเภทนี้ว่า กวีนิพนธ์ หรือ คำประพันธ์ เช่น โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ลิลิต เป็นต้น นอกจากนี้ วรรณกรรมร้อยกรองยังแบ่งเป็นชนิดย่อย ๆ ดังนี้

2.1. วรรณกรรมประเภทบรรยาย (Narrative) คือ วรรณกรรมร้อยกรองที่มีโครงเรื่อง ตัวละคร และเหตุการณ์ต่าง ๆ ผูกเป็นเรื่องราวต่อเนื่องกันไป เช่น ขุนช้างขุนแผน พระอภัยมณี อิเหนา เป็นต้น

2.2. วรรณกรรมประเภทพรรณนา หรือ รำพึงรำพัน (Descriptive or Lyrical) มักเป็นบทร้อยกรองที่ผู้แต่งมุ่งแสดงอารมณ์ส่วนตัวอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่มีโครงเรื่อง เช่น นิราศ และเพลงยาว การค้าไม่ว่ากรรมใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นต้น⁸

2.3. วรรณกรรมประเภทบทละคร (Dramatic) เป็นบทร้อยกรองสำหรับการอ่านและใช้
เป็นบทสำหรับการแสดงด้วย เช่น บทพากย์โขน บทละครร้อง บทละครรำ เป็นต้น

2.3.1.2 แบ่งตาม ลักษณะเนื้อเรื่อง มี 2 ประเภท คือ

1. วรรณกรรมบริสุทธิ์ (Pure Literature) หมายถึง วรรณกรรมที่แต่งขึ้นจากอารมณ์
สะท้อนใจต่าง ๆ ไม่มีจุดมุ่งหมายที่จะให้วรรณกรรมนั้น ทรงคุณค่าในทางใดเป็นพิเศษ แต่
วรรณกรรมนั้นอาจจะล้ำค่า ในสายตาของนักอ่านรุ่นหลังๆ ก็เป็นได้ แต่มิได้เป็นเจตจำนงแท้จริง
ของผู้แต่ง ผู้แต่งเพียงแต่จะแต่งขึ้นตามความปรารถนาในอารมณ์ของตนเองเป็นสำคัญ

2. วรรณกรรมประยุกต์ (Applied Literature) หมายถึงวรรณกรรมที่แต่งขึ้นโดยมีเจตจำนง
ที่สนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจเกิดความบังดาลใจที่จะสืบทอดเรื่องราวความชื่นชมในวีรกรรมของผู้ใดผู้
หนึ่งนั่นหมายถึงว่า มีเจตนาจะเขียนเรื่องราวขึ้นเพื่อประโยชน์อย่างหนึ่ง หรือมีจุดมุ่งหมายในการ
เขียนชัดเจน มิใช่เพื่อสนองอารมณ์อย่างเดียว เช่น วรรณกรรมประวัติศาสตร์ วรรณกรรมการละคร
และอาจหมายรวมถึงพงศาวดารต่าง ๆ ด้วย

2.3.1.3 แบ่งตามลักษณะการถ่ายทอด มี 2 ประเภท คือ

1. วรรณกรรมมุขปาฐะ หมายถึง วรรณกรรมที่ถ่ายทอดโดยกรบอก การเล่า และการขับ
ร้อง ไม่ว่าจะเป็ในโอกาสหรือในวาระใด เช่น ในการนอน การเดิน การรำ หรือพิธีกรรมต่าง
ๆ วรรณกรรมมุขปาฐะมีปรากฏมานาน จึงมีอยู่ทุกภูมิภาคของโลก การที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะ
วรรณกรรมประเภทนี้เป็นผลสืบเนื่องจากภาษาของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีภาษาพูดก็ย่อมมีโอกาส
ถ่ายทอดจินตนาการและอารมณ์ได้มากขึ้น ประกอบกับภาษาพูดสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายและ
เร็วกว่าภาษาเขียน ดังนั้นวรรณกรรมมุขปาฐะจึงมีมาก และมีมานานกว่าวรรณกรรมประเภทอื่น

2. วรรณกรรมลายลักษณ์ หมายถึง วรรณกรรมที่ถ่ายทอดโดยการเขียน การจาร และการ
จารึก ไม่ว่าจะเป็นการกระทำลงบนวัสดุใด ๆ เช่น กระดาษ เยื่อไม้ ใบไม้ แผ่นดินเผา หรือ
ศิลา วรรณกรรมลายลักษณ์เป็นวรรณกรรมที่พัฒนาสืบต่อมาจากวรรณกรรมมุขปาฐะ กล่าวคือ
เกิดขึ้นในยุคที่มนุษย์เริ่มรู้จักใช้สัญลักษณ์หรือตัวอักษร เพื่อบันทึกความในใจ ความรู้สึก และ
ความคิดเห็นของตน เพื่อถ่ายทอดให้ผู้อื่นรับรู้นั่นเอง และเนื่องจากตัวอักษรเป็นเครื่องมือบันทึกที่
สื่อสารกันได้กว้างไกลและยั่งยืน มนุษย์จึงสร้างวรรณกรรมประเภทนี้กันอย่างกว้างขวางในทุก
ภูมิภาคของโลกขณะเดียวกันก็พัฒนาเทคนิคและรูปแบบการสร้างวรรณกรรมให้เจริญมาเป็น
ลำดับ วรรณกรรมลายลักษณ์จึงกลายเป็นมรดกที่มนุษยชาติไม่อาจปฏิเสธได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

⁸ ประทีป เหมือนนิล ,วรรณกรรมไทยปัจจุบัน .กรุงเทพมหานคร:เจริญวิทย์การพิมพ์ ,2523

2.3.1.4 แบ่งตามลักษณะของเนื้อหา (ซึ่งจะเน้นไปทางด้านวรรณคดีไทยเป็นส่วนใหญ่) มี 7 ประเภท คือ

1. วรรณคดีนิราศ - วรรณคดีประเภทนี้มีลักษณะเฉพาะตัว เป็นการเขียนในทำนองบันทึกการเดินทาง การพลัดพราก การคร่ำครวญเมื่อต้องไกลที่อยู่อาศัย คนรักหรือสิ่งรัก การเขียนในเชิงนิราศนี้มีรูปแบบโดยเฉพาะ เป็นวรรณคดีที่กวีนิยมเขียนกันมาก มีวรรณคดีมากมายหลายเรื่อง เช่น กำสรวลศรีปราชญ์ ทวาทศมาส นิราศของสุนทรภู่ นิราศของพระยาตรัง นิราศนรินทร์ เป็นต้น

2. วรรณคดีเฉลิมพระเกียรติ - เป็นวรรณคดีในเชิงประวัติศาสตร์การบันทึกเหตุการณ์แผ่นดินในทำนองสรรเสริญพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ วรรณคดี ประเภทนี้มีปรากฏอยู่ในวรรณคดีเป็นจำนวนมากมาย เช่น ลิลิตยวนพ่าย ลิลิตตะเลงพ่าย เพลงยาวเฉลิมพระเกียรติ และโคลงเฉลิมพระเกียรติต่าง ๆ รวมทั้งวรรณคดีประเภทที่ต้องการบันทึกเรื่องราวสำคัญบางประการ เช่น โคลงชะลอพระพุทโธไสยาสน์ เป็นต้น

3. วรรณคดีศาสนา - วรรณคดีประเภทนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับพุทธศาสนาทั้งโดยตรงและโดยทางอ้อม คือ มีอิทธิพลมาจากความเชื่อทางศาสนา เช่น มหาชาติฉบับต่าง ๆ พระปฐมสมโพธิ กถา ไตรภูมิพระร่วง ไตรภูมิฉบับต่าง ๆ รวมทั้งวรรณคดีจากชาดก ทั้งนิบาตชาดกและปัญญาสุชาดก นันทปทสูตรคำหลวง พระมาลัยคำหลวง เป็นต้น

4. วรรณคดีที่เกี่ยวกับพิธีการขนบธรรมเนียมประเพณี - เนื้อหาของวรรณคดีประเภทนี้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี หรือ พิธีการต่าง ๆ เช่น ตำรานางนพมาศ พระราชพิธีสิบสองเดือน ฯลฯ

5. วรรณคดีสุภาพิต - วรรณคดีประเภทนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับคำสอน ข้อเตือนใจ เช่น กฤษณาสมน้องคำฉันท์ สุภาพิตพระร่วง โคลงราชสวัสดิ์ อิศรญาณภาพิต เป็นต้น

6. วรรณคดีการละครหรือนาฏวรรณคดี - วรรณคดีประเภทนี้นำไปใช้แสดงละคร หรือการแสดงทางนาฏศิลป์ในลักษณะอื่น เช่น เรื่องอิเหนา รามเกียรติ์ สังข์ทอง ไกรทอง เป็นต้น

7. วรรณคดีนิยาย - วรรณคดีประเภทนี้ถ้าเขียนเป็นการประพันธ์ประเภทกลอนจะเรียกว่ากลอนประโลมโลกย์ วรรณคดีนิยายนี้มีทั้งไม่เขียนเป็นกลอน เช่น ลิลิตพระลอ และที่เขียนเป็นกลอน เช่น พระอภัยมณี เสภาขุนช้าง - ขุนแผน เป็นต้น

2.3.1.5 แบ่งตามปอบเกิดหรือที่มาของวรรณกรรม มี 6 ประเภท คือ

1. วรรณกรรมอันเกิดจากการบอกเล่า หมายถึง วรรณกรรมที่บันทึกหรือถ่ายทอดจากผู้รู้ ผู้คงแก่เรียน หรือนักปราชญ์แต่ละสาขาของความรู้ วรรณกรรมจากบุคคลเหล่านี้จึงเป็นวรรณกรรมที่เรียกกันว่า "ตำรา" วรรณกรรมประเภทนี้อาจจะสมบูรณ์ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องทั้งหมดก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเชื่อถือและการพิสูจน์ โดยกรรมวิธีต่าง ๆ แต่โดยทั่วไปก็มักเชื่อถือโดยอนุโลมว่าเป็นความรู้ที่ถูกต้อง นำเชื่อถือได้

2. วรรณกรรมอันเกิดจากญาณทัศน์ หมายถึงวรรณกรรมที่เกิดจากการหยั่งรู้โดยญาณ ซึ่งหมายถึง ปัญญา การหยั่งรู้ อาจเกิดจากการครุ่นคิด ไตร่ตรอง เพื่อหาคำตอบ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้พ้นสงสัย แล้วจู่ ๆ ก็เกิดความรู้ในเรื่องนั้นผุดขึ้นในความคิดและได้คำตอบโดยไม่คาดฝัน จากคำตอบนั้นจึงได้นำมาบันทึกเป็นวรรณกรรม เราเรียกวรรณกรรมนี้ว่า วรรณกรรมอันเกิดจากญาณทัศน์ ในบางกรณีเมื่อมีแรงดลใจหรือจินตนาการบางอย่าง ก็อาจเกิดการหยั่งรู้ขึ้น ความรู้ที่เกิดจากญาณทัศน์นี้ นับเป็นจุดกำเนิดของความรู้เชิงปรัชญา และพัฒนาไปเป็นทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์บ้าง สังคมศาสตร์บ้าง และศิลปกรรมบ้าง จนในที่สุดที่กลายเป็นวรรณกรรมในสาขาวิชาต่าง ๆ ไป เช่น วรรณกรรมวิทยาศาสตร์ วรรณกรรมสังคมศาสตร์ เป็นต้น

3. วรรณกรรมอันเกิดจากเหตุผล หมายถึง วรรณกรรมที่เกิดจากการให้หลักของเหตุผล ซึ่งเป็นวิธีการทางตรรกวิทยา วรรณกรรมประเภทนี้เป็นบันทึกความรู้ที่เกิดจากการอ้างอิงความเป็นจริง หรือความรู้ที่มีอยู่แล้ว เพื่อนำไปสู่ความรู้ใหม่ วรรณกรรมทางคณิตศาสตร์นับเป็นวรรณกรรมที่เกิดขึ้นจากกรณีนี้โดยแท้จริง

4. วรรณกรรมอันเกิดจากคัมภีร์ หมายถึง วรรณกรรมที่เกิดจากความเชื่อหรือวรรณกรรมที่บันทึกความเชื่อของมนุษย์ วรรณกรรมดังกล่าวนี้มีมูลฐานมาจากความเชื่อที่ว่าเป็นความรู้ที่พระเจ้าเป็นเจ้าของประทานให้แก่ศาสดา เพื่อนำไปเผยแพร่แก่มวลมนุษย์ ส่วนใหญ่จะเป็นความรู้ที่ประมวลไว้ในคัมภีร์ทางศาสนา เช่น คัมภีร์พระไตรปิฎกของศาสนาพุทธ คัมภีร์อุปนิษัต และภควัทคีตาของศาสนาฮินดู คัมภีร์ไบเบิลของศาสนาคริสต์ และคัมภีร์อัลกุรอานของศาสนาอิสลาม เป็นต้น เป็นที่น่าสังเกตว่าศาสนาสำคัญ ๆ ของโลก มักจะมีคัมภีร์เป็นแหล่งประมวลคำสอนของศาสนา โดยถือว่าเป็นพระวจนะของศาสดา วรรณกรรมประเภทนี้จึงได้รับการยอมรับจากศาสนิกชน หรือผู้นับถือศาสนานั้น ๆ ว่าเป็นวรรณกรรมอันเป็นสัจธรรม หรือความจริงอันแท้

5. วรรณกรรมอันเกิดจากการประจักษ์ หมายถึง วรรณกรรมที่บันทึกความรู้มาจากวิธีวิทยาศาสตร์ การสังเกต การทดลอง การพิสูจน์ความจริง โดยการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และแปลความหมายของข้อมูล วรรณกรรมประเภทนี้นับเป็นรากฐานของวิชาการวิจัยในยุคปัจจุบัน เพราะในปัจจุบันวงการศึกษา และอาชีพทั้งหลาย ต่างนำเอาวิธีการวิจัยเข้าไปใช้ในการพัฒนางานของตนอย่างกว้างขวาง จึงนับเป็นวรรณกรรมที่ได้รับการยอมรับสูงที่สุดในปัจจุบัน

6. วรรณกรรมอันเกิดจากวรรณศิลป์ หมายถึงวรรณกรรมที่เกิดจากศิลปะการประพันธ์ โดยมีสุนทรียภาพ จินตนาการ และสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยการผลิตสิ่งเร้าที่สะท้อนเข้าสู่จิตนั้นมีหลายอย่างสุดแท้แต่ว่าบุคคลอยู่ในสภาพแวดล้อมใดสิ่งเร้าที่นับว่ามีอิทธิพล และเป็นปัจจัยในการสร้างวรรณกรรมมาก ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ธรรมชาติ ศาสนา และความเชื่อ เป็น

เอกสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) หากมีข้อผิดพลาดประการใดขออภัยเป็นอย่างสูง

ไม่ว่าการดำเนินงานครั้งนี้จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.1.6 แบ่งตามรูปแบบหรือวัสดุและสื่อของการเสนอของวรรณกรรม มี 2 ประเภท คือ
1. วรรณกรรมในรูปของวัสดุสิ่งพิมพ์ (Printed Materials) หมายถึง วรรณกรรมที่ถ่ายทอดงานเขียนที่เป็นตัวอักษรและใช้กระดาษเป็นหลัก แบ่งย่อยออกเป็น

1.1 หนังสือ แบ่งออกเป็น

1.1.1 หนังสือสารคดี (Nonfiction Book) ซึ่งครอบคลุมถึง

1.1.1.1 หนังสือตำราวิชาการ (Textbook) เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นตามหลักสูตรในสถาบันการศึกษาในระดับต่าง ๆ โดยเล่มหนึ่ง ๆ อาจจะเขียนครอบคลุมเนื้อหาในรายวิชาใดวิชาหนึ่งอย่างครบถ้วน หรืออาจเขียนเจาะเฉพาะหัวข้อใหญ่ ๆ หัวข้อใดหัวข้อหนึ่งก็ได้ หนังสือนี้ถ้าเป็นระดับการศึกษาสามัญคือ ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา จะเรียกว่า หนังสือแบบเรียน ซึ่งต้องเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาตรงตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดและได้รับอนุมัติให้ใช้เป็นแบบเรียนได้ สำหรับระดับอุดมศึกษานั้นเรียกตำราวิชาการ คือจะกำหนดกรอบเนื้อหาไว้ให้ ส่วนผู้เขียนจะเขียนให้กว้างขวางหรือเจาะลึกอย่างไรก็แล้วแต่บุคคล

1.1.1.2 หนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบ (Supplementary Reading) เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อให้อ่านประกอบในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่เล่าเรียนอยู่ในสถานศึกษา โดยมีเนื้อหาละเอียดขึ้น พิสดารขึ้น เจาะลึกขึ้น สำหรับผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมให้ได้ความรู้ที่กว้างขวางไปอีก

1.1.1.3 หนังสือความรู้ทั่วไป เป็นหนังสือที่ผู้เขียนต่างๆ เรียบเรียงขึ้นตามที่ตนสนใจศึกษาค้นคว้าหรือที่รวบรวมได้ มิได้มุ่งหวังจะให้เป็นการตำราสำหรับวิชาหนึ่งวิชาใด แต่เป็นการเสนอความรู้ในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

1.1.1.4 หนังสืออ้างอิง (Reference Book) เป็นหนังสือที่มีลักษณะพิเศษทำขึ้นเพื่อเป็นการรวบรวมความรู้หลากหลายสาขาเอาไว้รวมกัน หรืออาจรวบรวมความรู้ที่เป็นพื้นฐานสำคัญของแต่ละสาขาเอาไว้ หนังสือพวกนี้จะมีลักษณะหนาหลายหน้า หรือเป็นชุดหลายเล่มจบ เวลาใช้ไม่จำเป็นต้องอ่านทั้งหมด เพียงค้นหาคำตอบเฉพาะที่ต้องการใช้ก็พอ เช่นสารานุกรม พจนานุกรม หรือหนังสือคู่มือสาขาวิทยาศาสตร์ นามานุกรม เป็นต้น

1.1.1.5 รายงานวิจัย เป็นรายงานการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง มีการจัดทำตามลำดับขั้นตอนวิธีวิจัยแบบต่าง ๆ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ใช้สถิติต่าง ๆ ประกอบและสรุปผลวิจัยออกมา เขียนอย่างมีระเบียบแบบแผน

1.1.1.6 วิทยานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์ (Theses or Dissertation) เป็นบทนิพนธ์ที่เรียบเรียงขึ้นประกอบการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งระดับปริญญาโทและปริญญา

เอกเนื้อหาเป็นผลการวิจัยในเรื่องที่ผู้ศึกษาสนใจ ส่วนใหญ่จะเป็นการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ หรือเป็นการพิสูจน์ทฤษฎีที่มีผู้กล่าวไว้หรือเป็นการพิสูจน์สมมุติฐานในเรื่องที่เป็นข้อสงสัย ซึ่งรูปแบบอาจจะแตกต่างกันไปแต่ละสถาบัน

1.1.1.7 คู่มือสถานศึกษา เป็นหนังสือที่สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทำขึ้นเพื่อบอก รายละเอียดเกี่ยวกับสถาบันนั้น ๆ นับแต่ ประวัติ คณะวิชาที่เปิดสอน รายวิชาของคณะ วิชาต่าง ๆ ระเบียบการเรียน ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ รายชื่อคณาจารย์

1.1.1.8 สิ่งพิมพ์รัฐบาล เป็นหนังสือ เอกสารที่ผลิตโดยหน่วยงานราชการ และรัฐวิสาหกิจ อาจจะเป็นการรายงานกิจการประจำปีของหน่วยงาน อาจจะเป็นรายงาน การประชุมทางวิชาการที่หน่วยนั้นจัดขึ้น อาจจะเป็นสถิติข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ที่หน่วยงานนั้นรับผิดชอบอยู่ หรืออาจจะเป็นเอกสารเผยแพร่เชิงวิชาการในเรื่องที่ หน่วยงานนั้นเชี่ยวชาญ

1.1.2 หนังสือบันเทิงคดี (Fiction Book) เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นจากจินตนาการ มุ่งให้ความ บันเทิงเป็นสำคัญ แบ่งย่อยได้ดังนี้

1.1.2.1 นวนิยาย

1.1.2.2 นวนิยายรวมเรื่องสั้น

1.1.2.3 หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน ส่วนใหญ่เป็นหนังสือภาพ หรือเป็นเรื่อง สั้น ๆ เขียนเพื่อสอนจริยธรรมแก่เด็ก หรือให้ความรู้ที่เด็กควรรู้ มักจะมีขนาดบาง หน้าไม่ มากนักอย่างไรก็ตาม หนังสือเด็กและเยาวชนที่มีชื่อเดียว อาจเป็นการบันเทิงล้วน ๆ แต่ แทรกคติสอนใจไว้อย่างแนบเนียน

1.2 สิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่ออกต่อเนื่องกันตามกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ สิ่งพิมพ์ประเภทนี้เมื่อก่อนภาษาอังกฤษใช้คำเรียกคลุมกว้าง ๆ ว่า periodicals แต่ ปัจจุบันใช้คำว่า serials ซึ่งครอบคลุมถึงสิ่งพิมพ์ต่อไปนี้

1.2.1 หนังสือพิมพ์รายวัน สิ่งพิมพ์ที่ออกประจำวัน แต่ถ้าเป็นหนังสือพิมพ์ใน ท้องถิ่นอาจจะเป็นราย 7 วัน หรือราย 10 วัน ราย 15 วัน ตามความเหมาะสม หนังสือพิมพ์จะเสนอข่าวความเคลื่อนไหวเหตุการณ์ในปัจจุบัน โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่มี ผลกระทบต่อสังคมหรือเหตุการณ์ที่สังคมสนใจ นอกจากนี้ยังเสนอบทความ ความคิดเห็น ต่อเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เสนอเรื่องทางวิชาการ ตลอดจน นวนิยาย สารคดีที่น่าสนใจ

1.2.2 วารสาร (Periodicals) เป็นสิ่งพิมพ์ที่พิมพ์เผยแพร่มีชื่อเรียกแน่นอน และ มีกำหนดเวลาออกไว้แน่นอน เช่น รายสัปดาห์ รายบิษั รายเดือน ราย 2 เดือน เป็นต้น ด้านการกำ ไรไม่จำกัด ติพิมพ์บทความและเรื่องราวต่าง ๆ ที่ทันสมัยไว้ในเล่มเดียวกันเขียนโดยผู้เขียนหลายคนใช้ เนื้อหาสาระภายในจะเป็นเรื่องในแนววิชาเดียวกัน หรือเป็นเรื่องหลายเรื่องหลายแบบรวม

ๆ กันก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการจัดทำวารสารนั้น ๆ เนื้อเรื่องจะจบในฉบับหรือต่อเนื่องกันไปหลายฉบับก็ได้ รูปเล่มของวารสารชื่อหนึ่ง ๆ มักจะเป็นแบบเดียวกันและจะให้หมายเลขของปีที่ (Volume) ฉบับที่ (Number) หรือวันเดือนปี (Date) ประจำฉบับไว้ด้วยโดยเลขที่ดังกล่าวจะต่อเนื่องกับฉบับก่อน ๆ ที่ตีพิมพ์มาแล้ว วารสารแบ่งตามลักษณะเนื้อหาได้ 3 ประเภท ดังนี้

1.2.2.1 วารสารวิชาการ (Journals) เป็นวารสารที่จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมความรู้และวิชาการต่าง ๆ เนื้อเรื่องจะให้ความรู้ทางวิชาการ รวมทั้งนำเสนอผลงานทางวิชาการ หรือผลการวิจัยที่ยังไม่เคยพิมพ์เผยแพร่มาก่อน จัดทำโดยนักวิชาการนั้น ๆ โดยตรง

1.2.2.2 วารสารทั่วไปหรือนิตยสาร (Magazines) เป็นวารสารสำหรับผู้อ่านทั่วไป มุ่งให้ทั้งความรู้และความบันเทิง ความรู้มักเป็นไปในลักษณะที่ให้ความรอบรู้ความเข้าใจและทัศนคติในเชิงวิเคราะห์ ไม่ให้เนื้อหาทางวิชาการล้วน ๆ อาจแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ

- ก. ประเภทมุ่งเสนอความบันเทิงเป็นหลัก เนื้อเรื่องส่วนใหญ่จะเป็นนวนิยาย เรื่องสั้น อาจจะแทรกเกร็ดความรู้ สารคดี เรื่องราวเบ็ดเตล็ด และสรุปข่าว เหตุการณ์ต่าง ๆ ไว้ด้วย
- ข. ประเภทที่ให้ความรู้มากกว่าความบันเทิงหรือมีทั้งสองอย่างก้ำกึ่งกัน

1.2.2.3 วารสารเสนอข่าวเชิงวิจารณ์ (News Magazines) หมายถึงวารสารที่เสนอบทความและบทวิจารณ์ อธิบายข่าว วิเคราะห์ข่าว สรุปข่าวทางด้านการเมืองเศรษฐกิจ การศึกษาศิลปกรรม ภาพยนตร์ และอื่น ๆ เนื้อหาส่วนใหญ่ค่อนข้างหนัก เช่น มติชนสุดสัปดาห์ สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์ เนชั่นสุดสัปดาห์ เป็นต้น

1.2.3 หนังสือรายปี (Yearbook) เป็นสิ่งพิมพ์ที่ออกประจำต่อเนื่องกันทุกปี เช่นรายงานประจำปี รายงานการประชุมประจำปี สิ่งพิมพ์ประเภทนี้เมื่อห้องสมุดได้มา ส่วนใหญ่จะจัดรวมอยู่กับพวกหนังสือ

1.3 จุลสาร (Pamphlet) เป็นหนังสือที่มีเรื่องราวสั้น ๆ มีความหนาไม่มาก โดยประมาณก็คือ 60 หน้า หรืออาจจะหนากว่านี้เพียงเล็กน้อย

2. วรรณกรรมในรูปของวัสดุไม่ตีพิมพ์ (Non-Printed Materials) หมายถึงวรรณกรรมที่ถ่ายทอดงานลงในวัสดุไม่ตีพิมพ์ หรือสื่อทัศนวัสดุ ซึ่งวรรณกรรมประเภทนี้บางครั้งได้ถ่ายทอดมาจากวรรณกรรม ภาพยนตร์ที่นำเรื่องจากวรรณกรรมมาถ่ายทอดทำ หรืออาจจัดทำขึ้นโดยเฉพาะก็ได้ บทเพลงที่บันทึกลงในแผ่นเสียง แถบบันทึกเสียง หรือ แผ่นดิสก์ เป็นต้น

2.3.1.7 แบ่งตามต้นกำเนิดของวรรณกรรม แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. วรรณกรรมปฐมภูมิ (Primary Source) เป็นวรรณกรรมที่เกิดจากความคิด ความริเริ่ม การค้นพบ และ ประสบการณ์ของผู้ผลิตเองสำหรับนำไปใช้งานหรือเผยแพร่แก่สาธารณชน เช่น เอกสารจดหมายเหตุ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย และเอกสารส่วนบุคคล เป็นต้น

2. วรรณกรรมทุติยภูมิ (Secondary Source) เป็นวรรณกรรมที่เกิดจากการรวบรวม วิเคราะห์เลือกสรร ประมวล และเรียบเรียงข้อมูลมาจากวรรณกรรมปฐมภูมิ เช่น หนังสือตำราต่าง ๆ หนังสือพจนานุกรม และหนังสือสารานุกรม เป็นต้น

3. วรรณกรรมตติยภูมิ (Tertiary Source) เป็นวรรณกรรมที่เกิดจาก การรวบรวม วิเคราะห์ เลือกสรร ประมวล และเรียบเรียงข้อมูลจากวรรณกรรมทุติยภูมิเป็นหลัก เช่น เอกสารคำสอน รายงานของนักศึกษา และคู่มือศึกษากระบวนวิชาต่าง ๆ เป็นต้น จากทัศนะต่าง ๆ ที่มีผู้จำแนก ประเภท ของวรรณกรรมนั้นจะทำให้ผู้ที่ศึกษาวรรณกรรม สามารถที่จะเข้าใจถึงรูปแบบต่าง ๆ ของ วรรณกรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการแบ่งตามคุณค่าที่มุ่งให้กับผู้อ่าน และตามรูปแบบหรือ วัตถุประสงค์และการเสนอวรรณกรรม จะช่วยให้ผู้ศึกษาวรรณกรรมสามารถศึกษา รูปแบบ วรรณกรรมในศาสตร์ต่าง ๆ เชิงวิจารณ์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3.2 วิวัฒนาการทางวรรณกรรมไทย

วรรณกรรมเป็นผลงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารเรื่องราวให้เข้าใจ ระหว่างมนุษย์ ภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์คิดค้น และสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อใช้สื่อความหมาย เรื่องราวต่าง ๆ ภาษาที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารได้แก่

1. ภาษาพูด โดยการใช้เสียง
2. ภาษาเขียน โดยการใช้ตัวอักษร ตัวเลข สัญลักษณ์ และภาพ
3. ภาษาท่าทาง โดยการใช้กิริยาท่าทาง หรือประกอบวัสดุอย่างอื่น

ความงามหรือศิลปะในการใช้ภาษาขึ้นอยู่กับ การใช้ภาษาให้ถูกต้อง ชัดเจน และ เหมาะสม กับเวลา โอกาส และบุคคล นอกจากนี้ ภาษาแต่ละภาษายังสามารถปรุงแต่ง ให้เกิดความ เหมาะสม ไพเราะ หรือสวยงามได้ นอกจากนี้ ยังมีการบัญญัติคำราชาศัพท์ คำสุภาพ ขึ้นมาใช้ได้ อย่างเหมาะสม แสดงให้เห็นวัฒนธรรมที่เป็นเลิศทางการใช้ภาษาที่ควรดำรงและยึดถือต่อไป ผู้ สร้างสรรค์งานวรรณกรรม เรียกว่า นักเขียน นักประพันธ์ หรือ กวี (Writer or Poet)

วรรณกรรมไทยได้วิวัฒนาการสอดคล้องกับการพัฒนาทางด้านสังคมเสมอมา แต่วรรณกรรม นั้นกลับเจริญอยู่ในขอบเขตจำกัด คือเจริญรุ่งเรืองในกลุ่มผู้รชนชั้นสูงในราชสำนักและนักปราชญ์ ราชาก็ก็สร้างวรรณกรรมมาเพื่อตอบสนองชนกลุ่มข้างน้อยของสังคมเป็นส่วนใหญ่

วรรณกรรมสมัยกรุงสุโขทัย ซึ่งเป็นการเริ่มสร้างอาณาจักรที่เป็นอิสระมั่นคงของไทย ฉะนั้นวรรณกรรมจึงมีลักษณะในการประกาศคุณงามความดีของผู้ปกครอง และกล่าวถึงความรุ่งเรืองของบ้านเมือง ในขณะที่เดียวกันราชาก็ได้สรรค์สร้างวรรณกรรมประเภทที่มีผลประโยชน์ต่อการควบคุมสังคม (ไตรภูมิพระร่วงและสุภาสิตพระร่วง) เนื่องจากไทยเพิ่งจะสร้างอาณาจักรใหม่ ๆ จึงจำเป็นต้องจัดระเบียบของสังคมให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน ถึงแม้ว่าระเบียบแบบแผนของการควบคุมสังคมในสมัยนั้นจะมีได้ตราเป็นกฎหมายก็ตาม แต่สถาบันศาสนาได้มีส่วนช่วยในการจัดระเบียบสังคมอยู่ไม่น้อย โดยวิธีเน้นปรัชญาพุทธศาสนาและบาปบุญคุณโทษ เป็นผลให้สังคมอยู่ได้อย่างสงบสุข ฉะนั้นแก่นของเรื่องในวรรณกรรมสุโขทัยจึงเป็นแนวคิดในการเสริมสร้าง และควบคุมสังคมอยู่ค่อนข้างมาก (ถึงแม้จะเป็นวรรณกรรมพุทธศาสนาก็ตาม) กล่าวคือพยายามเสนอความคิดในการเมืองการปกครองแบบธรรมราชา เพื่อให้สังคมเข้าใจเจตนารมณ์ของผู้ปกครอง ตลอดจนยึดมั่นในกฎแห่งกรรมของปวงประชา ซึ่งจะส่งผลให้สภาวะบ้านเมืองสงบสุขได้อีกด้วย

กลวิธีการประพันธ์วรรณกรรมสุโขทัย ถึงแม้ว่าผู้สรรค์สร้างวรรณกรรมจะเป็นกลุ่มผู้รู้ในราชสำนักก็ตาม แต่การสรรค์สร้างวรรณกรรมยุคสุโขทัยนั้นส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ให้เป็นวรรณกรรมสำหรับปวงประชาฉะนั้นรูปแบบ ฉันทลักษณ์จึงมีความงามแบบเรียบง่ายและชัดเจน เพื่อให้ชนส่วนใหญ่ของสังคมอ่านเข้าใจ รู้เรื่องโดยมิยากนัก กวีจึงละเว้นสำนวนโวหาร และคำศัพท์อลังการศาสตร์ทั้งหลายเกือบสิ้นเชิง (เว้นไตรภูมิพระร่วง ซึ่งเป็นวรรณกรรมพุทธศาสนาจึงยากที่จะละเว้นศัพท์บัญญัติต่าง ๆ) ฉะนั้นจึงน่าจะสรุปได้ว่าวรรณกรรมสมัยสุโขทัยก็วิสรรค์สร้างขึ้นมาเพื่อให้เป็นวรรณกรรมของชนส่วนข้างมากของสังคม มิได้จำกัดอยู่ในกำแพงวังและประชาชนมีสิทธิ์มีส่วนในการเป็นเจ้าของวรรณกรรมเหล่านั้นด้วยโดยเฉพาะศิลาจารึกมีลักษณะเช่นเดียวกับประกาศข่าวสาร

วรรณกรรมสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น แนวโน้มเริ่มเปลี่ยนไปมาก เนื่องจากการจัดระบบสังคมอย่างมีระเบียบแบบแผนเคร่งครัดโดยตรากฎหมายออกมาควบคุมสังคม ฉะนั้นหน้าที่ที่จะเสนอแนวคิดในการควบคุมสังคมโดยอาศัยปรัชญาพุทธศาสนาจึงหมดความจำเป็นไป อีกประการหนึ่งมีการแบ่งชนชั้นตามกฎหมายเป็น ท้าวไท มุลนาย ไพร่ทาส อย่างชัดเจน วรรณกรรมจึงจำกัดอยู่ในแวดวงผู้รั้งนักราชผู้รั้งราชสำนักและกลุ่มเชื้อพระวงศ์เป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นแก่นของเรื่องคตินิยมในวรรณกรรมจึงตอบสนองความพึงพอใจของกลุ่มชนที่เป็นเจ้าของสิทธิ์วรรณกรรมสารประโยชน์แห่งเรื่องจึงวนเวียนอยู่ในวงจำกัด ภาษาสำนวนโวหาร ฉันทลักษณ์ซับซ้อน เช่น ลิลิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ยวนพ่าย⁹ และมหาชาติคำหลวง¹⁰ เป็นต้น ทศนะต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบสังคมในวรรณกรรมสมัยนี้เป็นทศนะแบบผู้มีอภิสิทธิ์เหนือสังคมมองสังคมทั่วไป ค่านิยมเกี่ยวกับสถาบันกษัตริย์นั้นยอมรับว่ากษัตริย์เป็นเทพเจ้ามากกว่าสมัยกรุงสุโขทัย ซึ่งจะเห็นได้ชัดในลิลิตยวนพ่าย(มีข้อความเฉลิมพระเกียรติจำนวนมาก) กลวิธีการประพันธ์วรรณกรรมสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น มีการพัฒนารูปแบบการประพันธ์ให้ซับซ้อนยิ่งขึ้น กล่าวคือวรรณกรรมที่สรรคส์สร้างในสมัยนี้เป็นร้อยกรอง(ยกเว้นกฎหมาย) เริ่มพัฒนาจากฉันทลักษณ์ของไทยโบราณ (โองการแข่งน้ำ)โคลง เป็นฉันทลักษณ์ที่นิยมมากในสมัยนั้นนอกจากนี้ก็ยังพยายามนำฉันทลักษณ์แบบอินเดียเข้ามาประพันธ์วรรณกรรมไทย ได้แก่ มหาชาติคำหลวง ซึ่งพบว่ามีกรเริ่มนำฉันท และกาพย์เข้ามาใช้และฉันทลักษณ์แบบอินเดียนี้มีผลในการพัฒนามาตรกรรมในสมัยหลังต่อมาอย่างมาก

วรรณกรรมสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย พบว่าเป็นการสืบทอดแนวคิดในการสรรคส์สร้างวรรณกรรมมาจากสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น และก็มีมีความสันทัดในเชิงกวีนิพนธ์มากขึ้น ในด้านมโนทัศน์ต่อสังคมของวรรณกรรมยุคนี้ไม่มีอะไรแตกต่างไปจากวรรณกรรมสมัยอยุธยาตอนต้น กล่าวคือวรรณกรรมอยู่ในแวดวงจำกัด สรรคส์สร้างวรรณกรรมเพื่อกลุ่มราชสำนักและผู้รู้แต่อย่างไรก็ตามพบว่าวรรณกรรมในยุคนี้เจริญรุ่งเรืองมากทางด้านฉันทลักษณ์ เช่น เลือโคคำฉันทนิรุกคำฉันทรวมถึงวรรณกรรมประเภทโคลงและกลอนอีกด้วย กลวิธีการประพันธ์วรรณกรรมสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย พบว่าฉันทลักษณ์ของไทยเจริญทุกรูปแบบ คือ ฉันท โคลง กลอน และกาพย์ส่วนกลอนเป็นฉันทลักษณ์ที่เพิ่งจะเริ่มนิยมในยุคนี้และฉายให้เห็นถึงว่ากวีมีความสันทัดมากแล้วและเป็นผลให้กลอนมาเจริญรุ่งเรืองในสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์อีกด้วย วรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์ตอนต้น ปรากฏว่าโลกทัศน์ของวรรณกรรมในยุคนี้กว้างขึ้น เนื้อเรื่องไม่อยู่ในวงจำกัดเหมือนสมัยอดีต เริ่มสนใจวรรณกรรมพื้นบ้านซึ่งเข้าใจว่าเจริญอยู่ใน

9 **ลิลิตยวนพ่าย** เป็นวรรณคดีประเภทสดุดีวีรกรรมของพระมหากษัตริย์ จัดเป็นวรรณคดีประวัติศาสตร์ ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง แต่สันนิษฐานว่าแต่งขึ้นในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ คำว่า "ลิลิต" หมายถึง คำประพันธ์ประเภทร้อยกรองแบบหนึ่งซึ่งใช้โคลงและร้อยต่อสัมผัสกันเป็นเรื่องยาว ส่วน "ยวน" หมายถึง ชาวไทยทางล้านนา เรียกกันว่า ไทยยวน เพี้ยนมาจาก โยนหรือ โยนก ดังนั้น ลิลิตยวนพ่ายจึงมีเนื้อหากล่าวถึง สงครามที่กรุงศรีอยุธยามีชัยชนะเหนือไทยเหนือหรือล้านนา

10 **มหาชาติคำหลวง** คือเรื่องเวสสันดรชาดก สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถโปรดเกล้าฯ ให้ประชุมนักปราชญ์ราชบัณฑิตแปลแต่งที่เมืองพิษณุโลก เมื่อพ.ศ. 2025 ดังปรากฏหลักฐานใน พระราชพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ แต่ละกัณฑ์ กวีจะแต่งด้วยฉันทลักษณ์ที่ต่างกัน เช่นร้อยโบราณ ฉันท โคลง เป็นต้น และการแต่งเรียกว่าแปลยกศัพท์ กล่าวคือขึ้นต้นวรรคด้วยภาษาบาลีแล้วแปลเป็นภาษาไทยสลับกันไปทุกวรรค มหาชาติคำหลวงนี้ไม่ใช่สำหรับพระเทศน์แต่ให้เจ้าหน้าที่ กรมธรรมการ คือ ขุนทินบรรณการและขุนธำรงกำนัล พร้อมกับผู้ช่วยอีก 2 คนใช้สวดถวายให้พระมหากษัตริย์ทรงฟังทุกวันพระในระหว่างเข้าพรรษาในวิหารหลวงวัดพระศรีสรรเพชญ์ ทำนองสวดของแต่ละกัณฑ์ มีเมื่อดพรายในการสวดก็แตกต่างกันไปทั้งหลบเสียง เอื้อนเสียง

กลุ่มประชาชนมาก่อนมากขึ้น มีการนำมาชำระปรับปรุง และเจริญรุ่งเรืองในราชสำนัก ซึ่งฉายให้เห็นว่ากลุ่มราชสำนักและปวงประชาเริ่มจะมีแนวร่วมในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ อีกประการหนึ่งแก่นของเรื่องของวรรณกรรมยุคนี้มีอยู่หลายเรื่องที่เป็นแบบสมจริงมากขึ้น เช่น ขุนช้างขุนแผน สามก๊ก ราชธาธิราช เป็นต้น รวมถึงคตินิยมในเรื่อง ระเบิดลั่นไค้ และทัศนะทางด้านสังคมของเรื่อง กาพย์พระไชยสุริยาด้วยเหล่านี้เป็นการปูพื้นฐานในการพัฒนาทางด้านวรรณกรรมในยุคต่อมาไม่มากนักน้อยอีกประการหนึ่งกลวิธีการประพันธ์ในยุคนี้เริ่มนิยมร้อยแก้วบ้างแล้ว ซึ่งเป็นกวีนิพนธ์มีความงามแบบเรียบง่าย และชัดเจน และหลังจากรัชกาลที่ 1 เป็นต้นมา วรรณกรรมประเภทพงศาวดารจีนก็ได้รับความนิยมและมีการแปลติดต่อกันในสมัยรัชกาลที่ 2 รัชกาลที่ 3 และรัชกาลที่ 4 ซึ่งแสดงให้เห็นแนวโน้มของการพัฒนาทางการประพันธ์ที่จะคลี่คลายมาสู่วรรณกรรมปัจจุบันอีกประการหนึ่งด้วย

ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา ปัจจัยต่าง ๆ ก็สนับสนุนให้แนวการประพันธ์วรรณกรรมเปลี่ยนไปจากเดิมมากขึ้น ทั้งด้านแนวคิดของกวีและสังคม การแพร่กระจายวรรณกรรม (โรงพิมพ์) รวมถึงแนวโน้มของกลวิธีการประพันธ์ (ร้อยแก้ว) และแนวคิดจากวรรณกรรมตะวันตก (นักศึกษาที่ได้รับการศึกษาจากยุโรป) เหล่านี้มาประกอบเหมาะให้วรรณกรรมไทยได้พัฒนารูปแบบใหม่ขึ้นมา ซึ่งเราเรียกว่า "วรรณกรรมปัจจุบัน" หรือ "วรรณกรรมร่วมสมัย"

วรรณกรรมไทยปัจจุบันถือกำเนิดขึ้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ลักษณะของวรรณกรรมไทยในช่วงนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปจากวรรณคดีไทยเดิมอย่างเห็นได้ชัดเจนทั้งในด้านรูปแบบ แนวคิด เนื้อหาและกลวิธีการแต่ง เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมของตะวันตก

วิวัฒนาการวรรณกรรมแบ่งเป็น 7 ยุคสมัย

ยุคเริ่มแรก – ที่มาของวรรณกรรมแปลและแปลง	(พ.ศ. ๒๔๔๓ – ๒๔๖๙)
ยุครุ่งอรุณ – ที่มาของวรรณกรรมไทยแนวจินตนิยม	(พ.ศ. ๒๔๗๐ – ๒๔๗๕)
ยุครัฐนิยม – ที่มาของวรรณกรรมแนวก้าวหน้า	(พ.ศ. ๒๔๗๖ – ๒๔๘๘)
ยุคกบฏสันติภาพ – ที่มาของวรรณกรรมแนวเพื่อชีวิต	(พ.ศ. ๒๔๘๙ – ๒๕๐๐)
ยุคสมัยแห่งความเจ็บ – ที่มาของวรรณกรรมน้ำเน่า	(พ.ศ. ๒๕๐๑ – ๒๕๐๖)
ยุคค้นคว้าหาความหมาย-ที่มาของวรรณกรรมหนุ่มสาว	(พ.ศ. ๒๕๐๗-๒๕๑๕)
ยุคประชาธิปไตยเบงบาน -ที่มาของวรรณกรรมเพื่อประชาชน(พ.ศ. ๒๕๑๖-ปัจจุบัน)	

1.ยุคเริ่มแรก-ที่มาของวรรณกรรมแปลและแปลง (พ.ศ. ๒๔๔๓ – ๒๔๖๙)

ช่วงนี้เป็นช่วงปลายรัชกาลที่ 5 ต่อเนื่องกับรัชกาลที่ 6 และช่วงนี้เองที่วงการการเขียนของไทยได้เปลี่ยนแปลงสู่วรรณกรรมไทยปัจจุบันของไทย โดยเปลี่ยนจากการเขียนแนวร้อยกรองมาเป็นร้อยแก้วตามแนวอิทธิพลตะวันตก วรรณกรรมในยุคนี้เป็นวรรณกรรม

แปลแลแปลงเป็นส่วนใหญ่ และเกิดนักเขียนแนวใหม่ขึ้นมา นั่นคือ แม่วัน เขียวหวาน กาญจนาคพันธ์ หลวงสารานุประพันธ์ นอกจากนั้นช่วงนี้ยังเป็นยุคเริ่มของแนวการเขียนนวนิยาย และเรื่องสั้นอีกด้วย

2. ยุครุ่งอรุณ – ที่มาของวรรณกรรมไทยแนวจินตนิยม (พ.ศ. ๒๔๗๐ – ๒๔๗๕)

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งบ้านเมืองเราได้รับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจนักข่าว นักหนังสือพิมพ์ จึงนำเสนอการแก้ปัญหาโดยการเก็บภาษี และช่วงนี้เองที่หนังสือพิมพ์มีบทบาทในการให้การศึกษาและแนะแนวด้านการปกครอง ด้วยการนำเสนอบทความวิพากษ์วิจารณ์สภาพบ้านเมืองและแนะนำระบอบการปกครองแบบใหม่ คือการปกครองแบบประชาธิปไตย ขณะเดียวกันเป็นช่วงที่คณะราษฎรเริ่มขบวนการด้วย

วรรณกรรมในยุคนี้จึงเริ่มเป็นของคนไทยมากขึ้น วรรณกรรมแปลและแปลงน้อยลง หนุ่มสาวหันมาสนใจงานเขียนมากขึ้น กล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น นวนิยาย และเรื่องสั้นเองที่คนไทยเขียนเองมากขึ้น เกิดนักเขียนใหม่ๆ เช่น ศรีบูรพา ดอกไม้สด หม่อมเจ้า อากาศดาเกิง รพีพัฒน์ ครูเทพ แม่อนงค์ ฯลฯ

3. ยุครัฐนิยม – ที่มาของวรรณกรรมแนวก้าวหน้า (พ.ศ. ๒๔๗๖ – ๒๔๘๘)

หลังการเปลี่ยนการปกครองจากระบบการปกครองสมบูรณาญาสิทธิราช สู่ประชาธิปไตย มีผลทำให้สังคมเปลี่ยนไปจากเดิม ชนชั้นกลางมีอำนาจควบคุมเศรษฐกิจ ทำให้วงวรรณกรรมไทยมีการเปลี่ยนแปลงหลายประการประการแรกนักเขียนต้องหาเลี้ยงชีพด้วยตนเอง ขาดผู้อุปการะ ประการที่สองคือขบวนการของคณะราษฎรที่มุ่งเน้นความเสมอภาคทำให้ผู้มีจิตสำนึกหันมาสนใจปัญหาความยุติธรรมมากขึ้น ยุคนี้จึงเป็นถือเป็นยุคเริ่มต้นของการแสดงความสำนึกทางมนุษยธรรม อันเป็นลักษณะเด่นของวรรณกรรมแนวก้าวหน้า และช่วงนี้นวนิยายได้ให้ความสนใจแก่นขนชั้นระดับล่างมากขึ้น โดยเน้นความยากลำบากของคนในสังคม การเขียนถึงการเมืองในเชิงอุดมคติ

ต่อมาในช่วงของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ระบบเผด็จการ รัฐออกพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ.2484 ซึ่งมีผลในการลดรอนเสรีภาพของนักเขียน รัฐเข้าควบคุมโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมและภาษาไทย จัดตั้งวรรณคดีสมาคม เพื่อออกวรรณคดีสาร วางหลักเกณฑ์การเขียนหนังสือไทยใหม่ ปรับปรุงตัวอักษรไทยให้มีเพียง 31 ตัว ให้งดใช้สระและพยัญชนะที่มีเสียงซ้ำกัน กำหนดให้เขียนหนังสือไทยด้วยคำไทยแท้ เช่น "ประธานกรรมกร" เป็น "ประธานกัมกาน" ให้ใช้คำแทนชื่อที่เป็นเอกพจน์ว่า ฉัน ท่าน เอกสารนี้เป็นเอกพจน์ ไม่ว่ากรรมไคยที่เขา มัน คำที่เป็นพหูพจน์ให้ใช้คำว่าท่านทั้งหลาย เขาทั้งหลาย พวกมัน คำปฏิเสธใช้คำว่าไม่ คำรับให้ใช้คำว่า จ๊ะ นอกจากนั้นนวนิยายเรื่องสั้นห้ามกล่าวถึงพฤติกรรมของผู้ชายที่

มีเสียแล้วไปยุ่งเกี่ยวกับหญิงอื่นในทางชู้สาวไม่ได้ การกระทำทั้งหลายนี้ทำให้วงการประพันธ์ และหนังสือพิมพ์ไทยเกิดความปั่นป่วนอย่างยิ่ง เพราะนอกจากนักเขียนได้รับความลำบากแล้วนักเขียนยังถือว่าเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของความคิดและศิลปะการประพันธ์ด้วย ทำให้นักเขียนหลายคนเลิกจากอาชีพนักเขียน ในขณะเดียวกันก็เกิดนวนิยายที่มีลักษณะยั่วล้อทางการเมืองสมัยรัฐนิยมขึ้น

ในขณะเดียวกันเป็นยุคของสงครามโลกครั้งที่สองซึ่งเผชิญกับปัญหาความอดอยาก ภาวะขาดแคลนหนังสือขึ้นราคา หนังสือพิมพ์บางเล่มจึงต้องปิดตัวลง แต่วรรณคดีสารยังออกมาอย่างสม่ำเสมอ ด้วยเหตุนี้บรรดาผู้ออกโรงส่วนใหญ่ในสมัยนี้จึงเป็นไปเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของนโยบายรัฐเท่านั้น

4. ยุคกบฏสันติภาพ – ที่มาของวรรณกรรมแนวเพื่อชีวิต (พ.ศ. ๒๔๘๙ – ๒๕๐๐)

หลังการรัฐประหารของจอมพล ป. พิบูลสงครามปี 2490 รัฐธรรมนูญฉบับนี้จำกัดเสรีภาพให้แคบลงกว่าเดิมโดยเฉพาะเสรีภาพด้านการพูด การเขียน และการพิมพ์ นอกจากนี้ ขณะเดียวกันเมื่อปี 2495 เป็นช่วงเวลาที่นักเขียนนักหนังสือพิมพ์ ปัญญาชน และชาวบ้านได้รวมใจกันนำเสื้อฟ้า ยา และข้าวของที่ประชาชนร่วมกันบริจาคไปมอบให้แก่ชาวอีสานที่ประสบภัยพิบัติ และเกิดการรวมกลุ่มนักหนังสือพิมพ์เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลยกเลิกระบบเซ็นเซอร์และพระราชบัญญัติการพิมพ์ ปี พ.ศ. 2548 ของกลุ่มนักเขียนต่างๆ ทำให้นักเขียนและนักหนังสือพิมพ์หลายคนถูกจับกุมเข้าคุก กุหลาบ สายประดิษฐ์ เป็นหนึ่งในนั้น แต่ในขณะที่เข้าคุกเขาได้เขียน

นวนิยายที่สะท้อนปัญหาสังคมได้อย่างชัดเจนมีลักษณะเพื่อชีวิต ขณะเดียวกันวรรณกรรมในยุคนี้มีแนวโน้มไปในทางวรรณกรรมเพื่อชีวิต การเปลี่ยนแปลงทางวรรณกรรมที่เห็นได้ชัดในช่วงนี้คือ แนวคิดเกี่ยวกับ "ศิลปะเพื่อชีวิต" ในปี พ.ศ. 2493 เกิดชมรมนักประพันธ์และวงการวิจารณ์ นอกจากการจัดตั้งชมรมนักประพันธ์จำทำให้นักเขียนรับผิดชอบต่อผลงานเขียนมากขึ้นแล้วยังทำให้นักเขียนหลายคนหันมาสร้างวรรณกรรมเพื่อชีวิต

5. ยุคสมัยแห่งความเจ็บ – ที่มาของวรรณกรรมน้ำเน่า (พ.ศ. ๒๕๐๑ – ๒๕๐๖)

ยุคหลังการปฏิวัติของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในปี 2501 มีผลทำรับบาลใช้มาตรการรุนแรงปราบปรามผู้ที่มีความคิดเห็นขัดแย้งกับรัฐบาลได้อย่างเด็ดขาดแล้วยังมีผลต่อวรรณกรรมการเมืองอีกด้วย โดยเฉพาะนักเขียนกลุ่มก้าวหน้า หรือกลุ่มศิลปะเพื่อชีวิตที่เริ่มสร้างแนวทางใหม่ๆ นอกจากเสรีภาพของนักเขียนถูกคุกคามแล้วเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ยังถูกบั่นทอนอีกด้วย ด้วยเหตุนี้นักเขียนนักหนังสือพิมพ์จึงพยายามระมัดระวังมิให้ข้อเขียนกระทบกระเทือนต่อรัฐบาล เพราะเป็นการเสี่ยงต่อการถูกปิด

นักเขียนหลายท่านกล่าวว่ายุคนี้เป็นยุคมืดทางปัญญา หรือเป็นยุคสมัยความเงียบ ในขณะที่วรรณกรรมเพื่อชีวิตต้องชะงักไป วรรณกรรมแนวเพื่อศิลปะก็กลับรุ่งเรืองขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเภทบันเทิงคดีแนวพาฝัน

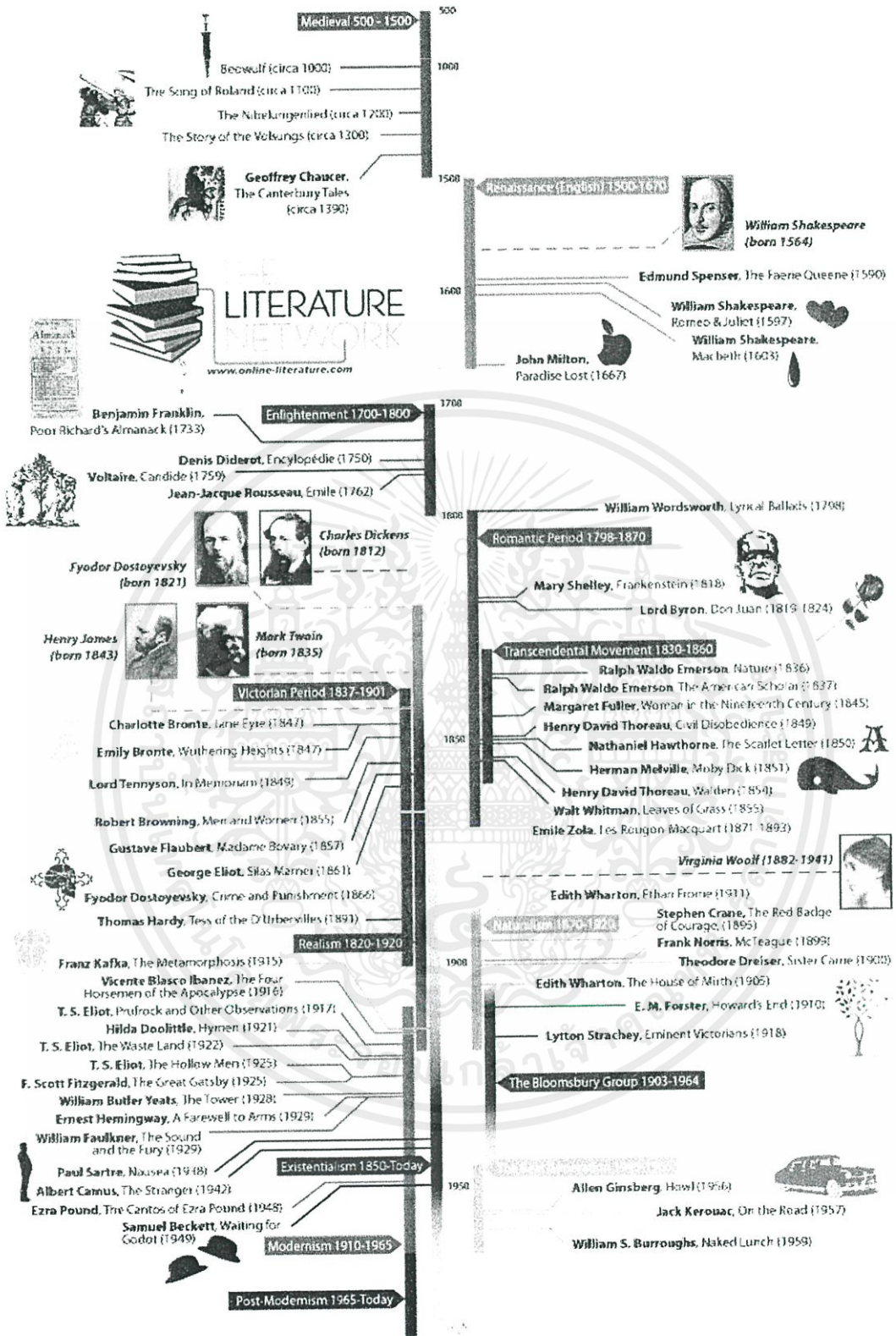
6. ยุคฉันจึงมาหาความหมาย-ที่มาของวรรณกรรมหนุ่มสาว(พ.ศ. ๒๕๐๗-๒๕๑๕)

ยุคนี้เป็นยุคที่ประชาชนนักศึกษาได้รับความกดดันจากระบบเผด็จการของชนชั้นปกครองที่สืบเนื่องมาเป็นเวลานาน แม้เสรีภาพจะมีไม่มาก ขณะเดียวกันนักศึกษากลุ่มหนึ่งเกิดความขัดแย้งทางความคิด พร้อมกันนั้นก็เกิดความกล้าที่จะขจัดความเลวร้ายดังกล่าวให้หมดสิ้นไป ด้วยเหตุนี้วิธีหนึ่งที่นิสิตนักศึกษาสามารถใช้งานได้คือวรรณกรรม แต่งานเขียนของนักศึกษาไม่ถูกสนใจจึงรวมกลุ่มกันทำขายกันในมหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2506มหาวิทยาลัยต่างๆรวมกลุ่มกันทำหนังสือ เจ็ดสถาบัน ตีพิมพ์เรื่องสั้นที่มีเนื้อหาวิจารณ์สังคม จากนั้นเกิดนักเขียนหน้าใหม่ขึ้น ยุคนี้จึงเป็นยุคของคนรุ่นใหม่ที่เป็นคนหนุ่มสาวอย่างแท้จริง ต่อมาเมื่ออิทธิพลและบทบาทสำคัญในการปลุกปล้ำนี้และรวมพลังทางการเมืองให้แก่ขบวนการ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516

7. ยุคประชาธิปไตยเบ่งบาน-ที่มาของวรรณกรรมเพื่อประชาชน(๒๕๑๖-ปัจจุบัน)

หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เป็นยุคที่เรียกว่า ประชาธิปไตย เบ่งบาน งานสร้างสรรค์ในแนวทางเพื่อชีวิตได้รับความสนใจจากผู้อ่านเป็นอย่างมาก ทั้งงานเขียนเก่า และงานเขียนใหม่ ในระยะเวลาต่อมาประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการบริหารประเทศถึง 3 ชุดแต่วรรณกรรมก็ยังคงมีบรรยากาศที่ราบรื่นเหมือนเดิมความก้าวหน้าทั้งทางรูปแบบและเนื้อหาของวรรณกรรมในยุคนี้จะได้ชัดในงานเขียนประเภทเรื่องสั้น ทั้งนี้คงเป็นเพราะ เรื่องสั้นสามารถนำเสนอแนวคิดได้กะทัดรัดและกระชับ ตรงเป้าหมายสมบูรณ์กว่าเรื่องยาว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Copyright © 2011, Jalic Inc.
Created for <http://www.online-literature.com>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต
รูปที่ 2-7 วัฒนธรรมทางวรรณกรรมในยุโรปซึ่งส่งผลกระทบต่อวรรณกรรมไทยในแต่ละยุคสมัย
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.3 วรรณกรรมรำลึก “วรรณกรรมเพื่อชีวิต”

เมื่อพูดถึง “วรรณกรรมการเมือง” หรือ “วรรณกรรมเพื่อชีวิต” มโนทัศน์ของคนโดยทั่วไปมักมองเห็นความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์การต่อสู้ทางการเมืองของขบวนการนิสิตนักศึกษาและประชาชน ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ถึงเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 อย่างแยกไม่ออก ทั้งนี้เพราะว่าเหตุการณ์ทั้งสองมีวรรณกรรมเข้าไปเป็นปัจจัยสำคัญในการเคลื่อนไหวและต่อสู้ของฝ่ายนิสิตนักศึกษาและประชาชน วรรณกรรมเป็นตั้งแต่เครื่องมือในการปลุกฝังแนวความคิดการเมืองใหม่ ทำหน้าที่กล่อมเกลานักนิสิตนักศึกษาและประชาชนมีอุดมการณ์ร่วมซึ่งจำเป็นต่อทิศทางของการเคลื่อนไหว นอกจากนี้ ในสถานการณ์ที่เร่งเร้าวรรณกรรมยังเป็นเครื่องปลุกเร้าสำคัญที่ทำให้ความขัดเคืองหวาดกลัวอันเป็นอุปสรรคสำคัญของการชุมนุมประท้วงมลายหายไประหว่างเหตุการณ์รุนแรงทั้งสองนั้นมาแล้ว วรรณกรรมก็ยังเป็นพื้นที่เปิดโอกาสให้ความผิดหวัง ความรู้สึกท้อแท้และการสร้างความหวังใหม่ของนิสิตนักศึกษาและประชาชนได้ระบายออก

วรรณกรรมเหล่านี้ถูกเรียกว่า “วรรณกรรมเพื่อชีวิต” อันเป็นวรรณกรรมซึ่งนักวิชาการส่วนหนึ่งจัดเป็น “วรรณกรรมแนวใหม่” ที่เป็นผลจากพัฒนาการอันยาวนานของ “วรรณกรรมก้าวหน้า” ซึ่งแตกหน่อก่อตัวมาตั้งแต่ทศวรรษ 2470 ในยุคของ ศรีบูรพา หรือ กุหลาบ สายประดิษฐ์ จนได้รับการสืบทอดสานต่อในทศวรรษที่ 2490 โดย นายผี (อัศนี พลจันทร), จิตร ภูมิศักดิ์, เปลื้อง พรรณศรี, เสนีย์ เสาวพงศ์, ทวีป วรดิลก หรือแม้กระทั่ง สุวัฒน์ วรดิลก พัฒนาการของวรรณกรรมก้าวหน้าที่กลายมาเป็นวรรณกรรมแนวใหม่ เป็นวรรณกรรมเพื่อชีวิต ซึ่งแยกไม่ออกจากพัฒนาการทางการเมืองไทยอย่างนี้ ทำให้คำว่า “วรรณกรรมการเมือง” กลายเป็นอีกมโนทัศน์หนึ่งเมื่อมีการพูดถึงวรรณกรรมก้าวหน้าและวรรณกรรมเพื่อชีวิต กระทั่งที่สุด วรรณกรรมก้าวหน้า วรรณกรรมแนวใหม่ วรรณกรรมเพื่อชีวิต และ วรรณกรรมการเมือง ก็ได้กลายมาเป็นคำที่มีความหมายไม่แตกต่างกัน จนกลายเป็นคนละเรื่องเดียวกันไปในที่สุด¹¹

วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดเพราะผู้ประพันธ์แม้จะเป็นคนเดียวคนเดียวแต่ก็เปรียบเหมือนคน 3 คน กล่าวคือนอกจากฐานะนักประพันธ์ ยังเป็นหน่วยหนึ่งของคนรุ่นนั้นๆ ทั้งยังเป็นพลเมืองของประเทศอีกด้วย สถานภาพเหล่านี้ย่อมหล่อหลอมให้เกิดสำนึกที่แตกต่างกันออกไป 3 อย่างด้วยกันคือ สำนึกในอาชีพนักประพันธ์ สำนึกต่อเหตุการณ์ทางสังคมที่ประจักษ์และสำนึกต่อชนชั้นที่นักประพันธ์สังกัด¹²

¹¹ ทวีศักดิ์ ปันทอง, สารคดีทางวิชาการ: นวนิยายกับการเมืองไทย ก่อนและหลังเหตุการณ์

14 ตุลาคม 2516. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์รักอักษร, 2546

¹² วิทย์ ศิวะศรียานนท์, วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์. พระนคร : สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย, 2513

เรื่องของสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรมมีหลายด้าน เช่น ด้านการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม เป็นต้น ขึ้นอยู่กับว่านักเขียนจะหยิบยกเอาประเด็นใดมาแสดงให้เห็น การเมืองเป็นกิจกรรมหนึ่งของคนในสังคมและวรรณกรรมก็เขียนขึ้นจากเรื่องราวของคนในสังคม วรรณกรรมการเมืองจึงเป็นเรื่องที่เขียนขึ้นจากเรื่องของคนในสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายทางการเมืองหรืออย่างน้อยก็มีเรื่องเกี่ยวกับการเมืองแทรกอยู่ด้วย ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากฐานของความขัดแย้งในสังคมก็จะเห็นได้ว่า วรรณกรรมกับการเมืองมีความสัมพันธ์ในฐานะที่ต่างก็ขึ้นอยู่กับพื้นฐานของความขัดแย้งในค่านิยมร่วมกัน กล่าวคือนักการเมืองกับความขัดแย้งของสังคมเพื่อหาทางขจัดปิดเป่า นักเขียนกับการหยิบเอาประเด็นขัดแย้งเหล่านั้นมานำเสนอให้เป็นที่ประจักษ์และนำไปสู่หนทางแก้ไข¹³

นวนิยายแนวการเมืองของไทยเริ่มมีขึ้นก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 เล็กน้อย นักเขียนที่ถือว่าเป็นผู้บุกเบิกนวนิยายแนวนี้ คือ **ศรีบูรพา** โดยเขียนนวนิยายเรื่อง *ยอดปรารถนา* ตีพิมพ์ใน นิตยสารบางกอกการเมือง แม้นวนิยายเรื่องนี้จะตีพิมพ์ไม่จบแต่ก็เห็นความสัมพันธ์กับการเมืองอย่างชัดเจนในแง่จุดมุ่งหมายของเรื่องที่โจมตีระบบศักดินา ต่อมาพร้อมๆ กับการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ศรีบูรพา เขียน *สงครามชีวิต* ขึ้นจากประสบการณ์และจิตสำนึกทางการเมืองที่เคยผ่านตำแหน่งบรรณาธิการหนังสือพิมพ์บางกอกการเมือง และ *ไทยใหม่* ตลอดจนประสบการณ์การเขียนบทความใน *ศรีกรุง* และ *สยามราษฎร์* ในเรื่องนี้เสนอทัศนวิพากษ์วิจารณ์สังคมอย่างเต็มที่ พร้อมกันนั้นก็แสดงความคิดเห็นอกเห็นใจผู้ยากไร้

หลังจากนั้นในวงการวรรณกรรมไทยจึงเกิดนวนิยายการเมืองตามมาอย่างต่อเนื่อง เช่น *เมืองนิมิต* หรือ *ความฝันของนักอุดมคติ* ของ **ม.ร.ว. นิมิตรมงคล** **นวิรัตน์** ซึ่งเขียนขึ้นเมื่อ พ.ศ.2482 โดยต้นฉบับเดิมของ *ความฝันของนักอุดมคติ* เป็นภาษาอังกฤษ **ม.ร.ว. นิมิตรมงคล** ต้องถูกเนรเทศไปอยู่เกาะเต่าเพราะถูกมองว่าเขียนนวนิยายที่เป็นภัยร้ายแรงต่อความสงบสุขของประเทศชาติ นวนิยายการเมืองเรื่องต่อมาคือ *พัทธยา* ของ **ดาวหาง** เขียนขึ้นระหว่างปี พ.ศ.2481 - 2487 มีความสัมพันธ์กับการเมืองในแง่ของการหยิบเอาสภาพความหวาดกลัวภัยคอมมิวนิสต์ในสังคมไทยมายั่วล้อให้กลายเป็นเรื่องขบขันจึงถือเป็นนวนิยายยั่วล้อการเมืองเรื่องแรกของไทย ต่อมาในปี พ.ศ. 2484 **สด คุรุมาโรหิต** เริ่มเขียนนวนิยายชุดบันทึกประสบการณ์จากเมืองปักกิ่งออกมา 2 เรื่อง คือ *ปักกิ่งนครแห่งความหลัง* และ *คนดีที่โลกไม่ต้องการ* ถือเป็นงานเขียนในช่วงสมัยรัฐธรรมนูญ (พ.ศ.2481-2487) หรือยุค “เชื้อผู้นำ ชาติพ้นภัย” ของ **จอมพล ป. พิบูลสงคราม** ที่ถูกขนานนามว่ายุคมืด หรือยุคทมิฬ นวนิยายทั้งสองเรื่องนี้วิพากษ์วิจารณ์การเมืองจีนซึ่งไม่เป็นประชาธิปไตยจึงเปรียบเสมือนการวิพากษ์วิจารณ์การเมืองไทยไปในขณะเดียวกัน

หลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง ได้เกิดวอร์รณกรรมการเมืองไทยขึ้นหลายเรื่อง อาทิ นวนิยายที่เขียนไม่จบเรื่อง วอร์รณกรรมขึ้นสุดท้าย ของ ดอกไม้สด ที่ใช้ลีลาเขียนแบบ “หยิกแกมหยอก” เสียดสิ้นนโยบายทางการเมืองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในช่วงเวลานี้แนวคิดเกี่ยวกับศิลปะเพื่อชีวิตเริ่มแพร่หลายขึ้น แนวคิดนี้มุ่งสร้างสรรค์วอร์รณกรรมเพื่อสะท้อนภาพของประชาชนส่วนใหญ่ที่มีชีวิตยากจน เต็มไปด้วยความลำบากยากแค้นและได้รับความอยุติธรรมจากชนชั้นปกครอง จุดมุ่งหมายในการเขียนวอร์รณกรรมเพื่อชีวิตก็เพื่อต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปสู่สภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิม ปริมาณของนวนิยายการเมืองที่เกิดในยุคนี้จึงสัมพันธ์กับแนวคิดศิลปะเพื่อชีวิตอย่างแยกกันไม่ออก เช่น *จนกว่าเราจะพบกันอีก*(2493) ของ **ศรีบูรพา**, *แผ่นดินนี้ของใคร* (2494) ของ **ศรีรัตน์ สถาปนวัฒน์** , *ความรักของวัลยา*(2495) ของ **เสนีย์ เสาวพงศ์** , *ทุ่งมหาราช* ของ **เรียมเอง** , *ขบวนการเสรีจีน* ของ **สด กุระมะโรหิต** เป็นต้น

ระหว่าง พ.ศ.2496-2500 เป็นช่วงเวลาที่ชนชั้นปกครองไทยขัดแย้งกันอย่างรุนแรงอีกช่วงหนึ่ง มีการแย่งชิงอำนาจระหว่างฝ่ายทหารที่มีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นผู้นำกับฝ่ายตำรวจที่มี พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ เป็นผู้นำ ในช่วงเวลา 5 ปีนี้ได้เกิดวอร์รณกรรมการเมืองขึ้นอีกหลายเรื่อง อาทิ *ปีศาจ* ของ **เสนีย์ เสาวพงศ์** , *แลไปข้างหน้า* ของ **ศรีบูรพา**, *ไม่แดง* ของ **ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช** *ระย้า* *เลือดสีแดง* และ *เลือดสีน้ำเงิน* ของ **สด กุระมะโรหิต** และ *ธรณีประลัย* ของ **อิศรา อมันตกุล** เป็นต้น ต่อมาเมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ สามารถควบคุมอำนาจทางการเมืองได้อย่างเบ็ดเสร็จ ทำให้วอร์รณกรรมไทยในระหว่างปี พ.ศ.2501-2506 อยู่ในสภาพขบเซาเป็นอย่างมาก ความกดดันจากมาตรการทางการเมืองส่งผลให้นักเขียน นักวิจารณ์ และปัญญาชนไม่สามารถรวมตัวกันได้เหมือนยุคก่อนหน้า บางคนต้องยุติงานเขียนชั่วคราว บางคนถูกจับกุมตัว เช่น **อิศรา อมันตกุล** , **จิตร ภูมิศักดิ์** และ **บรรจง บรรเจิดศิลป์** เป็นต้น ขณะที่ศรีบูรพาต้องลี้ภัยไปอยู่เมืองจีน ส่วน นายผี หายสาบสูญไปจากวงการวอร์รณกรรม

ระหว่างปี พ.ศ.2507-2522 เป็นระยะที่ยาวนานพอสมควรสำหรับการเมืองไทย และในช่วง 16 ปีนี้ได้เกิดเหตุการณ์สำคัญทางการเมือง 2 เหตุการณ์ คือ การที่นิสิตนักศึกษาและประชาชนรวมพลังโค่นล้มรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 และการทำลายพลังของขบวนการนักศึกษาเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519 การต่อสู้ทางการเมืองจาก 2 เหตุการณ์นี้มีความสัมพันธ์กับวอร์รณกรรมไทยอย่างมาก โดยในช่วงก่อนเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 กลุ่มคนหนุ่มสาวได้รวมกลุ่มทางวอร์รณกรรมขึ้นหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มหนุ่มหน้าสาวสวย ชมรมพระจันทร์เสี้ยว กลุ่มของภรณ์ ไกรลาส มกุฏ อรดีและเพื่อน และกลุ่มวอร์รณกรรมเพื่อชีวิต¹⁴ กลุ่มวอร์รณกรรมเหล่านี้ได้ใช้วอร์รณกรรมเป็นสื่อกลาง ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองและสังคม

14

เสถียร จันทิมาธร, *คนอ่านหนังสือ*. กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้า , 2525

จนนักวิจารณ์วรรณกรรมบางท่าน ได้จัดวรรณกรรมในช่วง พ.ศ.2507-2515 ว่าเป็นยุค “ฉันทิมาหาความหมาย” บ้าง “วรรณกรรมแสวงหา” บ้าง และ “วรรณกรรมแนวประชาชน” บ้าง¹⁵

จนกระทั่งปี พ.ศ.2522 นักคิดนักเขียนเหล่านี้บางคนได้ถอนตัวออกจากปากลับคืนสู่เมืองด้วยเหตุผลต่างๆกัน ภายหลังจากพวกเขาได้สร้างผลงานขึ้นมาอีกครั้ง เช่น วัฒน์ วรรลยางกูล เขียนเรื่อง *ด้วยรักแห่งอุดมการณ์*, สุรัชย์ จันทิมาธร เขียนเรื่อง *ก่อนที่ฟ้าจะสาง*, เสกสรรค์ ประเสริฐกุล เขียนนวนิยายเรื่องแรกเรื่อง *คนหาปลา*, อุดร ทองน้อย เขียนเรื่อง *วันที่แดดเป็นสีเลือด* เป็นต้น จะเห็นได้ว่า หลังจากสิ้นสุดยุคก่อตั้งของวรรณกรรมการเมืองแนวเพื่อชีวิตที่ซบเซาเพราะมาตรการทางการเมืองในระหว่างปี พ.ศ.2501-2506 ของจอมพลสฤษดิ์ วรรณกรรมเพื่อชีวิตได้กลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้งพร้อมกับการเกิดขึ้นของนักคิด นักเขียน และนักวิชาการวรรณกรรมรุ่นใหม่ในช่วงปลายทศวรรษ 2500 ผลงานของนักคิด นักเขียน และนักวิชาการเหล่านี้เป็นรูปธรรมของความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างวรรณกรรมกับสังคม จึงถือเป็นประวัติศาสตร์ที่ได้รับการสนใจศึกษาตลอดมาจนปัจจุบัน

ดังนั้นช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ.2507-2522 จึงเป็นช่วงเวลาสำคัญที่สุดช่วงหนึ่งของวรรณกรรมไทย เพราะนอกจากจะเป็นยุคฟื้นฟูใหม่ของวรรณกรรมการเมืองยุคเริ่มแรกแล้ว ยังเป็นยุคแตกหน่อของนักคิด นักเขียนรุ่นใหม่ อีกจำนวนมาก ที่สำคัญช่วงเวลานี้เป็นช่วงเวลาที่ครอบคลุมพัฒนาการสำคัญของวรรณกรรมเพื่อชีวิตเอาไว้ทั้งหมด คือ ขั้นพัฒนาการ(โดยคนรุ่นใหม่) ขั้นแสดงผล(ระหว่างเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 – 6 ตุลาคม 2519) และขั้นเสื่อมถอย (หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519) จึงแบ่งรายละเอียดการศึกษาวรรณกรรมเพื่อชีวิตเป็น 3 ช่วงระยะเวลา โดยกล่าวถึงความสัมพันธ์ของวรรณกรรมกับการเมืองไทย แยกเป็นสภาพโดยทั่วไปทางการเมือง และวรรณกรรมดังต่อไปนี้

ช่วงที่ 1 การเมืองอนุรักษ์นิยม พ.ศ.2507-2516

สภาพทั่วไปทางการเมือง

ภายหลังจากการถึงอัสัญกรรมของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2506 จอมพลถนอม กิตติขจร ผู้สืบทอดอำนาจการปกครองและแผนพัฒนาเศรษฐกิจ โดยได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หัวหน้าคณะปฏิวัติ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด และผู้บัญชาการทหารบกสืบทอดมา การเมืองการปกครองในช่วงรัฐบาลถนอมอาจแบ่งได้ 2 ระยะ คือ ระยะแรก อยู่ระหว่าง พ.ศ. 2506-2511 การปกครองมีลักษณะเผด็จการ เช่นเดียวกับสมัยจอมพลสฤษดิ์ กล่าวคือปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญการปกครองแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2502 ประกาศคณะปฏิวัติและกฎ

อัยการศึก ระยะที่สอง อยู่ระหว่าง พ.ศ.2511-2514 การปกครอง คลี่คลายเป็นการปกครองแบบ

¹⁵ ธวัช ปุณโณทก , แนวการศึกษาวรรณกรรมปัจจุบัน .กรุงเทพมหานคร:ไทยวัฒนะพานิช , 2527

รัฐสภาภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2511 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ใช้เวลาร่างถึง 10 ปี โดยได้ร่างมาตั้งแต่ พ.ศ.2502 สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์เป็นนายกรัฐมนตรี

ในระยะแรก ภายใต้อำนาจการปกครองของจอมพลถนอมนั้น แม้จะไม่มีเหตุการณ์ร้ายแรง แต่ประชาชนเริ่มไม่พอใจรัฐบาลที่ไม่เป็นประชาธิปไตยและการร่างรัฐธรรมนูญที่นานเกินไป กระแสการเรียกร้องรัฐธรรมนูญจึงมีอยู่ทั่วไป ประกอบกับจอมพลถนอมเป็นคนสุภาพ อ่อนโยน ชอบการประนีประนอม ไม่ได้เด็ดขาดและเข้มแข็งเหมือนจอมพลสฤษดิ์ทำให้จอมพลถนอมไม่สามารถควบคุมกลุ่มอำนาจทางการเมืองได้ทั้งหมด แม้กลุ่มของจอมพลถนอมจะเป็นกลุ่มใหญ่ เพราะมีความเกี่ยวข้องกับจอมพลประภาส จารุเสถียร (เนื่องจากพันเอกณรงค์ บุตรชายจอมพลถนอมสมรสกับนางสุภาภรณ์ ธิดาจอมพลประภาส)ก็ตาม

รัฐบาลจอมพลถนอมจำต้องผ่อนคลายความตึงเครียดด้วยการประกาศใช้รัฐธรรมนูญการปกครองแห่งราชอาณาจักรไทยเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2511 ให้มีการเลือกตั้งในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2512 โดยจอมพลถนอมได้ตั้งพรรคสหประชาไทยและส่งผู้สมัครลงแข่งขัน โดยได้รับเลือกตั้งมากที่สุด ถึง 76 คน ทำให้จอมพลถนอมจัดตั้งรัฐบาลได้และได้เป็นนายกรัฐมนตรีต่อมา อย่างไรก็ตามการบริหารบ้านเมืองในระยะที่สองนี้ จอมพลถนอมต้องเผชิญกับปัญหาหลายด้าน ทั้งการเมืองภายในพรรคสหประชาไทย การเมืองภายในรัฐสภา และการเมืองต่างประเทศ กล่าวคือเกิดความขัดแย้งของ ส.ส.พรรคสหประชาไทยซึ่งมีอยู่ถึง 5 กลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มของ พล.ต.อ. ประเสริฐ รุจิวงศ์ กับกลุ่มของจอมพลถนอม และจอมพลประภาส ขณะที่ในรัฐสภาเอง ส.ส.ก็พยายามถ่วงเวลาไม่ให้พระราชบัญญัติงบประมาณผ่าน เพื่อต่อรองของพัฒนาจังหวัดเพิ่มขึ้นอีกคนละ 1 ล้านบาททางด้านสถานการณ์ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ สหรัฐอเมริกาจำต้องถอนฐานทัพออกจากประเทศไทย ทำให้ส่งผลกระทบต่อสถานะเศรษฐกิจและเงินได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติแทนได้ทัน ปัญหาประการหลังสุดนี้จอมพลถนอมเห็นว่าจะมีผลกระทบต่อการเมืองภายในประเทศไทยโดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับคนจีน ปัญหาเหล่านี้ทำให้จอมพลถนอมยึดอำนาจตัวเองเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2517

หลังยึดอำนาจตัวเองจอมพลถนอมได้นำเอามาตรา 17 ที่ให้อำนาจสูงสุดแก่นายกรัฐมนตรี ในด้านการป้องกัน ระวัง หรือปราบปรามการกระทำที่เห็นว่าบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ ซึ่งเคยใช้ตั้งแต่สมัยจอมพลสฤษดิ์จนมาถึงก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี พ.ศ.2511 มาใช้อีก ทำให้ประเทศไทยก้าวสู่ยุคเผด็จการเต็มรูปแบบอีกครั้งหนึ่ง และยังส่งผลให้ พ.อ.ณรงค์ กิตติขจร บุตรชายของจอมพลถนอมก้าวเข้ามามีบทบาททางการเมืองคนต่อไปของกลุ่มถนอมและจอมพลประภาส

ในช่วงเวลานี้เอง ที่กลุ่มนิสิตนักศึกษาเริ่มเติบโตและมีพลังเข้มแข็งขึ้นทุกขณะ ภายหลังจากที่นิสิตนักศึกษาได้จัดตั้งกลุ่มสังเกตการณ์การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2512 ต่อมาก็ได้มี

ความเคลื่อนไหวจนสามารถจัดตั้งศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยได้สำเร็จเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2513 ต่อมาศูนย์ฯ นี้ได้มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเมืองหลวงให้สนใจปัญหาเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองยิ่งขึ้น โดยศูนย์ฯ ได้จัดกิจกรรมต่างๆ อาทิ การรณรงค์ต่อต้านการใช้สินค้าญี่ปุ่นในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2515 การเดินขบวนต่อต้านประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 299 ในช่วงเดือนธันวาคม 2515¹⁶ และการเดินขบวนประท้วงกรณีการลอบชื้อนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง 9 คนที่เข้าร่วมประท้วงการนำเฮลิคอปเตอร์ของราชการไปล่าสัตว์ที่ป่าทุ่งใหญ่ จนลุกลามมาถึงกรณีที่สภากลาโหมมีมติต่ออายุราชการจอมพลถนอมและจอมพลประภาสอีกคนละ 1 ปี เป็นต้น โดยมีผู้นำนักศึกษาที่มีบทบาทอย่างสำคัญต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงนี้คือ นายธีรยุทธ บุญมี เลขาธิการศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย

การเติบโตอย่างเข้มแข็งของศูนย์กลางนิสิตนักศึกษา บวกกับการต่อสู้ในประเด็นปัญหาที่คนไทยจำนวนมากเห็นด้วย จนได้รับชัยชนะโดยตลอด ทำให้ประชาชนทั่วไปชื่นชอบและสนใจกิจกรรมของศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาอย่างรวดเร็ว เหตุการณ์นองเลือดในวันนี้ 14 ตุลาคม 2516 เริ่มต้นจากการที่นักศึกษากลุ่มหนึ่งรวมทั้งอาจารย์คนหนึ่ง ได้เดินแจกใบปลิวเรียกร้องรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม ต่อมารัฐบาลได้จับกุมกลุ่มผู้เรียกร้องนี้ ศูนย์กลางนิสิตฯ จึงจัดให้มีการชุมนุมที่ลานโพธิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพื่อประท้วงการกระทำของรัฐบาล พร้อมทั้งอภิปรายโจมตีรัฐบาล และตัวบุคคลซึ่งได้แก่จอมพลถนอม จอมพลประภาส และ พล.อ.ณรงค์ จำนวนผู้เข้าร่วมชุมนุมนับแสนคนและลุกลามจนเกิดเหตุจลาจลเป็นเหตุการณ์นองเลือดในที่สุด

สภาพทั่วไปของวรรณกรรม

วรรณกรรมในช่วงนี้เป็นวรรณกรรมยุคแสวงหา หรือยุคค้นคว้าหาความหมาย ทั้งนี้เพราะความตื่นตัวของคนรุ่นใหม่โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาตามมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่รวมตัวกันตั้งชมรมหรือกลุ่มทางวรรณกรรมเพื่อผลิตผลงานเป็นสื่อในการแสดงความคิด ลักษณะงานส่วนใหญ่ของคนหนุ่มสาวเหล่านี้มักจะเป็นเรื่องสั้น บทกวี หรือบทความวิพากษ์วิจารณ์การเมือง และสังคมเป็นส่วนใหญ่ บรรยากาศทางวรรณกรรมเช่นนี้ กล่าวได้ว่าเป็นผลมาจากสถานการณ์ทางสังคมและการเมืองหลายๆ ด้านประกอบกัน คือ ความบีบคั้นด้านการแสดงออกทางความคิด ความบีบคั้นด้านสังคมในมหาวิทยาลัย บรรยากาศทางการเมืองโลก และความซ้ำซากของวรรณกรรมแนวยอดนิยม โดยเฉพาะความคลี่คลายของบรรยากาศทางการเมืองจากที่เคยอยู่ภายใต้อำนาจเผด็จการ

16

ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 299 มีสาระสำคัญคือ ให้ อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม สามารถควบคุมผู้พิพากษามากขึ้น ซึ่งเท่ากับเป็นการครอบงำอำนาจตุลาการ โดยฝ่ายบริหารนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นกลุ่มแรกที่คัดค้าน ร่วมด้วยนักศึกษาคณะอื่นๆ จนขยายไปถึงมหาวิทยาลัยต่างๆ จนคณะปฏิวัติต้องยกเลิกประกาศฉบับนี้ไว้ที่สุด

ของจอมพลสฤษดิ์มาเป็นเวลานานร่วม 6 ปีจนนักคิดนักเขียนไม่มีโอกาสได้ใช้วรรณกรรมเป็นสื่อแสดงความคิดเห็นเมื่อบรรยากาศทางการเมืองเริ่มคลี่คลาย ทำให้นักคิดนักเขียนเริ่มมีความกล้ามากขึ้น ปัจจัยเหล่านี้เมื่อประกอบกับความน่าเบื่อหน่ายสภาพสังคมในแวดวงการศึกษาที่นิสิตนักศึกษาในสถาบันต่างๆถูกกบฏเมมาด้วยกิจกรรมที่เน่าแต่ความบันเทิงและความฟุ้งเฟ้อ เช่น การจัดงานพบปะสังสรรค์ การจัดงานบอลล์ การแข่งกีฬา และการเชียร์กีฬาที่สะท้อนถึงการหลงสถาบัน การประกวดเทพีและการเสาะแสวงหาความหาวิทยาลัย การได้วาทีด้วยบัญญัติประเภท "หมาดีกว่าคน"¹⁷ จึงถูกมองจากฝ่ายก้าวหน้าว่าเป็นการกบฏเมมาให้นักศึกษาให้ลืมเรื่องการเมือง (โดยเฉพาะเรื่องการร่างรัฐธรรมนูญที่รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์และจอมพลถนอมใช้เวลาร่างนานกว่า 10 ปี)

นอกจากนั้นอิทธิพลของการเมืองโลกได้มีส่วนสำคัญให้เกิดความเคลื่อนไหวของนิสิตนักศึกษารุ่นใหม่เหล่านี้ด้วย กล่าวคือช่วงนั้นมีเหตุการณ์สำคัญของโลก เช่น การที่เรดการ์ดหรือขบวนการพิทักษ์แดง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเยาวชนของจีนที่มีบทบาทอย่างสำคัญต่อการปฏิวัติวัฒนธรรมระหว่างปี พ.ศ.2509-2519 การเผยแพร่ของขบวนการฮิปปี้ กระแสการคัดค้านสงครามเวียดนามของหนุ่มสาวอเมริกัน เป็นต้น สถานการณ์เหล่านี้มีส่วนผลักดันให้เกิดแนวคิดและปฏิกิริยาตอบสนองในกลุ่มคนหัวก้าวหน้าของไทยด้วยโดยเฉพาะสงครามเวียดนามซึ่งมีเรื่องราวและบทความโจมตีและคัดค้านการทำสงครามเวียดนามของสหรัฐอเมริกาในหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่างๆ อาทิ เรื่องและภาพในหนังสือเจ็ดสถาบัน บทความของสนอง มงคล ในหนังสือพิมพ์ เสียงอ่างทอง บทนำของหนังสือพิมพ์ พิมพ์ไทย โดยธนวน จาตุประยูร หรือ "ธนาลัย" และการแปลคำปราศรัยของวุฒิสมาชิกฟูลไบรต์ผู้คัดค้านสงครามเวียดนามคนสำคัญของอเมริกัน โดย ส.ศิริรักษ์ และนำมาตีพิมพ์ในสังคมศาสตร์ปริทัศน์ เป็นต้น นอกจากนี้สังคมภายนอกยังมีอิทธิพลด้านรูปธรรมต่อวงวรรณกรรมด้วย เช่น การตั้งชื่อ ชมรมพระจันทร์เสี้ยวตามแนวคิดที่ได้จากชมรมกวีจีนผู้หลงไหลในธรรมชาติยุคก่อนการปฏิวัติเดือนตุลาคม พ.ศ.2492 และธัญญา ผออนันต์หนึ่งในสมาชิกของกลุ่มนี้ก็เคยโบกรถคล้ายวิถีการเดินทางเร่ร่อนเพื่อแสวงหาความหมายในชีวิตของพวกฮิปปี้ เพื่อเขียนเรื่องถนนไปสู่ก้อนเมฆ

ขณะเดียวกัน ความน่าเบื่อหน่ายในสภาพวรรณกรรมก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้คนรุ่นใหม่ในยุคนี้ก่อตั้งกลุ่มและชมรมขึ้นมาบรรยากาศวรรณกรรมช่วงนั้นเป็นไปดังที่เสถียร จันทิมาธรบรรยายไว้ว่า "เต็มไปด้วยเรื่องรักบนฟองสบู่ เรื่องผีที่ไร้สาระ เรื่องมูฮิงการเมืองจากนักเขียนที่ไร้รากฐานความคิดและความรู้ทางการเมือง เรื่องลับตบและนวนิยายโลกิยวิสัย ที่คนเขียนพากัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าในรูปแบบใดๆ ทั้งสิ้น

แข่งขันว่า ใครจะทำได้วิจิตรพิศดารกว่ากัน” ด้วยตบปัจจัยต่างๆดังกล่าวทำให้คนรุ่นใหม่จัดตั้งกลุ่มทางวรรณกรรมขึ้นมาหลายกลุ่มด้วยกัน ในที่นี้จะขอกล่าวถึงพอสังเขป ดังนี้

1. **กลุ่มผู้จัดทำหนังสือสังคมศาสตร์ปริทัศน์** สังคมศาสตร์ปริทัศน์เป็นนิตยสารรายเดือนกำเนิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2506 โดยมี ส.ศิริรักษ์ เป็นบรรณาธิการ หนังสือเล่มนี้ได้รับการตอบรับจากนิสิตนักศึกษาเป็นอย่างมากและมีบทบาทสำคัญในการวิพากษ์วิจารณ์สังคมในระยะเวลาต่อมาโดยเฉพาะเมื่อ ส.ศิริรักษ์ได้ก่อตั้งกลุ่มเสวนา เช่น ปริทัศน์เสวนา ศักดิ์เสวนา ทำให้เวทีแสดงความคิดเห็นสำหรับคนหนุ่มสาวหัวก้าวหน้ากว้างขึ้นและได้มีโอกาสสร้างนักเขียนนักวิจารณ์รุ่นใหม่หลายคน เช่น สุชาติ สวัสดิ์ศรี, รั้งสรรค ณะพรพันธ์ ,ไพฑูรย์ ลินลารัตน์ ,พิภพ ธงไชย,ธรรมเกียรติ กันอริ ,เทพสิริ สุขโสภา, นิวัติ กองเพียร, วิชัย โชควิวัฒน์, โกมล คีมทอง เป็นต้น ต่อมาในเดือนมิถุนายน 2521 ได้มีการเปลี่ยนระยะเวลาจำหน่ายจากราย 3 เดือนมาเป็นรายเดือน ส่วนด้านเนื้อหาได้เปลี่ยนจากลักษณะปัญญาชนอนุรักษ์นิยมใหม่มาเป็นปากเสียงของปัญญาชนหัวก้าวหน้า ทำหน้าที่คัดค้านเผด็จการและจักรวรรดินิยมอย่างมีเหตุผล และมีหลักฐานข้อมูลในการนำเสนอ
2. **กลุ่มผู้จัดทำหนังสือเจ็ดสถาบัน** ปี พ.ศ.2506 นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆกลุ่มหนึ่งได้รวมตัวกันจัดทำหนังสือเจ็ดสถาบัน เพื่อเป็นสนามตีพิมพ์บทความ บทกวี และเรื่องสั้น แสดงความคิดเห็นต่อต้านสงครามเวียดนามและวิพากษ์วิจารณ์บ้านเมือง นักเขียนคนสำคัญในกลุ่มนี้ เช่น พงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร, ประพันธ์ ผลเสวก, ดำรง แสงธรรม, พิสิษฐ เจริญวงศ์, สำเริง คำพะอู เป็นต้น
3. **ชมรมพระจันทร์เสี้ยว** เกิดขึ้นประมาณปี พ.ศ.2510 ในยุคที่ วิทยากร เชียงกูล เป็นประธานชุมนุมวรรณศิลป์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นักคิดนักเขียนคนสำคัญในกลุ่มนี้ เช่น วิทยากร เชียงกูล, สุชาติ สวัสดิ์ศรี, วินัย อุกฤษณ์, นิคม(กอบวงศ์) รวยยาว, นัน บางนรา, วีระประวัติ วงศ์พัทพันธุ์, มงคล วัชรางกูร และदनย เยาหะวี เป็นต้น
4. **กลุ่มหนุ่มหน้าสาวสวย** กำเนิดขึ้นในปี พ.ศ.2512 โดยก่อนหน้านั้นในราวปี พ.ศ. 2508 สุจิตต์ วงษ์เทศ, ชรรค์ชัย บุนปาน และเรื่องชัย ทรัพย์นิรันดร์ ได้ไปช่วย “หลวงเมือง” (สำราญ ทรัพย์นิรันดร์) ทำนิตยสารช่อฟ้า รายเดือนนอกจากนักเขียนทั้ง 3 คนนี้แล้ว ยังมีนักเขียนคนสำคัญเช่น สุวรรณี สุคนธา, ณรงค์ จันทร์เรือง, มนัส สัตยรักษ์, สุรชัย จันทิมาธร, ประเสริฐ สว่างเกษม และเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารของ 5. **กลุ่มวรรณกรรมเพื่อชีวิต** กลุ่มนี้เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ.2514 อันเป็นช่วงที่ขบวนการนักศึกษาเติบโตและมีพลังมากขึ้น กลุ่มนี้ได้จัดตั้งสำนักพิมพ์ หนังสือ และนับตั้งแต่นั้นวรรณกรรมก้าวหน้าก็ได้รับการขนานนามใหม่ว่า “วรรณกรรมเพื่อชีวิต”

ผู้เริ่มก่อตั้งกลุ่มนี้ประกอบด้วย ผู้นำนักศึกษาที่มีบทบาทในการเคลื่อนไหวและทำหนังสืออยู่ในมหาวิทยาลัย เช่น กมล กมลตระกูล และธัญญา ชุนชฎาธาร จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พิรุณ ฉัตรวิชกุล จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น นอกจากนั้นยังมี ธิพิพร นักเขียนที่เคยมีบทบาททางการเมืองเมื่อปี พ.ศ.2495 นักวิจารณ์ใหม่ เช่น นพพร สุวรรณพานิชและสุชาติ สวัสดิ์ศรี เป็นต้น กลุ่มวรรณกรรมเพื่อชีวิตได้มีบทบาทในการจัดพิมพ์หนังสือสำคัญๆ หลายเล่ม เช่น ฉันจึงมาหาความหมาย ของ วิทยากร เชียงกุล ,ความเจ็บ ของ สุชาติ สวัสดิ์ศรี และร่วมมือกับนักจัดทำหนังสือแห่งกลุ่มเงา ของแผนกอิสวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นำศิลปะเพื่อชีวิต ศิลปะเพื่อประชาชน ของ จิตร ภูมิศักดิ์ มาพิมพ์ใหม่

นอกจากกลุ่มหรือชมรมต่างๆ เหล่านี้แล้ว ในสถาบันการศึกษาต่างๆ ยังได้มีการจัดตั้งกลุ่มทางวรรณกรรมขึ้นอีกด้วย เช่น กลุ่มสภาน้ำโดม (ธรรมศาสตร์) ,กลุ่มสภากาแฟ (เกษตรศาสตร์) ,กลุ่มเศรษฐกิจ (ธรรมศาสตร์) ,กลุ่มรัฐศึกษาฟื้นฟูชาติใหม่ (จุฬาฯ) ,กลุ่มวลัญชัทศน์ (เชียงใหม่) ,ชมรมคนรุ่นใหม่ (รามคำแหง) ,กลุ่มศิลปะและวรรณลักษณ์ (ประสานมิตร) และกลุ่มศิลปะ (เทคนิคโคราช) หนังสือสำคัญของกลุ่มนักศึกษาเหล่านี้ เช่น ภัยขาว, คัมภีร์, ปลอดภัย, วลัยชัทศน์ และ มหาวิทยาลัยที่ยังไม่มีคำตอบ เป็นต้น ซึ่งเล่มหลังนี้เป็นของชมรมคนรุ่นใหม่ และเป็นชนวนเหตุให้นักศึกษา 9 คนของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ถูก ดร.ศักดิ์ ผาสุกนิรันดร์ อธิการบดีสั่งให้พ้นสภาพนักศึกษา เพราะในหน้าที่ 6 ของหนังสือเล่มนี้ได้ตีพิมพ์ข้อความเชิงประชดประชันการต่ออายุราชการของจอมพลถนอมและจอมพลประภาสกับคดีล่าสัตว์ที่ทุ่งใหญ่นเรศวรอันอื้อฉาวว่า “สภาสัตว์ป่าแห่งทุ่งใหญ่นเรศวรมิให้ต่ออายุสัตว์ป่าอีก 1 ปี เนื่องจากสถานการณ์ภายในและภายนอกเป็นที่ไม่น่าไว้วางใจ” นอกจากการตั้งกลุ่มเพื่อผลิตผลงานและสร้างนักคิดนักเขียนรุ่นใหม่แล้ว กลุ่มเหล่านี้ยังได้นำผลงานของนักคิดนักเขียนหัวก้าวหน้าในยุค พ.ศ.2488-2500 มาตีพิมพ์ใหม่ เช่น งานของ ศรีบูรพา ,จิตร ภูมิศักดิ์, นายผี และเสนีย์ เสาวพงศ์ โดยจากความตื่นตัวของคนรุ่นใหม่เพื่อผลิตผลงานทางวรรณกรรมออกสู่สาธารณะ ทำให้วรรณกรรมเกิดมีรูปแบบและวิธีการใหม่ๆ ขึ้นมา เช่น การบรรยายแบบกระแสสำนึก (Stream of Consciousness) งานเขียนกึ่งสัญลักษณ์กึ่งเหนือจริง (Semi Surrealism) การบรรยายความรู้สึกแล้วจบลงอย่างไม่จำเป็นต้องหักมุมตามแบบเรื่องสั้นของโธเอินรี หรือก็เดอโมปัสซัง ซึ่งได้รับความนิยมในขณะนั้น ส่วนเนื้อหา ก็ได้พัฒนาไปสู่การแสดงความคิดเห็นต่อสังคมรอบตัว ลักษณะเช่นนี้ปรากฏในงานเขียนต่างๆ เช่น คนบนต้นไม้ ของ นิคม รายขวา , แล้งเชิฐ ของ สุรัชย์ จันทิมาธร , ถนนที่นำไปสู่ความตาย ของ วิทยากร เชียงกุล , รถไฟเด็กเล่น ของ สุชาติ สวัสดิ์ศรี , คนไซ ของ วีระประวัติ วงษ์พันธ์ุ , คำคืนอันโหดร้ายในวันว่างเปล่า ของ วิสา คัญทัพ นอกจากนั้นการตื่นตัวของคนรุ่นใหม่ยังทำให้

วรรณกรรมการเมืองในยุคแรกได้รับการรื้อฟื้นขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องมือกระตุ้นและสร้างจิตสำนึกทางการเมือง ในการเป็นพลังต่อสู้กับอำนาจเผด็จการของกลุ่มผู้ปกครองอีกด้วย

ช่วงที่ 2 วรรณกรรมกับพลังความตื่นตัวทางการเมืองไทย ช่วง 14 ตุลาคม 2516-6

ตุลาคม 2519

สภาพโดยทั่วไปทางการเมือง

ระหว่างวันที่ 14 ตุลาคม 2516 – 6 ตุลาคม 2519 แม้จะเป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆขาดอีก 8 วัน จะครบรอบ 3 ปี แต่ถือเป็นยุคทองของระบบประชาธิปไตย กล่าวคือ มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2517 ซึ่งถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุดเท่าที่เคยมีมาในประเทศไทย นอกจากนั้นประชาชนยังมีความตื่นตัวทางการเมืองอย่างมาก มีกลุ่มการเมืองเกิดขึ้นหลายกลุ่ม และมีการเดินขบวนเรียกร้อง ประท้วง นัดหยุดงานเกิดขึ้นมากมาย เช่น ปี พ.ศ.2516 เกิดขึ้น 501 ครั้ง ปี พ.ศ. 2517 เกิดขึ้น 357 ครั้ง ปี พ.ศ.2518 เกิดขึ้น 241 และปี พ.ศ.2519 เกิดขึ้น 133 ครั้ง ด้วยเหตุนี้สภาพโดยทั่วไปของการเมืองการปกครองในช่วงเวลานี้จึงขาดความมั่นคง ดังจะเห็นวาระระยะเวลาเพียง 2 ปี 4 เดือน มีนายกรัฐมนตรีถึง 3 คน คือ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช และ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช

สมัยรัฐบาลนายสัญญา ธรรมศักดิ์

การเมืองไทยในช่วงนี้ นับจากวันที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในวันที่ 14 ตุลาคม 2516 (ภายหลังจากเกิดเหตุการณ์จลาจลจนทำให้ผู้นำรัฐบาลชุดเก่า คือ จอมพลถนอม กิตติขจร ลาออกจากตำแหน่งและต้องเดินทางออกนอกประเทศพร้อมด้วยครอบครัวของจอมพลประภาส จารุเสถียร และพันเอกณรงค์ กิตติขจร)จนถึงวันที่ 26 มกราคมอันเป็นวันที่มีการเลือกตั้งทั่วไปตามรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2517

คณะรัฐบาลที่มีนายสัญญา ธรรมศักดิ์เป็นนายกรัฐมนตรีเป็นรัฐบาลที่ขึ้นมาบริหารประเทศเป็นการชั่วคราว เพื่อจัดการกับปัญหาต่างๆในบ้านเมืองให้เข้ารูปเข้ารอย ก่อนที่จะให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วประเทศต่อไป การปราศรัยต่อประชาชนทางสถานีโทรทัศน์ทุกช่องในวันแรกที่เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ได้ให้สัญญาว่าจะมีการร่างรัฐธรรมนูญให้เสร็จเรียบร้อยโดยเร็วภายใน 6 เดือน ซึ่งในช่วงแรกประชาชนต่างพากันเชื่อมั่นว่ารัฐบาลที่นำโดยนายสัญญา ธรรมศักดิ์ซึ่งได้รับความเชื่อถือด้านความซื่อสัตย์สุจริต เพราะเคยดำรงตำแหน่งสำคัญๆ คือ ประธานศาลฎีกา และอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คงสามารถบริหารบ้านเมืองให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นที่พอใจของทุกฝ่ายแต่เหตุการณ์ไม่ได้เป็นไปตามปกติ เพราะปัญหาต่างๆที่สะสมมานานได้ถูกรื้อฟื้น เช่น ปัญหาความยุติธรรมต่างๆทั้งใน

ระบบราชการ และการเอาเปรียบกันในสังคม ทำให้มีการเดินขบวนเรียกร้องขอความเป็นธรรมจากรัฐบาลอยู่เนืองๆ จนดูเหมือนว่าถนนทุกสายจะมุ่งสู่ทำเนียบรัฐบาล

นอกจากนั้นการที่รัฐบาลส่งเสริมกิจกรรมของนิสิตนักศึกษาอย่างเด่นชัดจนถึงกับบรรจุไว้ในนโยบายของรัฐบาล¹⁸ ทำให้กลุ่มผู้มีแนวคิดอนุรักษนิยมเกรงว่านิสิตนักศึกษาจะเข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงสังคมมากขึ้น จึงพยายามต่อต้านด้วยการตั้งกลุ่มต่างๆ ขึ้นมา เช่น กลุ่มดุสิต 999 ที่สมาชิกเป็นพวกนายทุน เจ้าของธุรกิจต่างๆ หรือการที่สมัชชาแห่งชาติสนับสนุนให้ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติด้วยคะแนนเป็นอันดับหนึ่งมากกว่า ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ และต่อมา ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ก็ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติอีก ตลอดจนความขัดแย้งระหว่างนักศึกษากับข้าราชการในการเผยแพร่ประชาธิปไตย เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่าในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม ขบวนการนักศึกษาประสบความสำเร็จเฉพาะการเปลี่ยนแปลงตัวผู้ปกครองประเทศเท่านั้น แต่ไม่อาจทำลายอิทธิพลของฝ่ายอนุรักษนิยมลงไปได้ อิทธิพลของกลุ่มอนุรักษนิยมจึงมีมากพอที่จะส่งผลต่อนโยบายสำคัญของรัฐ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรีจำต้องพึงเสียงกลุ่มนี้ในการบริหารประเทศ ที่ชัดเจนที่สุดคือการร่างรัฐธรรมนูญที่มีการแก้ไขอย่างมากจากสภานิติบัญญัติซึ่งเสียงส่วนใหญ่เป็นฝ่ายอนุรักษนิยม อย่างไรก็ตามในหมู่มนุษย์หัวก้าวหน้าเองได้มีการจัดตั้งกลุ่มพลังต่างๆ ขึ้นเช่นเดียวกัน เช่น สหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.) กลุ่มประชาธิปไตยเพื่อประชาชน โดยมีนายธีรยุทธ บุญมี เป็นผู้นำ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มของนายเสกสรรค์ ประเสริฐกุล ที่เรียกว่า สหพันธ์นักศึกษาเสรีแห่งประเทศไทย ที่แยกตัวออกมาจากศูนย์กลางนิสิตนักศึกษา¹⁹

ในส่วนของการทหารและตำรวจนั้น นายสัญญา ธรรมศักดิ์ได้แต่งตั้งให้พลเอกกฤษณ์ สีวะรา ผู้บัญชาการทหารบกเป็นผู้อำนวยการรักษาพระนครตั้งแต่วันที่ 16 ตุลาคม 2516 เป็นต้นมา เพื่อเป็นการถนอมน้ำใจกลุ่มทหารต่อสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น ที่ได้เกิดกลุ่มต่างๆ ขึ้นมา

¹⁸ รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อ 25 ตุลาคม 2516 โดยมีข้อความที่แสดงให้เห็นการส่งเสริมกิจกรรมนิสิตนักศึกษาอยู่ในข้อ 13 ดังความตอนหนึ่งว่า "รัฐบาลนี้จะส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยมีเสรีภาพและความรับผิดชอบทางวิชาการ มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารงานของมหาวิทยาลัย ทั้งในด้านการเงินและการบริหารบุคคล ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างนิสิตศึกษากับรัฐบาลและสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยมีบทบาทในการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข"

¹⁹ หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคมนายเสกสรรค์ไม่พอใจผู้บริหารศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาที่เป็นพวกสายกลางและไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร (เลขาศูนย์กลางนิสิตในช่วงนั้นคือ นายสมบัติ อังวรธัญวงศ์) จึงพยายามหาช่องทางเข้ารับตำแหน่งในศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแต่ไม่สำเร็จ จึงได้จัดตั้ง สหพันธ์นักศึกษาเสรีขึ้น มีนโยบายก้าวหน้ากว่าศูนย์กลางนิสิตนักศึกษา

มากมายสื่อความขัดแย้งกันมากขึ้น ทหารและตำรวจต่างสงวนท่าทีแต่เริ่มมีสัญญาณของการเตรียมตัวเพื่อเผชิญปัญหาต่างๆปรากฏให้เห็นเช่นกัน การเดินขบวนเรียกร้องขอความเป็นธรรมต่างๆและการเกิดกลุ่มการเมืองขึ้นมาหลายกลุ่มเพื่อช่วงชิงอำนาจกัน ทำให้รัฐบาลชั่วคราวของนายสัญญาต้องเผชิญกับปัญหาการเมืองที่หนักหนาพอสมควร และการที่นายกรัฐมนตรีไม่สามารถแก้ปัญหาต่างๆให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ทำให้นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ถูกโมตีว่าอ่อนแอ ปัญหาเหล่านี้รุกร้าจนนายสัญญาต้องตัดสินใจลาออกเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2517 อย่างไรก็ดีหลังจากนั้นอีก 2 วัน นายสัญญาก็ได้รับพิจารณาจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง แต่ประคับประคองรัฐที่ถูกรุมเร้าด้วยปัญหาเดิมๆได้ไปจนถึงวันที่ 7 ตุลาคม 22517 ที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2517 เท่านั้น เขาจึงลาออกและประกาศให้มีการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

สมัยรัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช

ระยะเวลานี้นับจากวันนี้นับจากวันที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2518 จนถึงวันที่ 12 มกราคม 2519 อันเป็นวันที่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมชยุบสภา โดยภายหลังจากที่ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมชขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี ต้องประสบปัญหาเดียวกับที่รัฐบาลรัฐบาลนายสัญญาประสบ นั่นก็คือปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองต่างๆที่เกิดขึ้นอย่างมากมายปัญหาดังกล่าวนี้นับนับเป็นปัญหาสำคัญและเป็นที่ตระหนักของรัฐบาล ซึ่งสะท้อนอยู่ในคำแถลงนโยบายของรัฐบาล โดยกล่าวถึงสถานการณ์การแบ่งแยกระหว่าง “เขา” และ “เรา” ที่เด่นชัดขึ้นทุกที แม้จะตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวนี้นี้ แต่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ก็ได้แต่แก้ปัญหาด้วยการปล่อยไปตามเหตุการณ์ และขอให้ข้อขัดแย้งซึ่งยากแก่การควบคุมมากขึ้นทุกทีคลี่คลายไปเอง ท่ามกลางความขัดแย้งนี้รัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ กลับโดดเด่นในด้านนโยบายการเงินผันที่มีการนำงบประมาณ 2,500 ล้านบาทไปสร้างงานและพัฒนาชนบท

นโยบายที่โดดเด่นอีกประการหนึ่งคือนโยบายต่างประเทศที่รัฐบาลนี้ได้ปรับเปลี่ยนใหม่ โดยมุ่งให้เกิดดุลยภาพระหว่างไทยกับมหาอำนาจด้วยการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศจีน และจะดำเนินการถอนทหารต่างชาติ (อเมริกา) ออกจากประเทศไทยภายในเวลา 1 ปี นอกจากนั้นยังมีการผูกมิตรกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองอยู่ในภาวะเขม็งเกรียวไม่ต่างจากไทย

รัฐบาลม.ร.ว.คึกฤทธิ์ เปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2518 หลังจากที่รัฐบาลเขมรฝ่ายนิยมตะวันตกของนายลอง โบเรตต์ พ่ายแพ้กองทัพเขมรแดง ถัดมาอีก 2 สัปดาห์เวียดนามเหนือยึดเวียดนามใต้ได้ และวันที่ 1 ธันวาคมปีเดียวกันนั้นเองทหารของขบวนการประเทศลาวหรือลาวรักชาติก็เข้ายึดอำนาจการปกครองได้อย่างสันติ

การพ่ายแพ้ให้แก่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ของประเทศเพื่อนบ้านในระยะเวลาใกล้เคียงกันนี้ ทำให้คนไทยพากันหวั่นเกรงว่าจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยตามความเชื่อในทฤษฎีโดมิโน²⁰ การเปิดใจมหน้าใหม่ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนี้ดำเนินไปพร้อมกับที่สถานการณ์ในประเทศขณะนั้นที่กลุ่มอนุรักษนิยมเริ่มปฏิบัติการรุนแรงต่อกลุ่มก้าวหน้าโดยเฉพาะนิสิต นักศึกษา ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ลอบสังหารผู้นำชาวนาและผู้นำนักศึกษา สังหาร ดร.บุญสนอง บุญโยทยาน อดีตเลขาธิการพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย เฆมาหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในวันที่ 20 สิงหาคม 2518 ปาระเปิดใส่กลุ่มนักศึกษาที่เดินขบวนคัดค้านฐานทัพอเมริกาบริเวณหน้าศูนย์การค้าสยาม สถานการณ์เหล่านี้เป็นผลจากความเข้มแข็งของเครือข่ายอนุรักษนิยม เช่น กลุ่มกระทิงแดง กลุ่มนวพล และลูกเสือชาวบ้าน ที่เชื่อกันว่าได้รับการสนับสนุนจาก กอ.รมน. หรือกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในโดยมี หน่วยงานซีไอเอ ของสหรัฐอเมริกาหนุนอยู่เบื้องหลัง นักวิเคราะห์การเมืองไทยเชื่อว่ากลุ่มเหล่านี้ถูกมอบหมายให้ต่อต้านอำนาจการเมืองเพื่อทำลายการพัฒนาไปสู่ระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งสร้างสถานการณ์ร้ายแรงเพื่อผลักดันให้เกิดเสถียรภาพ อันเป็นการเปิดทางให้ฝ่ายทหารใช้กำลังทำการรัฐประหาร

การเดินขบวนและการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา ชาวนา และกรรมกร นอกจากจะถูกปราบปรามจากกลุ่มอนุรักษนิยมแล้ว ในบางครั้งก็ก่อให้เกิดความไม่พอใจแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเป็นผู้รักษากฎหมาย กล่าวคือ ตำรวจเข้าใจว่ารัฐบาลไม่สนใจแก้ปัญหา ยอมให้กฎหมายอยู่เหนือกฎหมาย จนตำรวจนครบาลกลุ่มหนึ่งยกขบวนพักรับบ้านและทำลายทรัพย์สินในบ้าน ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช สถานการณ์นี้สะท้อนถึงการไร้เสถียรภาพทางการเมืองภายใต้การนำของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งได้ตัดสินใจยุบสภาก่อนการประชุมสภาเพียงไม่กี่ชั่วโมงด้วยหวังว่าจะเสนอนิยามพรรคกิจสังคมอันเนื่องมาจากนโยบายเงินผันยังดีอยู่และจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 14 เมษายน อย่างไรก็ตามแม้หลังการเลือกตั้งพรรคกิจสังคมได้คะแนนเสียงเพิ่มขึ้นจาก 18 เป็น 45 เสียงแต่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ก็ไม่อาจกลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีได้อีกสมัยเพราะพ่ายแพ้การเลือกตั้งในเขตดุสิตต่อนายสมัคร์ สุนทรเวช

สมัยรัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช

ระยะเวลานี้เริ่มตั้งแต่ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นนายกรัฐมนตรีเมื่อ 21 เมษายน 2519 จนถึงการปฏิรูปการปกครองเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519 ภายหลังจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2519 พรรคประชาธิปัตย์ได้รับเลือกตั้งมาเป็นอันดับหนึ่ง

²⁰

เอกสารนี้เป็นเอกสาร โดมิโน เป็นทฤษฎีของนายฟอสเตอร์ ดัลเลส รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐอเมริกาสมัยประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์ ทฤษฎีนี้เชื่อว่าถ้าเวียดนามเสียเอกราชให้ประเทศคอมมิวนิสต์ ลาวและกัมพูชาก็จะเสียเอกราชไปด้วย ต่อมาผลกระทบจะมีมาถึงประเทศไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย ในที่สุดก็จะมาถึงฮาวายซึ่งเป็นรัฐหนึ่งของอเมริกา

จึงได้ร่วมกับพรรคต่างๆจัดตั้งรัฐบาลผสมโดยมี ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมชเป็นนายกรัฐมนตรี และได้รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎรให้บริหารบ้านเมืองด้วยคะแนนเสียงท่วมท้น โดยแม้รัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์จะมีเสียงสนับสนุนในรัฐสภาอย่างท่วมท้นแต่ภายในพรรคกลับขาดเอกภาพ สมาชิกบางส่วนไม่ได้ให้ความเคารพหัวหน้าพรรคและมติพรรค ความขัดแย้งในพรรคประชาธิปไตยที่ความรุนแรงตามบรรยากาศที่ย่ำแย่ของการเมืองและเหตุการณ์บ้านเมือง นับตั้งแต่การการเดินทางกลับเข้าประเทศของจอมพลประภาส จารุเสถียร เมื่อกลางเดือนสิงหาคม 2519 ซึ่งรัฐบาลสามารถจัดการให้จอมพลประภาสเดินทางกลับออกไปได้ เมื่อจอมพลถนอม กิตติขจร เดินทางกลับเข้ามาอีกคนเมื่อวันที่ 19 กันยายน ได้เกิดการประท้วงจากนักศึกษาและประชาชนอย่างยืดเยื้อ ขณะที่ภายในพรรคประชาธิปไตย ซึ่งเป็นพรรคแกนนำรัฐบาลได้เกิดความแตกแยกมากขึ้น

ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมชได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งใน 2 วันต่อมา แต่ไม่ทันที่จะจัดตั้งรัฐบาลสำเร็จได้เกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม และคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินได้เข้ายึดอำนาจการปกครองในวันนั้นเอง จะเห็นได้ว่าสภาพการณ์โดยทั่วไปของการเมืองไทยช่วงก่อนเหตุการณ์ 6 ตุลาคมนั้นเป็นสภาพความขัดแย้งระหว่างกลุ่มหัวก้าวหน้าและอนุรักษนิยมอย่างชนิดรุนแรงถึงขีดสุด กลุ่มหัวก้าวหน้ามองกลุ่มอนุรักษนิยมว่าล้าสมัยและพยายามหยุดหมุนกงล้อประวัติศาสตร์ ขณะที่ฝ่ายอนุรักษนิยมก็เห็นฝ่ายก้าวหน้าเป็นภัยต่อสังคม เป็นคอมมิวนิสต์ที่มุ่งทำลายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ก่อนเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ไม่นาน ภัคชูปหนึ่งถึงกับกล่าวว่า “การฆ่าคอมมิวนิสต์ไม่บาป”

ลักษณะโดยทั่วไปของวรรณกรรม

หลังการหมดอำนาจของจอมพลถนอม กิตติขจร ในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 วรรณกรรมเพื่อชีวิตและหนังสืออื่นๆที่แสดงแนวคิดทางการเมืองฝ่ายซ้ายได้รับการตีพิมพ์จำหน่ายอย่างแพร่หลายทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้อ่านทุกกลุ่มที่กำลังตื่นตัวทางการเมือง จากการสำรวจของบุญเรือง เนียมหอม พบว่าระหว่าง 15 ตุลาคม 2516 ถึง 6 ธันวาคม 2517 มีหนังสือแนวนี้ออกมาถึง 335 เล่ม ผลิต 4 เล่มใน 5 วัน

การเคลื่อนไหวในวงการวรรณกรรม โดยเฉพาะในฝ่ายก้าวหน้า ในช่วงเวลานี้อาจจำแนกได้ใน 3 รูปแบบด้วยกัน คือการตีพิมพ์หนังสือวิชาการและวรรณกรรมก้าวหน้า การจัดนิทรรศการวรรณกรรม การออกหนังสือพิมพ์และนิตยสารก้าวหน้า สำหรับการตีพิมพ์หนังสือวิชาการและวรรณกรรมแนวก้าวหน้านั้นส่วนใหญ่ เป็นกิจกรรมของกลุ่มหรือชมรมนักศึกษาในมหาวิทยาลัย งานพิมพ์ชุดแรกคือ **ปรัชญา นิพนธ์ ของเหมา เจ๋อตุง** โดยองค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อประกอบการจัดนิทรรศการจีนแดง ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยหนังสือแนวนี้ตีพิมพ์ต่อมาเช่น **ปรัชญา นิพนธ์ ของลัทธิมาร์กซิสต์** **หลักเลนิน** **สรรนิพนธ์ เหมา เจ๋อตุง** **ศิลปะเพื่อชีวิต เพื่อประชาชน** (ทีปกร) **ศิลปะ**

วรรณคดีกับชีวิต (บรรจง บรรเจิดศิลป์) **ข้อคิดจากวรรณคดี** และ **ศิลปะแห่งกาพย์กลอน** ของ อินทรายุทธ **ทิวรรศนันักประพันธ์** รวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นนักประพันธ์เพื่อชีวิต ทั้งไทย และต่างประเทศ เช่น หลู่ซิน, เหล่าเส้อ, เอห์เรนเบิร์ก, เสนีย์ เสาวพงศ์, บรรจง บรรเจิด ศิลป์ เป็นต้น งานเหล่านี้นับเป็นพื้นฐานเบื้องต้นแห่งการศึกษางานวรรณกรรมแนวประชาชน ส่วน เรื่องสั้น นวนิยาย หรือบทกวีของนักเขียนก้าวหน้าต่างประเทศได้รับการตีพิมพ์ออกมาจำหน่าย เป็นจำนวนมาก โดยมี หนังสือแปลทั้งเก่าและใหม่ทยอยกันออกมา เช่น *แม่* ของ แมกซิม กอร์กี้ (ภาคหนึ่งแปลโดยศรีบูรพา ภาคสองแปลโดย วิริยาภา), *ประวัติจริงของอาคิวิ* ของ หลู่ซิน, *คนขี้ เสือ* ของ ภวानी กัญญาจารย์ (แปลโดยทวีปวร) , *ดวงดาวอันแวววับ* ของหลู่ซินเถียน , *เสียงร้อง ของประชาชน* ของ คุม ซี ฮา(แปลโดยจิรนนท์ พิตรปรีชา), *ก่อนกลับบ้านเกิด* รวมเรื่องสั้น เวียดนามปฏิวัติ (แปลโดยชมรม นักแปลนิรนาม) เป็นต้น

ขณะที่การเคลื่อนไหวจัดนิทรรศการงานวรรณกรรมก้าวหน้านั้นได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่ที่ นับว่าเป็นสาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงวรรณกรรมก็คือ "นิทรรศการการต่อสู้ทางวรรณกรรมกับ เหตุการณ์สิบสี่ตุลาคม" ณ หอประชุมใหญ่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระหว่าง 13-19 สิงหาคม 2517 มีการนำเอาผลงานของนักเขียนเพื่อประชาชนมายกย่อง โดยเฉพาะงานของ ศรีบูรพา และ จิตร ภูมิศักดิ์ ที่ได้รับการยกย่องเป็นอย่างสูง นอกจากนั้นยังมีการฆ่าแหล่หนังสือพิมพ์หลัง เหตุการณ์ 14 - ตุลาคม และวิพากษ์วิจารณ์วรรณคดีไทยจนเป็นเหตุให้เกิดการล้มมนาวีพากษ์ วรรณคดีไทยอีกหลายครั้ง

ส่วนการออกหนังสือพิมพ์และนิตยสารก้าวหน้า นั้น กล่าวได้ว่าภายหลังจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม เป็นต้นมาได้เกิดหนังสือพิมพ์ก้าวหน้าแนวส่งเสริมความคิดสังคมนิยมหลายฉบับ เช่น ประชาธิปไตย, ประชาชาติ, มาตุคาม, เสียงใหม่, อธิปไตย ส่วนนิตยสารก็เช่น เอเชียรายสัปดาห์, มหาราชราชภัฏรายสัปดาห์, คนจน, เสียงเยาวชน, ปิตุภูมิ, ศตวรรษ, อักษรศาสตร์พิจารณา, ปุถุชน, ประชาชน, โคมฉาย ฯลฯ ซึ่งนิตยสารเหล่านี้บางฉบับพิมพ์จำหน่ายได้ในระยะสั้นเพราะไม่มีทุน

ความเคลื่อนไหวเพื่อแสดงออกแนวความคิดก้าวหน้าดังกล่าวก่อให้เกิดกระแสของความ พยายามหาคำจำกัดความหมายที่ชัดเจนของวรรณกรรมก้าวหน้า กระทั่งในเวลาต่อมาได้เกิดคำ จำกัดความของวรรณกรรมยอดนิยมขึ้นอันเป็นผลสะท้อนกลับจากการจำกัดความของวรรณกรรม ก้าวหน้านั้นเอง

คำจำกัดความวรรณกรรมก้าวหน้าที่มีักได้รับการอ้างอิงเป็นของ **จิตร ภูมิศักดิ์** สรุป ลักษณะเด่นๆได้ 2 ประการ คือ

1. สะท้อนภาพชีวิตจริงของประชาชน ชาวนา กรรมกร และผู้ยากไร้ ผู้ไร้ความซึ่งมีชีวิต ใม่ว่ากรรมใดทั้งสิ้น
2. อันยากล้ำเคียด ตลอดจนสตรีผู้ถูกเหยียบย่ำกดขี่ทางชนชั้น หรือเยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง ไร้ การเอาใจใส่อย่างยุติธรรมในสังคม

2. แสดงคุณค่าของประชาชน เช่น คุณค่าในการทำงานที่สุจริตและคุณค่าทางโภกัทัศน์ของประชาชนผู้ทำงานที่ถูกต้อง เพื่อให้มวลชนได้เริ่มสำนึกว่าเขาคือพระเจ้า มือของเขาคือมือที่สร้างโลกและคุณค่าให้เกิดแก่มวลชีวิต²¹

ส่วนในเชิงเป้าหมาย นิตินิ วิฑูรธศานต์ สรุปว่าต้องประกอบไปด้วยลักษณะ 2 ประการ คือ ต้องมีเนื้อหาเพื่อชีวิตที่มุ่งชี้นำประชาชนไปสู่สังคมใหม่ที่ดีกว่า และต้องพร้อมด้วยรูปแบบศิลป์แนวประชาชนซึ่งเป็นตัวล่อล่อประชาชนให้มองเห็นเนื้อหาเพื่อชีวิตอย่างชัดเจน คำจำกัดความวรรณกรรมก้าวหน้าหรือวรรณกรรมแนวประชาชนดังกล่าวนี้ จึงสร้างความหมายของวรรณกรรมอีกประเภทหนึ่งที่เป็นวรรณกรรมยอดเยี่ยมมาตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ.2500 ขึ้นมาโดยอัตโนมัติ วรรณกรรมแนวนี้ถูกฝ่ายก้าวหน้าเรียกว่า"วรรณกรรมพาฝันบ้าง วรรณกรรมน้ำเน่าบ้าง จนในปี 2519 ได้มีนักวิชาการออกมาให้ข้อสรุปว่า "วรรณกรรมน้ำเน่า" ต้องมีลักษณะ 5 ประการ คือ

1. มีลักษณะแสดงกิจกรรมส่วนตัวหรือพิเศษเฉพาะ เช่น กิจกรรมทางเพศ ความรัก ความโกรธ ทรัพย์สินมรดก อารมณ์ความรู้สึกหรือความพึงพอใจส่วนตัว แนวเรื่องจึงออกมาในลักษณะชิงรักหักสวาท ชิงมรดก การแก้แค้น หรือพริ้งเพื่อแสดงอารมณ์ปรารถนาส่วนตัว กล่าวถึงกิจกรรมทางสังคมการเมืองอย่างฉาบฉวย
2. มีลักษณะปกปิดหรือบิดเบือนความจริง เช่น บิดเบือนธรรมชาติและสังคม เช่น เรื่องภูตผีปีศาจ การทรงเจ้าเข้าวิญญาณ เวทมนต์คาถาและไสยศาสตร์ต่างๆ
3. สะท้อนความเป็นจริงแต่เปลือก ซึ่งอาจมีภาพสังคมออกมาบ้าง แต่เป็นสภาพของคนส่วนน้อย เช่น เรื่อง เมียน้อยเมียหลวง วิทยุรุ่นเฉพาะกลุ่ม
4. คัดค้านการเปลี่ยนแปลง มุ่งชี้ให้เห็นชีวิตและสังคมในแง่มุมที่ดงาม มอมเมาด้วยการพรรณราถึงความหรูหราฟุ้งเฟ้อ ความสมบูรณ์พูนสุขของกลุ่มชนชั้นสูงในอดีต
5. เชิดชูค่านิยม ความเชื่อ และแสดงความคิดเก่าๆ เช่น ค่านิยมยอมรับชายเจ้าชู้ หญิงรักนวลสงวนตัว

การต่อสู้ของวรรณกรรมสองกระแสนี้ยังสะท้อนให้เห็นได้จากการปลุกกระแส "การเผาวรรณคดี" ของฝ่ายก้าวหน้าและการตอบโต้ของฝ่ายนักวิชาการวรรณคดีอีกด้วย โดยเริ่มจากการที่ฝ่ายก้าวหน้าและการตอบโต้ของฝ่ายก้าวหน้าจัดนิทรรศการ "ชำแหละหลักสูตร" วิจารณ์แบบเรียนและการสอนวรรณคดีและได้นำเสนอผ่านหนังสือ รวมพลัง ของศูนย์นักเรียนแห่งประเทศไทย และนิตยสาร ปิฎกภูมิรายสัปดาห์ แม้ว่าการเผาวรรณคดีจะเป็นความหมายเชิงเปรียบเทียบ คือต้องการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับเอาไว้ใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น²¹ ประทีป เหมือนนิล, วรรณกรรมปัจจุบัน, กรุงเทพมหานคร : สารสยาม, 2519, หน้า 106-107

อ้างอิงถึง ที่ปรกร, ศิลปะเพื่อชีวิต ศิลปะเพื่อประชาชน, กรุงเทพมหานคร:ชมรมโดมทัศน

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2517

ให้มีการตรวจสอบวรรณคดีโบราณว่าเป็นวรรณคดีที่รับใช้ใคร และความจะศึกษาอย่างไรต่อไปจึงจะเกิดประโยชน์เพื่อจะ เอาอดีตมารับใช้ปัจจุบัน ไม่ใช่ เอาอดีตมาครอบงำปัจจุบัน

นอกจากหนังสือวรรณกรรมแล้วสื่อหนึ่งที่ถูกฝ่ายก้าวหน้านำมาเป็นเครื่องมือในการแสดงความคิดเห็นคือ "เพลง" โดยในช่วงนี้ได้เกิดเพลงประเภทใหม่ขึ้นมาคือ "เพลงเพื่อชีวิต" มีวงดนตรีมากกว่า 10 วงนำเสนอเพลงแนวนี้ออกมา อาทิ ไดอะเล็กติก , กรรมาชน , กงล้อ , ฟ้าใหม่ , โคมฉาย , ชูธง และ ต้นกล้า เป็นต้น เนื้อหาของเพลงประเภทนี้มีผลในการขยายความคิดสังคมนิยมในหมู่นิสิตนักศึกษาอย่างมาก โดยนักดนตรีที่มีบทบาทสำคัญคือ สุรชัย จันทิมาธร หิวหน้างว คาราวาน ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากเพลงของ บ็อบ ดิลเลน ผสมกับความสะเทือนใจต่อสังคมการเมือง ทำให้ปรากฏการณ์เพลงเพื่อชีวิตของฝ่ายก้าวหน้านี้ ทำให้ฝ่ายอนุรักษนิยมดีและกล่าวหาว่าหนักแผ่นดิน

ช่วงที่ 3 วรรณกรรมกับการผันผวนทางการเมือง กลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519- พ.ศ. 2522

สภาพทั่วไปทางการเมือง

สภาพทั่วไปทางการเมืองไทยช่วงนี้แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ

1. สภาพโดยทั่วไปของการเมืองสมัยนายธานินทร์ กรัยวิเชียรเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งอยู่ระหว่าง 6 ตุลาคม 2519 ถึง 20 ตุลาคม 2520 (ปฏิวัติ)
2. สภาพโดยทั่วไปของการเมืองไทยสมัยพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์เป็นนายกรัฐมนตรี ระหว่าง 11 พฤศจิกายน 2519 ถึง 29 กุมภาพันธ์ 2523

สมัยนายธานินทร์ กรัยวิเชียร

หลังจากที่คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินซึ่งประกอบด้วยคณะนายทหารเป็นส่วนใหญ่ ยึดอำนาจการปกครองแผ่นดินเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519 แล้วได้มอบหมายให้นายธานินทร์ กรัยวิเชียร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี การแต่งตั้งนายธานินทร์ถูกวิจารณ์ว่าเป็นคณะรัฐบาลที่มาจากวงการแคบๆ กล่าวคือคนในหมู่เพื่อนของนายธานินทร์เป็นส่วนใหญ่ เกิดปรากฏการณ์ที่รองอธิการบดีก้าวกระโดดขึ้นไปเป็นรองนายกรัฐมนตรี อย่างไรก็ตามก็ดีรัฐมนตรีอีกส่วนหนึ่งเช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับยกย่องว่าเป็นคนมือสะอาดในขณะที่กระทรวงสำคัญอย่างกระทรวงกลาโหมนั้นมิใช่หัวหน้าที่แท้จริงทำให้พลเรือเอกสงัด ชลออยู่ หัวหน้าคณะปฏิวัติได้เป็นรัฐมนตรี

อำนาจในการบริหารบ้านเมืองขณะนั้นอยู่ในมือของคณะปฏิรูปการปกครองซึ่งได้ยุบสภาผู้แทนราษฎรและได้แต่งตั้งสมาชิกสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดินทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ ประกาศยกเลิกรับธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2517 ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2519 อันเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 11 ของไทย สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็คือให้อำนาจพิเศษแก่นายกรัฐมนตรี

มนตรีสั่งการหรือกระทำการใดๆก็ได้เพื่อระงับป้องกันหรือปราบปรามการกระทำที่เห็นว่าเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ และไม่ได้กำหนดให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งไม่ต่างจากฉบับ 2502 แต่อย่างใด

กล่าวได้ว่าการเมืองไทยในช่วงเวลานี้อยู่ในรูปของเผด็จการทหารกับพลเรือน การดำเนินนโยบายอยู่ในครรลองของอนุรักษนิยมสุดขั้ว มีการจับกุม คุมขัง ผู้มีความคิดทางการเมืองที่คิดว่าเป็นปฏิปักษ์มากมาย สั่งห้ามชุมนุม จนขบวนการกรรมกร ชาวนา ชาวไร่ และขบวนการนักศึกษาไม่สามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้ ครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมและมหาวิทยาลัยถูกห้ามไม่ให้เผยแพร่ถึงระบบแนวคิดทางการเมือง แม้กระทั่งประชาธิปไตย มีเจ้าหน้าที่ราชกาลลับคอยนั่งฟังการบรรยายของครูอาจารย์อย่างใกล้ชิด

รัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียรได้ร่างนโยบายการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยออกเป็น 3 ขั้นตอนใช้เวลา 12 ปี โดยในขั้นต้นได้จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ห้ามมีกิจกรรมการเมืองทุกประเภท โดยเฉพาะกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา นอกจากนั้นยังยึดสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่สงสัยว่าเป็นภัยต่อความคิดทางการเมือง ควบคุมสื่อมวลชนทุกประเภทอย่างเคร่งครัด ออกหนังสือพิมพ์ *เจ้าพระยา* สำหรับเป็นปากเสียงของรัฐบาลพร้อมกับสั่งปิดหนังสือพิมพ์หลายฉบับแม้แต่ *สยามรัฐ* ซึ่งภาพลักษณ์อนุรักษนิยมก็ไม่เว้น

รัฐบาลนายธานินทร์มีท่าทีแข็งกร้าวมากขึ้น เมื่อสามารถกราบคณะผู้กบฏ โดยประหารชีวิต พลเอกฉลาด หิรัญศิริ หนึ่งในคณะผู้ก่อการต่อมาได้ใช้อำนาจสั่งยุบสภากรุงเทพมหานคร หลังจากเกิดความขัดแย้งระหว่างนายธรรมบุญ เทียนเงิน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกับนางมณฑล สิมะโรจน์ รองผู้ว่าฯ

ในช่วงก่อนเกิดการปฏิวัติ 20 ตุลาคม 2520 ได้เกิดคดีและปัญหาสำคัญทางการเมืองหลายประการ อาทิ การลอบวางระเบิดใกล้บริเวณพลับพลาที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่จังหวัดยะลาและการที่หนังสือพิมพ์ต่างๆ ถูกสั่งปิดประมาณ 20 ครั้ง ทำให้ผู้ประกอบการอาชีพนักหนังสือพิมพ์ไม่พอใจเป็นอย่างยิ่ง คณะนายทหารที่เป็นสภาที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี ได้เรียกร้องให้นายธานินทร์ปรับคณะรัฐมนตรีแต่ไม่เป็นผล เพราะรัฐมนตรีคัดค้านว่าหากมครคนใดคนหนึ่งลาออกก็จะลาออกกันทั้งหมด อย่างไรก็ตามในที่สุดคณะนายทหารซึ่งนำโดยพลเรือเอกสงัด ชลออยู่ ได้ทำการปฏิวัติสำเร็จเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2520 รัฐมนตรีชุดนี้จึงสิ้นสุดลง

สมัยพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์

หลังจากปฏิวัติเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2520 คณะปฏิวัติได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2519 ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2520 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 15 ของไทย

เอกสารนี้ใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2520 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งเป็นการชั่วคราวเป็นการชั่วคราว และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พลเอกเกรียงศักดิ์เข้มข้มความผิดพลาดของรัฐบาลชุดก่อนไว้พอสมควร จึงดำเนินนโยบายประสานรอยร้าวต่างๆ ภายใต้คำขวัญ "เราไม่มีเวลาทะเลาะกันอีกแล้ว" ทำให้รัฐบาลชุดนี้ได้รับความชื่นชมจากประชาชนจำนวนมากไม่น้อย โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ต่างๆ ให้การสนับสนุนนโยบายประสานรอยร้าวอย่างพร้อมหน้า รูปธรรมที่ชัดเจนที่สุดของพลเอกเกรียงศักดิ์ก็คือการเชื่อมความสัมพันธ์กับขบวนการนักศึกษาด้วยการแต่งตั้งศาสตราจารย์เกษม สุวรรณกุล เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อลดความตึงเครียดระหว่างสถาบันการศึกษาชั้นสูงกับรัฐบาล หลังจากนั้นก็ประสานรอยร้าวกับกลุ่มการเมืองอื่นต่อไป เช่น ออกพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมผู้ก่อการ 26 มีนาคม 2520 พระราชบัญญัตินิรโทษกรรมผู้กระทำผิด

เนื่องในการชุมนุมในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 4-6 ตุลาคม 2519²² เป็นต้น

ความสำเร็จในการดำเนินนโยบายออกกฎหมายนิรโทษกรรมของพลเอกเกรียงศักดิ์ ทำให้รัฐบาลได้รับคะแนนนิยมเพิ่มขึ้นพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากกลุ่มอดีตผู้ต้องหา 18 คนที่มีนายสุธรรม แสงประทุมเป็นผู้นำ นอกจากนี้ยังทำให้ปัญญาชนที่หนีเข้าป่าได้กลับคืนสู่เมือง นอกจากนี้ ความสัมพันธ์กับประเทศจีนซึ่งเคยห่างเหินไปในสมัยรัฐบาลนายธานินทร์ก็ได้ฟื้นฟูอีกครั้ง โดยพลเอกเกรียงศักดิ์ได้เดินทางไปเยือนจีนอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนเมษายน 2521 พร้อมทั้งเชิญให้นายเติ้งเสี่ยวผิงเดินทางมาเยือนกรุงเทพฯ เป็นเวลา 5 วันในเดือนพฤศจิกายน 2521 การกระชับความสัมพันธ์นี้ยังรวมไปถึงสหภาพโซเวียตด้วย

สภาพทั่วไปของวรรณกรรม

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 นอกจากจะสามารถสลายพลังนิตินักศึกษาได้อย่างเด็ดขาดแล้ว ยังเป็นการสกัดกั้นการเติบโตของวรรณกรรมก้าวหน้าอีกด้วย ทั้งนี้คณะคณะปฏิรูปการปกครองได้ออกประกาศคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 5 เมื่อค่ำวันที่ 6 ตุลาคม 2519 สรุปความได้ว่าให้งดเผยแพร่ เก็บบริบ ทำลาย เอกสาร และสิ่งตีพิมพ์ที่ซึ่งเสนอข่าว ข้อเขียนแสดงความคิดเห็น หรือชี้้นำผู้อ่านให้เกิดความเลื่อมใสในลัทธิคอมมิวนิสต์อันอาจก่อให้เกิดความแตกแยก และทำลายความมั่นคงภายในชาติโดยให้หนังสือพิมพ์รายวันและสิ่งพิมพ์อื่นๆ ที่เสนอข่าวและข้อเขียนที่แสดงความคิดเห็นทั้งภาษาไทยและ

²² การออกพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้ทำให้นักศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519

นำโดยนายสุธรรม แสงประทุม อดีตเลขาธิการศูนย์กลางนิตินักศึกษาแห่งประเทศไทยตกเป็นผู้ต้องหายุติไป
ใจความตอนหนึ่งในพระราชบัญญัตินี้กล่าวว่าเหตุการณ์ล่วงเลยมาพอสมควรแล้ว ถ้าดำเนินคดีต่อไปอาจทำให้
เอกสาร
ไม่อาจ
จำเลยเสียอนาคตทางการศึกษาและการประกอบอาชีพ เมื่อคำนึงว่าเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นจากความไม่เข้าใจ
สถานการณ์ที่แท้จริงเพราะการขาดประสบการณ์ ประกอบรัฐบาลมีความประสงค์จะก่อให้เกิดความสามัคคีขึ้น
ในชาติ จึงสมควรให้อภัยการกระทำดังกล่าว

ภาษาต่างประเทศหยุดพิมพ์และจำหน่าย ส่วนการนำเสนอสารคดีและบันเทิงคดีจะต้องผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการตรวจสอบข่าวสารเสียก่อน ด้านวิทยุกระจายเสียงทั้งของรัฐและเอกชนให้ถ่ายทอดการกระจายเสียงจากสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยภายใต้การควบคุมของกรมประชาสัมพันธ์เท่านั้น

ต่อมาในวันที่ 7 ตุลาคม 2519 คณะปฏิวัติการปกครองฯมีคำสั่งเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข่าวสาร เพื่อทำหน้าที่ตามคำสั่งฉบับที่ 5 ทำให้วรรณกรรมและสื่อมวลชนในยุคนี้อยู่ในภาวะล่อแหลมเป็นอย่างมาก วรรณกรรมก้าวหน้าถูกเผาและกวาดเก็บเป็นล้านเล่ม ต่อมาวันที่ 21 ตุลาคม คณะปฏิรูปฯได้ประกาศรายชื่อสิ่งพิมพ์ต้องห้าม 100 รายการ มีดังนี้

1. การเมืองเรื่องของประชาชน เขียนโดย แนวร่วมประชาชาติกัณฑ์ราชมัย
2. แก้อื้อป่า เขียนโดย แก้อื้อป่า
3. การ์ตูนปฏิวัติจากจีนใหม่ หมิงแดง จดหมาย ขนไก่ กองทหาร เขียนโดย หวาซาน หลิวจี้วู
4. การปฏิวัติของจีน เขียนโดย กองบรรณาธิการ สังคมศาสตร์ปริทัศน์
5. การศึกษาปฏิวัติประชาชนลาว เขียนโดย ไกรสร พรหมวิหาร
6. ก่อนไปสู่ภูเขา แปลโดย สถาพร ศรีสัจจัง
7. กายภักกลอนเหมาเจ๋อตุง แปลโดย ประไพ วิเศษธานี
8. เข้าโรงเรียน เขียนโดย กวันหาว
9. ข้อขัดแย้งระหว่างสหภาพโซเวียต กับ จีน เขียนโดย กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เหยียนหมิน ยี่เป่า และกองบรรณาธิการนิตยสารหงฉี
10. คติพจน์ประธานเหมาเจ๋อตุง ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน แต่พิมพ์ที่สำนักพิมพ์ต่างประเทศ ปักกิ่ง และสุนทรภรณ์พิมพ์ หจก.จรัสสินทองศ์ บางพลัด กรุงเทพมหานคร
11. คัมภีร์นักปฏิวัติ เขียนโดย กลุ่มอีสานปฏิวัติ
12. คาร์ล มาร์กซ ผู้สร้างทฤษฎีนิรันดร เขียนโดย วิทาลี ไวกอตสกี
13. ความชัดเจนทางประวัติศาสตร์ของเผด็จการ ชนชั้นกรรมาชีพ ไม่ปรากฏผู้เขียน แต่พิมพ์ที่สุวิทย์การพิมพ์ ซอยอรรถสิทธิ์ สาทรใต้ กรุงเทพฯ
14. เคียงข้างกันสร้างสรรค์โลก เขียนโดย แสงเสรี
15. ความคิดของเหมาเจ๋อตุง เขียนโดย สุรัฐ โรจนวรรณ
16. โจวเินไหล ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน แต่พิมพ์ที่วัชรินทร์การพิมพ์ 364 ถนนพระสุเมรุ กรุงเทพฯ
17. จะวิเคราะห์ชนชั้นในชนบทอย่างไร เขียนโดย กลุ่มเยาวชนรับใช้ชาติ
18. จากโฮจิมินห์ ถึง เป่ลืง วรรณศรี เขียนโดย สุชาติ สวัสดิ์ศรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

19. จรรยา-ใต้ดิน เขียนโดย ตะวันฉาย
20. จีนคอมมิวนิสต์ เขียนโดย สมอง วิริยะผล
21. จิตใจปฏิวัติ ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน แต่พิมพ์ที่สาธารณรัฐประชาชนจีน
22. จีนแผ่นดินแห่งการปฏิวัติตลอดกาล เขียนโดย Jan Myrdal & Gun Kessle
23. ลัทธิสังคมนิยมแบบเหอฝินและแบบวิทยาศาสตร์ แปลโดย อุทิศและโยธิน
24. ลัทธิวัตถุนิยมทางประวัติศาสตร์ เขียนโดย ตะวันฉาย
25. ลัทธิเลนิน กับลัทธิแก้มัยใหม่ เขียนโดย ชมรม 13
26. ลัทธิเลนินจงเจริญ เขียนโดย กองบรรณาธิการนิตยสารหงษ์
27. ลัทธิมาร์กซ์-เลนิน ว่าด้วยทฤษฎีสังคมนิยมที่เป็นวิทยาศาสตร์ แปลโดย ศุภร ศรีประชา
28. ว่าด้วยรากฐานทางสังคมกลุ่มหินเปียวที่ค้ำพรวรค เขียนโดย เหยาเหวินหยวน
29. วิเคราะห์คำแถลงของพรรคคอมมิวนิสต์อเมริกา กระจกสองพวกลัทธิแก้ ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน แต่พิมพ์ที่นคร วรการพิมพ์ 489 ถนนบำรุงเมือง กรุงเทพฯ
30. วิพากษ์ลัทธิแก้ ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน แต่พิมพ์ที่ สมชายการพิมพ์ 270/77 ซอยวิมลสรกิจ บางเขน กรุงเทพมหานคร
31. วิวัฒนาการความคิดสังคมนิยม เขียนโดย ชาญ กรัสนัยปุระ
32. ว่าด้วยรัฐบาลรวม เขียนโดย เหมาเจ๋อตง
33. วิเคราะห์การต่อสู้ของพรรคลาวต้อง เขียนโดย ธีรยุทธ บุญมี
34. วิวัฒนาการของมาร์กซิสม์ เขียนโดย น.ชญาอนุตม์
35. วัฒนธรรมจีนใหม่ เขียนโดย ใจเปียน
36. วี.ไอ.เลนิน-รัฐ เขียนโดย ชมรมหนังสือแสงดาว
37. วีรบุรุษสู้รบ เขียนโดย สหพันธ์นิสิตนักศึกษาอีสานแห่งประเทศไทย
38. ว่าด้วยประชาธิปไตยรวมศูนย์ แปลโดย เศรษฐวิวัฒน์ ผดุงรัฐ
39. ลัทธิวัตถุนิยมวิภาษ และวัตถุนิยมประวัติศาสตร์ เขียนโดย โจเซฟ สตาลิน ปรากฏชื่อวิน แปล
40. ภาวะของศิลปะใต้ระบอบเผด็จการฟาสซิสต์ เขียนโดย จิตติน ธรรมชาติ
41. หลักลัทธิเลนิน เขียนโดย บำรุง ไพรชวาที
42. หนทางการปฏิวัติไทย ไม่ปรากฏผู้แต่ง และไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์
43. 50 ปี พรรคคอมมิวนิสต์คิวบา 50 ปี สหพันธ์สตรีคิวบา ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง แต่พิมพ์ที่ประจักษ์การพิมพ์ กรุงเทพฯ
44. เดินทางทัพทางไกลไปกับประธานเหมา เขียนโดย เงินซางเฟิง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สืบไปได้บนอินเทอร์เน็ตเมื่อวันที่ 11/11/2015 เวลา 15:00 น. ไม่สามารถนำเอกสารนี้ไปใช้ซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

45. เดินทางไกลครั้งที่ 2 เขียนโดย เหยิน จางหลิน
46. หยางกิ้นชื่อวีรชนอมตะ เขียนโดย ว่างเฮา
47. เหมาเจ๋อตุง ผู้นำจีนใหม่ เขียนโดย เทิด ประชาธรรม
48. นอร์แมน เบทูน แปลโดย ศรีนรา
49. บนเส้นทางไปสู่สังคมนิยมจีน เขียนโดย ฉีรยุทธ บุญมี
50. บทกวีเพื่อผู้ถูกกดขี่ เขียนโดย วิทยากร เชียงกูล
51. คาร์ลมาร์กซ์ ค่าจ้าง ราคา และกำไร แปลโดย ประสาท ลีลาเธียร
52. บันทึกของไฟฉวิน ม่านเทียนเสื่อ แปลโดย แจ่ม จรัสแสง
53. ประวัติศาสตร์ 30 ปี ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน เขียนโดย หูเจียวมุ เจดจาร์สแปล
54. ถังเหล่ย์เวียดนาม เขียนโดย อุดร ทองน้อย
55. ทหารน้อยจางก่า เขียนโดย ลีกวงเย่า
56. แถลงการณ์พรรคคอมมิวนิสต์ เขียนโดย คาร์ล มาร์กซ์ เฟรเดอริก เองเกิลส์
57. บทวิเคราะห์วรรณกรรมยุคศักดินา เขียนโดย จิตร ภูมิศักดิ์
58. ปัญหาลัทธิเลนินในยุคของเรา เขียนโดย ชมรม ดาวรุ่ง
59. แนวร่วมปลดแอกของโฮจิมินห์ เขียนโดย บัณฑูร เวชสาร
60. นิพนธ์ปรัชญา 4 เรื่องของประธานเหมาเจ๋อตุง แปลโดย ชมรมหนังสือรวงข้าว
61. แนวทางแห่งการต่อสู้ แนวทางแห่งชัยชนะ เขียนโดย กลุ่มพลังชน
62. นักศึกษาจีนแนวหน้าของขบวนการปฏิวัติสังคม แปลโดย เทิด ธงธรรม วรรณา พรประเสริฐ
63. ด้วยเลือดและชีวิต เขียนโดย จิตร ภูมิศักดิ์
64. แนวร่วมเอกภาพเพื่อการปลดแอกแห่งชาติ เขียนโดย ชมรมหนังสืออิสรภาพ
65. ทฤษฎีการเมืองว่าด้วยเศรษฐศาสตร์การเมือง สำหรับชนชั้นกรรมาชีพ แปลโดย เมธี เขี่ยมเจริญ
66. ชีวิตคนหนุ่มสาว ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน แต่พิมพ์ที่บริษัทพิเคราะห์พิมพ์ 70 ถนนราชพิพิธ กรุงเทพมหานคร
67. ชีวิตคนเยาวชน ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน และไม่ปรากฏที่พิมพ์
68. ชาวนาไทยกับการเปลี่ยนแปลง แปลโดย สุเทพ สุนทรภักดิ์
69. เซ กูวาราน นายแพทย์นักปฏิวัติผู้ยิ่งใหญ่ เขียนโดย ศรีอุบล
70. ชีวิตในคอมมูน เขียนโดย สันติสุข
71. ชนกรรมาชีพทั่วโลก จงสามัคคีกันคัดค้านศัตรูร่วมกับเรา เขียนโดย สำนักพิมพ์เขมิตติ
72. ซ้ายทารก เขียนโดย วี.ไอ.เลนิน

73. สืบทอดภารกิจปฏิวัติ เขียนโดย ชมรมดาวรุ่ง
74. สุนทรพจน์ของประธานเหมาเจ๋อตุง ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง แต่พิมพ์ที่ศรีเพ็ชรการพิมพ์ 169/120 ตรอกวัดตีตวัด บางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร
75. สงครามปฏิวัติ เขียนโดย ชมรมดาวรุ่ง
76. สงครามกองโจรของ เซ กุวารา แปลโดย ฤตินันท์
77. สรรนิพนธ์ ไฮจิมีนทร์ แปลโดย วารินทร์ สิ้นสูงสุด ปารวดี วรณจิต
78. เสียงร้องของประชาชน แปลโดย จิรพันธ์ พิตรปรีชา
79. สงครามยืดเยื้อ เขียนโดย เหมาเจ๋อตุง
80. สรรนิพนธ์เลนิน คอมมิวนิสต์ปักช้าย โรคไร้เดียงสา แปลโดย นพคุณ ศิริประเสริฐ
81. สรรนิพนธ์เลนิน เพื่อคนจนในชนบท แปลโดย พัลลภา บัณยาม
82. สงครามอุโมงค์ เขียนโดย เจ้อเหมย ปี่เหลย
83. สตรีกับภารกิจแห่งการปฏิวัติ เขียนโดย จินดา ไชโยทยาน
84. ยืนหยัดเคียงบ่าเคียงไหล่ ต่อสู้กับคลื่นลม ไม่ปรากฏผู้เขียน และไม่ปรากฏที่พิมพ์
85. ระลึกคอมมูนปารีสครบร้อยปี เขียนโดย ชมรมหนังสือตะวันออก
86. ศัพทานุกรมปรัชญา เขียนโดย เมธี เอี่ยมเจริญ
87. สาธารณรัฐประชาชนจีน แปลโดย ถ่องแท้ รจนาสันต์
88. เมฆแดง เขียนโดย ศิริวิทย์
89. ยูโกสลาเวีย เป็นสังคมนิยมจริงหรือไม่ ปรากฏชื่อผู้เขียน แต่พิมพ์ในสาธารณรัฐประชาชนจีน
90. ปัญหาปฏิวัติประเทศไทย เขียนโดย กลุ่มชนภูเขา
91. เอกสารสมัชชาผู้แทนทั่วประเทศครั้งที่ 10 ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เขียนโดย กลุ่มเยาวชนรักชาติ
92. โฉมหน้าใหม่ของประวัติศาสตร์ไทย เขียนโดย สายใย เทอดชูธรรม
93. พระเจ้าอยู่หัวไชน เขียนโดย นายผี
94. พระสงฆ์ลาวกับการปฏิวัติ เขียนโดย คำตัน
95. แล้วเราก็ปฏิวัติ ไม่ปรากฏผู้เขียน แต่พิมพ์ที่ เจริญวิทย์การพิมพ์ บ้านพานถม กรุงเทพมหานคร
96. รัฐกับการปฏิวัติ เขียนโดย วี.ไอ.เลนิน
97. เลนินจักรวรรดินิยมขั้นสูงสุดของทุนนิยม แปลโดย ประสาท ลีลาเธียร
98. ว่าด้วยปัญหาที่ดินและชาวนาของประธานเหมาเจ๋อตุง ไม่ปรากฏผู้เขียน และไม่ปรากฏที่พิมพ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับครูอาจารย์ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิใช้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกรนำไปใช้

99. วีรสตรีจีนปฏิวัติหลิวหลาน แปลโดย วีรจิตร์

100. อัลเลนเดวีร์ปฏิวัติ เขียนโดย สุรย์ พลังไทย

ต่อมาส่วนใหญ่เป็นวรรณกรรมในลักษณะก้าวหน้า และได้กลายเป็นหนังสือหายากในเวลาต่อมา และมีการกำหนดรายชื่อสิ่งพิมพ์ต้องห้ามเพิ่มอีก 104 รายการ ดังนี้

1. กบฏ-วรรณกรรมชาติสม์ เขียนโดย โกสุม พิสัย
2. กบฏปากกา จัดพิมพ์โดย ชมรมสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. กวีการเมือง เขียนโดย โยธิน มหายุทธนา
4. การต่อสู้ทางชนชั้นและการปฏิวัติสังคม ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน
5. การต่อสู้ของกรรมกรไทย ไม่ปรากฏผู้เขียน
6. การศึกษาเพื่อมวลชน เขียนโดย จักรกฤษณ์ นาคะรัต เสกสรรค์ ประเสริฐกุล นิโคลัส เบนเนสท์ จูเลียส ไนเยเยเร รวบรวมโดย สมาน เลือดวงหัด เริงชัย พุทธาโร
7. การศึกษาสำหรับผู้กดขี่ เขียนโดย เปาโลว์ แฟร์ แปลโดย ช. เขียวพุ่มแสง
8. การปฏิวัติชนชั้นกรรมาชีพกับลัทธิแก๊ง ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน
9. กอ.รมน. องค์การสัตว์นรกของอเมริกันในประเทศไทย เขียนโดย ยอดธง ทับทิวไม้
10. กลุ่มทุนนิยมผูกขาดในประเทศไทย เขียนโดย ณรงค์ เพชรประเสริฐ
11. กลับมาจกสายเลือด เขียนโดย วัฒน์ วรรณยางกูร
12. กรรมกรในระบบนายทุน เขียนโดย สุภชัย มนต์ไพบูลย์
13. กลยุทธ์ในการแก้ปัญหาความยากจนในประเทศไทย เขียนโดย รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์
14. กงล้อประวัติศาสตร์จีน เขียนโดย สุวรรณ วิริยะผล
15. การวิจัยเพื่อขายชาติ เขียนโดย รัก เอกราชไม้กล้า
16. ก่อนสู่เส้นทาง จัดพิมพ์โดย องค์การนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสน
17. ก่อนกลับบ้านเกิด จัดพิมพ์โดย ชมรมนักแปลนิรนาม
18. กฎหมายสหภาพแรงงานประชาชนจีน ธรรมนูญสหภาพแรงงานประชาชนจีน การประท้วงแรงงาน เขียนโดย แก้ว กรรมาชน
19. กรณีพิพาทไทย-ลาว จัดพิมพ์โดย กลุ่มนักศึกษา ปัญหาไทย-ลาว
20. ขบวนการกรรมกรในประเทศไทย เขียนโดย พิเชิต จงสถิตย์วัฒนา
21. ขบวนการเรดการ์ด เขียนโดย จำลอง พิศนาคะ
22. ขบวนการคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย เขียนโดย สุชาติ สวัสดิ์ศรี
23. ความเรียงว่าด้วยศาสนา เขียนโดย ยอร์จ ทอมสัน แปลโดย จิตร ภูมิศักดิ์
24. ความเป็นเอกภาพของชาติกับปัญหาสามจังหวัดภาคใต้ เขียนโดย ปรีดี พนมยงค์

แซม พนมยงค์ อำนาจ ยุทธวิวัฒน์ ภูเขาไฟ สุพจน์ ด้านตระกูล สุภัทร์ สุคนธาภิรมย์

25. คาร์ลมารกซ์ แปลโดย จิตร ภูมิศักดิ์
26. โครงสร้างสถานการณ์ จัดพิมพ์โดยกลุ่มนักศึกษาประชาชนเพื่อต่อต้านสงคราม
จิตวิทยา
27. คู่มือรัฐประหาร เขียนโดย พันศักดิ์ วิญญรัตน์
28. ใครละเมิดอำนาจอธิปไตย เขียนโดย เขียน ชีระวิทย์ พันศักดิ์ วิญญรัตน์ สุชาติ สวัสดิ์
ศรี
29. คัมภีร์ของผู้ถูกกดขี่ เขียนโดย เปาโลว์แฟร์ แปลโดย จิราภรณ์ ศิริสุพรรณ
30. คำประกาศของความรู้สึกใหม่ เขียนโดย สุชาติ สวัสดิ์ศรี
31. คำประกาศเพื่อสังคมใหม่ เขียนโดย จูเลียส ไนยาเร แปลโดย สันติสุข โสภณศิริ
32. ครอง จันดาวงศ์ และชีวิตบนเทือกเขาภูพานของ จิตร ภูมิศักดิ์ ไม่ปรากฏผู้เขียน
33. คาร์ลมารกซ์ แรงงานรับจ้างและทุน เขียนโดย คาร์ลมารกซ์ แปลโดย รจเรข ปัญญา
ประสานชัย
34. คิดอย่างเยาวชนใหม่ จัดพิมพ์โดย กลุ่มหนังสือตะวันแดง
35. จงพิทักษ์เจตนารมณ์ประชาธิปไตยสมบูรณ์ของวีรชน 14 ตุลาคม เขียนโดย ปรีดี พนม
ยงค์
36. จงร่วมกันสร้างสรรค์สังคมนิยม เขียนโดย กิม อิล ซอง แปลโดย กิตติกุล
37. จากเล็กซิงตันถึง...สิบสี่ตุลา จัดพิมพ์โดย ชมรมรัฐศึกษา สจม.พรรคจุฬาประชาชน
38. จีน...หลังการปฏิวัติ เขียนโดย สิทธิสถิตย์
39. โฉมหน้าจีนใหม่ จัดพิมพ์โดย องค์การบริหาร องค์การนักศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
40. โฉมหน้าศักดินาไทย เขียนโดย สมสมัย ศรีสุพรรณ
41. มนุษยธรรมกับการต่อสู้ทางชนชั้น เขียนโดย เสกสรรค์ ประเสริฐกุล
42. มาร์กซ์ จงใจจะพิสูจน์อะไร อย่างไร? เขียนโดย สุภา ศิริมานนท์
43. ศัตรูประชาชน แปลโดย กวี ศรีประชา
44. เศรษฐกิจในระบบประชาธิปไตยแผนใหม่ เขียนโดย เล็นจือหยวน แปลโดย ส.ว.พ.
45. เศรษฐกิจของจีน (โดยสังเขป) เขียนโดย เจิ้งสี่อ
46. เศรษฐศาสตร์เพื่อมวลชน เขียนโดย วิชาญ รักษาว่าที่
47. ศัพทานุกรมปรัชญาว่าด้วยจิตนิยมวัตถุนิยม เขียนโดย เมธี เขียมเจริญ
48. แนวทางการต่อสู้ของ นักเรียน นิสิต นักศึกษา จัดพิมพ์โดย กลุ่มนักศึกษาประชาชน
เพื่อพัฒนาชนบท
49. แนวร่วมปลดแอกประชาชนชาวไทย เขียนโดย โดนัลด์ อี วีเทอร์บี แปลโดย แสงเพลิง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่รวบรวมขึ้นเพื่อแจกจ่ายแก่สมาชิกพรรคเพื่อประชาชน
ไม่ว่ากรณีใดๆ ก็ตาม กรุณาอย่าคัดลอกหรือเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
เพื่อพัฒนาชนบท

50. แนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์โลก เขียนโดย ฉันทุน แปลโดย ศรีอุบล
51. นิพนธ์ 5 บท ประธานเหมาเจ๋อตุง จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์ปฏิวัติ
52. ร้อยกรองจากขับแฉง เขียนโดย ประเสริฐ จันดำ
53. รุ่งอรุณ ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน
54. แด่เยาวชน ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน
55. เบทูนนายแพทย์นักปฏิวัติ ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน
56. ปลูกผีคอมมิวนิสต์ เขียนโดย ธนาลัย
57. ปัญหาและแนวทางการต่อสู้ของผู้หญิง เขียนโดย ฤดี เรืองชัย
58. หลักเศรษฐศาสตร์มาร์กซิสต์เบื้องต้น เขียนโดย เอิร์นเนสท์ แมนเดล แปลโดย ทวี หมื่นนิกร
59. หลักลัทธิเลนินกับการต่อสู้ด้วยอาวุธ เขียนโดย เอ.นูเบอร์ก แปลโดย รุ่งอรุณ ณ บูรพา
60. หลักลัทธิมาร์กซ์เลนิน เล่ม 1-3 แปลโดย ทวี หมื่นนิกร
61. ได้ลัทธิแก่ไทยวิจารณ์แห่งวิจารณ์ เขียนโดย อุทิศ ประสานสภา
62. ตะวันสีแดงส่องทาง เขียนโดย อุดร ทองน้อย
63. ตะวันสีแดง เขียนโดย สุทัศน์ เอกา
64. ตะวันดวงใหม่แห่งบูรพา เล่ม 1-2 เขียนโดย ทวี เกตุวันดี
65. ตื่นเถิดชาวเอเชีย เขียนโดย วิ.ไอ.เลนิน
66. ไทย-ไท จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์ ไทย-ไท
67. วิญญาณปฏิวัติ เขียนโดย สีหนาท
68. ทนายแก้ต่างของลัทธิล่าเมืองขึ้นใหม่ จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์ภาษาต่างประเทศ ปักกิ่ง
69. ด้วยมือที่หยาบกร้าน เขียนโดย นายผี รมย์ รัตวัน ช.เพ็ญแข คุณาวุฒิ ไพฑูรย์สุนทร ศิริรัตน์ สถาปนวัฒน์
70. เดินทางซ้าย เขียนโดย ณรงค์ วิทย์ไพศาล
71. พิทักษ์เจตนารมณ์วีรชน จัดพิมพ์โดย ฝ่ายเอกสารและสิ่งพิมพ์ งานรำลึกวีรชน 14 ตุลา ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย
72. วิพากษ์ นายผีได้ลัทธิแก่ไทยวิจารณ์แห่งการวิจารณ์ อุทิศ ประสานสภา เขียนโดย อำนาจ ยุทธวิวัฒน์
73. วิพากษ์ ทฤษฎีจอมปลอม เขียนโดย กระแสธาร พรสสุวรรณ
74. พลิกฟ้า คว่าแผ่นดิน เขียนโดย รวี โดมพระจันทร์
75. วีรชนเอเชีย จัดพิมพ์โดย กองบรรณาธิการ สังคมศาสตร์ปริทัศน์

76. ทศนคติ ชีวิตที่ก้าวหน้า จัดพิมพ์โดย กลุ่มพัฒนา วัฒนธรรม
77. โลกทัศน์เยาวชน เขียนโดย อนุช อภาภิรม
78. ไทยกึ่งเมืองขึ้น เขียนโดย อรรถ พรหมชมภู
79. วิเคราะห์วรรณกรรมแนวประชาชน เขียนโดย นคินี วิฑูริศานต์
80. ที่เขาเรียกกันว่าลัทธิแก่นั้นหมายความว่าอะไร และความเป็นมาแห่งลัทธิวิวัฒน์นิสึม เขียนโดย ปรีดี พนมยงค์
81. ฟ้าทอง เขียนโดย อนุช อภาภิรม
82. ยุทธวิธีของชาวบอลเชวิก เขียนโดย เจ.วี สตาลิน แปลโดย นพพร สุวรรณพานิช
83. ผู้หญิง (1) เขียนโดย ปันดดา เลิศล้ำอำไพ จีรนนท์ พิตรปรีชา ศรีศักดิ์ นพรัตน์ สุขสันต์ เหมือนนรินทร์
84. เยาวชนผู้บุกเบิก แปลโดย ศรีสารคาม
85. สรรนิพนธ์เหมาเจ๋อตุง (ทุกภาค ทุกตอน) เขียนโดย เหมาเจ๋อตุง
86. สรรนิพนธ์การทหารเหมาเจ๋อตุง เขียนโดย เหมาเจ๋อตุง
87. ผ่าตัดพุทธศาสนา จัดพิมพ์โดย ฝ่ายวิชาการองค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
88. วันกรรมกร นครราชสีมา ไม่ปรากฏผู้เขียน
89. ซ่องกึ่ง แบบอย่างลัทธิคอมมิวนิสต์ เขียนโดย ศิวะ วรรณชิต
90. ศาส์นศยาม ไม่ปรากฏผู้เขียน
91. โลกทัศน์เยาวชน ฉบับเสียงเยาวชน เขียนโดย อนุช อภาภิรม
92. สภาพการกดขี่ขูดรีด ชาวนา ชาวไร่ไทย เขียนโดย จรัส จันतालักษณ์
93. เยาวชนแดง "นิทานพื้นเมืองยุคปฏิวัติ" ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน
94. ระบบทุนนิยมในสังคมไทย เขียนโดย จันดา สระแก้ว
95. กบฏ ร.ศ.130 เขียนโดย ร้อยตรี เจริญ ศรีจันทร์ ร้อยตรี เนตร พูนวิวัฒน์
96. ไทย-โดเจสท์ ฉบับที่ 4 ปีที่ 1 พฤษภาคม 2518 บรรณาธิการบริหาร มนตรี จีงสิริ อารักษ์
97. Lenin Selected Works
98. Lenin on Workers Control And The Nationalization Of Industry
99. Lenin on The Unity of The International : Communist Movement
100. Marx Engels Lenin
101. Man and the Scientific and Technological Revolution
102. Socialism today

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

103. Teria Critical Progresso

104. Youth and The Party

ในด้านหนังสือพิมพ์และนิตยสารนั้น ได้รับแรงกดดันจากประกาศฉบับนี้ไม่ให้อำนาจกรรมการกำหนดทิศทางหนังสือพิมพ์ ในกองบรรณาธิการเองก็มีการตรวจตราต้นฉบับกันอย่างเคร่งครัด นิตยสารบางฉบับยังได้นำคำสั่งคณะปฏิรูปตีพิมพ์ใน หน้าบรรณาธิการแถลง เพื่อให้ นักเขียนที่เขียนประจำปรับท่าทีการเขียนใหม่ให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์บ้านเมือง ส่วนนิตยสารการเมืองที่ตีพิมพ์ต่อเนื่องอยู่แล้วก็ต้องหยุดชะงักลง

การปฏิรูปการปกครองแผ่นดินได้ส่งผลกระทบต่อวงการวรรณกรรมไทยอีกประการหนึ่งคือการที่นักคิด นักเขียนคนสำคัญๆ หนีเข้าป่า อาทิ วิสา คัญทัพ , วัฒน์ วรรลยางกูร , ประเสริฐ จันดำ , สุรชัย จันทิมาธร , เสถียร จันทิมาธร , อนุช อภาภิรมย์ , สมคิด สิงสง , ยงค์ ยโสธร , อุดร ทองน้อย , ชลธิรา สัตยาวัฒนา , ธิญา ชุนชฎาธาร , รวี โดมพระจันทร์ เป็นต้น นักคิด นักเขียนที่อยู่ในป่าเหล่านี้ได้สร้างงานเขียนในเขตการต่อสู้ในป่าและได้ช่วยกันวิพากษ์วิจารณ์ขัดเกลางานเขียนบางส่วนส่งออกมาตีพิมพ์ก่อน บางส่วนตีพิมพ์หลังจากผู้เขียนออกจากป่า เช่น นวนิยายเรื่อง *ลาก่อนนางวังเหล็ก* ของ สมคิด สิงสง , รวมเรื่องสั้น *ด้วยรักแห่งอุดมการณ์* ของวัฒน์ วรรลยางกูร , บทกวีชุด *รอยเท้าบนผืนทราย* และนวนิยาย *แต่รักอันงดงาม* ของวิสา คัญทัพ เป็นต้น

ในสมัยรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ แม้บรรยากาศทางการเมืองจะเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นแต่นักคิดนักเขียนก็ยังไม่ไว้วางใจท่าทีของรัฐบาลมากนัก เพราะยังมีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 ให้อำนาจเจ้าพนักงานในการสั่งปิดหนังสือพิมพ์ได้ ในบรรยากาศเช่นนี้ทำให้นักคิด นักเขียนต้องระมัดระวังอย่างยิ่ง

ด้านการจัดพิมพ์หนังสือ ปรากฏว่าสำนักพิมพ์เล็กๆที่เคยตีพิมพ์ผลงานเพื่อตอบสนองความต้องการของคนรุ่นใหม่ต้องล้มเลิกกิจการไป ในช่วงนี้สำนักพิมพ์ได้หันมาเสนอเรื่องราวในแนวพรรษา เรื่องแปล สารคดีอ้างอิง ประวัติศาสตร์ นวนิยาย และรวมเรื่องสั้นที่ไม่เกี่ยวกับการเมือง หนังสือสำคัญๆที่ตีพิมพ์ในช่วงนี้ เช่น สารคดีเชิงวิชาการ อาทิ เรื่องชุด *เมืองไทยในอดีต* ของ ชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ , *เมื่อวาน* ของ กาญจนา นาคพันธ์ , *รามคำแหง* ของ สุจิตต์ วงษ์เทศ , *สิทธิมนุษยชน* ของ กุลพล พลวัน เป็นต้น

เรื่องแปล อาทิ *สิ้นชาติ* ของ เหงียน เกากี้ แปลโดย พงษ์ พิณิจ หนังสือเล่มนี้ทำให้วงการหนังสือในเมืองไทยตื่นตัวเป็นอย่างมาก นักเขียนได้อำนาจสิทธิ์ในการพิมพ์แต่ละครั้งไม่ต่ำกว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

100,000 บาท²³ พลเอกเกรียงศักดิ์สินใจหนังสือเล่มนี้ถึงกับซื้อแจกให้คนใกล้ชิดอ่าน กระแสความนิยมหนังสือแนวนี้ทำให้เกิดหนังสือแปลเกี่ยวกับเวียดนามออกมาอีก เช่น *สิ้นแผ่นดิน* แปลโดยวิทยากร เชียงกูล ส่วนนักแปลคนอื่นๆ ก็เริ่มแปลวรรณกรรมสากล เช่น มนินยา เรื่อง *ความรักของโอนาสซิส เจ้าหญิงดาวราย และ ท่านผู้หญิงโดโลโรส* , ประมุข อุณหภูม แปล *จอมทรนง* ของ ฮาโรลด์ รอบบิ้น เป็นต้น

เรื่องแนวพระราชฯ ที่ได้รับความนิยมสูงสุดในช่วงนี้ อาทิ *จดหมายถึงเพื่อน* ของ วาณิช จรุงกิจอนันต์ , นวนิยายชุด *ความรักนักศึกษา* ของ ศุภักษร , เรื่อง *ยิ้ม* ของสำนักพิมพ์หนอน เป็นต้น ความเคลื่อนไหวที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งในวงการวรรณกรรมช่วงนี้เกิดขึ้นเกิดบรรยากาศการวิจารณ์วรรณกรรมอย่างจริงจัง มีการรวมกลุ่มสร้างสรรค์วรรณกรรมวิจารณ์ เช่น กลุ่มวรรณกรรมพิณิจหนังสือหรือนิตยสารที่มีบทบาทสำคัญได้แก่ *โลกหนังสือ* *คนวรรณกรรม* *องค์กรวรรณกรรม* *คำกรอง* เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับงานวิชาการเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

²³ สาเหตุที่คนอ่านให้ความสนใจหนังสือเล่มนี้มาก เพราะเป็นเรื่องราวการเมืองภายในของเวียดนามที่ได้ที่แสดงให้เห็นถึงสาเหตุที่ต้องพ่ายแพ้เวียดนามเหนือซึ่งเป็นฝ่ายคอมมิวนิสต์ และเผชิญกับปัญหาการเมืองภายในซึ่งคล้ายกับปัญหาการเมืองไทยในยุคนั้น

2.3.4 อัตชีวประวัติรำลึกนักเขียน ผู้สร้าง "วรรณกรรมเพื่อชีวิต"

2.3.4.1 ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช

รูปที่ 2-8 ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช

ครอบครัว เกิดเมื่อ 20 เมษายน 2454 หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช บุตรคนสุดท้ายของ พลโทพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าคำรบและหม่อมแดง ผู้อยู่ในสายสกุลบุตรนาค

การศึกษา อายุราว 7 ขวบ เข้าเรียนที่โรงเรียนกุลสตรีวังหลัง เพื่อเริ่มเรียนภาษาอังกฤษ ก่อนย้ายไปโรงเรียนสวนกุหลาบและศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษ มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด สาขาปรัชญา การเมืองและเศรษฐศาสตร์ โดยมีโอกาสเป็นบรรณาธิการหนังสือของสมาคมนักเรียนไทยในประเทศอังกฤษ จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

การทำงาน

พ.ศ. 2476

เดินทางกลับประเทศไทย เข้ารับราชการ

พ.ศ. 2478

เข้าทำงานที่ธนาคารสยามกัมมาจลทุนจำกัด

พ.ศ. 2479

สมรสกับ หม่อมราชวงศ์หญิงพัทตร์พริ้ง ทองใหญ่ย้ายไปผู้จัดการธนาคารไทยพาณิชย์ที่ สาขาจังหวัดลำปาง

รัฐบาลจัดตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยหลังสงครามอินโดจีนและสงครามมหาเอเชียบูรพาเข้าทำงานเป็นหัวหน้าฝ่ายสำนักผู้ว่าการและดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายออกบัตร ธนาคารแห่งประเทศไทย และเคยดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด (มหาชน)

- พ.ศ.2485 – 2490 มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง
(มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)
- พ.ศ.2485 – 2495 สอนที่คณะพาณิชย์และการบัญชี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พ.ศ. 2491 - 2494 สอนในคณะรัฐศาสตร์
- พ.ศ. 2488 – พ.ศ.2489 พรรคก้าวหน้า
- พ.ศ. 2489 –พ.ศ. 2491 พรรคประชาธิปไตย
- พ.ศ. 2493 ก่อตั้งหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวันและเป็นคอลัมน์นิสต์ ตอบ
ปัญหา เขียนบทความ สารคดี เรื่องสั้น นวนิยายร้อยแก้วและ
ร้อยกรอง เริ่มงานเขียนด้วยเรื่อง โจโฉ นายกษัตริย์ตลอดกาล สี่
แผ่นดิน หลายชีวิต และ ไม้แดง ได้รับเลือกเป็นผู้แทนราษฎร
พร้อมกับบุกเบิกการร่วมทำหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ Liberty
- พ.ศ. 2518 พรรคกิจสังคม และได้ดำรงตำแหน่งเป็น นายกรัฐมนตรี คนที่
13 ของประเทศไทย

งานเขียนและงานหนังสือพิมพ์

งานเขียนที่ได้รับการพิมพ์เผยแพร่เป็นครั้งแรก เริ่มตั้งแต่ศึกษาอยู่ ณ ประเทศอังกฤษ โดยเป็นบรรณาธิการหนังสือ “สามัคคีสาร” ของนักเรียนไทยในประเทศอังกฤษ ต่อมาเมื่อกลับเมืองไทยแล้ว ได้เขียนบทความภาษาอังกฤษลงในหนังสือพิมพ์ ลิเบอร์ตี(Liberty) ซึ่งเป็นหนังสือในเครือศรีกรุงและไทยราษฎร์ พ.ศ.๒๔๘๗ มีนายสอ เศรษฐบุตร (หลวงมหาสิทธิโวหาร) เป็นบรรณาธิการและแปลเป็นภาษาไทยลงในหนังสือพิมพ์ศรีกรุง ซึ่งนายสละ ลิขิตกุล เป็นผู้ช่วยบรรณาธิการ และต่อมาได้เขียนบทความภาษาไทยลงในหนังสือพิมพ์ศรีกรุงด้วย

ในปี พ.ศ.๒๔๘๘ เขียนบทความลงในหนังสือพิมพ์เกียรติศักดิ์ ตามคำขอของนายสละ ลิขิตกุล บรรณาธิการในขณะนั้น ชีวิตของการเป็นนักเขียน นักหนังสือพิมพ์เริ่มขึ้นอย่างจริงจัง เมื่อได้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์สยามรัฐ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๙๓ มีนายสละ ลิขิตกุล เป็นบรรณาธิการ โดย ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นทั้งเจ้าของ ผู้อำนวยการ และนักเขียนประจำ งานเขียนมีทั้งนวนิยาย บทความรวมทั้งบทบรรณาธิการด้วย

ลักษณะงานเขียนในช่วงเป็นคอลัมนิสต์นั้นเป็น งานเขียนที่สะท้อนความคิดเห็นอย่างจริงจัง จนกระทั่งหลังเปลี่ยนรัฐบาล งานของม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้เปลี่ยนแนวทางเป็นเรื่องแต่งอ่านสนุก ออกมาอย่างสม่ำเสมอ พร้อมกับงานบรรยายและปาฐกถาพิเศษต่างๆ หลังการยุบสภาในปีถัดมา ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ กลับมาเขียนคอลัมน์ 'ข่าวนอกนา' และเปลี่ยนชื่อคอลัมน์ เมื่อสถานการณ์ทางการเมืองเปลี่ยนแปลง จนมาถึง 'ชอยสวนพลู' ในทำที่สุด หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ได้รับฉายาจากนักการเมือง และสื่อมวลชนมากมาย เช่น "เฒ่าสารพัดพิษ" "ชื่อแป้ชอยสวนพลู" ภายหลังเมื่อมีอาวุโสสูงวัย จนสามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ได้อย่างตรงไปตรงมา โดยไม่ต้องเกรงกลัวอิทธิพลใดๆ จึงได้รับฉายาว่า "เสาหลักประชาธิปไตย" นอกจากนี้ก็อีกฉายาหนึ่งที่ใช้เรียก หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ในบางแห่งคือ "หม่อมป่า"

ผลงานด้านวรรณศิลป์ที่โดดเด่นมากกว่า 200 เรื่องด้วยลีลาการเขียนที่ตรงไปตรงมา สะดุดตาสะท้อนแง่มุมทางสังคม ชวนคิดชวนติดตาม และทำให้เรื่องยากกลายเป็นเรื่องง่าย ศาสตราจารย์ พลตรี หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช จึงได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ในพ.ศ. 2528

หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมชถึงแก่อสัญกรรม เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2538 สิริรวมอายุ 84 ปี และในปี พ.ศ. 2552 องค์การยูเนสโก ประกาศยกย่องหม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นบุคคลสำคัญของโลกใน 4 สาขา ได้แก่ การศึกษา วัฒนธรรม สังคมศาสตร์ และสื่อสารมวลชน ในวาระครบรอบ 100 ปี ชาตกาล พ.ศ. 2554

งานเขียน

หลายชีวิต

สี่แผ่นดิน

ไผ่แดง

เพื่อนนอน

สามก๊กฉบับนายทุน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.4.2 ศรีบูรพา

รูปที่ 2-9 ศรีบูรพา หรือ กุหลาบ สายประดิษฐ์

เกิด 31 มีนาคม พ.ศ. 2448 ในปลายรัชกาลที่ 5 ณ กรุงเทพมหานคร เป็นลูกชายคนเล็ก
ในจำนวนพี่น้อง 2 คน บิดาชื่อ สุวรรณ ทำงานเป็นเสมียนเอกกรมรถไฟ มารดาชื่อสมบุญเป็น
ชาวนาอยู่จังหวัดสุพรรณบุรี
ชื่อเดิม กุหลาบ สายประดิษฐ์

เมื่อกุหลาบมีอายุได้ 4 ขวบ เขาได้เริ่มต้นเรียนหนังสือครั้งแรกที่โรงเรียนวัดหัวลำโพงจนถึงชั้น
ประถม 4 นายสุวรรณได้ช่วยสอนหนังสือให้ลูกชายคนเดียวก่อนเข้าโรงเรียนด้วย แต่พ่อของ
กุหลาบอายุสั้น ป่วยเป็นไข้เสียชีวิตเมื่ออายุเพียงแค่ว่า 35 ปี ตอนนั้นกุหลาบเพิ่งอายุหกขวบ แม่
และพี่สาวจึงได้เลี้ยงดูเขาต่อมา โดยแม่ได้รับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า และส่งพี่สาวไปฝึกเล่นละคร
รำ และละครร้อง เพื่อหาเงินมาช่วยจุนเจือและส่งเสียให้กุหลาบได้เรียนหนังสือโดยไม่ติดขัด
กล่าวคือเมื่อจบชั้นประถม 4 แม่ก็ได้เอากุหลาบไปฝากเข้าเรียนต่อที่ โรงเรียนทหารเด็ก ของกรม
หลวงนครราชสีมา โรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนประจำ สอนทั้งวิชาทั่วไปและวิชาทหาร กุหลาบได้
เรียนอยู่ที่โรงเรียนนี้สองปี แม่ก็รู้สึกสงสาร เพราะเห็นว่าลูกชายต้องอยู่เวรยามแบบทหาร และเห็น
ว่าอยากให้กุหลาบได้เรียนวิชาทั่วไปมากกว่า ดังนั้นจึงเอาออกจากโรงเรียนทหาร ให้มาอยู่ที่
โรงเรียนเทพศิรินทร์ โดยเริ่มต้นเรียนในชั้นมัธยม 2 และได้เรียนเรื่อยมาจนจบชั้นมัธยม 8 เมื่อ พ.ศ.
2468 ก่อนเรียนวิชากฎหมายที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองในภายหลัง

ในวัยมัธยม กุหลาบได้ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น อย่าง ม.จ. อากาศดำเกิง และ สด ทุมมะโลหิต ออกหนังสือในโรงเรียน ชื่อ ดรณสาร และศรีเทพ ต่อมาเมื่อเป็นครูสอนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนรวม การสอน ได้ฝึกหัดแปลนิยายต่างประเทศที่สำนักงานรวมแปล ซึ่งอยู่แห่งเดียวกับโรงเรียนรวมการ สอน หลังจากคัดแปลหนังสือได้แล้ว ได้ร่วมกับเพื่อนที่ฝึกหัดอยู่ด้วยกัน กุหลาบเป็นบรรณาธิการ นิตยสารราย 10 วันออกนิตยสาร สารสหาย แต่ออกมาได้เพียง 7 เล่มก็เลิกไป และนามปากกา ศรี บุรพา จึงได้กำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรกที่นี่ โดยนายโกศล โกมลจันทร์ เจ้าของสำนักพิมพ์รวมการแปล เป็นผู้ตั้งให้ แล้วเข้าทำงานเป็นผู้ช่วยบรรณาธิการที่กรมยุทธศึกษาฯ โดยเป็นผู้ช่วยบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ เสนาศึกษาและแพวทยาศาสตร์โดยมีพระพิสิษฐ์พจนการ บรรณาธิการนิตยสารนี้ได้ ชวนศรีบุรพาไปร่วมงานด้วย ศรีบุรพาทำงานอยู่ที่นี้ 3-4 ปี ก็ลาออก

นามปากกาที่กุหลาบใช้ในขณะนี้คือ 'ดาราลอย' 'ส.ป.ต. กุหลาบ' 'นางสาวโกสุมภ์' 'หนูศรี' 'ก.สาย ประดิษฐ์' 'นายบำเรอ' และ 'หมอต๋อง' โดยเริ่มต้นใช้นามปากกา 'ศรีบุรพา' เป็นครั้งแรก ในเขียน งานชื่อ แถลงการณ์ ลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ ทศวารบันเทิง

พ.ศ.2469 กุหลาบในวัย 21 ได้ลงตีพิมพ์ งานประพันธ์ที่เสนาศึกษา และแพวทยา ศาสตร์ (รายเดือน) สมานมิตรบันเทิง(รายปักษ์)มหาวิทยาลัย(รายเดือน) สนวนอักษร(รายปักษ์) สาราเกษม(รายปักษ์) ปราโมทย์นคร(รายเดือน) ดรณเกษม(รายปักษ์) เฉลิมเชาว์(รายเดือน) วิทยาคารย(รายเดือน) ฯลฯ

พ.ศ.2472 ราวเดือนมิถุนายน ศรีบุรพาได้ชักชวนเพื่อนนักเขียนร่วมรุ่น รวมกลุ่มกัน เรียกชื่อว่า "คณะสุภาพบุรุษ" ออกนิตยสารรายปักษ์ชื่อ "สุภาพบุรุษ" โดย เขารับหน้าที่เป็นบรรณาธิการ

พ.ศ.2473 หนังสือพิมพ์บางกอกการเมืองประสบภาวะเสื่อมโทรมขาดความนิยม ฝ่ายกองอำนาจการเห็นว่าศรีบุรพา เป็นผู้มีความสามารถโดยดูจากผลงานจากนิตยสาร สุภาพบุรุษ จึงได้เชิญให้มาช่วยปรับปรุง ซึ่งขณะนั้นกิจการของนิตยสารสุภาพบุรุษกำลังก้าวหน้า และทำรายได้ให้เขาเป็นอย่างดี แต่เนื่องจากเขามีความมุ่งมั่นที่จะหาประสบการณ์ในการทำ หนังสือพิมพ์อยู่แล้ว จึงรับงานหนังสือพิมพ์บางกอกการเมือง โดยมอบภาระการทำนิตยสาร สุภาพบุรุษให้ มาลัย ชูพินิจ เมื่อศรีบุรพาจะมารับงาน เขามีข้อแม้ว่าขอจัดคณะบรรณาธิการเอง ครั้นตกลงกันได้แล้วจึงได้เริ่มดำเนินงาน ในเดือนพฤษภาคม

บางกอกการเมืองใหม่ การทำงานนี้ถือได้ว่าศรีบุรพาเข้าสู่อาณาจักรหนังสือพิมพ์อย่างเต็มตัว เขา กล่าวว่ "ฉันมีความพอใจแล้วที่ฉันได้ตั้งต้นชีวิตนักหนังสือพิมพ์ ขึ้นมาจากความรู้เพียงหยิบมือ หนึ่ง จากสิ่งที่ไม่มียี่สิบสี่ชั่วโมงอะไร ฉันพอใจแล้วที่ฉันได้แต่มีสติให้แก่ชีวิตของตนเอง"

เมื่อศรีบุรพาเริ่มงานแล้วก็พยายามที่จะเรียกร้องให้ผู้อ่านหันกลับมาสนใจหนังสือพิมพ์ บางกอกการเมืองอีก ในด้านรูปแบบมีการจัดทำฉบับพิเศษ ทำปกให้สะดุดตา พาดหัวข่าวให้

น่าสนใจ พร้อมกันนี้ยังได้ปรับปรุงในด้านเนื้อหาด้วย เช่น นำผลงานนักเขียนมีชื่อมาลงติดต่อกัน เสนอข่าวของทางราชการและข่าวอาชญากรรม มีคอลัมน์เสนอบทความทางการเมือง และมีบทนำเขียนวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของราชการ เป็นต้น ผลปรากฏว่าหนังสือพิมพ์บางกอกการเมืองฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว ทำสถิติจำหน่ายสูงกว่าหนังสือพิมพ์อื่นๆ แต่เนื่องจากมีบทความโจมตีข้าราชการ ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไม่พอใจ และใช้อิทธิพลข่มขู่ผ่านทางนายทุนเจ้าของกิจการ จนในที่สุด ศรีบูรพา ก็ต้องลาออก หลังจากดำเนินการได้ไม่ถึง 3 เดือน

ช่วง พ.ศ. 2473-2474 ศรีบูรพารับหน้าที่บรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันไทยใหม่ และประจำกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ศรีกรุง และสยามราษฎร์ ระหว่างนี้เขาได้เขียนบทความทางการเมืองเรื่อง "มนุษย์ภาพ" ลงในหนังสือพิมพ์ศรีกรุง บทความนี้กระทบกระเทือนถึงเจ้าหน้าที่รัฐบาลอีก จนเป็นผลให้หนังสือพิมพ์ถูกยึดใบอนุญาต และปิดแทนพิมพ์

ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ศรีบูรพา รั บหน้าที่เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวัน ประชาชาติ ซึ่งอยู่ในอุปถัมภ์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า วรณไวทยากร ขณะเดียวกันก็ได้เข้าศึกษาวิชากฎหมายที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองด้วย ศรีบูรพาทำงานที่หนังสือพิมพ์ประชาชาติได้ไม่นาน ก็ลาออกด้วยเกรงว่าจะทำให้ผู้อุปถัมภ์ลำบาก เนื่องจากเขาเขียนบทความโจมตีการกระทำของรัฐบาลในสมัยนั้น

พ.ศ. 2479 ศรีบูรพาได้เดินทางไปดูกิจการหนังสือพิมพ์ที่ประเทศญี่ปุ่น 1 ปี ประสบการณ์ในการไปต่างประเทศครั้งนี้ ก่อให้เกิดนวนิยายเรื่องสำคัญของเขา คือเรื่อง "ช่างหนังภาพ"

พ.ศ. 2482 ศรีบูรพาได้รื้อฟื้นคณะสุภาพบุรุษขึ้นอีกครั้ง โดยได้ออกหนังสือพิมพ์สุภาพบุรุษรายวัน ภายหลังร่วมกับหนังสือพิมพ์ประชามิตร เป็นประชามิตร-สุภาพบุรุษ จนกระทั่งเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 อุปกรณ์การพิมพ์ขาดแคลนและมีราคาสูง จึงหยุดกิจการไป

พ.ศ. 2490-2492 เขาได้เดินทางไปศึกษาวิชาการเมืองที่ประเทศออสเตรเลีย การไปศึกษาครั้งนี้มีผลต่อความคิดและโลกทัศน์ของเขาเป็นอย่างมาก ซึ่งความคิดเหล่านี้ได้สะท้อนออกมาในงานเขียนด้วย โดยงานเขียนในช่วงนี้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอีกลักษณะหนึ่ง มีจุดมุ่งหมายเด่นชัดขึ้น เน้นการต่อสู้เพื่อสิทธิและเสรีภาพ ความเป็นธรรม ผลงานเหล่านี้ลงพิมพ์ตามนิตยสารต่างๆ เช่น ปิยะมิตร และสยามสมัย

พ.ศ. 2495 หนังสือพิมพ์ตกอยู่ในสภาพถูกกริดรอนสิทธิเสรีภาพ พวกนักหนังสือพิมพ์จึงมีการเคลื่อนไหว รวมตัวกันเพื่อเรียกร้องให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการพิมพ์ และระบบเซนเซอร์ มีการตั้งคณะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ และเจรจาเรียกร้องต่อรัฐบาล แต่ก็ถูกจับเสียก่อนด้วยข้อหากบฏภายในประเทศและภายนอกราชอาณาจักร ที่เรียกว่า "กบฏสันติภาพ" ซึ่ง

หนึ่งในผู้ต้องหานี้ก็มิ ศรีบูรพา รวมอยู่ด้วย โดยศาลได้พิพากษาตัดสินจำคุกคนละ 13 ปี 4 เดือน แต่ได้รับการปลดปล่อยพ้นจากข้อหาก่อนกำหนด เนื่องในโอกาสครบ 25 พุทธศตวรรษ ระหว่างปี พ.ศ.2500-2501 ศรีบูรพา ได้รับเชิญจากสมาคมส่งเสริมความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับนานาประเทศของสหภาพโซเวียต ให้ไปร่วมงานฉลองครบ 40 ปี แห่งการปฏิวัติ และจากสถาบันวัฒนธรรมของสาธารณรัฐประชาชนจีน ให้ไปเยือนในฐานะทูตทางวัฒนธรรม ตามลำดับ การไปเยือนครั้งหลังนี้เป็นกรจากแผ่นดินไทยไปโดยไม่ได้กลับมาอีก เพราะเขาได้ขอลี้ภัยทางการเมืองอยู่ ณ ประเทศจีนจวบจนสิ้นชีวิต เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2517.

รางวัลศรีบูรพา เป็นรางวัลที่มอบสำหรับศิลปิน นักคิดนักเขียน และนักหนังสือพิมพ์ ผู้มีผลงานอันทรงคุณค่าที่มีชีวิตที่เป็นแบบอย่าง เป็นกิจกรรมหนึ่งของ "กองทุนศรีบูรพา" ที่ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อรำลึกและเผยแพร่เกียรติประวัติของ กุหลาบ สายประดิษฐ์ หรือ ศรีบูรพา (31 มีนาคม พ.ศ. 2448 - 16 มิถุนายน พ.ศ. 2517) นักประชาธิปไตย นักเขียน นักหนังสือพิมพ์คนสำคัญของไทย และของโลก มีงานเขียนหลากหลายทั้งในรูปแบบนวนิยาย เรื่องสั้น สารคดี บทความ กวี นิพนธ์ และเรื่องแปล ที่องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเนสโก (UNESCO) ยกย่องให้เป็นบุคคลสำคัญของโลก พิธีมอบรางวัลศรีบูรพา จะมีขึ้นในวันที่ 5 พฤษภาคมของทุกปี ในงานวันนักเขียนซึ่งจัดโดยสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย

งานเขียน

ไปสหภาพโซเวียต พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. ๒๕๐๑ หลังจากการไปเยือนสหภาพโซเวียตในการเมืองของประชาชน พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. ๒๕๐๐ กุหลาบใช้นามปากกา "อิสสรชน" จ้าหวใจ งานเขียนเมื่อ "ศรีบูรพา" เป็นนักประพันธ์ในคณะ รวมการแปล ขณะยังเรียนอยู่ชั้นมัธยม ๘

ปราบพยศ เป็นอีกเรื่องหนึ่งของ "ศรีบูรพา" ที่ผู้ร้ายคือขุนนางหรือชนชั้นสูงในสังคม

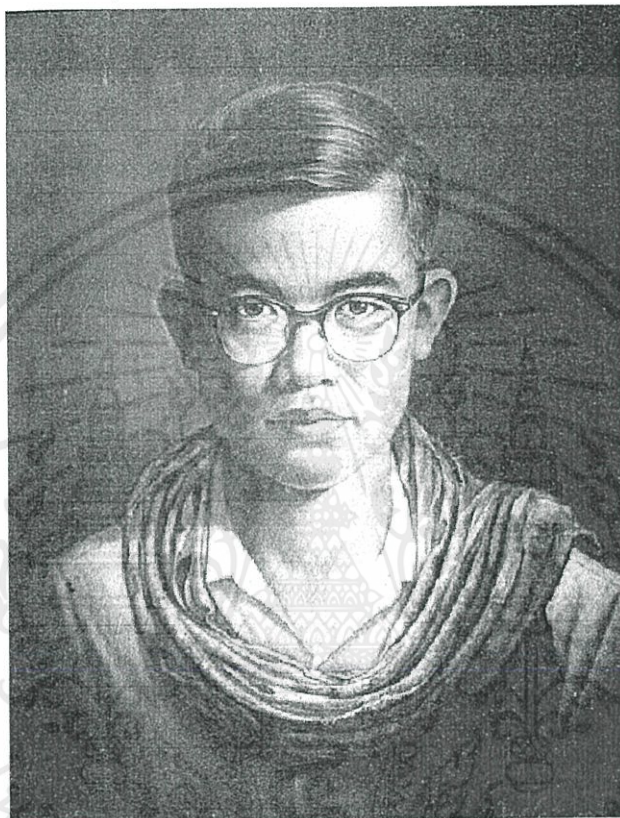
มารมมนุษย์ เมื่อพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. ๒๔๗๑ ใช้สะกดว่า มารมมนุษย์ เรื่องนี้ "ศรีบูรพา" วิพากษ์ค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งงานและชีวิตสมรสตามประเพณีคลุมถุงชน ลูกผู้ชาย นำเสนอแนวคิดในอุดมคติของ "ลูกผู้ชาย" ที่ไม่ได้อยู่ที่ศตระกูด แต่อยู่ที่การเป็นผู้มีคุณธรรม เป็นนวนิยายที่สร้างชื่อเสียงให้แก่ "ศรีบูรพา" พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. ๒๔๗๑ สงครามชีวิต นวนิยายในรูปแบบจดหมายที่สะท้อนภาพชีวิตของคนยากไร้ในสังคม "ศรีบูรพา" ได้แบบอย่างโครงเรื่องนี้มาจากเรื่อง Poor People ของ ดอัสโตเยฟสกี

ข้างหลังภาพ นวนิยายที่ได้รับความนิยมขึ้นชอบจากนักอ่านทุกยุคสมัย เรื่องราวแห่งความรักของสตรีชนชั้นสูงที่ต้องอยู่ในกรอบประเพณีเก่า กับชายหนุ่มที่อยู่ในโลกสมัยใหม่

จนกว่าเราจะพบกันอีกจัดพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.๒๔๙๓ โดยเป็นผลงานเล่มแรกของสำนักพิมพ์สุภาพบุรุษ นวนิยายขนาดสั้นเรื่องนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของนวนิยายเพื่อชีวิตแลไปข้างหน้า มีสองภาค คือภาคปฐมวัย เขียนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘ ขณะถูกจำคุก และภาคมัชฌิมวัย เขียนภายหลังได้รับอิสรภาพ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ แต่ไม่จบ ต่อมาพิมพ์เป็นเล่มครั้งแรก

2.3.4.3

จิตร ภูมิศักดิ์

รูปที่ 2-10 จิตร ภูมิศักดิ์

จิตร ภูมิศักดิ์ เกิดเมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ.2473 เดิมชื่อ "สมจิตร" เกิดที่ ตำบล ประจันตคาม อำเภอ ประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี เป็นบุตรของนายศิริ ภูมิศักดิ์ นายตรวจสรรพสามิต กับนางแสงเงิน (ฉายาวงศ์) ชื่อ "สมจิตร" เป็นชื่อที่ตั้งให้คล้องจองกับ "ภิรมย์" พี่สาวคนเดียวของจิตร แต่เนื่องจากในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ต้องการให้ชื่อสื่อลักษณะเพศ "สมจิตร" จึงถูกเปลี่ยนเป็น "จิตร" และเนื่องจากบิดาต้องย้ายไปรับราชการยังจังหวัดต่างๆ ทำให้ จิตร ภูมิศักดิ์ ต้องย้ายสถานศึกษาชั้นประถมศึกษาไปจังหวัดต่าง ๆ คือกาญจนบุรีสมุทรปราการ และพระตะบอง(กัมพูชา)เมื่อประเทศไทยต้องคืนดินแดน 4 จังหวัดนี้ให้แก่ฝรั่งเศสจึงกลับมาศึกษาต่อที่โรงเรียนวัดเบญจมบพิตรโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาและเข้าศึกษาต่อคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อ พ.ศ. 2496 เขาได้รับตำแหน่งเป็นสาราณีย์กรของสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รับผิดชอบจัดทำหนังสือของมหาวิทยาลัย ฉบับ 23 ตุลาคม วันปิยะ

มหาราชเนื่องจากเขาเห็นว่าก่อนหน้านั้น หนังสือนี้มีรูปแบบและเนื้อหาที่ซ้ำซากเหมือนกันแทบทุกปี เขาจึงตั้งใจจะทำให้หนังสือเล่มนั้นแปลกแหวกแนวไปจากเดิมทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา ในทางเนื้อหาที่เป็นเรื่องซึ่งจิตรเขียนเอง มีบทร้อยกรอง " เธอคือหญิงรับจ้างทำใช้แม่คน " ใช้ นามปากกา " ศุลภวตล " บทความขนาดยาว ชื่อ " พุทธปรัชญาแก้สภาพสังคมตรงกิเลสวัตถุนิยม ไดอะแลคติกแก้สภาพสังคมที่ตัวสังคมเองและแก้ได้ด้วยการปฏิวัติมิใช่ด้วยการปฏิรูปตามแบบของ สิทธารถปรัชญาวัตถุนิยมไดอะแลคติกกับปรัชญาของสิทธารถผิดกันอย่างฉกรรจ์ที่ตรงนี้ " โดยใช้ นามปากกาว่า " นาครทาส " บทความนี้ต่อมารู้จักกันในชื่อสั้นๆ ว่า " ผีตองเหลือง " และเรื่องสั้น ชื่อ " ขวัญเมือง " อันเป็นนิยายสั้นทางการเมืองที่สะท้อนภาพของผู้หญิงในอุดมคติของจิตร ภูมิศักดิ์ นอกจากนี้ก็มีข้อเขียนของคนอื่น เช่น ศรีวิภา ช่อม เขียนเรื่อง แปรวิถี เกี่ยวกับความคิดของ นักปฏิวัติในฝรั่งเศส บทแปลของ วรวิณี นพวงศ์ อันเป็นการเปิดโปงการค้าฝิ่นและการโกงกินใน วงการรัฐบาลไทย ซึ่งหนังสือพิมพ์ต่างประเทศนำไปเขียน เป็นต้น แต่ทางมหาวิทยาลัยกลับเห็นว่า "...มีข้อความบางอันเป็นบทความซึ่งทำลายทั้งชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ได้ดำเนินคดียื่น แนวทางในเรื่อง ต่าง ๆ ซึ่งเป็นการกระทำที่แตกความสามัคคีกันในหมู่ประชาชน และว่าถึงพุทธ ศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติของเราว่าเปรียบเสมือนศรีธนญชัย...." ทางมหาวิทยาลัยและ นิสิตบางกลุ่มจึงเคลื่อนไหวให้มีการซักฟอกสอบสวนกันในหอประชุมจุฬาฯ จิตรได้ขึ้นชี้แจงถึง ความเป็นจริงของบทความและเรียกร้องให้มหาวิทยาลัยให้ยินยอมจัดพิมพ์หนังสือออกมาเพื่อ พิสูจน์คำพูดของเขา แทนที่จะกล่าวประนามฝ่ายเดียวโดยที่นิสิตทั้งหมดไม่มีโอกาสเห็นต้นฉบับ เลย แต่ทางมหาวิทยาลัยไม่เห็นด้วย ในขณะที่เหตุการณ์กำลังดีเครียด นิสิตกลุ่มหนึ่งเข้ามา ทางด้านหลังแล้วจับจิตรโยนลงจากเวที ทำให้เขาต้องเข้าโรงพยาบาลแล้วยังทำให้เขาถูกพักการ เรียน และเสียเวลาไปถึง 2 ปี ระหว่างที่เขาถูกพักการเรียน จิตรได้ไปสอนหนังสือที่โรงเรียนอินทร ศึกษาอยู่ระยะหนึ่ง แล้วจึงไปทำงานหนังสือพิมพ์ไทยใหม่ ซึ่งสุภา สิริมานนท์เป็นรองผู้อำนวยการ และเขียนให้ พิมพ์ไทย ซึ่ง ทวีป วรดิลกทำงานอยู่ ปีพ.ศ. 2498 เขากลับเข้าเรียนอีกครั้งและสำเร็จ บริญญาอักษรศาสตรบัณฑิตในปีพ.ศ. 2500 จากนั้นก็เข้าเป็นอาจารย์ที่วิทยาลัยเพชรบุรีวิทยาลัย กรรมและศึกษาต่อระดับปริญญาโทที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร จนกระทั่งถูกจับใน ข้อหา " สมคบกันกระทำความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายใน และภายนอกราชอาณาจักรและ กระทำการเป็นคอมมิวนิสต์ " เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2501 เขาถูกคุมขังอยู่จนถึงเดือนธันวาคม 2507 จึงได้รับการปลดปล่อยและพ้นจากข้อหาของทางการ เนื่องจากเขาถูกติดตามคุกคามจากทางการ เจ้าหน้าที่บ้านเมืองอย่างหนักทำให้เขาต้องตัดสินใจ " เข้าป่า " จิตรถูกยิงเสียชีวิตที่อำเภอสว่าง แดนดิน จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2509 นามปากกา " ที่ปกร " จิตร ภูมิศักดิ์ เป็นคน คิดขึ้นเอง ซึ่งจิตรให้คำแปลว่า " ผู้ถือดวงประทีป " คำที่มีความหมาย อันรุ่งโรจน์โชติช่วงนี้ จิตรได้ แรงบันดาลใจมาจากบทกวีภาษาฝรั่งเศสของ วิกเตอร์ฮูโก ชื่อ " ความสว่างและความมืด "

"กวี ภายใต้วงศ์อันอัปลักษณ์เช่นนี้
 ย่อมจักแผ้วทางไว้เพื่อวันคืนอันดีกว่า
 เขาคือบุรุษแห่งยุคสมัยของความไฝฝัน
 ดินทั้งสองเหยียบย่ำอยู่ ณ ที่นี้
 ดินทั้งสองเพ่งมองไปเบื้องหน้าโน้น
 เขานั้นเที่ยว โดยไม่คำนึงถึงคำประณามและเย็บยอ
 เปรียบเสมือนผู้ทำนายวิถีแห่งอนาคต
 จักต้องกระทำสิ่งที่จะมาถึงให้แจ่มจ้า
 เสมือนหนึ่งโคมไฟในมืออันอาจรองรับสรรพสิ่งของเขา
 ซึ่งกวัดไกวจำอยู่เหนือศีรษะ ของมวลชนทุกกาลสมัย"

2.3.4.4 สุชาติ สวัสดิ์ศรี

รูปที่ 2-11 สุชาติ สวัสดิ์ศรี

สุชาติ สวัสดิ์ศรี²⁴ นักเขียนเจ้าของนามปากกา สิงห์สนามหลวง ผู้ก่อตั้ง รางวัลช่อ
 เอกสารนี้ ก่อเกิด เมื่อวันที่ 24 ทรัพย์ มิถุนายน พ.ศ. 2488 ที่ตำบลท่าเรือ อำเภอท่าเรือ จังหวัด
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

24

คัดลอกบางส่วนจาก คำประกาศเกียรติคุณ ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปี พ.ศ. 2554

พระนครศรีอยุธยา พ่อเป็นหมอเสนารักษ์ แม่เป็นชาวนา จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยมดี) สาขาประวัติศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ. 2509 สมรสแล้วกับ นางวรรณ สวัสดิ์ศรี (ทรอปานานท์) นักเขียนเจ้าของนามปากกา "ศรีดาวเรือง" มีบุตรด้วยกัน

สุชาติ สวัสดิ์ศรี ได้รับยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์เมื่อปี พ.ศ. 2554 เขาอธิบายถึงที่มาที่ไปของคลังวรรณกรรมที่กระจายอยู่ในบ้านทั้ง 4 หลังว่า ใช้เป็นที่เก็บสะสมหนังสือเล่ม หนังสือพิมพ์ และนิตยสารรุ่นเก่า ที่ถูกตีพิมพ์ตั้งแต่ก่อน พ.ศ. 2500 บางเล่มตีพิมพ์เมื่อปี 2468 ปี 2470 ปี 2475 มีหนังสือเก่า อาทิ "ประชามิตร" "เสียงใหม่" "อธิปัตย์" "ประชาธิปไตย" "หนังสือพิมพ์ประชาชาติ" นอกจากนั้น ยังมีหนังสือที่ตีพิมพ์สมัย 14 ตุลา 2516 นวนิยายรุ่นเก่า หนังสืออภิชนนาการและงานปัจจุบันที่เก็บไว้ทั้งผลงานตัวเองและผลงานของ "ศรีดาวเรือง" ภรรยา และมีหนังสือกลุ่มที่เคยเป็นหนังสือต้องห้ามซึ่งเกี่ยวกับความคิดทางสังคมการเมือง นิตยสารบางเล่ม เคยเก็บใส่ถังฝังดินไว้เป็นลิบๆ ถังด้วยเหตุผลเรื่องสถานการณ์ทางการเมืองในอดีต โดยมีบางส่วนจมไปและบางส่วนก็ยังเหลืออยู่จนกระทั่งผ่านเหตุการณ์ 6 ตุลา 2519 หากนับจำนวนเล่มทั้งหมดก็น่าจะเป็นแสนเล่ม และมีภาพวาดอีกเป็นหมื่นภาพ โดยความตั้งใจจะเก็บหนังสือและวรรณกรรมไว้ให้คนรุ่นต่อไป โดยจะมอบให้ห้องสมุดหรือสถาบันการศึกษา จัดไว้เป็นหมวดหมู่ มีหนังสือการเมือง "สังคมศาสตร์ปริทัศน์" "โลกหนังสือ" นิตยสารทั้งหลาย สารคดี ศิลปวัฒนธรรม ผสมสะสมมาตั้งแต่ปี 2505-2506 สมัยเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี

นายสุชาติ สวัสดิ์ศรีสร้างคุณูปการอย่างยิ่งแก่วงการนักเขียน นักอ่าน และวงวรรณกรรมด้วยบทบาทของบรรณาธิการมืออาชีพ ที่ได้ให้ความรู้และเปิดเผยความจริงแก่สังคม ติดตามหาทางปัญญาให้แก่คนรุ่นใหม่ ปลูกฝังอุดมการณ์ในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ มนุษยธรรม และความกล้าต่อสู้กับความอยุติธรรม เขาได้จุดประกายความคิดแก่คนหนุ่มสาวในการแสวงหาความหมายและคุณค่าของชีวิต ตลอดจนสนใจในโลกและสังคมที่ตนดำรงอยู่ นอกจากนี้ นายสุชาติยังเปิดโลกทัศน์ทางวรรณกรรมแก่นักเขียนและนักอ่านให้เกิดความรู้ความเข้าใจวรรณกรรมของไทยและต่างประเทศที่มีคุณภาพและมีคุณค่าทางวรรณศิลป์ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ นายสุชาติได้เปิดเวทีแก่นักเขียนรุ่นใหม่ให้มีพื้นที่ในโลกวรรณกรรมอย่างต่อเนื่องรวมหลายร้อยคน เขาเป็นช่างวรรณกรรมที่คัดสรร เจียรไน นักเขียนที่มีฝีมือจำนวนมากให้แก่วงวรรณกรรมเรื่องสั้นไทย เขาเป็นพลังสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวและความเคลื่อนไหวในแวดวงวรรณกรรมอย่างจริงจังและกว้างขวาง อีกทั้งรูปแบบ เนื้อหา และความคิดในงานวรรณกรรมของเขาได้ส่งอิทธิพลไปสู่นักเขียนรุ่นหลัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาสาระของเอกสารฉบับนี้ในวงวรรณกรรมและวงวิชาการทั้ง

สถานะและบทบาทของนายสุชาติเป็นที่ยอมรับนับถืออย่างยิ่งในวงวรรณกรรมและวงวิชาการทั้ง

ของไทยและต่างประเทศสหภาพต่าง ๆ ดังกล่าวมานี้ทำให้ไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่านายสุชาติ สวัสดิ์

ศรีเป็นเสาหลักแห่งวงวรรณกรรมร่วมสมัยของไทยมาต่อเนื่องยาวนาน การยึดมั่นอยู่ใน พันธกิจของการสร้างสรรค์ ส่งเสริมสืบต่อ ทั้งสร้างคนและสร้างงาน ตลอดจนสร้างจิตสำนึกทางสังคม และ ยืนหยัดความเป็นตัวของตัวเอง ที่ไม่ถูกผลัดคลอนด้วยอำนาจใด ๆ มาตลอดเวลากว่า ๔ ทศวรรษ

ประวัติการสร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรม

ประภัสสร เสวิกุลเริ่มเขียนบทกวีมาตั้งแต่ปี ๒๕๐๕ โดยได้รับแรงบันดาลใจจากบิดามารดาที่สอนให้ท่องจำโคลงโลกนิติ และลิลิตตะเลงพ่าย ตั้งแต่อายุ ๓-๔ ขวบ ทำให้มีจิตใจรักกวีนิพนธ์ และศิลปะการใช้ภาษาของกวีในอดีต จึงเริ่มหัดเขียนโคลงสี่สุภาพและกลอนแปด ผลงานกลอนแปดชิ้นแรกชื่อ "แม่จ๋า" ได้ลงพิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ ในนิตยสารสามทหาร ซึ่งมีอาจารย์ฉันทิพย์ กระแสสินธุ์ เป็นบรรณาธิการ หลังจากนั้นก็เขียนส่งไปตามคอลัมน์กลอนในนิตยสารต่าง ๆ เช่น แม่บ้านการเรือน ศรีสัปดาห์ คุณหญิง ฯลฯ ต่อมานำเพลงสากลมาแปลเนื้อเพลงแล้วแต่งเป็นบทกลอน ลงพิมพ์ในหนังสือเพลง เช่น I.S Song Hits, Current Songs และ Star Pics เป็นต้น บทกลอนเหล่านี้ได้เผยแพร่ออกอากาศในรายการเพลงทางสถานีวิทยุต่าง ๆ หลังจากประภัสสร เสวิกุลได้อ่านวรรณคดียิ่งใหญ่ระดับโลก วรรณคดีไทย และผลงานชิ้นเยี่ยมของนักเขียนร่วมสมัยไทยเป็นจำนวนมาก เช่น ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช มนัส จรรย์รงค์ มาลัย ชูพินิจ ประมูล อุณหุบลพนมเทียน และ'รงค์ วงษ์สวรรค์' ซึ่งชื่นชอบเป็นพิเศษ ได้เกิดพลังใจที่อยากจะสร้างผลงานของตนเอง จึงเขียนผลงานส่งไปลงในคอลัมน์ "รำพึงรำพัน" ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' ในสยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์ ต่อมาเรื่องสั้นเรื่องแรกคือ "หอมกลิ่นดอกจิว" ได้ลงพิมพ์ในหนังสือเพื่อนนคร ฉบับกัญยายน นลิน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ ในการเขียนเรื่องสั้นช่วงแรก ๆ ประภัสสรได้รับอิทธิพลด้านสำนวนภาษาของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' แต่ในเวลาต่อมาก็เริ่มเปลี่ยนแปลง ทำให้สามารถสร้างผลงานที่มีความเป็นตัวของตัวเอง และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลงานเขียนที่สร้างสรรค์ขึ้นในช่วงรับราชการอยู่ที่สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเวียงจันทน์ เรื่องสั้น "อีกวันหนึ่งของตรีน" ซึ่งมีความโดดเด่นทั้งรูปแบบและเนื้อหาได้รับรางวัลดีเด่น รางวัลอนุสรณ์ ว. ณ ประมวลมารค และต่อมาได้รับรางวัลเรื่องสั้นดีเด่นจากสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ใน พ.ศ. ๒๕๒๑ อีกด้วยหลังจากเขียนเรื่องสั้นมาเป็นเวลา ๑๑ ปี ประภัสสรได้รับคำแนะนำจากคุณนิลวรรณ ปิ่นทอง บรรณาธิการนิตยสารสตรีสาร ให้ลองเขียนนวนิยาย นวนิยายเรื่องแรก คือเรื่อง อำนาจ ลงพิมพ์ในสตรีสาร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕ เมื่อพิมพ์รวมเล่มแล้วนวนิยายเรื่องนี้ได้รับรางวัลชมเชยจากการประกวดหนังสือดีเด่น ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ในพ.ศ. ๒๕๒๖ หลังจากนั้นประภัสสร เสวิกุล ก็มีผลงานนวนิยายลงพิมพ์ในนิตยสารต่าง ๆ ติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอมาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๔) นวนิยายหลายเล่มพิมพ์ซ้ำหลายครั้ง เช่น เวลาในขวดแก้ว พิมพ์ ๓๖ ครั้ง ชีว พิมพ์ ๒๘ ครั้ง ขอมมอนใบนั้น...ที่เธอฝันยามหนุน พิมพ์ ๑๘ ครั้ง ลอดลายมังกร พิมพ์ ๑๙ ครั้ง อำนาจ พิมพ์ ๑๒ ครั้ง และนวนิยาย

หลายเรื่องถูกนำไปสร้างเป็นละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ เช่น ซ้อปาริชาต เวลาในขวดแก้ว ขอหมอนใบนั้น...ที่เธอฝันยามหนุน ขอให้รักเรานั้นนิรันดร อำนาจ ซึ่งตั้ง บ้านก้านมะยม สำเนาของตลอดลายมังกร ฯ ประภัสสร เสวิกุล มีความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานหลากหลายประเภท มีผลงานเรื่องสั้นกว่า ๑๕๐ เรื่อง นวนิยายมากกว่า ๕๐ เรื่อง กวีนิพนธ์กว่า ๒๐๐ บท วรรณกรรมเยาวชน สารคดี บทละครเวทีข้าวต้มชามแรก (แสดงหน้าพระที่นั่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวาระ ๑๐๐ ปีมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง) และบทละครโทรทัศน์อีกจำนวนหนึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

การศึกษาอาคารตัวอย่าง

การศึกษาอาคารตัวอย่าง เลือกศึกษาจากอาคารที่มีลักษณะใกล้เคียงกันในด้านวัตถุประสงค์ โครงการ ลักษณะของโครงการ หรืออาจเลือกศึกษาอาคารประเภทใกล้เคียงกันโดยจะศึกษาจากลักษณะองค์ประกอบบางอย่างเพื่อศึกษาแนวความคิดการออกแบบอาคาร ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลช่วยอ้างอิง และกำหนดแนวความคิดการออกแบบอาคารต่อไป โดยหัวข้อที่ทำการศึกษาอาคารตัวอย่างมีดังต่อไปนี้

1. ด้านการวางผังบริเวณ (Accessibility)
2. ด้านแนวคิดของโครงการ (Concept)
3. ด้านการออกแบบสถาปัตยกรรมและภาพลักษณ์ของโครงการ (Image-Character)
4. ด้านการจัดแสดงและพื้นที่ใช้สอย (Function)
5. ด้านประเภทและพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ (User Behavior)

3.1 การศึกษาอาคารตัวอย่างภายในประเทศ

- 3.1.1 หอวัฒนธรรมพื้นบ้านไท – ยวน จังหวัดสระบุรี
- 3.1.2 สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ Museum Siam
- 3.1.3 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ศิลป์ พีระศรี อนุสรณ์

3.2 การศึกษาอาคารตัวอย่างภายนอกประเทศ

- 3.2.1 Museum of modern literature Marbach Germany
- 3.2.2 Kyoto International Manga Museum
- 3.2.3 Yad Vashem Holocaust Museum
- 3.2.4 Yusuhara Wooden Bridge Museum
- 3.2.5 LiYuan Library

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1 การศึกษาอาคารตัวอย่างภายในประเทศ

3.1.1 หอวัฒนธรรมพื้นบ้านไท – ยวน จังหวัดสระบุรี

เจ้าของโครงการ

อาจารย์ทรงชัย วรรณกุล

หน้าที่ใช้สอยหลัก

1. ใช้เป็นสถานที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมไท-ยวน

2. จัดประชุมสัมมนาจัดเลี้ยงแบบวัฒนธรรมทางล้านนา ผักอบรม

เยาวชนให้เรียนรู้ศิลปะการแสดง ภูมิปัญญาพื้นบ้านชาวไท-ยวน เช่น การฟ้อน การตัด

กระดาษ การทำอาหาร งานใบตอง

ที่ตั้ง ถ.สายสระบุรี-ปากบาง บ้านโตนด ต.ดาวเรือง อ.เสาไห้ จ.สระบุรี

โครงสร้าง โครงสร้างไม้ เรือนไทยหมู่

ขนาดโครงการพื้นที่ประมาณ 2 ไร่

เวลาทำการ เปิดบริการทุกวัน

ความเป็นมาของโครงการ

อาจารย์ทรงชัย วรรณกุล เริ่มสะสมสิ่งของพื้นบ้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรือนไทย ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2512 อาทิ เรือนของเจ้าเมืองสระบุรี เรือนของพันตรีหลวงจบกกระบวนยุทธ เรือนของเสียดคง นอกจากนี้ยังมีผ้าทอโบราณอีกหลายร้อยผืน ที่อาจารย์ภาคภูมิใจ โดยบอกว่า “ถ้าไม่ได้เก็บของพวกนี้ ปัจจุบันก็ สูญหายไม่มีตัวอย่างให้เห็น” บริเวณพำนักหน้าบ้านยังเป็นที่เก็บและจัดแสดงเรือชนิดต่างๆ ที่ใช้ลุ่มน้ำป่าสักและภาคกลางกว่า 20 ลำ โดยใช้ชื่อว่า “พิพิธภัณฑ์เรือลุ่มน้ำป่าสัก” รวมทั้งจัดเป็น “หอวัฒนธรรมพื้นบ้านไท-ยวนสระบุรี” สร้างเสร็จในเดือนตุลาคม 2543 และเปิดให้เข้าชมเพื่อเฉลิมฉลองในวโรกาสพระชนมายุครบ 100 พรรษาของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ส่วนของพิพิธภัณฑ์บ้านเขาแก้วรอบๆ บ้านมีเกวียนโบราณ เครื่องจักรเย็บผ้า ตู้โซว์เก่าๆ กระฉกแปล เตียงนอน ห้องครัว ห้องอยู่ไฟ ที่ตำข้าว ตะกร้าของเก่าแก่โบราณ ส่วนใหญ่ของที่มีอยู่ ภายในบ้านประมาณ 100 ปี โดยชาวไท-ยวน ในสระบุรีแรกเริ่มอาศัยอยู่ตาม 2 ฝั่งของแม่น้ำป่าสัก ต่อมาได้รับเอาอารยธรรมจากส่วนกลางเพิ่มขึ้นจนถึงในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเปลี่ยนการคมนาคมจากทางน้ำเป็นทางบก และทำให้เมืองสระบุรีเป็นเมืองผ่าน ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ทั้งหอวัฒนธรรมและพิพิธภัณฑ์นี้มีอาจารย์ทรงชัย วรรณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำออกจำหน่ายหรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งดำรงชีวิตประจำวัน ประวัติความเป็นมาของชาวไท-ยวน ของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวคิดของโครงการ

เพื่ออนุรักษ์ภาษาและวัดที่ถูกกำลังจะสูญหายไป โดยทำงานแบบ 3 ประสาน “บวร” คือทำงานร่วมกันระหว่าง บ้าน – วัด – โรงเรียน ภายใต้แนวคิด “3 ส” คือ

1. สืบหา ว่าพวกเขามาอยู่กันได้อย่างไร
2. สืบสาน พื้นฟู รักษา ส่งเสริม เผยแพร่ พัฒนา กลุ่มชาติพันธุ์
3. เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มวัฒนธรรม และหาเครือข่าย

ประชาสัมพันธ์ขยายผลให้เยาวชนสืบสาน ทำงานต่อเนื่อง มีเรื่องต่อยอด

รูปที่ 3-1 บรรยากาศของพิพิธภัณฑ์เรือลุ่มแม่น้ำป่าสัก

รูปที่ 3-2 บรรยากาศของพิพิธภัณฑ์เรือลุ่มแม่น้ำป่าสัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น การนำเอกสารนี้ไปใช้ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

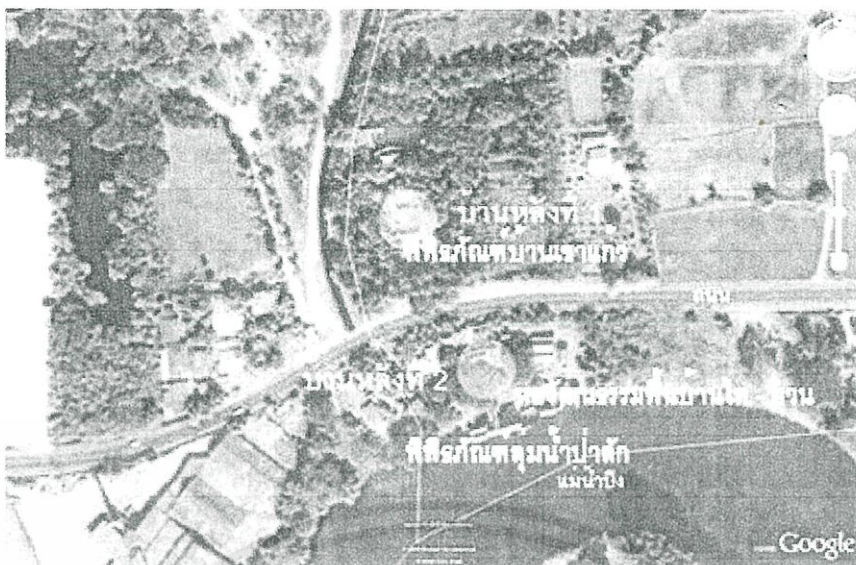

รูปที่ 3-3 พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านกับบริบททางธรรมชาติ

รูปที่ 3-4 ลักษณะการเข้าถึงโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3-5 ภาพถ่ายทางอากาศ แสดงบริเวณที่ตั้งโครงการ

รูปที่ 3-6 มุมมองจากโครงการสู่ม้าน้ำป่าสัก

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

โครงการมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมทางวัฒนธรรมประจำปี เช่น การจัดงานบุญสลากภัต การรณรงค์ให้คนพูดภาษา การทอผ้าทอพื้นบ้าน การกินอาหารพื้นเมือง และโครงการศิลปะ "รักศิลป์ไทยวน" ร่วมประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลโดยชมรมคังเป็นผู้ประสานงาน ในปี พ.ศ. 2539 โครงการ Think Earth จากบริษัทสยามกลการได้จุดกระแสความสนใจจากสื่อสารมวลชนและสาธารณชนหลายสาขาให้เข้ามาเยี่ยมเยือนหอวัฒนธรรมแห่งนี้ จากนั้นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เข้ามาส่งเสริม การทำโฮมสเตย์ขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุป-วิเคราะห์ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาโครงการ

1. ด้านการวางผังโครงการ

โครงการตั้งอยู่ในบริบทแวดล้อมของแม่น้ำและชุมชน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวโครงการกับบริบทโดยการลดการสร้างอาณาเขต (Boundary) โดยอาศัยลักษณะรั้วธรรมชาติเพื่อไม่แบ่งแยกกับชุมชนและกิจกรรมทางวัฒนธรรมทำให้โครงการเข้าถึงง่าย สำหรับการวางผังของกลุ่มอาคารในโครงการเกิดจากการนำเรือนเก่าที่เก็บสะสมมาจัดวางนั้นถือว่าทำได้เหมาะสมทำให้เกิดลานกิจกรรมและตัวนิทรรศการที่มีลำดับการเข้าถึงที่ไม่กระชั้นเกินไป

สำหรับการออกแบบสถาปัตยกรรมส่วนใหญ่เน้นการออกแบบด้วยการเชื่อมต่อด้วย Landscape เนื่องจากตัวอาคารเดิมได้รับการจัดวางตามหลักประเพณีพื้นถิ่นเดิมและเชื่อมโยงด้วยลานดิน และพื้นที่กิจกรรมทำให้สถาปัตยกรรมถูกจัดวางเป็นเพียงหนึ่งในนิทรรศการและคนใช้พื้นที่ภายนอกพักผ่อนหย่อนใจได้ด้วย ทำให้ภาพลักษณ์โครงการโดยรวมถูกมองเป็นบรรยากาศของวิถีชีวิตแทนลักษณะตัวอาคาร

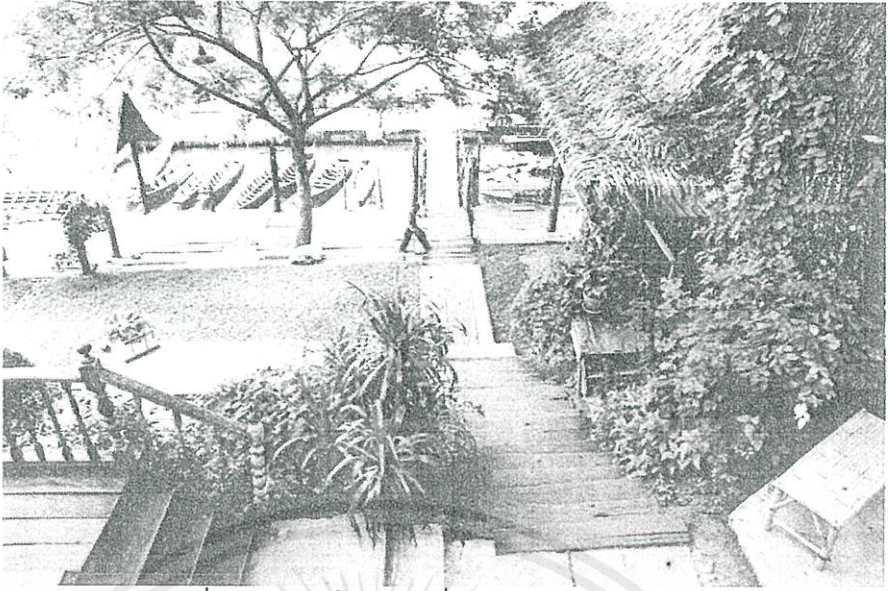

รูปที่ 3-7 บริเวณทางเข้าพิพิธภัณฑ์เรือลุ่มแม่น้ำป่าสัก

2. ด้านแนวคิดของโครงการ

ประยุกต์โครงการโดยสามารถเป็นศูนย์วัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่น เด็กเยาวชน และผู้สนใจ ให้คนในท้องถิ่นได้รู้จักรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเอง โดยประกอบด้วยพิพิธภัณฑ์ถึง 3 พิพิธภัณฑ์ คือหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไท – ยวน สระบุรี , พิพิธภัณฑ์เรือลุ่มน้ำป่าสัก และพิพิธภัณฑ์บ้านเขาแก้ว ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมแบบเรือนกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับแม่น้ำ สามารถนำบริบทมาบอกเล่าเรื่องราวภายใต้แนวคิดเหล่านี้ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบริการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3-8 การใช้ "ลาน" เชื่อมต่อตัวนิทรรศการ

3. ด้านการจัดแสดงและพื้นที่ใช้สอย

COURT ลานดิน เชื่อมตัวอาคาร

BUFFER LANDSCAPE

ลำดับการเข้าถึงตัวอาคาร

หน้า ๖

รูปที่ 3-9 แผนผังเส้นทางสัญจรและลำดับการเข้าถึงตัวอาคาร

- การจัดองค์ประกอบของโครงการตามวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ สามารถสื่อความหมายเข้าใจโดยไม่ต้องมีป้ายบรรยายหรือสื่อประกอบการจัดนิทรรศการ อาศัยการเข้าไปใช้ชีวิตจริงในโครงการ
- การใช้ลานดินธรรมชาติเชื่อมพื้นที่ระหว่างอาคาร พร้อมทั้งสอดแทรกวิถีชีวิตท้องถิ่นได้อย่างลงตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้คัดลอกเมื่อเห็นและเห็นอย่างถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การออกแบบทางสัญจรผู้สนใจสามารถเดินชมโครงการได้อิสระ
ข้อดี
- คนสามารถชมนิทรรศการได้ตามความสนใจและใช้พื้นที่กลางสำหรับประกอบ
กิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณี
ข้อเสีย
- อาจจะมีชมนิทรรศการได้อย่างไม่ทั่วถึงเพราะไม่มี circulation สำหรับการเดินชมที่
แน่นอนและจำแนกเป็นลำดับ

4. ด้านประเภทและพฤติกรรมของผู้ใช้อาคาร

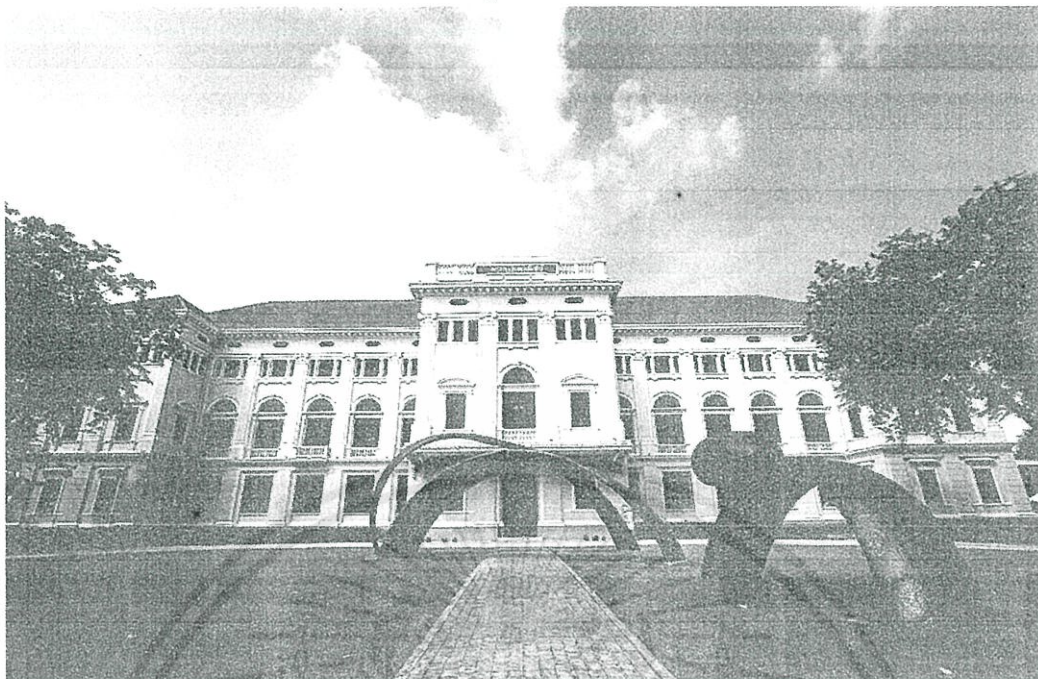
- ประชาชนในชุมชนได้ประโยชน์ เพราะโครงการสร้างกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กับ
เทศกาล วัฒนธรรมประจำปี เกิดความสามัคคี
- เยาวชนในท้องถิ่น มีสถานที่สำหรับเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น และผู้สนใจ
ภายนอกก็เพลิดเพลินกับการชมกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในโครงการ กิจกรรมภายใน
โครงการ เพื่อการเรียนรู้ของชุมชน เรียนรู้เรื่องใกล้ตัว เรื่องความสัมพันธ์เกี่ยวกับชาติ
พันธุ์ของสมาชิกในชุมชน การศึกษาด้านนี้ทำให้เห็นประโยชน์ในการนำมาประยุกต์
การทำองค์ประกอบอาคารเพื่อท้องถิ่น

รูปที่ 3-10 พื้นที่กิจกรรมสำหรับเยาวชนซึ่งไม่ได้เจาะจง แต่สามารถประยุกต์ใช้ทุกส่วนในโครงการได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.2 สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

รูปที่ 3-11 ทศนิยามภายนอกอาคารและบรรยากาศด้านหน้าโครงการ

ชื่อราชการ	อาคารที่ทำการกระทรวงพาณิชย์
สร้าง	สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) พ.ศ. 2463 - 2465
หน้าที่ใช้สอยหลัก	สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ หรือ มิวเซียมสยาม มีอาคารหลักในโครงการที่สำคัญดังนี้คือ ส่วนอาคารพิพิธภัณฑ์ อาคารสำนักงาน และร้านอาหาร โดยในส่วนอาคารพิพิธภัณฑ์ มีองค์ประกอบหลัก ๆ คือ ส่วนจัดแสดง นิทรรศการถาวร ชั่วคราว ร้านค้าพิพิธภัณฑ์ และห้องอเนกประสงค์ มีลานอเนกประสงค์ระหว่างอาคารพิพิธภัณฑ์ กับอาคารสำนักงาน ใช้สำหรับจัดกิจกรรม ที่จะมีทุก ๆ วันเสาร์และอาทิตย์
ที่ตั้ง	เลขที่ 4 ริมถนนสนามไชย แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
โครงสร้าง	ผนังรับน้ำหนักผสมคอนกรีตเสริมเหล็ก หลังคาโครงสร้างไม้
ขนาดโครงการ	พื้นที่ประมาณ 3.5 ไร่
ขนาดอาคาร	กว้าง 21.00 เมตร ยาว 60.00 เมตร สูง 18.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับภายในเท่านั้น มิฉะนั้นผู้ใดที่นำเอกสารไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทางสำนักพิมพ์ให้ตัดเบ็ดเสร็จเด็ดขาด และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

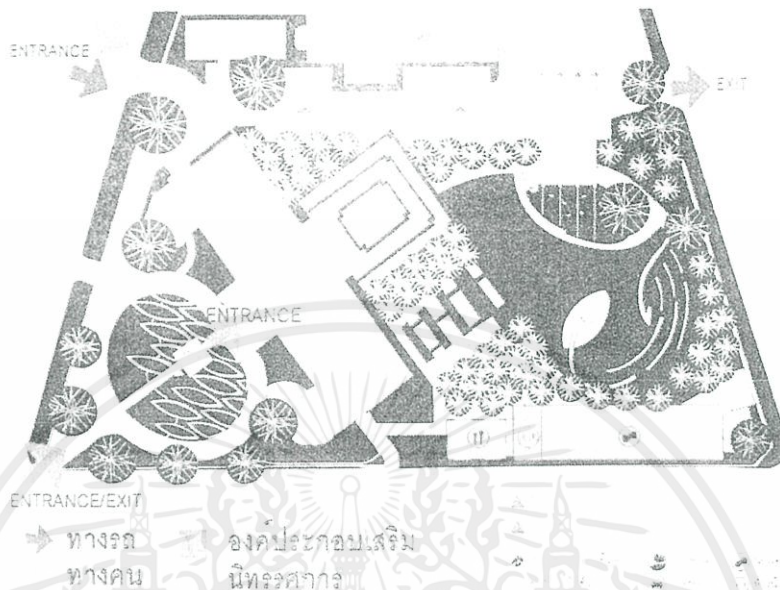
ความเป็นมาของโครงการ

รัฐบาลมีภารกิจที่สำคัญ คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ทำให้คนไทยมี คุณภาพด้วยการที่สามารถแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา ดังนั้นสังคมจึงควรมี แหล่งที่จะแสวงหาความรู้ที่มีความหลากหลายในรูปแบบและเนื้อหา ในประเทศที่พัฒนาแล้ว ส่วนมากจะมีแหล่งแสวงหาความรู้สำหรับคนในแต่ละช่วงวัย และมีความสนใจต่างๆ โดยมีทั้ง ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์นันทนาการ และกีฬา โรงละคร หอศิลป์ และสถานที่ แสดงดนตรี รวมทั้งสนับสนุนให้ ชุมชนมีกิจกรรม เพื่อการเติบโตของความรู้ สติปัญญา และความ อองงามของจิตใจ สำหรับประเทศไทยซึ่ง จำเป็นต้องขยายโอกาสทางการศึกษา ด้วยสถาบันใหม่ที่ จะมารองรับการศึกษายุคปฏิรูป ให้ทันกับโลกยุคการเรียนรู้แบบไร้ขีดจำกัด (SCHOOL WITHOUT WALLS) เพราะ คุณภาพชีวิตของคนรุ่นใหม่ให้คุณค่าต่อการศึกษาเรียนรู้ ที่ทำให้สามารถเข้าใจโลก ที่มี การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สามารถเข้าใจปัญหาที่เผชิญหน้าควบคู่ไปกับความ เพลิดเพลิน ประเทศจึงต้องการ "พิพิธภัณฑ์" ในฐานะที่เป็นสถาบันใหม่ที่สะท้อนความ มั่นคงของสังคม วัฒนธรรม ลักษณะเฉพาะตน และความภาคภูมิใจในสังคมของตน โดย ต้องการพิพิธภัณฑ์มี ลักษณะดังนี้

- เป็นพิพิธภัณฑ์ชั้นนำที่ทันสมัย
- มีแนวคิดในการนำเสนอที่ใช้แนวคิดเชิง Thematic Approach คือการนำเสนอ แก่นเรื่องราวแทนการเน้นแต่วัตถุ (Object - Base) แบบสมัยก่อน
- เน้นการเรียนรู้ที่เข้าถึงกลุ่มผู้ชมทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยไม่จำกัดเพศ - วัย คุณวุฒิและฐานะทางสังคม มีการใช้แนวคิดแบบ Interactive Approach เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ชมและสิ่งแสดง
- พิจารณาเลือกใช้สื่อหลายประเภท (Multi-medium for exhibition) เพื่อ เสริมสร้างความรู้และบรรยากาศการเรียนรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย
- มีทั้งการจัดแสดงถาวรและแบบหมุนเวียน มีกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างควมมีชีวิตแก่ตัวพิพิธภัณฑ์
- พื้นที่ทางกายภาพเป็น Complex Museum ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มอาคารที่ ตอบสนอง ต่อการใช้งาน และการจัดแสดงที่หลากหลาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่คลังความรู้ของประเทศไทย
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีก
เชื่อมโยงแขนงความรู้สากล กับ ภูมิปัญญาไทย

- เปิดโอกาสแก่การมีส่วนร่วมของประชาชน นักวิชาการ ชุมชนและสังคม อย่างกว้างขวาง
- มีส่วนอำนวยความสะดวกครบถ้วน

รูปที่ 3-12 ผังบริเวณโครงการและการเข้าถึง

แนวความคิดในการจัดแสดงนิทรรศการภายในพิพิธภัณฑ์

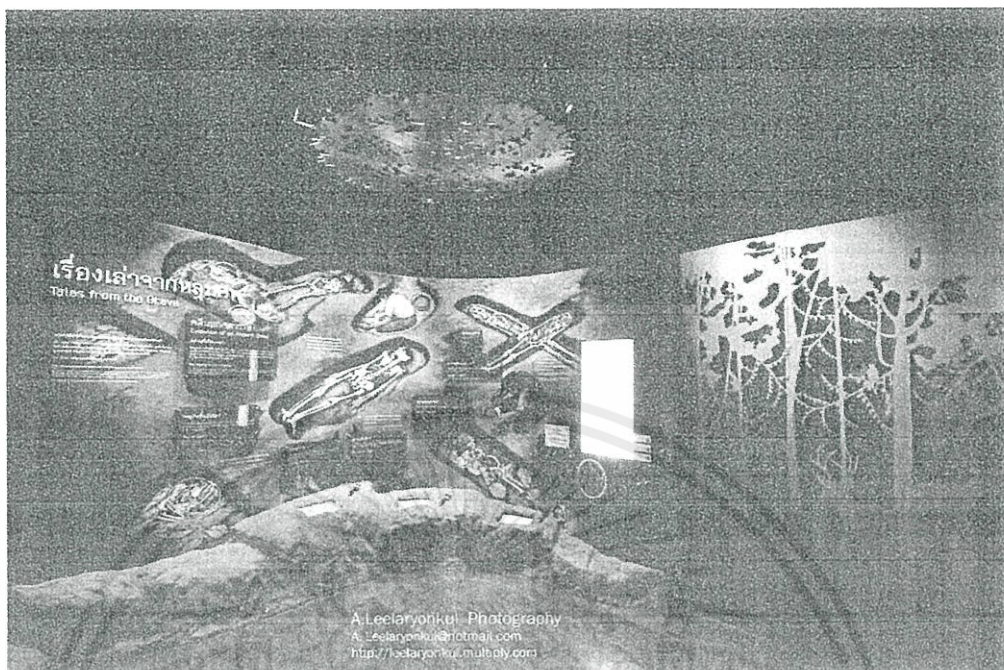
เป็น Complex museum ที่นำเสนอเนื้อหาเชิงบูรณาการ ประกอบด้วย 4 พิพิธภัณฑ์ โดยมี แก่นเรื่องรวมกลางของเนื้อหาทั้งหมดวางอยู่บน Theme "ความเป็นมาของผู้คนและดินแดนในประเทศไทย"

แสดงภูมิศาสตร์และนิเวศวิทยาของประเทศไทยในภูมิภาคที่ก่อเกิดให้เกิดผลดี นานัปการ ทั้งด้านการเกษตร การค้าอันอุดมสมบูรณ์มาแต่โบราณแสดงความหลากหลายของทั้ง สภาพแวดล้อมทางชีวภาพและความหลากหลายของชาติพันธุ์ในภูมิภาคที่ ก่อให้เกิดวัฒนธรรม ระบบความเชื่อ และวิถีปฏิบัติที่หลากหลาย และการเชื่อมโยงประสมประสานในภูมิภาค

แสดงถึงศักยภาพและความสามารถของผู้คนที่อยู่ในประเทศไทย ที่พัฒนาเป็น คุณลักษณะ "คนไทย" ขึ้นจากการปรับตัวในพื้นที่กึ่งกลาง ได้อย่างสมดุลและชาญฉลาด ก่อเกิดความมั่นคงและ สันติสุข รวมทั้งการพัฒนาภูมิปัญญา สร้างสรรค์เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาโดยตลอด และเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้าสู่อนาคตที่ไร้พรมแดน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 1: พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์ธรรมชาติของอุษาคเนย์ แสดงเรื่องราว
ประวัติศาสตร์ธรรมชาติ สภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ทั้งภาคพื้นทวีป

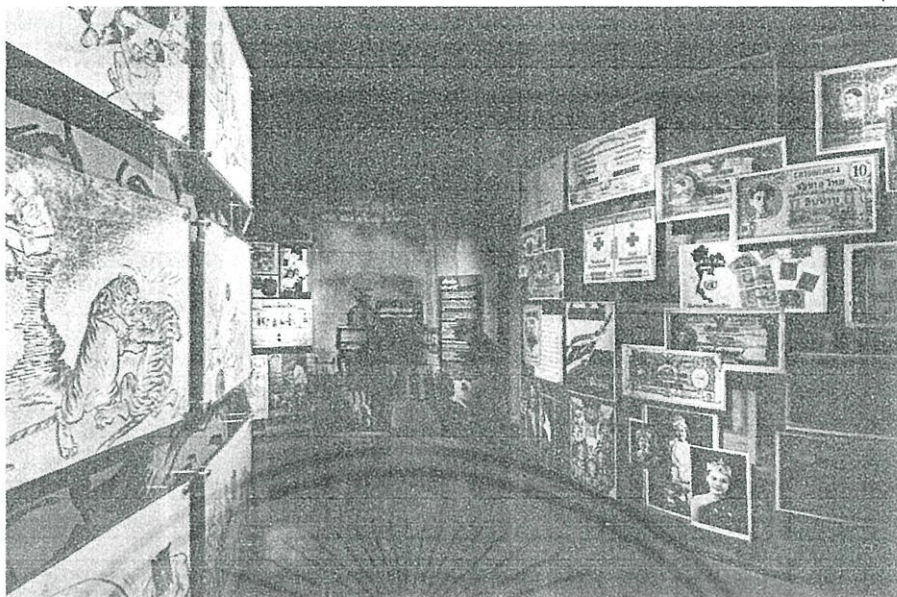

รูปที่ 3-13 การจัดแสดงพิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์ผู้คนและดินแดนของอุษาคเนย์

ส่วนที่ 2: พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์ผู้คนและดินแดนของอุษาคเนย์ จัดแสดง
อุษาคเนย์โบราณเป็นส่วนหนึ่งของเอเชีย ประกอบด้วยผืนแผ่นดินใหญ่ตั้งแต่ยูน นาน-
อัสสัม- กวางสี - กวางตุ้ง ถึงหมู่เกาะอินโดนีเซีย และ ฯลฯ ยุคดึกดำบรรพ์เป็นแผ่นดิน
ต่อเนื่องกัน ต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์ทำให้แยกกัน มนุษย์ยุคเริ่มแรก เช่น
มนุษย์ชวา (Java man) และมนุษย์ที่อื่นๆ ต่อมาเป็นผู้คนชาติพันธุ์ต่างๆ กระจาย
ทั่วไป เป็นชนเผ่า และชนชาติ มีภาษาพูดตระกูลต่างๆ มี วัฒนธรรมข้าว และการตั้งถิ่น
ฐานตามแหล่งน้ำ จนถึง วัฒนธรรมโลหะ เช่น สัมฤทธิ์ เหล็ก ฯลฯ เน้นความเป็นสุวรรณ
ภูมิ ศูนย์กลาง หรือจุดพบกันของเส้นทางคมนาคมทางทะเล " ตะวันตก- ตะวันออก" รับ
วัฒนธรรม อินเดีย/จีน เกิดบ้านเมืองและรัฐที่มีศาสนาและอักษร ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 3: พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์ชาติไทย

รูปที่ 3-14 นิทรรศการเครื่องมือสร้างชาติ และลักษณะความเป็นชาติไทย

3.1 ชาติพันธุ์ในประเทศไทย ลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ประกอบด้วยสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบกว้างขวางทรัพยากร ทรัพยากรธรรมชาติอันหลากหลายของแผ่นดินและความอุดมสมบูรณ์ของลุ่มน้ำเป็นจุดดึงดูดให้ ผู้คนเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ เคลื่อนย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานโดยผสมผสานกับสังคมวัฒนธรรมของคนพื้นเมือง ดั้งเดิม มีการพัฒนาจากบ้านเป็นชุมชน เมือง แคว้น และอาณาจักรที่เจริญรุ่งเรืองทั้งในด้านการ ปกครอง การกสิกรรม และการค้า เป็นบ่อเกิดของอารยธรรมอันยิ่งใหญ่มาแต่ครั้งโบราณ

3.2 ศิลปะและวัฒนธรรมไทย อาจแบ่งเป็นส่วนแสดงย่อยต่างๆที่ชี้ให้เห็นวิถีและการพัฒนาวัฒนธรรม และศิลปะแขนง ต่างๆทั้งในอดีต หรือ จากอดีตจนปัจจุบัน ทั้งในมิติของวิถีการดำรงชีวิตด้วยปัจจัย 4 เช่น นิทรรศการข้าวปลาอาหารไทย นิทรรศการเครื่องนุ่งห่ม นิทรรศการสุขภาพไทย ฯลฯ ทั้งใน วัฒนธรรมราชธานี และวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเป็นศูนย์กลางการศึกษา เรียนรู้ รวบรวม ส่งเสริม สร้างสรรค์ เผยแพร่และถ่ายทอดศิลปะร่วมสมัยของชาติ และของภูมิภาค เพื่อ สร้างสุนทรีย์และคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งระดับครอบครัวและชุมชน

3.3 ระบบความเชื่อกับคนไทย เพื่อแสดงถึงระบบความคิดความเชื่อของชนชาติไทย ที่พัฒนาขึ้นจากระบบความคิดความ เชื่อในแต่ละท้องถิ่น มาสู่การยอมรับนับถือเอาศาสนาอันหลากหลายทั้งพราหมณ์ พุทธ คริสต์ อิสลาม ฯลฯ ที่เข้ามาสู่ประเทศไทย ในแต่ละยุคแต่ละสมัย นำไปสู่การผสมผสานหลักทาง ศาสนาต่างๆ เข้ากับปัจจัยภายในของสังคม ก่อเกิดเป็นวิถีการนับถือศาสนาที่ยอมรับในความ แตกต่างอย่างกลมกลืน และเป็นแบบอย่างของการอยู่ร่วมกันอย่างปรองดองและสันติจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนี้ ยังมีส่วนนิทรรศการที่แสดงเกี่ยวกับศาสนาต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อหลักการ และ พัฒนาการของแต่ละศาสนา โดยเฉพาะศาสนาพุทธอันเป็นศาสนาประจำชาติ

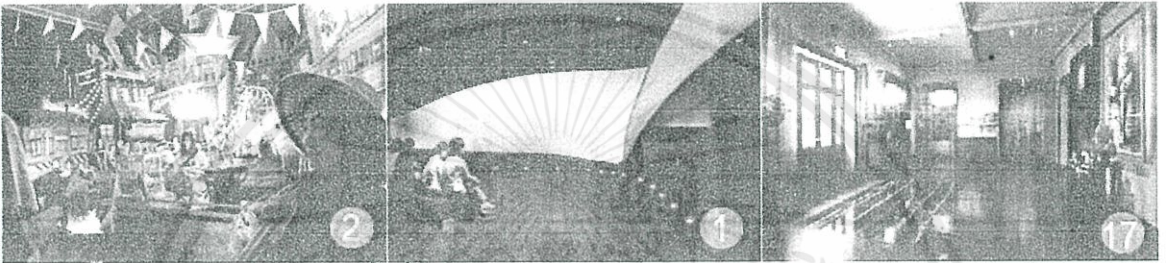
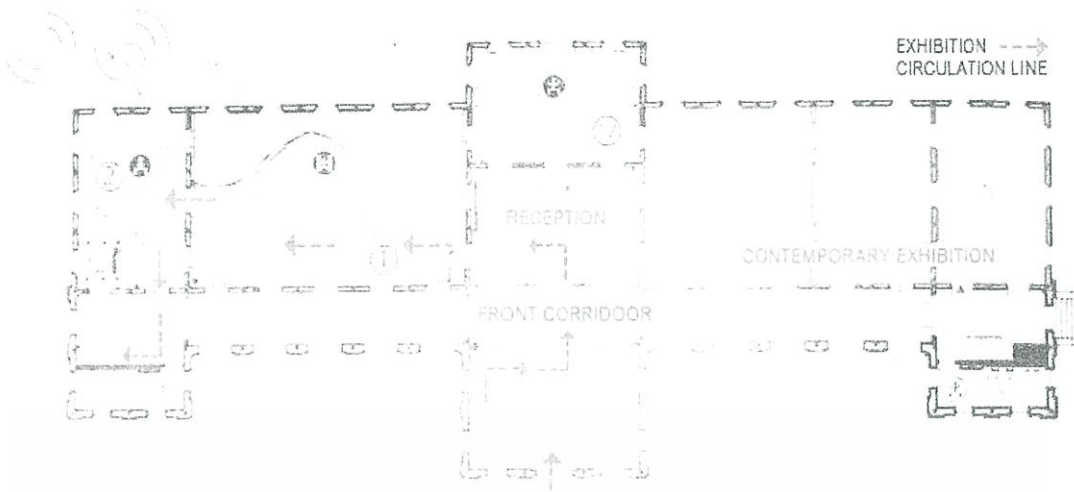
ส่วนที่ 4: พิพิธภัณฑวัตถุวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีกับสังคมไทยและความเปลี่ยนแปลง

4.1 พิพิธภัณฑวัตถุภูมิปัญญาไทยและการพัฒนาเทคโนโลยี แสดงถึงความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์เทคโนโลยี ตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์ อันเป็น ลักษณะเฉพาะภูมิภาค ตลอดจนภูมิปัญญาที่จะต่อสู้เพื่อเอาชนะความผันแปรของธรรมชาติ เพื่อ ความอยู่รอดในการดำรงชีวิต ภูมิปัญญาในการนำสิ่งแวดล่อม และทรัพยากรธรรมชาติมาปรับใช้ให้ เกิดประโยชน์ เช่น วัฒนธรรมข้าว สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย เครื่องปั้นดินเผา และเครื่องมือ เครื่องใช้

4.2 พิพิธภัณฑวัตถุศักยภาพคนไทยในโลกที่เปลี่ยนแปลง จัดแสดงเทคโนโลยีที่กำลังเปลี่ยนแปลง พัฒนาการของโลก เพื่อนำเสนอแก่เด็กและ เยาวชนให้มองเห็นแนวโน้มและการเคลื่อนตัวของเทคโนโลยีของโลกอนาคต เพื่อนำไปสู่การ เตรียมตัวที่จะเข้าใจ รู้ทัน และสามารถที่จะใช้ศักยภาพของความเป็นคนไทยในการปรับตัว เรียนรู้ที่จะประยุกต์ให้เข้ากับสังคมไทยอย่างพอเหมาะพอดี และก้าวไปสู่เวทีแข่งขันในโลกต่อไป นอกจากนี้พิพิธภัณฑวัตถุที่เป็นนิทรรศการถาวรดังกล่าวข้างต้น พิพิธภัณฑวัตถุการเรียนรู้แห่งชาติ ยัง จะประกอบด้วยนิทรรศการหมุนเวียน และโครงการหรือกิจกรรมตามวาระต่างๆ เพื่อเสริมเนื้อหา ความเข้าใจที่แตกแขนงกว้างขึ้น หรือเจาะลงลึกมากขึ้นเพื่อเสริมให้แก่ นิทรรศการถาวรที่จัดแสดง ไว้

โดยการชมพิพิธภัณฑวัตถุนั้นจะเริ่มจากชั้นที่ 1 โดยการชมภาพยนตร์ที่ห้องเบิกโรง จากนั้นจะดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ ตามหมายเลข จากชั้นที่ 1 ขึ้นต่อไปชั้นที่ 3 และจบที่ชั้นที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

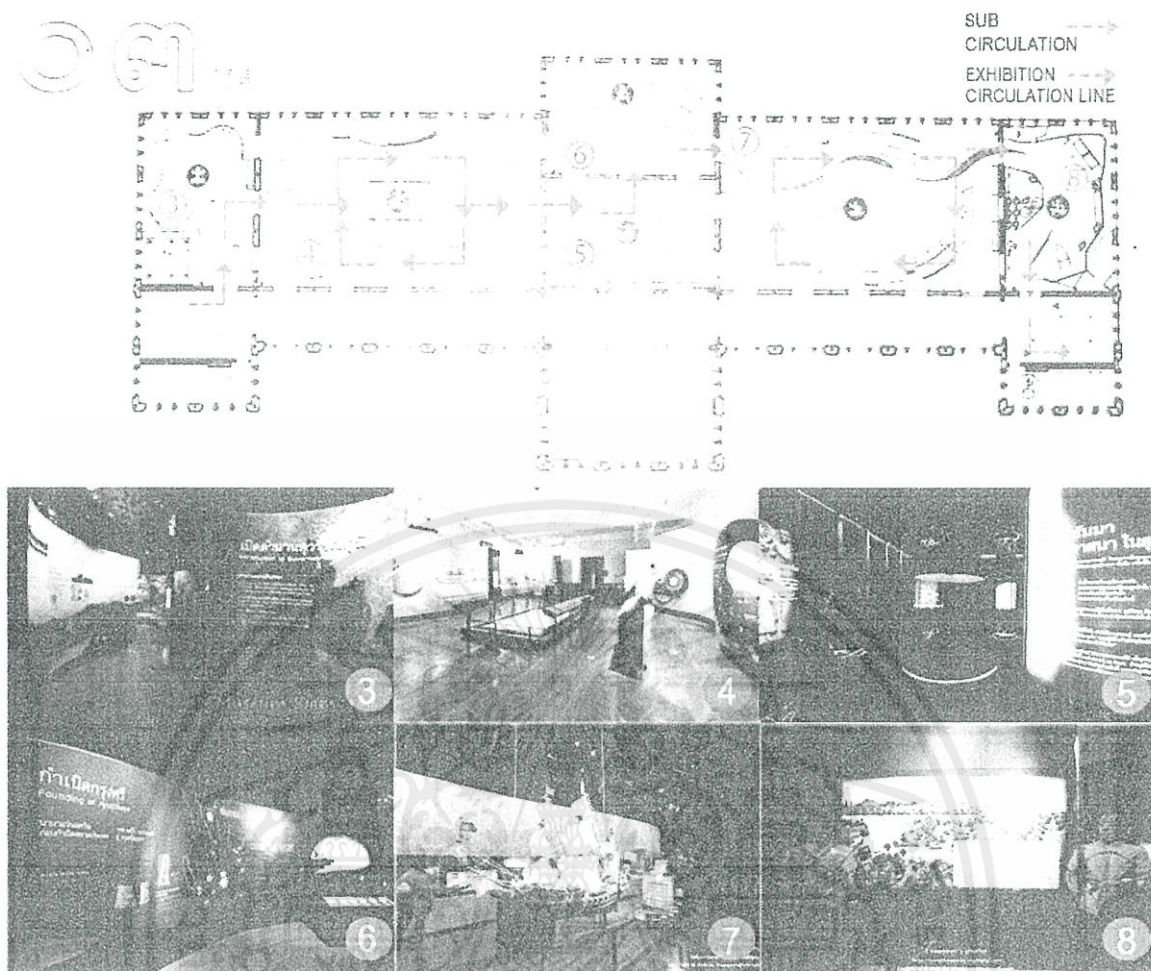
รูปที่ 3-15 ผังพื้นที่ 1 แสดงการสัญจรและการจัดนิทรรศการ

นิทรรศการหมายเลข 17 : ดึกเก่าเล่าเรื่อง ห้องจัดแสดงความเป็นมาของอาคารกระทรวงพาณิชย์ การบูรณะซ่อมแซม รวมถึงการกลายเป็นมิวเซียมสยามในปัจจุบัน

นิทรรศการหมายเลข 1 : เบิกโรง ห้องฉายภาพยนตร์สั้นเพื่อนำเข้าสู่การชมมิวเซียมสยามผ่านตัวละคร ต่างๆ

นิทรรศการหมายเลข 2 : ไทยแท้ ห้องแสดงวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของไทย พร้อมการไขว่คว้าแท้ที่จริงแล้วสิ่ง เหล่านี้เป็นของไทยแท้หรือไม่ :

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3-16 ผังพื้นที่ชั้น 3 แสดงการสัญจรและการจัดนิทรรศการ

นิทรรศการหมายเลข 3 : เปิดตำนานสุวรรณภูมิ ห้องจัดแสดงที่ตั้งของดินแดนที่เรียกว่าสุวรรณภูมิ ชาติพันธุ์ ในดินแดนนี้ และวิธีการขุดค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์

นิทรรศการหมายเลข 4 : สุวรรณภูมิ ห้องจัดแสดงความเป็นอยู่ของผู้คนในสุวรรณภูมิ การติดต่อกับ ต่างประเทศ และหลักฐานประวัติศาสตร์สุวรรณภูมิ

นิทรรศการหลายเลข 5 : พุทธปัญญา ห้องแสดงหัวใจพระพุทธศาสนาและเรื่องราวที่แสดงถึง

สังฆกรรม

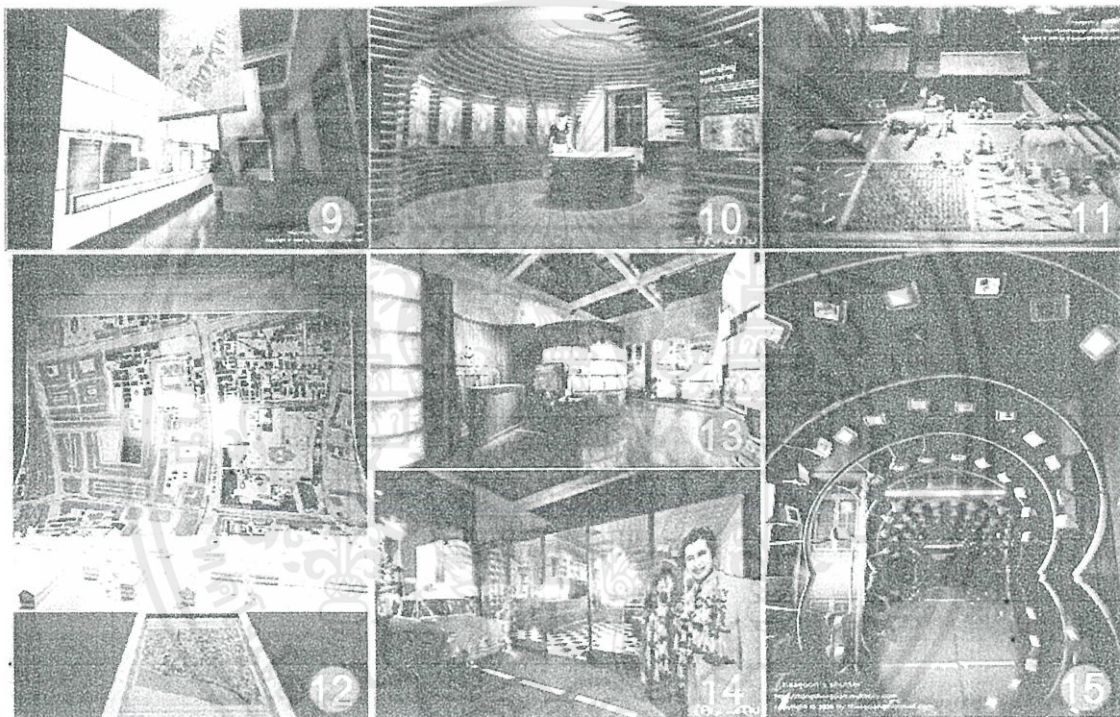
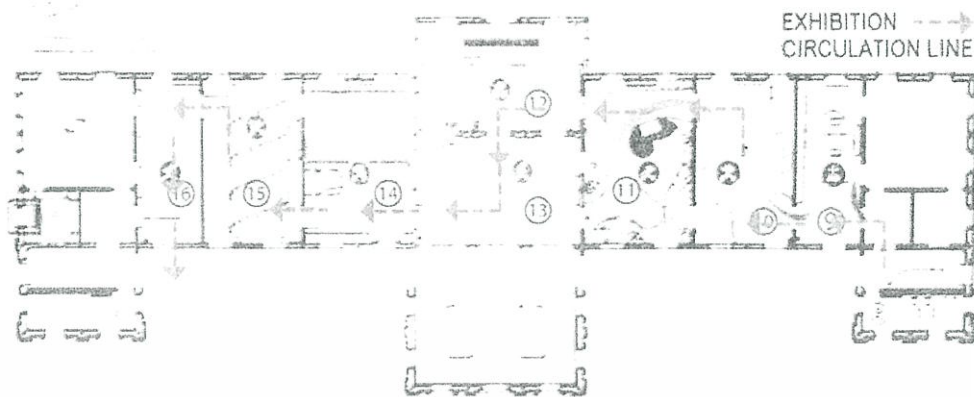
นิทรรศการหมายเลข 6 : กำเนิดสยามประเทศ ห้องแสดงเรื่องราวความเป็นมาอาณาจักรต่างๆ ในดินแดน สยาม และตำนานต้นกำเนิดกรุงศรีอยุธยา

นิทรรศการหมายเลข 7 : สยามประเทศ ห้องแสดงเรื่องราวความเป็นอยู่ในสมัยอยุธยา

และรูปจำลองเรือ แบบต่างๆ ตั้งแต่เรือพื้นบ้านถึงเรือพระราชพิธี

นิทรรศการหมายเลข 8 : สยามยุทธ์ ห้องแสดงรูปแบบการรบ กำลังพล และการทำสงครามในสมัยอยุธยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่ควรนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ

รูปที่ 3-17 ผังพื้นที่ชั้น 2 แสดงการสัญจรและการจัดนิทรรศการ

นิทรรศการหมายเลข 9 : แผนที่ ความมกยอยบนแผ่นกระดาษ ห้องแสดงแผนที่ประเทศไทยในสมัยต่างๆ

นิทรรศการหมายเลข 10 : กรุงเทพฯภายใต้ฉากอยุธยา ห้องแสดงเรื่องราวเมื่อสิ้นกรุงศรีอยุธยา เริ่มตั้งกรุงธนบุรี

จนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ การอพยพของคนชาติต่างๆในสยาม

นิทรรศการหมายเลข 11 : ชีวิตนอกกรุงเทพฯ ห้องแสดงวิถีชีวิตของคนในชนบทนอก

กรุงเทพฯ โดยมีเรื่อง ข้าวเป็นหลัก ที่การศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

นิทรรศการหมายเลข 12 : แปลงโฉมสยามประเทศ ห้องแสดงการเปลี่ยนแปลงสยามในสมัยรัชกาลที่ 5 และ เรื่องราวของถนนเจริญกรุง

นิทรรศการหมายเลข 13 : กำเนิดประเทศไทย ห้องแสดงเรื่องราวในสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็น ระบอบประชาธิปไตย

นิทรรศการหมายเลข 14 : สีสันตะวันตก ห้องแสดงวัฒนธรรมตะวันตกที่เริ่มเข้ามาในประเทศไทย

นิทรรศการหมายเลข 15 : เมืองไทยวันนี้ ห้องอุโมงค์กระจกขนาดใหญ่ มีโทรทัศน์ขนาด เล็กกระจายล้อมทั่วห้อง

นิทรรศการหมายเลข 16 : มองไปข้างหน้า ห้องสำหรับแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าชม แบบไม่ธรรมดา

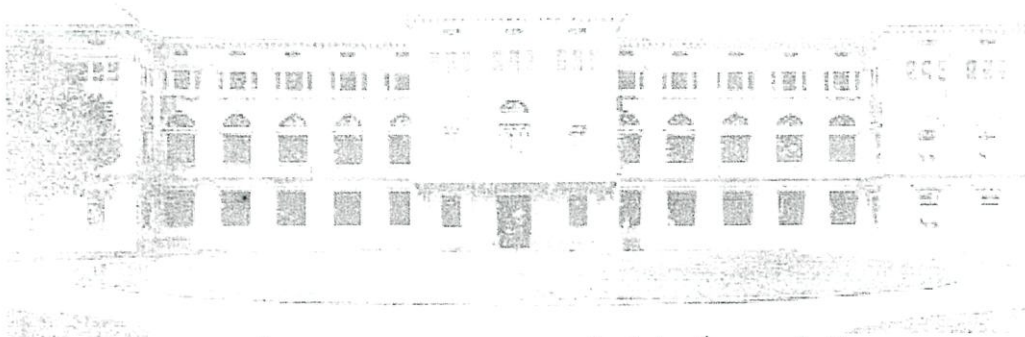
สรุป-วิเคราะห์ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาโครงการ

1. ด้านการวางผังบริเวณ และการออกแบบสถาปัตยกรรม

ใช้อาคารเก่าซึ่งเป็นอาคารที่ทำการกระทรวงพาณิชย์ ถูกสร้างขึ้นเป็นอาคารสูง 3 ชั้น ผังเป็นรูปตัวอี (E) ก่ออิฐถือปูนเรียบทาสีเหลืองอ่อน โดยออกแบบให้มีระเบียงใน ส่วนด้านหน้า ของอาคารทุกชั้น ลักษณะอาคารและลวดลายประดับอาคารเป็นแบบ สถาปัตยกรรมยุโรป ชั้นล่าง ของผนังฉาบปูนเรียบ เสาติดผนังทำเป็นเสาสี่เหลี่ยม เสาเรียงตามแนวขวางของเสาค้ำยันกับการก่อ ด้วยหิน เนื้อบานหน้าต่างทำเป็น แผงกันสาดยื่นยาวรองรับด้วยค้ำยันปูนปั้นรูปวงกันหอย ชุ่ม หน้าต่างชั้นสองก่อเป็น รูปวงโค้งครึ่งวงกลมนั้นปูนเป็นลายดอกไม้ร้อยห้อยขนานตามแนว โค้ง ย่อ ดวงโค้ง นั้นเป็นรูปหน้าผู้หญิงฝรั่งอย่างสวยงาม ปลายยอดเสาของผนังชั้นสามนั้นเป็นบัวหัว เสา แบบไอโอนิก (Ionic) ส่วนผนังด้านหลังของอาคารไม่มีการประดับลวดลายใดๆ นอกจากमुख ด้านหลังชั้นที่ 2 เนื้อช่องวงโค้ง ทำเป็นลายปูนปั้นรูปหน้าผู้หญิงฝรั่ง

ภาพลักษณะโครงการจากการ Renovate อาคารเก่าให้เป็นพิพิธภัณฑ์ทำให้ตัว สถานที่ความน่าสนใจและยังสามารถใช้พื้นที่ว่างภายนอกอาคารจัดกิจกรรมที่ หมุนเวียนตามเทศกาล ซึ่งเชื่อมโยงกับบริบทใกล้เคียงที่เป็นเขตเมืองเก่าที่มีชีวิตชีวา ชิงปากคลองตลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3-18 รูปอาคารกระทรวงพาณิชย์เก่า เมื่อแรกสร้างปี 2465

รูปที่ 3-19 รูปอาคารพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้แห่งชาติปัจจุบัน

ด้านการจัดแสดงและพื้นที่ใช้สอย

ระบบการสัญจรภายในแบบ ROOM TO ROOM ARRANGEMENT เป็นการจัด ห้องแสดงที่ให้ผู้ชมเดินจากห้องหนึ่งไปยังอีกห้องหนึ่งเรื่อยไป จบครบการแสดงโดยไม่ต้อง ย้อนกลับ ทำให้ชมได้ทั่วถึงตามลำดับ อาจจะใช้ห้องใหญ่ห้องหนึ่งแล้วกันเป็นส่วนๆ

ข้อดี จัดง่าย ประหยัดเนื้อที่ในการจัดแสดง สามารถใช้อาคารเก่ามาเชื่อมต่อได้ กลมกลืนกับตัวนิทรรศการ และไม่มีปัญหาเรื่องการเคลื่อนตัวของผู้ชม

ข้อเสีย เมื่อปิดห้องใดห้องหนึ่งแล้วจะกระทบกระเทือนห้องอื่นด้วย และ ผู้ชมไม่สามารถเลือกชมเฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใดได้

สำหรับในด้านการจัดภูมิทัศน์ ระหว่างตัวอาคารพิพิธภัณฑสถาน กับตัวอาคารสำนักงาน ถูกกันด้วยลานกิจกรรม ที่จะมี กิจกรรมเกิดขึ้นทุกวันเสาร์-อาทิตย์ ซึ่งลานกิจกรรมนี้เมื่อดูจากผัง แล้วมีการดำเนินเรื่องราวของ ความเป็นไทยได้อย่างชัดเจน

ด้านประเภทและพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

การเข้าถึงคนทุกวัยรวมทั้งนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นจุดเด่นของโครงการโดยทั้งทางด้านเอกสารที่เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไมออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าที่ตั้งและแนวคิดการปรับปรุงอาคารเก่านำมาเล่าใหม่เองก็เป็นแนวคิดที่น่าสนใจในด้านของบริบทไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีจุดคิดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารที่ทรงกรมกรณาไปใช้ รวมถึงรูปแบบการนำเสนอที่มีลักษณะดึงดูดและรูปแบบนิทรรศการหมุนเวียนทำให้มีความเป็นพิพิธภัณฑสถานสมัยใหม่มากขึ้น

3.1.3 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ศิลป์ พีระศรี อนุสรณ์

รูปที่ 3- 20 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ศิลป์ พีระศรี อนุสรณ์

ที่มา : WEBSITE พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ศิลป์ พีระศรี อนุสรณ์

เจ้าของโครงการ สังกัดสำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร ในเครือ
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ประวัติ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ศิลป์ พีระศรี อนุสรณ์
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติในลักษณะอนุสรณ์สถาน ตั้งขึ้นเพื่อรำลึกถึง
ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี (คอรัวโด เฟโรจี) ศาสตราจารย์
ชาวอิตาลี ซึ่งเข้ามารับราชการในตำแหน่งช่างปั้นประจำ
กรมศิลปากรในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
โดยเป็นเวลากว่า 40 ปีที่ท่านได้อุทิศตนให้แก่งาน
ศิลปวัฒนธรรมไทย ผลงานที่สำคัญ คือ เป็นผู้ริเริ่มโรงเรียน
ศิลปากร และร่วมก่อตั้งมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็น
มหาวิทยาลัยทางด้านศิลปะแห่งแรกของประเทศไทย การจัด
แสดงงานศิลปกรรมแห่งชาติ การตั้งหอศิลป์ อีกทั้งยังมีผลงาน
และบทความทางวิชาการด้านศิลปะมากมาย ถือเป็นผู้ที่มี
บทบาทสำคัญในการวางรากฐานและพัฒนางานศิลปะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเป็นมา

จัดตั้งขึ้นตามโครงการพิพิธภัณฑศิลป์ พีระศรี อนุสรณ์ โดยความร่วมมือระหว่างบรรดาศักดิ์ศิษย์และผู้ใกล้ชิด ศาสตราจารย์ ศิลป์

พีระศรี เพื่อรำลึกถึงเกียรติคุณของท่านในฐานะผู้ให้กำเนิด การศึกษาศิลปะสมัยใหม่ ศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย และผู้ ก่อตั้งมหาวิทยาลัยศิลปากร ทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อ วันที่ 15 กันยายน พ.ศ.2527 ซึ่งตรงกับวาระวันคล้ายวันเกิด ครบรอบ 92 ปี ของศาสตราจารย์ ศิลป์

พีระศรี

ที่ตั้ง

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ศิลป์ พีระศรี กรมศิลปากร ถนนหน้า พระธาตุ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร

กรุงเทพมหานคร

เวลาเปิด-ปิด

วันจันทร์ – วันศุกร์ เวลา 09.00 – 16.00 น. (ยกเว้นวันเสาร์ วัน อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์

ลักษณะการของสถาปัตยกรรม

สำหรับอาคารที่ตั้งพิพิธภัณฑศิลป์ พีระศรีฯ นั้น เป็นอาคารที่ อ. ศิลป์ ออกแบบ เองเพื่อเป็นสถานที่ทำงานโดยเป็นอาคารชั้นเดียวขนาดย่อม ออกแบบให้มีหน้าตาต่างบาน ใหญ่เรียงรายต่อกันจนถึงชายคา เป็นกระจกใสเพื่อรับแสงและลมธรรมชาติได้ตลอดวัน โดยมีประตูไม้เล็กๆ คั่นกลาง หรือที่ครั้งหนึ่งเคยถูกใช้เป็น “ห้องช่างปั้น” ภายในทาบผนัง ห้องด้วยสีเหลืองสดใส เพดานเป็นสีเขียวอ่อน ท่านได้ใช้อาคารหลังนี้เป็นสถานที่ทำงาน เรื่อยมาจนตลอดชีวิตของท่าน

รูปที่ 3-21 บริบทของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ศิลป์ พีระศรี อนุสรณ์

ลักษณะการแบ่งนิทรรศการ

ภายในห้องนี้เป็นที่จัดแสดงนิทรรศการนี้ แบ่งเป็นสองห้องด้วยกัน ห้องด้านนอก ซึ่งอยู่ติดกับประตูทางเข้า เป็นห้องที่จัดแสดงผลงานจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ของอาจารย์ศิลป์เอง และของบรรดาลูกศิษย์ผู้ใกล้ชิด เช่น เพ็ญ หรือพิทักษ์ ประยูร อุดุชาภาชะ ชลูด นิ่มเสมอ จำรัส เกียรติก้อง เขียน ยิ้มศิริ สวัสดิ์ ต้นติสุข ทวี นันทขำว้าง ฯลฯ ซึ่งผลงานเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นงานศิลปกรรมในยุคเริ่มแรกของศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย ซึ่งอาจารย์ศิลป์ พีระศรี เป็นผู้สอนและวางรากฐานไว้ให้ส่วนห้องทางด้านในเป็นส่วนที่จำลองบรรยากาศโต๊ะทำงานของอาจารย์ศิลป์เมื่อยังมีชีวิตอยู่ โดยมีโต๊ะยาวตัวหนึ่ง ตั้งอยู่กลางห้อง จัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ซึ่งมีทั้งเครื่องพิมพ์ดีด เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องมือปั้น ข้าวของเครื่องใช้ส่วนตัวต่างๆ

ในห้องเดียวกันนี้ยังมีตู้ใบใหญ่ซึ่งจัดแสดงแบบร่างอนุสาวรีย์และประติมากรรมชิ้นสำคัญ เช่น แบบร่างพระบรมรูปรัชกาลที่ 6 แบบร่างพระศรีศากยทศพลญาณ พระประธานพุทธมณฑล และต้นแบบพระเศียรรัชกาลที่ 8 แบบร่างภาพจิตรกรรมฝาผนังในหอพุทธรัตนสถาน พระบรมมหาราชวัง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีหนังสือหายากซึ่งเป็นหนังสือที่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ใช้สำหรับค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะตะวันตกอีกด้วยส่วนบนหลังตู้ก็จะมีงานปั้นชิ้นเล็กๆฝีมือของอาจารย์ศิลป์เช่นกัน ซึ่งงานปั้นชิ้นที่น่าสนใจจะเป็นรูปปั้นพระพุทธรูปปางสมาธิบนฐานบัว ซึ่งนอกจากจะปั้นได้งดงามสมจริงแล้ว ได้ฐานของพระพุทธรูปองค์นี้ก็ยังมีชื่อของอาจารย์ศิลป์เก็บไว้ด้วย และพอถึงวันที่ 15 กันยายน วันศิลป์ พีระศรี ลูกศิษย์ลูกหา ก็จะมาราบอฐิของอาจารย์ศิลป์ที่นี่ด้วย ห้องแรกที่เข้าชมจะพบงานประติมากรรมและจิตรกรรมชิ้นสำคัญ รูปปั้น 9 รูป รูปเขียน 23 รูป ส่วนห้องที่สองมีรูปปั้น 15 รูป รูปเขียน 20 รูป

รูปที่ 3- 22 ห้องทำงาน อาจารย์ศิลป์ พีระศรี

หอประติมากรรมต้นแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับที่อยู่ห่างจากพิพิธภัณฑสถานเพียง 50 เมตร ที่นี้แต่เดิมเป็นโรงปั้นหล่อและดำเนินการค้าไม่ว่ากรรมใดๆทั้งสิ้น อีก หอหล่อโลหะของกรมศิลปากรมาตั้งแต่ปี 2499 แต่ตอนหลังได้ย้ายโรงปั้นหล่อนี้ไปที่ศาลายา พื้นที่ตรงนี้จึงได้จัดทำเป็นหอประติมากรรมต้นแบบเป็นที่จัด

นิทรรศการและเป็นแหล่งข้อมูลด้านประติมากรรม และ
 ศิลปกรรม ประติมากรรมต้นแบบที่จัดแสดงส่วนใหญ่จะหล่อด้วยปูนปลาสเตอร์
 และมีบางส่วนที่หล่อเป็นโลหะ ซึ่งประติมากรรมเหล่านี้ถูกใช้เป็นแบบเพื่อหล่อ
 เป็นโลหะสำหรับนำไปประดิษฐ์ฐานเป็นอนุสาวรีย์ต่างๆ ที่คั่นตากันดี และหลายชิ้น
 ก็ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ เช่น พระบรมราชานุสาวรีย์พระพุทธรูปอดฟ้าจุฬาโลกเชิง
 สะพานพุทธฯ พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสิน วงเวียนใหญ่ และ
 พระบรมราชานุสาวรีย์พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สวนลุมพินี เป็นต้นนอกจากนี้
 ยังมีรูปหล่อต้นแบบของพระศรีศากยทศพลญาณประธานพุทธมณฑลสุทรรศน์
 ซึ่งประดิษฐ์ฐานอยู่ที่พุทธมณฑล พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนารายณ์
 จังหวัดลพบุรี อนุสรณ์ดอนเจดีย์ และอีกหลายอนุสาวรีย์

รูปที่ 3-23 ห้องเก็บรวบรวมผลงานประติมากรรมต้นแบบ

สรุป-วิเคราะห์ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาโครงการ

1. ด้านการวางแผนบริเวณ และการออกแบบสถาปัตยกรรม

การใช้อาคารกรมศิลปากรซึ่งเป็นอาคารในส่วนราชการอยู่แล้วทำให้ลักษณะการ
 ใช้พื้นที่และผังบริเวณขึ้นอยู่กับหน่วยงาน แต่ก็ได้มีการออกแบบสำหรับใช้เป็นพื้นที่ทำงาน
 พิเศษ การจัดนิทรรศการแม้จะมีลักษณะเล็ก แต่ก็สามารถรวบรวมประวัติความเป็นมา
 และบ่งบอกลักษณะการใช้งานผ่านห้องทำงานจริง ซึ่งเป็นลักษณะพิพิธภัณฑ์ที่ไม่ได้
 เพียงแต่เก็บรวบรวมวัตถุแต่ยังคงให้เกียรติซึ่งการทำงานของบุคคล คนที่เข้ามาชมจะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารลิขสิทธิ์ของกรมศิลปากร
 สัมผัสถึงบรรยากาศยุคก่อตั้งมหาวิทยาลัยศิลปากรและวิวัฒนาการของศิลปะ และงาน
 ไม้ว่ากรณีใดๆที่ประติมากรรมไทย จากบริบทห้องทำงาน ้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ด้านการจัดแสดงและพื้นที่ใช้สอย

ระบบการสัญจรภายในแบบ ROOM RANDOM ARRANGEMENT เป็นการจัดห้องแสดงที่ให้ผู้ชมเดินได้ตามอัธยาศัย เนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่และมีส่วนโฉบัน ที่อยู่ห่างออกไป ทำให้ไม่สามารถกำหนดลักษณะการเดินทางที่ตายตัวได้

ข้อดี จัดง่าย ประหยัดเนื้อที่ในการจัดแสดง สามารถใช้อาคารเก่ามาเชื่อมต่อได้กลมกลืนกับตัวนิทรรศการ และไม่มีปัญหาเรื่องการเคลื่อนตัวของผู้ชม

ข้อเสีย ไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมและความสนใจของผู้ชมได้มากพอ

2. ด้านประเภทและพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

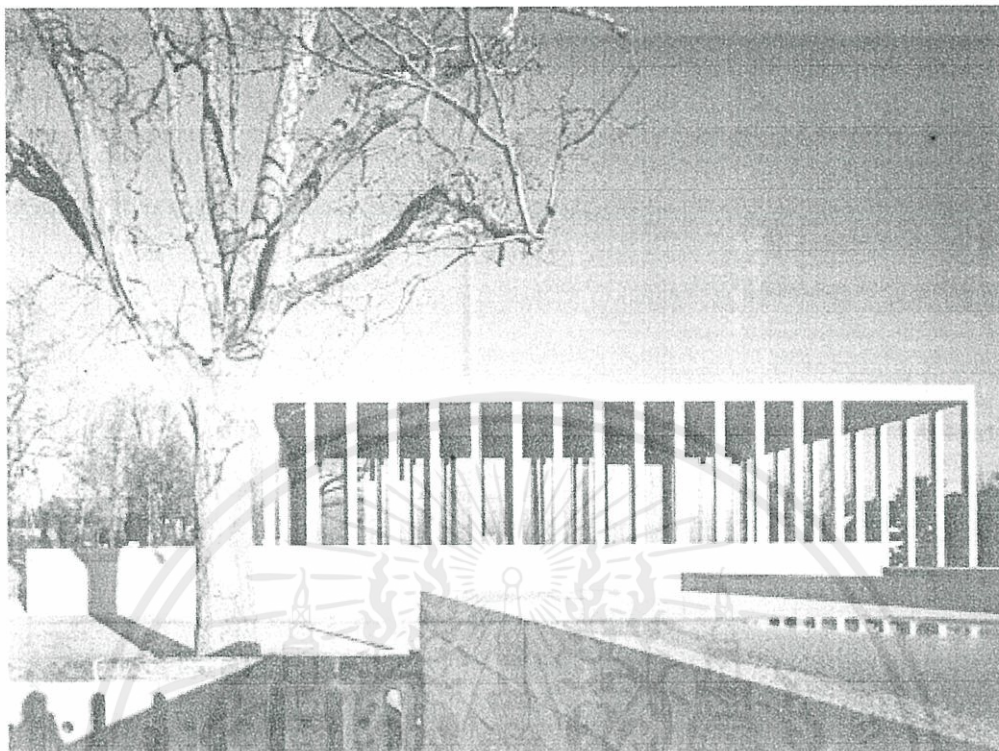
ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษาที่สนใจเฉพาะทางซึ่งทำให้จำนวนผู้เข้าชมน้อย และขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 การศึกษาอาคารตัวอย่างภายนอกประเทศ

3.2.1 Museum of Modern Literature - Marbach Germany

รูปที่ 3-24 ทศนียภาพ Museum of Modern Literature Marbach Germany

แหล่งที่มาภาพ : www.archdaily.com

เจ้าของโครงการ	Stuttgart Public Museum
ผู้ออกแบบ	David Chipper field
ที่ตั้ง	ใกล้กับเมือง Stuttgart, ทางใต้ของประเทศ Germany
พื้นที่โครงการ	4 ไร่เศษ
ความเป็นมาของโครงการ	

โครงการพิพิธภัณฑ์วรรณกรรมสมัยใหม่เยอรมันจัดแสดงหนังสือต้นฉบับและสิ่งพิมพ์เยอรมันจากต้นศตวรรษที่ 20 รวมไปถึงงานต้นฉบับของ Franz Kafka และ Alfred Doblin โดยตั้งอยู่ใน Marbach's scenic park บริเวณมุมมองทางเหนือของแม่น้ำ Neckar วิธีการออกแบบโครงการบนพื้นที่มีลักษณะการจัดวางเหมือนมหาวิหาร Parthenon โดยเป็นงานออกแบบของสถาปนิกใหญ่ David Chipper field ได้รับแรงบันดาลใจจากงานยุคคลาสสิก โดยจัดวางคาน้ำถึงมุมมองโดยรอบของโครงการและความสัมพันธ์กับอาคารพิพิธภัณฑ์เดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สละบ่งไว้การเก็บต้นฉบับงานพิมพ์ยังห้อง
จัดแสดงซึ่งฝังตัวลงในเนินของอาคารพิพิธภัณฑ์เดิม ทำให้เกิดลักษณะของการใช้แสง

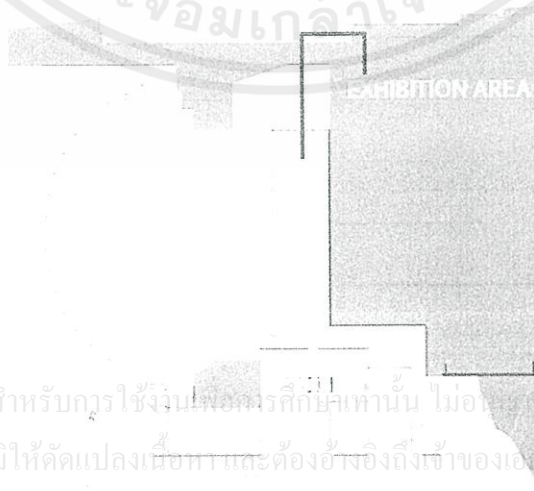
ประดิษฐ์เข้ามาช่วยในห้องจัดแสดง นับเป็นกรณีศึกษาในการจัดแสดงวัตถุประเภทสิ่งพิมพ์ที่น่าสนใจมาก

รูปที่ 3-25 ห้องวรรณกรรมต้นฉบับ เก็บรักษาต้นฉบับเยอรมัน

สรุป-วิเคราะห์ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาโครงการ

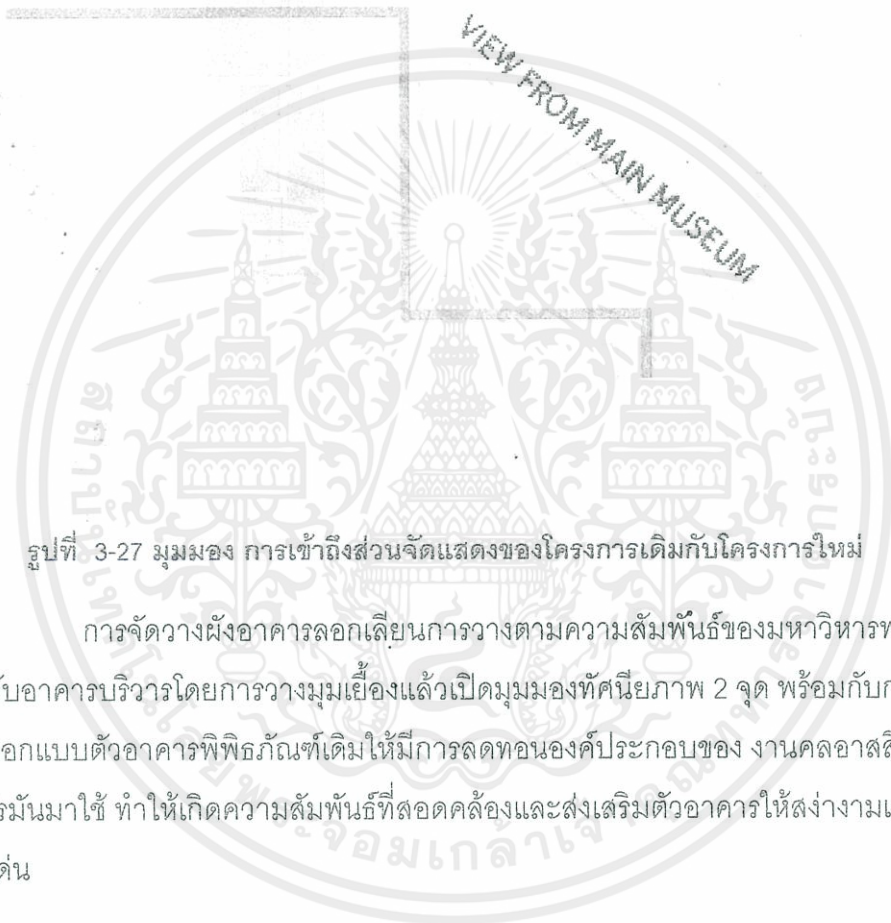
ลักษณะการจัดเก็บวรรณกรรมแบ่งตามช่วงเวลาและบุคคล โดยจัดเรียงในตู้ Display ที่อยู่ชั้นจัดแสดงได้ดินและมีการออกแบบแสงให้เกิดความน่าสนใจและสว่างเพียงพอ และมีวัตถุประสงคเพื่อสามารถรักษาต้นฉบับเพื่อไม่ให้เสียหายจากการโจรกรรมและปัจจัยภายนอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับครูใช้จริง! เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3-26 ส่วนจัดแสดงฝังตัวในเนินดินของพื้นที่ภูมิทัศน์เดิม

ด้านการวางผังบริเวณและการออกแบบสถาปัตยกรรม

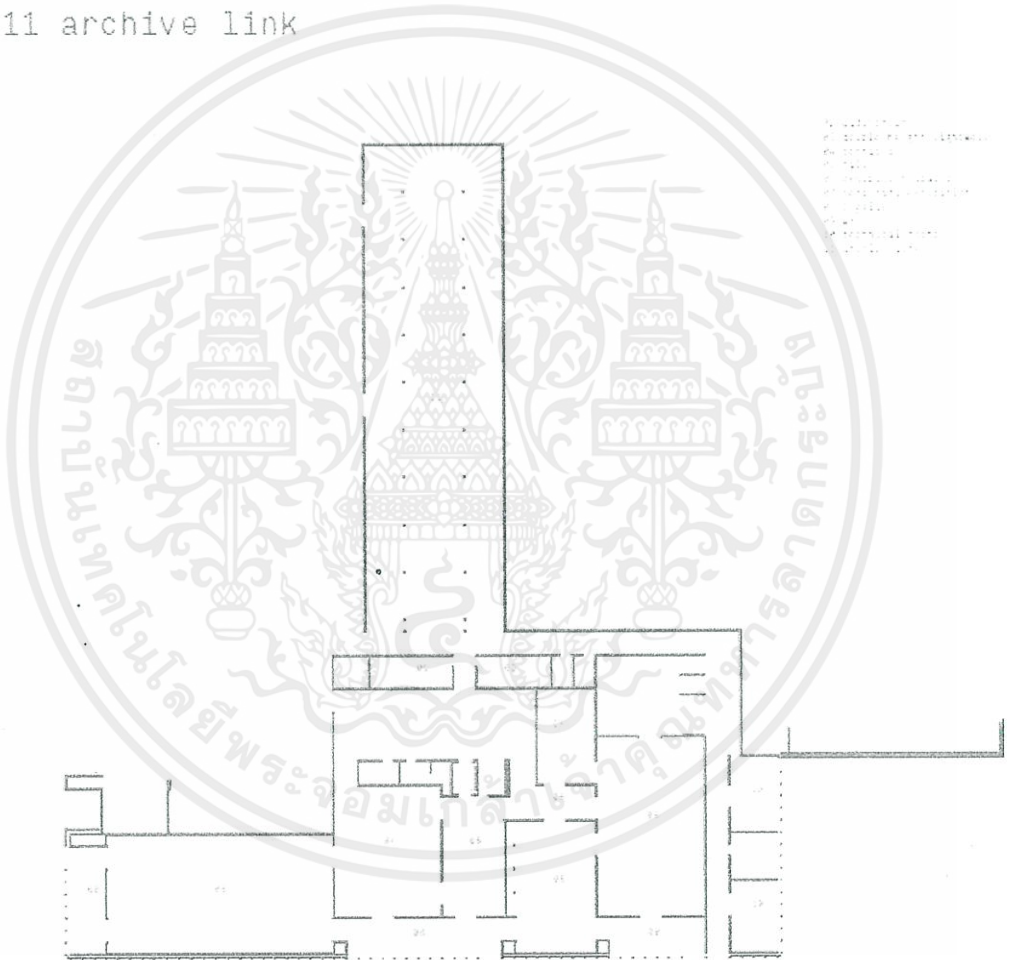
รูปที่ 3-27 มุมมอง การเข้าถึงส่วนจัดแสดงของโครงการเดิมกับโครงการใหม่

การจัดวางผังอาคารลอกเลียนการวางตามความสัมพันธ์ของมหาวิหารพาทนอนกับอาคารบริวารโดยการวางมุมเฉียงแล้วเปิดมุมมองทัศนียภาพ 2 จุด พร้อมกับการออกแบบตัวอาคารพิพิธภัณฑ์เดิมให้มีการลดทอนองค์ประกอบของงานคลาสสิกยุคกรีกโรมันมาใช้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่สอดคล้องและส่งเสริมตัวอาคารให้สง่างามและโดดเด่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในโครงการ

- 01 foyer/entrance area
- 02 auditorium
- 03 double-height lightwell
- 04 terraces
- 05 hall
- 06 exhibition spaces
- 07 temporary exhibition
- 08 loggias
- 09 wc
- 10 technical rooms
- 11 archive link

รูปที่ 3- 28 ผังพื้นที่โครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

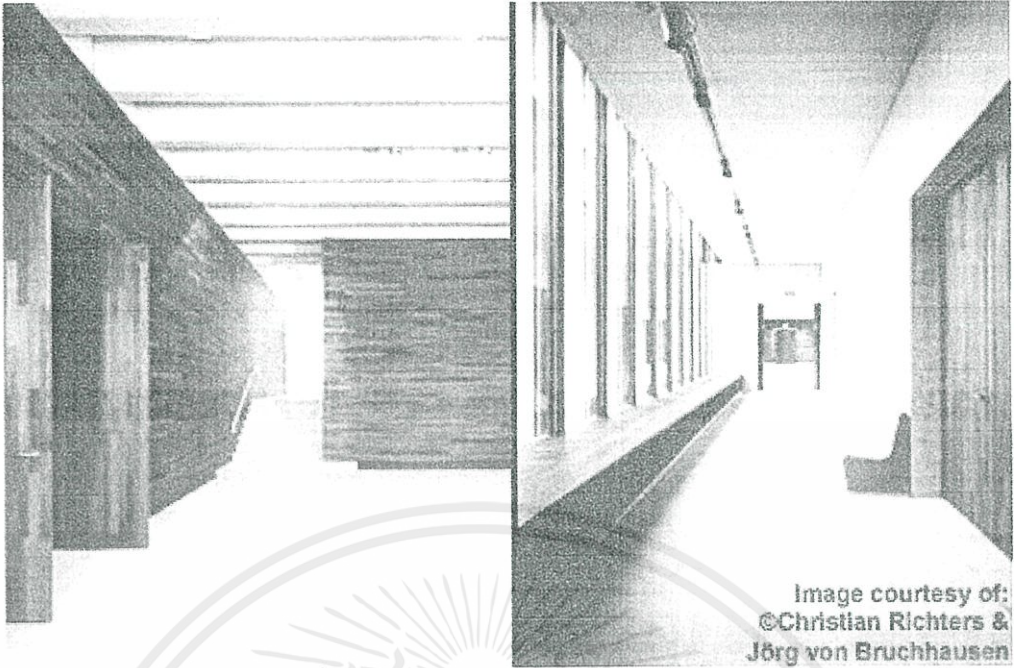
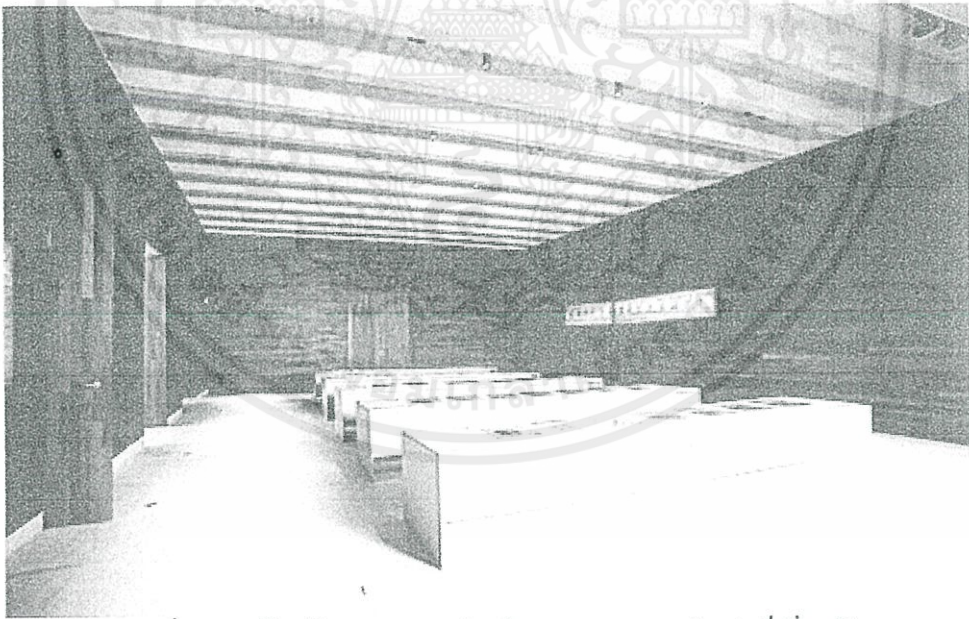

Image courtesy of:
©Christian Richters &
Jörg von Bruchhausen

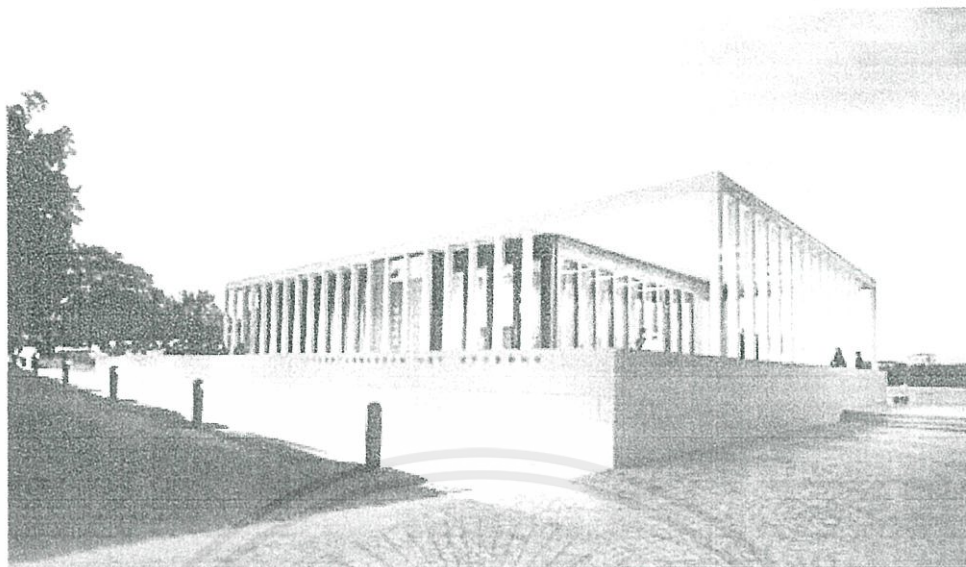
รูปที่ 3-29 ห้องทางเข้านิทรรศการ

มีการสร้างพื้นที่เชื่อมต่อกับอาคารเดิม และเชื่อมกับทางเข้านิทรรศการ โดยมีการออกแบบลดทอนให้เกิดความเรียบง่ายและมีลำดับการเข้าถึงที่ไม่ซับซ้อน

รูปที่ 3-30 ห้องจัดแสดง ภาพพิมพ์ทางวรรณกรรม ศิลปะที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

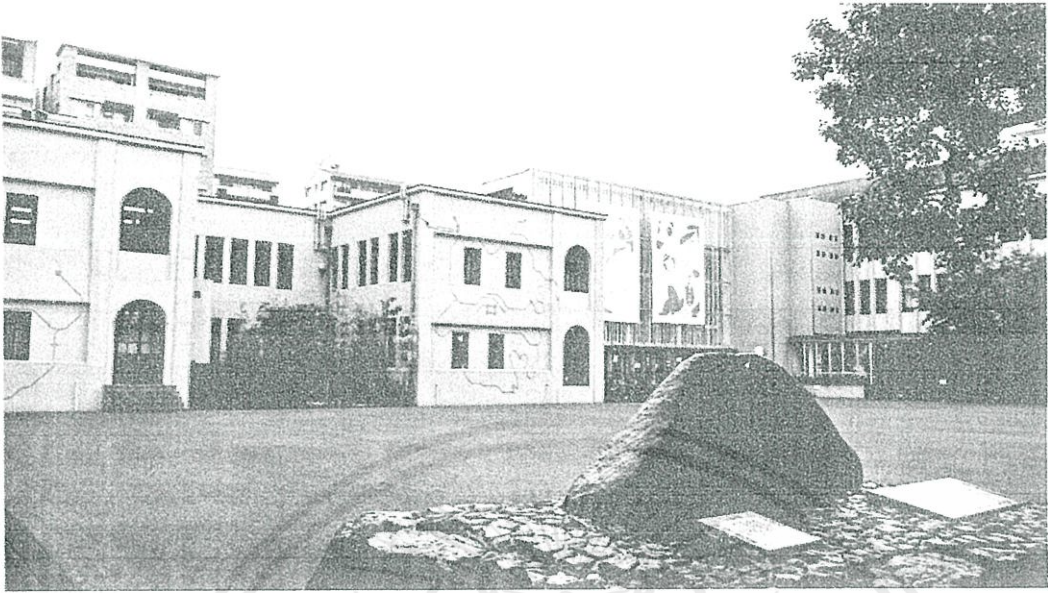
รูปที่ 3-31 ทัศนียภาพภายนอกโครงการ

ด้านพฤติกรรมผู้เข้าใช้งาน

เนื่องจากโครงการเป็นส่วนเชื่อมต่อทำให้การใช้งานมีความต่อเนื่อง แต่ก็มีความเฉพาะเจาะจงในกลุ่มนักอ่าน การนำเอาวรรณกรรมต้นฉบับของนักเขียนผู้สร้างประวัติศาสตร์งานเขียน สมัยใหม่ อย่าง Franz Kafka มาจัดแสดงจึงสามารถดึงดูดผู้เยี่ยมชม เนื่องจากในยุโรปอาชีพเกี่ยวกับวรรณกรรมและนักเขียนถูกสร้างทัศนคติที่ดี และให้การยกย่อง ทำให้แม้พื้นที่จัดแสดงน้อยแต่ก็สามารถยกย่องเชิดชูผลงาน และดึงดูดผู้เยี่ยมชมได้เป็นอย่างดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.2 Kyoto International Manga Museum – Kyoto Japan

รูปที่ 3-32 ลานทางเข้า-ลานกิจกรรม Kyoto International Museum

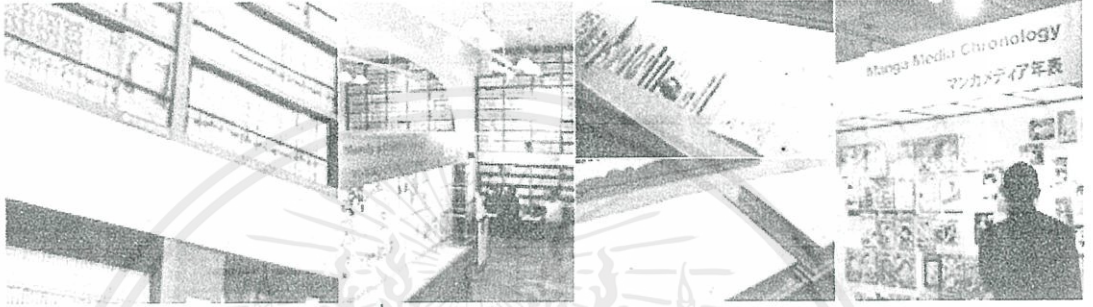
เจ้าของโครงการ มหาวิทยาลัย Kyoto Seika Daigaku
ที่ตั้ง Akihabara Soto-kanda Chiyoda-ku Tokyo
2 นาทีจากสถานี JR Akihabara
พื้นที่โครงการ ประมาณ 8 ไร่
ความเป็นมาของโครงการ

การ์ตูนมังงะ หมายถึง การ์ตูนช่องๆ ที่ร้อยเรียงเรื่องราวต่อกันจนเป็นเล่มๆ เหมือนที่เราอ่านกันทุกวันนี้แหละ เดิมทีการ์ตูนทั่วไปมักจะเป็นการ์ตูน 3-4 ช่องแล้วจบ (คล้ายกับขายหัวเราะบ้านเรา) แต่หลังจากที่เท็ตซึกะ โอซามุ ได้ริเริ่มเขียนการ์ตูนเรื่องยาวอย่างอะตอม เจ้าหนูปรมาณู ขึ้นมาจนกลายเป็นที่นิยมไปทั่วญี่ปุ่น และแพร่ต่อไปยังต่างประเทศ รวมถึงประเทศไทยเราในเวลาต่อมา ทำให้ทุกวันนี้การ์ตูนมังงะน่าจะเป็นอีกหนึ่งสินค้าขายดีของประเทศญี่ปุ่นไปแล้ว และรัฐบาลที่นั่นเองก็เล็งเห็นถึงความสำคัญของด้านนี้ด้วย จึงได้ส่งเสริมอย่างเป็นทางการเปิดคณะที่สอนเกี่ยวกับการผลิตการ์ตูนมังงะโดยตรงในมหาวิทยาลัยเกียวโต และในเกียวโตนี้เอง ก็มีพิพิธภัณฑ์มังงะที่ใหญ่ที่สุดของญี่ปุ่นตั้งอยู่ในย่านคาราซึมะ

พิพิธภัณฑ์การ์ตูนมังงะ หรือ มังงะ มิวเซียม (Manga Museum) เป็นสถานที่รวบรวมการ์ตูนมังงะของญี่ปุ่นไว้มากที่สุด และการ์ตูนญี่ปุ่นก็เป็นการ์ตูนที่คนไทยนิยมอ่านมากที่สุดเช่นกัน ทั้งโตราเอมอน อังปังแมน ดราก้อนบอล รวมถึงเซนต์เซย์ย่า ถือเป็นการ์ตูนที่ดังเป็นพลุแตก หากเป็นยุคนี้คงต้องหลีกเลี่ยงให้กับนักสืบโคนัน ซินจัง ไรท์คิงจาก

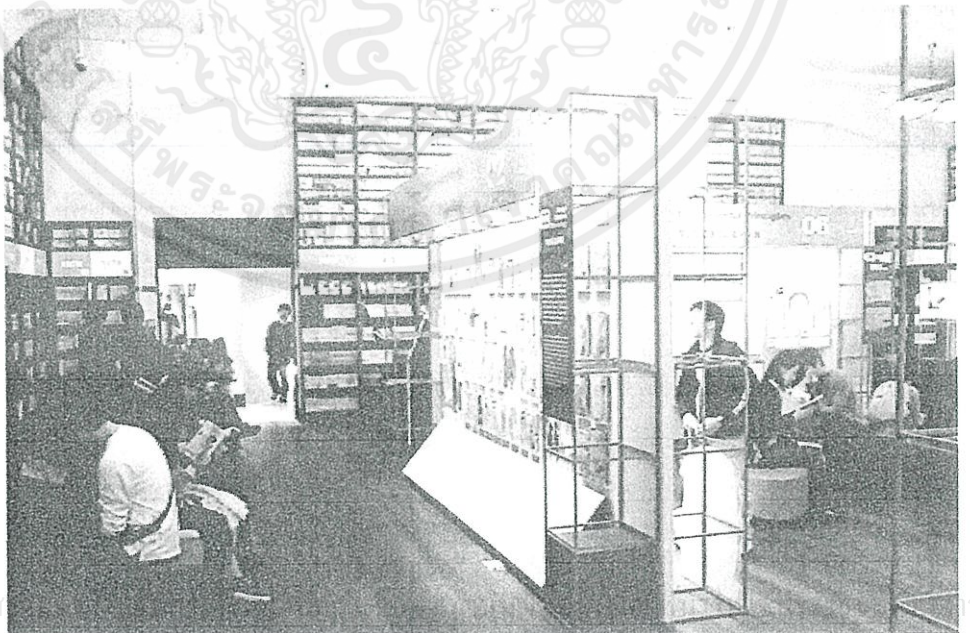
เดธโน้ต รวมถึงการ์ตูนอินดี้ตัวอย่าง 20th Century Boys ที่ถูกนำมาทำเป็นภาพยนตร์และ
เข้าฉายในบ้านเราไปแล้วเรียบร้อย

การ์ตูนมังงะได้รับความนิยมสำหรับคนทุกเพศทุกวัย พบว่าคนส่วนใหญ่ที่เข้ามา
ในนี้ล้วนแล้วแต่เป็นวัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่เกือบทั้งสิ้น ภายในสถานที่แห่งนี้ สิ่งที่ตั้งใจดูคนทุก
เพศทุกวัยได้มากที่สุดน่าจะเป็กำแพงมังงะที่ยาวกว่า 140 เมตร ซึ่งเป็นกำแพงที่เก็บ
รวบรวมการ์ตูนมังงะไว้ถึงประมาณ 50,000 เล่มทีเดียว นอกจากความเป็นพิพิธภัณฑ์แล้ว
มองอีกด้านหนึ่งที่นี่ก็คือห้องสมุด (การ์ตูน) ดีๆ นี่เอง

รูปที่ 3-33 Manga Wall

นอกจากเหล่าการ์ตูนมังงะสารพัดเรื่องแล้ว ภายในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ ยังได้เห็นถึง
พัฒนาการของการ์ตูนญี่ปุ่นตั้งแต่ในยุคแรกๆ จนมาถึงการ์ตูนอนิเมชันที่กำลังเป็นที่นิยม
ในปัจจุบัน ตลอดทางเดินโดยรอบยังมีภาพหลายเส้นพร้อมลายเซ็นของนักวาดการ์ตูนชื่อดัง
มากมายประดับอยู่ ทั้งยังมีการจำลองห้องทำงานของนักเขียนการ์ตูน รวมถึงประวัติการ
ก่อตั้งตลอดจนการดำเนินการของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส

กรค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอก รูปที่ 3-34 รูปแบบนิทรรศการ ของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พิพิธภัณฑ์การ์ตูนนานาชาติเกียวโต ถูกเปิดในเดือนพฤศจิกายนของปี 2006 ประกอบด้วยสามชั้นและชั้นใต้ดิน นอกเหนือจากหนังสือการ์ตูนแล้ว ยังมีการจัดนิทรรศการชั่วคราวในรูปแบบต่างๆ

มังงะเป็นคำที่ใช้เรียกการ์ตูนในภาษาญี่ปุ่น มีบทบาทสำคัญในวัฒนธรรมญี่ปุ่น ไม่เฉพาะแต่ในวัยรุ่นเท่านั้น แต่มังงะเป็นวัฒนธรรมของคนทุกเพศทุกวัย มังงะญี่ปุ่นเริ่มกำเนิดขึ้นในภาพจิตรกรรมโบราณมาตั้งแต่สมัยเฮอัน หรือเมื่อพันสองร้อยปีที่ผ่านมา พิพิธภัณฑ์มังงะได้เปิดขึ้นใหม่ในเกียวโตเมืองแห่งวัฒนธรรม มหาวิทยาลัย Kyoto Seika Daigaku เป็นศูนย์กลางวิจัยเรื่องมังงะมา 30 ปี พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ เกิดจากความร่วมมือระหว่าง มหาวิทยาลัยของจังหวัด และ คนท้องถิ่น หนังสือมังงะที่รวมอยู่ที่นี่มีมากกว่า 300,000 เล่ม

วิเคราะห์กรณีศึกษาที่น่าสนใจในโครงการ

ส่วนการจัดนิทรรศการ จัดรูปแบบเป็นแกลลอรี่ และผนังการ์ตูนที่รวบรวมมังงะกว่า 50,000 เล่ม รวบรวมมังงะที่มีชื่อเสียงตั้งแต่ปี 1945 – 2005 แบ่งออกเป็นลักษณะ 10 นิทรรศการย่อย

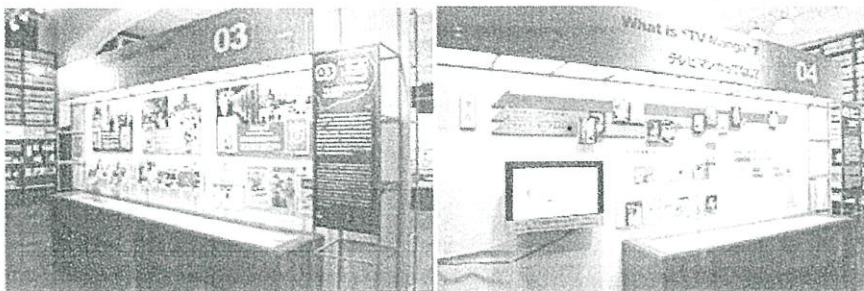
รูปที่ 3- 35 นิทรรศการที่ 1 และ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆก็ตาม ขอสงวนสิทธิ์ในสิ่งที่ปรากฏของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
วิวัฒนาการของสื่อมังงะ, จากนิตยสารการ์ตูนในช่วง Bakumatsu ถึงปัจจุบัน

นิทรรศการหมายเลข 2 : Manga Lifetime Chronology

แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของนิตยสารการ์ตูนญี่ปุ่นแบ่งตามอายุและเพศ

รูปที่ 3-36 นิทรรศการที่ 3 และ 4

นิทรรศการหมายเลข 3 : Is Manga Merely a Child's Thing

อธิบายถึงการทำงานเพื่อสังคมของมังงะที่นอกเหนือจากความบันเทิงเช่นเสียดสีการเมืองและการศึกษา

นิทรรศการหมายเลข 4 : What is TV Manga?

แนะนำรูปแบบที่ไม่ซ้ำกันของมังงะญี่ปุ่นในรูปแบบภาพเคลื่อนไหว, "อะนิเมะ" ซึ่งประกอบด้วยหลายเทคนิคที่ใช้ในมังงะ

รูปที่ 3-37 นิทรรศการที่ 5 และ 6

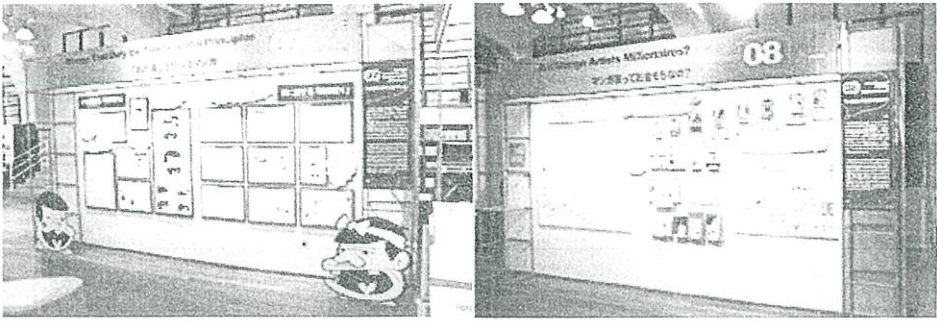
นิทรรศการหมายเลข 5 : The Making of Manga

แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนการผลิตมังงะที่มีตัวอย่างจริงของการทำงานและเครื่องมือที่ใช้และวิธีโองาน

นิทรรศการหมายเลข 6 : Manga That Rely on Fundamental Principles

อธิบายหลักการพื้นฐานของมังงะเช่นวิถีอารมณ์ของตัวละครและการเคลื่อนไหวจะถูกแสดงกฎของแผงวางออกและการประชุมอื่น ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3-38 นิทรรศการที่ 7 และ 8

นิทรรศการหมายเลข 7 : Manga That Defy the Fundamental Principles
การ์ตูนแก้กตลก

นิทรรศการหมายเลข 8 : Are Manga Artists Millionaires?

สถิติแสดงให้เห็นว่ามังงะเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีหลายวงการที่เกี่ยวข้อง

นิทรรศการหมายเลข 9 : Is Cosplay a Kind of Manga, Too?

อธิบายโครงสร้างของอุตสาหกรรมมังงะของญี่ปุ่นซึ่ง "สื่อผสม" และ Character ของตัวละครในมังงะที่สร้างวัฒนธรรม Cosplay เป็นส่วนสำคัญใน Japan Street culture

นิทรรศการหมายเลข 10 : Is Manga Read by People Around the World!?
ความสัมพันธ์และอิทธิพลของมังงะสู่อเมริกา ยุโรปและประเทศอื่นๆในเอเชีย

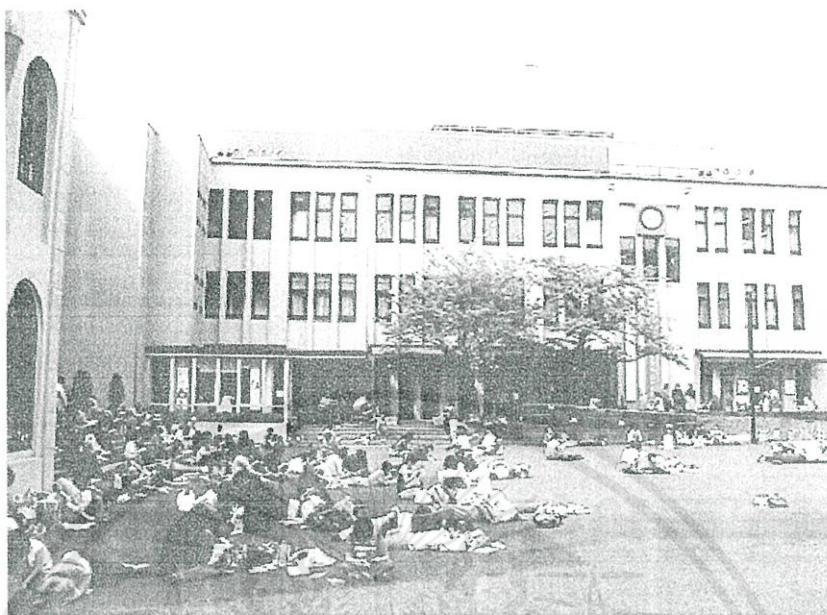
รูปที่ 3-39 นิทรรศการที่ 9 และ 10

วิธีการจัดแสดงและพื้นที่ใช้สอย

โดยรวมการจัดแสดงนิทรรศการยังยึดติดในรูปแบบของบอร์ดนิทรรศการสำหรับอ่านซึ่งในปัจจุบันได้มีการพัฒนาเทคนิคต่างๆให้มีความน่าสนใจ แต่เป็นเพราะอาคารที่

จัดแสดงจัดแสดงมาอย่างยาวนานและเป็นการ Renovate การใช้พื้นที่จึงทำให้การใช้พื้นที่ในห้องนิทรรศการมีความน่าสนใจไม่มาก แต่ทดแทนด้วยพื้นที่ลานที่คนสามารถมา

นั่งนอน อ่านมังงะในเวลากลางวันได้ทำให้เกิดตัวอย่างของพื้นที่สาธารณะที่ไม่ได้ตั้งใจแต่ก็ทำให้เกิดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านที่ใช้บริบทของอาคารและพื้นที่ได้อย่างมีประโยชน์

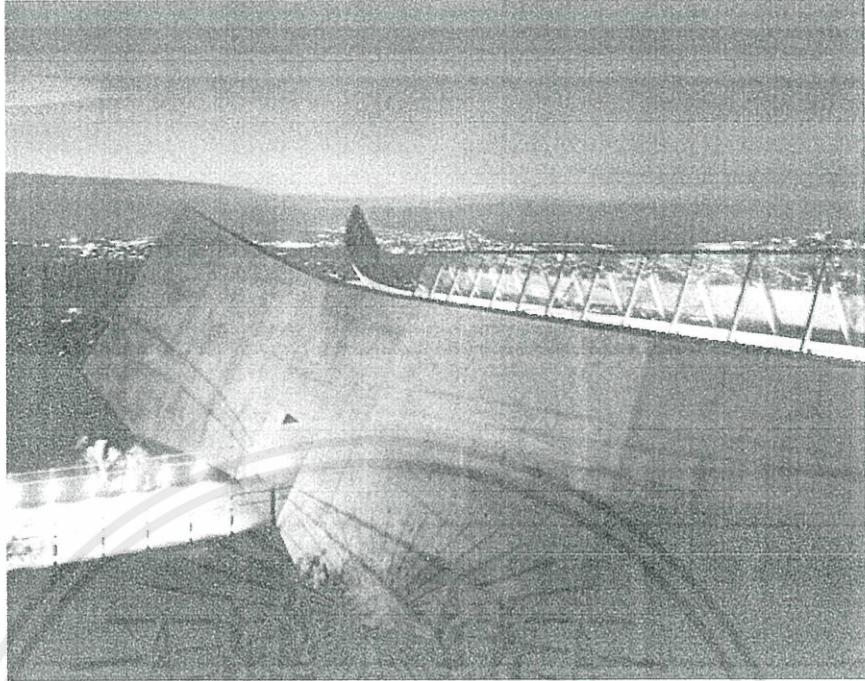
รูปที่ 3-40 ลานพื้นที่อ่านหนังสือสาธารณะ

ด้านประเภทและพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

พิพิธภัณฑน์มังงะเน้นผู้เข้าชมทุกเพศทุกวัย โดยมีวิธีสร้างพื้นที่พักผ่อนวันหยุดได้ประสบความสำเร็จและยังสร้างพฤติกรรมการอ่านให้กับเด็กและเยาวชนได้อย่างดีเยี่ยม คนสามารถใช้งานพื้นที่ในระยะเวลานานๆเช่นเดียวกับการใช้เวลาในห้างสรรพสินค้าหรือโรงหนัง ถือเป็นความสำเร็จในด้านวัตถุประสงค์การจัดตั้งโครงการโดยใช้พื้นที่ทางสถาปัตยกรรมเป็นองค์ประกอบเสริม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.3 Yad Vashem Holocaust Museum – Jerusalem Israel

รูปที่ 3-41 ทศนิยมภาพภายนอกโครงการ Yad Vashem Holocaust Museum

เจ้าของโครงการ Holocaust Martyrs' and Heroes' Remembrance Authority

ผู้ออกแบบ Sadie Architects

ที่ตั้ง Hazikaron เมืองเยรูซาเล็ม ประเทศอิสราเอล

พื้นที่โครงการ ประมาณ 11 ไร่

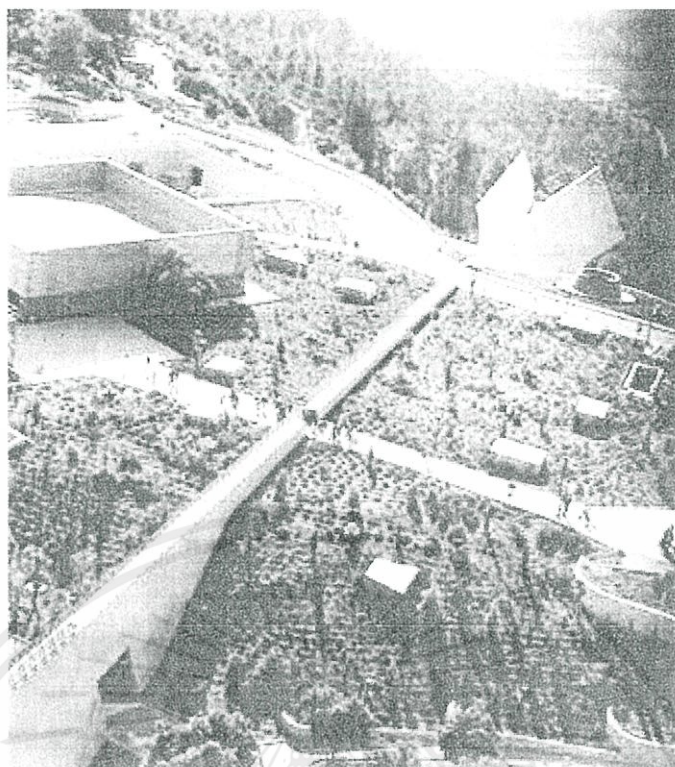
ความเป็นมาของโครงการ

โครงการ Yad Vashem Holocaust Museum เป็นโครงการสร้างใหม่แทนที่พิพิธภัณฑสถานเดิมที่สร้างขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1953 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ Yad Vashem Holocaust Memorial ประกอบด้วยส่วนแสดงหอเกียรติยศ (a Hall of name) , โบสถ์ (a synagogue) , แกลอรีจัดแสดงภาพเกี่ยวกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Galleries for Holocaust art), ส่วน Pavilion ส่วนศูนย์การเรียนรู้ และ Memorial Park

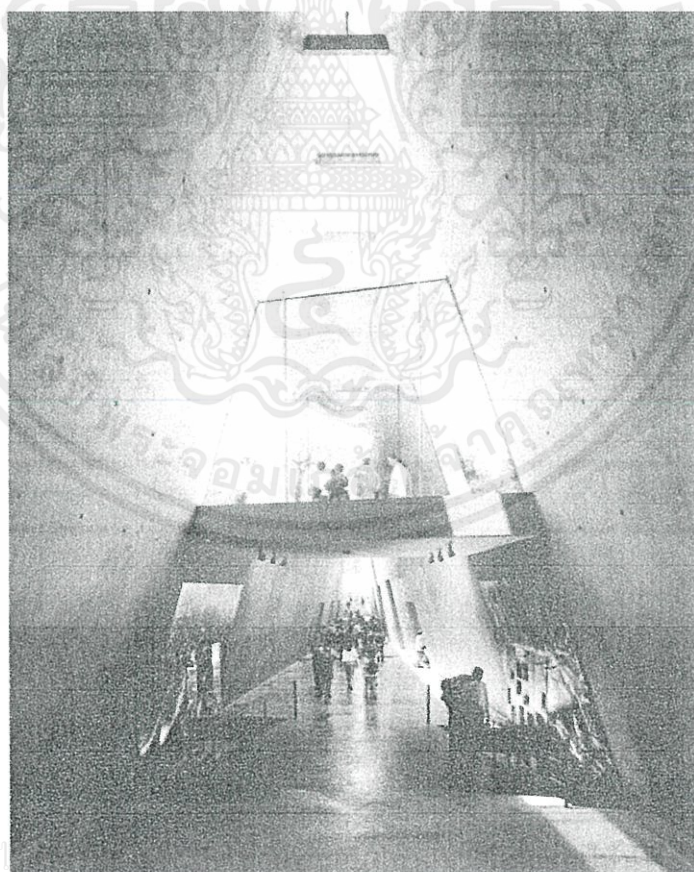
ตัวพิพิธภัณฑสถานโครงสร้างส่วนใหญ่ของโครงการฝังอยู่ในดินบนเนินเขา มีความสูง 16.5 เมตร และยาว 183 เมตร ที่ตัดผ่านเนินเขา Vashem Yad วางแนวแกนจากทิศใต้ยื่นตัวอาคารทรงปริซึมไปทางทิศเหนือได้ ด้วยเหตุผลของการใช้แสงและสัญลักษณ์สื่อถึงลักษณะของตัวโครงการ โดยโครงการที่สร้างเพิ่มเติมประกอบไปด้วยส่วนบริการ ทั้งพื้นที่

จอดรถใต้ดิน และส่วนบริการสำหรับรถประจำทางสาธารณะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3-42 ลักษณะการวางแนวอาคารเจาะทะลุช่องเขาเพื่อประโยชน์ของการใช้แสงธรรมชาติ

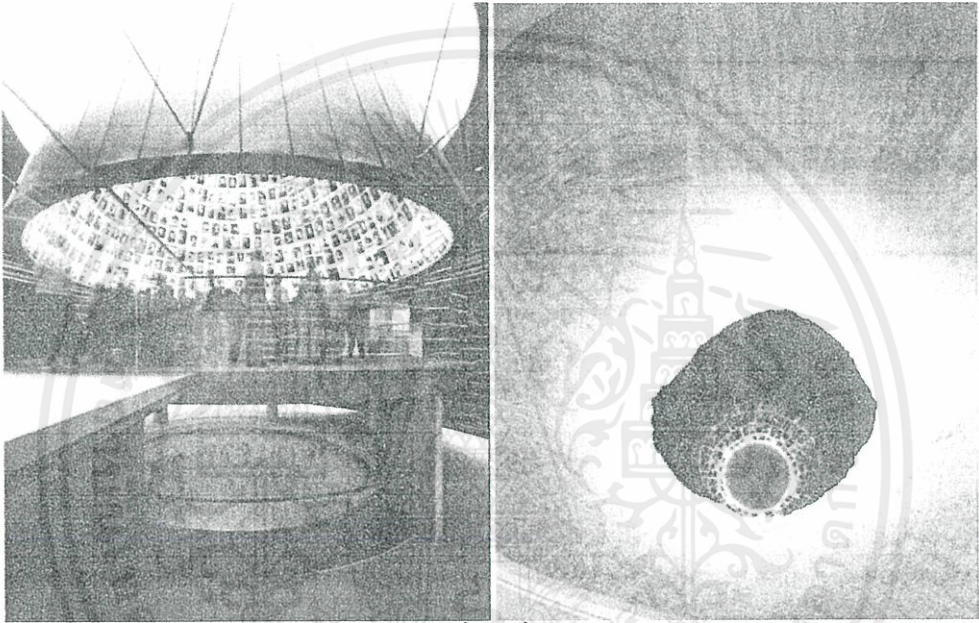

รูปที่ 3-43 การจัดนิทรรศการตามแนวแกน และการแบ่งพื้นที่บริการสาธารณะ

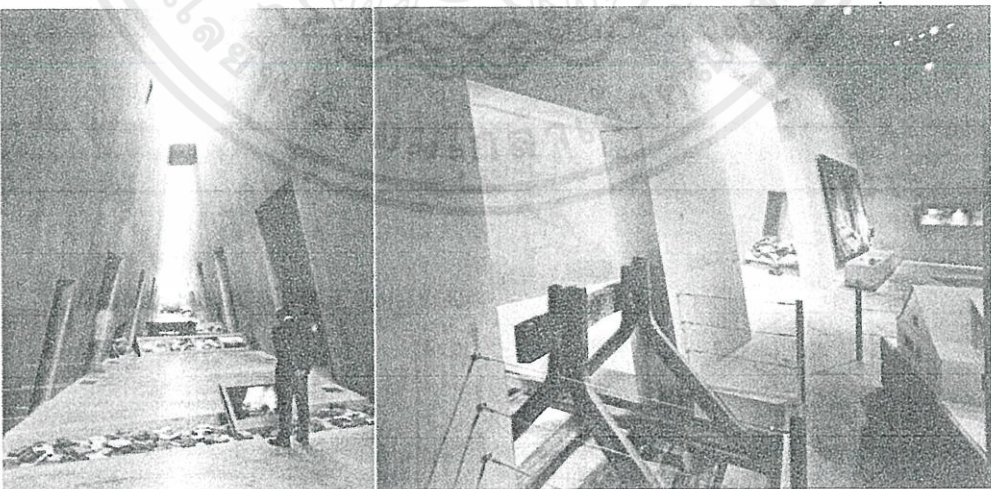
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้เพื่อประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น ผู้อื่นห้ามมิให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้นำนโยบายไปใช้

ส่วนจัดแสดงถาวรใช้พื้นที่กลางที่มีลักษณะเป็นทางเดิน Arcade ที่ใช้แสงธรรมชาติ จากสกายไลท์และแนวระแนงเป็นแนวความคิดที่นำรูปแบบแสงที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มาใช้กับตัวนิทรรศการ ให้เกิดการจำลองบรรยากาศ สำหรับชั้น Floor Ground ใช้สำหรับ เป็นร้านอาหาร และบริการสาธารณะอื่นๆ

ส่วน Hall of name อยู่ช่วงท้ายของการจัดแสดง เป็นโครงสร้างรูปกรวยขยายขนาด 9 เมตร เป็นผนังบันทึกทะเบียนประวัติของเหยื่อจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ กรวยถูกเจาะฝังลง ยังพื้นดินเยรูซาเลมด้านใต้

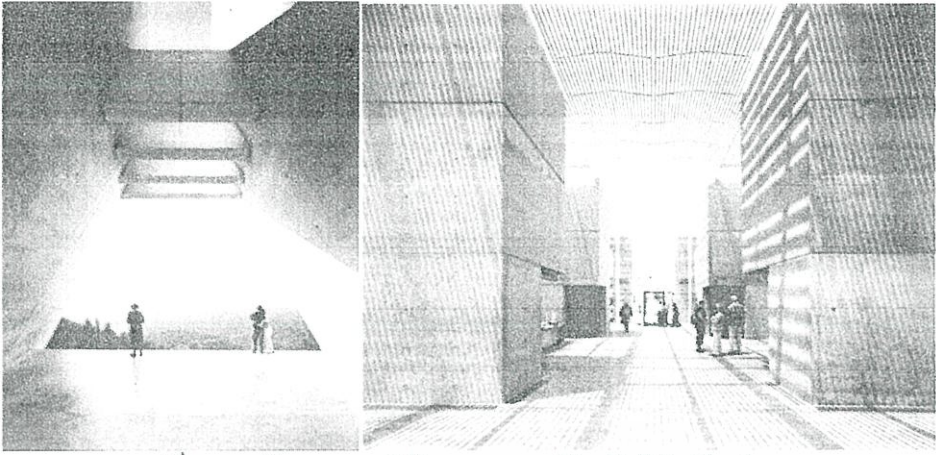

รูปที่ 3-44 ผนังทรงกรวยบันทึกรายชื่อเหยื่อของเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

รูปที่ 3-45 ลักษณะการจัดแสดงนิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับดูงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3-46 ลักษณะการใช้แสงธรรมชาติในตัวพิพิธภัณฑ์

สรุปวิเคราะห์ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาโครงการ

1. ด้านการวางผังบริเวณและการออกแบบสถาปัตยกรรม

- 1. Entrance Gate
- 2. Parking
- 3. Entrance Plaza
- 4. Entrance Pavilion
- 5. Administration
- 6. Children's Memorial
- 7. Museum
- 8. Alley of the Righteous
- 9. Warsaw Ghetto Plaza
- 10. Remembrance Hall
- 11. Remembrance Plaza
- 12. Sunken Courtyard
- 13. Synagogue
- 14. Valley of the Communities
- 15. Ring Road

รูปที่ 3-47 ผังโดยรวมของโครงการ

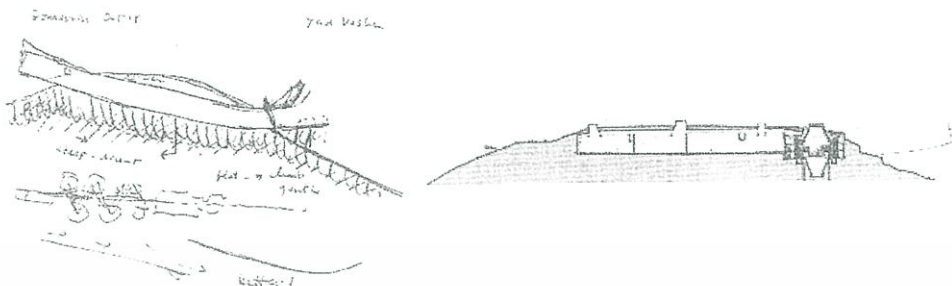
การวางผังกับรูปทรงอาคารโดยการวางแผนตามทิศเหนือได้ทำให้เกิดการใช้แสงและการออกแบบตัวอาคารและตัวนิทรรศการที่สัมพันธ์กัน การใช้ประโยชน์จากรูปทรง

ปริซึมที่ทอดยาวให้เกิด Arcade ใช้แยกห้องนิทรรศการและใช้แนวทางเดินจัดนิทรรศการทำให้เกิดลำดับที่ชัดเจน และการใช้ปลายสุดของปริซึมที่เปิดผายออกทำให้เกิดมุมมองต่อพื้นที่โดยรอบโครงการอย่างทั่วถึง เกิดจุดพักของการชมนิทรรศการโดยใช้บริบทของพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบริการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น โปรดอย่าัดให้เนาไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ หากมีข้อผิดพลาดประการใดขออภัยเป็นอย่างสูง และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกกรณี

ได้อย่างดี ถือเป็นกรออกแบบนิทรรศการโดยใช้สถาปัตยกรรมโดยรวมกับบริบท โดยไม่อาศัยลักษณะที่ว่างของ Interior เพื่อติดตั้งตัวนิทรรศการเพียงอย่างเดียว

2. ด้านแนวคิดของโครงการ

รูปที่ 3-48 ภาพ sketch แสดงแนวคิดและ section ตัวโครงการ

แนวความคิดรูปทรงอาคารมาจากการวางแนวและการนำตัวอาคารลงสู่พื้นที่เพื่อความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมเนื่องจากตัวโครงการประกอบด้วยทั้งพิพิธภัณฑ์และลานกิจกรรม เกิดรูปทรงอาคารยาว การขึ้นและฉีกตัวอาคารออกเพื่อรับแสงตามแนวแกนเพื่อใช้ประโยชน์ในนิทรรศการและใช้ทางเชื่อมที่เกิดจากการฉีกรูปทรงอาคารเป็นพื้นที่แยกส่วนจัดแสดง

การปรับปรุงโครงการเดิมและเพิ่มศูนย์บริการสาธารณะทำให้โครงการเข้าถึงง่าย รวมถึงวิธีการออกแบบพื้นที่การจัดแสดงที่ลบแถมมุมความเบื่อหน่ายของการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ไปได้

3. วิธีการจัดแสดงและพื้นที่ใช้สอย

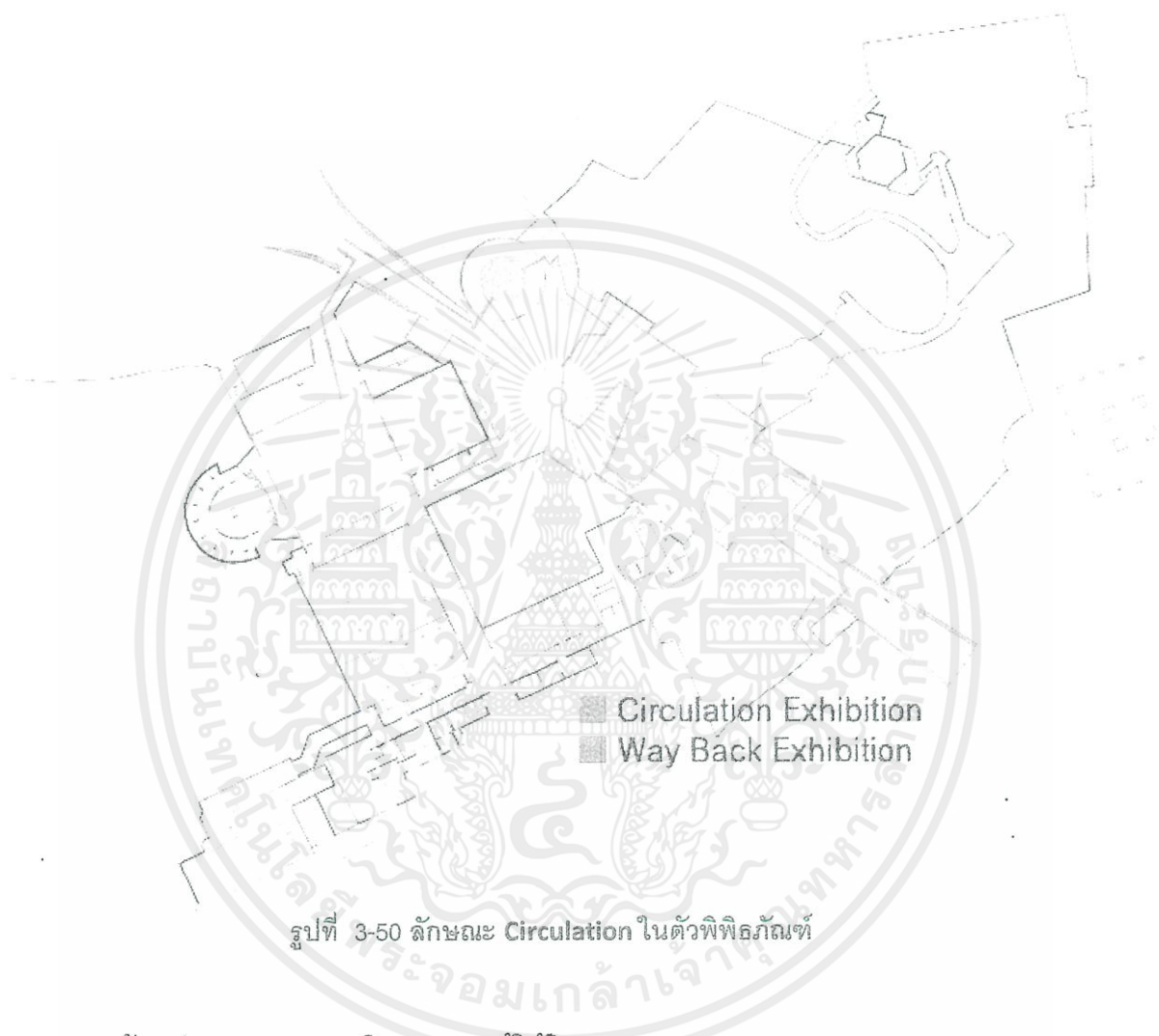

รูปที่ 3-49 ลักษณะการใช้แสง ฉนังนิทรรศการบันทึกรายชื่อเหยื่อ

เนื่องจากโครงการมีลักษณะของ พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จึงหยิบเอาประเด็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์มาใช้ซึ่งเป็นประเด็นที่หนักและสร้างอารมณ์สะท้อนใจจากการเรียนรู้ศกนาฏกรรมทำให้วิธีการในการจัดแสดงและลักษณะของที่ว่างในการจัดแสดงมีลักษณะที่เกิดขึ้นมีลักษณะเคร่งขรึม ทึบ และทำให้คนลดเสกลกของตัวเองลงเพื่อเรียนรู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการศึกษาเพื่อการศึกษานานาชาติ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีจรรยาบรรณไปใช้

จากประวัติศาสตร์ ผลของการใช้วัสดุ รูปทรงอาคารและสัดส่วนของรูปทรงเรขาคณิตต่างๆ ถือว่าทำได้ดีและยังคำนึงถึงบริบททางประวัติศาสตร์กับที่ตั้ง และการใช้แสงธรรมชาติเป็นตัวอย่างที่ควรนำมาปรับปรุงใช้เป็นอย่างยิ่ง

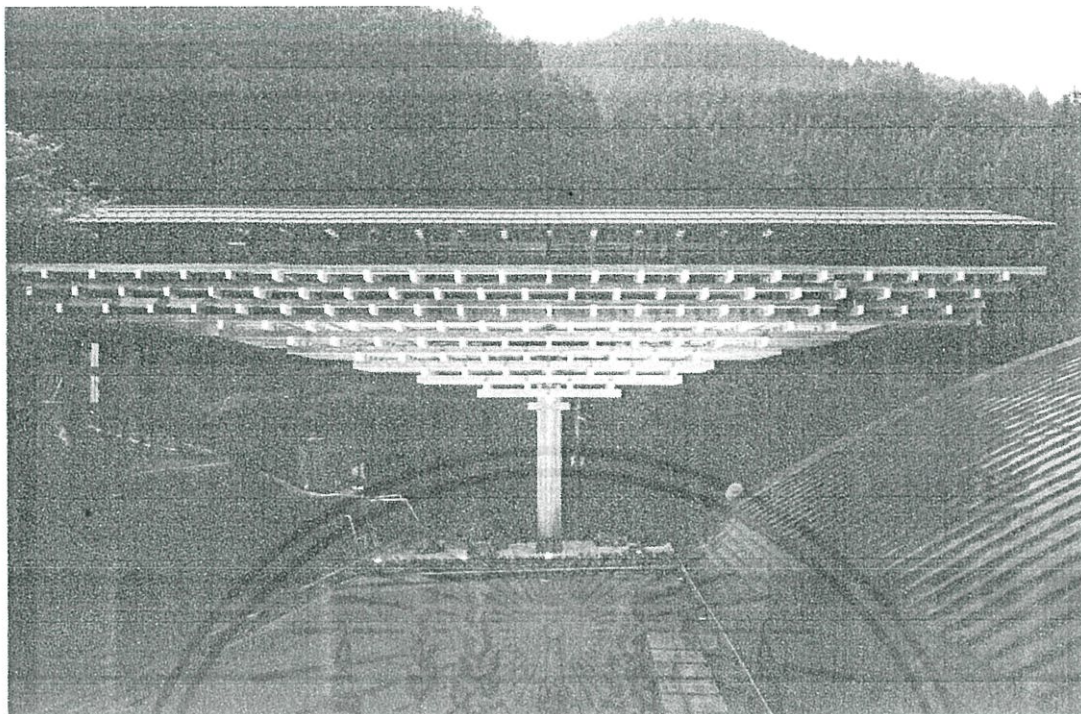
รูปที่ 3-50 ลักษณะ Circulation ในตัวพิพิธภัณฑ์

4. ด้านประเภทและพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์เน้นนักท่องเที่ยวและ นักเรียนนักศึกษา ซึ่งมีลักษณะการบริหารงานของเอกชน จึงมีเวลาทำการและส่วนบริการตามลักษณะของพิพิธภัณฑ์ทั่วไป ไม่ได้เน้นลักษณะส่วนร่วมกับชุมชนมากนัก เพื่อง่ายในการบริหารจัดการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.4 Yusuhara Wooden Bridge Museum – Yusuhara Japan

รูปที่ 3-51 Yusuhara Wooden Bridge Museum

เจ้าของโครงการ Tomio Yano, Town Mayor of Yusuhara

ผู้ออกแบบ Kengo Kuma & Associates

ที่ตั้ง 3799-3 Taro-gawa Yusuhara-cho, Takaoka-gun, Kochi Prefecture, Japan

พื้นที่โครงการ ประมาณ 9.2 ไร่

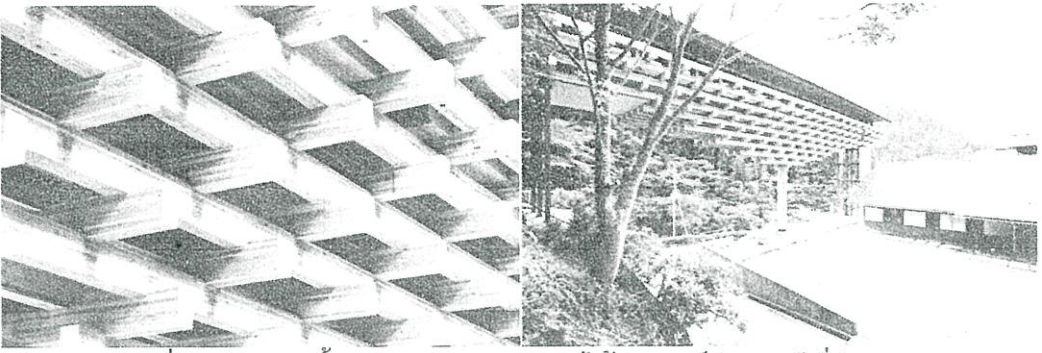
ความเป็นมาและรายละเอียดของโครงการ

พิพิธภัณฑ์ซึ่งมีพื้นที่อบรมโดยถูกออกแบบการผสมผสานกันของลักษณะพิเศษทางโครงสร้างและสถาปัตยกรรมร่วมสมัยของญี่ปุ่นและความคลาสสิกกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ องค์ประกอบหลักของพิพิธภัณฑ์งานสะพานไม้ประกอบด้วยเสาไม้ที่ก่อตัวเพื่อรองรับและเชื่อมโยงอาคารทั้งสองหลังในรูปแบบของสะพานพาดตามแนวยาวของพื้นที่ซึ่งทำหน้าที่เป็นทั้งทางเดิน และยังเป็นที่พักและสถานที่สำหรับอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับศิลปิน

โครงสร้างในโครงการทำทนายระบบส่วนประกอบด้วยชิ้นส่วนเล็กที่ก่อประกอบใน

ลักษณะงานดั้งเดิมในประเทศญี่ปุ่นและจีน โดยมีการค่อยๆ ขึ้นโครงสร้างและซ่อนรอยต่ออย่างเรียบร้อยตามขอบของงานประเพณีในรูปแบบงานร่วมสมัยได้เรียงผลสานกับตัวอาคารด้วยสัดส่วนที่สงบและมั่นคง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าอย่างเรียบร้อยตามขอบของงานประเพณีในรูปแบบงานร่วมสมัยได้เรียงผลสานกับตัวอาคารด้วยสัดส่วนที่สงบและมั่นคง

รูปที่ 3-52 ระบบชั้นส่วนประกอบของงานไม้ประยุกต์ประเพณีญี่ปุ่น

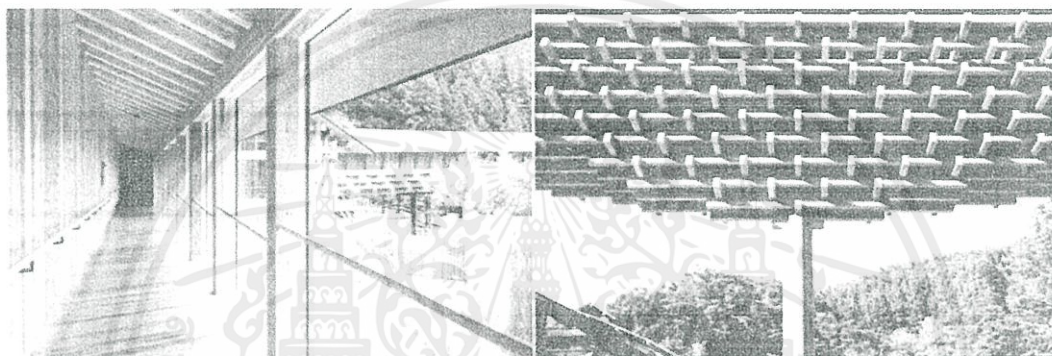
รูปที่ 3-53 การวางผังอาคารโดยรวม และมุมมองจากถนนโครงการ

ลักษณะการวางผังโครงการเน้นมุมมองจากถนนหลักให้มองเห็นตัวสะพานและ
เชื่อมตัวโรงแรมและสปาซึ่งเป็นอาคารสาธารณะเดิมที่มีอยู่แล้ว โดยออกแบบให้
สอดคล้องกับกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับงานไม้และเป็นที่สำหรับพักผ่อน
ของผู้ใช้โครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3-54 ทางเชื่อมภายใน และห้องปฏิบัติงานไม้

รูปที่ 55 ลักษณะทางเดินภายในโครงการและระบบการวางไม้ของโครงสร้าง

สรุป-วิเคราะห์ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาโครงการ

1. ด้านการวางผังบริเวณและการออกแบบสถาปัตยกรรม

การวางผังเน้นเชื่อมโยงตัวอาคารเดิมที่มีอยู่แล้ว และสร้างมุมมองที่หน้าสนใจให้กับโครงการโดยลักษณะพิเศษทางโครงสร้างที่พัฒนามาจากงานประเพณี เพื่อสะท้อนถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในอาคาร

ระบบโครงสร้างที่เหมือนหลอกตายืนยาวแต่มีการใช้งานในลักษณะของโถงพิพิธภัณฑสถานอยู่ด้วยทำให้โครงสร้างถูกออกแบบมาเพื่อใช้งานภายในไม่ใช่เพียงแค่เป็นส่วนตกแต่งหรืออนุสรสถาน ทำให้เกิดความสัมพันธ์จากมุมมองภายในตัวพิพิธภัณฑสถานกับบริบทป่าเขาโดยรอบอีกด้วย

2. ด้านแนวคิดของโครงการ

การนำเอางานประเพณีมาคลี่คลายและนำเสนอในรูปแบบงานร่วมสมัยของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับใช้ในวงจำกัดเท่านั้น ไม่สามารถนำออกจำหน่าย การค้า
Kengo Kuma สร้างระบบและความเรียบง่ายแต่สามารถสะท้อนเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมและโครงสร้างได้ชัดเจน และยังสามารถแก้ปัญหาโครงสร้างการยื่นของไม้

ให้เกิดการตกแต่งให้เกิดความงามด้วยวัสดุไปในตัว

3. วิธีการจัดแสดงและพื้นที่ใช้สอย

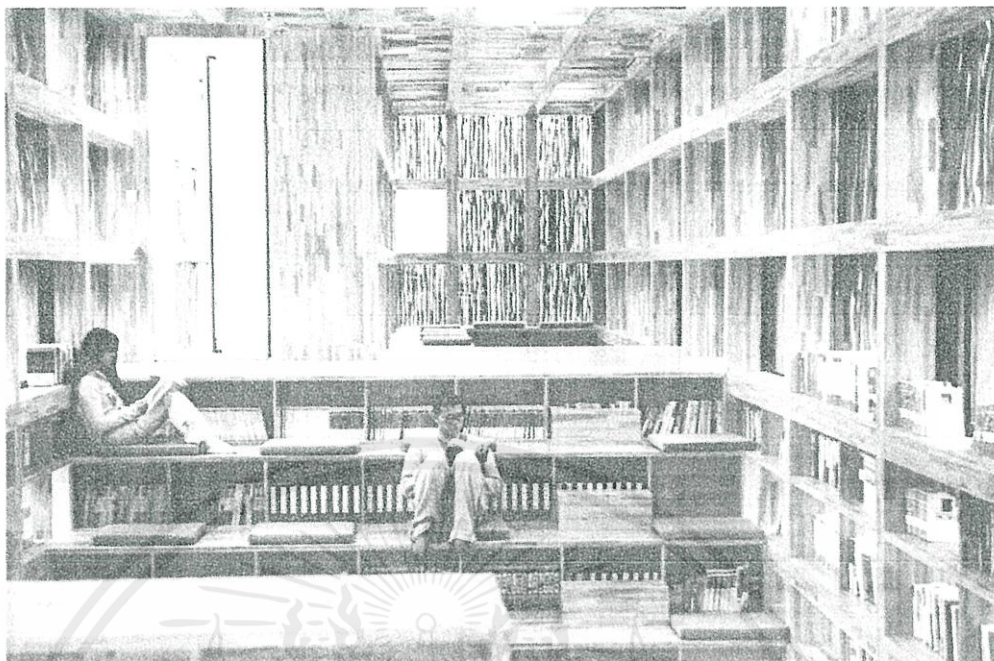
เนื่องจากโครงการมีลักษณะของ พิพิธภัณฑสถานและศูนย์การอบรมที่อยู่กับตัวที่พัก โครงการที่สนใจศึกษาคือส่วนของส่วนพื้นที่อบรมเชิงปฏิบัติการที่ทำหน้าที่เป็นทางเชื่อม และ Landmark ของโครงการ ซึ่งสามารถสร้างความประทับใจและดึงดูดใจผ่านเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมภายนอกและสร้างความสงบและพื้นที่ใช้งานได้สวยงามและยังนำเอาระบบการต่อไม้ของตัวสะพานมาใช้ตกแต่งด้วยโครงสร้างภายในโครงการร่วมกับแสงธรรมชาติที่ลอดผ่านบริเวณโถงพิพิธภัณฑสถาน

4. ด้านประเภทและพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

กลุ่มเป้าหมายคือศิลปินผู้มาศึกษางานไม้ที่จะทำการปฏิบัติการและพักผ่อนทำนันทนาการในตัวโครงการด้วย เป็นกลุ่มเฉพาะทำให้โครงการมีความเป็นส่วนตัวและค่อนข้างเงียบสงบ ทำให้พื้นที่ส่วนกลางและบริการสาธารณะมีไม่ครบครัน เพราะตัวโครงการเข้าถึงโดยรถส่วนตัวและอยู่ในสถานที่เฉพาะ จึงค่อนข้างคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวมากกว่าลักษณะของพื้นที่สาธารณะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.5 LiYuan Library – Beijing China

รูปที่ 3-56 บรรยากาศภายในพื้นที่อ่านหนังสือ

สถาปนิก : Li Xiaodong Atelier

ที่ตั้งโครงการ : ปักกิ่ง ประเทศจีน

พื้นที่โครงการ : 175 ตารางเมตร

ที่มาและลักษณะโครงการ

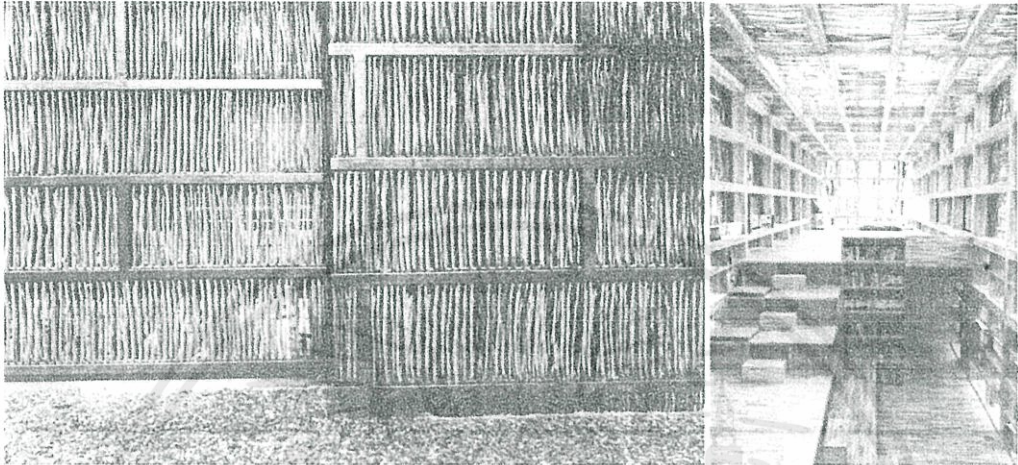
ด้วยลักษณะที่ตั้งโครงการขนาดเล็ก ซึ่งตั้งอยู่ในหมู่บ้าน Huairou ซึ่งเป็นย่านชานเมืองของปักกิ่งทำให้รอบๆโครงการมีความสงบ โดยเงื่อนไขของการสร้างพื้นที่อ่านหนังสือที่เรียบง่ายขนาดเล็ก ที่สร้างสมาธิ โดยยังพึงพิงธรรมชาติโดนรอบอย่างอบอุ่น จึงมีการเลือกที่ตั้งที่ห่างออกจากย่านศูนย์กลางของหมู่บ้านออกมาในย่านดินเขา แต่ยังสามารถเดินเท้าเข้ามายังห้องสมุดได้

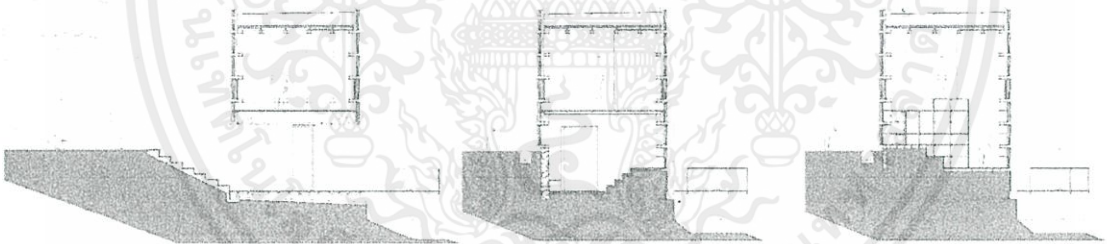
รูปที่ 3-57 บริบทแวดล้อมบริเวณโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาและวิจัยเท่านั้น การนำเอกสารนี้ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าผิดกฎหมาย

แนวความคิดจากการแทรกตัวอยู่กลางธรรมชาติอย่างอ่อนนุ่มทำให้เกิดลักษณะอาคารที่ไม่โดดเด่น และหาทางออกจากการใช้วัสดุในท้องถิ่น โดยจากการทำการศึกษาค้นคว้าพบว่าไม้พินในท้องถิ่นเป็นไม้หาง่ายและยังสามารถนำมาติดตั้งประกอบได้ง่าย สร้างความรู้สึกของไม้ที่มีความโปร่งทางทัศนวิสัย จึงนำมาใช้เป็น Cladding ของอาคาร

รูปที่ 3-58 ลักษณะการใช้วัสดุพื้นถิ่นเป็น Cladding อาคาร

รูปที่ 59 รูปตัดแสดงระดับพื้นของพื้นที่อ่านหนังสือ

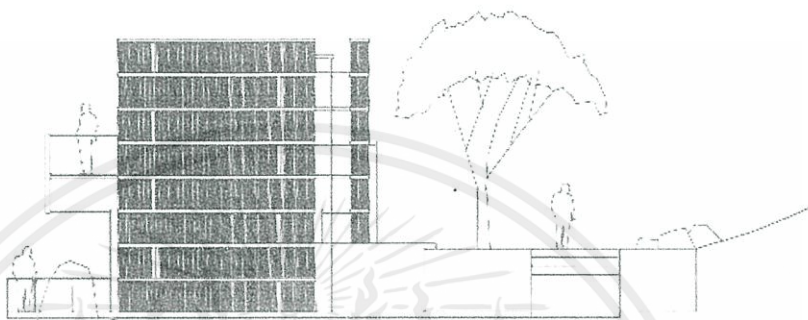
ภายในตัวอาคารมีลักษณะการเคลื่อนที่ของที่ว่างผ่านบันไดชั้นเล็กๆ ซึ่งทำหน้าที่เป็นที่อ่านหนังสือ และลักษณะการใช้ cladding ทำให้เกิด Frame view point ในจุดๆต่างของอาคาร รวมถึงการใช้แสงธรรมชาติที่จะถูกกรองจากวัสดุพื้นถิ่นอย่างไม้พิน สร้างบรรยากาศการอ่านหนังสือที่ทำให้เกิดความร่มรื่นและสมาธิอย่างมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุป-วิเคราะห์ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาโครงการ

1. ด้านการวางผังบริเวณและการออกแบบสถาปัตยกรรม

การวางผังเน้นการสอดแทรกตัวอาคารยังธรรมชาติและบริบทรอบข้าง ใจกลางวางตัวอาคารออกมาจากแหล่งชุมชนเพื่อให้เกิดความสงบสำหรับพื้นที่อ่านหนังสือ และสร้างทางเชื่อมต่อตลอดตัวอาคาร ผู้ใช้พื้นที่เดิมสามารถเดินไปยังต้นเขาด้านหลังได้โดยไม่ต้องเปลี่ยนพฤติกรรมของการเดินเดิม

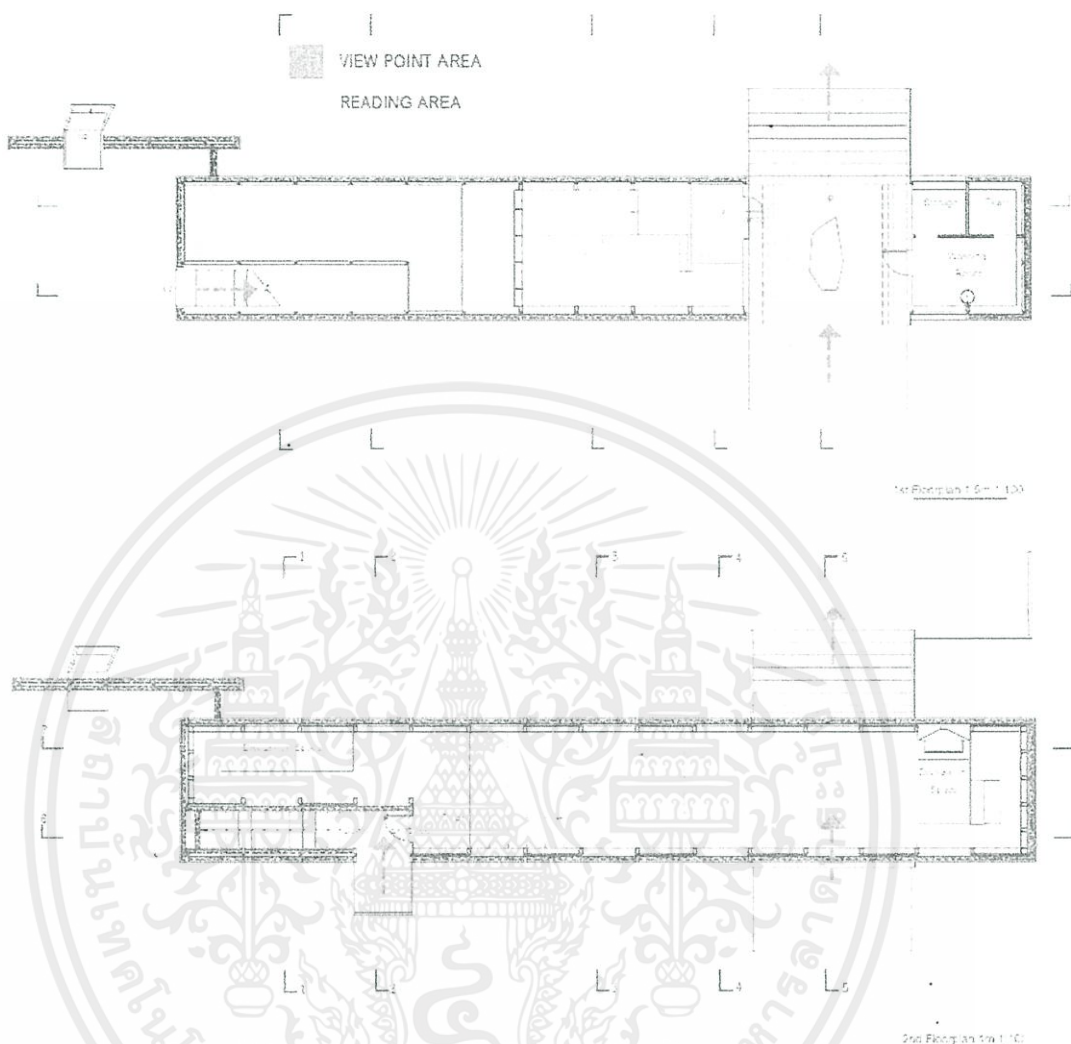
รูปที่ 3-60 แสดงการสัญจรที่สามารถเชื่อมต่อสองฝั่งของตัวอาคารได้

2. ด้านแนวคิดของโครงการ

การนำเอาวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบตัวอาคาร ทำให้งานดูอบอุ่นและสร้างบรรยากาศสำหรับการอ่านที่เงียบสงบ เป็นไปตามแนวความคิดแรกที่จะทำให้พื้นที่สงบ และมีเอกลักษณ์ในพื้นที่ขนาดเล็กได้ลงตัวและสามารถแทรกตัวท่ามกลางบริบทได้อย่างกลมกลืน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. วิธีการจัดแสดงและพื้นที่ใช้สอย

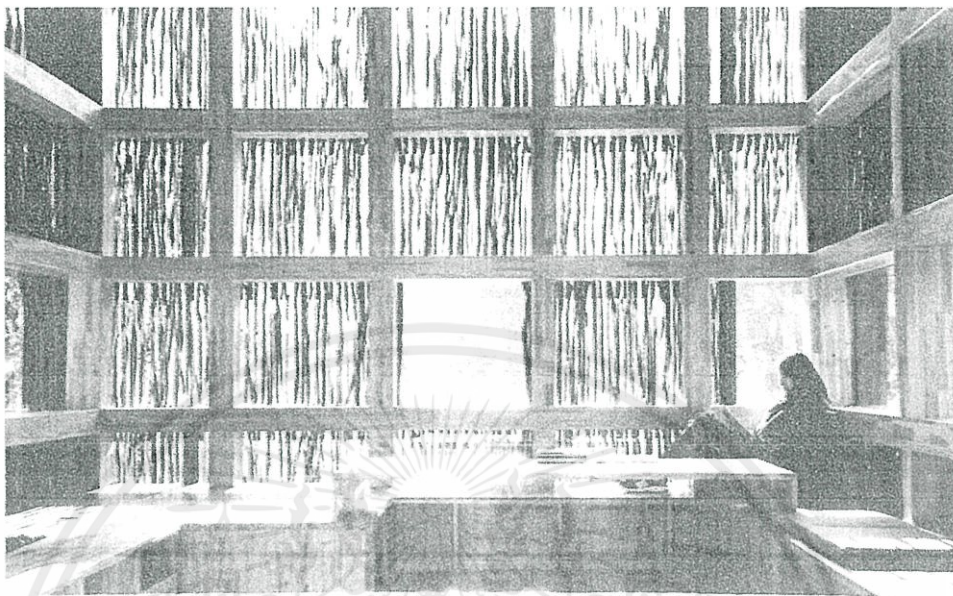
รูปที่ 3-61 ผังพื้น แยกลักษณะพื้นที่การอ่านหนังสือและพื้นที่ View Frame

การนำชั้นบันไดมาเพิ่มและลดขนาดอย่างน่าสนใจเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อพื้นที่อ่านหนังสือในโครงการทำให้แม้โครงการจะมีขนาดเล็กแต่ก็สามารถสร้างพื้นที่อ่านหนังสือและยังใช้เก็บหนังสือไปด้วยตามระบบ Modular ได้อย่างลงตัว

ลักษณะพื้นที่อ่านหนังสือชั้นบันไดทำให้เกิดการ Flow ของพื้นที่ที่ไหลออกจาก Step นำไปสู่การสร้าง View Frame ตามลักษณะ Modular สร้างมุมมองที่เอื้อต่อการอ่านหนังสือ สอดคล้องกับการวางตำแหน่งอาคารอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส ลักษณะพิเศษของห้องสมุดที่แยกขอบการจัดวางพื้นที่อ่านหนังสือออกเหนือจาก การค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆที่โต๊ะ เก้าอี้ทำให้ "ที่ว่าง" เกิดลักษณะ Flexible Space ของการใช้งานซึ่งขึ้นอยู่กับตัวผู้ใช้
มากกว่าการบังคับให้นั่งหรือยืนในตำแหน่งใดๆ แต่ละคนที่เข้ามาใช้งานจะมี "มุมโปรด" ซึ่ง

เป็นรูปแบบของการสร้าง First impression ให้กับห้องสมุดที่ต่อผู้ใช้งาน นับเป็นความชาญฉลาดที่นอกจากจะมีเอกลักษณ์ทางที่ตั้งและวัสดุแล้วยังสร้างประสบการณ์ร่วมทางการอ่านที่ดีแก่คนอื่นอีกด้วย

รูปที่ 3-62 ลักษณะการใช้พื้นที่ภายในส่วนอ่านหนังสือ

4. ด้านประเภทและพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

กลุ่มเป้าหมายคือเยาวชนในหมู่บ้านซึ่งขาดแคลนห้องสมุด การสร้างห้องสมุดขนาดเล็กและมีพื้นที่อ่านหนังสือที่นอกเหนือจากโต๊ะและเก้าอี้ สามารถดึงดูดเด็กและคนทั่วไปที่มองข้ามความสำคัญของการอ่านได้อย่างน่าสนใจ และตามที่กล่าวไปข้างต้น ห้องสมุดนอกจากจะเป็นพื้นที่สำหรับการอ่าน ยังต้องทำหน้าที่เป็นพื้นที่ที่สร้างประสบการณ์ร่วมในการอ่านที่น่าประทับใจอีกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การศึกษาและวิเคราะห์โครงการ

4.1 การวิเคราะห์ผู้ใช้โครงการ

4.1.1 ประเภทผู้ใช้โครงการ

4.1.1.1 ผู้ใช้บริการโครงการ

หมายถึงบุคคลภายนอกที่เข้ามาเยี่ยมชม ภายในโครงการ ซึ่งสามารถแบ่งตามประเภท และจุดประสงค์ของผู้เข้าชมได้ดังนี้

1. ผู้คนทั่วไปไปใช้บริการทางการอ่าน

โดยผู้คนทั่วไปหมายถึง ประชาชนทั่วไปทุกเพศทุกวัยที่ใช้พื้นที่ในการอ่านหนังสือ นันทนาการและพักผ่อนหย่อนใจ เดินทางโดยการเดิน จักรยาน รถมอเตอร์ไซด์ รถยนต์ส่วนตัว หรือรถสาธารณะ-ขนส่งมวลชนตามปกติของการสัญจรในกรุงเทพมหานคร

2. นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

โดยทั่วไปมักเยี่ยมชมโครงการในวันหยุด เสาร์อาทิตย์หรือวันหยุดเนื่องในโอกาสพิเศษต่างๆ อาจเดินทางมาด้วยรถยนต์ส่วนตัว หรือรถโดยสาร มีทั้งกลุ่มผู้ชมขนาดเล็กและขนาดใหญ่ กลุ่มที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปีคือกลุ่มเยาวชนอายุประมาณ 18-25 ปี โดยมักมาเป็นกลุ่มและใช้เวลาอยู่ที่ตลาดเป็นเวลา 2 – 3 ชั่วโมง เพื่อเดินชมสวนนิทรรศการและพักผ่อนหย่อนใจ

3. นักวิชาการและผู้สนใจจัดแสดงงานและใช้พื้นที่

โดยส่วนใหญ่จะเข้ามาชมโครงการในเวลาทำการ หรือ เวลาราชการ อาจมาเป็นองค์กร เพื่อศึกษาดูงานหรือหาข้อมูลประกอบการวิจัย อาจเดินทางด้วยรถส่วนตัว หรือรถตู้ โดยจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในส่วนการเรียนรู้ ค้นคว้าและขอข้อมูลในส่วนห้องสมุดห้องสมุดวรรณกรรมเกี่ยวกับงานร่วมสมัยหรือข้อมูลวรรณกรรมเฉพาะทาง ใช้เวลาประมาณ 4-5 ชั่วโมง สำหรับผู้สนใจจัดแสดงงานหรือขอพื้นที่สำหรับกิจกรรมต้องติดต่อผ่านช่องทางเดียวกับนักวิชาการหรือหน่วยงานราชการที่ทำการติดต่อประสานงานกับพิพิธภัณฑ์เช่นกัน

4. นักเรียนนักศึกษา

โดยส่วนใหญ่จะมาเยี่ยมชมโครงการในวันเวลาราชการ อาจเป็นลักษณะของการทัศนศึกษาจากสถาบันการศึกษาต่างๆ และมาเพื่อศึกษาดูงานและเยี่ยมชมตัวพิพิธภัณฑ์ เดินทางโดยรถยนต์ หรือรถบัสขององค์กร มีทั้งกลุ่มเล็กไปจนถึงกลุ่มใหญ่ ใช้เวลาในโครงการประมาณ 2-3 ชั่วโมง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ ใช้งาน หรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.1.2 บุคลากรของโครงการ

หมายถึง พนักงานและเจ้าหน้าที่ต่างๆเป็นผู้ทำงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการรวมทั้งเจ้าหน้าที่เทคนิคพิเศษ โดยแบ่งตามโครงสร้างการบริหารงานโครงการได้ ดังนี้

4.1.2 อัตรากำลังและหน้าที่ของบุคลากร

อัตรากำลังเจ้าหน้าที่และบุคลากรเป็นไปตามโครงสร้างและการบริหารงาน ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้ง รูปที่ 4-1 แผนภูมิแสดงการบริหารพิพิธภัณฑ์วรณกรรมรำลึก ครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4-1 แสดงโครงสร้างบริหารและอัตรากำลังบุคลากร

ตำแหน่ง	อัตรา	หน้าที่
(1) ส่วนสำนักงาน		
(1.1) ฝ่ายบริหาร		
- ผู้อำนวยการ	1	- ดูแลกำหนดนโยบายร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรับผิดชอบนโยบายการดำเนินการ
- รองผู้อำนวยการ	1	- รับผิดชอบการดำเนินการทั้งหมดของโครงการ
- เลขานุการ	1	- ปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย จัดทำรายงาน ข้อมูลการประชุม
- คณะกรรมการดำเนินงานโครงการ	3	- รับผิดชอบโครงการการดำเนินการทั้งหมดของโครงการ
(1.2) ฝ่ายธุรการ		
- หัวหน้าฝ่าย	1	- ดูแลรับผิดชอบแผนงาน ควบคุมค่าใช้จ่ายในโครงการ ควบคุมการเบิกจ่ายงบประมาณ
- รองหัวหน้าฝ่าย	1	
- เจ้าหน้าที่แผนกธุรการ	2	- ดูแลรายรับ รายจ่าย จัดทำบัญชีภายในโครงการ
- เจ้าหน้าที่ประสานงาน	1	- ติดต่อประสานงาน รวบรวมเอกสารต่าง จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย
- เจ้าหน้าที่แผนกสารบรรณ	1	- ดูแลงานระบบสารบรรณ รับ-ส่ง โต้ตอบ จัดเก็บ และทำลายเอกสารตามระเบียบงานสารบรรณ
- เจ้าหน้าที่การเงินและพัสดุ	1	- ดูแลการเบิกจ่ายพัสดุภายในโครงการ - จัดทำแผนโครงการ ควบคุม ดูแล รักษา และซ่อมบำรุงวัสดุครุภัณฑ์ภายในโครงการ
- เจ้าหน้าที่แผนกกองทุนส่งเสริมพิพิธภัณฑ์	1	- ดูแล ติดต่อ ประสานการขอกองทุนและงบประมาณสนับสนุนจากทางภาครัฐและเอกชน
(2) ส่วนส่งเสริมการศึกษาและ บริการทางวิชาการ		
(2.1) หัวหน้าฝ่ายวิจัยและ พัฒนา	1	- ดำเนินงานสนับสนุนงานวิจัยเพื่อพัฒนาโครงการ
- นักวิชาการวัฒนธรรม	1	- สนับสนุน ประสานงาน เผยแพร่และดำเนินการ
- ผู้ช่วยดำเนินการวิจัยและ	2	เกี่ยวกับงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ค้นสู่สังคม

<p>ผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>(2.2) หัวหน้าฝ่ายบริหาร การศึกษา</p> <p>- เจ้าหน้าที่ดำเนินงานด้าน เอกสาร</p> <p>(2.3) บรรณารักษ์</p> <p>- ผู้ช่วยบรรณารักษ์*</p> <p>- เจ้าหน้าที่สื่อโสตทัศน อุปกรณ์</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>3</p> <p>1</p>	<p>-ประสานงานกับสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาให้ เกิดแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนและผู้สนใจ</p> <p>-ติดต่อประสานงานด้านเอกสารในแผนก กับ องค์กรภายนอก</p> <p>- ให้บริการยืมคืนแก่ผู้ใช้บริการห้องสมุด และจัดหา จัดทบทเบียน ซ่อมแซมหนังสือ และข้อมูล เอกสารอ้างอิง ดูแลการดำเนินงานของห้องสมุด</p> <p>- ดูแลให้บริการ และควบคุมโสตทัศนอุปกรณ์</p>
<p>(3.) ส่วนงานนิทรรศการ</p> <p>- ภัณฑารักษ์อาวุโส</p> <p>- ผู้ช่วยภัณฑารักษ์</p> <p>- เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์*</p> <p>- เจ้าหน้าที่รับฝากของ*</p>	<p>1</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>1</p>	<p>-รับผิดชอบดูแล ควบคุมระบบงานด้านวัตถุจัด แสดง และการคัดเลือกนิทรรศการสำหรับจัดแสดง</p> <p>-ดูแลความเรียบร้อยทั่วไปในพิพิธภัณฑ์</p> <p>-จัดเก็บ รับฝากสัมภาระอย่างเป็นระบบ</p>
<p>(4.) ส่วนงานประชาสัมพันธ์</p> <p>- หัวหน้าฝ่าย</p> <p>- เจ้าหน้าที่ดำเนินการ ประชาสัมพันธ์*</p> <p>- เจ้าหน้าที่ฝ่ายศิลป์</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>	<p>- รับผิดชอบตามแนวทางของคณะกรรมการ จัดทำ สื่อเพื่อประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน และสาธารณชน เพื่อแนะนำโครงการ และนิทรรศการทางวัฒนธรรม</p> <p>-รับผิดชอบสร้างสื่อ Social Network เพื่อเผยแพร่ ยังกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวและเพื่อการศึกษา</p>
<p>(5.) ส่วนงานสาธารณณะ</p> <p>(5.1) เจ้าหน้าที่บริการผู้มาติดต่อ และประชาสัมพันธ์*</p> <p>(5.2) หัวหน้าแผนกอาคาร สถานที่</p> <p>- เจ้าหน้าที่แผนก</p> <p>- พนักงานทำความสะอาด*</p> <p>- พนักงานดูแลสวนและจัดแต่ง บริเวณ*</p> <p>- พนักงานขับรถ*</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>4</p> <p>2</p> <p>1</p>	<p>-บริการแนะนำชมพิพิธภัณฑ์ ตอบถามข้อสงสัย และประชาสัมพันธ์นิทรรศการในช่วงเวลาต่างๆ</p> <p>-ดูแลความเรียบร้อยภายในโครงการ และพื้นที่จัด นิทรรศการ</p> <p>-ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของสถานที่</p> <p>-ดูแลสวนงานสวนและภูมิทัศน์เพื่อเกิดความ สวยงามและเชื่อมโยงกับตลาด</p> <p>-ขับรถส่งถ่ายพัสดุ บุคลากรในโครงการ</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(5.3) หัวหน้าเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย*	1	-รักษาความปลอดภัยของส่วนพิพิธภัณฑ์ให้ปลอดภัยจากการโจรกรรม
- เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย*	2	
- เจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยของยานพาหนะ๕	2	-ดูแลรถยนต์ที่เข้ามาจอดในโครงการให้ได้รับความปลอดภัยและสะดวก
(6.) ส่วนงานเทคนิค		
(6.1) หัวหน้าฝ่ายดำเนินงานพิพิธภัณฑ์	1	-รับผิดชอบการดำเนินงานทั้งหมดของฝ่ายงานเทคนิค
- เจ้าหน้าที่ดำเนินงานพิพิธภัณฑ์	3	-ดูแลการจัดแสดง ติดตั้ง เคลื่อนย้ายนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์
(6.2) หัวหน้าคลังวัตถุ	1	-ควบคุมการเบิกจ่าย อุปกรณ์ในการติดตั้ง เคลื่อนย้ายในนิทรรศการ
- เจ้าหน้าที่ทะเบียนศิลปวัตถุ*	2	-จัดทำทะเบียน บันทึก คัดแยกวัตถุจัดแสดง
- เจ้าหน้าที่ซ่อมแซมและจัดทำทะเบียนศิลปวัตถุ*	2	ซ่อมแซมและดูแลรักษา วัตถุจัดแสดง
(6.3) หัวหน้าฝ่ายศิลปกรรม*	1	-ออกแบบสื่อศิลปกรรมสำหรับการจัดแสดงในนิทรรศการ และเพื่อการเผยแพร่ในงานซึ่งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น
- นักวิชาการช่างศิลป์*	1	
- ช่างศิลปกรรม*	1	
- เจ้าหน้าที่แผนกอุปกรณ์แสง-เสียง ฉาก	2	-ดูแล เก็บรักษา วัสดุอุปกรณ์จัดแสดงประเภทแสง-เสียงและเทคนิคพิเศษ

หมายเหตุ เนื่องจากโครงการมีนโยบายในการให้บางตำแหน่งงานมีการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือเพื่อเกิดสำนึกรักชาติในโครงการซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างพื้นที่การอ่าน และเพื่อเป็นการประหยัดทรัพยากรบุคคลจากภาครัฐในด้านความเชี่ยวชาญทางวัฒนธรรมและง่ายต่อการเดินทางมาทำงานยังโครงการ จึงจัดให้ตำแหน่ง บางตำแหน่งเป็นตำแหน่งที่ทำหน้าที่โดยคนในพื้นที่หรือนักเรียนอาสาสมัคร เพื่อความเข้าใจในบริบททางวัฒนธรรมและทิศทางของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ประจำ

1. ส่วนสำนักงาน		
1.1	ฝ่ายบริหาร	8 อัตรา
1.2	ฝ่ายธุรการ	9 อัตรา
2. ส่วนส่งเสริมการศึกษาและบริการทางวิชาการ		
2.1	หัวหน้าฝ่ายวิจัยและพัฒนา	4 อัตรา
2.2	หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษา	3 อัตรา
2.3	บรรณารักษ์	3 อัตรา
3. ส่วนงานนิเทศการ		
4. ส่วนงานประชาสัมพันธ์		
5. ส่วนงานสาธารณะ		
5.1	เจ้าหน้าที่บริการผู้มาติดต่อและประชาสัมพันธ์	1 อัตรา
5.2	แผนกอาคารสถานที่	9 อัตรา
5.3	เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	5 อัตรา
6. ส่วนงานเทคนิค		
6.1	ฝ่ายดำเนินงาน	4 อัตรา
6.2	ฝ่ายคลังวัสดุ	5 อัตรา
6.3	ฝ่ายศิลปกรรม	5 อัตรา
รวมทั้งหมด		63 อัตรา

4.1.2.2 การคาดคะเนปริมาณของผู้เข้าใช้โครงการ

เนื่องจากพิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึกนี้เป็นโครงการเสนอแนะ การคาดคะเนจำนวนผู้เข้าใช้โครงการ จะพิจารณาจากองค์ประกอบหลักต่างๆที่จะทำให้เกิดโครงการขึ้น รวมไปถึงเปรียบเทียบจำนวนผู้ใช้งานโครงการในลักษณะเดียวกันที่มีอยู่แล้วในจังหวัดเชียงใหม่ แล้วจึงคาดการณ์แนวโน้มจำนวนผู้ใช้บริการในอนาคตต่อไป โดยการคาดคะเนจำนวนผู้ใช้โครงการ มาจากสถิติผู้ใช้ 4 กลุ่ม ได้แก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ผู้คนทั่วไปใช้บริการทางการอ่าน

โดยผู้คนทั่วไปหมายถึง ประชาชนทั่วไปทุกเพศทุกวัยที่ใช้พื้นที่ในการอ่านหนังสือ นันทนาการและพักผ่อนหย่อนใจ จึงพิจารณาจากจำนวนผู้ใช้งานพื้นที่อ่านหนังสือจากห้องสมุด รัฐบาล โดยในที่นี้ พิจารณาจำนวนผู้ใช้งานเฉลี่ย ของหอสมุดแห่งชาติ โดยมีข้อมูลดังนี้

1.1 โครงการหอสมุดแห่งชาติ

สถิติการใช้งานหอสมุดแห่งชาติประจำปี 2543-2547

ตารางที่ 4-2 สถิติการใช้งานหอสมุดแห่งชาติประจำปี 2543 - 2547

	ปี พ.ศ.	ส่วนกลาง (คน)	ส่วนภูมิภาค (คน)	รวม
1	2543	1,697,485	948,903	2,646,388
2	2544	1,187,850	500,634	1,688,484
3	2545	1,256,888	825,413	2,082,301
4	2546	1,311,253	974,852	2,286,105
5	2547	1,625,630	1,156,788	2,782,418

ที่มา: สำนักงานหอสมุดแห่งชาติ

รวมมีผู้ใช้งานในระยะเวลา 1 ปีเป็นจำนวนเฉลี่ยจากส่วนกลาง-กรุงเทพมหานคร ทั้งสิ้น

1,415,821 คน คิดเป็นวันละ 356 คน (เฉลี่ยจำนวนผู้ 12 ห้องสมุดรัฐทั่วกรุงเทพมหานคร)

โดยจากสถิติในการสำรวจพบว่า อัตราผู้ใช้บริการหอสมุดจะเพิ่ม 25 % ในวันหยุดและวัน เสาร์-

อาทิตย์ จึงได้จำนวนผู้ใช้บริการในวันหยุดโดยประมาณวันละ 447 คน

2. นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ

นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติมีโอกาสเข้าชมได้ทุกวัน โดยเปรียบเทียบพิจารณา การเข้าชมนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์เป็นหลัก จำนวนจากผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ในกรุงเทพมหานคร 3 แห่งคือ พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร และ นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ และ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ศิลป์ พีระศรี อนุสรณ์ โดยมีข้อมูลผู้เข้าชมดังนี้

- จำนวนผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร ในครึ่งปีแรกของปีงบประมาณ 2552 มี จำนวนทั้งสิ้น 36,484 คน โดยกลุ่มผู้เข้าชมจำนวนมากที่สุดยังคงเป็นเด็กและเยาวชนมีทั้งสิ้น 14,707 คน ซึ่งเป็นข้อมูลเปรียบเทียบการเข้าชมย้อนหลัง 5 ปี ดังนี้

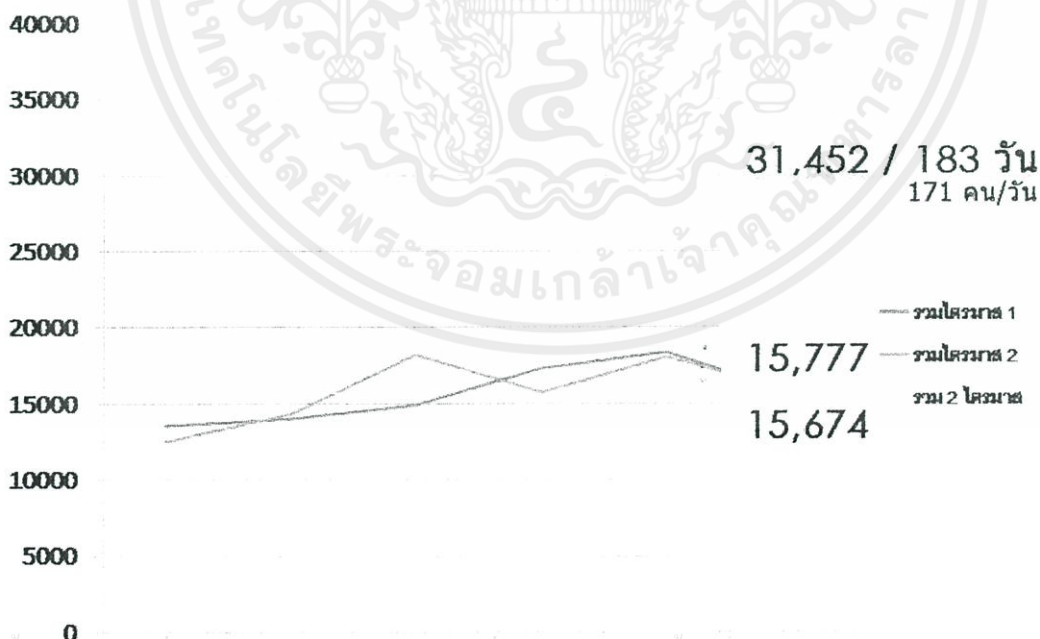
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4-2 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์เด็ก กรุงเทพฯ ในช่วงสองไตรมาสแรก
เปรียบเทียบ 5 ปีย้อนหลัง

เดือน	2548	2549	2550	2551	2552
ตุลาคม	3,549(+)	4,234(+)	4,185(-)	4,472(+)	3,477(-)
พฤศจิกายน	4,882(-)	4,301(-)	4,541(+)	6,042(+)	8,584(+)
ธันวาคม	5,160(-)	5,523(+)	6,207(+)	6,864(+)	6,353(-)
รวมไตรมาสแรก	13,591(-)	14,058(+)	14,933(+)	17,378(+)	18,414(+)
มกราคม	5,779(-)	5,573(-)	7,391(+)	5,251(-)	6,179(+)
กุมภาพันธ์	3,688(-)	5,257(+)	6,148(+)	6,049(-)	7,043(+)
มีนาคม	3,044(-)	3,494(+)	4,680(+)	4,465(-)	4,848(+)
รวมไตรมาส 2	12,511(-)	14,324(+)	18,219(+)	15,765(-)	18,070(+)
รวมครึ่งปีแรก	26,102(-)	28,382(+)	33,152(+)	33,143(-)	36,484(+)

ที่มา : มูลนิธิพิพิธภัณฑ์เด็ก กรุงเทพมหานคร สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว (สวท.)

*หมายเหตุ เปรียบเทียบกับช่วงครึ่งปีแรกของ 5 ปีที่ผ่านมา กลุ่มผู้เข้าชมจำนวนมากที่สุด คือ กลุ่มเด็กและเยาวชน รองลงมาคือ กลุ่มผู้ใหญ่คนไทย และคนต่างชาติตามลำดับ สำหรับข้อมูลถูกแปลงเป็นจำนวนผู้เข้าชมต่อวัน ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับครูผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์เด็ก กรุงเทพมหานคร โดยปริยายเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

รูปที่ 4-2 แผนภูมิแสดงจำนวนผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์เด็ก กรุงเทพมหานครโดยเฉลี่ยต่อวัน

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำนวนเฉลี่ยนักท่องเที่ยวจากข้อมูลบันทึกย้อนหลัง 5 ปีใน 2 ไตรมาสแรก ได้จำนวน

นักท่องเที่ยวต่อวัน 171 คน/วัน

- จำนวนผู้เข้าชมอาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ ปี 2553-2555 จากฝ่ายบริการอาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์มีดังนี้

ตารางที่ 4-4 จำนวนผู้เข้าชมอาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ ปี 2553-2555

ช่วงเดือน	ชาวไทย (คน)	ชาวต่างชาติ (คน)	จำนวนผู้เข้าชม (เฉลี่ย/วัน)
มี.ค. - ธ.ค. 2553	72,850	130	72,980 (239)
ม.ค. - ธ.ค. 2554	100,394	251	100,645 (275)
ม.ค. - ส.ค. 2555	78,393	306	78,699 (323)
รวม	173,244	687	252,324

ที่มา: ฝ่ายบริการอาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์

เฉลี่ยผู้ใช้อาคารต่อวัน $(239+275+323/3) = 279$ คน/วัน

- สรุปจำนวนผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร อาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ศิลป์ พีระศรี อนุสรณ์ ซึ่งนำมาเปรียบเทียบและเฉลี่ยสรุปจำนวนผู้เข้าชมโดยประมาณ ได้ดังนี้

ตารางที่ 4-5 จำนวนผู้เข้าชม พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร, อาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ศิลป์ พีระศรี อนุสรณ์

จำนวนผู้เข้าชมเฉลี่ย	วันธรรมดา	วันหยุด
พิพิธภัณฑ์เด็ก กรุงเทพมหานคร	171	171
นิทรรศน์รัตนโกสินทร์	279	279
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ศิลป์ พีระศรี อนุสรณ์	80	120
จำนวนผู้เข้าชมโดยเฉลี่ย	176	190

3. นักวิชาการ นักเรียน นักศึกษา จากสถาบันการศึกษา

อ้างอิงจากการเข้าชมของอาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ มีจำนวนการเข้าชมของสถาบันศึกษาเป็นหมู่คณะจำนวน 134 แห่ง ในรอบสองไตรมาสแรก โดยอ้างอิงจำนวนผู้เข้าชมเฉลี่ยต่อหมู่คณะที่ 30 คน/หมู่คณะ

คิดเป็นจำนวนนักเรียน นักศึกษา จากสถาบันการศึกษา 4,020 คน

คิดเป็นจำนวนนักเรียนนักศึกษาในเวลาราชการ 4,020/135 วัน (เวลาราชการ 2 ไตรมาส)

ได้จำนวนนักเรียน นักศึกษา 30 คน/วัน

ซึ่งใช้เป็น จำนวน ต่อการชมนิทรรศการแบบหมู่/ครั้ง

ตารางที่ 4-6 สรุปจำนวนผู้ใช้โครงการพิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึก

ผู้ใช้โครงการ	วันธรรมดา	วันหยุด เสาร์ – อาทิตย์
บุคคลากรในโครงการ	63 *หยุดวันจันทร์	63
1. ผู้ใช้บริการพื้นที่อ่านหนังสือ	356	447 (เพิ่ม 25 % จากวันปกติ)
2. นักท่องเที่ยว	176	190
3. นักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ	30	-
รวม	625	700

- สรุปจำนวนผู้ใช้โครงการแยกวันปกติและวันหยุดเสาร์ อาทิตย์
นอกจากนี้ การคาดคะเนจำนวนผู้เข้าชมสูงสุด จะพิจารณาจากจำนวนผู้เข้าชมเป็นหมู่คณะรวมกับผู้เข้าชมเฉลี่ย โดยจะพิจารณาจากข้อมูลสถิติของพิพิธภัณฑ์ ได้แก่
- พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานครมีผู้เข้าชมเป็นหมู่คณะสูงสุด จำนวน 150 คน
- อาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ มีผู้เข้าชมเป็นหมู่คณะ จำนวน 220 คน
ดังนั้น จะได้ค่าเฉลี่ยของผู้เข้าชมเป็นหมู่คณะสูงสุดต่อวัน เท่ากับ 185 คน ซึ่งกำหนดให้เป็นจำนวนผู้ใช้โครงการส่วนของห้องเอนกประสงค์และส่วนใช้งานสาธารณะของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.2 วิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้โครงการ

พฤติกรรมต่างๆของผู้ใช้โครงการ จะเป็นตัวกำหนดความต้องการก่อน-หลัง ของ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ การศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการพิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึก นั้น สามารถศึกษาได้จากโครงการที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ได้แก่ อาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ และห้องสมุดต่างๆ เป็นต้น

4.1.2.1 ผู้ใช้บริการโครงการ

1. บุคคลทั่วไป

- บุคคลทั่วไปจะมีลักษณะการใช้พื้นที่หลักๆคือใช้พื้นที่ในการอ่านและ เข้าร่วมนิทรรศการ โดยจะใช้เวลาในส่วนนิทรรศการประมาณ 1 ชั่วโมง และใช้เวลาในส่วนบริการทางการอ่านระหว่าง 1-5 ชั่วโมง โดยกลุ่มผู้ใช้ เป็นบุคคลทุกเพศทุกวัย แต่เฉพาะเจาะจงที่เด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 12-30 ปี

ตารางที่ 4-7 แสดงพฤติกรรมในการใช้พื้นที่

พฤติกรรมกิจกรรมนิทรรศการ	พฤติกรรมกรรมการอ่าน
- เข้าสู่โถงเพื่อซื้อบัตรและตรวจสอบรายละเอียดการเข้าชมนิทรรศการ	- เข้าสู่ห้องสมุดเพื่อใช้บริการทางการอ่าน ยืมคืน และค้นคว้าข้อมูล
- ชมนิทรรศการหมุนเวียนและถาวร	- ใช้บริการพื้นที่อ่านหนังสือ
- เชื่อมสู่ตัวห้องสมุดด้วยลานกิจกรรม	- เชื่อมสู่นิทรรศการด้วยลานกิจกรรม

2. นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้าชม สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

- เดินทางมาเอง โดยมาโดยรถโดยสารประจำทาง, รถยนต์ส่วนตัว, รถมอเตอร์ไซด์หรือ จักรยานหรือการเดินเท้า
- เดินทางมาเป็นหมู่คณะ ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมากับกรุ๊ปทัวร์

กลุ่มผู้ชมที่เดินทางมาเองนั้น เมื่อถึงโครงการจะเข้าสู่โถงโครงการหลัก ซึ่งจะเป็นจุดรวบรวมและกระจายผู้ชมไปยังจุดต่างๆ โดยบริเวณนี้จะเชื่อมต่อและถูกใช้เป็นที่สาธารณะบริเวณสวนจตุจักรและสวนสิริกิติ์ โดยสามารถสอบถามรายละเอียดต่างๆจากเจ้าหน้าที่จากแผนกประชาสัมพันธ์ (Reception-Information) หรือพักผ่อนในส่วนพักผ่อน ก่อนจะกระจายสู่ส่วนต่างๆอย่างสวนห้องสมุดวรรณกรรมร่วมสมัย พื้นที่ลานประชุม ร้านอาหาร นิทรรศการ เป็นต้น

เมื่อต้องการที่จะเข้าชมนิทรรศการ ผู้ชมจะต้องซื้อบัตรเข้าชมจากส่วนจำหน่ายบัตร แล้วจึงเดินจุดเช็ค ที่รับฝากของก่อนเข้าสู่ตัวนิทรรศการ เมื่อชมนิทรรศการเสร็จแล้ว ผู้ชมจะเดินกลับมายังโถงอีกครั้ง เพื่อรับสัมภาระที่ฝากไว้ แล้วจึงสามารถเดินต่อไปยังจุดอื่นต่อไป

สำหรับกลุ่มผู้เข้าชมเป็นหมู่คณะจะมีความแตกต่างจากผู้เข้าชมทั่วไปเล็กน้อย กล่าวคือ ก่อนจะเข้าชมนิทรรศการจะต้องผ่านการบรรยาย แล้วจึงสามารถเข้าชมนิทรรศการได้ตามปกติ

3. นักวิชาการและผู้สนใจจัดแสดง

สำหรับนักวิชาการ และผู้ที่มาติดต่อทางพิพิธภัณฑ์ อาจมาเพื่อติดต่อราชการ, ติดต่อขอเอกสารข้อมูล รวมทั้งติดต่อพิพิธภัณฑ์เพื่อขอใช้สถานที่ในการทำกิจกรรมบางประเภท เช่น การประชุมสัมมนา การใช้ห้องสมุด เป็นต้น กลุ่มนี้จะตรงมาติดต่อกับส่วนสำนักงานโดยตรง

ผู้ที่เข้ามาติดต่อจะเข้ายังโถงทางเข้าหลัก เพื่อติดต่อกับแผนกประชาสัมพันธ์ก่อนแล้วจึงเข้าสู่ส่วนสำนักงาน โดยเมื่อติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่วนต่างๆตามความต้องการแล้ว จะกลับสู่โถงโครงการอีกครั้ง เพื่อกลับออกไป หรือสามารถแวะส่วนต่างๆของโครงการได้ เช่น ลานกิจกรรม ห้องสมุดวรรณกรรมร่วมสมัย หรืออาจเข้าชมนิทรรศการได้

สำหรับผู้ที่ต้องการจัดแสดงนิทรรศการ หลังจากทำการติดต่อกับทางพิพิธภัณฑ์เรียบร้อยแล้ว ก่อนเปิดการแสดงประมาณ 1 สัปดาห์ ต้องส่งชิ้นงานที่ใช้ในการจัดแสดงให้ทางพิพิธภัณฑ์เตรียมพร้อมในการติดตั้ง

โดยการส่งของเพื่อการจัดแสดงนิทรรศการจะนำมาที่ทางเข้าสำหรับช่องส่งของ (Service Entrance) แล้วนำของลงที่ Loading Area ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์มาทำการตรวจสอบที่บริเวณ Receiving Area ก่อนนำไปยังบริเวณที่เก็บงาน เพื่อแกะหีบห่อ ตรวจสอบ ทำการศึกษาค้นคว้า ทำทะเบียนหลักฐาน ซึ่งหากมีการชำรุดวัตถุจัดแสดงจะถูกส่งไปยังส่วนโรงปฏิบัติงานเทคนิค ส่วนงานที่พร้อมจัดแสดงจะถูกนำไปยังส่วนเตรียมการจัดแสดง

4. นักเรียนนักศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานานับ ไม่นอนเอาคินำไปให้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับนักเรียนนักศึกษาหากมาเป็นหมู่คณะกับสถาบันการศึกษา ก็จะมีลักษณะการใช้งานใกล้เคียงกับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นกรุ๊ปทัวร์ แต่หลังจากออกมายังโถงยังสามารถเดินไปใช้บริการห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหา

ข้อมูลประกอบการชมนิทรรศการที่จัดแสดงและ อาจพักผ่อนตามอัธยาศัย ในส่วนต่างๆของโครงการ แต่หากเป็นนักศึกษาที่มาติดต่อข้อมูลเพื่อ ประกอบการศึกษาเชิงวัฒนธรรมจะมีรูปแบบการใช้พื้นที่ใกล้เคียงกับ นักวิชาการ คือต้องมีการติดต่อส่วนประชาสัมพันธ์เพื่อเข้าไปยังส่วน สำนักงานเอชขอข้อมูลต่อไป

ตารางที่ 4-8 แสดงพฤติกรรมการใช้งานของผู้ชมโดยทั่วไป

ส่วนบุคคล	หมู่คณะ
1.เข้าสู่อาคาร ทางโถงทางเข้า - ติดต่อบริการเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ - ฝากของ (ในกรณีที่มี) - ซื้อบัตรผ่านประตู รับเอกสารคู่มือ - ใช้บริการห้องสุขาหรือพักผ่อน	1.เข้าสู่อาคาร ทางโถงทางเข้า - ติดต่อ พบบริการเพื่อนำชมโครงการ - ฝากของ (ในกรณีที่มี) - รับเอกสารคู่มือการนำชมพิพิธภัณฑ์ - ใช้บริการห้องสุขาหรือพักผ่อน
2.เข้าฟังบรรยายนำในรอบที่จัดไว้ หรือใน โอกาสพิเศษ หรือ เข้าชมการจัดแสดงโดย ไม่รับฟังการบรรยายนำ	2. แบ่งกลุ่มเพื่อหมุนเวียนเข้าชมนิทรรศการ เข้าฟังการปฐมนิเทศ และบรรยายนำก่อนเข้า ชมการจัดแสดง
3.เข้าชมการจัดแสดง การสาธิต ตลอดจน คำอธิบาย	3.เข้าชมการจัดแสดง การสาธิต ตลอดจน คำอธิบาย จากวิทยากรนำชมเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 25 คน
4.พักผ่อนอริยาบถ หรือนั่งพักในบางช่วง	4.พักผ่อนอริยาบถ หรือนั่งพักในบางช่วง
5.ชมการจัดแสดงต่อจนครบถ้วน หรือ พอแก่ ความต้องการ แล้วออกจากส่วนจัดแสดง	5.ชมการจัดแสดงต่อจน แล้วออกจากส่วนจัด แสดง
6.กลับสู่โถง - ใช้บริการห้องสมุด - ซื้อของที่ระลึก - รับของคืน (ในกรณีที่ฝากของ) - ใช้บริการโทรศัพท์สาธารณะ ห้องสุขา หรือพักผ่อน	6.กลับสู่โถง - ใช้บริการห้องสมุด - ซื้อของที่ระลึก - รับของคืน (ในกรณีที่ฝากของ) - ใช้บริการโทรศัพท์สาธารณะ ห้องสุขา หรือพักผ่อน

4.1.2.2 บุคลากรของโครงการ

บุคลากรภายในโครงการ ได้แก่เจ้าหน้าที่และผู้ที่มีหน้าที่ในหน่วยงาน รวมถึงบุคลากรที่เป็นคนในท้องถิ่นที่มาทำงานในพิพิธภัณฑ์

ตารางที่ 4-9 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเวลาและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่

เวลา	พฤติกรรมเจ้าหน้าที่
ก่อน 09.00 น.	-เดินทางมาถึงโครงการ อาจรับประทานอาหารเช้าหรือพักผ่อนตามอัธยาศัย -ลงชื่อและเวลาปฏิบัติงาน
09.00-12.00 น.	-เข้าปฏิบัติงานตามหน้าที่ตามแผนกต่างๆ
12.00-13.00 น.	-พักรับประทานอาหารกลางวัน -พักผ่อน ทำธุระส่วนตัว -แผนกที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวผลัดกันพัก
13.00-17.00 น.	-เข้าปฏิบัติงานตามหน้าที่
หลัง 17.00 น.	-เลิกปฏิบัติงาน ลงเวลาเลิกงาน เดินทางกลับ

4.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ

4.2.1 องค์ประกอบของโครงการ

องค์ประกอบของโครงการเกิดจากการวิเคราะห์การใช้งานของผู้ใช้โครงการทั้งหมด แล้วเกิดเป็นส่วนหน้าที่ใช้งาน (Function) เมื่อจัดกลุ่มพื้นที่ใช้งานที่มีลักษณะเดียวกันจากผู้ใช้งาน โครงการกลุ่มใกล้เคียงกันจะเป็นที่มาขององค์ประกอบโครงการ ตามตารางวิเคราะห์ต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้ใช้โครงการ (User)	ลักษณะการใช้พื้นที่ (Behavior)		ส่วนใช้งาน (Function)	องค์ประกอบ
	เวลา (Timing)	กิจกรรม (Activity)		
บุคลากรในโครงการ				
1. ส่วนสำนักงาน	ก่อน 09.00 น. 09.00-12.00 น. 12.00-13.00 น. 13.00-17.00 น. หลัง 17.00 น.	-เดินทางมาถึงโครงการ อาจรับประทานอาหารเช้าหรือพักผ่อนตามอัธยาศัย -ลงชื่อและเวลาปฏิบัติงาน -เข้าปฏิบัติงานในฝ่ายบริหารและฝ่ายธุรการ -พักรับประทานอาหารกลางวัน -พักผ่อน ทำธุระส่วนตัว แผนกที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวมลัดกันพัก -เข้าปฏิบัติงานตามหน้าที่ -เลิกปฏิบัติงาน ลงเวลาเลิกงาน เดินทางกลับ	- ส่วนทานอาหาร -ห้องทำงาน -ส่วนทางอาหารและ ส่วนพักผ่อน รวมถึงห้อง สุขา	-ส่วนพักผ่อน เจ้าหน้าที่ -ส่วนสำนักงาน -ส่วนพักผ่อน เจ้าหน้าที่
2. ส่วนส่งเสริมการศึกษาและ วิชาการ	ก่อน 09.00 น. 09.00-12.00 น. 12.00-13.00 น.	-เดินทางมาถึงโครงการ อาจรับประทานอาหารเช้าหรือพักผ่อนตามอัธยาศัย -ลงชื่อและเวลาปฏิบัติงาน -เข้าปฏิบัติงานในส่วนห้องสมุดวรรณกรรมร่วมสมัย ส่วนการจัดกิจกรรมชุมชนและบริการศึกษา -พักรับประทานอาหารกลางวัน -พักผ่อน ทำธุระส่วนตัว แผนกที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวมลัดกันพัก	-ส่วนทานอาหาร -ห้องทำงาน -คันทูน่า เผยแพร่ ทำ กิจกรรม จัดประชุมและ ใช้งานในช่วงเทศกาล	-ส่วนพักผ่อน เจ้าหน้าที่ -ส่วนสำนักงาน -ห้องสมุด -ลานกิจกรรม เอนกประสงค์

	13.00-17.00 น. หลัง 17.00 น.	-เข้าปฏิบัติงานตามหน้าที่ -เลิกปฏิบัติงาน ลงเวลาเลิกงาน เดินทางกลับ		
3. ส่วนงานนิทรรศการ	09.00-17.00 น.	-รับผิดชอบดูแล ควบคุมระบบงานด้านวัตถุจัดแสดง และการคัดเลือกนิทรรศการสำหรับจัดแสดง -ดูแลความเรียบร้อยทั่วไปในพิพิธภัณฑ์ -จัดเก็บ รับฝากสัมภาระอย่างเป็นระบบ	-ดูแลการจัดนิทรรศการ -ดูแลขนย้ายวัตถุและจัดเก็บ -ดูแลสัมภาระผู้เข้าชม	-ส่วนนิทรรศการ -ส่วนงานผู้ดูแลนิทรรศการ -ส่วนฝากของ
4. ส่วนงานประชาสัมพันธ์	09.00-17.00 น.	- รับผิดชอบตามแนวทางของคณะกรรมการ จัดทำสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน และสาธารณชน เพื่อแนะนำโครงการ และนิทรรศการทางวัฒนธรรม -รับผิดชอบสร้างสื่อ Social Network เพื่อเผยแพร่ยังกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวและเพื่อการศึกษา	-จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์	-ส่วนห้องทำงาน
5. ส่วนงานสาธารณะ	09.00-17.00 น.	-บริการแนะนำชมพิพิธภัณฑ์ ตอบถามข้อสงสัยและประชาสัมพันธ์นิทรรศการในช่วงเวลาต่างๆ -ดูแลความเรียบร้อยภายในโครงการ และพื้นที่จัดนิทรรศการ -ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของสถานที่ -ดูแลส่วนงานสวนและปรับภูมิทัศน์เพื่อเกิดความสวยงามและเชื่อมโยงกับบริบทเมืองและพื้นที่สาธารณะอื่น -ขับรถส่งถ่ายพัสดุ บุคลากรในโครงการ -รักษาความปลอดภัยของส่วนพิพิธภัณฑ์ให้ปลอดภัยจากโจรกรรม	-แนะนำนิทรรศการ -ทำความสะอาดอาคาร -ทำสวน ปรับภูมิทัศน์ -ส่วน Loading -รักษาความปลอดภัย	-ส่วนจัดนิทรรศการ -ห้องเก็บอุปกรณ์ ทำความสะอาด และจัดสวน -โรงเก็บรถพิพิธภัณฑ์ -ป้อมยามพิพิธภัณฑ์

ตารางที่ 4-10 สรุปความสัมพันธ์ของผู้ใช้งาน กิจกรรมที่เกิดขึ้นตามเวลา และองค์ประกอบอันเกิดจากการใช้โครงการ (ต่อ)

		-ดูแลรถยนต์ที่เข้ามาจอดในโครงการให้ได้รับความปลอดภัยและสะดวก		-ป้อมยามที่จอดรถพิพิธภัณฑ
6. ส่วนงานเทคนิค	09.00-17.00 น.	-รับผิดชอบการดำเนินงานทั้งหมดของฝ่ายงานเทคนิค -ดูแลการจัดแสดง ติดตั้ง เคลื่อนย้ายนิทรรศการในพิพิธภัณฑ -ควบคุมการเบิกจ่าย อุปกรณ์ในการติดตั้ง เคลื่อนย้ายในนิทรรศการ -จัดทำทะเบียน บันทึกราคา คัดแยกวัตถุจัดแสดง ซ่อมแซมและดูแลรักษา วัตถุจัดแสดง -ออกแบบสื่อศิลปกรรมสำหรับการจัดแสดงในนิทรรศการ และเพื่อการเผยแพร่ในงานซึ่งเกี่ยวข้องกับวรรณกรรมร่วมสมัย -ดูแล เก็บรักษา วัสดุอุปกรณ์จัดแสดงประเภท แสง-เสียงและเทคนิคพิเศษ	-ติดตั้งนิทรรศการ -ติดตั้งเทคนิคพิเศษ -ดูแลอุปกรณ์ในการติดตั้ง -ทำทะเบียนวัตถุจัดแสดง	-ส่วนนิทรรศการ -ส่วนศิลปกรรมและติดตั้งงานเทคนิคพิเศษ -คลังทะเบียนวัตถุ
ผู้ให้บริการโครงการ				
7. บุคคลทั่วไป 8. นักเรียน - นักศึกษา	08.00-16.00 น.	-ชมนิทรรศการถาวรและชั่วคราว -ทำกิจกรรมในพื้นที่เชื่อมต่อสาธารณะ เช่นชมสวน ดนตรี งานเปิดตัวหนังสือ และการแสดงศิลปะกลางแจ้ง -ให้บริการพื้นที่การอ่านส่วนห้องสมุดวรรณกรรม	-ชมนิทรรศการ -ทำกิจกรรม -อ่านหนังสือ	- ส่วนจัดแสดง -ลานสาธารณะ - ห้องสมุดวรรณกรรม
9. นักวิชาการ		-พบเพื่อติดต่อราชการ ติดต่อขอเอกสาร ขอใช้สถานที่สำหรับประชุมสัมมนา และเพื่อค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยภูมิปัญญา	-เข้าสู่อาคารเพื่อรอติดต่อสำนักงาน -ชมนิทรรศการปกติ	-โถงและส่วนพักคอย -ส่วนสำนักงาน -ส่วนนิทรรศการ

จากตารางสรุปการแบ่งลักษณะการใช้งานเป็น 5 กลุ่มซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดองค์ประกอบหลักของโครงการ ดังนี้

4.2.1.1 ส่วนนิทรรศการ

1. นิทรรศการถาวร
2. นิทรรศการชั่วคราว
3. นิทรรศการกลางแจ้ง

4.2.1.2 ส่วนบริการด้านการศึกษา

1. ห้องสมุดวรรณกรรมร่วมสมัย
2. ห้องประชุม – สัมมนาเอนกประสงค์

4.2.1.3 ส่วนบริหารโครงการ

1. สำนักงาน
 - ส่วนบริหาร
 - ส่วนธุรการ
2. ส่วนส่งเสริมการศึกษาและบริการทางวิชาการ
3. ส่วนประชาสัมพันธ์

4.2.1.4 ส่วนบริการ

1. โถงต้อนรับ และส่วนพักผ่อน
2. ห้องพยาบาล
3. ส่วนบริการสาธารณะ
 - ลานเชื่อมต่อ
 - พื้นที่กิจกรรม

4.2.1.5 ส่วนบริการพิพิธภัณฑ์

- พื้นที่ติดตั้งนิทรรศการ
- ส่วนศิลปกรรมการจัดแสดง
- คลังวัตถุจัดแสดง

4.2.1.6 ส่วนบริการอาคาร

- ฝ่ายอาคารสถานที่ -งานระบบอาคาร
- ฝ่ายอาคารสถานที่ส่วนบริการ (เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

แม่บ้าน)

4.2.1.7 ส่วนจอดรถ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีลิขสิทธิ์และเงื่อนไขการใช้งาน และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.2 การกำหนดองค์ประกอบย่อยของโครงการ

เมื่อกำหนดองค์ประกอบหลักของโครงการแล้ว ต้องนำองค์ประกอบที่ได้มากำหนดและทำการวิเคราะห์ในแง่ของการใช้สอย เพื่อกำหนดองค์ประกอบองค์ประกอบย่อยของโครงการ โดยมีหลักในการพิจารณาดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบหลักของโครงการ
2. ความต้องการพื้นฐานของผู้ใช้โครงการ
3. ลักษณะการบริหารงานโครงการ

ตารางที่ 4-11 อ้างอิงการกำหนดองค์ประกอบย่อยของโครงการ

1. ส่วนนิทรรศการ		
องค์ประกอบหลัก	ผู้ใช้อาคาร	องค์ประกอบย่อย
1.1 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ ถาวร	-ภัณฑารักษ์และผู้ช่วย ภัณฑารักษ์ -เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ	-พื้นที่เตรียมการจัดแสดง -ลิฟต์ส่งของ -ห้องเก็บของ
	- ผู้ใช้โครงการ :	-พื้นที่แสดงงานและพื้นที่พักผ่อน -ห้องน้ำ
1.2 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ หมุนเวียน	-ภัณฑารักษ์และผู้ช่วย ภัณฑารักษ์ -เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ	-พื้นที่เตรียมการจัดแสดง -ลิฟต์ส่งของ -ห้องเก็บของ
	-ผู้ใช้โครงการ	-พื้นที่แสดงงานและพื้นที่พักผ่อน -ห้องน้ำ
1.3 ลานนิทรรศการกลางแจ้ง	-ภัณฑารักษ์และผู้ช่วย ภัณฑารักษ์ -เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ	-พื้นที่เตรียมการจัดแสดง -ลิฟต์ส่งของ -ห้องเก็บของ
	ผู้ใช้โครงการ	-พื้นที่แสดงงานและพื้นที่พักผ่อน -ห้องน้ำ
2. ส่วนบริการทางการศึกษา		
องค์ประกอบหลัก	ผู้ใช้อาคาร	องค์ประกอบย่อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบริการใช้งานเพื่อการศึกษาดูเท่านั้น ไม่อนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการทำ
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1 ห้องสมุดวรรณกรรมร่วมสมัย	-บรรณารักษ์ -ผู้ช่วยบรรณารักษ์	-พื้นที่ทำงาน -ห้องเก็บหนังสือ -ห้องซ่อมหนังสือ -ห้องเก็บของ
	-เจ้าหน้าที่โสตทัศนูปกรณ์	-พื้นที่ทำงาน -ห้องเก็บสื่อโสตทัศนูปกรณ์
	- ผู้ใช้โครงการ	- โถงทางเข้า - ที่รับฝากของ - พื้นที่อ่านหนังสือ - ชั้นวางหนังสือ - ห้องโสตทัศนูปกรณ์
2.2 ห้องประชุม – สัมมนา เอนกประสงค์	-เจ้าหน้าที่	- ห้องควบคุม - ห้องเก็บเก้าอี้และอุปกรณ์ - พื้นที่ขนส่งอุปกรณ์
	-ผู้บรรยายหรือนักแสดง	- ห้องเตรียมการบรรยาย - ห้องพักนักแสดง - เวที – ส่วนแสดง
	-ผู้ใช้โครงการ	- โถงทางเข้า - ส่วนนั่งชม - ห้องน้ำ
3. ส่วนบริหารโครงการ		
องค์ประกอบหลัก	ผู้ใช้อาคาร	องค์ประกอบย่อย
3.1 ส่วนสำนักงาน		
3.1.1 พื้นที่ส่วนกลาง	-ผู้มาติดต่อ	- โถงทางเข้า – เคาน์เตอร์ติดต่อ - ส่วนพักคอย - ห้องน้ำ
	- พนักงาน	- ห้องเก็บของ - ห้องน้ำ
3.1.2 ฝ่ายบริหาร	-ผู้อำนวยการ	- ห้องทำงานผู้อำนวยการ
	- รองผู้อำนวยการ	- ห้องทำงานรองผู้อำนวยการ

	- เลขานุการ	- ห้องทำงานเลขานุการ - ห้องเก็บของและถ่ายเอกสาร
	- คณะกรรมการบริหาร	- ห้องทำงานคณะกรรมการ
3.1.3 ฝ่ายธุรการ	- หัวหน้าฝ่ายธุรการ	- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่ายธุรการ
	- รองหัวหน้าฝ่ายธุรการ	- ห้องทำงานรองหัวหน้าธุรการ
	- เจ้าหน้าที่แผนกธุรการ	- พื้นที่ทำงานเจ้าหน้าที่แผนก
	- เจ้าหน้าที่ประสานงาน	
	- เจ้าหน้าที่แผนกสารบรรณ	
	- เจ้าหน้าที่การเงินและพัสดุ	
	- เจ้าหน้าที่แผนกกองทุน ส่งเสริม พิพิธภัณฑ	
3.2 ส่วนส่งเสริมการศึกษาและบริการทางวิชาการ		
3.2.1 ฝ่ายวิจัยและพัฒนา	- หัวหน้าฝ่ายวิจัยและพัฒนา	- ห้องหัวหน้าฝ่ายวิจัยและพัฒนา
	- นักวิชาการวัฒนธรรม	- ห้องทำงานฝ่ายวิจัยและพัฒนา
	- ผู้ช่วยดำเนินการวิจัยและ ผู้เชี่ยวชาญ	
3.2.2 ฝ่ายบริหารการศึกษา	- หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษา	- ห้องหัวหน้าบริหารการศึกษา
	- เจ้าหน้าที่ดำเนินการด้านเอกสาร	- ห้องดำเนินการด้านเอกสาร
3.3 ส่วนงานประชาสัมพันธ์		
ส่วนงานประชาสัมพันธ์	- หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์	- ห้องหัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์
	- เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์	- ห้องทำงานฝ่ายประชาสัมพันธ์
	- เจ้าหน้าที่ฝ่ายศิลป์	
4. ส่วนบริการ		
องค์ประกอบหลัก	ผู้ใช้อาคาร	องค์ประกอบย่อย
4.1 โถงต้อนรับ และพื้นที่พักคอย	- เจ้าหน้าที่จำหน่ายบัตร	- พื้นที่จำหน่ายบัตร
	- เจ้าหน้าที่รับฝากของ	- ส่วนรับฝากของ
	- เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	- ส่วนพื้นที่ยาม
	- ผู้ใช้โครงการ	- พื้นที่พักคอย
		- พื้นที่บริการรถเข็นแก่ผู้พิการ
		- ห้องน้ำ

		- ส่วนของที่ระลึก
4.2 ห้องปฐมพยาบาล	- เจ้าหน้าที่พยาบาล	- พื้นที่ทำงาน
	- ผู้ใช้โครงการ	- พื้นที่ห้องพยาบาล - ห้องน้ำ
4.3 ส่วนบริการสาธารณะ	- ผู้ใช้โครงการ	- ลานเชื่อมต่อ - พื้นที่กิจกรรม - ห้องน้ำ
5. ส่วนบริการพิพิธภัณฑ์		
องค์ประกอบหลัก	ผู้ใช้อาคาร	องค์ประกอบย่อย
5.1 พื้นที่ติดตั้งนิทรรศการ	- เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์	- พื้นที่ทำงาน
5.2 ห้องเตรียมการจัดแสดง	- หัวหน้าฝ่ายศิลปกรรม	- ห้องหัวหน้าแผนกศิลปกรรม
	- ช่างศิลปกรรม	- พื้นที่ทำงานและห้องน้ำ
	- เจ้าหน้าที่ฝ่ายศิลปกรรม	- พื้นที่ทำงานและห้องน้ำ - Pantry
5.3 ห้องเก็บอุปกรณ์	- เจ้าหน้าที่	- พื้นที่เก็บอุปกรณ์
5.4 ห้องซ่อมรักษาลงานศิลปะ	- เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคศิลปกรรม	- ส่วนปฏิบัติงาน
5.5 ฝ่ายทะเบียนวัตถุ	- ภัณฑารักษ์อาวุโส	- พื้นที่ทำงานภัณฑารักษ์
	- เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนวัตถุ	- ห้องจัดเก็บงาน - ห้องน้ำ
5.6 คลังพิพิธภัณฑ์	- เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์	- คลังเก็บวัตถุ - บริเวณส่งของ
6. ส่วนบริการอาคาร		
องค์ประกอบหลัก	ผู้ใช้อาคาร	องค์ประกอบย่อย
6.1 ฝ่ายอาคารสถานที่	- หัวหน้าฝ่ายเทคนิควิศวกรรม	- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย
	- เจ้าหน้าที่ซ่อมบำรุง	- พื้นที่ทำงานเจ้าหน้าที่แผนก
6.2 ส่วนงานระบบพิพิธภัณฑ์	- พนักงานซ่อมบำรุง	- พื้นที่ทำงาน งานระบบ
6.3 ฝ่ายอาคารสถานที่	- พนักงานฝ่ายอาคารสถานที่	- ห้องน้ำและ Locker
		- Pantry - ห้องเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารฉบับนี้ไว้ด้วย

		- ห้องน้ำ
6.4 ห้องเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	- เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	- ห้องควบคุมและพื้นที่ทำงาน - พื้นที่พักผ่อน - ป้อมยามรักษาความปลอดภัย - ห้องน้ำและ locker - Pantry
6.5 ห้องเจ้าหน้าที่ขับรถโครงการ	- พนักงานขับรถโครงการ	- ห้องพักและส่วนเก็บรถโครงการ
7. ส่วนจอดรถ		
องค์ประกอบหลัก	ผู้ใช้อาคาร	องค์ประกอบย่อย
7.1 ที่จอดรถ	- ผู้ใช้โครงการ	- ที่จอดรถยนต์ - ที่จอดรถโดยสารขนาดใหญ่ - ที่จอดจักรยานยนต์ - ที่จอดรถจักรยาน - ที่จอดรถคนพิการ
	- เจ้าหน้าที่โครงการ	- ที่จอดรถเจ้าหน้าที่ - ที่จอดรถผู้มาติดต่อโครงการ - ที่จอดรถบริการ

4.2.3 การกำหนดและศึกษารายละเอียดประกอบโครงการ

4.2.3.1 ส่วนนิทรรศการ

เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของโครงการพิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึก ซึ่งจัดแสดงวรรณกรรมร่วมสมัย วิวัฒนาการไปจนถึงความสำคัญและความคิดสร้างสรรค์อันเกิดจากการอ่านโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประสบการณ์ของผู้ชมนิทรรศการและที่สำคัญบทบาทของสถาปัตยกรรมอันจะช่วยส่งเสริมสร้างบรรยากาศ สร้างอารมณ์ความรู้สึกส่งเสริมเนื้อหาในการจัดแสดง มากกว่าเป็นพื้นที่สำหรับ "ติดตั้งสื่อจัดแสดง" โดยก่อให้เกิดเนื้อหาและปฏิสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาและสถาปัตยกรรม และใช้ปรากฏการณ์แวดล้อมให้สัมพันธ์กับงานออกแบบในการรองรับรูปแบบการใช้งานและกิจกรรมที่มีความหลากหลายเพื่อส่งเสริมการอ่าน โดยมีหลักในการจัดแสดงที่ควรคำนึงถึงปัจจัย ดังนี้

- สถาปัตยกรรมส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และสร้างประสบการณ์ที่สอดคล้องกับนิทรรศการ

- การบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการจัดแสดงมีความชัดเจนตามจุดประสงค์ที่ต้องการเผยแพร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและสิ่งอื่นใดซึ่งขัดแย้งกับเจตนารมณ์ของเอกสารฉบับนี้โดยนัยไปใช้

- ความสัมพันธ์ต่อเนื่องของเรื่องราวที่จัดแสดง
- ความสัมพันธ์ของพื้นที่รอบข้าง ภายนอกและภายในการจัดแสดง
- ความมีส่วนร่วมของผู้ชมนิทรรศการ
- การสัญจรที่ไม่สับสน

การศึกษารายละเอียดในส่วนนิทรรศการได้ศึกษาส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การจัดห้องแสดง
2. ระบบการจัดแสดงและขอบเขตการมองเห็น
3. ขนาดของห้องจัดแสดง
4. เทคนิคการจัดแสดง
5. การให้แสงสว่างในการจัดนิทรรศการ

1. การจัดห้องแสดง (Designing The Hall Exhibition)¹

ห้องแสดงของพิพิธภัณฑ์สถานต่างๆ มักมีการเปลี่ยนแปลงเรื่องราวและลักษณะของห้องแสดงอยู่เสมอ การเปลี่ยนแปลงห้องแสดงบ่อยๆ รวมถึงวัตถุที่จัดแสดงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นประชาชนให้อยากเข้าชมงานในพิพิธภัณฑ์สถานมาก หลักสำคัญของ การวางผังรูปห้องแสดงนั้น ก็ไม่จำกัดรูปแบบลักษณะแน่นอนแต่อย่างใด หากแต่มากขึ้นอยู่กับเรื่องราวของการจัดแสดงนั้น ๆ โดยปกติผังตอนหนึ่งจะใช้ในการจัดแสดงเรื่องราวเพียงตอนเดียว ไม่ควรจัดเรื่องราวหลายตอนไว้ในผังเดียวกัน เพราะจะทำให้ประชาชนเกิดความสับสนในการชม โดยคำนึงถึงหลักสำคัญดังนี้

1. การจัดตู้หรือแผงแสดงในห้องแสดง ไม่ควรปล่อยให้ห้องโล่งจนมองดูเกิดความอ้างว้าง เพราะหากห้องแสดงโล่งแล้ว เป็นการดึงให้ประชาชนเดินผ่านไปอย่างรวดเร็ว โดยไม่ได้พิจารณาเรื่องราวและวัตถุต่างๆ
2. การวางแผนยกย่อง ควรจะได้เรียงลำดับเรื่องราวของเรื่องที่จะจัดแสดง ว่าอะไรเป็นเรื่องที่ 1 อะไรเป็นเรื่องที่ 2 เรื่องที่ 3 ฯลฯ ตามลำดับจนถึงที่สุดการแสดงผล
3. ขนาดของแผงตลอดจนสีที่ใช้ในการทาแผงจะมีความหนักเบาเล็กน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของห้องแสดง ควรจะได้มีการเปลี่ยนแปลงสีของแผงต่างๆ บ้าง ตามความเหมาะสม แต่วรรณะของสีไม่ควรฉูดฉาด ควรเป็นสีที่มองแล้วมีความเย็นตา สบายใจ และชวนแก่การมอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

¹

จาก (Molajoli) Bruno "Museum Architecture" The Organization of Museum Practice Advice

4. เนื้อที่ระหว่างแผงแต่ละตอน ไม่ควรน้อยจนผู้เข้าชมต้องเบียดเสียดกันเดิน ควรมีช่องว่างให้ผู้เข้าชมสามารถเคลื่อนไหวไปมาได้สะดวก และให้ผู้ชมเคลื่อนไหวไปตามเนื้อหาที่จัดแสดงโดยอัตโนมัติ
5. ผนังของห้องแสดงต้องไม่ยักเยื้องมากเกินไป จนทำให้เกิดความรู้สึกว่าหลงทาง และไม่ทราบว่าจะตนเองอยู่จุดไหนของอาคารและห้องแสดง
6. ควรจะให้แผงแสดงแต่ละตอนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยที่ผู้ชมมีอิสระในการเคลื่อนไหวไปตามความต้องการของภัณฑารักษ์ หรือเลือกชมเอาตามความสนใจของตนเอง ระหว่างแผงแต่ละแผงควรมีเนื้อที่มากพอที่จะหมุนเวียนหรือแหวกการจราจรภายในได้สะดวก

1.1 การแบ่งห้องในนิทรรศการ

1. Room To Room Arrangement

เป็นการจัดให้ผู้เข้าชมจากห้องหนึ่งไปยังอีกห้องหนึ่งเรื่อยๆจนครบโดยไม่ต้องย้อนกลับแต่เมื่อปิดห้องหนึ่งจะทำให้เกิดการติดขัด

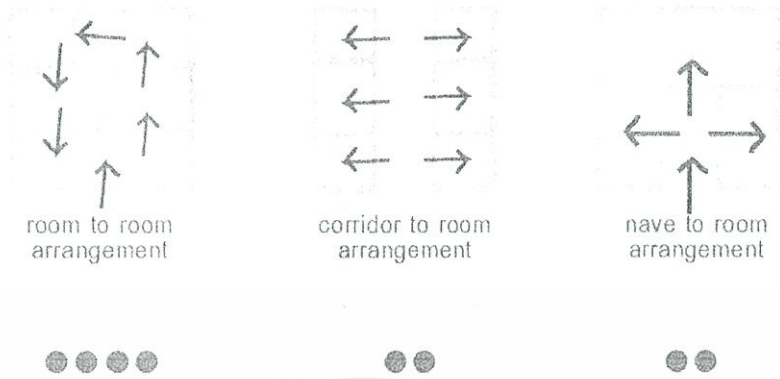
2. Corridor To Room Arrangement

แบบมีทางเดินหรือ Corridor อยู่ตรงกลาง มีทางเดินแยกเข้าห้องแสดงงานแต่ละห้องจะมีทางเข้าออกโดยตรง ไม่ต้องผ่านห้องอื่นๆ แต่จะลำบากในการรักษาความปลอดภัย

3. Nave To Room Arrangement

อยู่ตรงกลางเป็นห้องโถงมีห้องแสดงงานอยู่โดยรอบ เหมาะสำหรับการเข้าชมเป็นกลุ่ม ซึ่งจะแยกเข้าชมงานแสดงในแต่ละห้องได้ตามต้องการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกิดลำดับที่แน่นอนในการเข้าชม
 + ผู้เข้าชมสามารถชมภาพหรือภาพถ่าย
 วัตถุของใจของพิพิธภัณฑ์หรือศิลปะ
 ที่จัดไว้

เกิดลำดับที่แน่นอนในการเข้าชม
 + ผู้เข้าชมสามารถชมภาพหรือภาพถ่าย
 วัตถุของใจของพิพิธภัณฑ์หรือศิลปะ
 ที่จัดไว้

สามารถสร้างสิ่งสำคัญ
 และลดความสำคัญลงได้
 + เหมาะกับการเข้าชมไม่สมบูรณ์
 สามารถเข้าชมได้ตามต้องการ
 + ลำดับพิพิธภัณฑ์ไม่แน่นอน

รูปที่ 4-3 Diagram อธิบายการแบ่งห้องนิทรรศการ

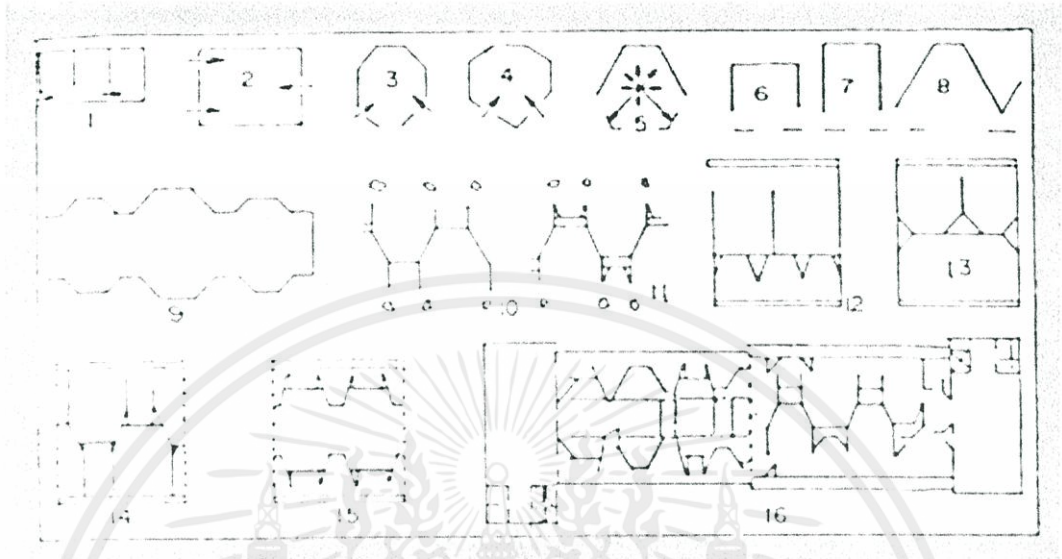
ตัวอย่างการจัดห้องแสดงแบบต่างๆ

1. เป็นห้องสี่เหลี่ยมจัตุรัสพอสมควร มีประตูทางเข้าออกอย่างละประตูแทนที่จะใช้ผนังทั้งสี่ของห้องจัด ก็อาจแบ่งซอยย่อยออกเป็นห้องเล็กๆ โดยใช้แผงหรือตู้เข้ามาแทนทำให้มีเนื้อที่สำหรับการจัดแสดงมากขึ้น และผู้ชมสามารถชมวัตถุและเรื่องได้ตามลำดับเหตุการณ์ วัตถุที่เป็นสำริดอาจไว้กกลางห้องเพื่อกันความชื้นจากผนัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอก **รูปที่ 4-4 การจัดห้องแสดงสี่เหลี่ยมจัตุรัส** การทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การแบ่งซอยผังห้องด้วยประตูทางเข้าต่างๆ ไม่ควรปล่อยให้ห้องโล่งเกินไป โดยผู้ชมมองเห็นทะลุห้องจัดแสดงจากการไหลเข้าไปที่ทางเข้าเท่านั้น วิธีการสะดวกกับการรักษาความปลอดภัยแต่ไม่ดึงดูดผู้ชมทั้งยังเร่งเร้าให้อยากเดินดูด้วยความรวดเร็ว

รูปที่ 4-5 แสดงการซอยผังห้องนิทรรศการแบบต่างๆ

ตามผังที่ 1 เป็นการแสดงให้เห็นประตูทางเข้าห้องแสดงที่ผ่านไปหลายๆห้อง เหมาะสำหรับการจัดทำตู้ติดผนังหรือแขวนภาพเขียน เพราะห้องแสดงบังคับผู้ชมให้เรียงลำดับไปตั้งแต่ทางเข้า ส่วนรูปที่ 2-8 เป็นประตูเข้าออกคู่โดยการวางผังเป็นรูปต่างๆ เพื่อหลบผนังรูปสี่เหลี่ยมที่จำเจ เป็นการเปลี่ยนแปลงสายตาและความจำเจของประชาชน สำหรับผังรูปห้องแสดงที่ 9 – 15 มีการยกเยื้ององค์ประกอบของห้องแสดงแบบต่างๆ ซึ่งเน้นในเรื่องการเคลื่อนไหวของผู้ชม ให้ความรู้สึกเป็นตอนสำหรับภาพสุดท้ายคือผนัง หมายเลข 16 นั้น ด้านซ้ายเป็นผังพื้นที่ชั้นล่าง ส่วนด้านขวาเป็นผังพื้นที่ชั้นที่ 2 ของพิพิธภัณฑ์สถาน มหาวิทยาลัยปรีณิสตัน พึ่งสังเกตว่าการจัดผังห้องแสดงภายในนั้น คือการประยุกต์ห้องหมายเลข 9 – 15 มาจัดทำขึ้นเอง

1.2 การเข้าถึงห้องนิทรรศการ

การเข้าถึงห้องจัดแสดงแบ่งเป็น 5 แบบ ดังนี้ :

1. การเข้าถึงแบบทะลุผ่าน
2. การเข้าแล้ววนออก
3. การเข้าแล้วแยกแจกไปยังห้องเล็กต่างๆ
4. การเข้าถึงจากสองฝั่งสวนทางกัน

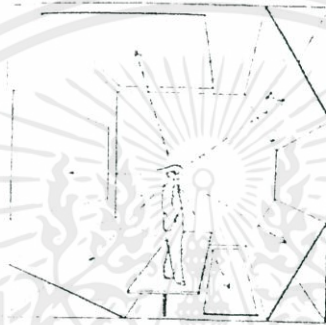
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ การแจก วิกิกลับแล้วไปยังนิทรรศการอื่นต่อภายใต้หน้าไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังได้ทั้งนี้โดยทั้งห้าลักษณะอธิบายผ่านแผ่นภูมิแจกแจกลักษณะ ได้ดังนี้ ที่มีการนำไปใช้

2 ระบบการจัดแสดงและขอบเขตการมองเห็น

2.1 ขอบเขตการมองเห็น²

มุมมองของมนุษย์ที่ไม่ต้องหันศีรษะใช้ประมาณ 40 องศา ความจริงมุมมองของมนุษย์มากกว่า

A. พิจารณาภาพข้างล่างนี้ ผู้ดูภาพที่กำลังภาพๆ หนึ่งหรือตามที่จัดเป็นกลุ่มก็ตาม ผู้ดูจะหมุนศีรษะหรือหมุนตัวเพื่อดูภาพอื่นๆ ผังนี้แสดงโดย Herbert Bayer ในปี 1939 แสดงว่ามนุษย์สามารถมองดูภาพได้ทุกทิศทุกทางทั้งด้านข้าง ด้านล่าง ด้านหลัง และ ด้านบน

รูปที่ 4-8 ลักษณะการมองเห็นของมนุษย์

B. แสดงขอบเขตของการมองเห็นของคนสายตาปกติที่มี 2 ตา มุมที่สามารถแลเห็นได้มีประมาณ 120 องศา แต่เราไม่ใช้ค่านี เพราะผู้ดูต้องหันศีรษะ ใช้เพียง 40 องศาซึ่งไม่จำเป็นต้องหันศีรษะ

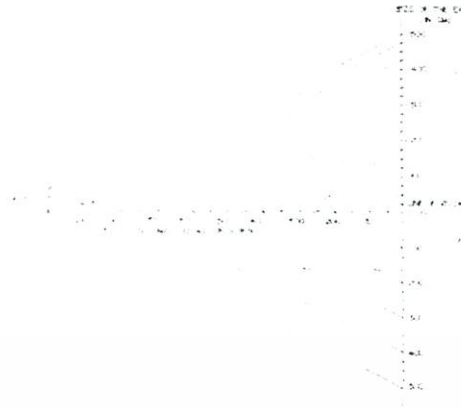
รูปที่ 4-9 ขอบเขตการมองเห็นของสายตาปกติ³

C. กำหนดมุมมองทางด้านตั้งของมนุษย์ไว้ 27 องศาเหนือระดับสายตา และ 27 องศาใต้ระดับสายตา เป็นมุมมองที่สะดวกสบายที่สุด โดยไม่ต้องก้มหรือเงยศีรษะ²

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

² สติมา เมี้ยนละม้าย, ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี, วิทยาลัยพณิชยการบึงมะลิ, วิทยาลัยพณิชยการบึงมะลิ, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง, 2550

³ จากข้อมูล Sight, Light W.C. Westion, H.K.Lenis, Second Edition

รูปที่ 4-10 มุมมองทางด้านหน้าของมนุษย์⁴

3. ขนาดของห้องจัดแสดง

เทคนิคการจัดแสดง (Presentation Techniques)

โดยหลักการพื้นฐาน (Basic Principles) การจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์สถานทุกประเภทยึดถือหลักการเดียวกัน แต่เทคนิคการจัดแสดงแตกต่างกันไปตามประเภทของวัตถุ มีวิธีการและเทคนิคต่างๆ ได้แก่

1. เทคนิคการจัดแสดงเพื่อความงาม (Esthetic Presentation)

เป็นเทคนิคที่ใช้ในการจัดแสดงศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ และหอศิลป์ เทคนิคอยู่ที่การจัดวางรูปห้องให้มีพื้นหลัง ให้แสงสว่างแก่วัตถุ มีการออกแบบตู้และแท่นที่เหมาะสมสวยงาม ในพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะจะไม่พบการเขียนป้ายบรรยายรูปถ่ายแผ่นที่แผ่นผังประกอบ วัตถุ ป้ายบรรยายจะแยกอยู่ส่วนหนึ่ง จะไม่มีสิ่งใดมาอยู่ใกล้บริเวณสายตาของผู้ชม สิ่งที่ต้องเด่นและดึงดูดสายตาของผู้ชมมากที่สุดคือ ศิลปวัตถุ องค์ประกอบที่ใช้ เช่น สีพื้นหลังจะต้องเป็นสีที่ช่วยส่งเสริมวัตถุให้ดูเด่น ไม่ใช่สีฉูดฉาดแสงที่เข้ากับศิลปวัตถุก็เช่นเดียวกันมีความสำคัญมากสำหรับพิพิธภัณฑ์สถาน

ศิลปะ ของชนิดใดต้องการแสงจ้า แสงตรง หรือแสงจากด้านข้าง การให้แสงสำหรับประติมากรรมจะต้องไม่ทำให้ประติมากรรมแบน แต่ต้องเป็นแสงที่ช่วยให้ประติมากรรมเด่นขึ้น ในบางพิพิธภัณฑ์พยายามใช้แสงไฟด้วยเทคนิคต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดความประทับใจ เช่น ให้ห้องมืดและใช้ไฟส่องไปที่วัตถุ และโดยทั่วไปแสงสลัวในลักษณะเช่นนี้ผู้ชมจะเพลิดเพลิน แต่ไม่สามารถจะดูรายละเอียดของวัตถุที่จัดแสดงได้อย่างเต็มที่

2. การจัดแสดงให้ความรู้ (Instructional Presentation)

⁴ Ernst Neufert . Architects' Data ,London

หรืออาจจะเรียกว่าการจัดแสดงให้เกิดปัญญา (Intellectual Presentation) เป็นการจัดแสดงที่ใช้การบรรยาย ภาพถ่าย ภาพเขียน แผนที่ แผนภูมิหรือองค์ประกอบอื่นๆ ที่จะให้เรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องที่จัดแสดงนั้นๆ พิพิธภัณฑ์สถานประเภทต่างๆ นอกจากประเภทศิลปะแล้ว จะใช้การจัดแสดงเพื่อให้ความรู้เป็นหลักสำคัญ เทคนิคขึงการใช้อองค์ประกอบเพื่อบรรยายให้เรื่องราว มีวิธีการต่างๆ เช่น การใช้ภาพถ่ายขนาดใหญ่เป็นพื้นหลัง ให้ Graphic Art ตกแต่งประกอบการจัดแสดงวัตถุ การจัดแสดงดังกล่าวบางทีเรียกว่า Explanatory Exhibition

3. การจัดแสดงตามสภาพธรรมชาติ (Natural Context Presentation)

การจัดแสดงวัตถุให้เห็นตามสภาพจริงตามธรรมชาติของวัตถุนั้น ส่วนใหญ่เป็นการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์ธรรมชาติ (Natural History Museum) โดยใช้เทคนิคจัดฉากละคร (Diorama Technique) หลักการสำคัญคือจัดแสดงให้เหมือนจริงตามธรรมชาติให้มากที่สุด

4. การจัดแสดงตามสภาพจริง (Authentic Setting Presentation)

ในพิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศิลปะ นิยมการจัดแสดงตามสภาพเป็นจริงตามสมัย เรียกว่า Period Room Technique เช่นพิพิธภัณฑ์สถานบ้านประวัติศาสตร์ บ้านบุคคลสำคัญ ทุกอย่างภายในบ้านจะรักษาไว้ในสภาพเดิมเหมือนเมื่อยังมีชีวิตอาศัยในบ้านนั้นๆ เทคนิคการจัดแสดงตามสภาพจริง ทำให้ผู้ชมสนุกเพลิดเพลิน และเรียนรู้ได้โดยง่าย โดยไม่ต้องบรรยายด้วยข้อความ

5. เทคนิคกดปุ่ม (Push Button Presentation)

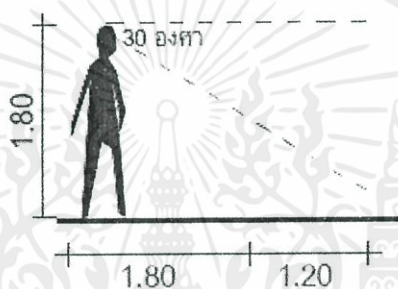
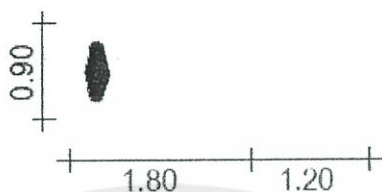
การจัดแสดงสำหรับเยาวชนนิยมให้เด็กได้ใช้ประสาททั้งหมดไม่ใช่การชมแต่ตาเพียงอย่างเดียว แต่อาจจะตาหูฟัง มือกดปุ่มหรือหมุน อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ เทคนิคการจัดแสดงด้วยวิธีดังกล่าวนี้ เป็นหลักการที่ใช้กันโดยทั่วไปในพิพิธภัณฑ์สถานตามแต่ความเหมาะสม และดัดแปลงปรับปรุงอยู่เสมอ และที่สำคัญคือจะใช้เทคนิคอย่างใดต้องมีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัด และเข้าใจในหลักการของเทคนิคการจัดแสดงแต่ละวิธี

การจัดแสดงของโครงการได้เลือกใช้การจัดแสดงในแต่ละส่วนตามความเหมาะสมดังกล่าว โดยแบ่งเป็น 6 ประเภท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1 ตู้แสดง (Display)

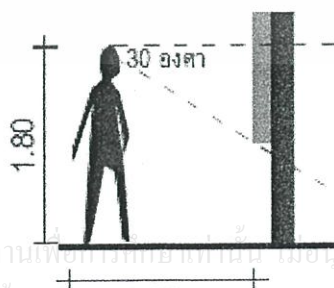
ลักษณะเป็นตู้แสดงยกฐานสูง 0.30 เมตร เป็นตู้กระจกเพื่อป้องกันฝุ่นและความชื้นจากอากาศ ใช้พื้นที่ในการจัดแสดง ประมาณ 2.70 ตารางเมตร

รูปที่ 4-11 แสดงระยะแบบตู้แสดง

3.2 แผนภาพ (Board)

เป็นแผ่นรูปภาพและคำอธิบายประกอบผลงานที่แสดงในส่วนนิทรรศการ ใช้พื้นที่ในการจัดแสดง ประมาณ 1.60 ตารางเมตร

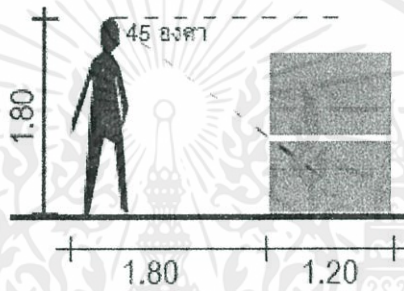
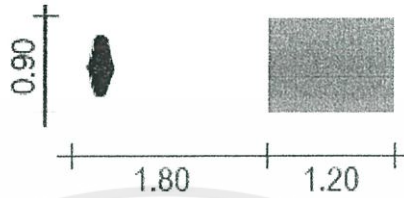

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัยโดยไม่ผูกมัดให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องแจ้งถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4-12 แสดงลักษณะการจัดแผนภาพจัดแสดง

3.3. กล่องแสดง (Box Stand)

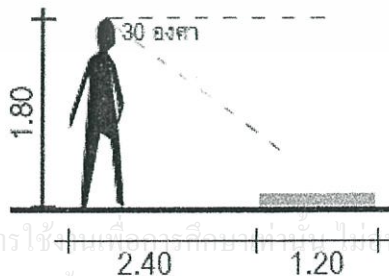
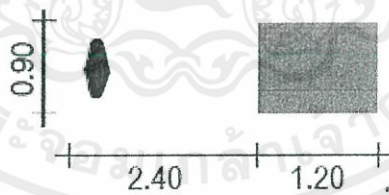
เป็นโต๊ะแสดงผลงานสูง 0.90 เมตร ด้านบนมีกระจกครอบป้องกันฝุ่น ใช้พื้นที่ในการจัดแสดง ประมาณ 2.16 ตารางเมตร

รูปที่ 4-13 แสดงแบบกล่องแสดงนิทรรศการ

3.4. ดั่งพื้น (Floor)

ชั้นงานที่มีขนาดใหญ่ ไม่สามารถบรรจุในที่เก็บ และทนต่อสภาพอากาศภายนอกจะใช้วิธีการจัดแสดงบนพื้นพรม

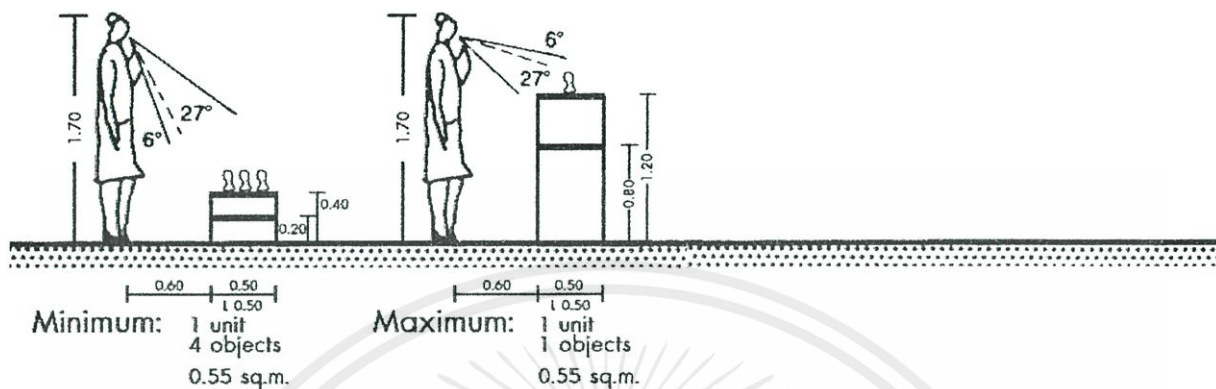
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้... ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4-14 แสดงแบบแสดงดั่งพื้นนิทรรศการ

ลักษณะการจัดวาง Exhibition Model ตามขนาดวัตถุที่แตกต่างกันไป

S objects

ระยะห่างผู้ชมมีระยะเดียว เพราะเป็นวัตถุขนาดเล็ก

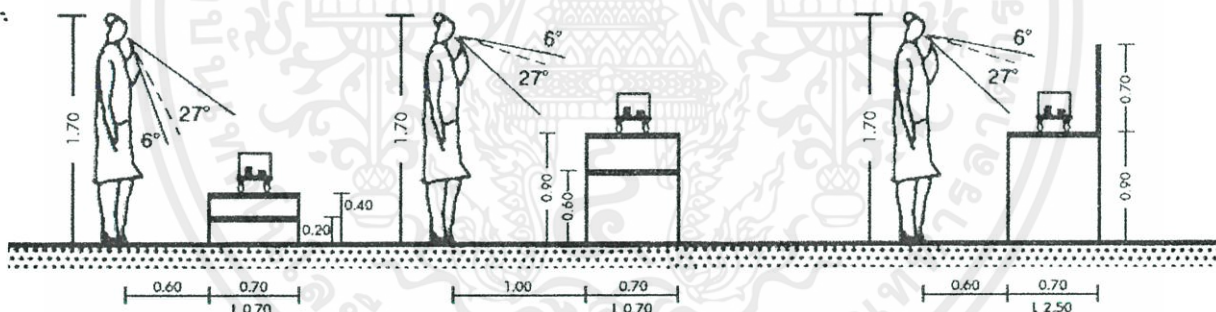

ระยะห่างผู้ชมมีระยะเดียวเพราะเป็นวัตถุขนาดเล็ก ไม่มีการจัด diorama Min-Max ใช้ระยะห่างเท่ากันเพราะวางใกล้ได้

รูปที่ 4-15 INTERIOR GRAPHIC แสดงระยะการจัดวางนิทรรศการ

M objects

เนื้อที่ stand เท่ากัน ระยะห่างจากผู้ชมต่างกัน

Minimum 0.91 sq.m.

Maximum 1.19 sq.m.

Process Diorama 3.25 sq.m.

ระยะห่างผู้ชมมีระยะเดียวเพราะเป็นวัตถุขนาดเล็ก ไม่มีการจัด diorama Min-Max ใช้ระยะห่างเท่ากันเพราะวางใกล้ได้

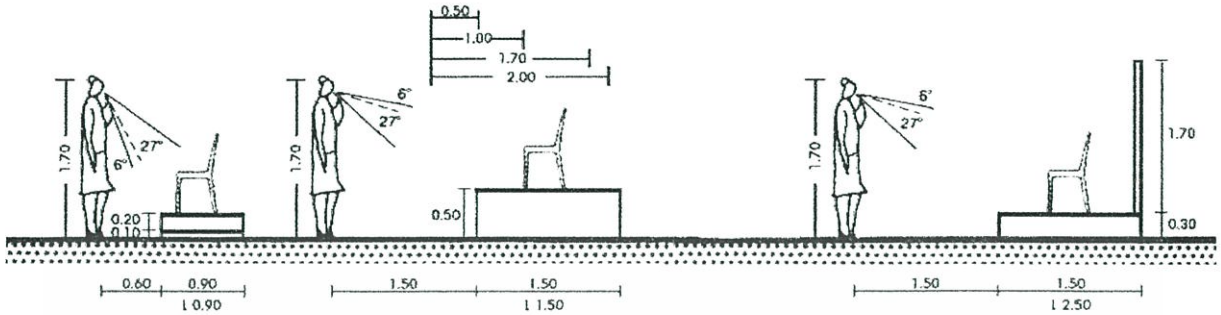
diorama ขนาดเล็ก เนื้อที่แคบยาวสำหรับ แสดงลำดับ(sequence) ในแนวยาว จำลองสภาพแวดล้อม ระยะเวลาใกล้

รูปที่ 4-16 INTERIOR GRAPHIC แสดงระยะการจัดวางนิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

I objects

เนื้อที่ stand เท่ากัน
ระยะห่างจากผู้ชมต่างกัน

Minimum 1.35 sq.m.

Maximum 4.50 sq.m.

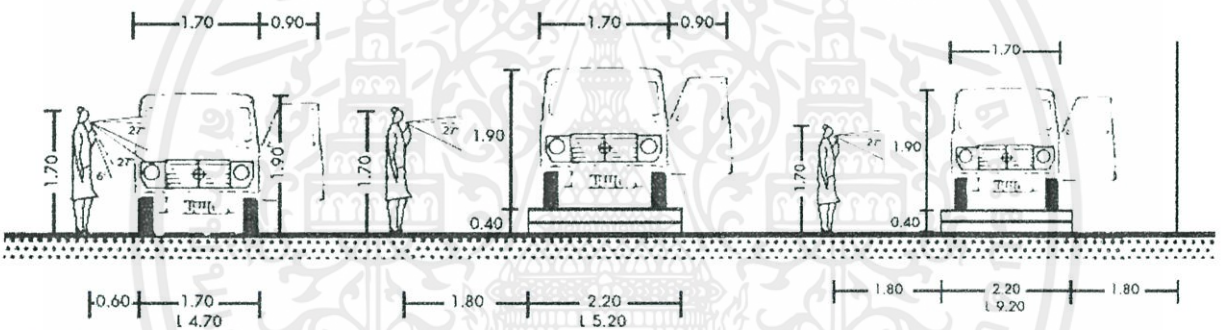
Process Diorama 7.50 sq.m.

พื้นที่สำหรับจัดแสดงบรรยากาศและ
Process เพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่มากกว่า
ตามสัดส่วนขนาดวัตถุ

ฐานสูงปรับลดระยะความสูงลงเพื่อลดแกนความสูงของวัตถุ

XL objects

เนื้อที่ stand เท่ากัน
ระยะห่างจากผู้ชมต่างกัน

Minimum 10.81 sq.m.

Maximum 20.8 sq.m.

Process Diorama 53.36 sq.m.

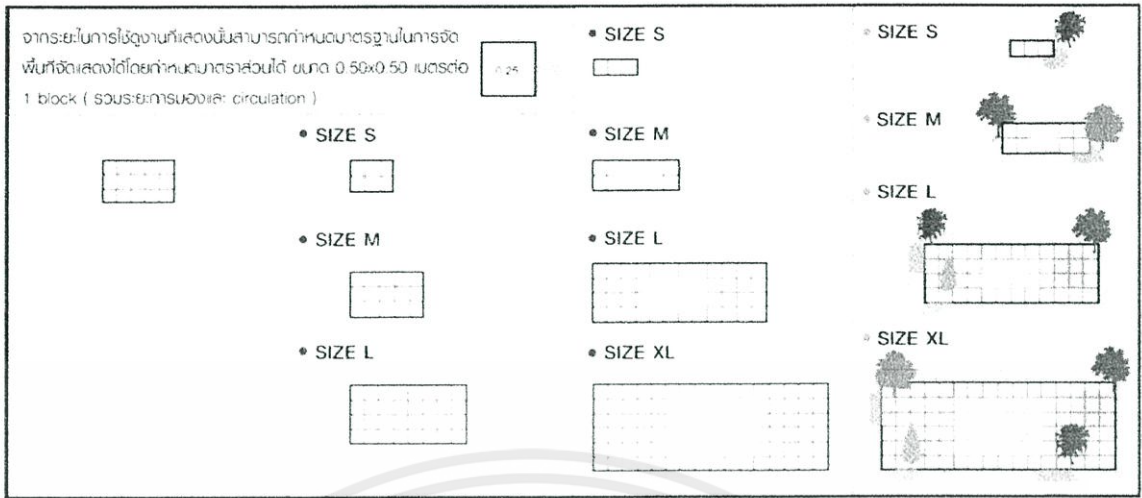
Diorama US: ครอบคลุมถึง interior space,
โชว์ลำดับการเปลี่ยนแปลงจากวัสดุเริ่มต้น
มาเป็น end product

ใช้กรณีศึกษาขนาดรถยนต์เป็นตัวอย่าง
เพราะเป็นขอบเขตวัตถุที่ใหญ่ที่สุดของโครงการ

รูปที่ 4-17 INTERIOR GRAPHIC แสดงระยะการจัดวางนิทรรศการ

ขนาดพื้นที่ในการติดตั้งนิทรรศการ ใช้อ้างอิงสำหรับการติดตั้งนิทรรศการชั่วคราวที่มีการปรับเปลี่ยนลักษณะพื้นที่การจัดแสดงที่แตกต่างกันไปในแต่ละครั้ง โดยคิดระบบ Modular ของพื้นที่จัดแสดงเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนพื้นที่ใช้งาน แต่การติดตั้งและวัสดุอุปกรณ์ยังมีขนาดมาตรฐาน ทำให้ง่ายต่อการติดตั้ง ขนย้ายและซ่อมแซมนิทรรศการ โดยขนาดตู้งานแสดงที่กำหนดขึ้นนั้นมีขนาดมาตรฐานที่ 0.50 ม. x 0.50 ม. เมื่อคิดคำนวณพื้นที่ในการติดตั้งในลักษณะต่างๆจะมีขนาดดังภาพกราฟิกที่ปรากฏ ดังนี้

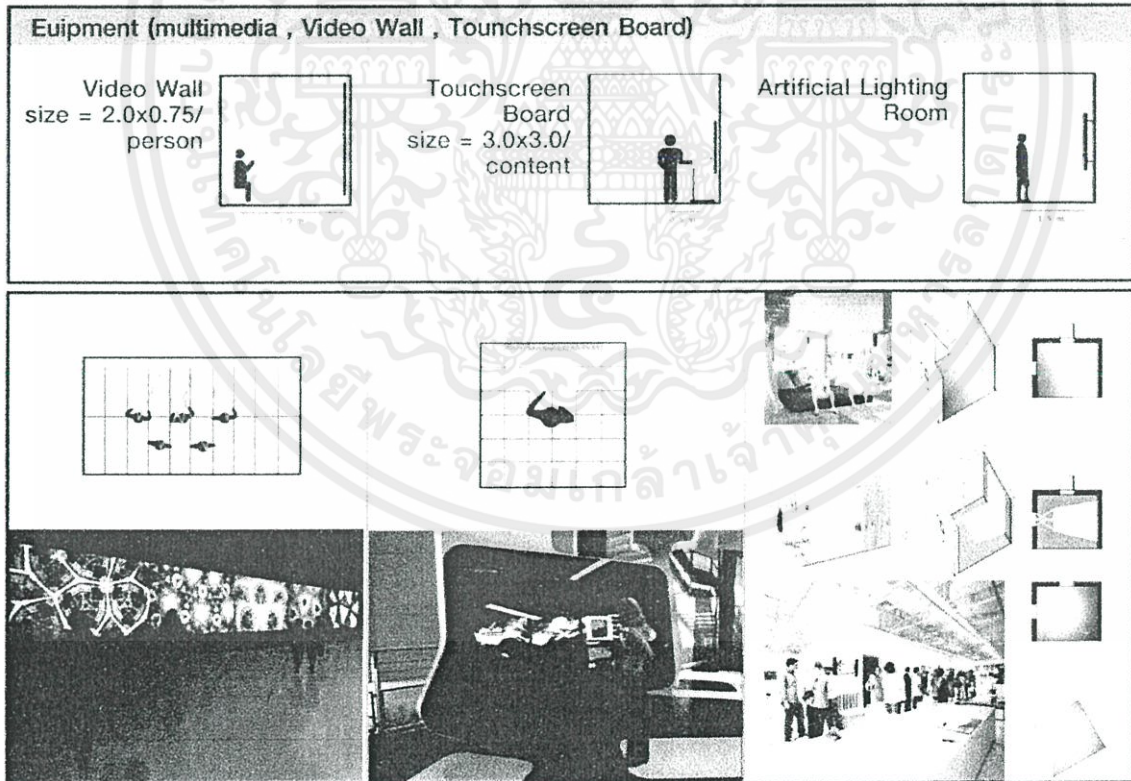
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4-18 ขนาดพื้นที่ในการติดตั้งนิทรรศการ

4. เทคนิคการจัดแสดง

การจัดแสดงผ่านสื่อผสม (Interactive) เป็นการจัดแสดงให้ผู้เข้าชมได้เรียนรู้ มีส่วนร่วม ได้สัมผัส กับวัตถุที่จัดแสดง เช่น การใช้เทคนิคปุ่มกด หรือแทนข้อมูล ที่แสดงผลด้วย คอมพิวเตอร์ผ่านการสัมผัส

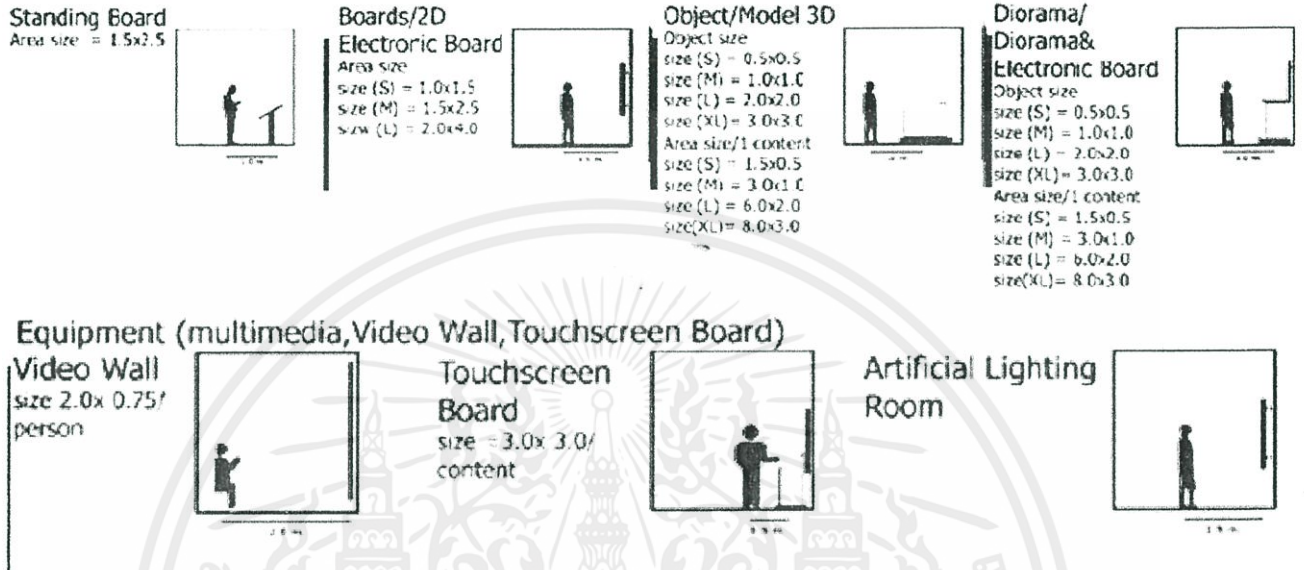
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ โดยบริษัท อีอีซี จำกัด (มหาชน) ขอสงวนสิทธิ์ในสิ่งที่ปรากฏไว้ ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากบริษัทฯ หากมีข้อผิดพลาดประการใดขออภัยเป็นอย่างสูง

รูปที่ 4-19 เทคนิคการจัดแสดงต่างและขนาดพื้นที่ที่ใช้

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อดีของการจัดแสดงในลักษณะดังกล่าวมีความน่าสนใจและเป็นที่ยอมรับ ทำให้ผู้ชมนิทรรศการมีส่วนร่วมและสนุกสนานกับเรื่องราวนิทรรศการได้ง่าย แต่ข้อเสียคือมีค่าใช้จ่ายในการติดตั้ง บำรุงรักษาที่ค่อนข้างแพง

สรุปการวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยในส่วนนิทรรศการแบ่งตามลักษณะสื่อต่อตัวบุคคล

รูปที่ 4-20 สรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนนิทรรศการตาม INTERIOR GRAPHIC

5. การให้แสงสว่างในการจัดนิทรรศการ

1. การให้แสงตามธรรมชาติ มีอยู่ 4 วิธี คือ

1.1 การให้แสงสว่างจากด้านบน

เหมาะสำหรับการแสดงวัตถุ แต่มีส่วนเสียคือ แสงส่วนใหญ่จะตกลงที่พื้นห้องมากกว่าที่ผนังห้อง นิยมทำโดยให้แสงส่องผ่านช่องเปิดของหลังคาห้องจัดแสดง ควรเป็นห้องที่มี เพดานสูงและผลเสียที่เกิดขึ้นอีกหลายประการคือ อาจเกิดการสะท้อนที่ตู้กระจกทำให้เกิด ความรู้สึกที่ห้องจัดแสดงมีขนาดเล็ก และรู้สึกไม่สบายตา ผู้ชมอาจแหงนมองช่องแสงบ่อย เกิดความเมื่อยล้าเร็ว

การให้แสงสว่างจากด้านบน ทำได้โดยการสร้างหลังคาด้วยกระจกอาจเป็นกระจก ทั้งหมด หรือบางส่วน แต่ในเขตร้อนไม่เป็นที่นิยม จะใช้กระจกไม่เกิน 6 % ของเนื้อที่หลังคาก็ได้ ข้อเสียของหลังคากระจกมีอยู่มาก เช่น ความร้อน ความชื้น ควบคุมปริมาณแสงยาก ไม่สะดวก ในการทำความสะอาด และการกระจายแสงสว่างไม่เท่ากัน

1.2 การให้แสงสว่างจากด้านข้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า เป็นแบบที่ใช้มาแต่โบราณ โดยเฉพาะอาคารที่มีหน้าต่างด้านข้าง ซึ่งบังคับแสงไม่ทั่วกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีเหตุผลเบื้องหน้า และต้องอาศัยการพิจารณาทุกครั้งที่มีการนำ ไปใช้ สว่างได้ยากเพราะแสงแผ่ออกมาไม่เท่ากัน พื้นหลังของวัตถุมีแสงไม่พอ และเงาของคนดู มักทับ บนวัตถุ นอกจากนี้ยังเสียเนื้อที่ผนัง

1. เทคนิคการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการให้แสงด้านข้าง
2. ควรมีหน้าต่างบานเดียว แม้ห้องจะมีขนาดใหญ่ก็ตาม
3. ขอบหน้าต่างต้องอยู่สูงกว่าระดับสายตาของผู้ชม
4. ขอบหน้าต่างต้องมีดเพื่อไม่ให้แสงตกเฉพาะกลางห้อง
5. ต้องไม่ให้มีอะไรมาบังหน้าต่างกระจก เพราะจุดกระทบของแสงที่ดีอยู่ระหว่าง 45-70 องศา
6. หน้าต่างต้องกว้างกว่า 1/2 ของความกว้างของห้องและมีความสูง 1/2 ของความสูงห้อง

1.3 การให้แสงสว่างจากหน้าต่างที่ค่อนข้างสูง

แบบนี้เป็นการให้แสงที่เหมาะสมที่สุด แสงที่ตกลงมาทำมุม 45 องศาและการกระจายไปได้ทั้ง ห้อง จะไม่ทำให้เกิดแสงสะท้อนและนัยน์ตาพร่า

1.4 การให้แสงสว่างทางอ้อม

เป็นการใช้โดยก่อให้เกิดแสงสะท้อน เช่น การให้แสงส่องตรงมายังผนังสีขาว เพื่อให้สะท้อน ออกหรืออาจจะใช้กระจกมาสะท้อนแสงสว่างเข้ามาในห้องหรือในตู้แสดง การให้แสงสว่างทางนี้ ไม่เพียงแต่ใช้กับแสงธรรมชาติ ยังใช้กับแสงประดิษฐ์ได้อีกด้วย มีการให้แสงหลายลักษณะ การ ให้แสงสว่างแบบนี้ จะช่วยให้สายตาไม่พร่ามัวมาก

เทคนิคการให้แสงสว่างทางอ้อม

1. การใช้แสงสะท้อนที่ผนัง ถ้าผนังมีลักษณะโค้งจะดูดกลืนแสงมากกว่า ที่จะสะท้อนแสงและถ้าผนังเป็นสีขาว จะสะท้อนแสงสว่างออกมาได้ถึง 86 % ในขณะที่ผนังปูนฉาบ ธรรมดาสะท้อนแสงประมาณ 64 %

2. อาจใช้แสงลอดจากหลังคา ซึ่งชั้นกันอยู่หลายชั้น การให้แสงแบบนี้ เหมาะสมมากกับประเทศที่มีแสงแดดแรงและชัด

3. ใช้กระจก 2 แผ่น แผ่นหนึ่งติดอยู่กับที่ อีกแผ่นเคลื่อนไหวทำมุมไปตามการเคลื่อนที่ของดวงอาทิตย์ ส่งมายังแผ่นที่อยู่กับที่ จะสะท้อนแสงไปยังกระจกแผ่นอื่นๆ ซึ่งสะท้อน ไปสู่ตำแหน่งที่ต้องการอีกที เหมาะสำหรับประเทศที่มีแสงแดดมาก และ นิทรรศการที่ไม่ต้องการ หน้าต่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การให้แสงสว่างประดิษฐ์

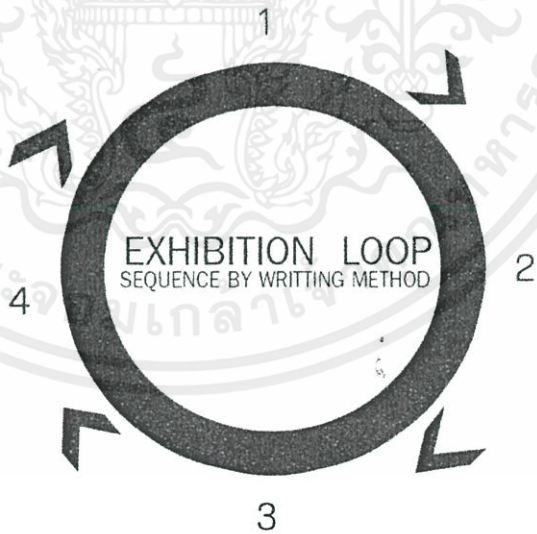
การให้แสงสว่างประดิษฐ์ เป็นการสิ้นเปลืองมาก แต่สามารถนำมาใช้ได้ในรูปแบบต่างๆได้ อย่าง สะดวกจึงเป็นที่นิยม ซึ่งตามปกตินิยมติดไฟตามเพดานให้ปริมาณแสงกระจายมายังส่วนจัดแสดง แต่ถ้าในกรณีที่เป็นผู้จัดแสดงนิยมเอาไฟฟ้าซ่อนไว้บนตู้แล้วกรองแสงด้วยผ้าอีกชั้น แล้วแต่ความเหมาะสมในการจัดแสดงวัตถุแต่ละประเภท แสงไฟธรรมดาที่ไม่โดนกัน จะทำให้ตาพร่ามัว แสง กระจายไม่เท่ากัน บางครั้งอาจใช้หลอดไฟฟ้าที่ทำให้แสงกระจายออกได้เท่ากัน โดย

ระบบการให้แสง สามารถแบ่งออกได้ 5 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. ดวงไฟส่องทางตรง (Directional Lighting)
2. ดวงไฟส่องทางตรงมากกว่าทางอ้อม(Semi - Directional Lighting)
3. ดวงไฟชนิดส่องรอบตัว(General Diffuse)
4. ดวงไฟส่องทางอ้อมมากกว่าทางตรง(Semi - In directional Lighting)
5. ดวงไฟส่องทางอ้อม(In directional Lighting)

ส่วนนิทรรศการหลัก (Permanent Exhibition)

โดยลักษณะโดยรวมของนิทรรศการประจำ ที่ปกติเป็นนิทรรศการถาวรมีการสอดแทรก ความเป็นนิทรรศการภายนอก ผ่าน การบรรยายภาคสนามแห่งการอ่านและตลาดหนังสือ เพื่อเกิด กิจกรรมในหลายรูปแบบ และเน้นให้แต่ละส่วนมีพื้นที่กลางสำหรับแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูล ระหว่างกัน โดยลักษณะพื้นที่ที่แตกต่างกันไปตามเนื้อหาของนิทรรศการ

รูปที่ 4-21 กราฟฟิกแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่นิทรรศการทั้ง 4 นิทรรศการหลัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื้อหา นิทรรศการ ประกอบด้วย

Literary Memorial Museum “พิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึก”
 องค์ประกอบโครงการ ยາครกรณศึกษา ที่ตั้งโครงการ

“ห้องทำไมต้องอ่าน”

เริ่มกระบวนการทางวรรณกรรม
 รวบรวมแรงบันดาลใจจากการอ่าน
 ถึงนิทรรศการ
 “ทำไมต้องอ่าน”

420 ตารางเมตร

รูปที่ 4-22 แผนภาพอธิบายการจัดแสดงนิทรรศการห้องที่ 1

ตารางที่ 4-12 พื้นที่นิทรรศการห้องที่ 1

ชิ้นงานแสดง	จำนวน (ชิ้น)	ขนาดต่อหน่วย (ตร.ม.)	พื้นที่ (ตร.ม.)	อ้างอิง
1. บันทึกล่มแรก	6	1.5 x 2.5	22.50	A
2. แผนภาพแสดง Think Creative เกี่ยวกับการอ่าน	4	2.5 x 5.0	50.00	A
	1	-	100.00	A
3. โถงพื้นที่จตุรกาย หนังสือเพื่อนเดินทาง	4	2.0 x 0.75	6.00	A
4. การแสดงวีดิทัศน์ Interactive Video wall	2	54.00	108.00	C,D
5. วัตถุจัดแสดงเชื่อมโยง Book Art Installation	4	3.0 x 3.0	36.00	A
Process diorama from beginning to End				
6. การแสดงผ่านสื่อผสม + Landscape Exhibition				
รวมพื้นที่ใช้สอย			322.50 + 96.75	
+ ทางสัญจร 30 %			419.25 ตร.ม.	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นไว้สำหรับการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต
 ไม่ว่าการคัดลอกหรือการนำข้อมูลไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตจะถือว่าผิดกฎหมาย

Literary Memorial Museum “พิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึก”
องค์ประกอบโครงการ อาคารกรณีศึกษา ที่ตั้งโครงการ

ประวัติศาสตร์วรรณกรรม
แบ่งเป็น 2 ส่วน
- วรรณกรรมสากล
- วรรณกรรมไทย

“๒๕๒๕”

450 ตารางเมตร

รูปที่ 4-23 แผนภาพอธิบายการจัดแสดงนิทรรศการห้องที่ 2

ตารางที่ 4-33 พื้นที่นิทรรศการห้องที่ 2

ชิ้นงานแสดง	จำนวน (ชิ้น)	ขนาดต่อ หน่วย (ตร. ม.)	พื้นที่ (ตร.ม.)	อ้างอิง
ห้องนิทรรศการ “รอยจารึก” 1. แผนภาพแสดงวิวัฒนาการทางวรรณกรรม ร่วมสมัย เปรียบเทียบกับเหตุการณ์และ หมุดหลักเวลาของวรรณกรรมสากล	10	2.5 x 5.0	125.00	A
2. ลักษณะสื่อผสม ย้อนรอยวรรณกรรม	6	3.0 x 3.0	54.00	C,D
ห้องนิทรรศการ 2 1. เทคนิคพิเศษ “ผนังเล่าเรื่อง” แสดง อิทธิพลของวรรณกรรมยุโรปต่อ วรรณกรรมไทยร่วมสมัย	3	3.0 x 10.0	90.00	B
2. พื้นที่บรรยายภาคจำลอง ทางสังคม	4	3.0 x 6.0	72.00	B
รวมพื้นที่ใช้สอย			341.00 + 102.30	
+ ทางสัญจร 30 %			443.30 ตร.ม.	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษานี้เท่านั้น ไม่ควรนำเอกสารนี้ไปใช้ประโยชน์อื่นใด
ไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น ขอสงวนสิทธิ์ในข้อมูลและเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารที่ทำการนำไปใช้

Literary Memorial Museum

“พิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึก”

องค์ประกอบโครงการ

อาคารกรณียศึกษา

ที่ตั้งโครงการ

วรรณกรรมรำลึก
ผ่านพื้นที่จำลอง “ห้องนักเขียน”
ห้องทำงาน นักเขียนชั้นครู

“ห้องนักเขียน”

425 ตารางเมตร

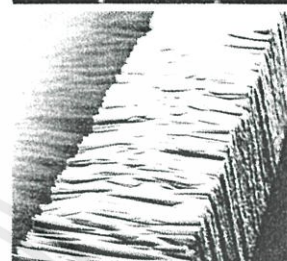
รูปที่ 4-24 แผนภาพอธิบายการจัดแสดงนิทรรศการห้องที่ 3

ตารางที่ 4-14 พื้นที่นิทรรศการห้องที่ 3

ชิ้นงานแสดง	จำนวน (ชิ้น)	ขนาดต่อหน่วย (ตร.ม.)	พื้นที่ (ตร.ม.)	อ้างอิง
ห้องนิทรรศการ 3 “ห้องนักเขียน”	-			
1. บรรยากาศทางสังคม ยุค ศรีบูรพา	-	8 x 8	64.00	B
2. บรรยากาศทางสังคม มรว.คึกฤทธิ์	-	8 x 8	64.00	B
3. บรรยากาศทางสังคม สุชาติ สวัสดิ์ศรี	-	8 x 8	64.00	B
4. บรรยากาศทางสังคม เสนีย์ เสวงพงศ์	-	8 x 8	64.00	B
5. บรรยากาศทางสังคม จิตร ภูมิศักดิ์	-	8 x 8	64.00	B
รวมพื้นที่ใช้สอย			320.00 + 97.20	
+ ทางสัญจร 30 %			421.20 ตร.ม.	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Literary Memorial Museum “พิพิธภัณฑ์วรรณกรรมรำลึก”
องค์ประกอบโครงการ อาคารกรณีศึกษา ที่ตั้งโครงการ

608.40 ตารางเมตร

รูปที่ 4-25 แผนภาพอธิบายการจัดแสดงนิทรรศการห้องที่ 4

ตารางที่ 4-15 พื้นที่นิทรรศการห้องที่ 4

ชิ้นงานแสดง	จำนวน (ชิ้น)	ขนาดต่อหน่วย (ตร.ม.)	พื้นที่ (ตร.ม.)	อ้างอิง
ห้องนิทรรศการ 4 “ห้องต้นฉบับ”				
1. โถงแผนที่บูรณาการนิทรรศการ	2	1.0 x 6.0	24.00	A
2. พื้นที่ การเขียน Interactive	6	5.00 x 3.00	90.00	A
3. พื้นที่เก็บรักษาต้นฉบับทางวรรณกรรม	6	54.00 (XL)	324.00	A
4. ของฝาก Art Installation	2	5.00 x 3.00	30.00	A
รวมพื้นที่ใช้สอย			468.00 + 140.40	
+ ทางสัญจร 30 %			608.40 ตร.ม.	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4-4 สรุปพื้นที่นิทรรศการถาวรทั้งหมด

ห้องนิทรรศการ	พื้นที่
ห้องนิทรรศการ 1 “ห้องทำไมต้องอ่าน”	420 ตร.ม.
ห้องนิทรรศการ 2 “ห้องวรรณกาล”	450 ตร.ม.
ห้องนิทรรศการ 3 “ห้องนักเขียน”	425 ตร.ม.
ห้องนิทรรศการ 4 “ห้องการอ่านถึงสำเร็จรูป”	608 ตร.ม.
รวมพื้นที่	1903 ตารางเมตร

ที่มาของพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบ กำหนดโดยพิจารณาจาก

1. จำนวนผู้ใช้และพฤติกรรม
2. เวลาของการใช้งาน
3. เพอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ประกอบ
4. ความต้องการพื้นฐาน

โดยอ้างอิงมาตรฐานจากแหล่งอ้างอิงต่อไปนี้

- A. การวิเคราะห์ (Analysis)
- B. จากตัวอย่างอาคาร (Case Study)
- C. หนังสือ Ernest Neufert Architect's Data
- D. หนังสือ Time Saver Standard

ส่วนแสดงงานชั่วคราว (Temporary Exhibition)

ใช้แสดงนิทรรศการพิเศษหรือกิจกรรมต่างๆ ไม่สามารถกำหนดประเภท ขนาด หรือจำนวนของงานเหล่านั้นได้แน่นอน จึงจำเป็นต้องจัดพื้นที่เพื่อความยืดหยุ่นของการจัดแสดง โดยทั่วไปคิดพื้นที่เป็น 1 ใน 3 ของส่วนจัดแสดงถาวร⁵

พื้นที่ส่วนจัดแสดงงานชั่วคราว 630 ตารางเมตร

ส่วนจัดแสดงกลางแจ้ง (Outdoor Exhibition)

เป็นส่วนจัดแสดงที่มีการเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่นๆ อาจมีขนาดที่ไม่แน่นอนและยืดหยุ่นตามการใช้งานของพื้นที่ โดยจะไม่ติดตั้งอยู่แบบถาวรแต่จะคิดพื้นที่โดยอ้างอิง

ส่วนจัดนิทรรศการหมุนเวียน โดยคิดพื้นที่ 1 ใน 3 ของส่วนจัดแสดงถาวรแต่มีการ

เชื่อมโยงพื้นที่กันเพื่อยืดหยุ่นขนาดพื้นที่จัดแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น

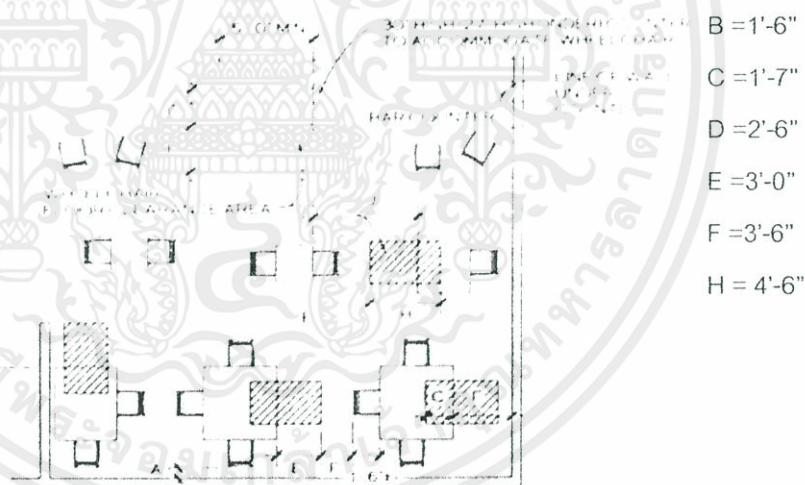
⁵ ฝ่ายทะเบียน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

พื้นที่จัดแสดงกลางแจ้ง	630	ตารางเมตร
สรุปส่วนพื้นที่จัดแสดง		
▪ ส่วนจัดแสดงถาวร	1,903	ตารางเมตร
▪ ส่วนแสดงงานชั่วคราว	634.00	ตารางเมตร
▪ ส่วนจัดแสดงกลางแจ้ง	634.00	ตารางเมตร
รวมพื้นที่จัดแสดง	3,171	ตารางเมตร

4.2.3.2 ส่วนบริการทางการศึกษา

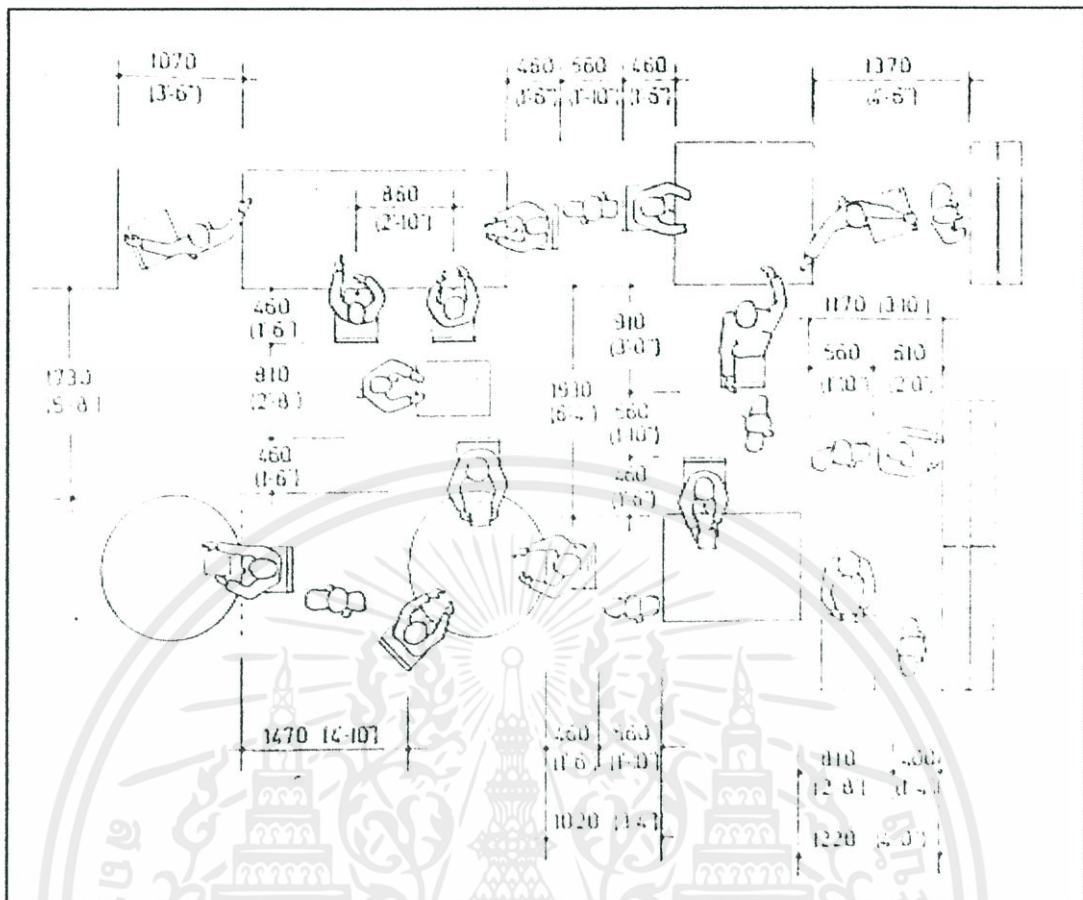
1. ห้องสมุดวรรณกรรมร่วมสมัย

เป็นส่วนสำคัญของโครงการ เพราะนอกจากจะเป็นที่สำหรับให้
ผู้เชี่ยวชาญได้ทำการศึกษาค้นคว้าสำหรับการอ้างอิงทะเบียนวัตถุของพิพิธภัณฑ์
แล้วแล้ว ยังใช้เป็นสถานที่ที่เผยแพร่ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชน
ผู้สนใจอีกด้วย โดยเน้นการส่งเสริมการอ่านที่เข้าถึงประชาชนทั่วไปและใช้พื้นที่
ห้องสมุดเป็นเพียงส่วนเก็บรวบรวมหนังสือให้รักษาสภาพสมบูรณ์แต่แบ่งพื้นที่
การอ่านสู่ส่วนสาธารณะอื่นๆด้วย ดังนี้

รูปที่ 4-26 แสดงระยะการใช้โต๊ะของผู้พิการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4-27 ระยะการใช้งานในห้องสมุด

โดยผู้เข้าใช้ห้องสมุดคิดเป็น 1/5 เท่าของผู้เข้าชมสูงสุด⁶ จึงมีผู้เข้าชมวันละ (700/5) = 140 คน โดยเฉลี่ยผู้ใช้งานคนละ 2 ชั่วโมง(พิพิธภัณฑ์เปิดทำการ 8 ชั่วโมงจึงแบ่งได้ 4 ช่วงเวลา) จึงมีผู้ใช้งานช่วงเวลาละ 35 คน โดยส่วนห้องสมุดประกอบด้วย

- พื้นที่นั่งอ่านหนังสือ คิด 2.70 ตร.ม ต่อคน โดยมีจำนวนผู้ใช้ 35 คน มีพื้นที่ 94.50 ตร.ม.
- พื้นที่อ่านหนังสือภายนอกเพื่อนันทนาการ คิด 2 เท่าของพื้นที่อ่านในห้อง 189 ตร.ม.

มีพื้นที่ 283.50 ตารางเมตร

- ชั้นวางหนังสือจากมาตรฐานการตั้งห้องสมุดเฉพาะทางต้องมีหนังสือไม่ต่ำกว่า 5,000 เล่ม โดยที่ หนังสือ 250 เล่ม ใช้พื้นที่ 1.30 ตร.ม หนังสือ 5,000 เล่ม

มีพื้นที่ 26.00 ตารางเมตร

- ส่วน Computer จากตัวอย่างอาคาร⁷ (สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ) จะได้จำนวน 2 เครื่อง คิด 2.40 ตร.ม/เครื่อง

มีพื้นที่ 4.80 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้งานเพื่อการวิจัยเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

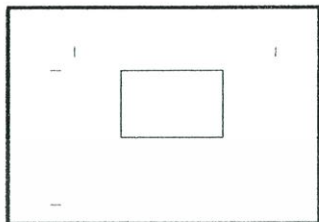
⁶ สถิติจากศูนย์วิจัยเพื่อการศึกษา

⁷ สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

- โถงทางเข้า-ออก คิดเป็น 10 % ของพื้นที่นั่งอ่านหนังสือ

มีพื้นที่ 28 ตารางเมตร

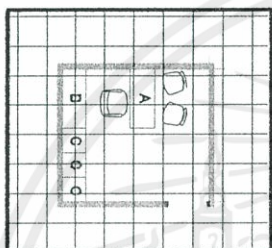
- โต๊ะรับ-จ่ายหนังสือ⁸

A. Board 1.20x0.80

พื้นที่ 1.80 ตารางเมตร

- ห้องทำงานบรรณารักษ์¹

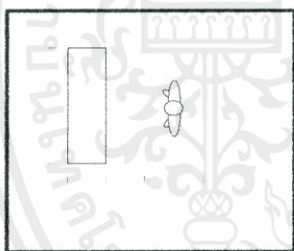
โต๊ะทำงาน

ตู้บานเปิดเก็บเอกสาร

ตู้ใส่บัตรชื่อเรื่อง

พื้นที่ 8.40 ตารางเมตร

- ตู้บัตรรายการ¹

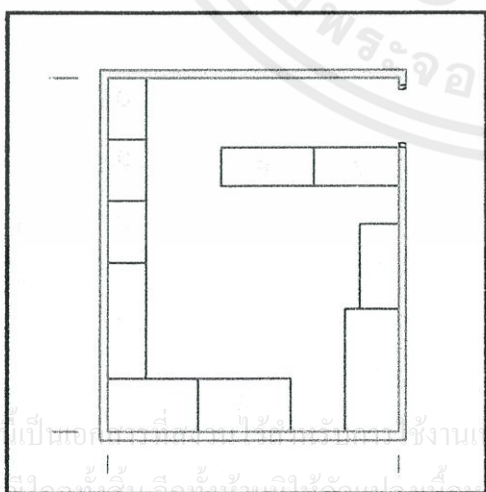

A. ตู้บัตรรายการ 1.40x1.20

B. ตู้นิทรรศการ

พื้นที่ 1.68 ตารางเมตร

- ห้องซ่อมหนังสือ¹

A. โต๊ะตรวจเช็คทำรายการ 0.80x1.20

B. โต๊ะทำบัตรรายการหมวดหมู่ 0.60x1.20

C. หนังสือซ่อมเสร็จแล้ว 0.60x0.80

D. หนังสือต้องซ่อม 0.60x0.80

E. โต๊ะซ่อมหนังสือ 0.60x1.70

F. เย็บเล่ม 0.80x1.20

G. ทำปก 0.80x1.20

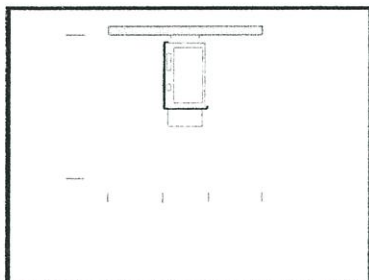
H. ตัดขอบ 0.80x2.00

I. ตู้เก็บหนังสือที่ต้องซ่อม 0.60x1.20

พื้นที่ 17.50 ตารางเมตร

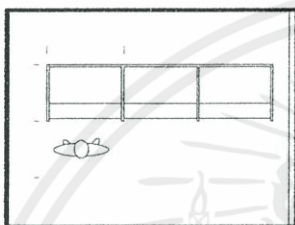
⁸ Ernest Neufert. Architect's Data

- ส่วนถ่ายเอกสาร⁹

A. เครื่องถ่ายเอกสาร 0.575x1.00
พื้นที่ 3.00 ตารางเมตร

- โสตทัศนศึกษา¹

- Listening booth area

- V.D.O. booth area

- Slide film strip area

- Microfilm

พื้นที่ 0.86 ตารางเมตร/คน

คิด 10% จากผู้ใช้งานห้องสมุด (14 คน)

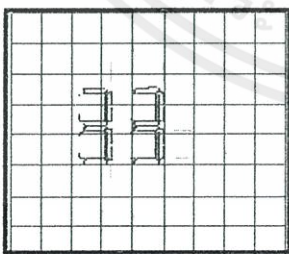
พื้นที่ 12.04 ตารางเมตร

พื้นที่ส่วนห้องสมุด 386.60 ตารางเมตร

2. ห้องประชุมอเนกประสงค์ (Multi-purpose Hall)

เป็นส่วนพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรม อักษรศาสตร์ หรือการประชุมกันด้านวัฒนธรรม การเปิดเสวนา เปิดตัวหนังสือ การถกเถียง ได้วาทีและอบรมอภิปรายในวาระเกี่ยวกับการอ่านต่างๆ

- คิดพื้นที่นั่ง พิจารณาจากจำนวนผู้ใช้จำนวน 250 คน

คิดพื้นที่เป็น 0.64 ตร.ม/1 ที่นั่ง¹

พื้นที่ 160.00 ตารางเมตร

- เวทีการแสดง 3.00x10.00

พื้นที่

30.00

ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

- ห้องรับรอง

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

⁹ Ernest Neufert. Architect's Data

พื้นที่	20.00	ตารางเมตร
- ห้องเปลี่ยนชุดนักแสดงชายและหญิง		
พื้นที่	40.00	ตารางเมตร
- โถงทางเข้า		

ผู้เข้าใช้โครงการจำนวน 250 คน คิดจำนวนผู้ใช้โถงโครงการ 1 ใน 10 = 25

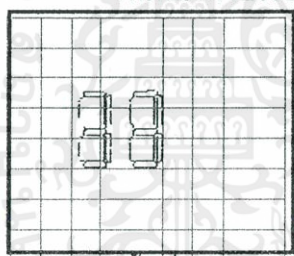
คิด 0.64 ตร.ม./คน¹ รวมมีพื้นที่ 16.00 ตารางเมตร

รวมพื้นที่ส่วนห้องประชุมเนกประสงค์ 266.00 ตารางเมตร

2. ส่วนห้องบรรยาย

เป็นส่วนเผยแพร่ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนผู้สนใจ จากเจ้าหน้าที่ภัณฑารักษ์และแนะนำการเข้าชมนิทรรศการอย่างเกิดการมีส่วนร่วม โดยผู้เข้าชมโครงการเป็นหมู่คณะกำหนดการใช้เป็น ห้องบรรยายขนาดเล็กคือ ความจุไม่เกิน 50 คน โดยส่วนห้องบรรยายประกอบด้วย

- พื้นที่นั่งฟังบรรยาย พิจารณาจากจำนวนผู้เข้ารับฟังบรรยายขนาด 50 คน

คิดพื้นที่เป็น 0.64 ตร.ม/1 ที่นั่ง¹
พื้นที่ 32.00 ตารางเมตร

- พื้นที่จัดฉายสไลด์

พื้นที่ 3.00 ตารางเมตร

- ส่วนเตรียมการบรรยาย

พื้นที่ 15 ตารางเมตร

- ห้องปฏิบัติการทางเสียง

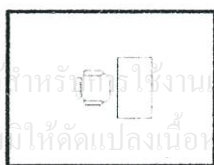
พื้นที่ 9 ตารางเมตร

- ห้องเก็บของ

พื้นที่ 9 ตารางเมตร

- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่โสตทัศนอุปกรณ์

พื้นที่ 6 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รวมพื้นที่ส่วนห้องบรรยายนิทรรศการ 74.00 ตารางเมตร

3. ส่วนลานแห่งการอ่าน

คิดพื้นที่จากจำนวนผู้ใช้พื้นที่ในวันปกติทั้งหมด 700 คน คนละ 1 ตร.ม./คน

คิดเป็นพื้นที่ทั้งหมด 700.00 ตารางเมตร และคิดพื้นที่สำรองเพื่อความ

ยืดหยุ่นในการใช้งาน 30 % เป็นพื้นที่ 210 ตารางเมตร

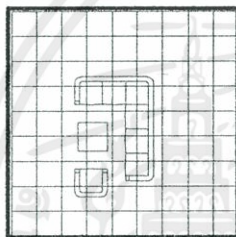
รวมพื้นที่ส่วนลานแห่งการอ่าน 910.00 ตารางเมตร

รวมพื้นที่ส่วนบริการทางการศึกษาทั้งหมด 1,636.60 ตารางเมตร

4.2.3.3 ส่วนบริหารโครงการ

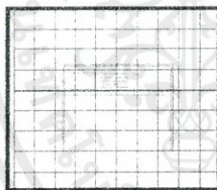
1. พื้นที่ส่วนกลาง

- ส่วนรับแขก-พักคอย (waiting area)

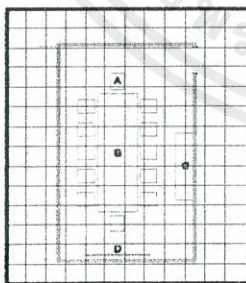
พื้นที่พักผ่อน 40.00 ตารางเมตร
 ชุดรับแขก 5-6 คน 6.00 ตารางเมตร
พื้นที่ 46.00 ตารางเมตร

- ส่วนเตรียมอาหาร (pantry)

อ่างล้างจาน
 เตาอบ 0.80x1.00 สูง 0.90
พื้นที่ 12.00 ตารางเมตร

- ส่วนห้องประชุม (Meeting room)

เก้าอี้นั่ง 0.50x0.40 สูง 0.45 เมตร
 โต๊ะยาว 3.60x1.20 สูง 0.75 เมตร
 ตู้เก็บของ-เอกสาร 0.50x2.00 สูง 1.00
 จอสไลด์-เครื่องฉาย
พื้นที่ 26.00 ตารางเมตร

ห้องน้ำพนักงาน ขนาด 8.00 x 5.80 ขนาดพื้นที่ 46.40 ตารางเมตร

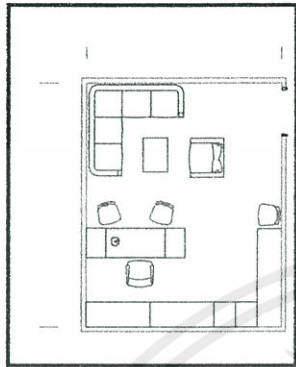
รวมพื้นที่ส่วนกลาง 130.40 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ฝ่ายบริหารโครงการ

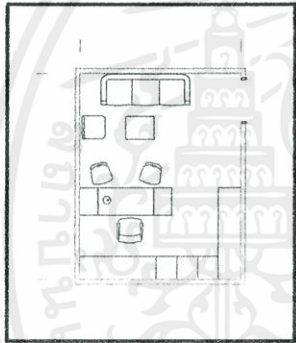
เป็นบริหารงานของศูนย์ ดำเนินงานเพื่อประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยการวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยการวิเคราะห์ ตามอัตราเจ้าหน้าที่ (บทที่ 2) ประกอบด้วย

- ห้องทำงานผู้อำนวยการ

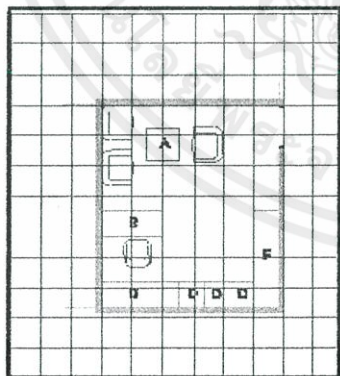
ชุดรับแขก	5-6 คน
โต๊ะทำงาน	ขนาด 2.00x0.80 สูง 0.75
ตู้บานเปิดเก็บเอกสาร	0.50x1.50 สูง 2.00 เมตร
SIDE BOARD	0.50x0.65 สูง 2.00 เมตร
ลิ้นชักเก็บเอกสาร	0.50x0.65
พื้นที่	20.00 ตารางเมตร

- รองผู้อำนวยการ

ชุดรับแขก	3-4 คน
โต๊ะทำงาน	ขนาด 0.50x0.80 สูง 0.75
ตู้บานเปิดเก็บเอกสาร	0.50x1.50 สูง 2.00 เมตร
ลิ้นชักเก็บเอกสาร	0.50x0.65
SIDE BOARD	0.50x1.50 สูง 2.00 เมตร
พื้นที่	15.75 ตารางเมตร

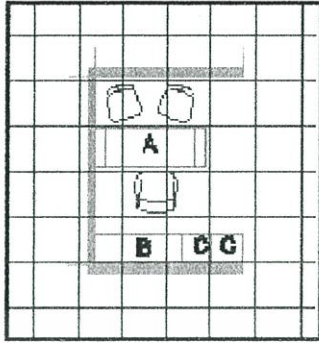
- เลขานุการ

ชุดรับแขก	
โต๊ะทำงานขนาด	1.50x0.80 สูง 0.75 เมตร
ตู้บานเปิดเก็บเอกสาร	0.50x1.50 สูง 2.00 เมตร
ลิ้นชักเก็บเอกสาร	0.50x0.65
SIDE BOARD	0.50x0.50 สูง 2.00 เมตร
พื้นที่	14.00 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-คณะกรรมการดำเนินการ 5 คน

โต๊ะทำงาน

ตู้บานเปิดเก็บเอกสาร

ลิ้นชักเก็บเอกสาร

พื้นที่ 5.00 ตารางเมตร/2 คน

เป็นพื้นที่ 12.50 ตารางเมตร

3. ฝ่ายธุรการ

อ้างอิงพื้นที่จากฝ่ายบริหาร

ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย พื้นที่ 20.00 ตารางเมตร

รองหัวหน้าฝ่าย พื้นที่ 15.75 ตารางเมตร

พื้นที่ทำงานเจ้าหน้าที่ 5 คน พื้นที่ 12.50 ตารางเมตร

4. ส่วนส่งเสริมการศึกษาและบริการวิชาการ

4.1 ฝ่ายวิจัยและพัฒนา

อ้างอิงพื้นที่จากฝ่ายบริหาร

ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย พื้นที่ 20.00 ตารางเมตร

พื้นที่ทำงานเจ้าหน้าที่ 3 คน พื้นที่ 7.50 ตารางเมตร

4.2 ส่วนบริหารการศึกษา

อ้างอิงพื้นที่จากฝ่ายบริหาร

ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย พื้นที่ 20.00 ตารางเมตร

พื้นที่ทำงานเจ้าหน้าที่ 2 คน พื้นที่ 5.00 ตารางเมตร

5. ส่วนงานประชาสัมพันธ์

อ้างอิงพื้นที่จากฝ่ายบริหาร

ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย พื้นที่ 20.00 ตารางเมตร

พื้นที่ทำงานเจ้าหน้าที่ 2 คน พื้นที่ 5.00 ตารางเมตร

รวมพื้นที่ส่วนบริหารโครงการ 188.00 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

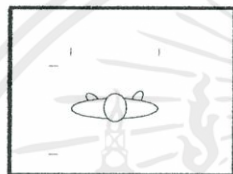
4.2.3.4 ส่วนบริการสาธารณะ

1. พื้นที่พักคอย

พื้นที่พักคอยจากการคำนวณผู้ใช้งานเฉลี่ยต่อวันคือ 700 คน ต่อวัน(คิดปริมาณจำนวนคนเข้าชมสูงสุด) ในขณะที่โครงการเปิดบริการตั้งแต่ 09.00-17.00 น. หรือเท่ากับ 8 ชั่วโมง / วัน

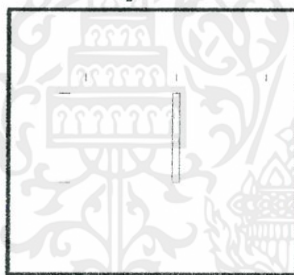
ดังนั้น ภายในเวลา 1 ชั่วโมง จะมีผู้ใช้งาน 88 คนโดยเฉลี่ย เมื่อรวมเข้ากับจำนวนผู้เข้าชมสูงสุดที่เข้าชมเป็นหมู่คณะสูงสุดที่โครงการสามารถรองรับได้คือ 185 คน

ผู้ใช้งานสูงสุดในโรงต้อนรับและพักคอย = $88 + 185 = 273$ คน โดยพื้นที่ในการใช้งานต่อคน = 0.64 ตารางเมตร ดังนั้น พื้นที่ทั้งหมดของส่วนพักคอย = 175.00 ตร.ม.

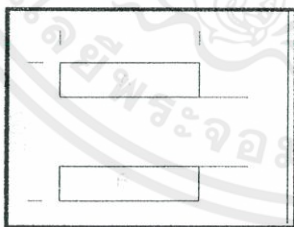
พื้นที่ 0.64 ตารางเมตร / คน
รวมพื้นที่ โถงพักคอย 175.00 ตารางเมตร

- ส่วนบริการข้อมูลข่าวสาร

พื้นที่ 2.88 ตารางเมตร/บอร์ด
พื้นที่ 4.50 ตารางเมตร

- ส่วนรับฝากของ

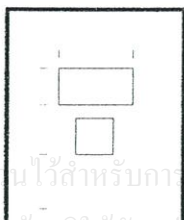
A. COUNTER 0.60x2.00

B. ตู้เก็บของ 0.45x2.00

พื้นที่ 4.00 ตารางเมตร/ที่

พื้นที่ 8.00 ตารางเมตร

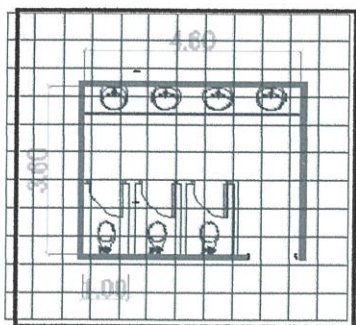
- ส่วนจำหน่ายบัตรเข้าชมและรักษาความปลอดภัย

พื้นที่ 1.24 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น มิอนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีเหตุผลบางเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ห้องน้ำ

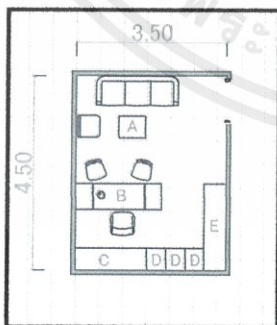
ห้องน้ำ-ส้วมชาย
พื้นที่ 12.00 ตารางเมตร
ห้องน้ำ-ส้วมหญิง
พื้นที่ 12.00 ตารางเมตร
รวมพื้นที่ห้องน้ำ 24 ตารางเมตร

- ห้องปฐมพยาบาล ใช้พื้นที่ 20 ตารางเมตร
 - ส่วนพื้นที่ร้านของที่ระลึก 6 ร้าน พื้นที่ร้านละ 20 ตารางเมตร เป็นพื้นที่ 120 ตารางเมตร
 - ส่วนร้านกาแฟ 2 ร้านรวมพื้นที่นั่งกินกาแฟและพักผ่อนรวม 100 ตารางเมตร
- รวมพื้นที่ส่วนบริการสาธารณะ 452.00 ตารางเมตร**

4.2.3.5 ส่วนบริการพิพิธภัณฑ์

การวิเคราะห์พื้นที่ส่วนนี้ ขึ้นอยู่กับจำนวนงานและวิธีการเก็บ โดยใช้วิธีคิดเทียบเคียงเป็นเปอร์เซ็นต์จากการบ่งพื้นที่ โดยคิด 20% ของส่วนแสดงงาน¹⁰

- คลังวัตถุจัดแสดง
คลังนิทรรศการถาวรคิดเป็นพื้นที่ 20% ส่วนจัดแสดงถาวร (1,892.00 ตร.ม.)
มีพื้นที่ 320 ตารางเมตร
- คลังนิทรรศการชั่วคราว
คลังนิทรรศการชั่วคราวคิดเป็นพื้นที่ 20% ส่วนจัดแสดงชั่วคราว (630.00 ตร.ม.)
มีพื้นที่ 120.50 ตารางเมตร
- ลานรับส่งของ 20.00 ตารางเมตร
- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่ายคลังวัตถุและฝ่ายศิลปกรรม¹¹

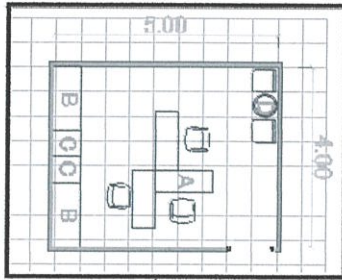
ชุดรับแขก 3-4 คน
โต๊ะทำงาน 0.50X0.80 สูง 0.75เมตร
ตู้บานเปิดเก็บเอกสาร 0.50X1.50 สูง 2.00 เมตร
ลิ้นชักเก็บเอกสาร 0.50x0.65
SIDE BOARD 0.50x1.50 สูง 2.00 เมตร
มีพื้นที่ 15.75 x 2 ตารางเมตร = 31.50 ตร.ม.

¹⁰ ฝ่ายทะเบียน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

¹¹ Ernest Neufert, Architect's Data

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ห้องทำงานภัณฑารักษ์¹

โต๊ะทำงาน

ตู้บานเปิดเก็บเอกสาร

ลิ้นชักเก็บเอกสาร

ส่วนพักผ่อน

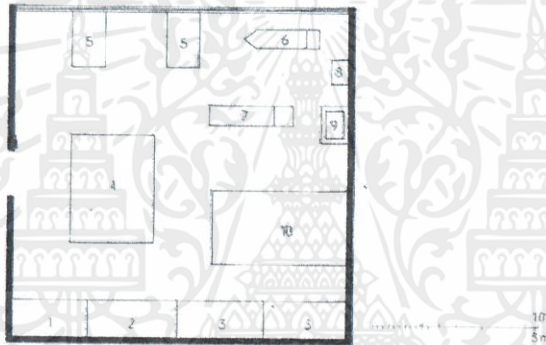
มีพื้นที่ 20.00 ตารางเมตร

-ห้องทำงานเจ้าหน้าที่อ้างอิงจากส่วนบริหาร 8 คน คิดเป็นพื้นที่

20.00 ตารางเมตร

- ส่วนพื้นที่ติดตั้งนิทรรศการ และทำงาน

การทำงานในส่วนนี้ ต้องการความกระชับ ควรจะจัดให้มีสภาพแวดล้อมและขนาดที่เหมาะสม อ้างอิงการจัดห้อง จาก พิพิธภัณฑ์ Victoria And Albert Museum, London คิดเป็นพื้นที่ 20.00 ตารางเมตร

รวมพื้นที่ส่วนบริการพิพิธภัณฑ์ 700.00 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.3.5 ส่วนบริการอาคาร

- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย อ้างอิงจากส่วนสำนักงาน $20 \times 2 = 40$ ตร.ม.

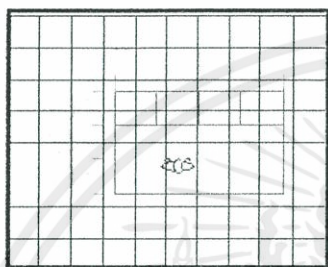
- ส่วนทำงานแผนงานซ่อมบำรุง- เลขานุการ

(เทียบขนาดกับส่วนทำงานนักวิชาการ)พื้นที่ 5.00 ตารางเมตร

-แผนงานอาคารและ สถานที่- เลขานุการ

(เทียบขนาดกับส่วนทำงานนักวิชาการ)พื้นที่ 5.00 ตารางเมตร

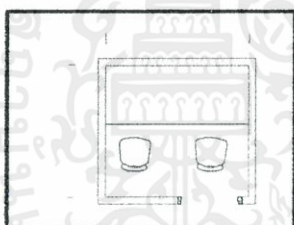
- ส่วนเก็บของแม่บ้าน

พื้นที่ 0.94 ตารางเมตร/ตู้

พื้นที่ 8.16 ตารางเมตร

- พนักงานรักษาความปลอดภัย

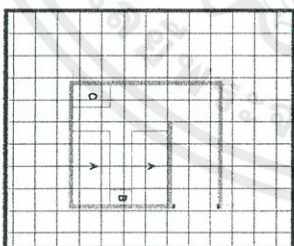

A. แผงควบคุม 1.00x2.00

B. เก้าอี้ทำงาน 0.45x0.45

พื้นที่ 3.60 ตารางเมตร

- ห้องพักยาม

A. เตียงนอน 1.00x2.00

B. โต๊ะหัวเตียง 0.40x0.60

C. เคอร์เตอร์ 0.60x1.00

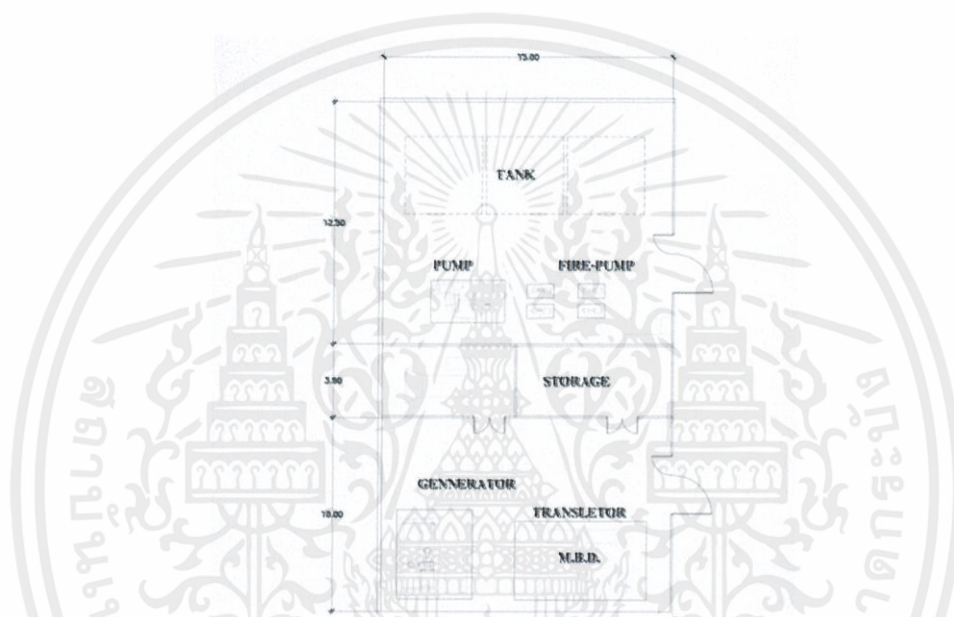
พื้นที่ 13.00 ตารางเมตร

พื้นที่แผนกอาคารและสถานที่เท่ากับ 74.76 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-ส่วนงานระบบ

1. ห้องแปลงกระแสไฟฟ้าโครงการ Translator
2. ห้องควบคุมการจ่ายไฟฟ้าโครงการ ประกอบด้วยตู้ควบคุมการจ่ายกระแสไฟฟ้า
3. ส่วนห้องผลิตไฟฟ้าสำรอง Generator
4. ส่วนห้องเครื่องปั๊มโครงการ Pump
5. ส่วนห้องเครื่องปั๊มดับเพลิงของโครงการ Fire pump
6. ส่วนกักเก็บน้ำใช้ได้ดิน
7. ส่วนถังกรองและถังบำบัด

รูปที่ 4-28 แสดงส่วนงานระบบ

ซึ่งจากพื้นที่ของโครงการรวมลักษณะอาคารยังเป็นอาคารที่มีลักษณะแยกกลุ่มจากกัน จึงได้วิเคราะห์ขนาดของส่วนงานระบบดังนี้

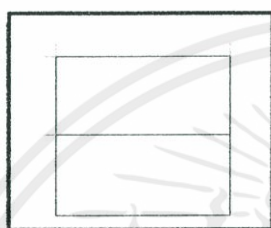
$$\text{พื้นที่ } (10+3.8+12.5) \times 15.00 = 394.5 \text{ ตารางเมตร}$$

รวมพื้นที่ส่วนบริการอาคาร 500.00 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.3.6 พื้นที่จอดรถ

-จากจำนวนผู้ชมสูงสุด	185	คน/ช่วงเวลา
คิด 60% ของผู้เข้าชมเดินทางโดยรถส่วนตัว	111	คัน
ผู้ที่มารถยนต์ส่วนตัวเข้าชมการแสดง ¹² เป็น	35%	
ได้จำนวนผู้มาใช้โดยรถส่วนตัว	39	คน
(กำหนดให้รถยนต์ส่วนตัวบรรจุ 4 คนต่อคัน)		
ได้จำนวนรถยนต์ส่วนตัว	10	คัน

(ใช้พื้นที่จอดรถยนต์ 1 คันใช้พื้นที่ 12.5 ตร.ม)¹³

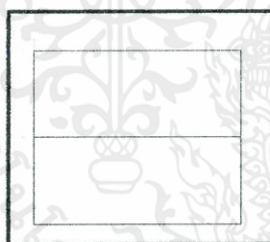
พื้นที่จอดรถยนต์ส่วนตัว

125 ตารางเมตร

- ที่จอดรถโดยสารเป็นหมู่คณะ

ความถี่ในการเข้าใช้โครงการสาธารณะจากอาคารประมาณ 0-120 คน

¹⁴

(กำหนดให้รถบัส บรรจุคน 60 คนต่อคัน)

ได้จำนวนที่จอดรถบัส 2 คัน

(พื้นที่จอดรถประมาณคันละ 40.00 ตร.ม.)

พื้นที่จอดรถบัส

80.00

ตารางเมตร

- ที่จอดรถจักรยานและจักรยานยนต์

คิดเป็น 30% ของผู้มาใช้โครงการโดยรถส่วนตัว

ได้จำนวนผู้ที่ใช้รถจักรยานและจักรยานยนต์ที่มาใช้โครงการ 34 คน

(กำหนดให้รถจักรยานยนต์จุคน 2 คนต่อคัน)

¹² จากการสถิติของสวัสดิการสังคม อัตราส่วนผู้ที่ใช้อาคารราชการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับอ้างอิงเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

¹³ สติมา เมียนละม้าย . ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์

ไม่ถูกต้องใด ๆ ทั้งสิ้น กรุณาแจ้งให้ทราบถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2550

ได้จำนวนที่จอดรถจักรยานยนต์ 17 คัน		
(พื้นที่จอดรถประมาณคันละ 1.32 ตร.ม.) ²		
พื้นที่จอดรถจักรยานและจักรยานยนต์	22.44 ตารางเมตร	
- ที่จอดรถส่วนบุคคลสำหรับเจ้าหน้าที่		
จำนวนเจ้าหน้าที่ศูนย์	65 คน	
(จากสถิติประชากร 10 คนมีรถยนต์ 1 คัน)		
ได้จำนวนที่จอดรถยนต์	7 คัน	
(พื้นที่จอดรถยนต์ 1 คัน 12.5 ตร.ม.)		
พื้นที่จอดรถยนต์ส่วนตัวเท่ากับ 87.50 ตารางเมตร		
- ที่จอดรถจักรยานและจักรยานยนต์		
คิดเป็น 30% ของเจ้าหน้าที่โครงการ		
เจ้าหน้าที่ใช้รถจักรยานและจักรยานยนต์ที่มาใช้โครงการ 20 คน		
(กำหนดให้รถจักรยานยนต์จุกคน 2 คนต่อคัน)		
ได้จำนวนที่จอดรถจักรยานยนต์ 10 คัน		
(พื้นที่จอดรถประมาณคันละ 1.32 ตร.ม.)		
พื้นที่จอดรถจักรยานและจักรยานยนต์ 13.20 ตารางเมตร		
- ที่จอดรถที่ใช้ในงานบริการ		
รถบริการศูนย์จำนวน 2 คัน		
(พื้นที่จอดรถยนต์ 1 คัน 12.5 ตร.ม.)		
พื้นที่ในการจอดรถในการบริการเท่ากับ 25.00 ตารางเมตร		
รวมพื้นที่ในการจอดรถทั้งหมด 394.00 ตารางเมตร		
เพิ่มพื้นที่ Circulation 50% เป็น 788.00 ตารางเมตร		
พื้นที่จอดรถ สำหรับบริการที่จอดรถในที่ดินเดิม จำนวน 250 คัน		
คิดเป็นพื้นที่ 12.5 ตารางเมตรต่อคัน เป็นพื้นที่ 3,125 ตารางเมตร		
เพิ่มพื้นที่ circulation 50 % เป็นพื้นที่อาคารจอดรถ 6,250 ตารางเมตร		
รวมพื้นที่ในการจอดรถทั้งหมด 7,000 ตารางเมตร		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 สรุปรูปพื้นที่ใช้สอยโครงการ

การสรุปรูปพื้นที่ใช้สอยองค์ประกอบของโครงการ ได้มาจากการวิเคราะห์ ซึ่งนำมาหาพื้นที่ทั้งหมดของโครงการ เพื่อนำข้อมูลไปสู่การเลือกที่ตั้งโครงการและการออกแบบทางสถาปัตยกรรม

ตารางที่ 4-5 ตารางสรุปรูปพื้นที่ใช้สอยโครงการส่วนนิทรรศการและส่วนบริการพิพิธภัณฑ์

เนื้อที่ใช้สอย	จำนวนคน ใช้สอย	พื้นที่ (ตรม.)	อ้างอิง
4.3.1 ด้านเผยแพร่และจัดแสดง			
1) ส่วนแสดงนิทรรศการถาวร	667	1,892.00	A,B
2) ส่วนแสดงนิทรรศการชั่วคราว	667	630.00	A,B
3) ส่วนแสดงนิทรรศการกลางแจ้ง	667	630.00	A,B
รวมพื้นที่		3,152.00	
รวมพื้นที่ด้านเผยแพร่และจัดแสดง + Circulation 30%		4097.00 ตร.ม.	
4.3.2 ส่วนบริการพิพิธภัณฑ์			
- คลังวัตถุจัดแสดง	-	320.00	A,B
- คลังนิทรรศการชั่วคราว	-	120.50	A,B
- ลานรับส่งของ	-	20.00	A
- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่ายคลังวัตถุและฝ่ายศิลปกรรม	2	30.00	A,C
- ห้องทำงานภัณฑารักษ์	2	20.00	A,B
- ห้องทำงานเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์	8	20.00	A,B
- ส่วนพื้นที่ติดตั้งนิทรรศการและพื้นที่ทำงาน	-	25.00	A,C
รวมพื้นที่		500.00	
รวมพื้นที่ส่วนบริการพิพิธภัณฑ์ + Circulation 30%		700.00 ตร.ม.	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4-6 สรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนบริการทางการศึกษา

เนื้อที่ใช้สอย	จำนวนคน ใช้สอย	พื้นที่ (ตรม.)	อ้างอิง
4.3.3. ส่วนบริการทางการศึกษา			
1. ห้องสมุดวรรณกรรมร่วมสมัย	140	-	A,B,C
- พื้นที่อ่านหนังสือ	35	283.50	A,B
- ชั้นวางหนังสือ จากมาตรฐาน	-	26.00	A,B
- ส่วน Computer	2	4.80	C
- โถงทางเข้า-ออก	-	28.00	C,D
- โต๊ะรับ-จ่ายหนังสือ	-	1.80	A,B
- ห้องทำงานบรรณารักษ์	3	8.40	C,D
- ตู้บัตรรายการ	-	1.68	C,D
- ห้องซ่อมหนังสือ	-	17.50	C,D
- ส่วนถ่ายเอกสาร	-	3.00	C,D
- โสตทัศนศึกษา	-	12.04	A,B,C
2. ห้องประชุมอเนกประสงค์			
- พื้นที่นั่ง	250	160.00	A,B
- เวทีการแสดง	-	30.00	A,B
- ห้องรับรอง	-	20.00	A
- ห้องเปลี่ยนชุดนักแสดง	-	40.00	A,C
- โถงทางเข้า	-	16.00	A,C
3. ส่วนห้องบรรยาย	50		
- พื้นที่นั่งฟังบรรยาย	50	32.00	A,C
- พื้นที่จัดฉายสไลด์	-	3.00	A,C
- ส่วนเตรียมการบรรยาย	-	15.00	A,B
- ห้องปฏิบัติการทางเสียง	-	9.00	C,D
- ห้องเก็บของ	-	9.00	C,D
- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่โสตทัศนอุปกรณ์	1	6.00	C,D
4. ส่วนพื้นที่ลานแห่งการอ่าน	700	910.00	A
รวมพื้นที่		1,636.60	
รวมพื้นที่ส่วนบริการทางการศึกษา + Circulation 30%		2,127.00 ตร.ม.	

เอกสารนี้เป็นเอกสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ อัญญาตให้ 2,127.00 ตร.ม. ตามค่า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4-7 สรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนบริหารโครงการ

เนื้อที่ใช้สอย	จำนวนคน	พื้นที่	อ้างอิง
4.3.4. ส่วนบริหารโครงการ			
1. พื้นที่ส่วนกลาง			
- ส่วนรับแขก-พักผ่อน	5	46.00	A,B
- ส่วนเตรียมอาหาร	1	12.00	A,B
- ส่วนห้องประชุม	12	26.00	C
- ห้องน้ำพนักงาน	-	46.40	C,D
2. ฝ่ายบริหาร	8		
- ห้องทำงานผู้อำนวยการ	1	20.00	A,B
- ห้องทำงานรองผู้อำนวยการ	1	15.75	A,B
- ห้องทำงานเลขานุการ	1	14.00	A
- ห้องคณะกรรมการดำเนินงาน	5	12.50	A,C
3. ฝ่ายธุรการ	7		
- ห้องทำงานผู้อำนวยการ	1	20.00	A,C
- ห้องทำงานรองผู้อำนวยการ	1	15.75	A,C
- ห้องคณะกรรมการดำเนินงาน	5	12.50	A,B
4. ส่วนส่งเสริมการศึกษาและบริการวิชาการ	-		
4.1 ฝ่ายวิจัยและพัฒนา	4		
- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย	1	20.00	A,C,D
- พื้นที่ทำงานเจ้าหน้าที่	3	7.50	A,C,D
4.2 ส่วนบริหารการศึกษา	3		
- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย	1	20.00	A,C,D
- พื้นที่ทำงานเจ้าหน้าที่	2	5.00	A,C,D
5. ส่วนงานประชาสัมพันธ์	3		
- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย	1	20.00	A,C,D
- พื้นที่ทำงานเจ้าหน้าที่	2	5.00	A,C
รวมพื้นที่		318.40	
รวมพื้นที่ส่วนบริหารโครงการ + Circulation 30%		413.00 ตร.ม.	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4-8 สรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนบริการสาธารณะ

เนื้อที่ใช้สอย	จำนวนคน ใช้สอย	พื้นที่ (ตร.ม.)	อ้างอิง
4.3.5 ส่วนบริการสาธารณะ			
- พื้นที่พักผ่อน	700	175.00	A,B
- ส่วนบริการข้อมูลข่าวสาร	-	4.50	A,B
- ส่วนรับฝากของ	-	8.00	A,B
- ส่วนจำหน่ายบัตรเข้าชมและรักษาความปลอดภัย	-	1.24	A
- ห้องน้ำ	12	24.00	C,D
- ห้องปฐมพยาบาล	2	20.00	C,D
- ร้านขายของที่ระลึก	-	120.00	A
- ส่วนร้านค้าแฟ	-	100.00	C
รวมพื้นที่		452.00 ตร.ม.	
รวมพื้นที่ส่วนบริการสาธารณะ + Circulation 30%		587.00 ตร.ม.	

ตารางที่ 4-9 สรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนงานระบบและบริการอาคาร

เนื้อที่ใช้สอย	จำนวนคน	พื้นที่	อ้างอิง
4.3.6 ส่วนงานระบบและบริการอาคาร			
- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย	2	40.00	A,B
- ส่วนทำงานแผนกงานซ่อมบำรุง- เลขานุการ	- 1	- 5.00	A,B
- แผนกงานอาคารและ สถานที่- เลขานุการ	- -	- 5.00	A
- ส่วนเก็บของแม่บ้าน	12	9.00	C,D
- พนักงานรักษาความปลอดภัย	1	4.00	C,D
- ห้องพักยาม	1	13.00	C,D
- ส่วนงานระบบ	-	300.00	C,D
รวมพื้นที่		376.00 ตร.ม.	
รวมพื้นที่ส่วนงานระบบและบริการอาคาร + Circulation 30%		500.00 ตร.ม.	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบริการใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้า โดยอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4- 10 สรุปพื้นที่จอดรถโครงการ

เนื้อที่ใช้สอย	จำนวนคน ใช้สอย	พื้นที่ (ตรม.)	อ้างอิง
4.3.7 พื้นที่จอดรถ			
- พื้นที่จอดรถยนต์ส่วนตัว	39	125.00	C,D
- พื้นที่จอดรถบัส	150	120.00	C,D
- ที่จอดรถจักรยานและจักรยานยนต์	34	22.44	C,D
- ที่จอดรถส่วนบุคคลสำหรับเจ้าหน้าที่	-	-	
- พื้นที่จอดรถยนต์ส่วนตัว	65	87.50	C,D
- พื้นที่จอดรถจักรยานและจักรยานยนต์	20	13.20	C,D
- รถบริการศูนย์จำนวน	2	25.00	C,D
- อาคารจอดรถสำหรับพื้นที่จอดรถเดิม	250	6,250.00	C,D
รวมพื้นที่ที่จอดรถ + Circulation 50%		7,000.00 ตร.ม.	

รวมเนื้อที่ใช้สอยโครงการทั้งหมด

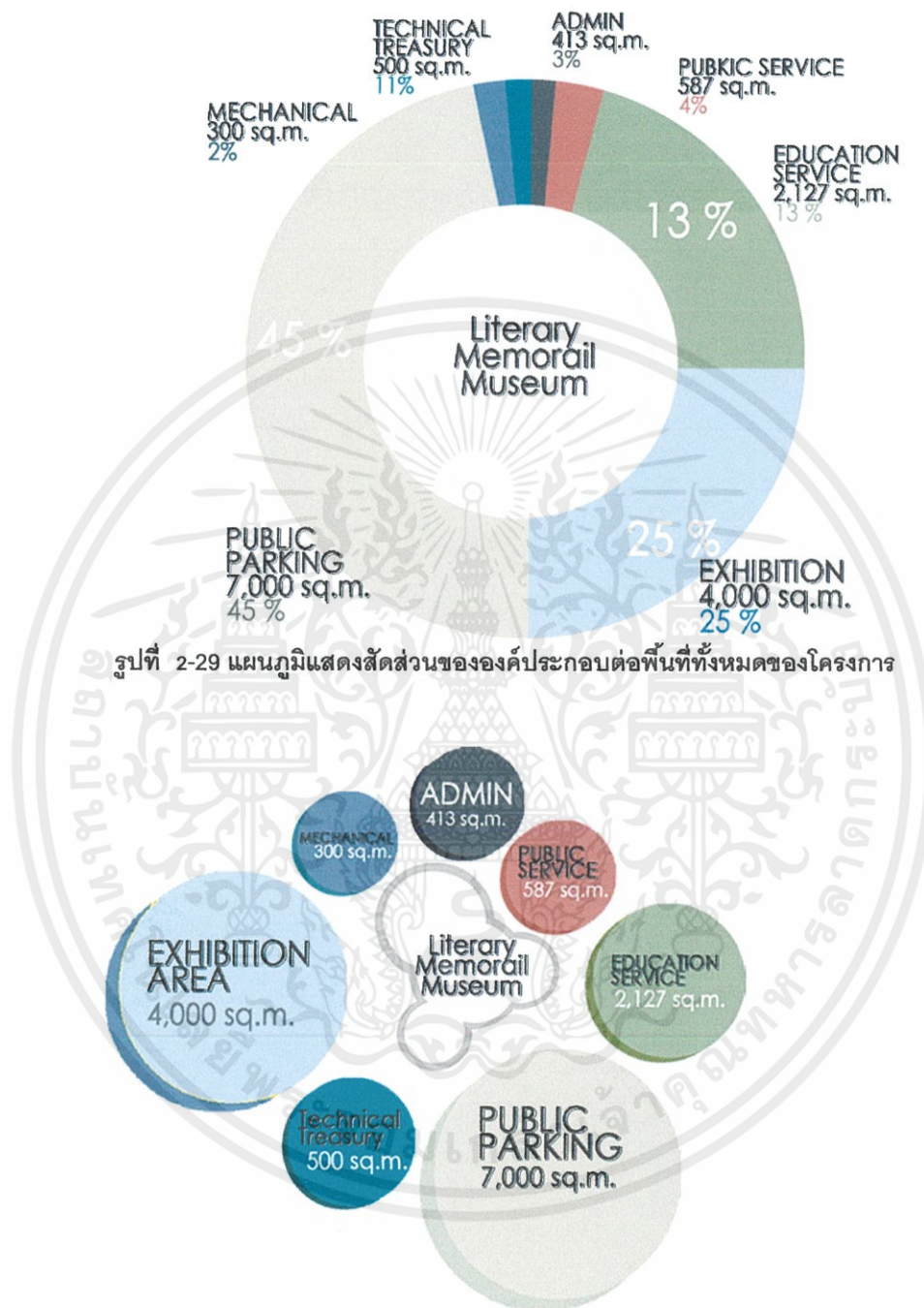
ตารางที่ 4-11 สรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการทั้งหมด

เนื้อที่ใช้สอย	พื้นที่ (ตรม.)
4.3.1 ด้านเผยแพร่และจัดแสดง	4,097.00 (25%)
4.3.2 ส่วนบริการพิพิธภัณฑ์	500.00 (4%)
4.3.3 ส่วนบริการทางการศึกษา	2,127.00 (13%)
4.3.4 ส่วนบริหารโครงการ	413.00 (3%)
4.3.5 ส่วนบริการสาธารณะ	587.00 (4%)
4.3.6 ส่วนงานระบบอาคาร	500.00 (4%)
4.3.7 พื้นที่จอดรถ	7,000 (45%)
รวมพื้นที่โครงการ	15,420 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

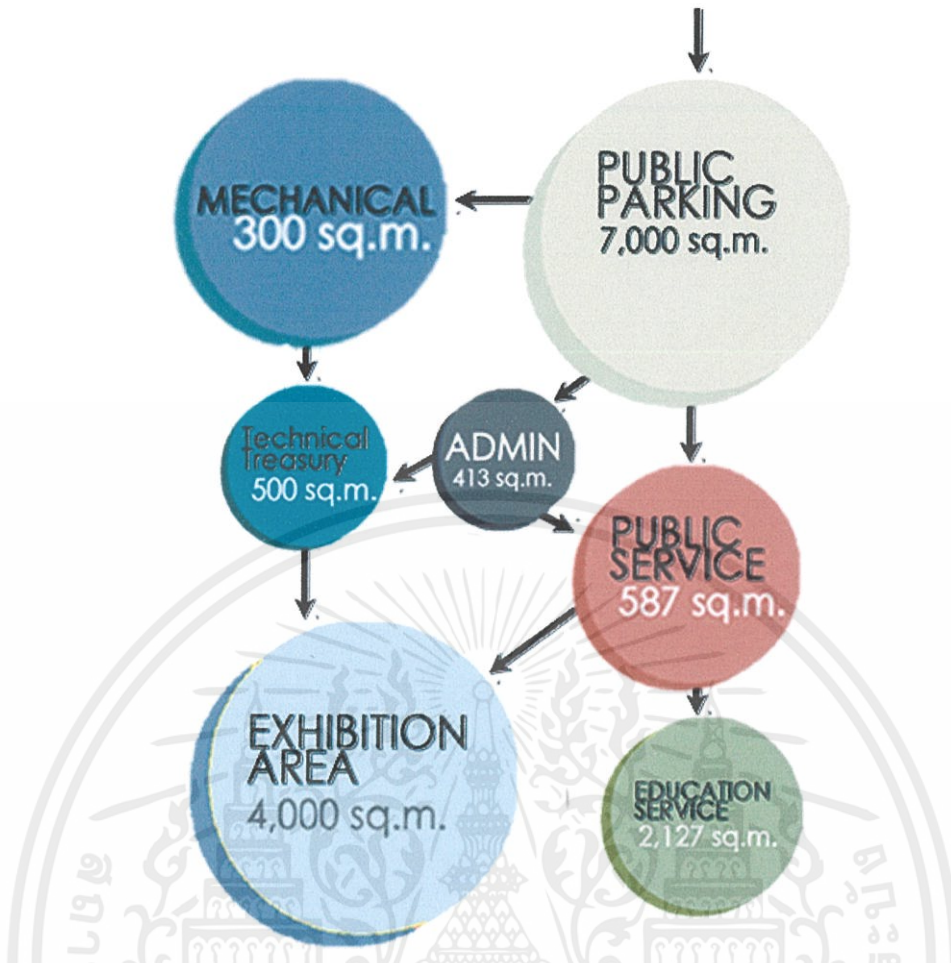
4.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ

จากตารางสรุปองค์ประกอบโครงการทำให้สามารถสรุปความสัมพันธ์ขององค์ประกอบได้ ดังนี้

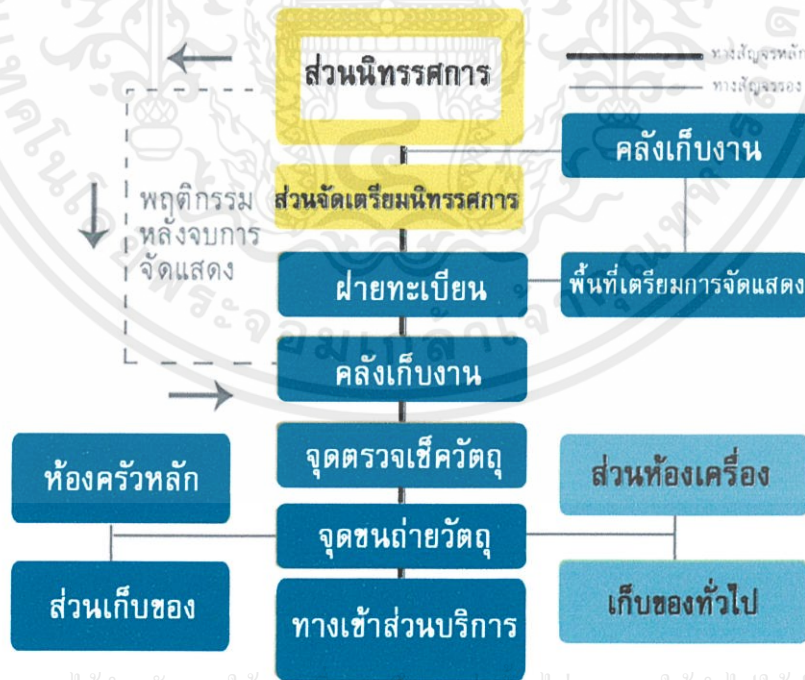

รูปที่ 4-30 แผนภูมิความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

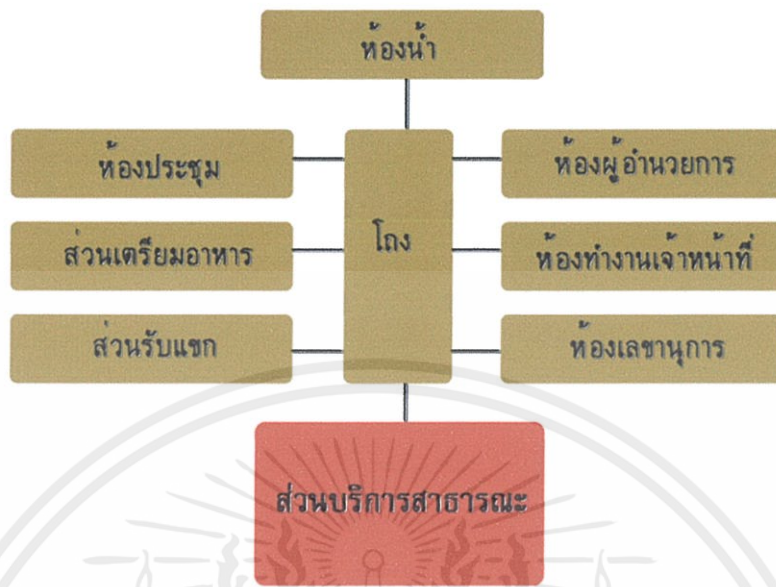

รูปที่ 4-31 แสดงลักษณะการเข้าถึงโครงการและลักษณะความสัมพันธ์ของทางสัญจรหลัก

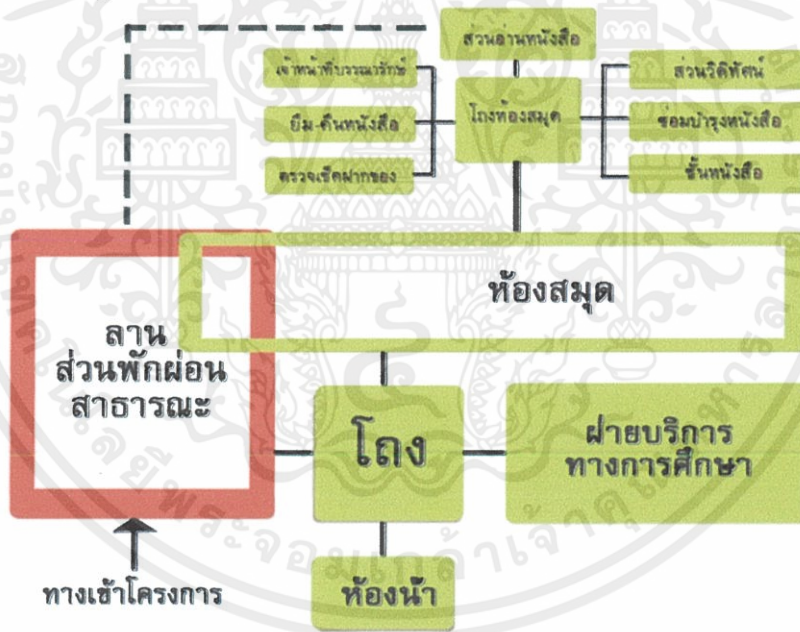

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4-32 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนนิทรรศการ

รูปที่ 4-33 ผังความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนบริหาร

รูปที่ 4-34 ผังความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนบริการทางการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

การศึกษาและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

5.1 แนวทางการเลือกที่ตั้งโครงการ

เนื่องจากเป็นโครงการพิพิธภัณฑ์วรรณกรรม ซึ่งจัดตั้งเพื่อวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางการอ่านของคนทั่วไปในสังคม การส่งเสริมการอ่านซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะที่เข้าถึงง่ายเป็นหลัก และเผยแพร่วรรณกรรมซึ่งมีคุณค่า จึงมีความจำเป็นในการเลือกที่ตั้งเพื่อตอบสนองพฤติกรรมทางการอ่านที่เข้าถึงง่ายของสังคมและเป็นแหล่งรวมมวลชนเป็นหลัก รวมถึงสามารถใช้พื้นที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจซึ่งเอื้อต่อการใช้พื้นที่กิจกรรมภายนอกอาคารอีกด้วย

เนื่องจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมการเรียนรู้และรองรับนโยบายรัฐบาลและหน่วยงานเอกชนที่ส่งเสริมกิจกรรมการอ่านอย่างต่อเนื่องทั้งจำนวนห้องสมุดและพื้นที่การอ่านของรัฐและเอกชนหลายๆแห่ง งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และโครงการกรุงเทพเมืองหนังสือโลกซึ่งถูกจัดอันดับโดยองค์การยูเนสโกแสดงถึงความสำคัญพื้นฐานของพื้นที่เพื่อสร้างวัฒนธรรมการอ่านที่ขยายตัวไปทั่วโลก ทำให้ที่ตั้งโครงการในระดับมหภาคควรอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่สามารถสร้างโอกาสในการเชื่อมต่อไปประสานงานกับแหล่งเรียนรู้อื่นและพัฒนาต่อไปได้ในอนาคต ประกอบกับความพร้อมในปัจจุบันสนับสนุนต่างๆ เช่น จำนวนสถาบันการศึกษา จำนวนพิพิธภัณฑ์ต่อประชากร ระบบสาธารณูปโภค และลักษณะสังคมมวลชนต่อลักษณะการใช้พื้นที่สาธารณะ โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

5.1.1 ย่านที่ตั้ง (Zoning)

ควรเป็นที่ตั้งซึ่งมีความเหมาะสมตามข้อกำหนดผังเมือง และตั้งอยู่ในย่านแหล่งการเรียนรู้ และพื้นที่สาธารณะสำหรับรองรับมวลชนในการใช้งานอย่างหลากหลายและทั่วถึง

5.1.2 ความเชื่อมโยงกับแหล่งสนับสนุนโครงการ (Supporting & Linkage)

พิจารณาที่ตั้งซึ่งอยู่ในทำเลที่ใกล้กับสถานี หรือสถาบันที่มีความเกี่ยวข้องกันด้วย ลักษณะของกิจกรรมการใช้พื้นที่ เป็นแหล่งกิจกรรมของกลุ่มผู้ใช้โครงการ(User) หรือเป็นศูนย์รวมซึ่งเป็นจุดดึงดูดให้มีคนเข้าใช้โครงการได้ เช่น โครงการประเภทพิพิธภัณฑ์ หรือสวนสาธารณะ หรือศูนย์การค้า เป็นต้น

5.1.3 การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึง (Communication & Accessibility)

ควรเป็นพื้นที่ที่มีการคมนาคมสะดวกติดต่อกับถนนสายหลัก หรือเป็นแหล่งชุมชนที่มีการเข้าถึงที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป อยู่ในเส้นทางท่องเที่ยวหรือศูนย์รวม (Node) ของเมืองใน

ย่านนั้นๆ และหากสามารถเดินทางเชื่อมต่อด้วยระบบขนส่งมวลชนจะทำให้ง่ายต่อการเข้าถึง สำหรับประชาชนทั่วไปมากยิ่งขึ้น

5.1.4 สภาพแวดล้อมและทัศนียภาพบริเวณที่ตั้งโครงการ (Surrounding & Visibility)

พิจารณาสภาพแวดล้อมที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะสนับสนุนโครงการ ทัศนียภาพก่อให้เกิดความงามและความร่มรื่นเหมาะสมกับกิจกรรมทางการอ่าน ไม่มีปัญหาเรื่องเสียงหรือมลภาวะรบกวน

5.1.5 สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ (Infrastructure)

มีระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่างๆที่เชื่อมต่อโครงการอย่างครบครัน

5.1.6 การได้มาซึ่งที่ดิน (Land Acquistion)

5.1.7 การขยายตัวในอนาคต (Future Expansion)

ศักยภาพของพื้นที่ในอนาคตควรเป็นบริเวณที่สามารถรองรับกิจกรรมต่างๆและการขยายตัวของโครงการในอนาคตได้

5.2 การวิเคราะห์และพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ

ในการพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ ได้มีการคำนึงถึงความเหมาะสมและความสอดคล้องของเกณฑ์การพิจารณาต่างๆข้างต้น และบริบทของพื้นที่แต่ละพื้นที่อย่างละเอียด โดยแบ่งการพิจารณาเป็น 3 ลำดับ ดังนี้

- การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการใน ระดับมหภาค (Macro Scale)
- การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการใน ระดับย่าน (Zoning)
- การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการใน ระดับที่ตั้ง (Site)

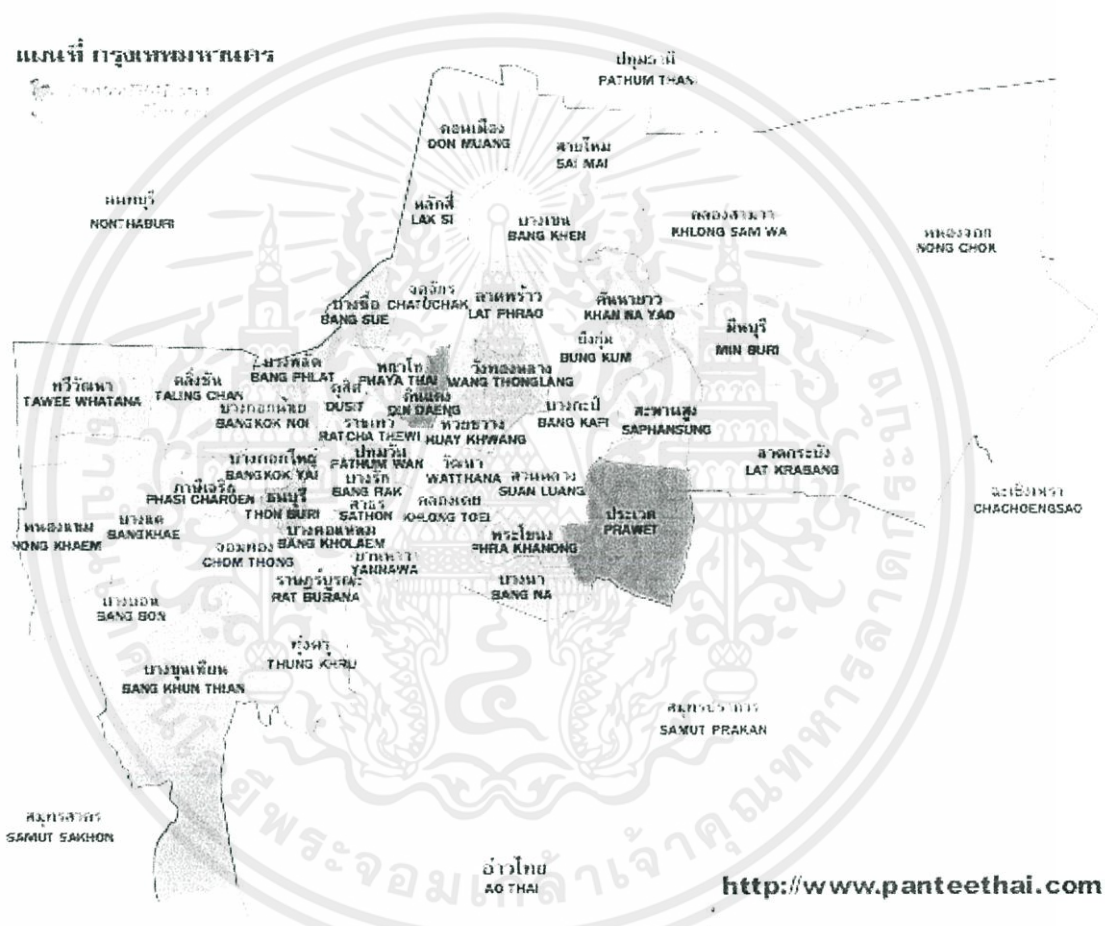
5.2.1 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับมหภาค (Macro Scale)

เนื่องจากโครงการนี้เป็นที่แน่ชัดว่าจะตั้งที่กรุงเทพมหานคร เนื่องจากการพิจารณาเกณฑ์ในระดับมหภาคแล้วมีความเหมาะสมด้วยเหตุผลดังนี้

1. กรุงเทพมหานครเป็นที่ตั้งของหน่วยงาน องค์กร และสถาบันสำคัญต่างๆที่ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการอ่าน ทั้งของรัฐบาลและเอกชนซึ่งสามารถให้การสนับสนุนโครงการได้ อาทิ สำนักงานหอสมุดแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์และห้องสมุดเอกชนจำนวนมาก สำนักงานศิลปร่วมสมัย เป็นแหล่งรวมเทศกาลส่งเสริมการอ่านต่างๆ ทั้งเทศกาลสัปดาห์หนังสือแห่งชาติและเทศกาลกรุงเทพฯเมืองหนังสือโลก เป็นต้น
2. กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์รวมของสถาบันการศึกษาทุกระดับ มีจำนวนมากกระจายตัวทั่วกรุงเทพมหานคร ซึ่งทำให้กลุ่มผู้ใช้งานที่เป็นเยาวชนมีจำนวนมากตามไปด้วย

รวมทั้งเป็นแหล่งรวมบุคลากรในวงการวรรณกรรม วงการวิชาการและการศึกษา ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นพื้นที่ในการวิพากษ์วิจารณ์ผลงานวรรณกรรมได้ต่อไป

- 3. กรุงเทพมหานครมีระบบสาธารณสุขูปโภค สาธารณูปการ และปัจจัยสนับสนุนพร้อมต่อการดำเนินโครงการ
- 4. กรุงเทพมหานครมีระบบขนส่งมวลชนที่หลากหลาย ทั้งรถ เรือ รถไฟ และขนส่งมวลชนอื่นๆ ทำให้ออกจากการสัญจรในกรุงเทพฯ จะสะดวกแล้วยังกระจายการเดินทางไปยังภูมิภาคได้อย่างทั่วถึง

รูปที่ 5-1 แผนที่กรุงเทพมหานคร ที่มา : WWW.PANTEETHAI.COM

5.2.2 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับย่าน (Zoning)

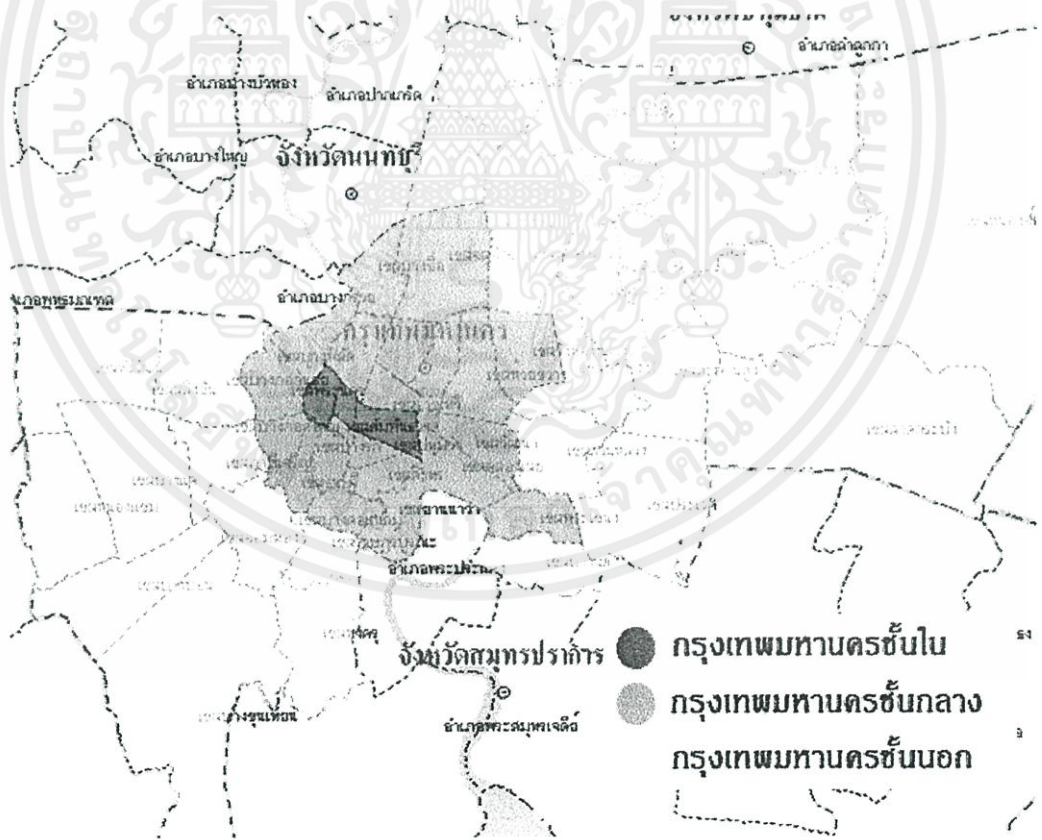
ในการเลือกที่ตั้งโครงการระดับย่านนั้น สามารถแบ่งกรุงเทพฯ เป็นกลุ่มย่านตามข้อกำหนดทางผังเมืองได้ 3 ย่านคือ เขตเมืองชั้นใน เขตเมืองชั้นกลาง และเขตเมืองชั้นนอก โดยเกณฑ์การพิจารณาพิจารณาจากวัตถุประสงค์หลักของโครงการซึ่งสนับสนุนกิจกรรมทางการอ่านและเน้นเผยแพร่วรรณกรรมผ่านนิทรรศการสู่สาธารณชน หลักสำหรับการเลือกเขตที่ตั้งของโครงการใช้ข้อมูลประกอบอ้างอิง ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์ของโครงการฯ หากมีการนำเอกสารนี้ไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าผิดกฎหมาย

- แผนที่การแบ่งย่านของกรุงเทพมหานครตามลักษณะข้อกำหนดทางผังเมือง
- โครงข่ายระบบขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลระยะ 20 ปี
- ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 414 (พ.ศ.2549)

โดยเกณฑ์การพิจารณา มีดังนี้

1. บริบทด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยพิจารณาความหนาแน่นและลักษณะการใช้พื้นที่ในเชิงสังคม ลักษณะความเป็นศูนย์กลางของสาธารณชน และบริบทแวดล้อม
2. บริบทเชิงเทคนิคซึ่งประกอบไปด้วย ลักษณะการเข้าถึงพื้นที่ทั้งของผู้ใช้บริการและสาธารณูปโภคต่างๆ ประกอบกับความเหมาะสมด้านผังเมืองและโอกาสในการขยายตัวในอนาคตของโครงการ
3. บริบทเชิงสภาพแวดล้อม ซึ่งส่งผลต่อการใช้อาคารโดยตรง คำนึงถึงทัศนียภาพและมลภาวะโดยรอบโครงการ
4. ปัจจัยด้านการลงทุน คำนึงถึงการได้มาซึ่งที่ดิน และความเหมาะสมทางการตลาดซึ่งสัมพันธ์กับปัจจัยอื่นๆที่กล่าวมาข้างต้น

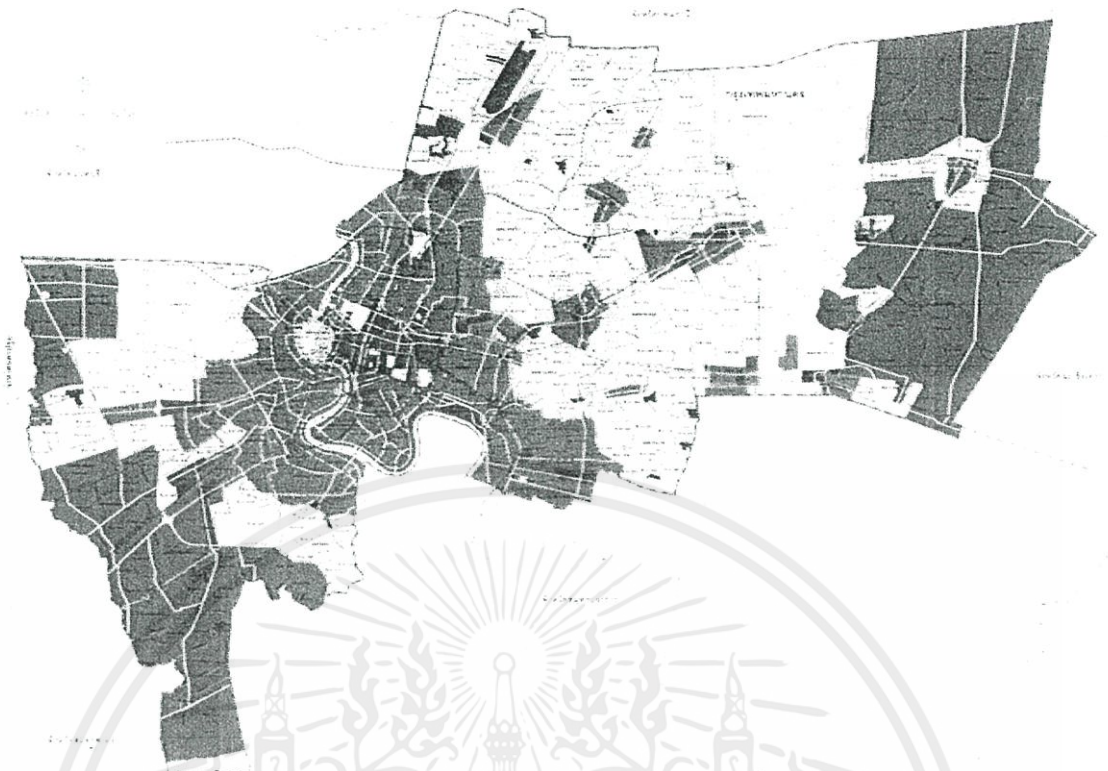

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาน่ามัน ไม่อนุญาตให้ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 รูปที่ 5-2 แผนที่แสดงการแบ่งย่านของกรุงเทพมหานครตามข้อกำหนดทางผังเมือง
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ใด ๆ การค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5-3 โครงข่ายระบบขนส่งมวลชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลระยะ 20 ปี (2553-2572)

๑. เขตสีเหลือง	ย.๑-ย.๔	ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย
๒. เขตสีส้ม	ย.๕-ย.๗	ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
๓. เขตสีน้ำตาล	ย.๘-ย.๑๐	ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก
๔. เขตสีแดง	พ.๑-พ.๔	ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม
๕. เขตสีม่วง	ย.๑-ย.๒	ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม
๖. เขตสีเม็ดมะปราง	อ.๓	ที่ดินประเภทคลังสินค้า
๗. เขตสีเขียวมีกรอบ
และเส้นทแยงสีเขียว	ก.๑-ก.๒	ที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม
๘. เขตสีเขียว	ก.๓-ก.๔	ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม
๙. เขตสีน้ำตาลอ่อน	ศ.๑-ศ.๒	ที่ดินประเภทอนุรักษ์
เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย
๑๐. เขตสีน้ำเงิน	ร.	ที่ดินประเภทสถาบันราชการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษารายบุคคลและสำเนาเพื่อการประชาสัมพันธ์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น วัตถุประสงค์ 5-4 ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 414 (พ.ศ.2549) มาไปใช้

ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518

1. เขตกรุงเทพมหานครชั้นใน

กำหนดเขตพิจารณา 3 เขต ประกอบด้วยเขตพระนคร, เขตป้อมปราบ และเขตสัมพันธวงศ์ มีลักษณะเป็นเมืองเก่าซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวรู้จักเป็นอย่างดี ลักษณะการใช้ที่ดินเป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย การใช้ที่ดินมีความหนาแน่นมาก ทั้งด้านพาณิชยกรรม ใช้พักอาศัย ส่วนราชการ สาธิตศึกษา และศาสนสถาน ซึ่งทำให้ย่านนี้มีลักษณะพิเศษด้านบริบทและคุณค่าทางวัฒนธรรม รวมไปถึงสุนทรียภาพทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นบริเวณที่มีการจราจรหนาแน่นและการขยายถนนเป็นไปได้ยาก ราคาที่ดินค่อนข้างสูง

2. เขตกรุงเทพมหานครชั้นกลาง

กำหนดเขตพิจารณา 17 เขต ประกอบด้วยเขตบางรัก เขตประทุมวัน เขตดุสิต เขตพญาไท เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ เขตบางคอแหลม เขตบางซื่อ เขตยานนาวา เขตสาทร เขตคลองเตย เขตพระโขนง เขตห้วยขวาง เขตจตุจักร เขตราชเทวี

เป็นที่ดินเขตที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลางถึงมาก ลักษณะย่านเป็นย่านพาณิชยกรรมและสถาบันต่างๆ โดยมีลักษณะโครงข่ายคมนาคมแบบขนส่งมวลชนต่อเนื่องสู่กรุงเทพมหานครชั้นนอกแต่การจราจรแน่นในย่านธุรกิจบางส่วนแต่มีความคล่องตัวมากกว่าตัวเมืองกรุงเทพมหานครชั้นใน มีระบบสาธารณูปโภคครบและราคาที่ดินปานกลางโดยบางแห่งมีราคาสูงเนื่องจากเป็นเขตพาณิชยกรรม

3. เขตกรุงเทพมหานครชั้นนอก

กำหนดเขตพิจารณา 30 เขต ประกอบด้วยเขตคลองสามวา เขตคันนายาว เขตจอมทอง เขตดอนเมือง เขตดินแดง เขตตลิ่งชัน เขตทวีวัฒนา เขตทุ่งครุ เขตบางกะปิ เขตบางเขน เขตบางขุนเทียน เขตบางแค เขตบางซื่อ เขตบางนา เขตบางบอน เขตบางพลัด เขตบึงกุ่ม เขตประเวศ เขตภาษีเจริญ เขตมีนบุรี เขตราษฎร์บูรณะ เขตลาดกระบัง เขตลาดพร้าว เขตวังทองหลาง เขตวัฒนา เขตสะพานสูง เขตสายไหม เขตสวนหลวง เขตหนองจอก เขตหนองแขม เขตหลักสี่ ลักษณะการใช้ที่ดินเป็นเขตที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลางถึงหนาแน่นน้อยและมีย่านอุตสาหกรรม การเกษตร การจราจรไม่หนาแน่นเพราะความหนาแน่นของประชากร แต่ลักษณะขนส่งมวลชนยังไม่ทั่วถึงมีเฉพาะในบางเขตทำให้ขาดแรงจูงใจในการเข้าสู่ที่ตั้ง โดยสภาพแวดล้อมมีที่ว่างสำหรับพัฒนาในอนาคต ราคาที่ดินต่ำกว่าเมืองชั้นในและเมืองชั้นกลาง

เมื่อใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการโดยเน้นถึงพื้นที่ที่มีศักยภาพในการรองรับการเข้าชมและปลูกฝังพฤติกรรมกรอ่านของสังคมและสอดคล้องกับ

หลักเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งสามารถนำมาเป็นข้อพิจารณาในการเลือกที่ตั้งโครงการ โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

- 4 หมายความว่า มีความเหมาะสมดีมาก
- 3 หมายความว่า มีความเหมาะสมดี
- 2 หมายความว่า มีความเหมาะสมปานกลาง
- 1 หมายความว่า มีความเหมาะสมพอใช้

ตารางที่ 5-1 แสดงการประเมินความเหมาะสมในระดับย่านที่ตั้งโครงการ

ข้อพิจารณาในการเลือกย่านที่ตั้ง	ย่านที่ตั้ง		
	เขตชั้นใน	เขตชั้นกลาง	เขตชั้นนอก
ด้านสังคมและวัฒนธรรม			
- ความสอดคล้องกับประชากร	4	3	2
- ความเป็นศูนย์กลางของพื้นที่	4	4	2
- ความสัมพันธ์กับอาคารข้างเคียง	4	3	3
ด้านเทคนิค			
- ความสะดวกในการเข้าถึง	3	4	3
- ความพร้อมของสาธารณูปโภค	4	4	4
- ความเหมาะสมด้านผังเมือง	3	4	3
- โอกาสในการขยายตัวของโครงการ	2	3	3
ด้านสภาพแวดล้อม			
- ปัญหาด้านมลภาวะ	2	1	3
- ข้อได้เปรียบด้านสภาพแวดล้อม	2	2	2
ด้านเศรษฐศาสตร์และการลงทุน			
- การได้มาซึ่งที่ดิน	2	3	4
- ความเหมาะสมด้านการตลาด	2	4	2
ค่าประเมินรวมทั้งหมด	32	35	31

จากการพิจารณาข้างต้น กรุงเทพมหานครชั้นกลางเหมาะสมต่อการเลือกที่ตั้งโครงการจึงนำมาซึ่ง

หลักการประกอบการพิจารณาที่ตั้งระดับ ที่ตั้งโครงการ (Site) ดังนี้

- เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
- ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งไม่มีให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
- ลักษณะการใช้ที่ดินในแต่ละเขต
 - การเข้าถึงของสาธารณะชน และความสำคัญต่อสังคมในการเป็นศูนย์กลาง
 - ความสัมพันธ์กับบริบทเกี่ยวหนทางวัฒนธรรมอื่นๆ

ตารางที่ 5-2 แสดงความเหมาะสมในการเลือกย่านของที่ตั้งโครงการในเขตกรุงเทพมหานคร

เขต	ลักษณะการใช้ที่ดิน		การเข้าถึง โครงการ	ความสัมพันธ์ กับสถานที่ เกื้อหนุน	รวม
- เขตประทุมวัน	พาณิชยกรรม	3	2	2	7
- เขตดุสิต	ที่พักอาศัยหนาแน่นมาก	2	1	1	4
- เขตพญาไท	ที่พักอาศัยหนาแน่นมาก	2	3	3	8
- เขตธนบุรี	ที่พักอาศัยหนาแน่นมาก	2	1	1	4
- เขตคลองสาน	ที่พักอาศัยหนาแน่นมาก	2	0	1	3
- เขตบางกอกน้อย	ที่พักอาศัยหนาแน่นมาก	2	1	1	4
- เขตบางกอกใหญ่	ที่พักอาศัยหนาแน่นมาก	2	1	1	4
- เขตบางคอแหลม	ที่พักอาศัยหนาแน่นมาก	2	1	1	4
- เขตบางซื่อ	ที่พักอาศัยหนาแน่นมาก	2	3	1	6
- เขตยานนาวา	พาณิชยกรรม	3	0	1	4
- เขตสาทร	ที่พักอาศัยหนาแน่นมาก	2	3	2	7
- เขตคลองเตย	ที่พักอาศัยหนาแน่นมาก	2	1	1	4
- เขตพระโขนง	ที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง	1	2	1	4
- เขตห้วยขวาง	ที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง	2	3	3	8
- เขตจตุจักร	พาณิชยกรรม	3	3	3	9
- เขตราชเทวี	ที่พักอาศัยหนาแน่นมาก	2	3	3	8

จากการพิจารณาพบว่าเขตที่เหมาะสมมี 3 เขต ดังนี้

1. ย่านเขตพญาไท
2. ย่านเขตห้วยขวาง
3. ย่านเขตจตุจักร
4. ย่านเขตราชเทวี

นำมาซึ่งการพิจารณาที่ตั้ง ดังนี้

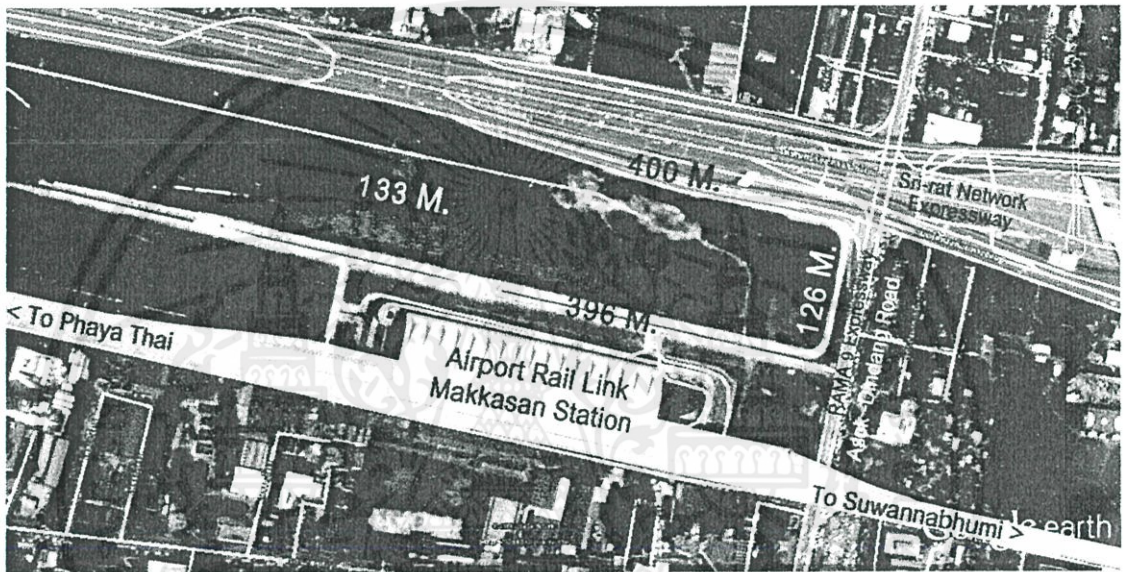
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.3 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับที่ตั้ง (Site)

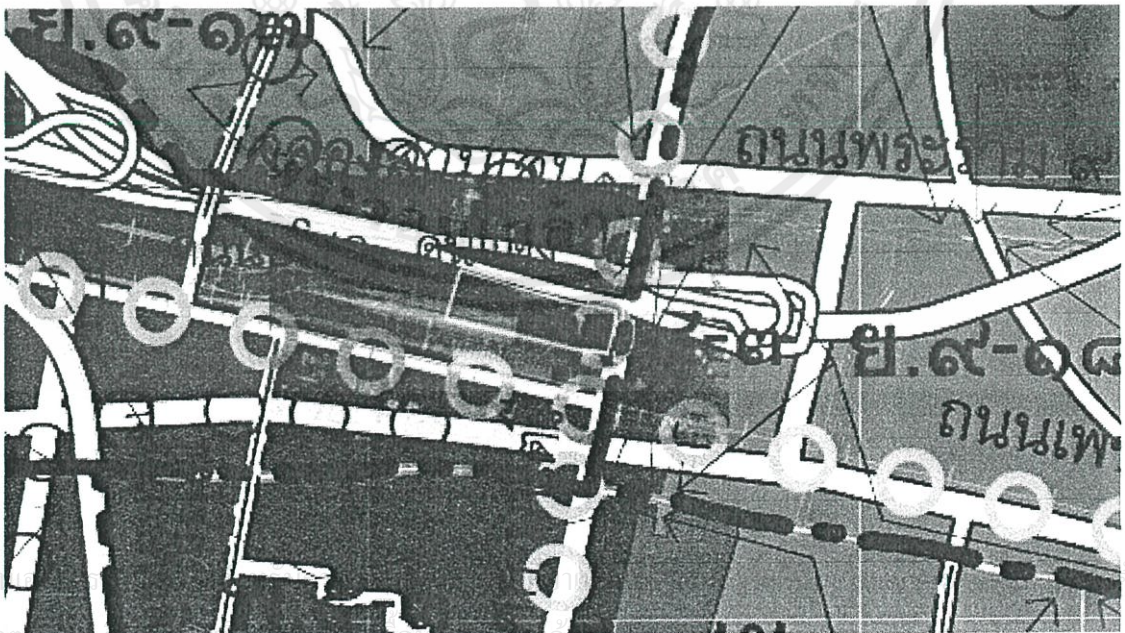
5.2.3.1 ที่ตั้งโครงการ A

1. ที่ตั้งและอาณาเขต

อยู่ติดกับสถานี Airport Rail Link สถานีมักกะสัน โดยอยู่ระหว่างสถานีแอร์พอร์ตลิงค์กับทางพิเศษศรีรัชโครงข่ายในเมืองบนถนนอโศกดินแดง อยู่ในเขตพื้นที่สีแดง ที่ดินประเภท พ.๔ ที่ดินใช้ประโยชน์เพื่อพาณิชยกรรม การอยู่อาศัย สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคสาธารณูปการเป็นส่วนใหญ่ โดยกำหนดการใช้พื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดินไม่เกิน 8:1

รูปที่ 5-5 ภาพถ่ายทางอากาศและขอบเขต Site Alternative A

รูปที่ 5-6 ผังสีการใช้ประโยชน์ที่ดินของ Site Alternative A

อาณาเขต

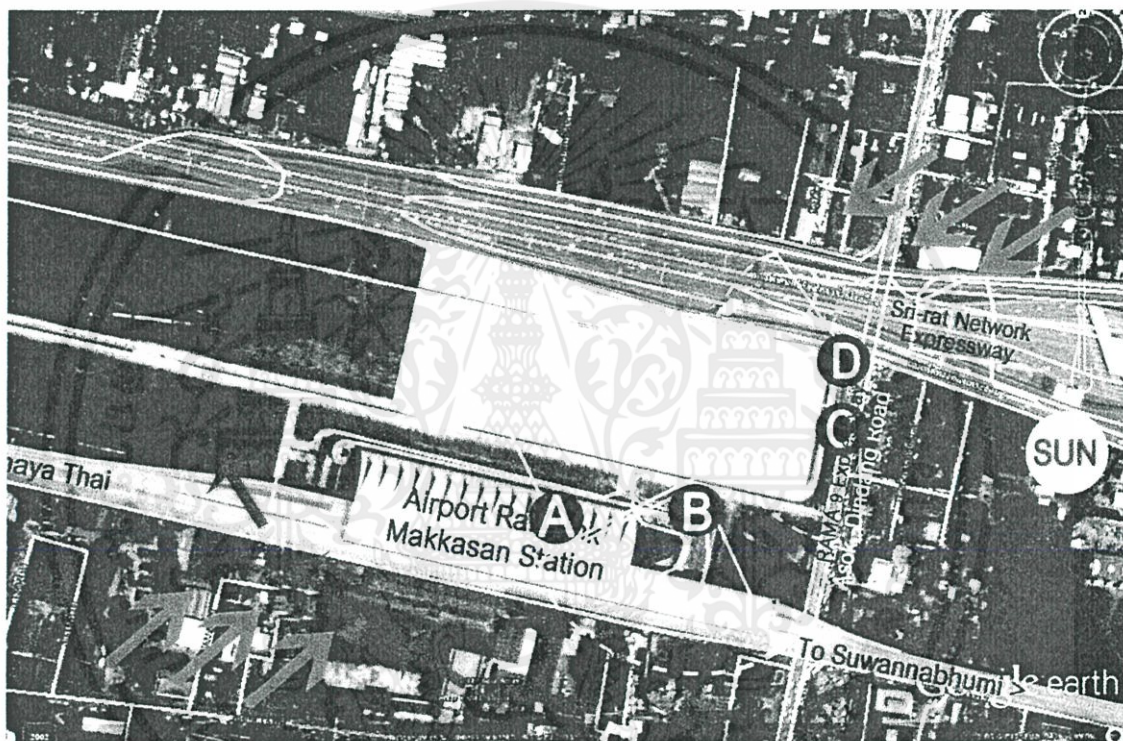
- ทิศเหนือ ติดกับถนนจตุรทิศ และทางเข้าด่านเก็บค่าผ่านทางพิเศษศรีรัช
- ทิศตะวันออก ติดกับถนนอโศก-ดินแดง
- ทิศตะวันตก ติดกับที่ดินการรถไฟแห่งประเทศไทย
- ทิศใต้ ติดกับสถานี Airport Rail Link สถานีมีกกะสันและจุดเชื่อมต่อรถไฟฟ้ามหานคร (MRT) สถานีเพชรบุรี

กรรมสิทธิ์ที่ดิน

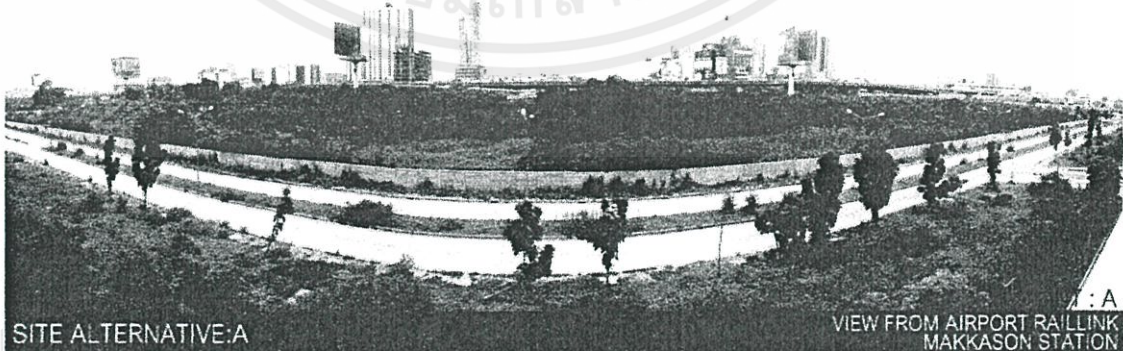
การรถไฟแห่งประเทศไทย

ขนาดพื้นที่

48,000 ตารางเมตร

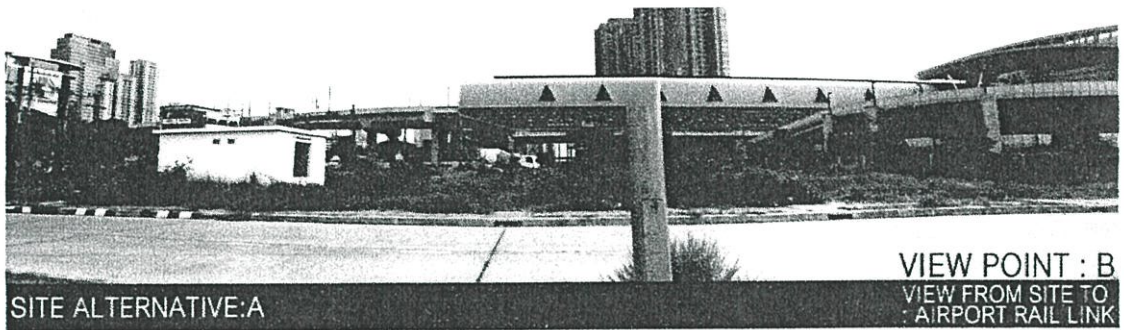
รูปที่ 5-7 วิเคราะห์ Climate Analysis และ View Point Analysis : Site Alternative A

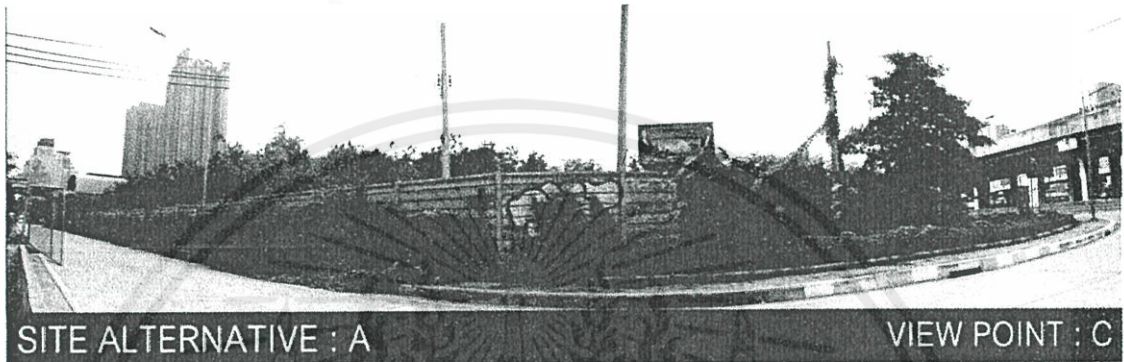
รูปที่ 5-8 Site Alternative A : View Point A

เอกสารนี้

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแบบส่งมอบ และต้องขออนุญาตเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5-9 Site Alternative A : View Point B

รูปที่ 5-10 Site Alternative A : View Point C

รูปที่ 5-11 Site Alternative A : View Point D

- สภาพทางภูมิศาสตร์ เป็นที่ดินเปล่าของการรถไฟไม่ได้ใช้ประโยชน์ มีถนนผ่านที่ดิน 3 ด้าน
- บริบททางพื้นที่ เป็นส่วนของ MASS TRANSIT จุดเปลี่ยนจาก Airport Rail Link มักกะสันไปยัง MRT สถานีเพชรบุรี และเป็นสถานีปลายทางของ Airport Rail Link สาย Express Way ทำให้มีการจราจรคับคั่งและเป็นย่านพาณิชย์กรรม
- การเข้าถึงโครงการ สามารถเข้าโดยทางรถยนต์ทางถนนอโศก-ดินแดง ขนส่งมวลชน Airport Rail Link สถานีมักกะสัน ห่าง 100 ม.

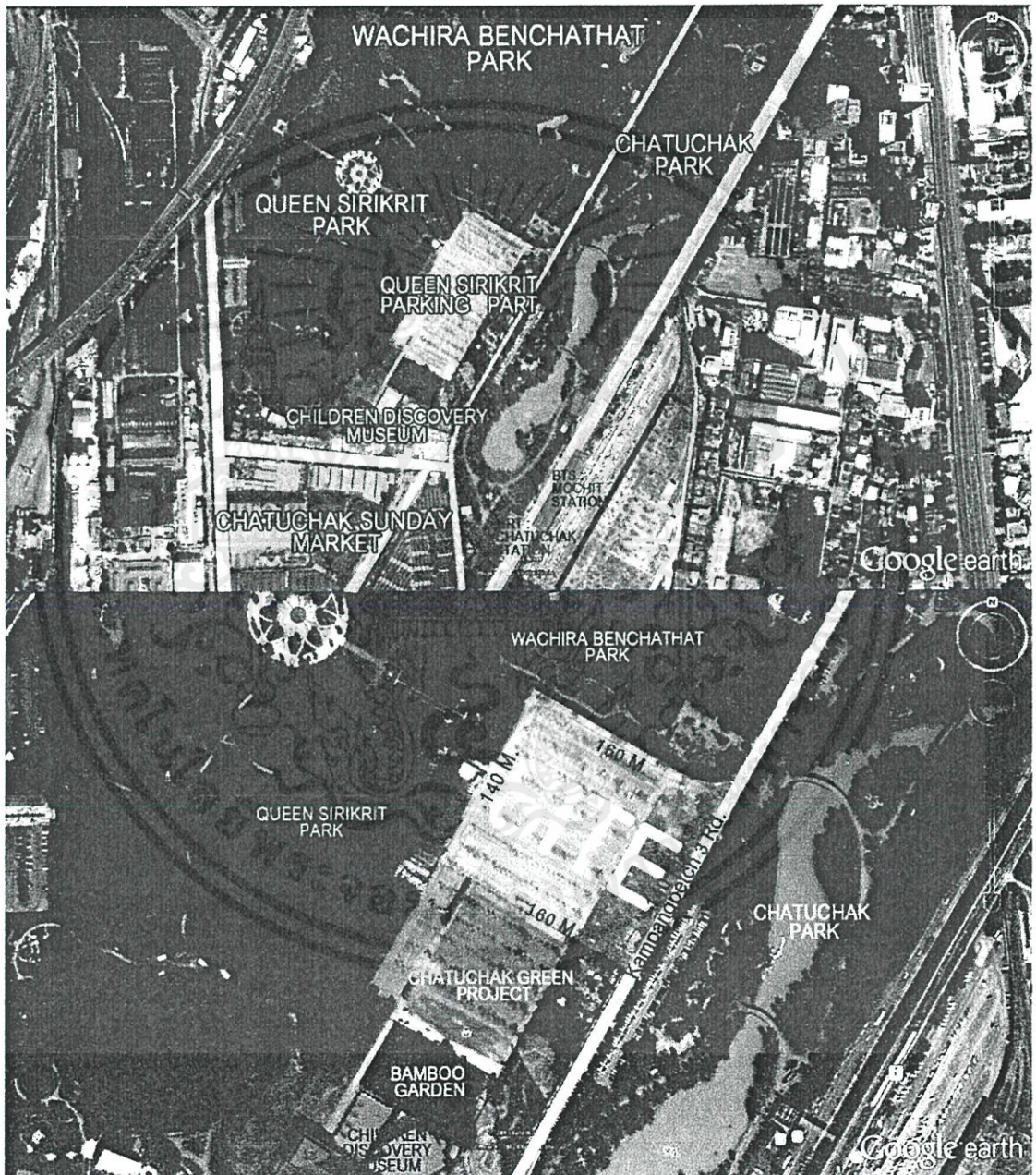
สาธารณูปโภค – สาธารณูปการเพียงพอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.3.2 ที่ตั้งโครงการ B

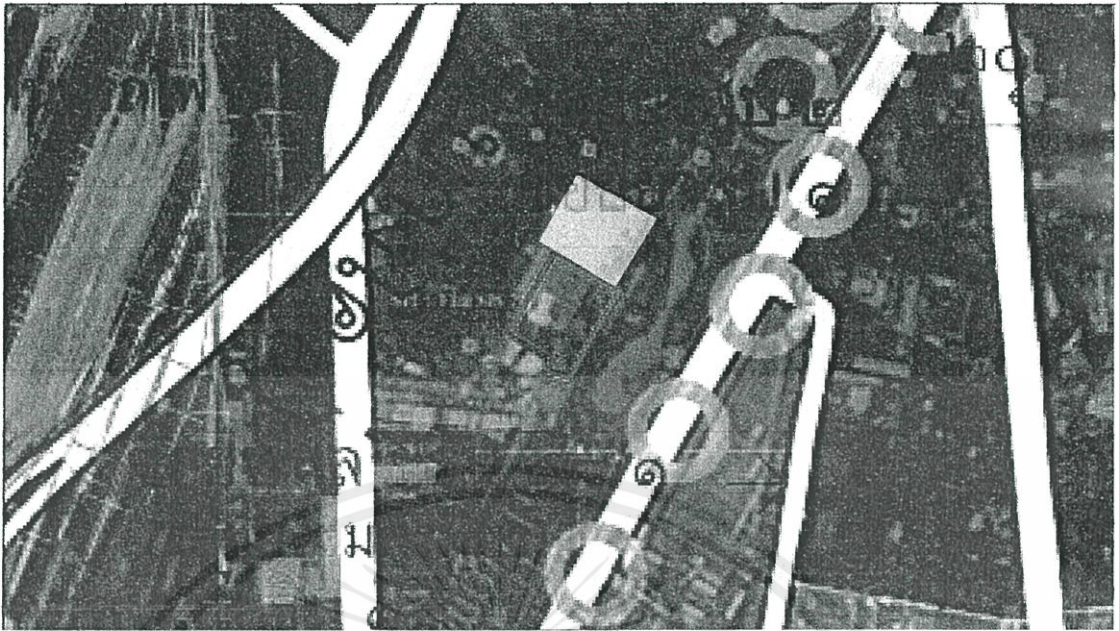
1. ที่ตั้งและอาณาเขต

เป็นที่ดินของสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ในสวนที่จอดรถซึ่งอยู่ระหว่างทิศใต้ของสวนวชิระเบญจทัศหรือสวนรถไฟ กับสวนจตุจักรบนถนนกำแพงเพชร 3 เป็นที่ดินประเภท ส. ที่ดินประเภทสถาบันราชการ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ หรือสาธารณะประโยชน์

รูปที่ 5-12 ภาพถ่ายทางอากาศและขอบเขต Site Alternative B

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5-13 ผังสีการใช้ประโยชน์ที่ดิน Site Alternative B

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดกับสวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ)

ทิศตะวันออก ติดกับถนนกำแพงเพชร 3 และสวนจตุจักร

ทิศตะวันตก ติดกับสวนสิริกิติ์

ทิศใต้ ติดกับโครงการจตุจักรกรีน วงศ์ไผ่ และพิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพฯ
ห่างจาก BTS สถานีหมอชิต และ MRT สถานีจตุจักร 400 เมตร

กรรมสิทธิ์ที่ดิน

มูลนิธิสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์(กรุงเทพมหานคร)

เวียนคืนให้การรถไฟแห่งประเทศไทยในปี 2554

ขนาดพื้นที่

25,280 ตารางเมตร

สภาพทางภูมิศาสตร์

สภาพพื้นที่แวดล้อมไปด้วยสวนสาธารณะที่มีความร่มรื่น อยู่ใกล้เขตชุมชนและแหล่งพาณิชยกรรมขนาดใหญ่ และมีตัวอย่างของการเข้าพื้นที่ของหน่วยงานและเอกชนในส่วนของพิพิธภัณฑ์เด็ก และโครงการจตุจักรกรีน ซึ่งทำให้พื้นที่ที่มีความหลากหลายและคนใช้มากขึ้น

บริบททางพื้นที่

เป็นแหล่งศูนย์รวมของมหาชนในด้านการใช้พื้นที่เชิงพาณิชย์และสวนสาธารณะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในกรุงเทพมหานคร โดยมีโครงการในลักษณะเดียวกันภายในรัศมี 5 กิโลเมตรถึง 3 โครงการใหญ่

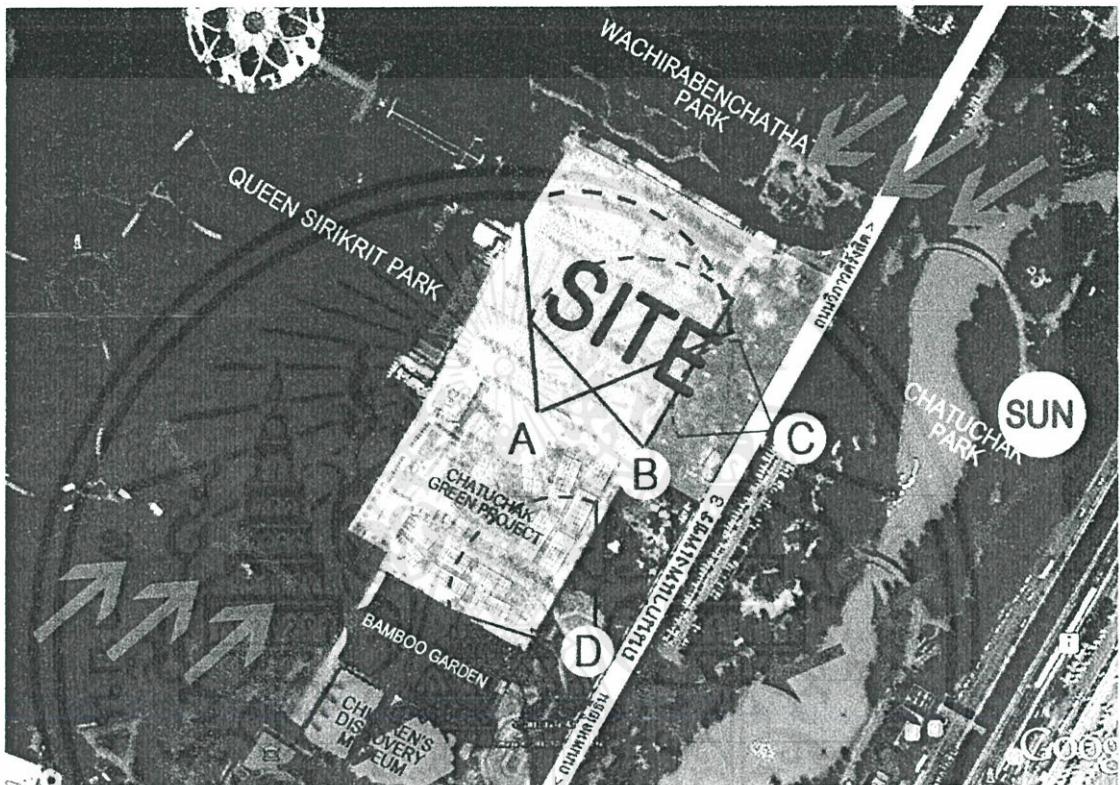
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการ ● พพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพฯ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลง ● หอดจดหมายเหตุพิพาททำสื่ออินเทอร์เน็ตครั้งที่มีการนำไปใช้

- พพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย MOCA

การเข้าถึงโครงการ สามารถเข้าโดยทางรถยนต์ทางถนนกำแพงเพชร 3
 ขนส่งมวลชน BTS สถานีหมอชิต และ MRT สถานีจตุจักร ห่าง 400 ม.
 จากบริเวณทลและต่างจังหวัดโดยรถตู้ร่วมบริการ
 การเดินเข้าจากสวนวชิรเบญจทัศและสวนสิริกิติ์

สาธารณูปโภค – สาธารณูปการเพียงพอ

รูปที่ 5-14 วิเคราะห์ Climate Analysis - View Point Analysis : Site Alternative B

รูปที่ 5-15 Site Alternative B : View Point A

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

SITE ALTERNATIVE : B

VIEW POINT : B
VIEW FROM JATUJAK GREEN PROJECT

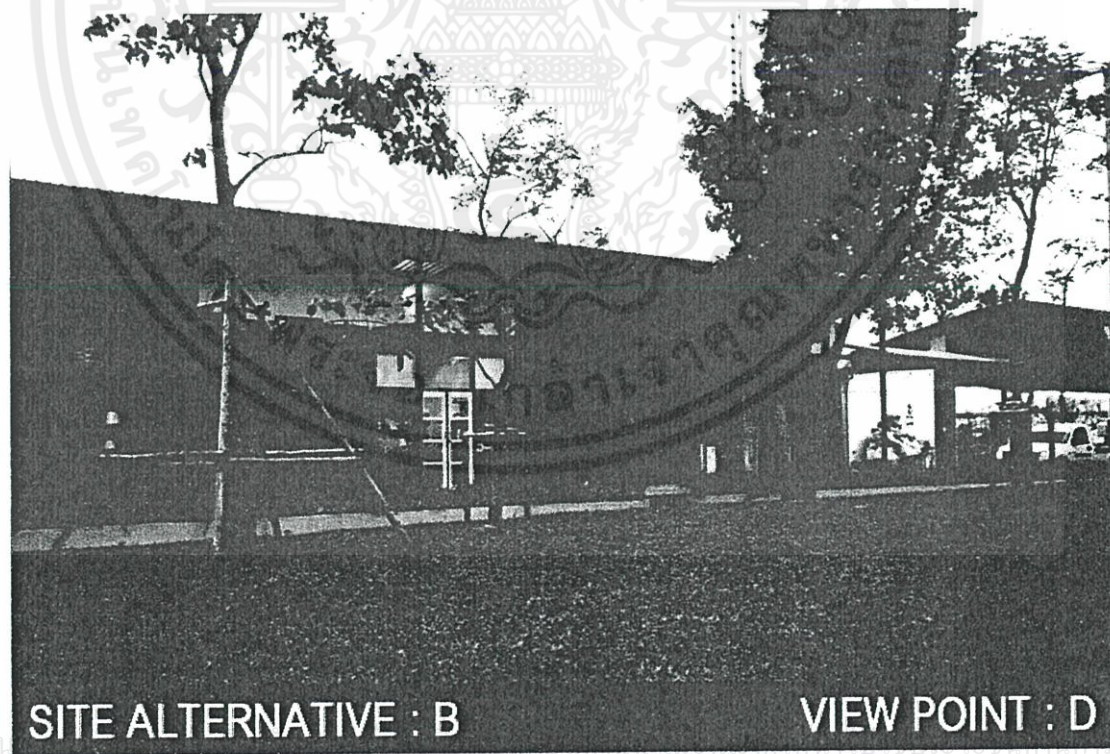
รูปที่ 5-16 Site Alternative B : View Point B

SITE ALTERNATIVE : B

VIEW POINT : C

รูปที่ 5-17 Site Alternative B : View Point C

SITE ALTERNATIVE : B

VIEW POINT : D

รูปที่ 5-18 Site Alternative B : View Point D

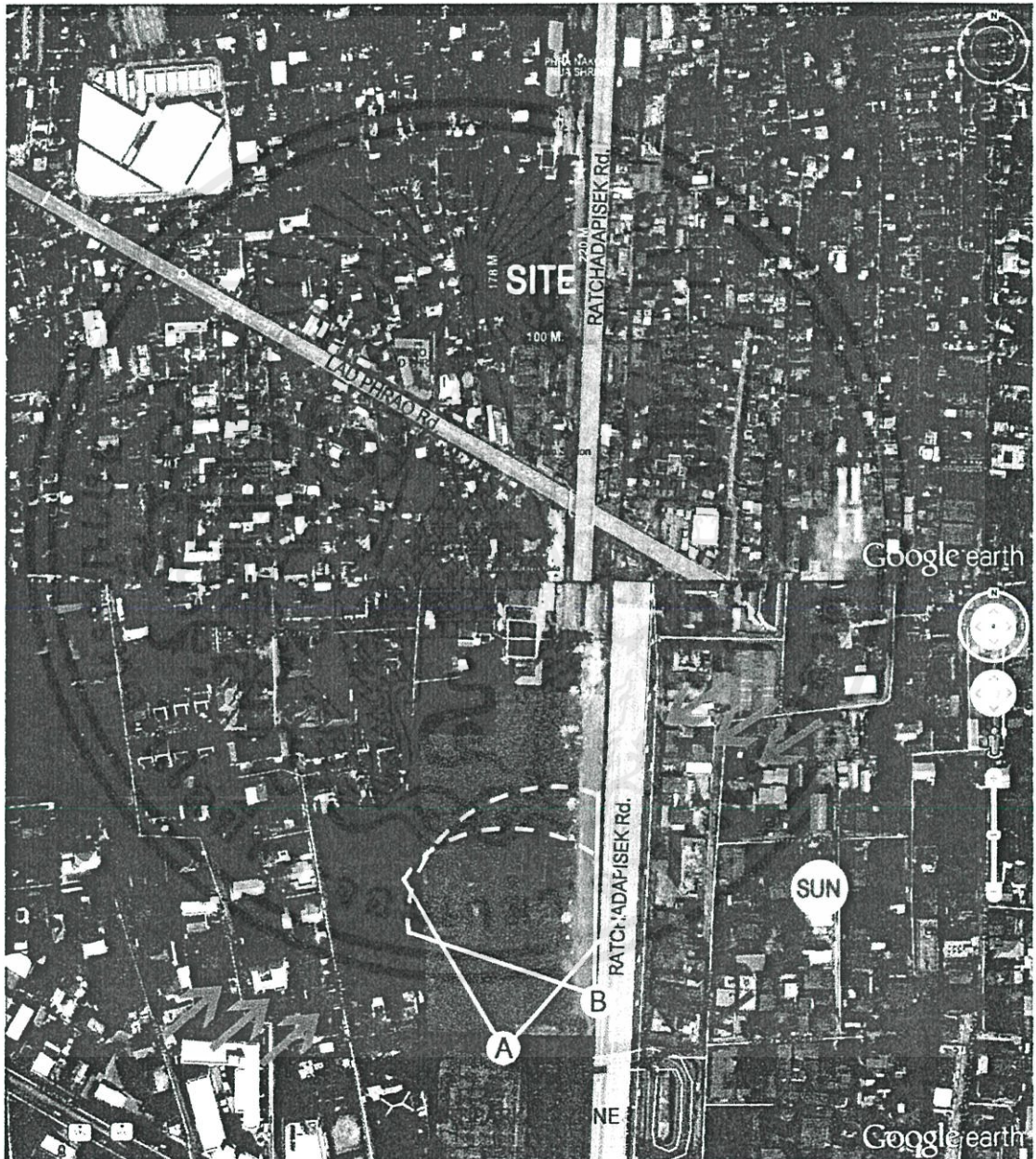
เอกสารนี้เป็น

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแบบลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.3.3 ที่ตั้งโครงการ C

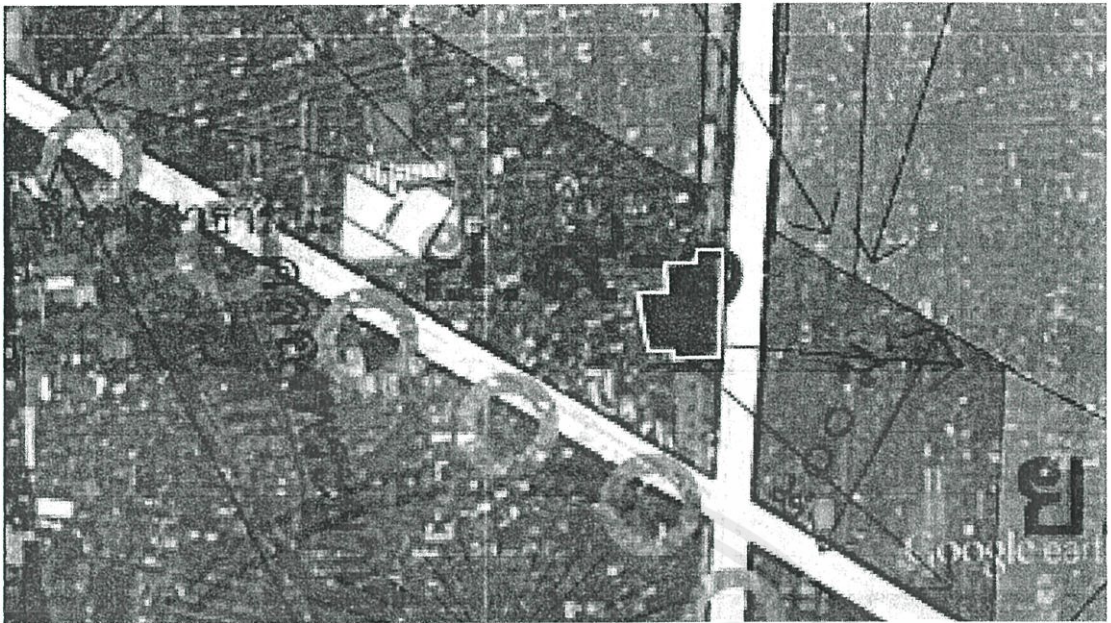
1. ที่ตั้งและอาณาเขต

เป็นที่ดินเอกชนติดถนนรัชดา ด้านข้างอาคารจอดแล้วจร อาคารจอดรถของรถไฟฟ้ามหานคร (MRT) สถานีลาดพร้าว ที่ดินเป็นที่ดินประเภท ย.๙ การใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย สถาบันราชการ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นส่วนใหญ่ โดยกำหนดพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน 7:1

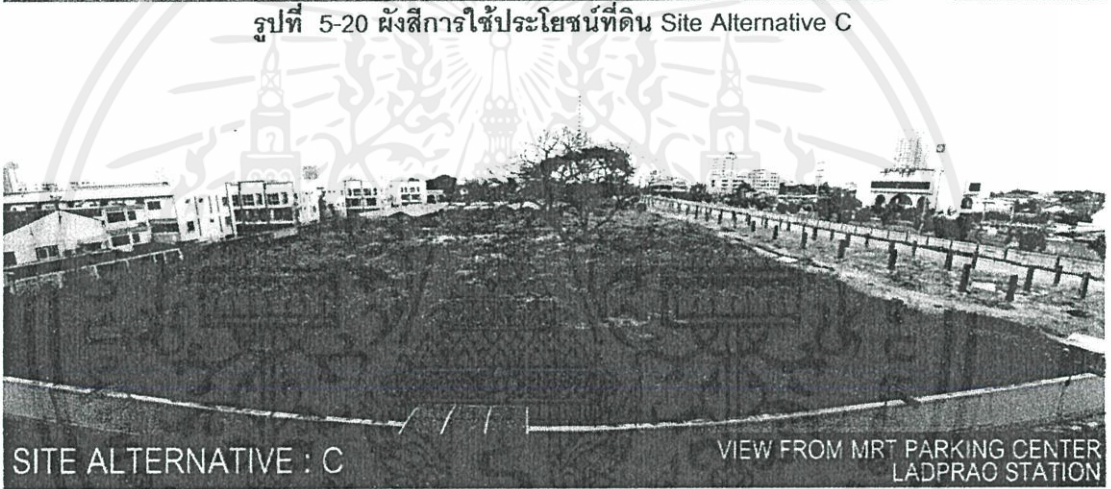

รูปที่ 5-19 ภาพถ่ายทางอากาศและขอบเขตที่ตั้งโครงการ Site Alternative C

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5-20 ผังสีการใช้ประโยชน์ที่ดิน Site Alternative C

รูปที่ 5-21 Site Alternative C : View Point A

รูปที่ 5-22 Site Alternative C : View Point B

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดกับโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม
ทิศตะวันออก	ติดกับถนนรัชดาภิเษก
ทิศตะวันตก	ติดกับซอยลาดพร้าว 21 และโครงการอสังหาริมทรัพย์
ทิศใต้	ติดกับอาคารจอดแล้วจร ส่วนสถานีรถไฟฟ้าฟ้ามหานคร สถานีลาดพร้าว
กรรมสิทธิ์ที่ดิน	เอกชน
ขนาดพื้นที่	17,800 ตารางเมตร
สภาพทางภูมิศาสตร์	พื้นที่บริเวณแยกรัชดา-ลาดพร้าว มีอาคารสูงขึ้นโดยรอบและการจราจรหนาแน่นตลอดทั้งวัน
บริบททางพื้นที่	เป็น MASS TRANSIT ของผู้อยู่อาศัยในย่านรัชดา และลาดพร้าว เนื่องจากมีอาคารจอดรถสำหรับเปลี่ยนไปใช้เส้นทางรถไฟฟ้าฟ้ามหานคร และเป็นย่านที่อยู่อาศัยหนาแน่น
การเข้าถึงโครงการ	สามารถเข้าโดยทางรถยนต์ทางถนนรัชดาภิเษก ขนส่งมวลชน MRT สถานีลาดพร้าว ห่าง 200 ม.
สาธารณูปโภค – สาธารณูปการเพียงพอ	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.4 สรุปที่ตั้งโครงการ

จากเกณฑ์การพิจารณาที่ตั้งโครงการจากที่กล่าวมาสรุปที่ตั้งโครงการได้ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

เกณฑ์การพิจารณา	4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
	3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
	2	หมายถึง	ลักษณะที่ตั้งทั่วไป
	1	หมายถึง	สามารถใช้ได้ในกรณีจำเป็น
	0	หมายถึง	ไม่เหมาะสมเป็นที่ตั้ง

ตารางที่ 5-3 ตารางสรุปการวิเคราะห์เลือกที่ตั้งโครงการ

เกณฑ์การพิจารณา	ค่าน้ำหนัก การ พิจารณา	ตัวเลือกที่ตั้งโครงการ		
		A	B	C
1. ย่านที่ตั้ง มีความเป็นพื้นที่สาธารณะและแหล่ง การเรียนรู้	4x	2	4	2
2. ความเชื่อมโยงกับแหล่งสนับสนุน โครงการ	4x	3	4	2
3. การคมนาคมและการเข้าถึง - รถยนต์ - ขนส่งมวลชน รถร่วมบริการ - การเดินเท้าสู่โครงการ	3x	3	3	3
4. ทัศนียภาพบริเวณโครงการ	2x	3	3	2
5. สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	x	4	4	4
6. การได้มาซึ่งที่ดิน	3x	2	3	1
7. การขยายตัวในอนาคต	2x	3	3	2
สรุป		51	63	40

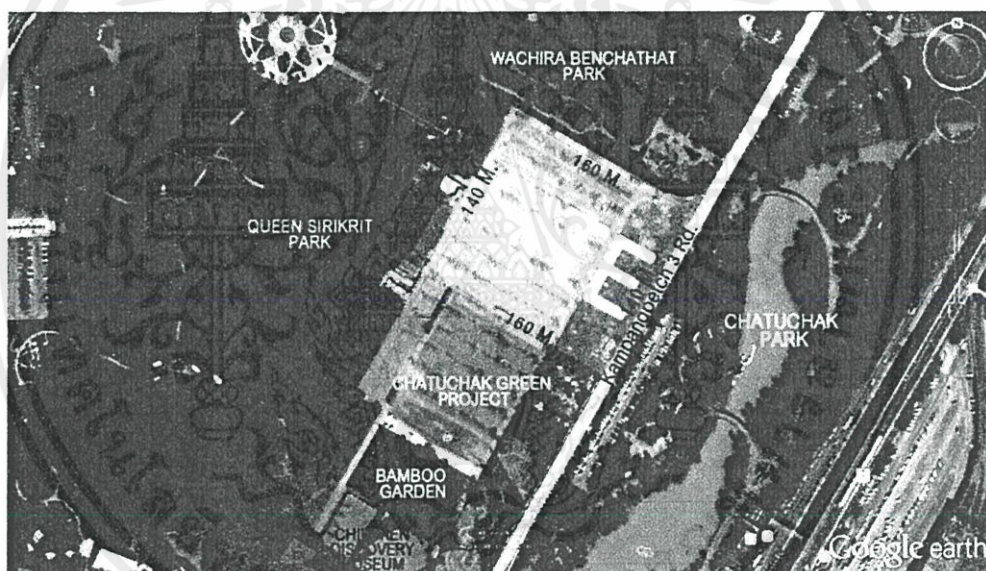
สรุปที่ตั้งโครงการ B บริเวณที่จอดรถสวนสิริกิติ์ ในย่านจตุจักร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

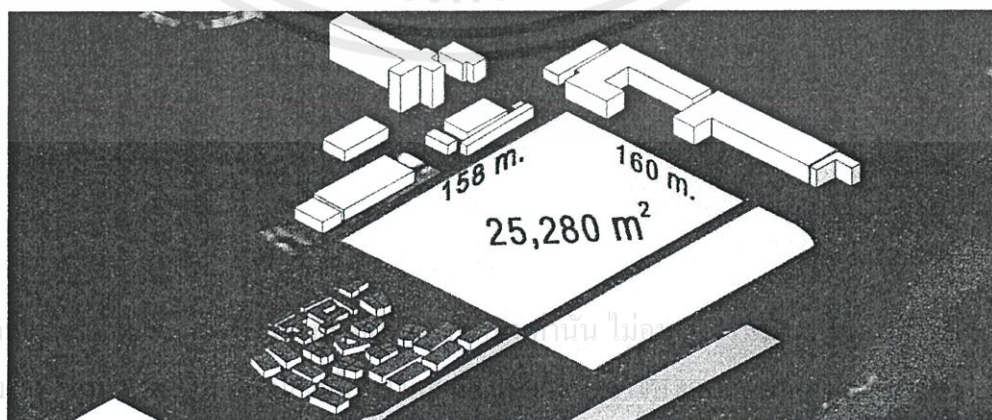
5.3 การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

เป็นที่ดินของสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ในสวนที่จอดรถซึ่งอยู่ระหว่างทิศใต้ของสวนวชิระเบญจทัศหรือสวนรถไฟ กับสวนจตุจักรบนถนนกำแพงเพชร 3 เป็นที่ดินประเภท ส. ที่ดินประเภทสถาบันราชการ สาธารณูปโภค สาธารณูปการหรือสาธารณะประโยชน์

กรรมสิทธิ์ที่ดิน	มูลนิธิสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์(กรุงเทพมหานคร) เวียนคืนให้การรถไฟแห่งประเทศไทยในปี 2554
ขนาดพื้นที่	25,280 ตารางเมตร
ทิศเหนือ	ติดกับสวนวชิระเบญจทัศ (สวนรถไฟ)
ทิศตะวันออก	ติดกับถนนกำแพงเพชร 3 และสวนจตุจักร
ทิศตะวันตก	ติดกับสวนสิริกิติ์
ทิศใต้	ติดกับโครงการจตุจักรกรีน วงศ์ไม้ และพิพิธภัณฑสถานเด็กกรุงเทพฯ ห่างจาก BTS สถานีหมอชิต และ MRT สถานีจตุจักร 400 เมตร

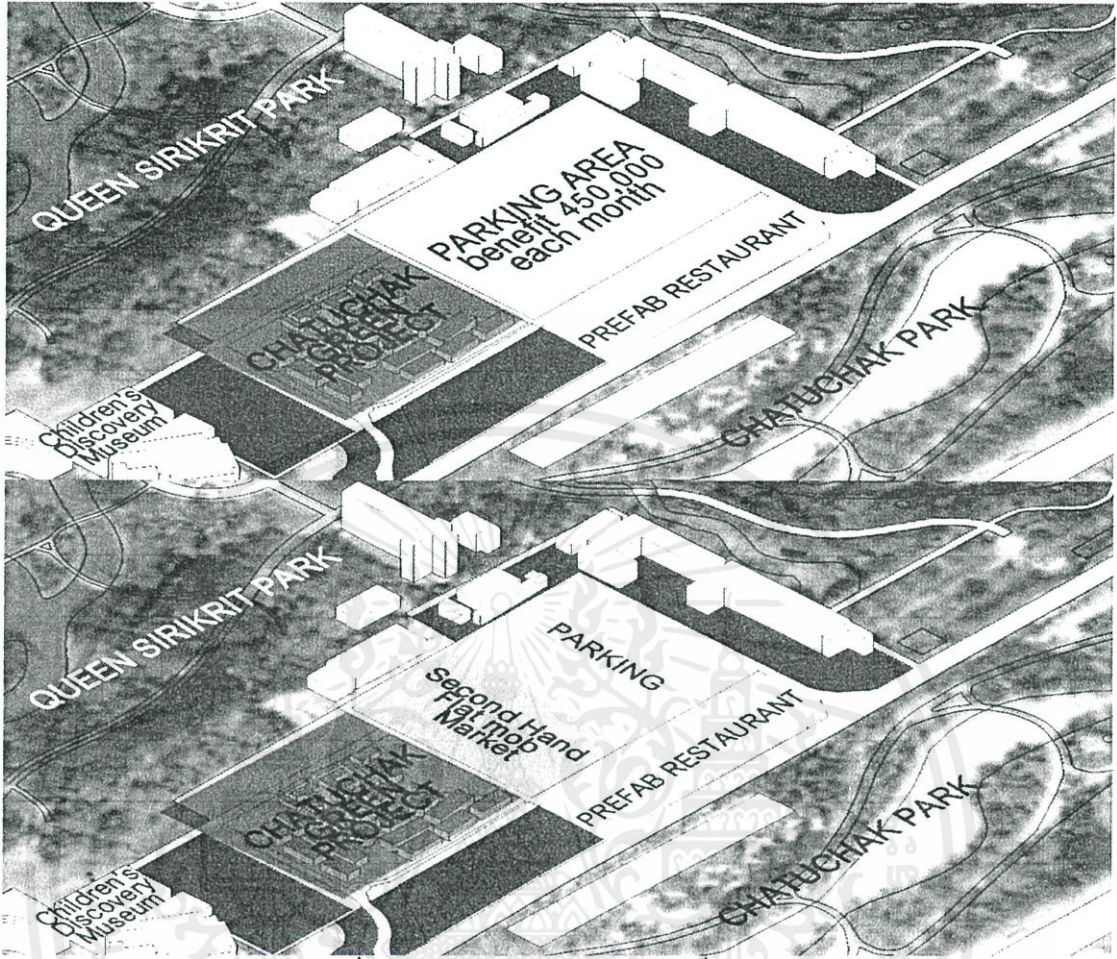

รูปที่ 5-23 ขอบเขตและภาพถ่ายทางอากาศของที่ตั้งโครงการและบริเวณใกล้เคียง

รูปที่ 5-24 ขนาดที่ตั้งโครงการ

5.3.1 การวิเคราะห์ลักษณะการใช้ที่ดินเดิม Land Use Analysis

รูปที่ 5-25 ลักษณะกิจกรรมการใช้ที่ดินเดิม

ในวันธรรมดาใช้เป็นพื้นที่จอดรถ โดยรองรับรถยนต์ที่เข้ามาใช้พื้นที่สวนสิริกิติ์ สวนจตุจักร และโครงการจตุจักรกรีนซึ่งเป็นโครงการข้างเคียง ประมาณ 500 คัน โดยพื้นที่ดังกล่าวเก็บรายได้จากการจอดรถเป็นรายได้ประมาณ 450,000 บาทต่อเดือน

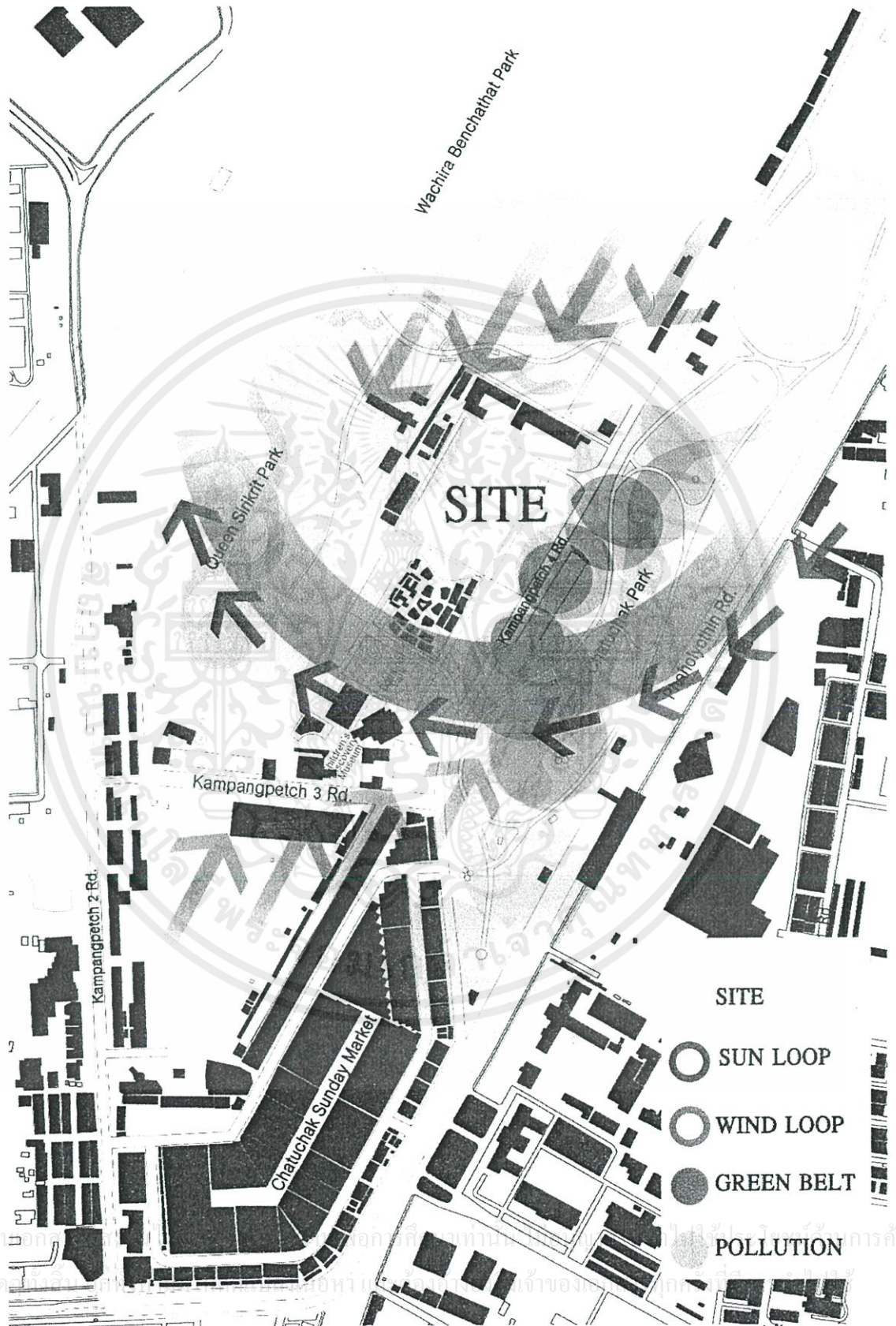
ในวันเสาร์-อาทิตย์รถจะมากเนื่องจากคนใช้พื้นที่ทั้งสวนสวนสาธารณะและบริเวณตลาดนัดจตุจักร Sunday market

และในช่วงเย็นของวันพุธและวันอาทิตย์พื้นที่ถูกเปลี่ยนเป็นตลาดเปิดท้ายขายของสำหรับของโบราณและ ไขว่รถเก่า จนสามารถวิเคราะห์การใช้พื้นที่เดิมได้ดังภาพ

ที่ดินแต่เดิมเป็นที่จอดรถโครงการข้างเคียงเป็นพื้นที่ของมูลนิธิสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ถูกกำหนดเป็นพื้นที่การใช้ประโยชน์เพื่อสาธารณะ และสถานที่ราชการ ต่อมามีการเวียนคืนพื้นที่บริเวณดังกล่าวและพื้นที่ตลาดนัดสวนจตุจักรคืนแก่การรถไฟแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มาใช้นำเงิน อาคารราชการและสาธารณูปโภค

5.3.2 การวิเคราะห์ภูมิอากาศและมลพิษในพื้นที่ข้างเคียง Climate Loop And Pollution Analysis

รูปที่ 5-26 แผนภาพการวิเคราะห์สภาพภูมิอากาศและลักษณะมลภาวะแวดล้อมของที่ตั้งโครงการ

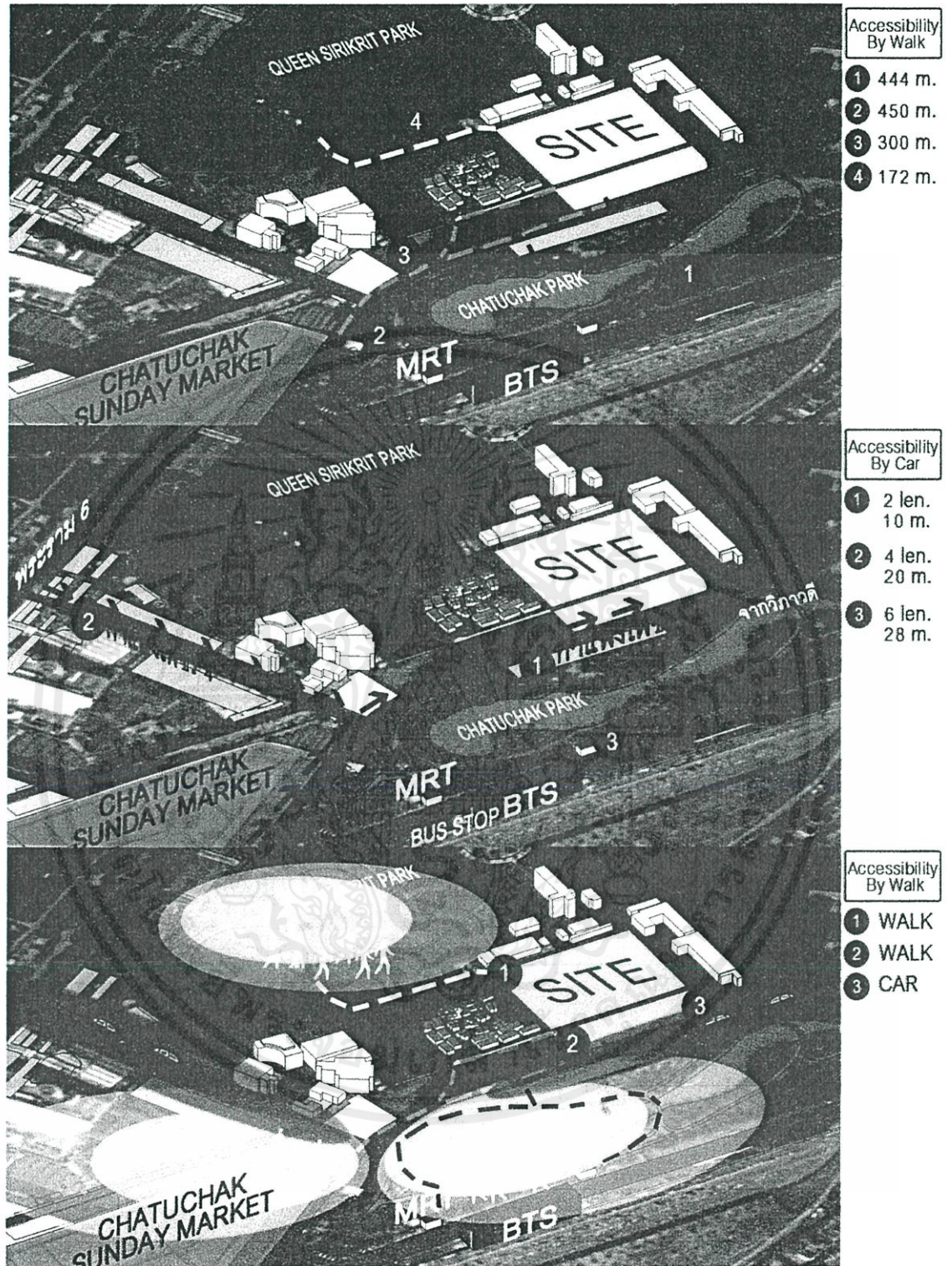
5.3.3 การวิเคราะห์การใช้พื้นที่ข้างเคียงกับความสัมพันธ์ของผู้ใช้งาน User Loop Analysis

เอกสารนี้เป็นทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ไม่ควรนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ทางการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัย

รูปที่ 5-27 แผนภาพวิเคราะห์ลักษณะพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ

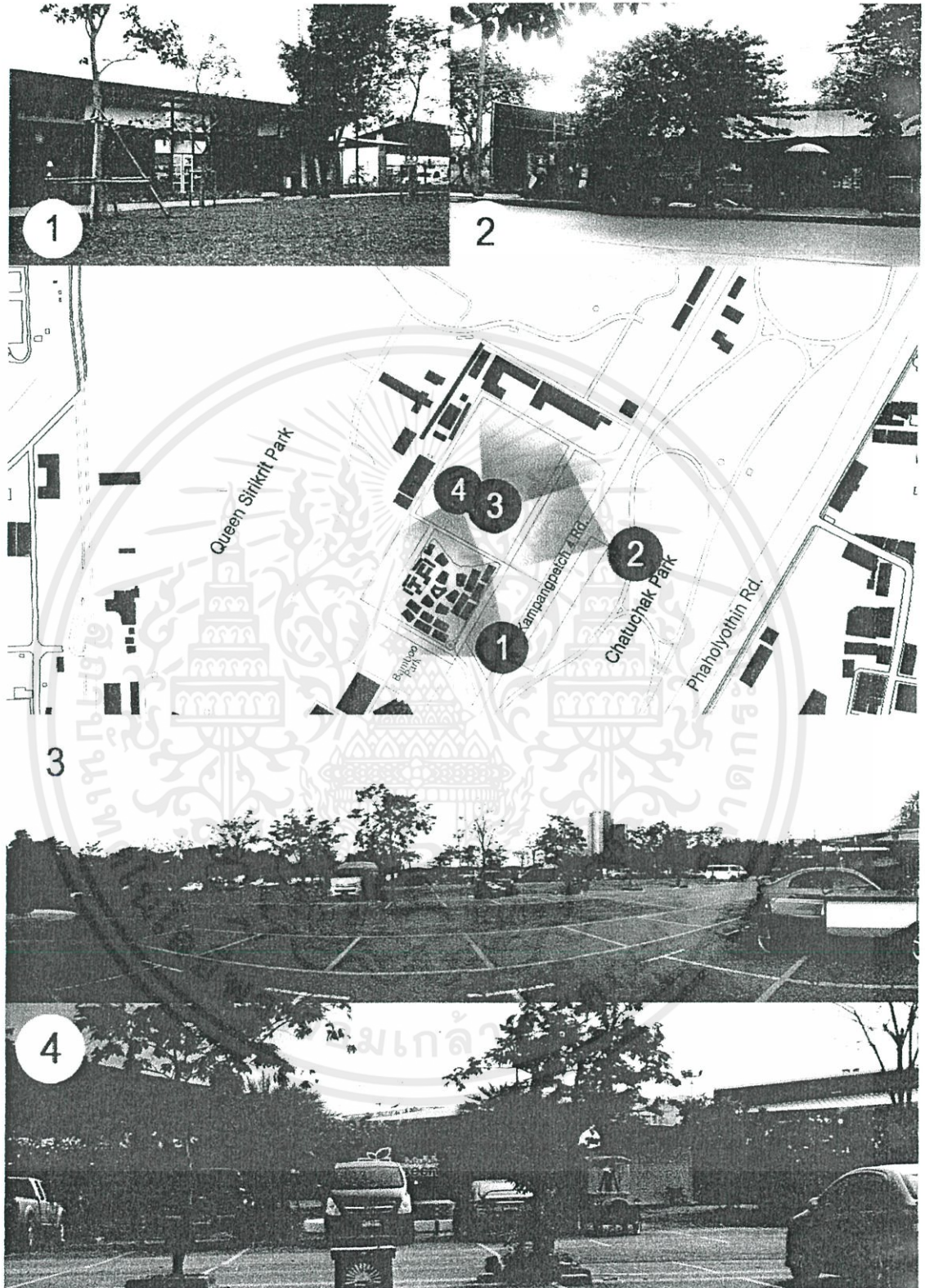
5.3.4 การวิเคราะห์การเข้าถึงที่ตั้งโครงการ Accessibility Analysis

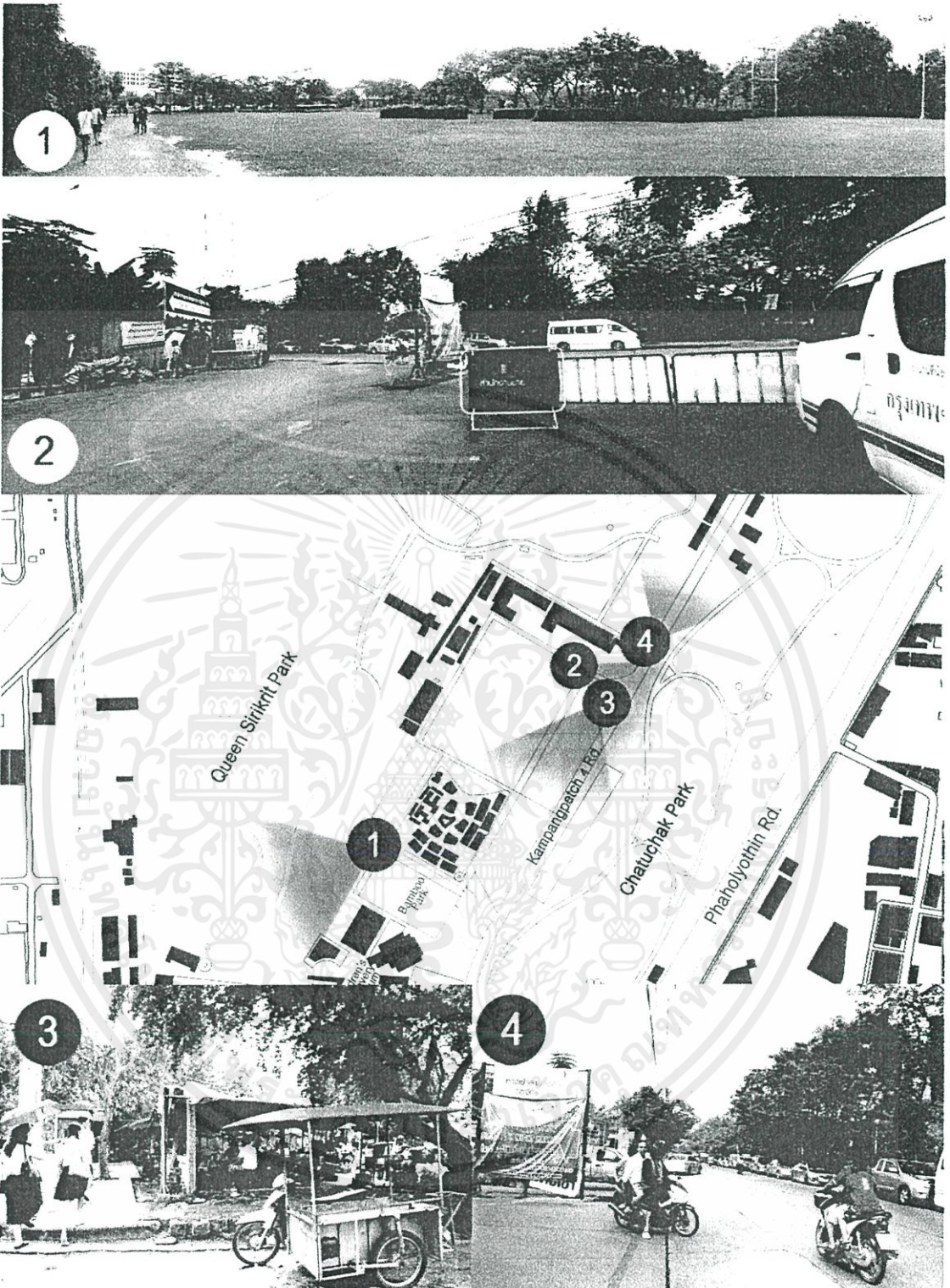
รูปที่ 5-28 แผนภาพวิเคราะห์การเข้าถึงที่ตั้งโครงการโดยวิธีการเดินทางต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.5 การวิเคราะห์มุมมองที่ตั้งโครงการ Viewpoint Analysis

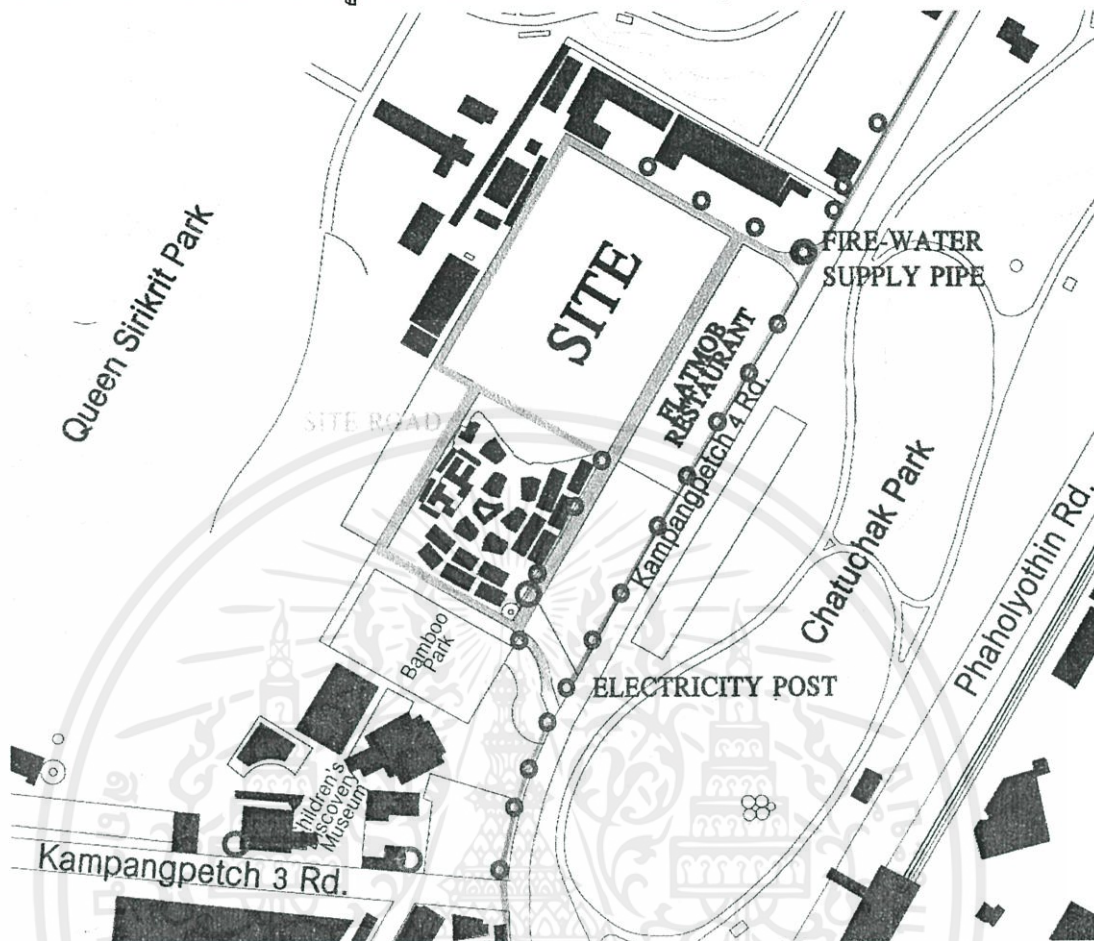
รูปที่ 5-29 มุมมองภายในที่ตั้งโครงการ 1
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5-30 มุมมองภายในที่ตั้งโครงการ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.6 การวิเคราะห์สาธารณูปโภคในที่ตั้งโครงการ Facility Analysis

รูปที่ 5-31 แผนภาพการวิเคราะห์สาธารณูปโภคในที่ตั้งโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งานระบบที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

เนื่องจากโครงการพิพิธภัณฑสถานซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ มีเนื้อที่ประมาณ 15,000 ตารางเมตร ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นที่ขนาดใหญ่ซึ่งเป็นที่จอดรถเดิม การออกแบบอาคารจึงเน้นการประยุกต์ และการแก้ปัญหาของโครงสร้างและพื้นที่การใช้งาน เป็นลักษณะการวางผังในแนวนราบ โดยการออกแบบต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ จึงสะท้อนแนวความคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีทางการก่อสร้าง ซึ่งเชื่อมต่อสถาปัตยกรรมและการใช้พื้นที่เพื่อการอ่านเพื่อสังคมเป็นหลัก การเลือกใช้วัสดุท้องถิ่น หรือสมัยใหม่ที่มีความสอดคล้องกับระบบโครงสร้างในการแก้ปัญหาจากสิ่งแวดล้อมเดิม และการอยู่ร่วมกับธรรมชาติแวดล้อมซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมกรการใช้อาคาร

เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาโครงสร้าง และระบบวิธีการก่อสร้างประกอบด้วย

- (1) การประกอบและการรื้อถอนไม่ซับซ้อน ไม่สิ้นเปลืองพลังงานและวัสดุ
- (2) มีอายุการใช้งานนาน ขนาดและการรับน้ำหนักเพียงพอต่อการใช้งานไม่เล็กหรือใหญ่เกินไป
- (3) ความประหยัดงบประมาณการก่อสร้าง
- (4) ความสะดวกในการขนส่ง และ จัดหาอุปกรณ์
- (5) โครงสร้างที่สร้างด้วยวัสดุที่มีความยั่งยืน
- (6) ความสัมพันธ์ของรูปทรงอาคารกับอุณหภูมิภายในอาคาร สอดคล้องกับภูมิปัญญาเรื่องของ สภาพะนำสบาย และการประหยัดพลังงาน

6.1 ระบบโครงสร้างของอาคารและการใช้วัสดุของอาคาร

การก่อสร้างแบบโดยแนวความคิดที่คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรและมีความยั่งยืนมีองค์ประกอบที่เข้ามาเกี่ยวข้องหลายด้าน ทั้งทางด้านเทคนิควิธีการก่อสร้างรวมถึงการเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมกับความต้องการใช้สอยที่สอดคล้องกับวิถีทางธรรมชาติ ลดการสร้างมลภาวะและลดการใช้พลังงาน โดยในการเลือกใช้ระบบโครงสร้างและวัสดุให้เหมาะกับโครงการจึงได้ทำการสรุปผลการวิเคราะห์ในการเลือกใช้วัสดุธรรมชาติและวัสดุสมัยใหม่¹ มีดังนี้

วัสดุธรรมชาติ

¹มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2547). วัสดุและการก่อสร้างเรือนพื้นถิ่นในการอยู่แบบยั่งยืนของไทย.

ไม้ มีข้อได้เปรียบคือ ความสามารถในการนำไปใช้ได้อย่างหลากหลาย โดย สามารถถอด ประกอบมาใช้ใหม่ ใช้ซ้ำได้ มีความสัมพันธ์กับแรงงานพื้นถิ่น การเจริญเติบโตของไม้ส่งผลดีต่อ ธรรมชาติและสภาพแวดล้อม กระบวนการแปรรูปวัสดุไม้ส่งผลพิษสู่ สภาพแวดล้อมมากนัก มีการ ก่อสร้างที่เรียบง่ายและเป็นแบบแห้ง แต่ในทางกลับกัน การนำไม้จำนวนมากมาใช้ส่งผลเสีย โดยตรงกับระบบนิเวศน์เช่นกัน นอกจากนี้ไม่มีความหนาแน่นน้อย มีค่าการนำความร้อนสูง ดังนั้น จึงมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายนอกที่ร่มเย็น ไม่เหมาะกับพื้นที่ตั้งค่อนข้างโล่งแจ้งรับ แดดเต็มที่ อีกทั้งไม้ยังเป็นฉนวนกันความร้อนและความชื้นที่ไม่ดี ไม่เหมาะกับพื้นที่ปรับอากาศ

ไม้ไผ่ มีข้อดีคล้ายกับการใช้ไม้ แต่ไม่สามารถนำไปใช้ใหม่ ใช้ซ้ำได้ดีมากนัก ข้อได้เปรียบ เมื่อเทียบกับไม้ด้านแหล่งวัสดุมีความสอดคล้องกับชุมชน หาได้ง่ายในชุมชน โดยเฉพาะในเขต อ. สอดและอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นแหล่งไม้ไผ่ที่มีคุณภาพและเป็นแหล่งช่างฝีมือ พื้นบ้าน โดยไม้ไผ่นั้นสามารถปลูกทดแทนได้ ปลูกง่าย โตเร็ว และเป็นวัสดุกันความร้อนได้ดี แต่ หากชำรุดสามารถซ่อมแซมหรือสร้างใหม่ได้สะดวก

วัสดุสมัยใหม่

เหล็ก เป็นวัสดุที่ใช้แทนไม้ได้ดี มีลักษณะชิ้นส่วนและโครงสร้างสอดคล้องกับ โครงสร้างไม้ มีน้ำหนักเบาเมื่อเทียบกับความสามารถในการรับน้ำหนัก มีข้อได้เปรียบด้าน การใช้ซ้ำ โดยเฉพาะ หากใช้รอยต่อแบบสลักเกลียวจะมีคุณสมบัติสามารถต่อเติม ดัดแปลง ถอดประกอบใหม่ได้ และ เหล็กสามารถนำมามาหมุนเวียนใช้ใหม่ได้(Recycle) ซึ่งช่วยลดต้นทุนการผลิตได้มาก นอกจากนี้ยัง สามารถนำไปปรับใช้กับองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมได้หลากหลายส่วน เหล็กมีความคงทน แข็งแรงยาวนาน แต่วัสดุที่ใช้ต้องมีคุณภาพดี และมีการกันสนิมที่มีคุณภาพ ต้องหมั่นตรวจตรา ไม่ มีปัญหาเรื่องปลวกหรือแมลง แต่ทั้งนี้เป็นวัสดุที่ต้องผ่านกระบวนการผลิตที่ซับซ้อนจึงไม่สามารถ หาได้ในชุมชนตามธรรมชาติ และ กระบวนการผลิตส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อม เนื่องจากอาศัย การแปรรูปทรัพยากรธรรมชาติที่ต้องอาศัยเครื่องจักร น้ำมัน ก่อให้เกิดฝุ่น ควัน อีกทั้งชาวบ้านไม่ สามารถก่อสร้างได้เอง เนื่องจากต้องการผู้มีความชำนาญเฉพาะด้านและต้องใช้เครื่องจักรใน การประกอบ ติดตั้ง และขนย้าย นอกจากนี้แร่เหล็กยังเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดไป คน ไม่สามารถหาทดแทนคืนกลับให้กับธรรมชาติได้

การใช้โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กในโครงการ มีข้อเสียเปรียบด้านความยั่งยืนหลาย ประเด็นเพราะเป็นโครงสร้างที่มีน้ำหนักมากและมีความถาวรสูงไม่สอดคล้องต่อการดัดแปลง ต่อ เติม และเป็นวัสดุที่ต้องผ่านกระบวนการผลิตที่ซับซ้อนที่ส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมจึงไม่สามารถ หาได้ในชุมชนตามธรรมชาติแต่ทั้งนี้คอนกรีตเป็นที่รู้จักแพร่หลายมาเป็นเวลานาน ช่างมี ความคุ้นเคยประกอบกับราคาไม่สูงนักเมื่อเทียบกับโครงสร้างไม้และเหล็ก กระบวนการก่อสร้างมี

ความยุ่งยากต้องใช้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีคอนกรีตเข้ามาเกี่ยวข้อง ต้องใช้เครื่องมือและเครื่องจักร แต่โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กมีข้อได้เปรียบที่ทำให้มีผู้นำไปใช้คือเป็นวัสดุที่มีความคงทนสูง ไม่ต้องการการดูแลรักษามาก

แผ่นซีเมนต์บอร์ดและแผ่นสังกะสี เป็นวัสดุสมัยใหม่ที่ถูกนำมาใช้จำนวนมาก เพราะราคาไม่แพงหาซื้อง่ายจากร้านค้าวัสดุทั่วไป มีความหลากหลายของสี นำไปใช้งานได้หลากหลาย มีความแข็งแรง ทนทานค่อนข้างดี และเนื่องจากเป็นวัสดุที่มีน้ำหนักเบา ชาวบ้านจึงสามารถก่อสร้างได้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังสามารถใช้ได้กับโครงสร้างไม่อย่างสอดคล้อง ข้อเสียเปรียบทางด้านวัสดุคือนำความร้อนได้สูง ทำให้พื้นที่ภายในมักมีอุณหภูมิสูง โดยเฉพาะแผ่นสังกะสี นอกจากนี้เมื่อเทียบกับวัสดุธรรมชาติแล้วยังมีข้อเสียเปรียบด้านกระบวนการผลิตที่ส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อม

จะเป็นได้ว่าวัสดุธรรมชาติหรือวัสดุพื้นถิ่นมีข้อได้เปรียบและเสียเปรียบแตกต่างกันไป ที่เห็นได้ชัดคือวัสดุธรรมชาติมีข้อได้เปรียบด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตและการก่อสร้าง ความสอดคล้องของแหล่งวัสดุกับชุมชนและทักษะการก่อสร้างท้องถิ่น สามารถปลูกทดแทนหรือซดเซยทางทรัพยากรได้เมื่อมีการนำมาใช้ แต่มีข้อเสียเปรียบด้านความคงทน การดูแลรักษา การพิจารณาการเลือกใช้จึงแบ่งออกเป็นส่วนๆ ดังนี้

(1) เสาค้ำและฐานราก

- เสาค้ำ

รูปแบบของงานเสาค้ำที่ถูกนำมาใช้เพื่อรับน้ำหนักอาคารในโครงการมีดังนี้

1. เสาค้ำกด ใช้ในส่วนของบริเวณกำแพงรั้วโครงการ หรือบริเวณงานเร่งด่วนที่ไม่ต้องการตั้งบ้นจันเป็นการลดความสะดวกในการตอกเข็มอีกวิธีหนึ่งและไม่ค่อยยุ่งยากใช้กับโครงสร้างที่ไม่ใหญ่โตหรือรับน้ำหนักมากนัก เข็มกดเป็นวิธีการที่ใช้รถแบ็คโฮ ดึงเสาค้ำ คสล. รูปหน้าตัด 6 เหลี่ยม ขนาดยาวต้นละ 6 เมตร มากดโดยใช้แขนเหล็กของรถแบ็คโฮกดลงไป ซึ่งจะไม่มีความสะดวกกับรอบๆ ข้าง วิธีนี้สะดวกและรวดเร็วแต่ให้ระวางแนวเสาค้ำต้องตั้งให้ตรงแล้วจึงกด ไม่เช่นนั้นเสาค้ำจะเบี้ยวหรือ หัก หรือ ทำให้รับน้ำหนัก ได้ไม่ดีเท่าที่ควร

2. เสาค้ำตอก ใช้ในส่วนของทั่วไปของอาคาร เป็นเข็มที่มีราคาค่อนข้างประหยัด เมื่อเทียบกับเข็มเจาะ สามารถทำงานได้รวดเร็ว จึงเป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมานาน แต่ข้อเสียคือก่อให้เกิดการสั่นสะเทือนในเวลาตอกมากกว่าเข็มทุกประเภท และเกิดแรงอัดของดินที่เข็มถูกตอกลงไป แทนที่หน้าตัดของเข็มอาจจะป็นรูปตัว I หรือสี่เหลี่ยมตัน โดยทั่วไปจะมีขนาดยาวประมาณ 8-9 เมตรต่อท่อน จึงต้องต่อ 2 ท่อน เพื่อให้ได้ระยะความลึก เสาค้ำชนิดนี้ อาจจะทำให้อาคารที่ติดกันแตกร้าว อันเนื่องมาจากแรงสั่นสะเทือน นอกจากนั้นการดำเนินการยังต้อง ใช้พื้นที่ เช่น การติดตั้งบ้นจัน เข็มที่มีความยาว ก่อให้เกิดความ ไม่สะดวก ในการเคลื่อนย้าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีเหตุผลเบื้องหลังอื่นที่และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ฐานราก

ฐานรากเป็นโครงสร้างที่สำคัญสำหรับอาคาร โดยฐานรากจะทำหน้าที่ถ่ายน้ำหนักจากโครงสร้างของอาคารส่วนที่อยู่เหนือดินลงสู่พื้นดิน โดยมีหลักเกณฑ์ว่าการทรุดตัวของฐานรากทุกๆ ฐานจะต้องเท่ากัน มีค่าน้อยมากหรือมีค่าเท่ากับศูนย์ และฐานรากยังทำหน้าที่คล้ายสมอเรือในการที่จะยึดโครงสร้างของอาคารส่วนบนไม่ให้เคลื่อนที่หรือยกตัวขึ้น (Uplifting) อันเนื่องมาจากแรงดันของน้ำใต้ดิน แรงกระทำจากลมพายุหรือแผ่นดินไหว ฐานรากที่นำมาใช้ในโครงการมีดังนี้

1. ฐานรากแบบมีเข็ม เนื่องจากบริเวณที่ตั้งโครงการริมแม่น้ำเพชรบุรี มีการกัดเซาะตามชายฝั่ง มีสภาพดินค่อนข้างอ่อนเช่นเดียวกับ จึงต้องใช้ฐานรากแบบมีเข็ม ฐานรากชนิดนี้ จะรับน้ำหนักจาก เสาถ่ายลง เสาเข็ม และดิน ตามลำดับ
2. ฐานรากแท่งตอม่อ เลือกใช้ในส่วนที่รับน้ำหนักไม่มาก เป็นฐานคอนกรีตหล่อลึกลงไปในดินหรือน้ำ จนถึงระดับที่ ต้องการ

(2) โครงสร้างหลักอาคาร

โครงการพิพิธภัณฑ์วรรณกรรมเป็นโครงการที่มีขนาดอาคารไม่ใหญ่มากนักและไม่จำเป็นต้องใช้โครงสร้างพิเศษเพื่อรับน้ำหนักของอาคาร โดยช่วงเสาประมาณ 4.00x4.00 เมตร – 8.00x8.00 เมตรตามแนวความคิดที่สอดคล้องกับขนาดความเหมาะสมของวัสดุ และการประหยัดโครงสร้าง

โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก

การเลือกใช้ระบบการก่อสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กกับอาคารต้องคำนึงการใช้งาน ความเหมาะสม และความต้องการขององค์ประกอบอาคารแต่ละส่วน ข้อกำหนดในเรื่องการรับน้ำหนักปลอดภัยสำหรับอาคารสาธารณะ เป็นต้น สำหรับระบบโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กที่เลือกนำมาใช้กับโครงการศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่

- ระบบเสาคาน (Skeleton)

เนื่องจากโครงสร้างระบบเสาคานและคาน เป็นระบบที่นิยม และประหยัดในด้านโครงสร้างเหมาะสำหรับอาคารขนาดกลาง ฐานรากจำเป็นต้องตอกเสาเข็ม ซึ่งในการพิจารณาเลือกกระบวนโครงสร้างในโครงการนี้ โครงสร้างเป็นแบบธรรมดา ระยะห่างของช่วงกว้าง และช่วงยาวก็อยู่ในระยะที่เหมาะสมสามารถใช้ระบบคานคอนกรีต ซึ่งในการเลือกใช้ ระบบในการจัดวางคาน และพื้นที่สามารถจัดได้เป็น 3 ระบบคือ

1. ระบบตารางสี่เหลี่ยมจัตุรัส (Square grid)

2. ระบบตารางสี่เหลี่ยมผืนผ้า (Rectangular grid)

3. ระบบตารางทแยง (Screw grid)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้งานเพื่อการศึกษานานาชาติ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระบบตารางสี่เหลี่ยมจัตุรัส และระบบตารางสี่เหลี่ยมผืนผ้า ในบางกรณีสามารถใช้ร่วมกันได้ในกรณีที่ช่วงกว้างเท่ากันหรือครึ่งหนึ่งของช่วงยาวก็สามารถใช้ตาราง 2 แบบนี้ได้ ซึ่งเห็นระยะที่เหมาะสมสำหรับอาคารช่วงสั้น และอาคารช่วงยาวซึ่งมีระยะเฉลี่ย 6-9 เมตร

ส่วนระบบตารางทแยง เหมาะสำหรับพื้นที่ที่มีขนาดช่วงกว้างยาว 1:2 การใช้ระบบตารางทแยงจะเป็นการประหยัดที่สุด การเลือกต้องคำนึงถึงระบบการเดินท่อต่าง ๆ ด้วย เพราะจำเป็นต้องมีการเดินท่อผ่าน หรือเจาะพื้นที่และคานในบางส่วนซึ่งในเรื่องของระบบพื้นนั้นสามารถพิจารณาได้ดังนี้

1. ระบบพื้นตง (Ribbed floor)

- แบบทางเดียว ทำให้พื้นที่มีความบางมากได้ และยึดหยุ่นได้ ในการเจาะรูสำหรับใส่ท่อได้ แต่ไม่เหมาะที่จะเจาะผ่านคานเพราะมีความหนา และจำเป็นต้องเสริมเหล็กเพิ่มในคานบางตัว ทำให้ลำบากในการก่อสร้าง และไม่เหมาะในกรณีการยื่นคาน

- แบบสองทาง สามารถทำให้พื้นบางมากได้เช่นกันแต่ควรถ่วงน้ำหนักในช่วงกว้างมาก ๆ การก่อสร้างจึงจะคุ้มค่า เพราะยึดหยุ่นได้มาก ในการเจาะพื้นไม่จำเป็นต้องเสริมเหล็กเพิ่ม และสามารถวางท่อได้ทุกทิศทุกทาง แต่ในการเจาะผ่านคานจะลำบากต้องเจาะหลายตัวและต้องเสริมเหล็กมากเป็นพิเศษ โดทฤษฎีแล้วเสารับน้ำหนักทั้งสี่ควรเป็นจัตุรัสและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในลักษณะอื่นได้ เช่นลักษณะของวงกลม ที่กระจายน้ำหนักออกจากจุดศูนย์กลางเสาเป็นต้น

2. ระบบ Flat slab

ระบบโครงสร้างที่ไม่มีคานการก่อสร้างง่ายแต่พื้นจะหนา โดยแปรผันตามลักษณะของช่วงเสา (หนาอย่างน้อย 15-30 เซนติเมตร) และเป็นโครงสร้างที่มีการยึดหยุ่นดีมากในการแบ่งพื้นที่ใช้สอย แต่การเจาะช่องจะต้องทำการกำหนดตั้งแต่เริ่มการก่อสร้างและต้องทำการเสริมเหล็กให้มากเป็นพิเศษอีกด้วย

3. ระบบชิ้นส่วน

เป็นระบบที่ประหยัด ง่ายในก่อสร้างและโครงสร้างมีความเบา แต่ในการเจาะทำลำบากมาก และระบบชิ้นส่วนนี้ไม่เหมาะที่จะให้มีการเจาะ เพราะจะทำให้กำลังวัสดุเสียไป

สรุปข้อดีของระบบเสาคานในการเลือกใช้กับโครงสร้าง

- ลักษณะทำให้เห็นอาคารเปิดโล่งหรือปิดทึบได้ตามความเหมาะสมของพื้นที่
- มีความยึดหยุ่นในการเจาะช่องหน้าต่างในจุดที่จำเป็น
- มีความยึดหยุ่นการกันผนัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่เผยแพร่โดยกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์โครงการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น ขอสงวนสิทธิ์ในข้อมูลและเนื้อหาของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เป็นโครงสร้างน้ำหนักปานกลางรับน้ำหนักได้ตามความต้องการ
- ยึดหยุ่นในด้านระบบการเดินท่อกายในโครงการ
- เหมาะสำหรับอาคารที่ต้องขยายเพิ่มเติม เพราะสามารถทำได้ง่าย

- สามารถใช้ร่วมกับโครงสร้างพิเศษส่วนอื่นได้
- ขนาดความกว้างและความยาวของอาคารไม่จำกัด
- การออกแบบเสาคาน และพื้นสามารถออกแบบต่าง ๆ กันได้ ตามลักษณะการจัดการรับน้ำหนัก

จากข้อมูลข้างต้นจึงเลือกโครงสร้าง คสล. ประยุกต์กับโครงสร้างเหล็กบางส่วน(จากข้อดีของเหล็กที่กล่าวไว้ข้างต้น) เนื่องจากมีความสามารถในการรับน้ำหนักได้สูง และควบคุมมาตรฐานได้ง่าย ในส่วนอาคารที่มีขนาดเล็ก หรืออาคารที่อยู่ในส่วนแสดงงาน หรือวัตถุประสงค์ผิวอาจเป็นโครงสร้างไม้ เพื่อแสดงความรู้สึกของภูมิปัญญา กับธรรมชาติ และความเป็นพื้นถิ่นโครงสร้างหลังคา ในส่วนที่ต้องการพาดช่วงกว้าง ใช้โครงสร้างเหล็ก และในส่วนโครงสร้างพาดช่วงแคบ ใช้โครงสร้างไม้ เพื่อให้โครงสร้างดูกลมกลืนกับลักษณะ ของโครงการ

(3) โครงสร้างพื้น

การก่อสร้างพื้นอาคารในโครงการมีโครงสร้างพื้นที่ใช้คือพื้นหล่อในที่ ลักษณะการวางพื้นก็สามารถแบ่งได้ 2 วิธี คือ การวางพื้นถ้าย้ำน้ำหนักบนคาน (slab on beam) และการวางพื้นให้ถ้าย้ำน้ำหนักบนดิน (slab on ground) โดยการวางพื้นบนดินนั้น นิยมทำกันในชั้นที่ติด กับพื้นดินที่ต้องได้รับน้ำหนักมาก ๆ เช่นบริเวณจอดรถ ลดปัญหา เรื่องการทรุดตัวของโครงสร้าง และคานได้ เนื่องจากน้ำหนักพื้นทั้งหมดได้ถ่ายลงสู่พื้นดินโดยตรงนั่นเอง ในเรื่องการเทพื้นนั้น ควรต่อเนื่อง ให้เสร็จเสียทีเดียว จะเป็นการดีเพราะคอนกรีตจะได้เป็นเนื้อเดียวกัน ตามมาตรฐานแล้ว พื้นคอนกรีตเสริมเหล็ก จะต้องมีความหนาของเหล็กเส้นไม่น้อยกว่า 2.5 เซนติเมตร โดยใช้คอนกรีต ที่มีอัตราส่วน ปูน : ทราย : หิน เป็น 1:2:4 อาจมีบางส่วนที่ใช้เป็นพื้นไม้วางบนโครงสร้างเหล็ก Beam

(4) โครงสร้างผนัง

เนื่องโครงการศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เน้นลักษณะอาคารที่ประยุกต์ภูมิปัญญากับการอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติจึง พื้นี่ส่วนใหญ่ของอาคารจึงเป็นพื้นที่เปิดโล่งเป็นส่วนใหญ่ แต่อย่างไรก็ตามผนังเรียกได้ว่าเป็นผิวหนังของอาคาร (skin) สำหรับผนังภายนอกนั้นคอยปกป้องอาคารจากความเปลี่ยนแปลงของ อากาศ ร้อนหนาว แดด ลม ฝน ภายอาคาร ส่วนผนังภายในนั้น ทำหน้าที่แบ่งส่วนใช้สอยต่าง ๆ ภายในอาคารให้เป็นสัดส่วนตามการใช้สอย

ผนังที่ใช้ในโครงการ

- ผนังก่ออิฐฉาบปูน ใช้ในส่วนทั่วไปของอาคาร นั้น เป็นผนังที่ใช้อิฐก่อขึ้นมา และฉาบทับด้วยปูน เพื่อความเรียบร้อย สำหรับการก่ออิฐในผนังชนิดนี้ จะต่างจาก การก่ออิฐของ ผนังก่ออิฐโชว์แนว เพราะจะต้องก่ออิฐให้ ผิวคอนกรีตมีรอยบุ๋ม ลึกประมาณ 3-5 มิลลิเมตร เพื่อเวลาฉาบปูน จะได้ยึดเกาะ ผิวคอนกรีตได้แน่นหนา ก่อนฉาบปูนก็ควร ทำความสะอาดผนัง ด้วยไม้กวาด หรือลม

เป่า ให้เศษ หรือฝุ่นปูน หลุดออกเสียก่อน และทำการรดน้ำให้ชุ่มเสีย ทิ้งไว้ซักครึ่งนาที ก่อนให้อิฐ ดูดน้ำให้เต็มที่ ป้องกันไม่ให้อิฐ ดูดน้ำ ไปจากปูน อันจะก่อให้เกิดการแตกร้าวของผนังได้

- ผนังกระจก (Curtain wall) ใช้ในส่วนที่ต้องการเปิดมุมมองแต่ยังต้องควบคุมเรื่องระบบ ปรับอากาศด้วย จากวิทยาการปัจจุบัน เราสามารถพัฒนาการก่อสร้าง จนสามารถนำกระจกมาใช้ เป็นผนังได้แล้ว ซึ่งผนังกระจกเหล่านี้จะมีลักษณะการติดตั้งต่าง ๆ กันตามลักษณะการยึดเกาะของ แผ่นกระจกคือ

(1) กระจกยึดติดกับกรอบเพียง 2 ด้าน (two-side support) ซึ่งมักจะยึดที่พื้น หรือเพดาน ส่วน อีก 2 ด้านที่เหลือปล่อยให้ติดกับกระจกแผ่นอื่นๆ การยึดติดกระจกแบบนี้จะมีปัญหาเรื่องการแอ่น ตัวของกระจก ซึ่งสามารถป้องกันแก้ไขโดยเพิ่มความหนาของกระจก หรือเปลี่ยนการยึดติด

กระจกเป็น 3 ด้านหรือ 4 ด้านตามความเหมาะสม

(2) กระจกยึดติดกับกรอบเพียง 3 ด้าน (three-sided support) กระจกจะยึดติดกับกรอบ 3 ด้าน อีกด้านหนึ่งอาจจะวางลอยๆ หรือต่อกับ กระจกแผ่นอื่นๆที่มีความแข็งแรงกว่าแบบแรก

(3) กระจกยึดติดกับกรอบ 4 ด้าน (four-sided support) เป็นรูปแบบการติดตั้งที่แข็งแรงที่สุดใน การติดตั้งผนังกระจกนั้น ควรหาช่างที่ชำนาญมาติด

- ผนังยิปซัมหรือผนังเบา ใช้ส่วนที่ต้องการกันห้องที่ไม่ได้ต้องการความเป็นถาวรมากนัก เช่น ในส่วนสำนักงานเป็นต้น ซึ่งเป็นผนังที่นิยมใช้กันมาก ในปัจจุบัน เพราะมีน้ำหนักเบา ประหยัด และติดตั้งได้รวดเร็ว ในการติดตั้งผนังเบา นั้น ต้องคำนึงถึงตำแหน่ง สวิตช์และปลั๊กไฟต่างๆ ให้ ครบถ้วน เพราะหากต้องการ ติดเพิ่มเติมทีหลังนั้นจะมีความยุ่งยากมาก และอาจทำให้เกิด การ เสียหาย กับผนังขึ้นได้ ผนังยิปซัมมี อายุการใช้งานสั้น และมักจะมีปัญหาในเรื่องความชื้น จึงนิยม ใช้กับผนังภายใน และผนังตกแต่ง ที่มีการปรับเปลี่ยนบ่อย ๆ สำหรับงานผนังที่ เป็นเปลือกของ อาคารนั้น สามารถพิจารณาเลือกใช้ ตามประโยชน์ใช้สอย รสนิยม และความต้องการที่เหมาะสม ในแต่ละอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณี (5) **โครงสร้างหลังคา** ที่ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปรับตัวเพื่ออยู่แบบสบายจากสภาวะแวดล้อมและบริบททางธรรมชาติธรรมชาติดี² การเลือกใช้หลังคาในภูมิอากาศเขตร้อนชื้น สอดคล้องมีหลักต้องคำนึงถึงอยู่หลายประการดังต่อไปนี้

- หลังคาต้องมีความเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ คือสภาพอากาศแบบร้อนชื้น ซึ่งมีทั้งความร้อนจากแสงอาทิตย์ และความชื้นในอากาศ ดังนั้นการเลือกใช้หลังคา จึงต้องคำนึงถึงความสามารถ ในการป้องกันความร้อน รวมถึงการออกแบบ ระบบการระบายความร้อนใต้หลังคา และการป้องกันความร้อน โดยใช้วัสดุประเภท ฉนวน ที่สามารถป้องกันความร้อนได้ดี ส่วนกรณีการระบาย ความร้อนใต้หลังคา ควรมีการเจาะช่องลมให้ลมพัดมาเอาความร้อนใต้หลังคาออกจากตัวบ้านออกไปได้สะดวก ไม่เก็บความร้อน จนระบายผ่าน ฝ้าเพดาน สู่อ่างด้านล่าง รูปทรงหลังคาที่เป็นที่ยอมรับกันว่าเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศบ้านเราคือ หลังคาทรงจั่ว และหลังคาทรงปั้นหยา เพราะสามารถ กันแดดกันฝน ทั้งยังระบายความร้อนใต้หลังคาได้ดี หลังคาประเภทอื่นก็ใช้ได้ หากมีการแก้ปัญหา เรื่องกันแดดกันฝน และเรื่องการระบายความร้อนใต้หลังคาอย่างถี่ถ้วน
- หลังคาต้องมีความสวยงามกลมกลืนกับรูปทรงของอาคาร หลังคาแต่ละประเภทควรมีลักษณะเฉพาะสะท้อนภาพลักษณ์ของอาคารแตกต่างกันออกไป
- หลังคาต้องเหมาะสมกับงบประมาณ หลังคาแต่ละชนิดถึงแม้ว่าในเรื่องที่เท่ากัน แต่ราคาค่าก่อสร้างนั้นแตกต่างกัน เนื่องจากความยากง่ายในการก่อสร้างที่แตกต่างกันรวมถึงวัสดุที่ใช้มาน้อยต่างกัน

ประเภทของหลังคาที่เลือกใช้ในโครงการมีดังนี้

1. หลังคาแบน (Flat Slab) ใช้ในส่วนทางเดิน ทางเชื่อมพื้นที่ขนาดเล็ก เพื่อระนาบในแนวนอนดูไม่เกะกะสายตามากนัก แต่หลังคามีลักษณะแบนราบคล้ายกับเป็นพื้นจึงมักถูกใช้เป็นพื้นลาดฟ้า แต่เนื่องจากรับความร้อนมาก และกันแดดกันฝน ไม่ค่อยได้ การก่อสร้างหลังคาประเภทนี้คล้ายๆ กับการก่อสร้างพื้น แต่มีข้อควรทำคือ ควรจะผสมน้ำยากันซึม หรือควรมีวัสดุกันซึมปูทับอีกชั้นหนึ่งซึ่งทำให้บนพื้นที่หลังคาประเภทนี้ขึ้นไปใช้ประโยชน์ได้ หรือหากไม่ได้ใช้ประโยชน์อาจใช้แนวภูมิปัญญาชาวบ้านในการแก้ปัญหา โดยปลูกพันธุ์ไม้เลื้อยไปตามหลังคา

2. หลังคาเพิงหมาแหงน (Lean To) ใช้เป็นหลังคาหลักของโครงการ เนื่องจากยังคงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ร่วมกับสมัยใหม่ และสอดคล้องกับมุมมองทางสายตาของโครงการ เป็นหลังคาที่ยกให้อีกด้านสูงกว่าอีกด้านหนึ่ง เพื่อให้สามารถระบายน้ำฝนได้ เหมาะสมสำหรับอาคารขนาดเล็ก

² มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2547). สภาวะสบายและการปรับตัวเพื่ออยู่แบบสบายของคนในท้องถิ่น.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานานาชาติ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใด
โครงการวิจัยในชุดโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรือนชุมชนและนิเวศวิทยาวัฒนธรรมการอยู่อาศัยที่ยั่งยืนของ
ไม่ว่ากรณีใดๆก็ตาม อีกทั้งยังมีให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
คนไทยในภาคตะวันตก

เนื่องจากก่อสร้างง่าย รวดเร็ว ราคาประหยัด แต่ต้องระวังควรให้หลังคามีองศาความลาดเอียงมากพอ ที่จะระบายน้ำฝนออกได้ทันไม่ไหลย้อนซึมกลับเข้ามาได้ โดยอาจพิจารณาพร้อมกับปัจจัยอื่น เช่น ความชันจากขนาดของหลังคา วัสดุของหลังคา และระยะชั้นของหลังคา เป็นต้น ในกรณีที่มีโอกาสหรือความเสี่ยงที่น้ำฝนจะไหลย้อนซึมเข้ามาได้ ก็ควรใช้ความลาดชันมากขึ้นตามลำดับ เพื่อให้สามารถระบายน้ำฝนได้รวดเร็วขึ้น

วัสดุโครงหลังคา

รูปแบบของหลังคาชนิดต่างๆ ฉบับนี้เราจะมาว่ากันถึงวัสดุที่ใช้ทำโครงหลังคา ที่เป็นที่ยอมรับใช้กันมาก ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทหลัก ๆ คือ

1. โครงหลังคาเหล็ก

โครงหลังคาที่เป็นเหล็กนั้นยังสามารถแยกเป็น โครงหลังคาเหล็กกลม ซึ่งนิยมใช้ในหลังคาที่ต้องการรูปทรงที่แปลกตา ตลอดจนถึง ระยะช่วงกว้างของเสามากๆ ส่วนโครงสร้างหลังคาเหล็กอีกประเภทคือ โครงหลังคาที่เป็นเหล็กตัว C ซึ่งมัก จะเป็นเหล็กที่มี ความหนาราว 2.3 มม. เหมาะสำหรับใช้กับกระเบื้องลอนคู่ และความหนาขึ้นมาหน่อยขนาด 3.2 มม. ใช้กับ กระเบื้องโมเนีย นอกจากนี้เหล็กที่ใช้ต้องเป็นเหล็กที่ได้รับมาตรฐานอุตสาหกรรม และจำเป็นต้อง ทาด้วยสีกันสนิมที่ได้รับมาตรฐานไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง การเว้นระยะโครงเหล็ก สำหรับ การวางแปเหล็กเพื่อรับกระเบื้อง หรือภาษาช่างเรียกว่า "จันทัน" ควร จะต้องเว้นระยะช่วง ห่างประมาณ 1 - 1.5 เมตร ขึ้นอยู่กับขนาดกระเบื้องที่ใช้

2. โครงหลังคาไม้เนื้อแข็ง

โครงหลังคาไม้เนื้อแข็งต้องเป็นไม้ที่ได้รับการอบ หรือผึ่งจนแห้งจะต้องไม่มีรอยแตกร้าวบิดหรืองอ ต้องเป็นไม้ที่ได้มาตรฐานของกรมป่าไม้ นอกจากนี้ควรทาน้ำยากันปลวกอย่างน้อย 2 ครั้ง การขึ้นโครงหลังคา ที่เป็นไม้ ควรใช้ไม้เนื้อแข็งขนาดหน้า 2" x 6" หรือ 2" x 8" ขึ้นอยู่กับการรับน้ำหนัก และความกว้างของอาคารตาม ความเหมาะสม หากอาคารมีช่วงกว้างมาก ควรใช้ไม้ค้ำยันเสริมความแข็งแรง เป็นโครงถัก ที่เรียกว่า โครงถัก(Truss) ส่วนระยะการวางจันทันต้องเว้นระยะประมาณ 1 เมตร เนื่องจากการวางจันทัน ระยะที่ถี่จะช่วยลด ความเสี่ยงที่ทำให้ หลังคาแอ่นได้ หลักสำคัญ ในการที่จะเลือกใช้โครงหลังคาไม่ว่าจะเป็นเหล็ก หรือไม้นั้นต้องคำนึงถึงอายุการใช้งานและวัสดุที่ใช้มุงหลังคา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(6) การเลือกใช้วัสดุ

ลักษณะของพื้นแต่ละชนิดมีดังนี้

1. พื้นทรายล้าง กรวดล้าง หินล้าง จะมีลักษณะผิวที่ขรุขระ ไม่ให้เกิดการลื่นไถลได้ง่าย ใช้กับพื้นทางเดิน ขึ้นบันได รอบบริเวณรอบบ่อน้ำตรงกลางโครงการ หรืออาจทำสลับกับกระเบื้องก็ได้ เหมาะสำหรับพื้นผิวที่ต้องเปียกชื้นบ่อย ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันอุบัติเหตุจากการเดินลื่นล้มได้ดี หรือบางที่อาจทำที่ผนังก็ ประหยัดค่าทาสีได้โดยที่ใช้งานได้ตลอด ไม่ต้องมาซ่อมแซม

2. พื้นกระเบื้องเซรามิค เป็นพื้นประเภทที่สามารถใช้ทั้งภายนอก และภายในได้เป็นอย่างดี ราคาไม่สูงมาก ใช้ในส่วนบริการและบริหารโครงการ พื้นห้องน้ำ พื้นระเบียง ห้องครัว ผนังห้องครัว ผนังห้องน้ำ เป็นต้น เนื่องจาก ดูแลรักษาง่าย ถ้าจะต้องปูพื้นที่ต้องเปียกและ ควรใช้กระเบื้องปูพื้น ซึ่งจะมีผิวที่หยาบกว่ากระเบื้องปูผนังจะได้ลดอุบัติเหตุที่อาจเกิดจากการลื่นล้ม

3. พื้นกระเบื้องดินเผา ซึ่งเป็นวัสดุธรรมชาติประยุกต์ เข้ากับแนวความคิดของโครงการ ใช้บริเวณพื้นทางเดินภายนอกอาคารสำหรับงานตกแต่งพื้นที่ไม่ต้องการความเรียบร้อยมากนัก อาจจะทำเน้นให้ออกไปทางงานศิลปะ เนื่องจากขนาดของกระเบื้องแต่ละแผ่นจะไม่ค่อยเท่ากัน เพราะผลจากการเผา ดูแลรักษาทำความสะอาดไม่ค่อยจะสะดวกสักปรกง่ายไม่ต้องดูแลรักษามากนัก

4. พื้นผิวขัดมัน เป็นผิวพื้นที่ประหยัด ทำความสะอาดง่าย จะขัดมันเป็นสีต่าง ๆ ก็ได้ แต่ถ้าขัดมันไม่เรียบก็อาจจะสวยน้อยลง ใช้ได้ทั้งภายนอก และภายใน ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นทางเดินรอบโครงการ และเตรียมผิวสำหรับการตกแต่งวัสดุอื่นต่อไป เช่น พื้นปาร์เก้ พื้นกระเบื้องยางพื้นปูพรม เป็นต้นขัดมันผนังก็นิยมใช้กับผนังบ่อกันซึมดี

5. พื้นผิวขัดหยาบ ถูกกว่าขัดมัน ใช้กับที่จอดรถ ประยุกต์กับทรายล้างในส่วนหน้าโครงการ เพื่อลดการสะท้อนความร้อน และพื้นทางเดินที่ไม่อยากลื่นล้ม

6. พื้นตัวหนอน ราคาไม่สูงมาก สวยงามดี มีสี รูปร่าง และการประยุกต์ลวดลาย ให้เลือกหลายแบบ เหมาะสำหรับพื้นภายนอกอาคาร เช่นที่จอดรถ ทางเดินเท้า เป็นต้น ในช่วงปีแรกที่ปูส่วนใหญ่จะทรุดและต้องซ่อม 1 ครั้ง หลังจากนั้นก็ได้ใช้ได้อีกนาน สิ่งที่น่าสนใจอีกอย่างก็คือ สามารถรี้อแล้วปูใหม่ได้ อาจจะอยากเปลี่ยนบรรยากาศปลูกหญ้าแทนที่ แล้วตัวหนอนย้ายไปปูที่อื่น ก็ทำได้ไม่มีปัญหา ถ้าไม่อยากให้ทรุดมากก็มีวิธีที่แน่นอนนามากคือ วางพื้นตัวหนอนบนพื้นคอนกรีต หมายถึงเทพื้นคอนกรีตหนา 10 ซม. แล้วปูทรายปรับระดับ 5 ซม. ปูตัวหนอนทับหน้า

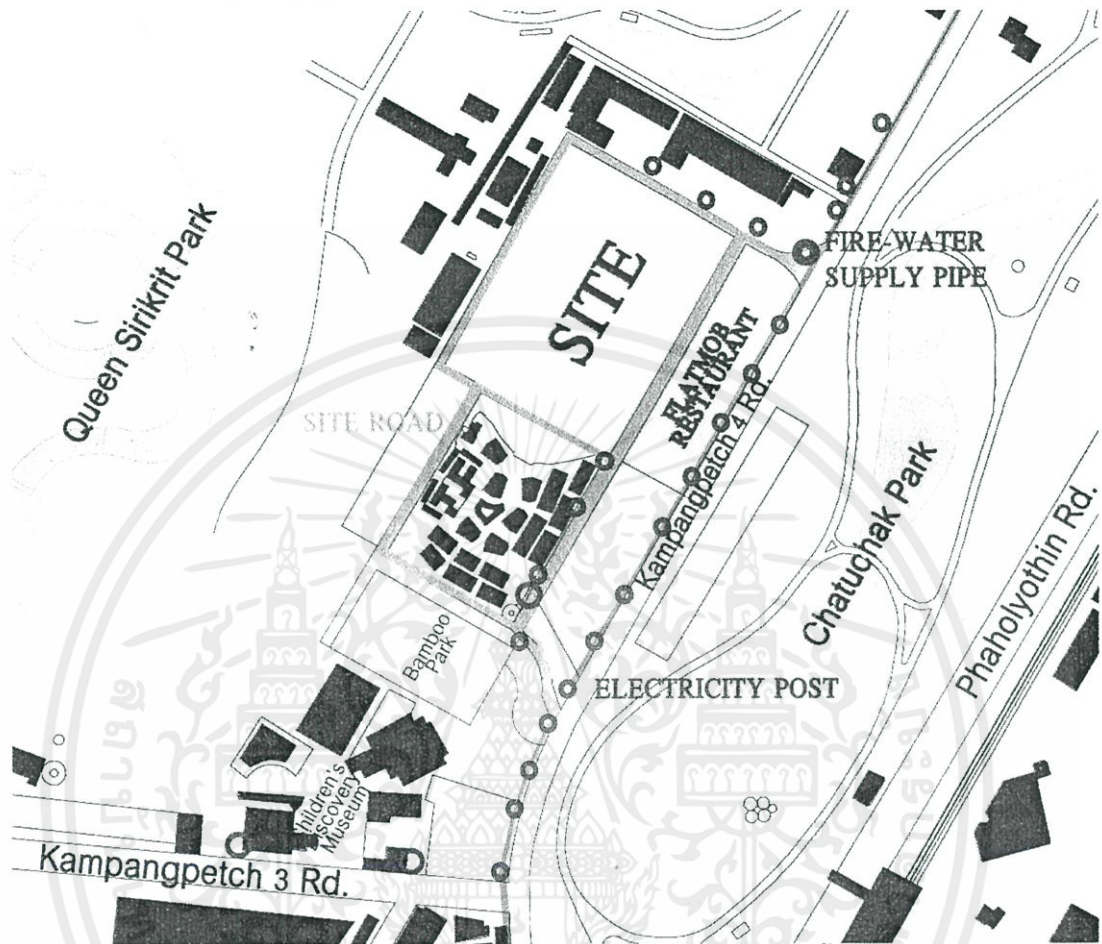
7. ไม้ วัสดุที่มีสะท้อนเอกลักษณ์ของธรรมชาติ และช่างในท้องถิ่นสามารถทำงานได้สะดวก แต่ปัจจุบันมีราคาค่อนข้างแพง จึงเลือกเฉพาะส่วนที่ต้องการสร้างบรรยากาศของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2 ระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง

ระบบไฟฟ้าของโครงการแบ่งออกเป็น 3 ระบบ ได้แก่ระบบไฟฟ้ากำลัง ระบบการใช้แสงสว่าง และระบบไฟฟ้าฉุกเฉิน

6.2.1 ระบบไฟฟ้ากำลัง

รูปที่ 6-1 ผังแสดงตำแหน่งเสาไฟฟ้าบริเวณโครงการและท่อต่อน้ำสำหรับอัคคีภัย

ระบบไฟฟ้า ต่อจากสายไฟฟ้าแรงสูงของการไฟฟ้า ขนาด 24 กิโลโวลต์ 3 เฟส 50 รอบ/วินาที โดยการร้อยท่อโลหะฝังดินเข้าสู่หม้อแปลงของอาคารจากด้านหน้าโครงการ โดยจะมีแหล่งความต่างศักย์ของไฟฟ้ากำลังขนาด 380 โวลต์ 3 เฟส 4 สาย 50 รอบ/วินาที สำหรับอุปกรณ์เครื่องปรับอากาศ และแปลงความต่างศักย์สำหรับไฟฟ้าขนาด 220 โวลต์ 1 เฟส 50 รอบ/วินาที สำหรับอุปกรณ์ไฟฟ้าแสงสว่าง และเครื่องใช้สำนักงานอื่นๆ จะมีตู้ติดตั้งอุปกรณ์ควบคุมไฟฟ้าแรงสูงครบชุด และตู้ติดตั้ง ควบคุมการจ่ายกระแสไฟฟ้าแสงสว่างอาคาร

การเดินสายไฟภายในและภายนอกอาคารทั้งหมดเดินในระบบท่อร้อยสาย เพื่อความปลอดภัยทนทาน และสะดวกต่อการแก้ไขซ่อมแซม เพิ่มคู่สายเปลี่ยนสายไฟ และเพื่อความสะดวกในการติดตั้งสายดินในระบบไฟฟ้าทั้งหมด เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้ไฟฟ้าในอาคารท่อร้อยสายทุกแห่งที่มีการแยกสายเข้าดวงโคม เต้าเสียบ และอุปกรณ์อื่น ๆ จะต้องแยกสายในกล่อง แผง

สวิตช์จ่ายไฟฟ้าใหญ่ในห้องควบคุมไฟฟ้า แผงสวิตช์จ่ายไฟย่อยประจำชั้น และแผงสวิตช์จ่ายไฟย่อย(เบรกเกอร์) เป็นไปตามมาตรฐานการไฟฟ้านครหลวงและวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย

สรุปการจ่ายไฟฟ้าแก่โครงการ เมื่อไฟฟ้าถูกเดินสายเข้ามายังโครงการจะมีห้องเครื่องไฟฟ้าคอยควบคุมการจ่ายไฟฟ้าไปยังส่วนต่าง ๆ ของโครงการ โดยห้องเครื่องไฟฟ้านี้จะต้องมีการระบายอากาศที่ดี และสามารถทำการบำรุงรักษาได้สะดวก ในส่วนของอาคารสำนักงานจะมีห้องแผงควบคุมไฟฟ้าในแต่ละชั้น เพื่อความสะดวกในการควบคุมการใช้ไฟฟ้าด้วย

6.2.2 ระบบการใช้แสงสว่าง

สำหรับการให้แสงจะเน้นในส่วนของพิพิธภัณฑ์โดยส่วนใหญ่จะเป็นการให้แสงจากทางด้านวัตถุ ส่วนทางด้านทางเดินของผู้ชมจะมีดาวน์ไลท์เพื่อเป็นการเน้นเฉพาะส่วนจัดแสดง และไม่ทำให้เกิดการสะท้อนแสงจากส่วนแสดงกับส่วนทางเดิน ซึ่งจะทำให้ผู้ชมเกิดอาการเคืองตา นอกจากนี้ยังทำให้เกิดบรรยากาศในการจัดนิทรรศการ

ข้อที่ควรคำนึงถึงและปฏิบัติคือ ไม่ควรจะติดตั้งโถงกระจกด้านหน้า ทำให้คนดูสามารถมองเห็นวัตถุได้ชัดเจนเมื่ออยู่หน้ากระจก และไม่เกิดแสงสะท้อนนับเป็นการติดตั้งไฟในตำแหน่งที่เหมาะสมที่สุด

แสงธรรมชาติ	แสงประดิษฐ์
<ul style="list-style-type: none"> - ทำให้มีสภาพที่เหมาะสมเหมือนธรรมชาติ - ประหยัดงบประมาณและค่าไฟฟ้า - ยากในการควบคุมปริมาณแสง 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้สภาพสีที่ไม่เป็นธรรมชาติ - สิ้นเปลืองค่าไฟฟ้าและทำให้มีอุณหภูมิสูงขึ้น - ควบคุมของแสงสว่างได้ - ควบคุมตำแหน่งของแสงได้ผลตามความต้องการ

ตารางที่ 6-1 เปรียบเทียบการใช้แสงธรรมชาติและแสงประดิษฐ์

6.2.3 ระบบไฟฟ้าฉุกเฉิน

ในกรณีที่ระบบไฟฟ้าธรรมดาเกิดการขัดข้อง มีแหล่งกำเนิด 2 แบบได้แก่

ก) ระบบไฟฟ้าสำรองจากเครื่องปั่นไฟ ใช้ในกรณีที่เกิดไฟดับ เครื่องกำเนิดไฟฟ้าดีเซลจะทำงานโดยอัตโนมัติ จ่ายไฟให้กับโครงการเป็นเวลา 30 นาที

ข) ระบบไฟฟ้าจากอุปกรณ์สำรองไฟฟ้า เนื่องจากข้อมูลสำหรับระบบคอมพิวเตอร์ต้องการการป้องกันและความปลอดภัยสูงดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการใช้ระบบสำรองไฟ มีการเลือกใช้ UPS ในการสำรองไฟ ซึ่ง UPS จะช่วยในการบริหารจัดการระบบต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบไฟฟ้า เช่น ไฟกระชาก ไฟเกิน ไฟดับ ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะทำให้เกิดความเสียหายต่อข้อมูลในเครื่อง

คอมพิวเตอรืรวมถึงตัวเครื่องเองด้วย โดยจะใช้กับส่วนที่ต้องการดูแลเป็นพิเศษ เช่น ส่วนเก็บข้อมูลหลัก

6.3 ระบบปรับอากาศ

เนื่องจากการใช้งานในส่วนพิพิธภัณฑ์วรรณกรรมเป็นการปรับสภาพเพื่อส่งเสริมบรรยากาศทางการอ่านจึงเน้นการระบายอากาศด้วยวิธีการทางธรรมชาติด้วยส่วนหนึ่ง นอกเหนือจากงานระบบปรับอากาศจึงใช้ในส่วนบริหาร ส่วนห้องบรรยาย นิทรรศการบางส่วนและประชุมเท่านั้น ประเภทของเครื่องปรับอากาศที่เลือกนำมาใช้ในโครงการ จึงเป็นเครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วน (Split type) ซึ่งเป็นเครื่องปรับอากาศขนาดกลาง มีความสามารถในการทำความเย็นเครื่องละ 0.5 – 2 ตัน มีทั้งแบบ ตั้งพื้น แขนงเพดาน ติดผนังโดยมีส่วนระบายความร้อนอยู่นอกอาคาร แบ่งแยกเครื่องออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่อยู่ภายในห้อง (Fan Coil Unit) และส่วนภายนอกเรียกว่า (Evaporator coil หรือ Condensing Unit) ในการกำหนดตำแหน่งของเครื่องจะต้องคำนึงถึงระยะห่างของ 2 ส่วนนี้ด้วย เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านประสิทธิภาพของการทำงาน อยู่ที่ประมาณ 12-25 ม. ถ้าอยู่ต่างระดับจะไม่เกิน 3 ชั้น

ข้อดี - ขนาดปานกลาง ราคาถูก

- การทำงานเงียบ ไม่มีเสียงรบกวน

ข้อเสีย - การติดตั้งยุ่งยากกว่าแบบ Window type

- ต้องคำนึงถึงระยะห่างของ Fan Coil Unit กับ Condensing Unit ต้องไม่เกิน 25

เมตร

- ไม่มีการถ่ายเทอากาศระหว่างอากาศภายในกับภายนอก เพราะใช้ระบบหมุนเวียนอากาศภายในห้อง

- อาจก่อให้เกิดภาพลักษณะที่ไม่สวยงามได้ การออกแบบจึงต้องคำนึงถึง ส่วนนี้ด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.4 ระบบป้องกันและควบคุมอัคคีภัย

ในโครงการนี้เลือกใช้ระบบดับเพลิงดังนี้

6.4.1 ใช้รถบริการสาธารณะ มี 2 วิธี คือ

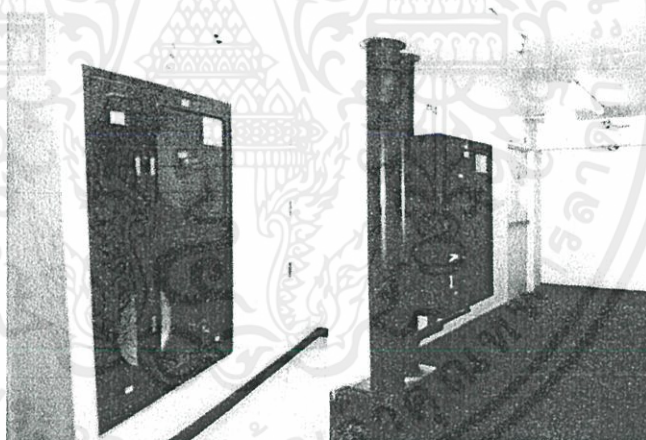
- ใช้รถดับเพลิง ต้องออกแบบให้ถนนกว้างอย่างน้อย 3.66 เมตร และความสูงเพดาน 3.60 เมตร ถ้ากรณีใช้ขาค้างไฮดรอลิคจะต้องเพิ่มความกว้างและความสูง รัศมีกัลบริด 18-22 เมตร

- ใช้หัวจ่ายน้ำดับเพลิงของการประปานครหลวง (Siamese Connection) ที่โผล่เหนือทางเท้าหน้าอาคาร หรือที่ทางโครงการจัดเตรียม โดยจะใช้ในการเติมน้ำเข้าสู่ถังสำรองของอาคารเพื่อนำไปดับไฟ หรือเติมให้กับรถดับเพลิง

6.4.2 การดับเพลิงด้วยมือ มี 2 วิธี คือ

- ระบบสายฉีดดับเพลิง

ประกอบด้วยตู้สายฉีดดับเพลิงและ ท่อยิงสายยาวของสายสูบล้วนส่วนใหญ่มีรัศมีการใช้งาน 30ม. หัวฉีดและท่อมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1 1/2 นิ้ว ดังนั้นในการออกแบบเลือกที่ตั้งของตู้ ตั้งให้อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม คือง่ายต่อการมองเห็น และดับเพลิงได้ครอบคลุมพื้นที่ของแต่ละชั้นได้หมด

รูปที่ 6-2 ระบบสายฉีดดับเพลิง

- ระบบดับเพลิงแบบมือถือ

เครื่องดับเพลิงมือถือ (Portable Fire) เป็นอุปกรณ์ช่วยในการดับเพลิงในกรณีที่เพลิงยังมีขนาดเล็กอย่างมีประสิทธิภาพ และบุคคลทั่วไปสามารถนำไปใช้ได้โดยไม่ยาก ตำแหน่งที่ติดตั้งจะอยู่ในที่เดียวกันกับตำแหน่งสายส่งน้ำดับเพลิง และตำแหน่งเสริม อื่นๆ เช่น บริเวณห้องครัว ห้องเครื่อง ห้องเก็บของ ห้องเก็บสารไวไฟ เป็นต้น

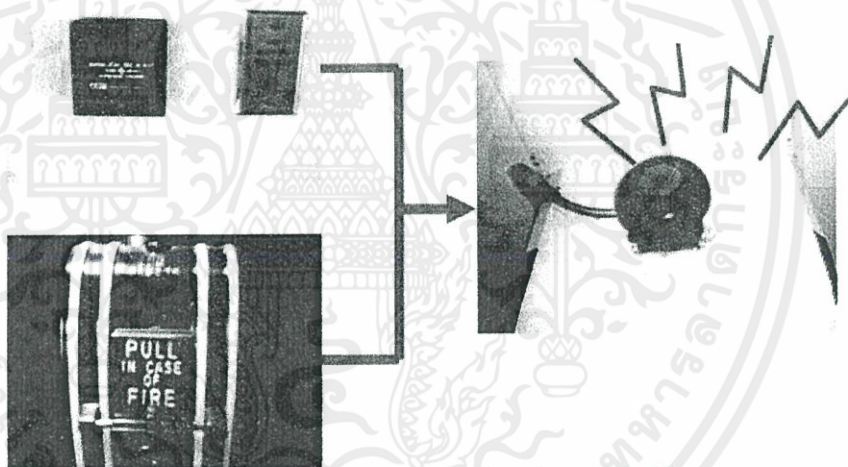
ขนาดของเครื่องดับเพลิงมือถือที่นิยมใช้กันมากที่สุด คือ ขนาด 10 ปอนด์ เนื่องจากมีขนาดและน้ำหนักที่บุคคลทั่วไปสามารถถือได้ ไม่นหนักหรือเทอะทะจนเกินไป ในขณะที่เดียวกันก็จะมีสารดับเพลิงที่พอจะใช้ในการดับเพลิงได้ การติดตั้งเครื่องดับเพลิง

จะต้องติดตั้งภายนอกห้องที่ป้องกัน เพราะเมื่อเกิดอัคคีภัยจะดำเนินการจากภายนอกห้อง คงไม่มีใครจะเสี่ยงเข้าไปหยิบเครื่องดับเพลิงจากภายในห้องที่เกิดเหตุ ตำแหน่งที่ติดตั้ง จะต้องเห็นชัดเจน และมีป้ายแสดงพร้อมวิธีการใช้เครื่องดับเพลิงอย่างถูกต้อง

6.4.3 ระบบเตือนภัย

การแจ้งสัญญาณเตือนภัยมักจะไม่แจ้งออกสู่ภายนอกในบริเวณชั้นต่างๆ ชั้นที่ แต่จะแจ้งไปยัง ผังควบคุมในห้องควบคุม ซึ่งมีพนักงานรักษาความปลอดภัยอยู่ 24 ชั่วโมง เมื่อพนักงานได้รับสัญญาณ จะตรวจสอบบริเวณที่เกิดสัญญาณ แล้วจึงแจ้งเหตุ ให้ทราบโดยทั่วกัน และจัดการต่อไประบบเตือนภัยที่ใช้มีดังนี้

- เตือนภัยโดยการใช้ระบบปุ่มกด ปุ่มสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้เรียกว่า Fire alarm system ไว้ในตำแหน่งที่มองเห็นได้ชัดเจนระหว่างจุดปุ่มสัญญาณเพลิงไหม้ ควรมี ทูกระยะห่างไม่เกิน 50 เมตรโดยมีการป้องกันการลื่นโดยมีครอบกระจกสำหรับทุบให้แตก

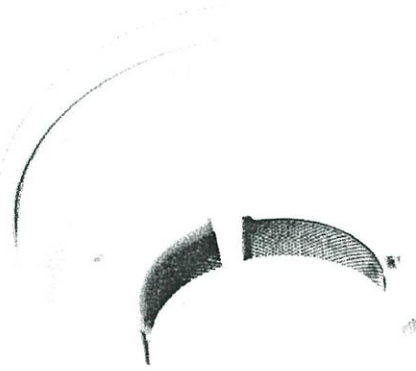

รูปที่ 6-3 ระบบเตือนภัยเพลิงไหม้

- ระบบเตือนภัยอัตโนมัติ แบ่งเป็น 2 ประเภทได้แก่

1) Smoke Detector อุปกรณ์ตรวจจับควันเมื่อมีควันที่เกิดจากแหล่งเพลิงไหม้ ใช้งานกับพื้นที่ที่ไม่ต้องดูแลมากเป็นพิเศษ เช่นส่วนสำนักงาน เป็นต้นเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ จะทำให้อุปกรณ์ตรวจจับทำงาน และแจ้งสัญญาณเตือนไปยังห้องควบคุมทราบในบริเวณที่เกิดเพลิงไหม้ขึ้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่เข้าไประงับเหตุ ก่อนที่เพลิงจะลุกลามได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 6-4 Smoke Detector

2) Heat Detector อุปกรณ์สำหรับตรวจจับความร้อน ในกรณีเกิดความร้อนจากเพลิงไหม้ ใช้กับพื้นที่ที่ไม่ต้องดูแลมากเป็นพิเศษ เช่น ส่วนสำนักงาน เป็นต้น เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ จะทำให้อุปกรณ์ตรวจจับทำงาน และแจ้งสัญญาณเตือนไปยังห้องควบคุมทราบ ในบริเวณที่เกิดเพลิงไหม้ขึ้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ไประงับเหตุ ก่อนที่เพลิงจะลุกลามได้

ระบบเตือนภัยอัตโนมัติทุกตัวจะทำงานโดยเชื่อมต่อกับระบบอาคารอัตโนมัติ (Building Automatic System , BAS) การทำงานของระบบเตือนภัยอัตโนมัติ จะทำงานเมื่ออุปกรณ์ตรวจจับ ความร้อน หรืออุปกรณ์ตรวจจับควันตัวใดตัวหนึ่งสามารถตรวจจับการเกิดอัคคีภัยได้ก็จะทำการส่ง สัญญาณไปที่ห้อง Control Room พร้อมกับระบุตำแหน่งที่ อุปกรณ์ส่ง สัญญาณเตือนมา หลังจากนั้น 3 นาที กระดิ่งจะส่งสัญญาณเพื่อเตือนคนที่อยู่ ภายในอาคาร ในระหว่าง 3 นาที ก่อนกระดิ่งจะดัง จะมีเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบ ที่เกิด เหตุเพื่อยืนยัน การเกิดอัคคีภัยจริงหรือไม่ หากตรวจสอบว่าเป็นสัญญาณผิดพลาด เจ้าหน้าที่จะใช้ Fire Fighters Telephone เพื่อติดต่อกลับ ไปยังห้อง control room เพื่อปิดสัญญาณเตือนภัย แต่หากตรวจสอบแล้วไม่ใช่สัญญาณผิดพลาด เจ้าหน้าที่ก็จะติดต่อกลับไปยังห้อง Control Room เพื่อปล่อยให้กระดิ่งสัญญาณเตือนภัยดัง แล้ว แจ้งให้คนในอาคารทราบว่ามีเหตุ อัคคีภัยเกิดขึ้น แล้วดำเนินการขั้นหนีไฟต่อไป

6.4.4 ระบบดับเพลิงอัตโนมัติ

ระบบดับเพลิงโปรยเป็นฝอย เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพดี เพราะสามารถทำงานโดยอัตโนมัติ ลักษณะสำคัญของระบบนี้คือมีท่อน้ำที่เดินไปตามฝ้าเพดานอาคาร ในลักษณะแบบตาข่ายโดยเว้นระยะท่อให้หัวฉีดกระจายน้ำออกควบคุมไปทุกจุดของอาคารที่ต้องการป้องกัน น้ำในท่อจะมีความดันพร้อมที่จะจ่ายน้ำทันที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสาร ทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับโครงการได้เลือกใช้ระบบท่อแห้ง เพราะสามารถใช้ร่วมกับการใช้ Heat Detector ได้ กล่าวคือ จะใช้หัว Sprinkler แบบเปิด (ไม่ใช่หลอดแก้วหรือฟิวส์) Heat

Detector สัญญาณไฟฟ้าไปเปิดวาล์ว ให้น้ำพุ่งออกมาดับไฟ เมื่อสามารถจับอุณหภูมิที่เพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากไฟไหม้

- หัวฉีดน้ำดับเพลิงอัตโนมัติ (Automatic Sprinkler System)

ระบบหัวฉีดน้ำดับเพลิงอัตโนมัติ จะมีกระจายอยู่ที่ทุกจุดของตัวอาคารจะทำงาน เมื่อได้ รับความร้อนที่อุณหภูมิ 57 องศาเซลเซียส จะแตกตัวและพ่นน้ำครอบคลุมพื้นที่ 3 ตารางเมตร ต่อหัว

6.5 ระบบสุขาภิบาล

ระบบสุขาภิบาลของอาคารประกอบด้วย

6.5.1 ระบบน้ำใช้

น้ำประปาที่นำมาใช้ในโครงการ ใช้น้ำประปาจากประปานครหลวง แม้จะมีน้ำไหลโดยตลอด แต่เพื่อความสะดวกในการใช้งานและการสำรองน้ำใช้ ในกรณีฉุกเฉินซึ่งอาจเกิดขึ้นได้เช่น กรณีน้ำไม่ไหล หรือกรณีเกิดอัคคีภัยเป็นต้น จึงควรจะสร้างถังเก็บน้ำ สำรองขึ้นใช้ในโครงการ

ถังเก็บน้ำนี้มักก่อสร้างในระดับดิน เพื่อให้ น้ำจ่ายจากท่อของการประปาไหลเข้าได้โดยสะดวก โดยการใช้ลูกกลอยเป็นตัวควบคุมการเปิด-ปิดประตูน้ำ นอกจากนั้นยังต้องติดตั้งเครื่องวัดระดับน้ำ เพื่อควบคุมการทำงานของเครื่องสูบน้ำ ที่จะทำการสูบน้ำจ่ายไปยังส่วนต่างๆ เพื่อป้องกันความเสียหายของเครื่องสูบน้ำอันเกิดจากการเดินเครื่องกรณีที่น้ำประปาไม่ไหลและได้ใช้น้ำสำรองจนหมด โดยให้ตัดไฟเมื่อระดับน้ำอยู่สูงกว่าท่อสูบน้ำประมาณ 10 เซนติเมตร และเริ่มทำงานใหม่เมื่อปริมาณน้ำไหลเข้ามา

การเลือกระบบจ่ายน้ำ

ระบบจ่ายน้ำในอาคาร สามารถแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. ระบบจ่ายน้ำขึ้น
2. ระบบจ่ายน้ำลง
3. ระบบจ่ายสองทาง

โดยโครงการนี้เลือกระบบจ่ายน้ำขึ้น โดยมีข้อดีคือ สามารถติดตั้งที่ส่วนไหนของอาคารก็ได้ ไม่เปลืองพื้นที่ใช้สอยมากนัก เครื่องสูบน้ำไม่ทำงานหากไม่ได้ใช้น้ำ ไม่ต้องมีถังสูง แต่มีข้อเสียที่ต้องพิจารณาคือ มีออกซิเจนละลายอยู่ในถัง ทำให้มีการกัดกร่อนมากกว่าระบบอื่นๆ ต้องใช้เครื่องสูบน้ำที่มีความดันสูง ราคาค่าก่อสร้างสูง และควบคุมการก่อสร้างลำบาก

การออกแบบขนาดถังเก็บน้ำออกแบบตามลักษณะการใช้น้ำของแต่ละอาคาร ซึ่งแตกต่างกัน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบให้บริษัทที่ปรึกษาเพื่อใช้ในการศึกษาเบื้องต้น มิใช่สัญญาซื้อขายสินค้าและบริการ ไม่ว่ากรณีใดที่ผู้รับมอบหมายจะนำข้อมูลไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้มอบหมาย

- ส่วนอาคารสำนักงาน	70 ลิตร / คน / วัน
จำนวนผู้ใช้ 63 คน (ส่วนสำนักงาน)	รวม 4,410 ลิตร / วัน
- ส่วนแสดงนิทรรศการ และส่วนอื่นๆ	40 ลิตร / คน / วัน
จำนวนผู้ใช้ 700 คน(คิดจำนวนมากที่สุด)	รวม 28,000 ลิตร / วัน
รวมการใช้น้ำทั้งหมดของโครงการต่อวัน	32,410 ลิตร (ประมาณ 33 ลบม.)
ในเวลา 1 ชม. ใช้น้ำจำนวน 33 / 8	= 4 ลบม. (1 วันใช้น้ำ 8 ชม.)
ดังนั้นจำนวนการใช้น้ำสูงสุดเท่ากับ $5 \times 4 = 20$ ลบม. (คิดที่การใช้น้ำสูงสุด 3 - 5 เท่าของการใช้น้ำโดยเฉลี่ย) เพิ่มจำนวนน้ำเพื่อสำรองไว้ใช้ในการดับเพลิง 12 ลบม.	รวมน้ำใช้ทั้งสิ้น $20 + 12 = 32$ ลบม.

6.5.2 ระบบน้ำทิ้ง

น้ำทิ้งของโครงการแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท

1. น้ำฝน ระบบระบายน้ำฝนส่วนที่เป็นหลักคือน้ำฝนจากหลังคา โดยเฉพาะในโครงการที่มีหลังคาขนาดใหญ่ อุปกรณ์ที่สำคัญได้แก่

รางระบายน้ำฝน ขนาดของรางน้ำจะถูกกำหนดโดยขนาดของหลังคา แต่ขนาดของรางไม่ควรน้อยกว่า 12 นิ้ว สำหรับท่อในแนวตั้งนั้นขึ้นอยู่กับความลาดเอียงของหลังคา กับอัตราการตกของฝน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วไม่ควรน้อยกว่า 2 นิ้ว สำหรับกรณีที่เป็นหลังคาแบน อาจใช้ขนาด 3-4 นิ้ว เพราะถ้าน้ำฝนสามารถระบายในแนวตั้งได้ทันทันน้ำฝนจะไม่ล้นรางในการออกแบบส่วนที่สำคัญอีกส่วนคือความลึกของราง ซึ่งจะต้องเผื่อไว้ในกรณีที่ท่อระบายน้ำฝนเกิดการอุดตันได้

ท่อระบายน้ำฝน ที่มีจำหน่ายในท้องตลาดมีอยู่หลายแบบ ตามลักษณะการใช้งาน ซึ่งจะต้องทำการติดตั้งในตำแหน่งที่เหมาะสมกับการใช้งาน ช่วงระบายน้ำฝนที่ดีจะต้องมีที่กรองผงติดอยู่ และ ต้องมีช่องให้น้ำไหลเข้าไม่น้อยกว่าหนึ่งเท่าขึ้นของพื้นที่หน้าตัดของ ท่อน้ำฝน

ท่อระบายน้ำฝน จำนวนและขนาดของท่อระบายน้ำฝนขึ้นอยู่กับพื้นที่รองรับน้ำฝนและอัตราการตกของฝน ถ้าใช้ท่อระบายน้ำฝนที่มีขนาดใหญ่ก็จะช่วยลดจำนวนของท่อระบายน้ำฝนได้ แต่อย่างไรก็ดี การใช้ท่อระบายน้ำฝนจำนวนมากจะได้ผลดีกว่าการใช้จำนวนน้อยแต่มีขนาดใหญ่ จำนวนของท่อระบายน้ำฝนควรมีอย่างน้อย 2 ช่องต่อ 1,000 ตารางเมตรแรก และ 1 ช่องต่อ 1,000 ตารางเมตร

2. น้ำทิ้งโดยทั่วไปของอาคาร ได้แก่ น้ำทิ้งที่ระบายจากสุขภัณฑ์ต่างๆ ภายในอาคารนิยมทำกัน 2 วิธีคือ วิธีแยกน้ำทิ้งจากอ่างล้างมือ คร้ว ลงสู่บ่อพักน้ำ แล้วจึงลงสู่ท่อระบายน้ำสาธารณะ ส่วนน้ำทิ้งจากส้วมหรือที่ปัสสาวะนั้น ก่อนระบายลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะนั้น จำเป็นต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคก่อน

- เทคนิคทางไฟฟ้า ระบบสัญญาณแจ้งเหตุ ประกอบด้วย เครื่องดักซึ่งจะรายงานเป็นสัญญาณเสียง ซึ่งเป็นเครื่องช่วยป้องกัน รักษาความปลอดภัย

- เทคนิคกลศาสตร์ และอิเล็กทรอนิกส์ เช่นเครื่องดักการกระทบกระเทือน ถ้ามีการกระทบกระทั่ง จะเกิดสัญญาณเสียงขึ้น เครื่องดักด้วยลวด ขดลวดไฟฟ้า เป็นต้น

เทคนิคทั้งหมดดังกล่าว เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการจับผู้ร้ายที่ลักลอบ ขโมยสิ่งของในอาคาร โดยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดเสียงสัญญาณ ทำให้เจ้าหน้าที่เข้าปฏิบัติการจับตัวผู้ร้ายแต่อย่างไรก็ตามก็ไม่มีเครื่องใดที่ใช้แทนคนได้ อุปกรณ์เหล่านี้ต้องตรวจตราอยู่ตลอดเวลา เครื่องทำงานหรือไม่ สัญญาณเป็นอุปกรณ์ที่ให้ประโยชน์เพียงช่วยเตือนภัยหรือ แจ้งเหตุ ให้เจ้าหน้าที่ทราบ ถ้ามีเหตุขัดข้อง เช่น ไฟฟ้าเสีย สายไฟถูกตัด หรืออุปกรณ์ ขัดข้อง ไม่ทำงานก็เป็นหน้าที่ของยามหรือเจ้าหน้าที่รักษาการณ์โดยตรง ดังนั้น ความปลอดภัยของอาคารจึงขึ้นอยู่กับความสามารถของเจ้าหน้าที่เวรยามรักษาการณ์เป็นสำคัญ

3) เจ้าหน้าที่รักษาการณ์ การดูแลรักษาความปลอดภัยของอาคารจะต้องคำนึงถึง การคุ้มครองป้องกันทั้งกลางวัน และกลางคืนตลอดเวลา 24 ชั่วโมง

4) การจัดระบบโทรทัศน์วงจรปิด จะติดตั้งอยู่ตามส่วนสำคัญของอาคารดังนี้

1. ประตูทางเข้าใหญ่ ที่ถนนเข้าออก
2. โถงพักคอย
3. ส่วนเจ้าหน้าที่ตรวจเช็คคนเข้าออก
4. ตามมุมอับต่าง ๆ

ซึ่งระบบนี้จะช่วยในการตรวจตราการเข้า-ออกของผู้ใช้โครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพในด้านความปลอดภัย และเป็นการช่วยลดเจ้าหน้าที่บางจุดโดยการเพิ่มโทรทัศน์วงจรปิดเข้าไปแทน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.7 ระบบการนำเสนอสื่อ

ระบบสื่อสารที่ใช้ภายในอาคาร ประกอบด้วย

1. ระบบโทรศัพท์

ระบบที่ใช้ภายในอาคาร ได้วางหลักเกณฑ์การออกแบบ โดยแบ่งระบบโทรศัพท์ออกเป็น

- ระบบโทรศัพท์สายตรง เป็นระบบที่สามารถใช้งานโทรศัพท์ได้โดยไม่ต้องผ่าน Operator และตู้สาขาอัตโนมัติ (PABX)
- ระบบโทรศัพท์สาธารณะ วางไว้ตามจุดต่างๆตามพื้นที่ที่มีความจำเป็นสำหรับบุคคลทั่วไป

2. ระบบเสียง

เป็นระบบที่มีวัตถุประสงค์การใช้งานเพื่อ

- ประกาศพนักงานและแจ้งข่าว
 - เปิดเสียงเพลง
 - ประกาศในกรณีฉุกเฉิน
- หลักเกณฑ์ในการออกแบบ
- อุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในระบบเสียงต่างๆ จะเป็นระบบล็อกแบบ Solid ทั้งหมด
 - ในการใช้งานระบบเสียง ในภาวะปกติจะเป็นเสียงเพลงเมื่อมีประกาศ จะมีเสียงเพลงก่อนที่จะประกาศ และกรณีที่ใช้งานพร้อมๆกันจะมีการจัดลำดับความสำคัญ
 - กรณีที่ส่วนการจัดแสดง ซึ่งมีพื้นที่ใช้งานใหญ่และกว้างมากการจัดหาลำโพง จะจัดแบ่งเป็นกลุ่ม เพื่อการกระจายเสียง
 - พื้นที่ใช้งานแต่ละส่วนจะมีความดังของเสียงรอบข้างไม่เท่ากัน ดังนั้นจึงต้องติดตั้ง Volume เพื่อปรับระดับความดังของเสียงให้เหมาะสม

3. ระบบโทรทัศน์รวม (MATV)

เป็นระบบโทรทัศน์ที่ใช้เสาอากาศและจานรับสัญญาณดาวเทียม รับสัญญาณจากสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น คือ ช่อง 3,5,7,9 และ 11 รวมทั้งสามารถรับสัญญาณจากดาวเทียมในภาคพื้นเอเชียแปซิฟิกได้ โดนผ่านเครื่องขยายปรับระดับสัญญาณ แล้วแยกไปยังตัวรับที่ติดตั้งตามจุดต่างๆของอาคาร

4. ระบบโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV)

เป็นระบบที่ใช้งาน สำหรับด้านการรักษาความปลอดภัยให้กับทรัพย์สินของอาคาร รวมถึงการจัด Circulation ต่างๆ และสามารถตรวจสอบสภาพต่างๆไปของตู้แสดงพันธุ์สัตว์น้ำภายในโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ 5. ระบบวีดิทัศน์ ภาพยนตร์ สื่อประสม (Multimedia) และอื่นๆ การทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นระบบที่ใช้เพื่อเป็นสื่อกลาง ในการถ่ายทอดให้ความรู้ทางวิชาการและความบันเทิงแก่ผู้เข้าชมนิทรรศการรวมทั้งเป็นระบบในการนำเสนอ เป็นเรื่องราวที่ต่อเนื่องเชื่อมโยงให้ผู้เข้าชมสามารถเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของส่วนที่จัดแสดงอยู่ได้โดยง่าย

6.8 ระบบกำจัดขยะ

การขนย้ายขยะ

เพื่อให้การเก็บและการขนย้ายขยะในโครงการเป็นไปอย่างสะดวกและถูกสุขลักษณะ จำเป็นต้องมีห้องเก็บรวมขยะ เพื่อให้เป็นที่เก็บรวบรวมขยะก่อนการขนย้ายไปกำจัด โดยในแต่ละวันเจ้าหน้าที่ทำความสะอาดจะทำความสะอาดบริเวณอาคารและบริเวณโดยรอบอาคาร ทำการรวบรวมขยะในโครงการทั้งหมด โดยการแยกประเภทขยะ ตามลักษณะ เช่น ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะที่สามารถนำไปแปรรูปและนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ขยะที่เป็นสารเคมีหรือเป็นวัตถุมีพิษ เป็นต้น จากนั้นก็จะทำการบรรจุให้มิดชิด แล้วนำมาเก็บไว้ยังห้องรวบรวมขยะ เพื่อรอรถเก็บขยะของเทศบาลมารับเพื่อนำไปทำการกำจัดในขั้นต่อไป

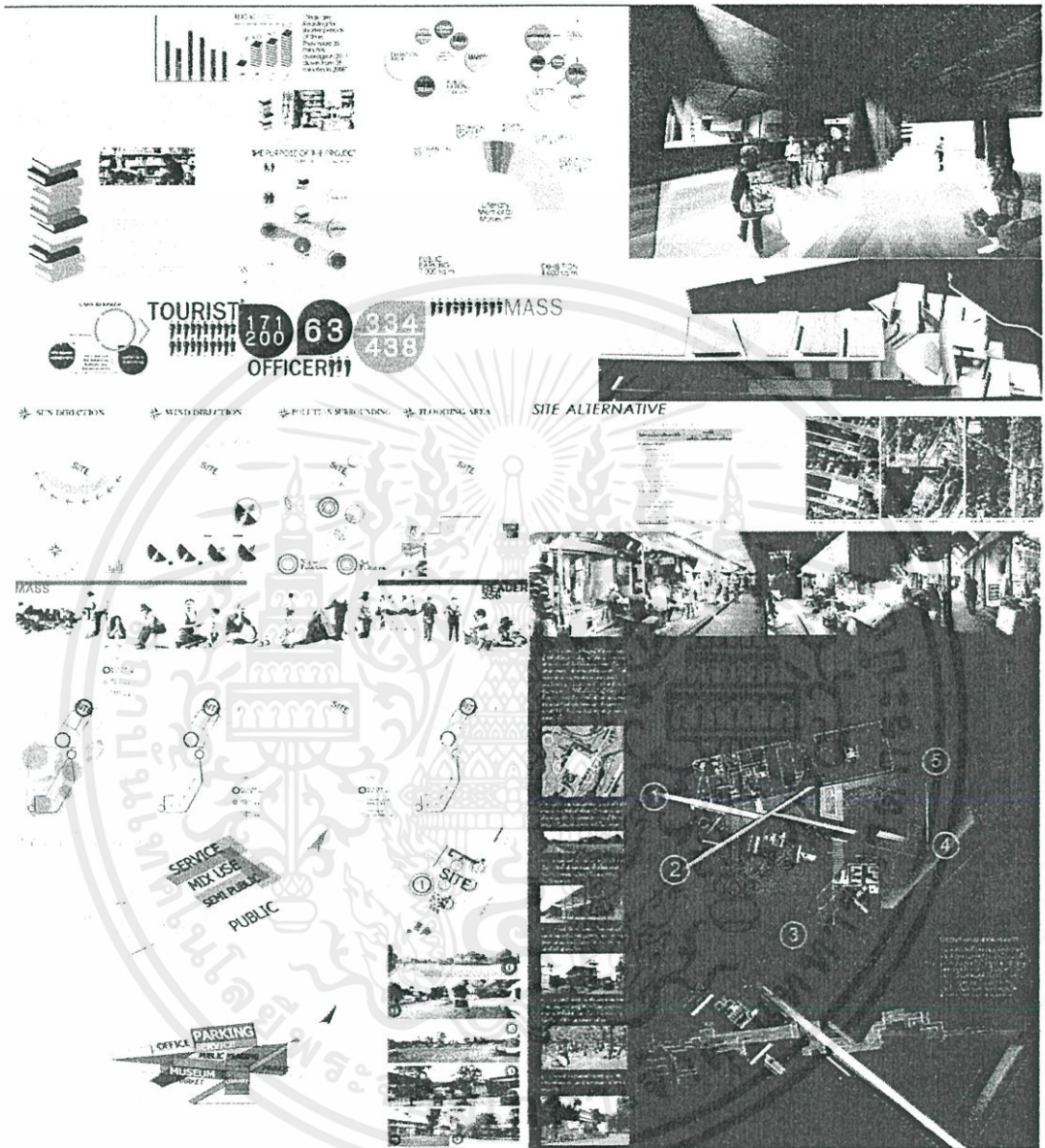
ลักษณะของห้องรวบรวมขยะ

- สร้างด้วยวัสดุคงทน ไม่ติดไฟ สามารถกันน้ำซึม ทำความสะอาดได้โดยสะดวก มีการระบายน้ำที่ดี และในห้องควรเตรียมน้ำไว้ใช้ตลอดเวลา เพื่อความสะดวกในการล้างทำความสะอาดที่ดี
- ขนาดของห้องต้องเพียงพอสำหรับขยะ ในปริมาณความจุที่ 2.5 ลิตร / คน / วัน
- จะต้องตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมในด้านสุขลักษณะ และไม่ก่อให้เกิดสภาพที่ไม่น่าดูไม่เป็นระเบียบแก่โครงการ
- อยู่ในตำแหน่งที่รถเก็บขยะของเทศบาล จะสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก รวมทั้งมีทางเข้า - ออก ที่มีขนาดเพียงพอต่อการให้บริการได้โดยไม่รบกวนส่วนอื่นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลงานการออกแบบ

7.1 กระบวนการออกแบบ

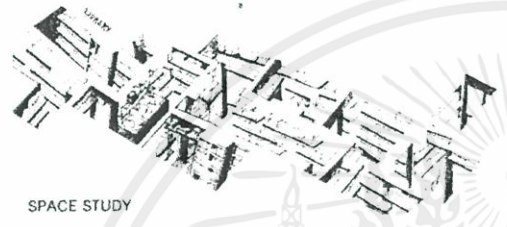
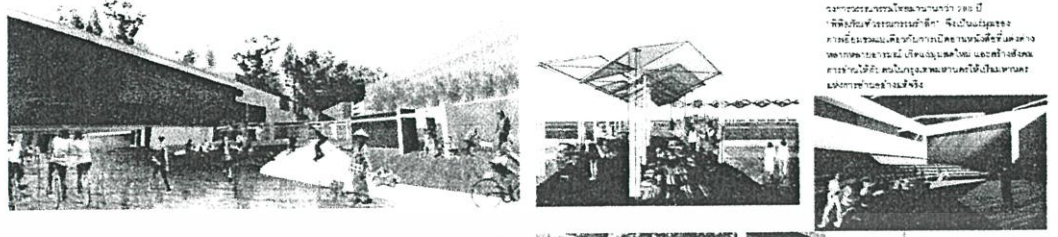
รูป 7-1 กระบวนการออกแบบ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พิพิธภัณฑ์วรรณกรรมชาติ

เป็นนิทรรศการและพิพิธภัณฑ์ ซึ่งมีการออกแบบ
และตกแต่งด้วยศิลปะและวัฒนธรรมไทย มีพื้นที่
เปิดโล่งและใช้พื้นที่ว่างภายในอาคาร ซึ่งใช้สำหรับ
จัดนิทรรศการและใช้พื้นที่ว่างภายในอาคาร
และใช้พื้นที่ว่างภายในอาคาร และใช้พื้นที่ว่าง
ภายในอาคาร และใช้พื้นที่ว่างภายในอาคาร

พื้นที่ว่างภายในอาคารและใช้พื้นที่ว่างภายในอาคาร
และใช้พื้นที่ว่างภายในอาคาร และใช้พื้นที่ว่าง
ภายในอาคาร และใช้พื้นที่ว่างภายในอาคาร

SPACE STUDY

EXHIBITION MODEL STORY LOOP

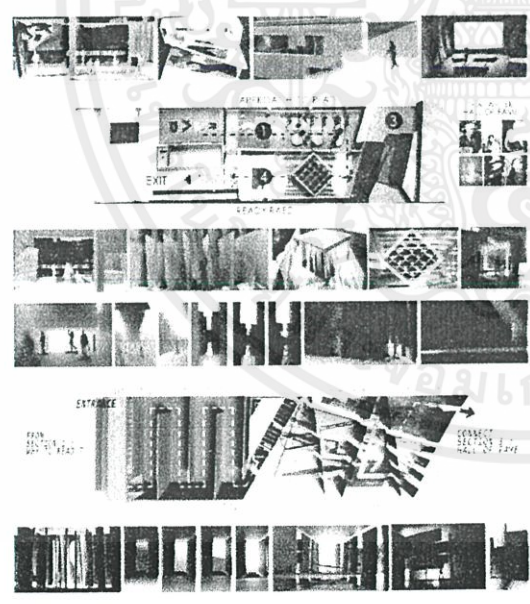
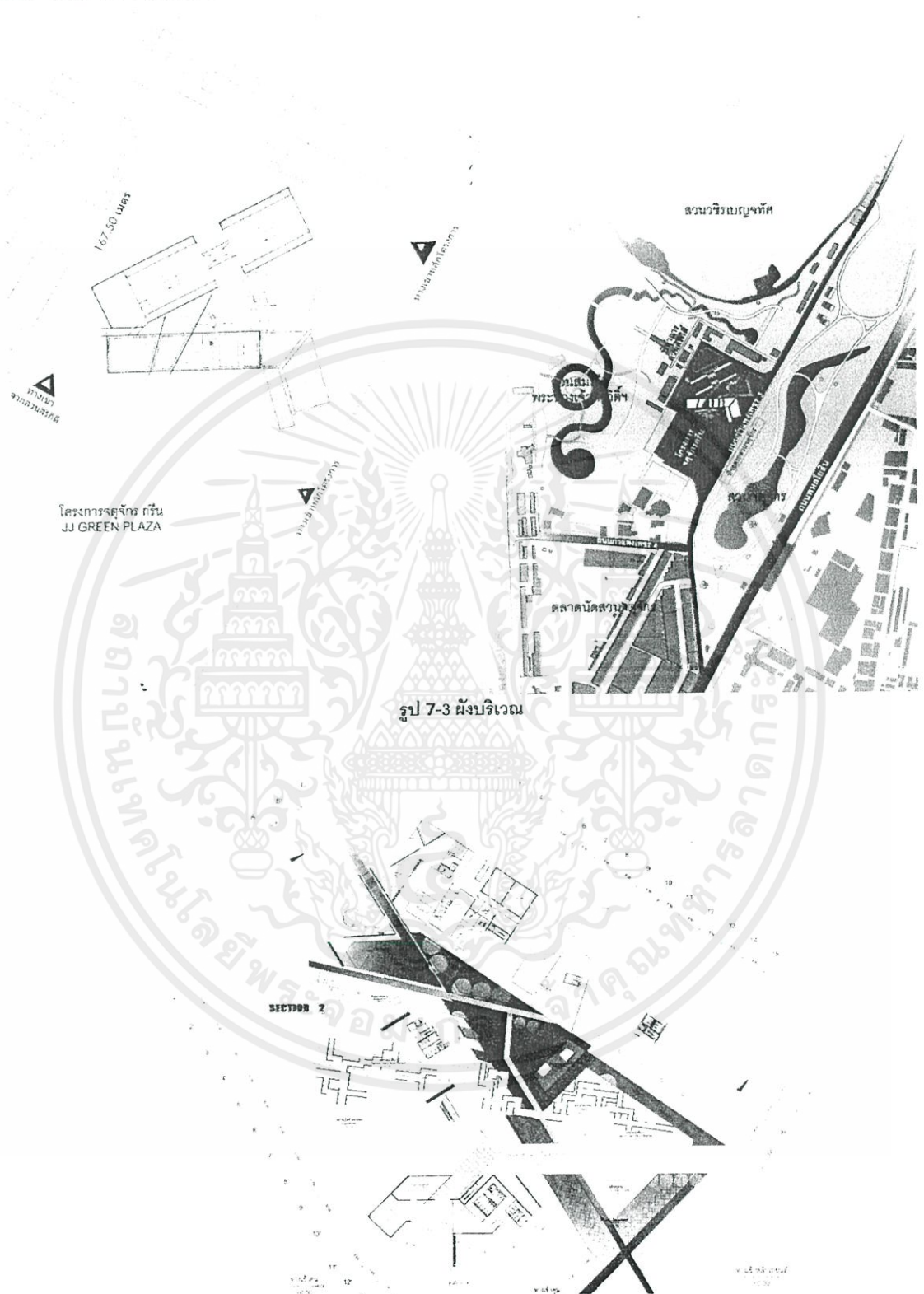

DIAGRAM งานระบบ

รูป 7-2 กระบวนการออกแบบ 2

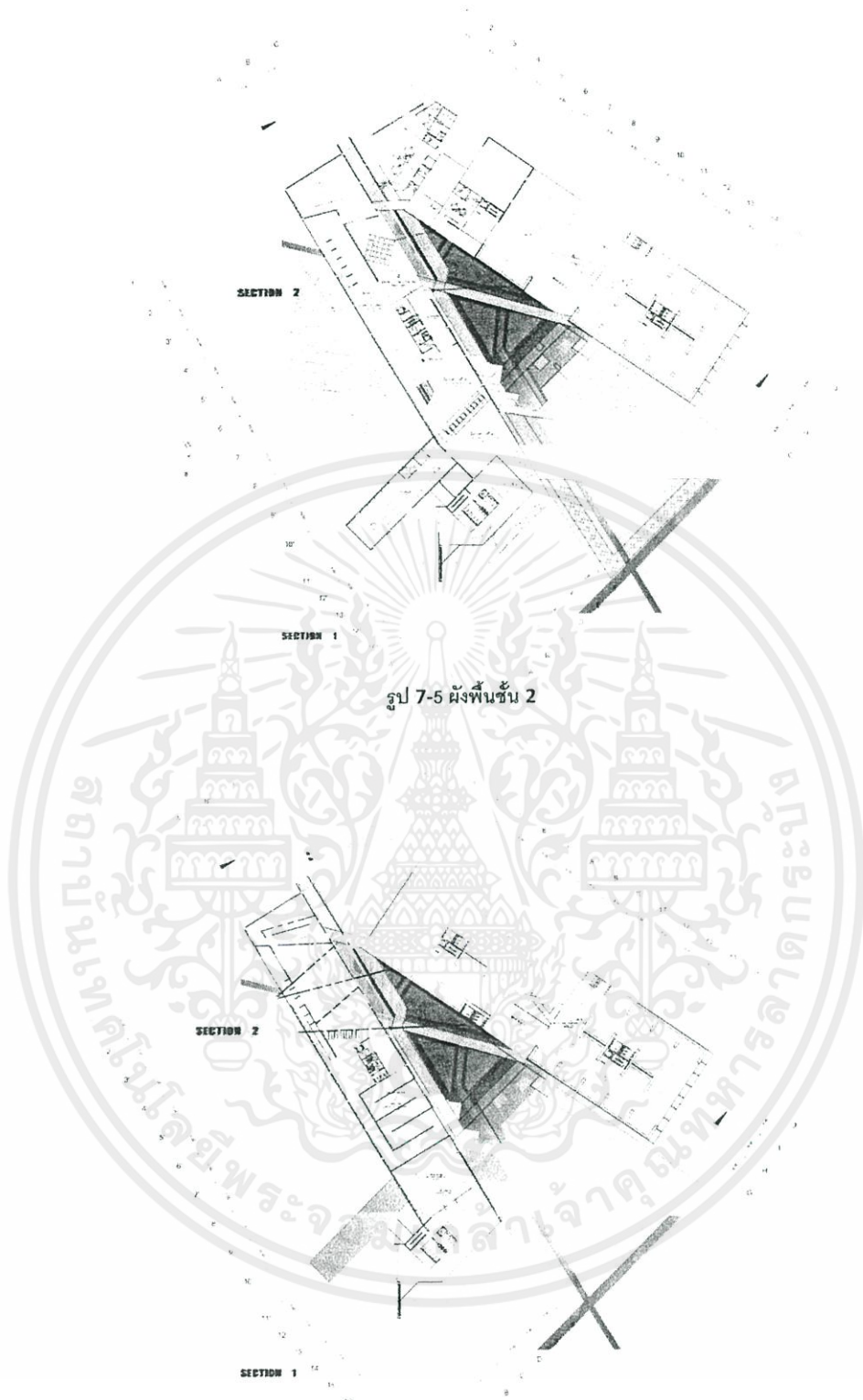
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.3 ผลการออกแบบ

รูป 7-3 ผังบริเวณ

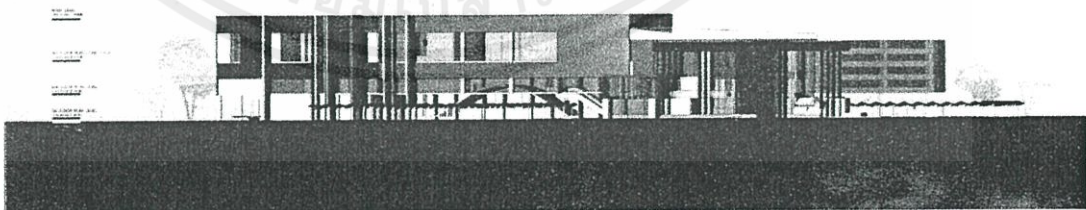
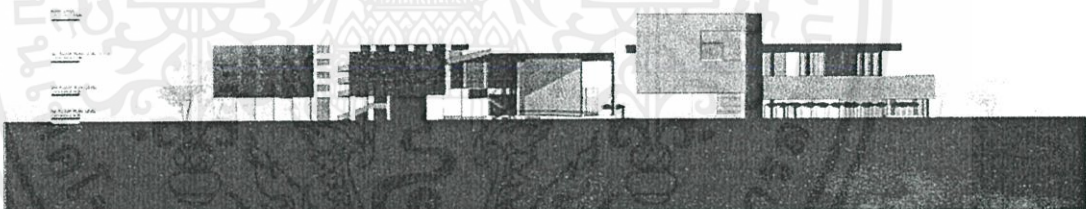
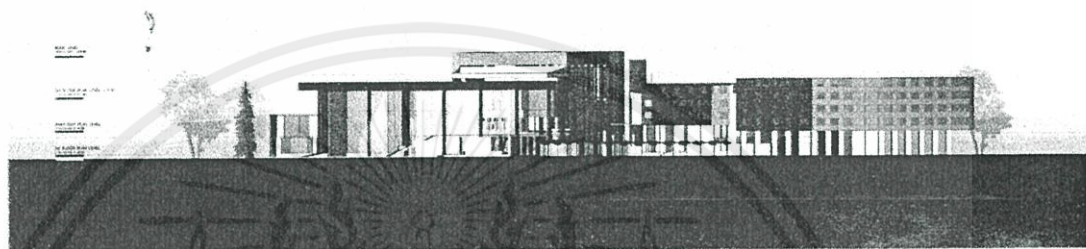
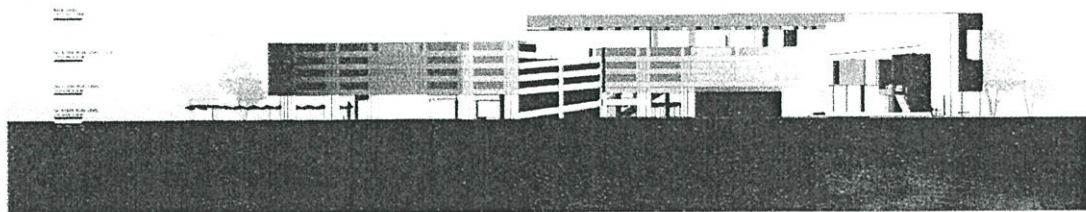
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา รูป 7-4 ผังพื้นที่ 1 ถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูป 7-5 ผังพื้นชั้น 2

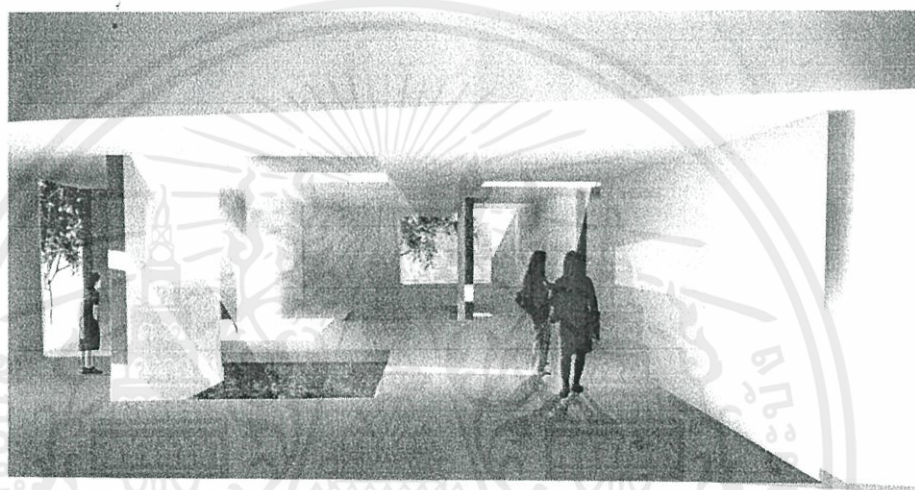
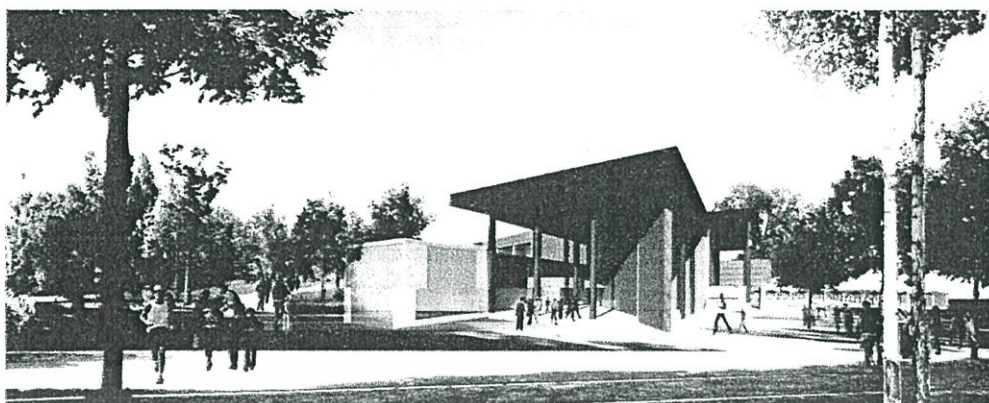
รูป 7-6 ผังพื้นชั้น 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

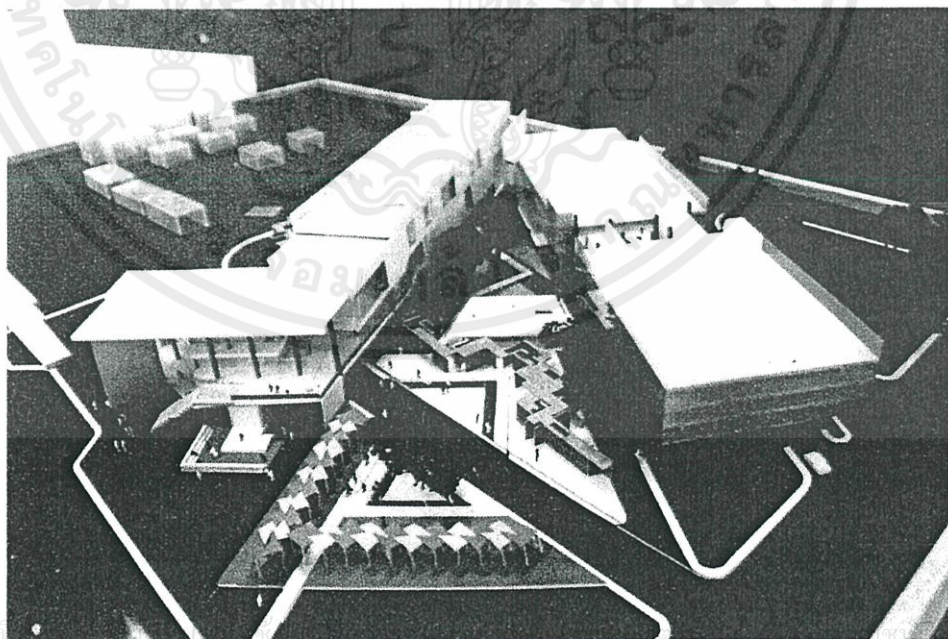

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

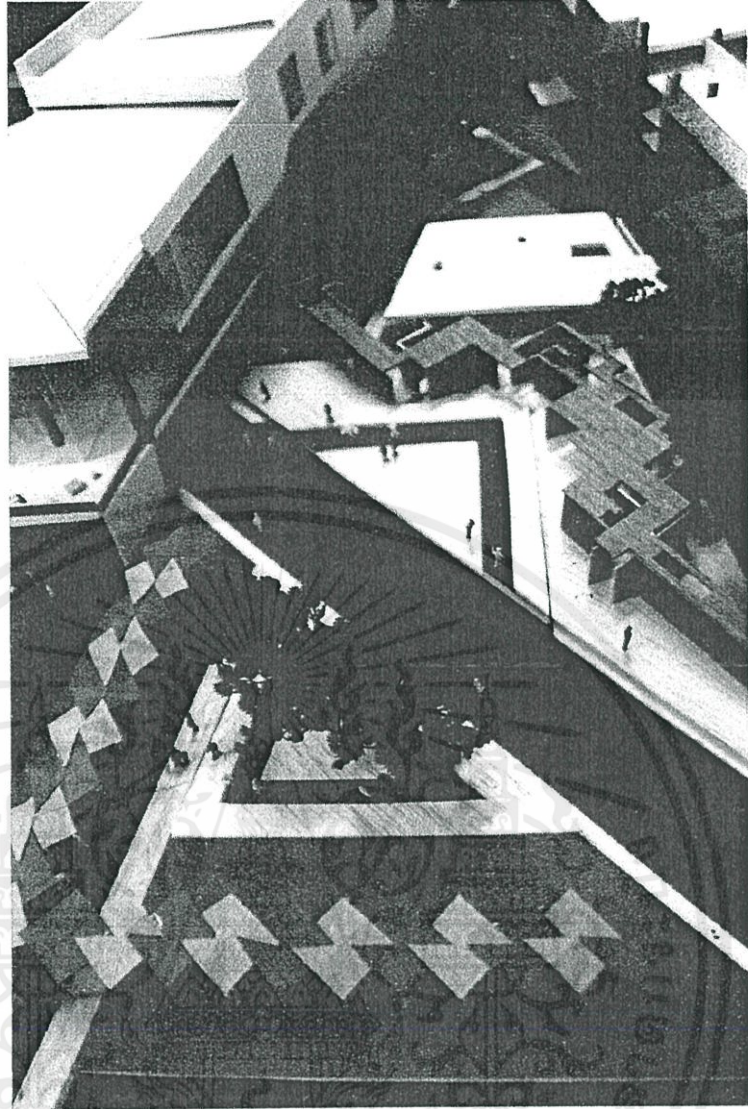
รูป 7-7 รูปด้าน

รูป 7-8 ทิวทัศน์ภาพโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสาร
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูป 7-9 โมเดล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- กัตัญญ ชูชื่น. 2543. **ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวรรณคดีไทย:โอ.เอส.พรี้นติ้งเฮาส์.**
- ทวีศักดิ์ ปิ่นทอง. 2546. **สารคดีทางวิชาการ: นวนิยายกับการเมืองไทย ก่อนและหลัง เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516.** กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์รักอักษร.
- ธนาวิ โชติประดิษฐ์. 2553. **ปรากฏการณ์นิทรรศการ-รวมบทความว่าด้วยทัศนียภาพของ ศิลปะร่วมสมัย.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สมมติ.
- ธวัช ปุณโณทก. 2545. **วิวัฒนาการภาษาไทยและอักษรไทย .**กรุงเทพมหานคร:ไทยวัฒนาพานิช .
- บินหลา สันกาลาคีรี, พรชัย วิริยะประภานนท์ และวรวพจน์ พันธุ์พงศ์. 2555. "รายงานพิเศษ 12 นักเขียนอมตะของไทย ครูผู้สอนภายในห้องสมุด"นิตยสาร writer.ปีที่ 1 (ฉบับที่ 6) ประจำเดือนกุมภาพันธ์ : 24-38.
- ประทีป เหมือนนิล. 2523. **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน .**กรุงเทพมหานคร:เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ภควัด สัตตะจุจวงษ์. 2554. "พิพิธภัณฑท์ทุ่งกุลาร้องไห้."วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ระวีวรรณ โอฬารรัตน์มณี. 2552." **สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น : การศึกษาวิจัย และการปฏิบัติ วิชาชีพสถาปัตยกรรม".(บทความ): คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. 2513 **.วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ .**พระนคร : สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย.
- ศิริพจน์ เหล่ามานะเจริญ.2555,26 กรกฎาคม. "การเพลง,ดนตรี,Muse,Music,Museum"**หนังสือพิมพ์ประชาชื่น. หน้า 20**
- สดิมา เมี้ยนละม้าย . 2550. "ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี." วิทยานิพนธ์ สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง.
- สมพร มั่นตสูตร. 2524, **วรรณกรรมกับการเมืองและสังคม .**กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- สยามปรกรณ์ปริวรรต.**ปริทรรศน์วรรณกรรมท้องถิ่นภาคกลาง เล่ม 1: โครงการ"สยามปรกรณ์"** เพื่อการสำรวจศึกษา ปริวรรตและจัดพิมพ์วรรณกรรมท้องถิ่นภาคกลาง ศูนย์สยามทรรศน์ศึกษาและสาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล,2554
- สันต์ สุวัจจราภินันท์.**วารสารอักษรศาสตร์ ฉบับ วาทกรรม ภาพแทน อัตลักษณ์:คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2551**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
เสถียร จันทิมาธร. 2525, **คนอ่านหนังสือ .** กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้า.

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีเหตุผลเบื้องเนื้อหา และต้องขออนุญาตเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
เสถียร จันทิมาธร. 2525. **สายธารวรรณกรรมเพื่อชีวิตของไทย.** กรุงเทพมหานคร:เรือนแก้ว

การพิมพ์.

Available : [http:// www.literatureandhistory.go.th](http://www.literatureandhistory.go.th)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้